

КЊИГЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Број 25. и 26.

ЗБОРНИК ИСТОРИЈСКИХ ДОКУМЕНАТА

II.

ПРИЛОЗИ

PR I L O Z I

за историју Срба у Угарској

za istoriju Srba u Ugarskoj

У XVI, XVII. И XVIII. ВЕКУ

и XVI. XVII. i XVIII. veku.

ОД

ЈОВАНА РАДОНИЋА.

Jovana Radonića

ПРВА КЊИГА.

Prva "ajindača."

Prva

napravljeno i štampano iz zadužbine Jovana Ostojića
 Награђено и штампано из задужбине Јована Остојића
i zene mu Teresije
 и жене му Терезије.

У НОВОМ САДУ

ИЗДАЊЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

1909.

Книжара и штампарија учитељског Д. Д. „Натошевич“
КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА УЧИТЕЉСКОГ Д. Д. „НАТОШЕВИЧ“

У НОВОМ САДУ. ©

У в о д.

Градиво, које се у овој књизи штампа, потиче највише из бечких архива. Они у опће имају драгоцен материјал за историју Срба у Угарској. Нарочито се обиљем градива истиче Ратни Архив и Дворски и Државни Архив. Истраживање у оба архива олакшано је тиме, што су врло лепо и добро уређени, док је рад у Архиву Заједничког Министарства Финансија (Архив Дворске Коморе) много неугоднији, с једне стране због несташнице простора за рад, а с друге што је архив баш због недостатка у просторијама прилично неуређен. Крај свега тога исписао сам ја из тога архива леп свежањ докумената, који много нове светлости бацају на личност деспота Ђорђа Бранковића и његове везе са првацима српскога народа крајем XVII. и почетком XVIII. века.

Поред бечких архива доносим изванредан број докумената из старог маџарског Коморскога Архива у Пешти. Приличан број грађе за личност Ђорђа Бранковића налази се у варошком архиву града Јегра (Хеба) у Чешкој, где је Бранковић пробавио неколико година. Посредовањем мога покојнога пријатеља, генерала А. Ђукића, дошао сам до исписа најважнијих докумената из тога архива. Мали је број докумената из Архива Министарства Иностранних Дела у Москви, које смо ја и пријатељ мој, проф. Ст. Станојевић, пре неколико година преписали у Москви.

Велики је број докумената из оставштине деспота Ђорђа Бранковића. Судба оставштине Бранковићеве даје се пратити до пред крај прве половине XVIII. века. После смрти Ђорђа Бранковића наређено је почетком 1712. из Беча заповеднику Прага, фелдцајгмајстеру грофу Венцлу Гутенштајну да попише оставштину Бранковића. Гутен-

штајн је извршио ову наредбу те послао Дворском Ратном Већу попис Бранковићевих ствари. Но на брзо потом тражио је рођак Бранковићев, Јован Бранковић Липовац, који је са Ђорђем Бранковићем живео у Бечу и неко време у Јегру, па је онда по наредби из Беча удаљен у Праг, да му се изда оставштина Бранковићева. У ту сврху подносио је Липовац Ратном Већу сведоџбе и исказе познаника Ђорђа Бранковића, којима се сведочило да је зблија у сродству са Бранковићем. Али оставштину Бранковићеву није Липовац тако брзо добио. Због његова непрестана наваљивања, да му се оставштина изда, упућена је она Ратном Већу, те је ово отпорило све документе, заједно са Бранковићевом хроником, на преглед саветнику Талману. Пошто је Талман прегледао оставштину и реферисао да у списима ништа нема што би се противило интересима Хабзбуршкога дома, предана је 1717. оставштина Јовању Бранковићу Липовцу. Код њега се оставштина чувала све до смрти му, како се то види из инвентара имаовине Јована Бранковића, начињеног у брзо после његове смрти 1735. Том приликом спомиње се и хроника Бранковићева, која је са осталим папирима прешла у posed удовице Јованове Марије и синова јој Николе и Јована. Но приликом експедиције Бранковићеве оставштине у Беч морали су неки папири и ствари заостати у Јегру. О томе је извештена породица Јована Бранковића много кашње преко Атанасија Рашковића, пуковника српске милиције, који је на ратном походу за време седмогодишње војне прошао кроз Јегар и известио удовицу Јованову, Марију Бранковићку. Због тога је ова упутила 26. октобра 1748. молбу Јегарском магистрату да јој пошље списак Бранковићевих ствари. Не знамо да ли се магистрат одазвао жељи удовице Јована Бранковића, као што не знамо ни за даљу судбу фамилијарних папира Бранковићевих. Тако није јасно на који је начин већи део Бранковићеве оставштине доспео у руке Екатерине Деметровић рођ. Козуловић, која је тај део оставштине поклонила Срп. Уч. Друштву (Гласн. Срп. Уч. Др. Ш., 284.), чије је папире насле-

дио Архив Српске Краљевске Академије, одакле сам велику већину приопћио у овом Зборнику. Други, мањи део налазио се дуго времена у рукама архимандрита Иларијона Руварца. Покојни историк уступио ми је пред смрт ове документе и ја их овде такођер приопћујем. На тај начин публикује се у овој збирци велики део оставштине Ђорђа Бранковића и његове фамилије. Број докумената из те збирке приближује се по величини броју докумената из бечких архива.

Материјал за ову збирку прибиран је у току четири године, и то у размацима, када су издавачу званични послови допуштали да на кратко време од 3—4 недеље одлази у Беч због архивалних студија. Да је издавач имао могућности да пробави више времена у Бечу, испала би ова збирка систематичнија и пунија, јер се не би ограничио само на публикацију најважнијих докумената из дотичнога перијода. Једино се издавач трудио да приопћи што потпуније материјал о деспоту Ђорђу Бранковићу. Споменућу још да је издавач у току спорога штампања ове збирке дознао да је занимљиви документат под бр. XIV. штампан у *Vjestniku Zem. Arkiva* и *Zagrebu* за г. 1908.

У погледу едиције трудио се издавач да се текстови наштампају што верније и тачније. Да се ово изведе што боље дугује издавач захвалношћу пријатељима и колегама г. г. Дру Н. Вулићу и Дру В. Чајкановићу, који су читали коректуру неколико табака. У латинским текстовима скраћенице су по правилу разрешаване са веома малим изузецима, а веома неправилна ортографија упростијена је тако, што се једино лична имена, имена места и придеви, изведени од особних имена, пишу великим словима. Исто важи и за талијанске, немачке, српске и маџарске текстове. Код немачких текстова, штампаних искључиво латиницом, код којих је ортографија нарочито јако неправилна и за које се принципи издавања још нису тачно утврдили, водио је издавач донекле рачуна и о захтевима које је поставио F. Stieve у „*Bericht über die zweite Versammlung deutscher Historiker zu Leip-*

zig 1894. und über die Versammlung zu Frankfurt 1895.“ Српски текстови пак штампани су толико верно да дају тако рећи фотографски снимак. Учињено је то стога, што пружају грађу за историју српскога језика. Иначе је у осталима интерпункција исправљена тако да смисао текста што јаснији буде. У ту сврху попуњена су у документима и дефектна места и стављена у угласту заграду, као уметци издавачеви, за разлику од округлих заграда, које се налазе у самим документима а потичу од писара докумената. Карактеристичније писарске грешке остале су неисправљене, али су као такве означене, док је код незнатнијих, какве се врло често јављају, извршена исправка без ознаке, који начин препоручује и A. Meister у своме „Grundriss der Geschichtswissenschaft I. 1. 14.“ (Leipzig 1906.). На челу свакога документа истављено је крупнијим словима место и време издања, а ако је листина датирана према празнику, означен је датум на ивици текста. Испред сваке исправе стављена је кратка садржина текста, а на крају документа означено је место где се докуменат налази и да ли је где раније споменут па можда евентуално, у изводу, преводу или са извесним изменама, и публикован. Како је код нас последњих деценија доста грађе штампано без икаква поретка и система у забаченим и тешко приступачним издањима, можда ће се наћи који докуменат у овој збирци, који је употребљен у каквој ранијој публикацији, па можда је чак и штампан, само се то мојој пажњи омакло.

Прикућена грађа износи преко тридесет штампаних табака. И поред моје најбоље воље није могла сва од једанпут да угледа света због недовољних средстава, којима располаже Матица Српска. С тога сам принуђен распоредити материјал на две књиге. На крају ове прве књиге, због лакше употребе, додан је мали речник латинских речи, које се не сретају у класичној латинштини, а сем тога и регистар лица и места.

*

Прва књига захвата време од 1527—1735. На првом месту приопћујем даровне листине краља Фердинанда I.

Павлу Бакићу и браћи му, које су приопћене у рогобатном српском преводу у 86. књ. Летописа али без икаква увода и објашњења. Због тога ћу публикацију ових даровница продратити расправицом о Павлу Бакићу, пошто чланак Јована Мушкатиновића о Бакићима, израђен по Иштванфију у 65. књ. Летописа, апсолутно не може данас задовољити. При крају говора о њему и породици му објављујем непознату листину краља Фердинанда I. из г. 1537., којом Павлу Бакићу дарује достојанство српскога деспота.

О Бакићима врло се мало зна пре њихова прелаза у Угарску. Народно предање локализује их у данашњем Крагујевачком округу. Неколико сахата западно од Крагујевца диже се брдо Венчац, на чијем се врху виде зидине и рушевине, за које народ прича да су двори Бакићеви (М. Ђ. Милићевић, Кнежевина Србија, Београд 1876. стр. 231.). Из писма папског легата у Будиму Антонија Бургија папском тајнику Јакову Садолету од 14. јануара 1526. сазнајемо, да су Павла Бакића много уважавали султан и Турци. Па како је Павле Бакић много био поштован и од подчињених Хришћана, поверено је њему да прикупља од народа прописани харач (*Questo è uno che procurava li tributi di caesare in quelle provincie, homo di grande existimatione appresso il Turco et di gran credito appresso tutti quelli populi. Monum. Vatic. regni Hungariae illustr. Relationes oratorum pontificiorum 1524—1526. Budapestini 1884. p. 300*).

Из нешто кашњега писма истога Бургија од 18. јануара 1526. сазнајемо занимљивих детаља о односу Бакићеву према Турцима. Бургију је наике загонетно било зашто Бакић напушта своја имања и свој угледан положај код Турака, те долази у Угарску, за коју зна да ће је Турци скоро напасти. Интересујући се за ту ствар, обратио се био он надбискупу Калоче Павлу Томорију, тада присутном у Будиму, који је био у везама са Бакићем и знао најбоље његове прилике. Томори је тада рекао Бургију како Бакић, као узрок свога прелаза, истиче ту околност, да су Турци похватили његове

везе са Угарском, због чега је морао прећи, да би спасао себе и породицу. Но ово је, истицао је Томори, само изговор, како би могао што скупле продати своје услуге краљу Угарске. Прави узрок Павлова прелаза у Угарску треба гледати у томе, што је Павле био веома интиман пријатељ Ферхад паше, који је погубљен и због чије се смрти побунили јаничари. Ову побуну јаничара подржавао је Павле кришом против везира Ибрахим паше. Но како побуна није успела, те се Ибрахим одржао на положају великог везира, оптужио је овај Павла као издајцу, због чега је овај морао бегати. Још један мотив, истиче Томори, утицао је на Ибрахима везира да се обори на Павла Бакића. Приликом погубљења Ферхад паше велик део имања Ферхад паше прешао је у руке Павлове, те је Ибрахим гледао да се дочепав Павла и Ферхадове имаовине (Е. Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria Românilor*, București 1892. II. 3. p. 522.). Узмемо ли на ум да је погубљени Смедеревски санџак Ферхад паша, који је имао за жену сестру султана Сулејмана II., био родом Шибеничанин, онда нам је јасно да Ферхад крај све сјајне каријере под султаном Селимом није заборавио на своје српско порекло, него је одржавао интимне везе са виђеним српским поглавицама. Ферхаду је султан Сулејман II., одма по доласку на владу, због грабљивости одузео управу над Малом Азијом, те му на молбу сестре поверио богат Смедеревски санџак. (Hammer, *Geschichte des osmanischen Reiches*, Pesth 1840. II. 25. 42). Од тога доба, од прилике од 1521., почињу интимне везе Павлове са Ферхад пашом. Нема сумње да је и Павле, као кашње и Макарије при обнови Пећске патријаршије, умео се користити пријатељством моћнога Ферхада не само у своме личном интересу, него и у интересу потиштеног народа. По свој прилици да је на заузимање Ферхада и поверено Павлу прикупљање харача, те је народ могао нешто дахнути душом. Но погибијом Ферхада у новембру 1524. (Hammer, *op. cit.* 43.) подрман је био положај Павлов. Према томе могао је Бакић помишљати крајем 1524. или почетком 1525. на прелаз у

Угарску, па је у том смислу и почео преговоре. Угарски краљ Лауш II. у даровници за Бакића од 18. јула 1526. каже да је Павле Бакић корисно и верно послужио угарској круни *cum adhuc in Turcia esset*, где је имао велика имања, која је, полазећи у Угарску, напустио (*posthabitis etiam bonis suis, que non pauca ibidem habuit*. Wenzel Gusztáv, A Hedervári Ferencz jószágai felletti per és itélet 1523-ben, Pest 1859. p. 5.). О поседима Павла Бакића говори се још у једном писму Антонија Бургија Јакову од Садолето 30. јуна 1526., само је штета што се не може да утврди тачно у коме су крају данашње Србије били Павлови поседи (Mon. Vat. p. 339). Према томе погрешно пише Гаврило Витковић да се Павле Бакић преселио у Угарску већ 1515. и да је већ 1521. био заповедником Шајкаша или Насадишта (Гласник Срп. Уч. Др. књ. 67. стр. XXXI—XXXII). Из приопћене грађе у Monumenta Vaticana и Хурмузакија јасно је да се Павле Бакић тек под крај 1524. или почетком 1525. почео носити мишљу да напусти отаџбину па да пређе у Угарску.

Да се Бакић дефинитивно одлучи на тај корак, поред незгода са везиром Ибрахимом, много је допринео споменути храбри надбискуп Калоче Павле Томори. На њега је после кукавичке предаје Београда од стране Фрање Хедерварија пала сва брига око одбране јужне границе од Турака, због чега је он најживље желео да се јужна граница Угарске насели ваљаним српским ратницима. Да је Павле Томори био у главном онај, који је Бакиће наговорио да се иселе, види се из писама Томорија краљу, у којима наваљује енергично да се Бакићима даду извесна добра у Угарској. Сем тога мађарски историк Иштванфи, који се за приказ овога доба служи доста поузданим материјалом, изречно каже, да је Павле са петоро браће прешао у Угарску тек после многих позива од стране Томорија а са знањем угарскога краља (N. Istvánfi, Regni Hungarici historia, Coloniae Agrippinae 1685. p. 69). Једино је код Иштванфија погрешно стављена 1522. година, али је већ кри-

тични Стеван Катона опазио да је сеоба Бакића погрешно стављена у 1522. место у 1525. г. кривицом Иштванфијева издавача (Katona, *Historia critica regum Hungariae*, XIX. р. 483). Али у колико је енергични и савесни надбискуп Калочки Томори осећао сву тежину одговорности своје важне позиције на југу, у толико је млади краљ Лауш II. слабо схватао своју задаћу. Он је и после пада Београда, када је било сасма јасно да ће енергични султан Сулејман II. у скоро напасти на Угарску, живео безбрижно, трошећи време и снагу у неуредном и неморалном животу и харчећи приходе државне немилице на сасма бескорисне ствари. Сliku слабости и расула пружао је не само Будимски двор него и читава Угарска. Нижи народни слојеви, немилице експлоатисани од стране светске и духовне госпoде, били су пре неколико година под вођством Ђорђа Доже подигли буну, која је у крви угушена, те је стање сељака у Угарској постало још теже и несносније. Властела опет, поред слабе централне власти, прогонила се и гложила немилице из чисто личних побуда, испред којих су потпуно ишчезнули опћи и државни интереси. Поред тога управа рђава а финансије неуређене. Са оно мало државних прихода, који су с мукoм побирани, једва да се могли да задовоље прохтеви раскошног краљевског двора и најпрече потребе администрације. На супрот тако слабој Угарској стајала је силна Турска, у напону снаге, са нарочито добро организованом војском и са енергичним султаном на челу. Јесу ли меродавни фактори у Угарској иоле дубље хтели да се позабаве тадашњом политичком констелацијом, свакако би се концентрисали да спрече катастрофу. Али баш онда, када је опасност била најближа, баш тада су и краљ и великаши најмање имали смисла и подобности да оцене сву тежину положаја. Узалуд је римска курија настојавала да Угарску опреми што боље за одбрану, они, којих се читаво питање највише тичало, имали су најмање осећања за њега.

Надбискуп Томори био је један од оних ретких људи у Угарској, који је уочио јасно опасност од Ту-

рака, па је напрегнуо све снаге да зло, ако је икако могуће, отклони. Томори је знао да се на мађарску сталешку војску не може много ослонити, те је гледао да у првом реду задовољи српски елеменат у Угарској, који се од друге половине XV. века почео бројније да спушта у Угарској и који се нарочито под браћом Јакшићима показао као изврстан елеменат за борбу са Турцима. Настојањем Томорија издао је краљ Лауш II. 25. јула 1525. привилегије Шајкашима „*quos a genere navigii, quo strenue ac peculiariter utuntur, Nazadistas appellamus*“ (Гласник књ. 67. стр. 45.) Но Томори је број ваљаних ратника желео умножити новим придошлицама из Турске, због чега је и обратио пажњу на виђенога Павла Бакића, надајући се да ће са њиме да пређе у Угарску приличан број ратника.

Преговори Бакића са Томоријем у ствари прелаза вођени су прилично интензивно, како се види из једнога писма Томорија Павлу Бакићу с почетка октобра 1525. Бакић је вољан био са породицом и са својим људима прећи у Угарску, али је претходно тражио од краља Лауша II. да му у накнаду за напуштене поседе у Турској даде поседе у Угарској, на којима би настанио своје људе. Томори је, хотећи што пре видети Бакића у Угарској, обећао, сигурно у име краљево, тражену накнаду у угарским поседима. Због тога је Павле Бакић с почетка јесени 1525. лично долазио у Угарску, али се доста разочаран вратио натраг, јер лакомислени краљ Лауш II. није нашао времена да се позабави питањем Бакићева прелаза. Због тога је Томори поч. октобра 1525. и писао Бакићу да ће одговор од краља стићи у току од петнаест дана, и то сигурно повољно по Бакића. За то нека Бакић, ако му је живот у опасности, свакако пређе, јер ће му се захтеви испунити поуздано (Thallóczy és Al-dásy, Codex dipl. partium regno Hungariae adnexarum II. A Magyarország és Szerbia közti összeköttetések oklevéltára 1198—1526. Budapest 1907. стр. 361/2).

Неодлучност краљева у погледу захтева Бакићевих можда се може тумачити и тиме, што је краљ могао водити

рачуна о расположењу маџарске властеле, која је нерадо гледала да се странцима дају имања и висока звања у Угарској. Непријатељски располажај угарских магната према странцима манифестовао се на тада одржаној дијети на Ракошком Пољу (*Corpus iuris hungarici*, I. Budapest 1899., p. 828). Али крај свега тога што Павле Бакић није био потпуно сигуран да ће му се захтеви у свему испунити, ипак је морао напуштати отаџбину. Из споменутог писма Томорија Бакићу може се закључити да су Турци збиља морали дознати за Павлове везе са Угарском. Како је опет везир Ибрахим тражио да се докопа Павлова имања, то је Бакићу живот био у великој опасности. И Никола Иштванфи каже да је Бакићу опстанак у Турској био отежан, што су Турци подозревали на њ да стоји у односима са Угарском (*Istvánfi*, I. c.). Тако је Бакић, пошав лично у Угарску да преговара о поседима, већ тада био на чисто с тим да му нема опстанка у старој домовини. Због тога је он, како сазнајемо из једнога писма Томорија надбискупу Владиславу Салкају од 1. октобра 1525., већ тада повео собом неколико својих најпоузданијих људи, натоваривши на неколико кола своје покретно имање.

Овом почетку Бакићеве сеобе обрадовао се много Томори, придајући јој већег значаја него сеоби Милоша Белмошевића и браће Јакшића, због чега је и молио надбискупа Салкаја да се заузме за ствар Бакићеву код краља, тим пре што Бакић сеобом у Угарску напушта на педесетседа у Турској (*Thallóczy & Áldási*, op. cit. 360/1). Томори је о значају Бакићеве сеобе писао и у Будим меродавним личностима, истичући, да би се за кратко време иселиле балканске земље ако би краљ пребеглицама дао имања и пружио могућности да живот одрже. Томори је истицао даље приврженост Срба вери и слободи (*Scrive Colocense che si la maestà sua potesse s attendesse ad voler donare di li beni o da vivere a li transfugi, in breve tempo si disabitaria tutta la Rascia, la Servia, la Bulgaria et la Bossina. Hano anchora quelli poveretti subiugati in l' animo loro lo amore di la fede et animo per la sua libertà di far ogni gran sforzo*, Cf. писмо А. Бур-

гија Садолету од 16. новембра 1525. код Thallóczy & Áldásy, op. cit. 364.). Из истога писма сазнајемо да је Бакић позван да пређе у Угарску (*perché li serran donati beni da sua Maestà condescenti a sua persona*). Тако је дакле Павле Бакић на основу погодбе са угарским краљем кренуо крајем 1525. према Угарској. Да се Бакић са породицом кренуо зими у Угарску допринела је, изгледа, и та околност, што се с јесени 1525. проносио глас да се султан Сулејман журно спрема на акцију против Угарске (N. Jorga, *Geschichte des osmanischen Reiches*, Gotha 1909. II. 394.). Дочекати турску војску, а нарочито вел. везира Ибрахима, није било саветно, због чега је Бакић, борећи се са силним тешкоћама и изгубивши доста људи на путу, ухваћених од Београдскога санџака Бали бега (Thallóczy & Áldásy, op. cit. 365.), прешао у Угарску негде првих дана јануара 1526. 14. јануара наиме нише Бургијо Садолету да је Бакић прешао у Угарску „*cum tutta la famiglia, moglie et figliuoli et cum gran ricchezza*“. Осим ових довео је собом и педесет лако оружаних коњаника (*Have menato seco cinquanta cavalli ligieri bene in ordine*. Mon. Vatic. p. 300.). У споменутом писму од 18. јануара истиче Бургијо да Томори мисли *che habbi* (т. ј. Павле) *et denari et argente in bona somma* (Hurmuzaki, 1. с.). Поред Бакића прешла су тада и његова четири брата Петар или Комнен, Манојло, Димитрије и Михаило, који се спомињу у листинама Лауша II. и Фердинанда I. као и код Иштванфија.*)

*) Споменућу да је Томори сем веза са Павлом Бакићем био у спору са Петром Овчаревићем, који је као капетан Мартолова био у служби Београдскога санџака Бали Бега. Петар је извештавао Томорија о турским намерама, те му је почетком 1526. изјавио своју готовост да пређе у Угарску (Mon. Vatic. 320—321). Петра Овчаревића спомиње Вранчић приликом причања о паду Београда 1521. као капетана Насадица (*Verancesics Ant. Összes munkái*, Mon. Hung. Script. 2. p. 15.), а из причања Ђорђа Сремца, који Овчаревића погрешно назива Олчаревићем, види се, да је овај важну улогу играо у немирним данима после битке на Мухачу, држећи са Јакшићем и Радичем Божићем уз Запољу (Mon. Hung. Hist. Script. I. 57.). На почетку друге полов. XVI. века сретамо се са Димитријем Овчаревићем, сигурно сином Петровим, као великим поседником у Арадској, Зарандској и Чанадској жупанији (*Márki Sándor, Arad vármegye és Arad szabad kir. város története*. I. Arad 1892. 323.).

Бакић је одмах по прелазу, по свој прилици према ранијој погодби, добио од Лауша II. град Лак у Шо-мођској жупанији (*Ei Ludovicus Laccum in Semigio sitam arcem, quam cum suis inhabitaret, liberali munere assignandam curavit, donec ampliora dare posset. Istuánffi, l. c.*) Тврђава Лак, данас Öreg-Lak а крајем XV. века у поседу Јована Корвина (*Csánki Dezső, Magyarország történelmi földrajza а Hunyadiak korában, Budapest 1894. II. 574.*), била је скоро до прелаза Павлова својина Фрање Хедервара, но када је овај кукавички предао Београд Турцима 1521. одузета су му добра у Угарској, па је том приликом (1523.) краљ Лауш обдарио Лаком Петра Корлаткевија од Бучана и Амброзија Шаркања од Акомхазе (*Wenzel, art. cit. p. 8.*). Није јасно зашто је Лауш II. тако брзо одузео Лак овој угарској властели те га предао Бакићу, али истичем да је Павле Бакић због тврђаве Лака имао доста неприлика, због чега се већ 1527., како ћемо видети, обраћао Фердинанду I. да га заштити у поседу Лака (Гл. листину под бр. I. у овој књизи). Са давањем других посела није ишло тако глатко. Краљ Лауш II. морао је водити рачуна о својој властели, која није радо гледала да се странац подигне у ред угарских барона, па ма какве се користи од њега очекивале. Али за то није могао отурити од себе Бакића а особито Томорија, који се много заузимао да краљ испуни дата обећања Павлу Бакићу и породици му. Тако су дакле са Бакићем непрестано текли преговори. Најтеже је било што краљ није имао слободних места и посела, која би могао даровати Павлу без повреде права других. Марта месеца 1526. успео је Лауш II. код бившега Босанскога бискупа Ђорђа Палижне толико да му је овај уступио један свој град да га краљ поклони Павлу Бакићу (*Thallóczy & Áldásy, op. cit. 366.*).

Сем Бакићева питања досађивале су меродавним круговима у Будиму много шајкашке чете на Дунаву, које се побуниле због непримања плате. Али су сва та озбиљна питања узимана олако. Лакомисленост двора и краљевих саветника огорчила је надбискупа Томо-

рија толико, да је дао оставку на звању капетана јужне државне границе и напустио утврђивање Петроварадина (Ibid.). Што се тиче Павла Бакића он је, одмах по прелазу у Угарску, информисао угарску господу о намерама султана Сүлејмана. Он је истицао да је мање више сигурно да ће султан овога пута да нападне на Будим, јер се султан ни освојењем Београда, Земуна и Шапца не осећа сигурним, да га Угри не ће у zgodном моменту напасти (Ibid.). У марту се већ и Будимски кругови уверили да је мишљење Павла Бакића оправдано, због чега је Лауш II. сазвао дијету за Бурђев Дан да се удесе припреме за одбрану од Турака. По свој прилици да је на тој дијети учествовао и Павле Бакић, те се и он, као и страни изасланици, саблажњавао, гледајући како угарска господа, подељени на дворске присталице и људе војводе Јована Запоље, губе време у личним препиркама и пребацивањима. Посматрајући ово расуло писао је Бургијо папи да је Угарска пропала ако је Турци нападну (*Se l' Turco viene, torno et replico quello che molte volte hò scritto: Sua Santità metti l' Ungaria al numero di le altre cose perse. Hurmuzaki op. cit. p. 529.*). Једино је добро било што се настојањем краља и дијете Томори поново примио заповедништва на јужној граници.

Тешким срцем и разочаран кренуо је Павле Бакић негде на југ државе, да у споразуму са Томоријем организује одбрану на југу Угарске. Ту на југу сазнао је Бакић преко својих ухода да се султан 24. априла кренуо из Цариграда и да су мостови на рекама већ готови, о чему је хитно известио Томорија, пожуривши и овом приликом да му се даду обећани поседи у Угарској. Томори је опет са своје стране Бакићеву ствар препоручивао најтоплије са напоменом како је Бакић скоро клонуо духом, гледајући како се у Угарској ништа не предузима за одбрану (*Thallóczy & Áldásy, op. cit. p. 367.*). Али краља Лауша ни највећа опасност није могла извести из уобичајеног начина живота. Он није осећао опасност него је и даље спавао до подне, када

се дизао да отвори седницу дијете (*Maiestas regia nec commemorat, nec sentit periculum, dormit usque in meridiem et consilium incipit in meridie*. Hurmuzaki, op. cit. p. 540.). Тек када се Турци приближили Београду, да одатле пређу у Угарску, пренуо се нешто Лауш II. из пријатнога дремежа и нерада. те је између осталогa 21. јуна 1526. упутио посланство у Млетке да потраже оданде помоћи. Али је сада све било доцкан. Угарска је потпуно неспремна дочекивала турску навалу. 18. јуна 1526. писао је Бургијо из Будима Садолету у Рим, да су важне позиције Тител и Илок потпуно без икакве одбране (*Thallóczy & Áldásy, op. cit. 369.*). Томори је чинио све могуће да јужну границу државну спреми колико толико за одбрану. Пред крај јуна и на почетку јула преклиње он краља да упути животних намирница у Тител и да пошље плату Варадинској посади и Насадистама. Осим тога моли краља да задовољи захтеве Бакићеве, који је рад да жену, децу и породицу склони на сигурна места, како би се он могао на граници државној потпуно посветити краљевој служби (*Op. cit. 370—1.*). Да се Срби задобију за што ревноснију службу одлучио се напоскон краљ Лауш те је Бакића и браћу у очи Мухачке катастрофе 18. јула обдарио са пространим поседима у Пилишкој, Коморанској и Ђурској жупанији. Све те поседе даје краљ Лауш II. на вечито Павлу, жени му Теодори и кћери Маргарити, као и браћи му Манојлу, Петру Комнену, Димитрију и Михаилу (*Wentzel, art. cit. p. 5—6.*). И ти поседи, као и тврђава Лак, припадали су бану и заповеднику Београдском Фрањи Хедерварију, коме су, како је споменуто, због невере према круни угарској одузета сва имања и места у Угарској. Како су Турци тада, када је ова даровница издана била Бакићима, притиснули већ били Петроварадин, те је и сам краљ из Будима кренуо према Толни, наравно да нико није ни могао помишљати на то да се Бакићи уведу у посед дарованих имања.

Угарска војска под краљем Лаушем намеравала је задржати Турке да не пређу преко Драве. Али она је

и сувише доцкан стигла да би то могла спречити. На глас да је приличан део турске војске прешао Драву код Осека хтео се краљ са војском повући према Будиму, те причекати онде Јована Запољу са ердељском и Крсту Франкапана са хрватском војском. Али је већина била мишљења да је опасно повлачити се испред моћне турске војске, која је у непосредној близини. Велика већина великаша била је за то да се остане на Мухачком пољу и ту да се дочекају Турци. Пошто је ово мишљење превладало, требало је утврдити, на који начин да се предузме борба са Турцима. Тадашњи канцелар Стеван Бродарић, бискуп Сремски, најважнији извор за познавање катастрофе на Мухачу, каже, да је у ратном већу Пољак Ламперт Гнониски предлагао да се хришћански око огради колима, те да се боре у тако утврђеном тaborу. На тај начин нема толико опасности ако их надмоћна турска сила опаше са оба крила, као што би био случај ако би предузели борбу нимало незаштићени. Овај начин борбе, каже Бродарић, одобравали су Радич Божић и Павле Бакић, који је дотле учествовао у три битке са Сулејманом (*Paulus Bakich, ex quibus posterior tribus legitimis praeliis a Solimano cum hoste commissis, interfuisset „se“ dicebat. Hurmuzaki, op. cit. 585., Katona, op. cit. 684.*). 29. августа сударили се Турци са много слабијом хришћанском војском. Поред многих великаша остадоше на бојном пољу краљ Лауш II., Павле Томори и један брат Павла Бакића.*) Слаба и унутрашњом борбом разједена Угарска није могла дати никаква отпора

*) У једном савременом списку погинулих на Мухачком пољу спомиње се *frater Pauli Bakyth (Hurmuzaki, op. cit. 566.)*. Рекао бих да је тај брат био Манојло, пошто се он не спомиње у листини Фердинанда I. Павлу Бакићу од 26. новембра 1526. (I.) Како се у листини Фердинанда Павлу Бакићу од 11. новембра 1534. спомињу поред Павла само два брата Петар и Михаило, и како се у истој листини каже да је Павле Бакић изгубио два брата у борби *fortissime pugnantibus pro tuenda fide christiana* (I.) рекао бих да је брат Павлов Димитрије могао погинути или у одбрани Беча 1529. или 1532, када је Павле Бакић на Сулму напао на турску позадицу. Пошто се у Фердинандовој листини од 3. новембра 1535. поред Павла спомиње само брат му Петар биће да је Михаило умро током 1535. г.

Турцима. Становништво Угарске у грдном страху бежи према северу Угарске, тако да је Сулејман II. без икаква отпора ушао већ 11. септембра у Будим. Чудновато је ипак да је султан после овако крупнога успеха у брзо напустио Угарску. Након две недеље оставља султан Будим, те га већ у новембру 1526. видимо у Цариграду (N. Jorga, op. cit. 403.). Могуће је мислити да је султан стога напустио прегажену Угарску што се бојао да ће овај крупан успех изазвати реакцију западне Европе. Но тешко да су ови мотиви гопили Сулејмана да напусти Угарску. Он је и сувише добро знао колико дубок јаз дели францускога краља Фрању I. од императора Карла V., те се није морао бојати да ће доћи до коалиције западних сила. По свој прилици да је Сулејман стога напустио Угарску, што му је војска дугим маршевима и великим тешкоћама на путу због силних киша била изнурена, те је осећао да је она недовољна да држи у покорности нове тековине, а нарочито западну Угарску.

Погибијом краља Лауша II. остале су Чешка и Угарска без краља. Интересантно је да је велика већина сталежа у обе краљевине, када је пред њих искрсло питање о попуњењу упражњеног престола, одлучно решена била да никако не бира странца за краља. Но и ако је великом већином бирача владало овако расположење ипак је надвојвода Аустријски Фердинанд свом снагом радио да добије чешку и угарску круну. У тим данима када се питало да ли ће надвојвода Фердинанд, дотле забављен ратовањем свога брата Карла V. са папом, Млецима и осталим талијанским државицама, задобити Чешку и Угарску краљевину или ће онде надвладати националне партије, решавала се будућност и величина потоње Аустрије. Фердинанд је осећао велику важност питања, које се пред њега иставило, те се, и ако потпуно непосвећен у прилике Чешке и Угарске, свом снагом бацио да постигне своју сврху. Он је јасно осећао да би кућа Хабзбуршка без Чешке и Угарске тешко могла одржати не само свој дојакошњи ауторитет у Ев-

ропи, него и царско достојанство (А. Huber, *Geschichte Österreichs*, Gotha 1886. III. p. 549.). Како се Баварска кућа Вителсбах јављала такођер као претендат на чешку круну, гледао је Фердинанд прво да као муж Ане, сестре краља Лауша II., очува и утврди своје тобоже наследно право на Чешку. Утврдивши се у Чешкој могао је са више изгледа онда рачунати на успех у Угарској, где је интересе куће Хабзбуршке заступала даровита сестра Фердинандова Марија, удовица погинулог краља Лауша. Будући да је Фердинанд I. пре свега био на чисто с тим шта хоће, и будући да се чешки меродавни фактори непрестано колебали, не могући никако донети једнодушне одлуке како да се држе у питању попуњења престола, будући даље да су Фердинандови заступници неobiчно вешто подржавали Фердинандове интересе у Чешкој, то је Фердинанд напокон и успео. Оно истина да Фердинанд своје наследно право на Чешку није могао одржати, него се морао подвргнути избору, истина је и то да се Фердинанд морао одрећи важних својих права у корист чешких сталежа, али тај губитак није био толико крупан према великим користима од чешке круне, којом се крунисао у Прагу 24. фебруара 1527. (О преговорима Фердинанда са чешким сталежима гл. А. Bachmann, *Geschichte Böhmens* Gotha 1905. II. p. 798. sqq.). Сада када је своју сврху у Чешкој постигао могао је краљ Фердинанд I. са већим поуздањем заступати и бранити своје претензије у Угарској.

У Угарској је првих дана после Мухачке катастрофе владала потпуна анархија. Краљица Марија избегла је из Будима те се зауставила у Пожуну. Око ње се окупало неколико присталица раније дворске партије, између којих је био највиднији палатин Стеван Батори. Но највиднија личност у Угарској био је тада ердељски војвода Јован Запоља, који са својом војском од 15—20 хиљада људи није учествовао у бици на Мухачу, него је код Сегедина ишчекивао исход битке. И када се султан повукао из Угарске био је Запоља господар ситуације у Угарској. Његове присталице, окупљене у Токају у

октобру 1526, биле су начисто с тим да Запољу бирају за краља. Но да не би дошло до избора између Фердинанда и Запоље предложено је било удовици Лаушевој Марији да пође за Запољу, што је ова одбила, напрегнувши све снаге да брату Фердинанду прибави угарски престо (A. Huber, op. cit. 551.).

Тих дана када се ударао темељ Хабзбуршкој кући у Чешкој и Угарској и њеној потоњој величини играли су Срби крупну улогу у Угарској. И што је Фердинанд I. успео, да се против Запоље одржи и утврди у Угарској, имао је много да захвали загонетној и веома занимљивој личности цара Јована, Павлу Бакићу и српској милицији на Дунаву и Тиси. Забављен питањем у Чешкој а располажући слабим приходима, те према томе у немогућности да располаже многобројном војском, тешко да би Фердинанд I. без помоћи Срба успео да одржи превагу над Запољем већ у току 1527. Све знатије српске поглавице као Марко Јакшић, Радич Божић, Павле Бакић с браћом, Петар Овчаревић и др. пристали су били после Мухачке катастрофе уз Запољу, како се то види из казивања савременика Ђорђа Сремца (Mon. Hung. Hist. Script. I. Georgii Sirmiensis Epistola de perdicione regni Hungarorum. Pest 1857. 175. 208.). Јакшића је у табор Запоље довела још и та околност што су његови поседи лежали у источној Угарској, где је Запоља био фактички господар. Што се тиче Павла Бакића он је уз Запољу пристао с тога што се, непосредно после катастрофе на Мухачу, није могло мислити да ће надвојвода аустријски постати господарем Угарске, тим пре, што је Запоља располагао угледном војском. Пристајући уза њ надао се Бакић да ће свој положај у Угарској тако најбоље моћи утврдити, јер није било разлога да ће Запоља одрећи да потврди даровницу краља Лауша II. Али од свих тих поглавица највише се тада истиче занимљива личност т. з. цара Јована Ненада. Користећи се општим расулом после Мухачке катастрофе, а нарочито незадовољством тешко искушаног сељачкога стајежа, умео је овај занимљиви човек за кратко време да

окупи око себе скоро толику војску, колику је и Запоља имао. Цар Јован је својој акцији умео да даде неко религијозно обележје, истичући да је он не само потомак старих владара (Палеолога) у Византији него и изасланик божји, што је, наравно, увећавало само број његових ратника, који су му долазили и из српских крајева у Турској. Природно је било да је ова личност обратила на се пажњу краљице Марије, која је тада руководила хабзбуршком политиком у Угарској. Знајући да брат јој не располаже ни средствима ни новцем саветовала је она Фердинанду с пролећа 1527. да му пре свега за сигуран успех у Угарској треба придобити Јована и остале српске поглавице. Тако је Фердинанд I. слушајући у свему сестру Марију 19. априла 1527. упутио свога поузданика Јована Хоборданца са писмима цару Јовану, Радичу Божићу, Павлу Бакићу и Фрањи Бодо (Двор. и Држ. Арх. у Бечу, Fasc. Hungarica 1527. Homo Niger), Ако је веровати Ђорђу Сремцу, који каже да је по налогу Фердинанда I. и саветника му у Бечу Павле Бакић посредовао између Фердинанда I. и цара Јована (*ut iret ad nigrum hominem cum thezauro muneribus copiose et ipsum adherere faceret et declinare ad regem Ferdinandum* p. 157.) значило би да је Павле Бакић већ негде у мају 1527. прешао на страну Фердинанда I. па у брзо извршио поверену му мисију, јер Фердинанд I. пише већ половином јула цару Јовану као човеку који је већ прешао на његову страну. (Двор. и Држ. Арх. Ibid.). И Ђорђе Сремац на стр. 187. спомиње прелаз Бакићев на Фердинандову страну, само не наводи месец када се то десило. Из причања Ђорђева види се и то да је Радич Божић остао веран Јовану Запољи, који му је као награду за верност подарио достојанство српскога деспота (Гласник 67. р. 49.), пошто је деспот Бериславић прешао на страну Фердинанда I. (Mon. Hung. Hist. Diplomataria V. р. 144.).

Придобивши цара Јована за себе, имао је Фердинанд I. на југу и истоку Угарске јаки ослонац. Колико је Фердинанду I. стало било да одржи цара Јо-

вана у пријатељству види се из његових писама цару Јовану, у коме га опомиње да никако не прелази на Запољину страну, јер ће и он скоро стићи са војском у Угарску, те ће заједничком снагом да угуше тежње сепешког претендента т. ј. краља Јована Запоље. И интересно је да краљ Фердинанд у свима тим писмима ословљава цара Јована са високом титулом *illustrissime*, док се угарском палатину придаје много мања титула *spectabilis*. Сав тај архивални материјал као и градиво у Дијаријима Марина Санута, *Acta Tomiciiana*, код Ђорђа Сремца, Велијуса Урсинуса, Зермега, Фрање Реваја, Иштванфија, који је, онде где прича о цару Јовану, зависан од Зермега, обрадиће Радосав Јовановић у докторској дисертацији, којом ће просути нове светлости на занимљиву личност цара Јована.

Имајући уз себе цара Јована, деспота Бериславића, Павла Бакића и српске Шајкаше и добивши новчану помоћ од брата цара Карла V. прегасио је Фердинанд I. да потисне Јована Запољу из Угарске. Према вестима савременика Велијуса Урсинуса, који је био у војсци Фердинанда I., војска Фердинандова бројала је на 10 хиљада људи. Са том силом није се дала освојити једна краљевина. Но Фердинанд је много рачунао на трупе својих присталица у Угарској. Из његова писма цару Јовану од 16. јула 1527. из Беча, као и из писма од 19. јула Фрањи Ревају заповеднику и осталим војводама Шајкаша (*Гласник* 67. стр. 51—55.) види се како је Фердинанд I. силно желео да цар Јован, напустивши крајеве око Мориша и Тисе, са својим трупама креће према Будиму, па да се онде сједини са главним његовим војсковођом, маркграфом Казимиром од Бранденбурга, чије је операције ваљало да потпомаже и шајкашка флотила на Дунаву. У тим, по Фердинанда I. тако значајним, данима учествовао је много и Павле Бакић са браћом, помажући свом снагом интересе Фердинандове у Угарској. Благодаречи заузимљивости српскога елемента и расположењу Хрвата као и неодлучности и тромости Запољиној ушао је Фердинанд I. већ 23. ав-

густа 1527, у Будим а 3. новембра крунисао се у Стоном Београду, пошто је претходно истиснуо Запољу из Угарске. После овако крупног успеха ваљало је пре свега наградити присталице, међу којима се у прве редове истицао Павле Бакић са браћом. Тако је Фердинанд I. већ 26. новембра 1527. потврдио Павлу Бакићу посед тврђаве Лака „*in quo nunc ipse cum suis habitat*“, узевши у обзир његову сталну верност са којом се свагда одликовао (I.). У брзо по том 6. децембра потврдио је Фердинанд I. Павлу Бакићу поседе, које му је Лауш II. даровао непосредно пред Мухачку битку, обећавши му да ће га против сваког узети у заштиту (Wenzel, art. cit. 6.). 14. фебруара 1528. издао је краљ Фердинанд I. Павлу Бакићу опширнију потврдницу, у којој се поименично набрајају места и поседи у даровници краља Лауша II. (Гл. I. под г. 1528.). Тешко је рећи да ли су Бакићи одмах по издању ове потврде Фердинанда I. уведени у посед свих тих имања у Пилишкој, Ђурској и Коморанској жупанији, али је сигурно да је Бакић у брзо после прве потврде Фердинандове показао да је заслужио с правом те поседе, јер је 31. децембра крваво потукао присталицу Јована Запоље Фрању Бодо код Керестеша, југоисточно од Јегре (A. Huber, op. cit. IV. 7.). Могуће је лако да је та Бакићева победа код Керестеша утицала на Фердинанда I. да се пожури са издањем опширније потврде даровнице Лауша II. 14. фебруара 1528.

Потискиван од Фердинандових присталица, нарочито од цара Јована, Јован Запоља није зазирао да затражи помоћи од султана Сулејмана II., само да би се одржао у Угарској. На тај корак, толико зазоран у очима хришћанскога света, навео је Запољу француски посланик Ринкон, који се од јуна 1527. бавио код Запоље, храбрећи га у име краља Фрање I., жестокога противника Хабзбурговаца, да истраје у борби са Фердинандом, обећавајући при том издашну помоћ (J. Ursu, *La politique orientale de François I-er* (1515—1547.) Paris 1908. p. 44/5.). Необично способном изасланику Јована Запоље,

Јерониму Ласкију пошло је после дугих преговора за руком да Сулејман II. не само призна Запољу за угарскога краља него да му и помоћи обећа против Фердинанда I., о чему је овај лети 1528. већ био извештен од посланика молдавског кнеза Петра Рареша (J. Ursu, *Die auswärtige Politik des Peter Rares, Fürst von Moldau. Wien, 1908.*, р. 27.).

Пристајањем Турске и Француске уз Запољу, са којом је Запоља у октобру 1528. склопио формалан савез, отежан је био много положај Фердинанда I. у Угарској. Њему је тим теже падало одржати се против Запоље, што није имао довољно новаца да плаћа присталице и војску. Опасност је дакле била да ће се, у случају крупнијих успеха Запоље, знатно смањити број Фердинандових присталица у Угарској. 9 јула 1528. јављали су Фердинанду I. из Будима саветници краљ. камералног већа да ће га Шајкаши (Насадисте) напустити, ако им се брзо не изда плата, на коју чекају толико дуго. Извештај саветника био је тачан, јер су се Шајкаши у брзо по том побунили, како се види из извештаја Будимског заповедника Томе Надаждија (Гласник књ. 67. стр. 54—59.). Опасност по Фердинанда I. била је у толико већа што је Запоља радио да Насадисте придобије за себе, јер је, имајући Шајкаше за себе, могао сигурно рачунати на успех (*quoniam totam fere victoriam in illis* (т. ј. Шајкашима) *sitam hostes existimare solent. Ibid.*). С тога је Фердинанд I., узевши у обзир да је у интересу краљевине „*ut egregio Paulo Bakyth ac Nazadistis nostris de stipendiis suis tandem solutio fiat*“, наредио 16. маја 1529. из Ливца угарској комори да бар један део плате изда Бакићу и Шајкашима (Ор. cit. р. 61.) Истога дана упутио је Фердинанд I. писмо Павлу Бакићу позивајући га да не слуша примамљива обећања, него да му са својим Шајкашима остане веран (Ор. cit. 63.). На глас да се султан Сулејман креће против Угарске отпадоше и онако незадовољне српске Насадисте од краља Фердинанда I., рачунајући да се Фердинанд не ће моћи одржати против Сулејмана. 19. јуна

пише из Шиклуша поузданик краља Фердинанда, Јован Хоборданац да су Дунавом стигле многе турске шајке, те су, удружене са српским шајкама, потиснуле мађарске Насадисте (*die decima octava junii Thurci venerunt cum magna multitudine navium per Danubium ibique una cum rascianis nazadistis maiestatis vestre fugaverunt omnes Hungaros nazadistas. . . isti autem Raziani omnes se Thurcis subiecerunt* Op. cit. 67.). И ако је султан Сулејман већ 14. септембра 1529. ушао у Будим и посадио онде Јована Запољу на угарски престо, те кренуо према Бечу да га освоји, ипак Павле Бакић није хтео напуштати Фердинанда крај свега тога што је Фердинанд био у очајном положају. Изгледало је тада да кућа Хабзбуршка не само да неће моћи одржати нове тековине него да ће изгубити и своје старе, вајкадашње поседе. Бакић се испред турских чета повлачио према северу, те се и он негде почетком септембра 1529. нашао у Бечу, где је заповедник града, гроф Никола Салм, веома грозничаво радио да Беч постави у што боље одбранбено стање. Иштванфи прича да је краљ Фердинанд I. наредио Бакићу да са својим људима брани мостове на Дунаву, што је Бакић савесно и вршио. Но како је турска флота била многобројна није Бакић могао спречити да мостови не буду спаљени, због чега се морао повући у град. У граду је, наставља Иштванфи, користио Бакић нарочито тиме, што је добро био познат са турским начином војевања. Једном приликом је Бакић са својом лаком коњицом учинио сретан излет према табору великога везира Ибрахима на подножју Каленберга, начинио метеж и узбуну, посекавши при том многе, те се сретно повратио у град (*Istuanffi, op. cit. p. 106. 108.*).

Положај краља Фердинанда I. у Угарској није се много побољшао крај свега тога што се Турци повукли испред Беча. Не располажући са великим средствима а водећи рачуна о расположењу духова у Угарској, којима је овако неодређено стање било досадило, морао је Фердинанд I. ако не искрено а оно привидно пристати да се пусти у преговоре са Запољем. Но он је осећао да се спорно пи-

тање не може решити мирним путем, због чега је гледао да било којим начином повећа број својих присталица у Угарској, а нарочито да располаже са што више ратника. Према томе радосно је примио глас од Павла Бакића, који му је поверљиво јавио да су Срби из Турске вољни прећи под његову заштиту. Но и ако је помоћ нових ратника веома добро долазила Фердинанду ипак је, бојећи се ваљда да се због прелаза Срба не компликују још више односи са Сулејманом II., није смео одмах примити, хотећи се прво саветовати са царем Карлом V. У том смислу писао је Фердинанд I. Павлу Бакићу 17. септембра 1531. из Штутгарта молећи га да лепим речима одржи Србе и на даље у том расположењу. Он је истицао „*ut totum hoc negotium intra se secretissime tenere, nullique mortalium aperire aut referere audeant*“ (Гласник књ. 67. р. 71/2.). Оваким одговором краља Фердинанда није био задовољан Павле Бакић. У писму из Ђура од 7. октобра 1531. опомиње он да с том ствари не треба оклевати, јер када зима стегне и лед пође Дунавом Срби не ће моћи прећи. А ако се ствар одгоди за идуће лето, тек тада не ће моћи прећи када буду видели пред собом турску војску. Не треба мислити да се они могу одржати само лепим речима јер нису деца, него треба читаву ствар на други начин решавати (*Fortasse illud longum erit consilium. Videt Maiestas Vestra iam appropinquari hyemem, et si glacies erit in Danubio, tunc venire non poterunt. Et si etiam differtur hoc negotium ad futuram aestatem: quia si viderint exercitum et copias Turcorum tunc vix venient et nolunt venire postea in fidelitatem Maiestatis Vestrae. Ibid.*). Бакић је имао право, јер је султан збиља у јулу 1532. провалио преко Драве. Али се и овога пута, као и 1529., морао враћати, не постигав ни близу онолико, колико је замишљао када је кретао с пролећа из Цариграда. Те се јесени 1532., када се Сулејман II., незадовољан због јуначкога држања Николе Јуришића, повлачио преко Штајерске и Славоније према Београду, истакао Бакић поново својом храброшћу. Том приликом напао је он на један одред турске војске, када је

ова прелазила преко Сулма, те је потукао на 400 турских коњаника а 50 заробио (Mon. Hung. Hist. Script 2. p. 35. A. Huber, IV. p. 43/4.).

О Бакићу све до године 1534. не чујемо вишта. Те године, свакако на захтев Бакића, издао је краљ Фердинанд I. листину којом узима у заштиту све поседе Павла Бакића и породице му. У тој листини назива Фердинанд Павла Paulus Bakyth de Lak, huzarorum nostrorum capitaneus (I.). Из Павлове листине од 17. марта 1534. становницима Кисега, којом их ослобађа царина „in suis territoriis et dominiis“ види се да је био и поседник Штајнмангера (H. J. Bidermann, Die Serben-Ansiedlungen in Steiermark und im Warasdiner Grenz-Generalate. Graz 1883. 7.). И ако је Павле Бакић са браћом допринео толике користи краљу Фердинанду I. и Угарској, сузбијајући продирање Турака у Угарску, ипак није био сигуран од мађарске господе, која га је пошто пото хтела потиснути са његових, крвљу стечених, поседа. Но краљ Фердинанд није могао заборавити велике услуге и верност Бакићеву, те је 3. септембра 1535. одарио Павла и брата му Петра са кућом у Будиму и једним поседом у Стонобеоградској жупанији, које је одузео Михаилу Варди, присталици Јована Запоље (I.). Пред крај Павлова живота, одликовао га је краљ Фердинанд I. највећом почашћу, коју му је могао дати, а наиме именовао га је деспотом српским, како се види из његове листине од 20. септембра 1537. Раније је деспотско достојанство, нарочито после смрти Јована Бериславића, остајало по неколико година не попуњено (Rad jugosl. ak. VIII. 88—89), па тако је било и до Павлова именовања. Попуњавањем овога достојанства ваљало је не само наградити Павла него тиме придобити и симпатије многобројног српског елемента. Оригинал Фердинандове листине на пергаменту чува се у Народној Библиотеци у Београду под бр. 628. Текст листине, за коју смо сазнали када се ова књига доштамповала добротом академика Јов. Н. Томића, штампано овде. Он гласи:

Ferdinandus diuina fauente clementia Romanorum ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, infans Hispaniarum, archidux Austriae, dux Burgundiae etc. marchio Moraviae etc. comes Tirolis etc. Memoriae commendamus et notum facimus per praesentes significantes quibus expedit vniversis, cum deceat optimum quaeque principem eorum in rebus agendis uti opera, quorum et fides et industria ingeniumque, dexteritas, diligentia atque sedulitas multis modis est perfecta, tum si quos eiusmodi compererit atque probauerit ampliori gradu, uberiorique emolumento eos reddat conspicuos, quo ipsi alacriores officia fidelissime seruitutis persequantur et caeteris animum ad similia praestanda incendunt. Vnde repetentes nobiscum non modo apertissima syncerae fidei, summae affectionis et perpetuae constantiae haud obscura testimonia magnifici fidelis nobis dilecti Pauli Bakyth, Hussaronum nostrorum capitanei, quae ille omni rerum euentu erga sacram regni nostri Hungariae coronam ac nos per plures annos in plerisque laudabilibus, fidelissimisque officiis et obsequiis prosecutus est et etiam in horas totis viribus magnaue animi cum integritate et fidelitate adhuc impendere non desistit et in posterum poterit. Sed etiam eiusdem et actam in bellicis experientiam, fortitudinem, strenuitatem, sagacitatemque nostrarum partium esse duximus illum ipsum Paulum de regno nostro praefato ac nobis tam benemeritum, digno quoque honore officioque exornare. Itaque animo deliberato, motu proprio et ex certa scientia nostra eundem Paulum Bakyth in verum et legitimum despotum regni nostri Rasciae deputauimus, ordinamus et constituimus, prout tenore praesentium deputamus, ordinamus et constituimus decernentes et praesenti edicto nostro regio statuentes, quod ex nunc in antea omnibus et singulis honoribus, praeeminentiis, iuribus et libertatibus uti, frui et gaudere debeat, quibus Rascianorum despotus uti, frui, gaudere et potiri debet et potest quomodolibet consuetudine uel de iure. Quocirca vniuersis et singulis Rascianis in praefato regno nostro et alias ubilibet existentibus harum serie strictissime mandamus, quatenus praefatum Paulum Bakyth pro eorum uero

et legitimo despoto, in tali offitio et dignitate a nobis constitutum, debita reuerentia ament et obseruent, eique in omnibus licitis et honestis obediant, praecipientique ea, quae ex offitio suo fuerint, fideliter obtemperent, illaque exequantur. Secus minime facturi. Harum testimonio literarum sigilli nostri impressione munitarum. Datum in civitate nostra Vienna, die vicesima mensis septembris, anno domini millesimo quingentesimo tricesimo septimo, regnorum nostrorum Romani septimo, aliorum uero vndecimo.

Ferdinandus.

Ad mandatum

sacrae regiae maiestatis proprium

Печат Хабзбуршки.

Ad. Carolus.

Павле је достојанство деспота добио док се налазио на ратној операцији против Турака у Славонији, којом је руководио Кацијанер. Кацијанер је са Бакићем у септембру 1537. продро до Винковаца, где су стајали Београдски и Босански паша. Не могући напредовати, удари Фердинандова војска натраг. На повратку нападоше их Турци код Иванкова, између Винковаца и Ђакова, којом приликом Бакић падне, рањен у главу. Узалуд су његови покушавали да га из боја изнесу. Не могући Турцима одолети, нису могли спречити да му Турци главу не одсеку (Istuanffi, op. cit. 141. Mon. Hung. Hist. Script. 2. p. 40.)*).

После смрти Павла Бакића истиче се као старешина породице брат му Петар, чије је поседе нападао Валентин Терек. Петар Бакић, да би се одржао против Терека, начинио је савез са Фрањом Каполнајем, нападнувши на Озору, посед Терека. Неколико занимљивих података о Петру Бакићу пружио је Ал. Ивић у 34. бр. Заставе за г. 1907., а ми овде истичемо једино листину Фердинанда I. из г. 1547. којом поново потврђује поседе Петру, Маргарети и Анђелини, кћерима Павловим, пошто су раније потврде изгубили били у бурним временима. (I.).

*) Жао ми је да нисам могао добити у руке Történelmi Táр за г. 1908. у коме је Кујани Gábor публиковао писма савременика сремскога бискупа Стевана Бродарића од 1508—1538. У тим писмима биће такођер података за историју Павла Бакића од Лака.

Највећи део докумената у овој првој књизи дотиче се занимљиве и до сада још увек мало проучене личности деспота *Ђорђа Бранковића*. Особито су занимљиве листине ердељских кнежева Сигисмунда Ракоција, Гаврила Баторија, Гаврила Бетлена и Михаила Апафија за историју фамилије Бранковића, о којој смо до сада једино нешто знали из казивања Ђорђа Бранковића у Хроници, и то према изводима из П. Јулинца и Ј. Рајића. Ови документи првобитно су били својина брата Ђорђевог, митрополита ердељског Сава П. Бранковића, па су, када је Сава 1680. бачен у тавницу, прешле у својину Ђорђевог, те је овај с њима пребегао у Влашку кнезу Шербану Кантакузину. Тим документима дају се донекле контролирати неке партије у Бранковићевој Хроници. Види се одатле да се преци Бранковићеви видније истичу у Банату већ под крај XVI. века, а на поч. XVII. века чини епископ Сава I. Бранковић толике услуге кнезу Сигисмунду Ракоцију приликом освојења Липове (*potissimum autem in novissima recuperatione arcis nostrae Lippensis*) да му овај уступа неколико пустара у Арадској жупанији. Остале листине ердељских кнежева показују како се породица Бранковића све више богатила, те према томе није ни мало чудно да је из њене средине могла поникнути амбициозна личност митрополита Сава П. Бранковића, који је имао јаких политичких веза не само у Ердељу, него и ван ердељских граница, и који је у главном и васпитао Ђорђа Бранковића, о чему опширније говорим на другом месту.

Од особитога је значаја документ под бр. XIV. У њему се Бранковић 7. јуна 1673. нуди преко ћесарског резидента Киндзберга у службу цару Леополду I. Бранковић је тада упућен био од кнеза Михаила Апафија да заступа на Порти интересе мађарске опозиције против хабзбуршког режима у Угарској. Но он је, што је карактеристично за оцену његове личности, изневерио поверену му задаћу, те нудио услуге ћесару. Важан је овај акат нарочито с тога, што Бранковић иступа већ тада као наследник и потомак старих српских деспота.

(quia isti Rosciani sciunt, quod, in provinciis versus Belgradum, praedecessores nostri erant antea principes ipsorum). Овај докуменат стоји донекле у вези са судбом и положајем брата Ђорђева, митрополита Саве II., о коме такођер доносим неколико занимљивих докумената. На другом месту говорим такођер опширније о личности Савиној. Истакнућу овде само да слика Савина, онака како ју је Ђорђе приказао, не одговара истини. Љубав према старијем брату, коме је толико много дуговао, није допустила Ђорђу да у Хроници истакне и спомене и неке рђаве стране митрополита Саве II.

О бављењу Ђорђа Бранковића у Бечу 1688. и његовим преговорима онде знало се до сада у оне веома мало. Ова збирка пружа неколико података из којих се види да се Бранковић нарочито трудио да му цар Леополд I. реституира његове поседе у Угарској и Ердељу (XXI. бр.) У оставштини Бранковићевој није се нашла оригинална диплома цара Леополда I. од 20. септ. 1688. којом подиже Ђорђа Бранковића на степен угарскога грофа. Оригиналне дипломе одузео је био Бранковићу маркграф Луј Баденски, када га је ухватио у Кладову (Гл. стр. 119.). Но кашње је цар Леополд I. иницијативом Бранковића, а на жељу српскога народа, више пута потврдио споменуте дипломе, давши њихов текст исписати из Liber Regius. Таких трансумта има неколико у оставштини Бранковићевој. Према једном таком трансумту приопћио је Бранковић текст тих диплома у својој Хроници; одатле га је публикувао Рајић у четвртом тому Будимскога издања своје Историје (293—308), а по њему Черниг у Аустријској Монархији и други. Но и ако цар Леополд I. у трансумту каже да је текст диплома у трансумту верно донесен ипак није тај случај, пошто се текст Леополдова трансумта од 1. марта 1691. (Архив Дворске Коморе 1692.) не слаже са његовим трансумтом од 1. септембра 1692., који је приопћен код Рајића. С тога би потребно било приопћити текст диплома према тексту у Liber Regius, пошто ће се оригиналне дипломе тешко наћи. Ја им бар нисам могао ући у траг у Ратном Архиву, где се налазиле још 1702. (cf. p. 117/118.).

Рад Бранковићев у г. 1689. много се објашњава документима XXV—XXX. Види се одатле како је Бранковић пошто пото хтео придобити за себе познатог капетана у војсци Луја Баденскога, Павла Несторовића Деака. Имао је Бранковић поред тога своје нарочите емисаре чија је задаћа била да одушевљавају и дижу српски народ на оружје.

Половином 1690. прешао је прилично велик део српскога народа са патријархом Арсенијем III. Црнојевићем на леву обалу Саве и Дунава, у крајеве недавно ослобођене од Турака. Имајући горкога искуства са царем Леополдом I. а страхујући нарочито од претеране ревности Језуита, затражили су српски прваци још пре прелаза од цара привилегију, којом ће се нарочито зајемчити слобода православне вере и слобода избора патријарха, и којом ће бити обухваћен укупан православни живаљ с једне и с друге стране Дунава и Саве. Како је пак због напредовања Турака дошао у питање и опстанак новодобивених крајева и како се за сузбијање Турака осећала нарочита потреба за добрим ратницима на југу државе, природно је да се цар Леополд I. одазвао жељи клира и првака српских, те је издао познату диплому од 21. августа 1690., која је Србе затекла већ под Комораном у јесен те године. Издајући привилегију од 21. августа 1690., којом су Срби добивали неки изниман, привилегован положај у Угарској, није цар Леополд I. водио рачуна о старим маџарским уставним слободама. Сматрао је крајеве отете од Турака својом тековином, те је с тога и издао привилегију, не водећи рачуна о сабору угарских сталежа. Није немогуће да је цар Леополд I у Србима желео не само ратнике против Турака него и згодно оруђе да њиме обузда Маџаре, који се већ одавна нису могли сложити са централистичким хабзбуршким режимом. На тај начин дошли су Срби већ првих дана по доласку у Угарску у оштру опреку са Маџарима, који апсолутно нису хтели признати њихов привилегован положај. Последица тога неспоразума била је да су прваци српскога народа сваки час одлазили у

Беч, а том околношћу опет користио се Ђорђе Бранковић, тада интерниран у Бечу, те се ставио у живе везе са српским првацима и српским народом, који је дотле о њему слабо што знао. Изгледа да се Бранковић већ у току године упознао са епископом Јенопољским Исаијем Ђаковићем, који је опет утицао на прваке, па су ови већ у априлу 1691. поднели молбу цару Леополду за ослобођење Бранковића (XXXIX.), а идуће године тражили су депутирци, свакако иницијативом Бранковића, да се Бранковићу одреди стална годишња потпора (XL.). Документи под бр. XLV. и XLVII. веома су карактеристични за држање Бранковићево у Бечу, који се никако није хтео одрећи својих претензија на старешинство српскога народа, чиме је само отежавао свој положај у Бечу и онемогућио своје ослобођење.

И ако у близини Дворског Ратног Већа, под чијим је надзором стајао, не заборавља Бранковић на своје старе везе и односе са Русијом. Говоре за то документи под бр. LIV., LX. и LXX. одакле се, као и из његове Хронике, види, да је особиту наду полагао на цара Петра Великог, када се овај на своме познатој путу задржавао неко време у Бечу.

Тада, када се Бранковић уживео већ био толико у своје старо и знаменито порекло да је од цара Леополда I. тражио да му даде предикат Палеолога, који му тобоже припада по материнјој линији (*me ex linea materna respiciente*, LVIII.), почињу и његове неприлике са домаћином Андријом Донером, у чију је гостионицу код „Златнога Медведа“ на старом Флајшмаркту, пресељен био лети 1692. из дворскога спитаља по наредби Ратнога Већа. Те неприлике и непрестане молбе Андрије Донера да се Бранковић исели из његове куће (LXI—LXIII., LXVIII., LXIX., LXXI—LXXIV.) допринеле су такођер да је Дворско Ратно Веће лети 1702. решило да већ једном подробно испита ствар његову и поднесе цару на дефинитивно решење. Тако је дошло до веома значајнога документа под бр. LXXV., који пуно нове светлости пројаси не само на личност и планове Бранковићеве него

објашњује много и однос бечких политичких кругова према њему. И ако је било још те јесени у начелу решено да се Бранковић премести у Јегар (LXXVI—LXXX.) ипак се то није извело због недостатка новчаних средстава (LXXXIII.). Но када је плануо Ракоцијев устанак, који је одмах на почетку гледао да придобије Србе на своју страну, нашли су меродавни фактори за добро да Бранковића уклоне из Беча. Бранковић у Хроници каже да се бечки кругови бојали да како год и он не утекле као раније Ракоци из Винернајштатске тавнице. Но прави узрок Бранковићева премештања биће тај, што је Ратно Веће нерадо гледало на његове везе са првацима српским, па га је хтело удаљити што више од српскога народа.

О животу Бранковићеву у Јегру пружа нам ова збирка занимљивих детаља. Из броја LXXXVI. види се како је Бранковић и у Јегру нерадо плаћао стан, због чега је молио градско јегарско веће да му даде слободан стан. Великих је незгода имао даље Бранковић што му се годишња потпора исплаћивала веома неуредно. Како су његове потребе премашале суму, коју је примао, у брзо се задужио, па је и у Јегру због неуредног примања потпоре и неуредног плаћања имао великих неприлика са домаћином и повериоцима. С тога се његова пажња у Јегру у првом реду сконцентрисала на питање како да регулише и поправи своје финансијално стање а тек у другом реду радио је он на своме ослобођењу, на које је имао све мање и мање изгледа. Отуда се и сретамо сваки час са молбама Бранковића да му се потпора уредније исплаћује (LXXXVII., LXXXVIII.), отуда је и имао неприлика са домаћином Минетијем, на кога се тужио да му прави нетачан прорачун (XCV.). Због тих неприлика даље и молио је Бранковић да се из Јегра премести у Праг, како би се опростио несносних поверилаца (C.), али се жеља његова није могла испунити (CIV., CV.). Он је и на даље имао речи са домаћином Минетијем, који је гледао да дође до свога новца (CIX.). Да би своје потребе, а донекле и повериоце, подмирио настојао

је Бранковић преко рођака Јована Бранковића Липовца и Тодосија Симуновића у Прагу и Бечу да потпору што уредније добива, а изгледа да је покушавао да начини неки већи зајам.

Непрестане бриге и немиран живот потконали су здравље Бранковића. У априлу 1705. пише Бранковић непознатој личности у Беч да је био слабога здравља још када је кренуо из Беча за Јегар, а у то му се време болест толико погоршала да је молио да му се допусти отићи на лечење у Карлсбад (XC.). Почетком 1707. стање је Бранковићево било толико озбиљно да је магистрат Јегарски, надајући се његовој блиској смрти, тражио од цара Јосифа I. упуства, како да се као шизматик сахрани. Али је ова претерана ревност била и сувише прерана, јер је Бранковић преживео још са неколико месеци младога цара Јосифа I., који је 8. јула 1707. дао детаљно упуство Јегарском магистрату како и где имају сахранити Бранковића (CX.).

Те године, када је Јегарски магистрат водио бригу о сахрани Бранковићевој, написао је он опширну представку цару Јосифу I. У тој представи износи он сву неправду која му је учињена што се толико година без икакве кривице држи у затвору. Истакнувши своје велике заслуге за царску кућу, наводи све кораке своје и српскога народа, предузете за његово ослобођење. Па и ако је од стране двора толико пута одговорено да ће се његовој жељи за доста учинити, ипак је све то било само пусто обећање. Такав пак поступак противи се законима правде и правиче, што потврђује св. писмо, закон Јустинијанов и још неке правне одредбе, које изречно наводи. (CXIII).

Ова представка састављена је веома вешто. Она сведочи да је Бранковић, и ако физички оронуо, духовно био још увек свеж и чио. Ванредну свежину и окретност одаје и његова реплика на тужбу Бечкога адвоката Мора, са којим је водио парницу, у коју га је без његове кривице увукао лакомислени рођак Јован Бранковић Липовац. (CXXIV).

Пред крај живота изгубио је Бранковић потпуно наду да ће се ослободити. Не заносећи се ни мало више плановима за будућност, стара се још једино да колико толико осигура своје наследнике, а нарочито Јована Бранковића Липовца. У ту сврху и упутио је он молбу цару Јосифу I. нека нареди да његови наследници такођер уживају пензију од 1000 форината и да им се призна наследно право на његова породична имања (CXX.). Када је цар Јосиф I. умро обратио се Бранковић удовој царици Елеонори, преклињући је, да нареди властима исплату његове потпоре да не скапа од глади (CXXX.). И заиста, у највећој беди и сиротињи преминуо је деспот Бранковић, далеко од српскога народа и потпуно усамљен, јер је Јован Бранковић живео, одељен од њега, у Прагу.

Када је Бранковић умро имао је заповедник Прага фелдцајмјастер гроф Венцел Гутенштајн пуне руке посла да регулише оставштину Бранковића, којом се никако нису могла задовољити потраживања поверилаца. Поред домаћина Бранковићева, Минетија, јавило се још много других који су, сагледавши се колико их је на броју, са страхом увидели да ће њихова потраживања остати неподмирена. Поред поверилаца јавио се, како смо видели, као наследник оставштине Бранковићеве Јован Бранковић Липовац, те је и та околност још више заплела расправљање о оставштини. И ако се јегарски магистрат живо заузимао код виших власти да се јегарски повериоци подмире претрпели су они опет знатну штету. а Јован Бранковић примио је један део оставштине у рукописима, документима и неким ређим стварима тек 1717., како је горе означено.

Интересантну грађу пружа овај зборник и за босанске Бранковиће. О њима је на основу архивалних података доста добро писао Лауш Талоци у студији „Лажни Бранковићи“ (Срп. превод Дра Стев. Павловића: Нови Сад 1889. 29sq.) Талоци излаже судбу босанских Бранковића од г. 1688. Но из документа под бр. XIX. види се да се најстарији од ових Бранковића, који се потписује „comes Nicolaus Matthias de Ilijanovich, Illyriae

haereditarius, dux a S. Sabba et Liburnia“, бавио у Бечу већ 1681., те је поч. 1682. молио цара Леополда I. да га за услуге и претрпљене штете обдари са добрима Франкапана. Ако је веровати речима Матије Иљановића у овој листини, онда су његови односи према Ђесару почели много пре турске опсаде Беча, од прилике 1665., што би било од значаја за почетке Леополдове оријенталне политике. Неколико година не чујемо ништа о Матији Иљановићу. Но када је лети 1688. са влашким посливицима дошао у Беч Ђорђе Бранковић, те у септембру подигнут био од цара Леополда I. као изданак старих српских деспота на степен угарскога грофа, иступио је у брзо Матија Иљановић са протестом против тога. Протестујући „cum quatuor fratribus aliis Brankovics in Bosnya catholicis“ истиче Матија да Ђорђе Бранковић, посланик влашкога војводе, нема права на дукат св. Саве, јер није потомак херцега Стипана, који је титулу херцега добио од цара Фридриха III. с тога, што је на Косову Пољу помогао императору Сигисмунду и Лазару деспоту против турског цара Мурата. Лазар је по том, каже се даље у протесту, за учињену услугу уступио њиховим прецима Сандаљу, Хрвоју и Владиславу, сину херцега Стипана, провинције суседне Хуму „Milloseo, Semendria et comitatum Perlipa“. Не треба нарочито ни истицати колико је збркана тврдња босанских Бранковића, који су као и Ђорђе Бранковић, само много невештије, покушали да докажу да потичу од старих владарских породица. Споменућу само да су босански Бранковићи податак о пореклу херцешке титуле Стипана Вукчића могли наћи једино код Лукарића, који између о талоба за Стипана каже: „Egli hebbe nome del Duca da Federico III. Imperatore et in slavo si chiamò Herzeg“ (Luccari, Copioso ristretto degli annali di Rausa, Pesaro 1605. 96.). Нема сумње да је овај протест босанских Бранковића пробудио неповерење у цару Леополду I. и околине му према Ђорђу Бранковићу, који је пре кратког времена напустио био Беч и отишао у Влашку. Но протест босанских Бранковића тешко да је подигао

њихов углед у очима Бечких меродавних политичких фактора. И на њих су онде, и ако беху римокатолици, гледали као на пустошове, што се види из отписа Дворске Коморе од 28. јунија 1689., у коме им се доставља, како им цар за заслуге признаје руднике и њиве око Сарајева и Крешева, али само тако, ако у своје време, када Босна буде Ћесарева, докажу своја права на њих (Талоци, 29.). Но како се Ћесаревци под јесен 1688. спремали да идуће године енергично наступају на југ, и како су за то нарочито били упућени на помоћ подјармљених Хришћана на Балкану, јер се велик део Ћесаревих трупа морао упутити на Рајну против Луја XIV., то је помоћ босанских Бранковића нарочито добро долазила за дизање устанка у Босни. Због тога је Ратно Веће с њима лепо поступало а због тога је цар Леополд I. и уврстио њихов протест у своју листину од 27. октобра 1688. Идуће године упућен је Павле Бранковић у табор генералу Пиколоминију, који је преко Косова имао избити на Јадранско Море, те оцепити Босну од осталих делова турскога царства. Нема сумње да су босански Бранковићи морали царској кући учинити великих услуга. У сведоцији маркграфа Луја Вилхелма Баденскога од 13. маја 1690. истиче се како је Павле Бранковић многе испод турскога ропства привукао на Ћесареву страну (*homines turcico iugo subiectos in devotionem caesaream trahebat*, XXXIII.), а цар Леополд I. дипломом од 2. маја 1690. у Лаксенбургу даје достојанство јајачких грофова Павлу, Антонију и Јакову Бранковићима (XXXII.).

За оријенталну политику цара Леополда I. значајан је докуменат под бр. XX., у коме цар поручује 8. фебруара 1687. цариградском патријарху *Калинику VII.* нека диже хришћанске народе против Турака, истичући како је у тој ствари постигао потпун споразум са влашким војводом Шербаном Кантакузином. Интересантно је да се препис овога цара писма налази у оставштини Ђорђа Бранковића, који се тада бавио у Букурешту, у близини војводе Шербана. Одатле се види да је Бран-

ковић пажљиво пратио не само Леополдову оријенталну политику и његове преговоре са влашким кнезом, него је и сам учествовао у тим преговорима, како и сам у Хроници каже, а како се то види и из грађе фамилијарног архива Кантакузина (N. Jorga, Despre Cantacuzini, studii istorice basate in parte pe documentele inedite din archiva d-lui G. Gr. Cantacuzino, Bucureşti 1902. XXXIX. sqq. N. Jorga, Genealogia Cantacuzinilor de banul Mihai Cantacuzino. Bucureşti 1902. 214. sqq.). Слична по садржини овом царевом писму јесу она под бр. XXXI. и XXXIV.. у којима цар узима у заштиту „gentem Macedonicam“, а у оном од 31. маја 1690. проширује своју заштиту и на становништво Бугарске, Србије и Арбаније, допуштајући да се под његовим заставама бори против Турака. Но крај свих манифеста и прогласа царевих, упућених хришћанским народима на Балкану, чије је одушевљење за ћесаревце тада већ било знатно малаксало због некоректности и суровости немачких војних заповедника. Ћесаревци се почетком 1690. сташе повлачити према северу, а за њима и српски народ. Већ у позну јесен 1690. налазили се српски збегови под Пештом и Комораном.

Српски народ дошао је одмах првих дана у сукоб са мађарским локалним властима, због чега је цар Леополд I. на захтев српских првака већ на почетку 1691. одредио неколико комесара у Будим да „statum et propositionem illius (т. ј. срп. народа) examinent, in querelatis punctis remedium inveniant“ (XXXVI.). Како је организацију прелаза српскога народа у главном извршио био патријарх Арсеније III. разуме се да је он тада био најумлијивија личност; сувише он истуца и јавља се не само као духовни него и светски старешина српскога народа. Сходно привилегији од 20. августа 1691. ut omnes ab archiepiscopo tanquam capite suo ecclesiastico tam in spiritualibus quam saecularibus dependeant потврђује патријарх Тителскога капетана у јуну 1692. (XLII.), а у јануару 1694. препоручује Суботичанима да слушају новоостављеног капетана Хаџи Радована Хајваза (L.).

Но и ако је цар Леополд I. 4. марта 1695. узео у заштиту патријарха Арсенија III., епископе и српски народ и потврдио им поново не само недавно дане привилегије него и повластице из доба краља Матије и краља Владислава Јагелонца, ипак Срби нису били обезбеђени. У Бечу се саветници цара Леополда I., нарочито језуите, никако нису могли одрећи намере да Србе приведу у крило уније, те да преко њих придобију и остале на Балкану, па на тај начин да прошире не само сферу моћи Хабзбурговаца на Балкану, него и римској курији прибаве ауторитета онде. Једва да је прошло три године од споменутог протекцијонала цара Леополда I., када Дворско Ратно Веће, не обзирући се на протекцијонал, опомену подручне власти у земљи да у свему буду на руци епископу *Јефрему Бањанину*, који, одрекав се шизматичке вере, полази у своју дијецезу да шири римокатолицизам (LV.) Овим документом прилично се светлости просица на Јегарскога владикау Јефрема Бањанина. о коме је недавно заслужни протојереј Дим. Руварац пружио свежањ интересних података.

Према томе није чудно што је патријарх Арсеније III., бојећи се римокатоличке пропаганде, упирао очи на православну Русију, са којом је имао веза пре него што је прешао са народом на леву обалу Саве и Дунава. Ово неповерење није могла ослабити ни донација кастела Сирача у Славонији, који је патријарху и наследницима уступљен на уживање све дотле док се патријарашка Пећска столица не буде освојила од Турака (eo usque tantum, quo archiepiscopalis sua residentia Ipek victoriosus armis non recuperata fuerit. LIII.). Стога је већ идуће 1696. кушао патријарх Арсеније III. да и преко руског посланика у Бечу, Кузме Никитића Нефимонова, добије гаранције од бечкога двора за слободно исповедање вере православне и заштите против безобзирности језуита (ne... Serbis, Rascianisve... ulla fiat in religione oppressio et iniuria... praesertim a Jesuitis LIV. Види за ово још и Глас Срп. Краљ. Акад. LX. 171. sqq.). Но од посредовања рускога посланика као да је било слабе користи, јер се патри-

јарх Арсеније III. под крај 1698. обраћао из Сентандрије грофу Етингену у Петроварадин, молећи га да препоручи цару српски народ (LVII.). Крајем 1698 и почетком 1699. заузимао се и други руски посланик Возњицин такођер за слободу православља као и за ослобођење Ђорђа Бранковића. Ово заузимање Руса за ствар православних у Ћесаревини веома је незгодно дирнуло Бечки двор, како се види из одговора бечке канцеларије, изданог у марту 1699. У место каквог одређеног одговора истиче се ту само како се Ћесар нада да ће Московски цар заштитити и дати потпуну слободу римокатолицима у Москвији (LX.).

Колико су цар Леополд I. и околина му мало напуштали идеју о привођењу православних у крило уније види се из отписа цара Леополда I. од 8. октобра 1701., упућеног из Еберсдорфа епископима Варадском и Бихарском (LXVI.). Дајући упуства епископима како да регулишу односе са православнима, истиче цар, како је архиепископа, кога шизматици Расцијани називају патријархом, ограничио на територију Сентандрије више Будима, не допуштајући му да се меша у јурисдикцију осталих дијецезана, нити да предузима каноничне визитације, а још мање да побира какве приходе. Што се тиче православних опомиње их нека пазе да их нико не буни у њиховим религиозним обредима, али ће они ипак зато остати у зависности од римокатоличких епископа (*nihilominus dependentiam a dioecesanis episcopis romano-catholicis habeant*). Том одредбом уклањао се патријарх са југа државе, из Славоније, те стављао посред маџарскога елемента а велик део Срба подчињавао се јурисдикцији римокатоличкога клира. Не треба нарочито ни истичати да је том одредбом задан немилостив ударац српским привилегијама.

Годину дана након тога 8. марта 1703. наредио је цар Леополд I. Будимској субделегованој комисији да забрани патријарху Арсенију III. бесправно ношење патријарашке титуле. У том отпису напада се патријарх да је самовласно присвојио себи назив патријарха Расцијана, који се налазе у Угарској, Хрватској, Далмацији, Трансилванији и суседним провинцијама

и да од њих силом побира разнолика берива. Патријарх се даље беди да под видом спиритуалне јурисдикције одржава преписку са Цариградом и Турцима, да је без дозволе царева сазвао сабор у Сентандрију, на коме је присуствовало око четрдесет презвитера, не само из Ћесаревине него и из турских провинција. На том сабору усудио се патријарх, осећајући се слаб и очекујући сваки час смрт, изабрати себи за наследника некога Ђорђа, те је упутио изасланика у Цариград да испослуже онде потврду за новог патријарха. Како он, Ћесар, као апостолски краљ Угарске никако не може допустити да се такав избор обави без његова знања, а још мање да се за такав избор тражи потврда од отоманске Порте, наређује субделегованој комисији нека строго опомене Арсенија Црнојевића да у будуће тако шта не чини и нека неправилно изабраног Ђорђа спречи у вршењу било какве јурисдикције и црквеног обреда (LXXXI.).

Бечки двор издајући оваке наредбе, није тада ни у сну помишљао, да ће му шизматици Срби ускоро бити врло потребни. У брзо по том дигао се Ђорђе П. Ракоци из чувене Ракоцијеве фамилије, толико знатне у историји Ердеља у XVII. веку, у одбрану старих уставних мађарских слобода. Да би успех Маџара против Хабзбуршкога дома био што сигурнији, обратио се Ракоци одмах на почетку устанка на народности у Угарској (*Márki Sándor, P. Rákóczi Ferencz, I. kötet 1676—1707. Budapest 1907. стр. 344. sqq.*). Ракоцију је нарочито много стало било до Срба, који су дотле били стекли репутацију најбољих ратника у монархији, показавши ванредно велику храброст у крвавој бици код Сланкамена (1691.). Ракоци је из Дијосега упутио 9. августа 1704. прокламацију на Србе, позивајући их да и они уставу у одбрану угрожених слобода. И ако је и Ракоци обећавао Србима слободу од свих дажбина, ипак се патријарх одлучио за Хабзбуршки дом крај свих претрпљених незгода од стране Ћесара и Бечких политичких кругова. Када је патријарх упутио Ракоцијеву прокламацију у Беч, примљена је она онде са великом

радошћу. Дојакошња бојазан да ће незадовољни Срби пристати уз маџарске устанике ишчезнула је. Да се Срби одрже у добром расположењу према царској кући обећало им се проширење привилегијалних повластица, али тек кад се буду повратиле редовне прилике у Угарској. Но све су то била празна обећања а српском народу требало је брзе помоћи против војних власти, коморских чиновника и римокатоличког клира. Нарочито је тада тежак био положај патријарха Арсенија III. Он се у критичним тренуцима по Хабзбуршку кућу одлучио да поведе српски народ у одбрану животних интереса царске куће, а за ту услугу није добио сигурну гаранцију за српски народ него само обећања у вајонштијим потезима. Није чудо што је старим и толико искушаним старцем завладала малаксалост и очајање. „Ради наших грехова — пише патријарх 29. октобра 1705. Московском бољарину Феодору Алексијевићу Головину — један део православних хришћана склонио се од злобе Агарена у угарске крајеве, а по том ђаво, непријатељ доброга, посеја своју злобу по Угарској, те отуда ниче трње неправде и изби међусобна борба с ћесаром. После тога стиже нас љута зима, а многи правоверни, како свећеници, тако и мирјани, старци, младићи и деца гоњени беху угарским мачем. И бежећи дан и ноћ са својим осиротелим народом од места до места, бацан тамо змо као лађа на пучини великога океана, очекујем када ће да гране сунце и покаже се дан, да узмакне тавна ноћ и хладна беда наше несреће. Али ми немамо саветника, који би нас од жалости ослободио, и наша туга удвостручи се, и ја рекох са сузама: докле ћеш нас госпoде заборављати до краја, докле ће се непријатељ одржавати против твога достојања; устани госпoде, зашто спаваш, зашто своје лице одвраћаш од нас, и опет ускрени госпoде, помози нам имена твога ради!“ (XCI). Но стање српскога народа није окренуло на боље за живота цара Леополда I. и ако је устанак Ракоцијев узимао све јаче размере, те је помоћ српских ратника била потребна више него икад.

Доласком на престо цара Јосифа I. у мају 1705. изменило се стање у толико, што су Јосиф I. и саветници му увиђали да није опортуно за тај мах изводити унију, него да Србе треба што већим и стварнијим обећањима привезати за дом Хабзбуршки. Првих месеци владе цара Јосифа I. још су имали утицаја саветници цара Леополда I., због чега је потврда народних привилегија од 24. фебруара 1706. стилизована такођер у опћим цртама (Рад. Грујић, Како се поступало са српским молбама на двору Ћесара австријског последње године живота патријарха Арсенија III. Чарнојевића (Зборник Мат. Срп. I. 6.). Таким решењем питања наравно да стари патријарх није могао бити задовољан. Он је у споразуму са народним старешинама поднео лично већ у марту 1706. представку царском двору, износећи у засебним пунктовима садржину српских привилегија као и њихове повреде. Патријарх је тражио свечану потврду свих назначених пунктова и сигурне гаранције да ће се привилегије српске поштовати (Јов. Радовић, Прилози за историју Срба у Угарској крајем XVII. и поч. XVIII. века, Лет. Мат. Срп. књ. 220.). И ако свемоћни кардинал гроф Леополд Колонић, коме је била издана на мишљење ова представка патријархова (Р. Грујић, *op. cit.*), није био пријатељски расположен према српским захтевима, ипак је критичност ситуације у Угарској претегнула, те је цар Јосиф I. издао свечану потврду српских привилегија 7. августа 1706. а 29. септембра исте године преко Угарске Дворске Канцеларије (Szalay L. A szerb telepek jogviszonya az államhoz, Pest 1861. p. 137—139.). Сем потврде привилегија утицао је патријарх Арсеније III. на цара Јосифа I. те је овај патентом од 15. септембра 1706. ослободио Србе свих дажбина, примања војника на стан и других приноса. Све то чини се и даје „umb dieser griechisch und rätzischen nation uns jederzeit zuforderist bei jetzigen in unsseren königreich Hungarn obschwebenden rebellions-troubelen bezeygenden schuldigsten treue und guten nützlichen diensten willen“ (XCVII.). Пре овога патента испословао је патријарх Арсеније III. да му са на место

одузетог Сечуја као еквивалент даде село Даљ код Осека (Schwicker, Politische Geschichte der Serben in Ungarn, Budapest 1880., 46. P. Грујић, op. cit. 31.). Није том приликом заборављен ни епископ *Исаија Ђаковић*, који се поред патријарха као најзнатнија личност међу српским првацима такођер налазио у Бечу. 18. септембра 1706. потврдио је епископу Исаји цар Јосиф I. даровну повељу цара Леополда I. на манастир Гргетег са Банковцима у оном обиму, који је утврдила комисија за регулисање имовних односа у Славонији г. 1702. (XCIX.).

У брзо после тога успеха у Бечу преминуо је стари и изнурени патријарх у Бечу 27. октобра 1706. Из писма Јована Бранковића Липовца од 17. новембра 1706. из Прага некој непознатој личности сазнајемо, да је епископ Исаија послао писмо деспоту Ђорђу Бранковићу у Јегар, којим му јавља за смрт патријархову. Но Јован Бранковић није смео упутити то писмо деспоту, бојећи се да ће га тужна вест, онако слаба и болесна, много потрести. „Fra tanto spero — пише он — che haveremo qualche novita migliore della sua salute, dappoi inviaro per Eggra tal afflita novita“ (CVI.). О преносу патријархову у Срем, у манастир Крушедо, пише Теодосије Симуновић деспоту Ђорђу Бранковићу пред крај 1706. (CVIII.).

Карактеристично је да је истог дана када је патријарх умро епископ Исаија Ђаковић именован царским саветником. У патенту назива се Исаија митрополитом Јенопољским, Сегединским и Бачким као и архимандритом Крушедолским, те се истичу његове велике заслуге за царски дом „tum in ultimo contra Portam Ottomanicam peracto bello, tum modernis hungaricorum perduellium tumultibus“ (CII.). Тим истовременим одликовањем еп. Исаије са смрћу Арсенија III. означио је цар Јосиф I. епископа Исају као свога кандидата на упражњену столицу српскога митрополита. Рекао бих да је ово одликовање цар Јосиф I. подарио епископу Исаји ако не баш лично својом иницијативом а оно не разбирајући много за расположење свећенства римокатоличког, које је толико утицало било на одлуке цара Леополда I.

Тада, када је патријарх Арсеније III. преминуо, доживљавао је последње дане и кардинал Колонић, који је имао силна утицаја на судбу српскога народа у првим годинама по преласку у Угарску и који је много допринео да су ердељски Румуни примили унију 1697. (N. Jorga, *Istoria bisericii românești și a vieții religioase a Românilor. Vălenii de Munte* 1908. Vol. I. 419—420.). Но и ако је кардинал Колонић био тада тешко болестан (умро је 21. јануара у Бечу 1707. cf. Nic. Nilles, *Symbolae ad illustrandam historiam ecclesiae orientalis in terris coronae S. Stephani, Oeniponte* 1885. I. 4.) пратио је ипак будним оком прилике код православних Срба. Оно истина да кардинал Колонић није био само духовник него и политичар, те је који пут, као интиман саветник цара Леополда, за љубав интереса Хабзбуршке куће умео да буде и попустљив према шизматичима. Но сада, када је млади цар Јосиф именовањем Исаије за саветника показао намеру да овога призна и за духовнога српскога поглавицу, прегао је кардинал Колонић да то пошто пото спречи. Требало је утицати на цара не само да не потврди епископа Исаију за наследника Арсенију III. него да уопће не допусти попуњавање архиепископског достојанства. На тај начин мислили су Колонић и језуите да ће најлакше привести шизматике у крило уније, од прилике онако као неколико година раније ердељске Румуне. Да се то изведе потребно је било саставити убедљиву представку на цара, у којој би се детаљно изнеле све користи по царски дом и римокатоличку веру ако се не би допустило попуњење архиепископске столице. Ову представку израдио је учени језуита Гаврило Хевенеши, интиман саветник цара Леополда I. и исповедник кардинала Колонића (Кратку његову биографију према архивалним подацима види у Nic. Nilles, *op. cit.* 8—10.).

Одмах на почетку представке истиче Хевенеши цару како је смрћу српскога патријарха наступио веома згодан моменат да се шизматици преведу на унију. По мишљењу језујите Хевенешија најзгодније је не допустити да се

место архиепископа попуни, јер када нема патријарха у брзо ће нестати и епископа, које патријарх именује, а када не буде било епископа, нестане и калуђера, те ће тако обезглављен народ веома лако прећи у римокатоличку веру. Од овакога поступка имаће цар непосредне политичке користи, јер ће народом руководити царски чиновници, који неће, као дојакошње народне старешине, подносити жалбе због повреде привилегија. Осим тога олакшава се тиме и ћесарским приходима, јер се не ће као дотле издавати многе плате и многа добра на уживање. Да ово неће бити тешко извести, истиче Хевенеш, упућује и та околност, што су у животу свега четири шизматичка епископа: 1) Печујски Јефрем, који је отишао у Москву, те се не ће више ни вратити, а ако би се и вратио не треба га пустити у државу, 2) Карловачки Стеван, десигниран од покојнога патријарха за наследника али и сувише стар и једном ногом у гробу, 3) Пакрачки Софроније, који је само именован али још не посвећен и 4) епископ Исаија, који је у Бечу. Исаија је најопаснији и стуб шизме. Он види у каквој се опасности налази вера православна, те је предузео мере да отклони кризу. Он је наиме заказао у Бечу збор клирика, старешина и трговаца, па је у ту сврху писмено многе к себи позвао. На том збору треба да се избором попуне упражњене епископије новим епископима, које ће посветити преостали епископи, те би се онда приступило избору патријарха. Но да се та опасност спречи, потребно је уклонити Исаију, те ће народ остати без старешине. На који начин да се то изведе, рећи ће Хевенеш усмено. Потребно је даље спречити да на тај скуп не дође епископ Шибенички Батовић, који ако би засео на патријарашкој столици могло би се десити да читав народ у Приморју пређе у Млетачку област. Исто тако не треба на тај збор пустити никога из Турске, али је пре свега потребно да се Исаија уклони. Добро би било, истиче се у представци, када би кардинал Колонић упражњене епископске столице у Будиму и Пешти, у Лици и Крбави, у Ваји и у Ердељу попунио уни-

јатским бискупима, који су веома погодни, као на пр. Свиднички Турчиновић и Мухачки бискуп. Не буде ли попуњено патријарашко место не ће се догађати насиља и недела, каквих је често било под покојним патријархом иницијативом Исаије. Тако је епископ Љубибратић због куће много претрпео од покојнога патријарха, а тако исто и Љубибратићев викар, кога су равили секиром, због чега је и умро. Брата пак Љубибратићева, опата, ставили су на муке и отерали у Влашку, само да би се патријарх дочепао куће, винограда и осталих ствари епископових. Многе од тих ствари видео је Хевенешки својим очима код самога патријарха. Унијатског бискупа Јеврема Бањанина гонио је пок. патријарх толико да се овај морао склонити у Турску, а Свидничког бискупа дао је везати и мучити, па се овај једва ослободио настојањем Загребачког бискупа. Из свега реченога јасно је да достојанство патријарха никако не треба попуњавати, тим пре, што је Исаија од народа предвиђен за то достојанство, који ће као такав још више гонити римокатолике и још мање склон бити слушати ћесарске генерале. Јер Исаија је био онај који је настајао и радио на том да српска милиција не буде подвласна ћесарским генералима него само патријарху, који ће једини властан бити бирати и потврђивати старешине и друге часнике. Народ, истиче Хевенешки даље, неће тешко сносити нешташицу патријарха, јер ће бити и он и манастири ослобођени од дажбина, које дају патријарху. На место патријарха могао би се народу из његове средине поставити у Угарској Канцеларији саветник, али овај би морао бити римокатолик. На тај начин би се задовољили и римокатолици а и православни, јер би се њима тиме показало да не зависе од Маџара, против којих су непрестано подизали тужбе. Како даље у бурном и немирном времену апсолутно није у интересу царске куће да се народ скупља због избора, има се то свакако спречити. Али да се народ, навикнут на такве зборове, не би узбунио због одлучне забране, потребно би било издати Исаији декрет, у коме би се обећала дозвола за такав

збор када буду згоднија времена настала, што у истину никада не треба дозволити. Обећаном надом народ би се умирио, те би на крају крајева и заборавио на тај збор и на избор патријарха. Да избор патријарха неће бити тешко спречити, показује случај, који се десио приликом сахране патријархове у Крушедолу. Окупљени калуђери на погребу патријархову извикали су за наследника патријархова епископа Карловачког Стевана, због чега је Исаја у Бечу пред једним министром уложио протест, истичући да је избор неправилан, јер је обављен при вину на даћи, у одсуству њега као народног изасланика и пуномоћника и осталих народних старешина. Што се тиче ствари патријархових, које се нашле у Бечу приликом његове смрти, имају се оне, нарочито због утвари и драгоцености, које Срби сматрају за светиње, задржати у Бечу као залога верности, а марва, коњи и остале ствари нека остану код кога су с том напоменом, да се никако не смеју растурити и утаманити, него да се имају сачувати тобоже за новог патријарха. На тај ће се начин Срби држати у обмани да ће се током времена збиља попунити патријарашко достојанство, док ће они, који буду оставштину патријархову уживали, радити на том, да се нови патријарх не бира тако брзо, вољни пре постати римокатолицима, него оставштину дати из својих руку. Показује то лепо случај са патријарховим викарем, кога је Хевенеши обратио, али који страха ради јавно држи са Србима, код кога се све те ствари чувале за живота патријархова. И сада, када је патријарх умро, затражио је Исаја од Ђесара, путем једнога меморандума, да цар њега именује староцем оставштине патријархове, како се ова не би упропастила. Но те ствари ваља поверити викару, који је о њима и водио бригу за живота патријархова, а кашње се оне могу дати онима, који су вољни сјединити се са римокатолицима. Што се тиче добара патријархових, која вреде на 38000 форината, може им се дозволити побирање прихода са њих, али им никако не треба издати дефинитивну даровницу на њих, како би кашње лакше

могла припасти царском величанству. Исто тако ваља удесити и са 3000 фeрината, годишњом платом патријарховом. Ако кардинал Колонић упражњене епископије буде попунио унијатима, у брзо ће остали епископи и манастири пристати уз унију, те ће се шизма брзо искоренити. Упражњена световна звања не треба такођер поверавати шизматичима него унијатима, нити треба дозволити да се на збору, који сазива Исаија, изврше избори црквених и световних часника. На основу свега тога нека ћесар спречи свакако избор новог патријарха, изговарајући се тиме, да је за скупљање и споразум укупнога народа у том питању садашње немирно време незгодно, него треба причекати да се прилике среде и незгоде стишају. При том не треба ни тај моменат губити из вида да наследник покојнога патријарха у Турској, докле год је столица патријарашка непопуњена, може са целокупним српским народом прећи у ћесаревину, док је така могућност искључена када се патријарашко место у ћесаревини попуни. Много примера говоре за то да Србима не треба допустити да остану у својој вери, да се скупљају у зборове због избора патријарха. Јер Срби су, имајући своје старешине, били у споразуму са Турцима и свагда готови на побуну, како доказује случај Зрињскога, коме је патријарх обећао да ће напасти на Аустрију и опустошити је, а говори за то и недавни случај са деспотом. Сасма ће друкчије ствар изгледати ако се Србима не допусти избор поглавице. Тада ће они, лишени руководиоца, приморани бити на верност цару.

Овако поступање хоће Хевенеши да оправда још и неким моментима из историје Пећскога патријархата. Ако се боље, истиче он, проучи прошлост овога патријархата, видеће се, да он никада није био самосталан, автокефалан, него викаријат Цариградскога патријарха. Но шизматици су ову самосталност великом сумом купили у Турака, те је тако тога патријарха управо Турчин поставио. Сам Арсеније је два своја претходника уништио с помоћу Турака, док је његово место у Пећи

други један заузео. Тако је он потиснут лутао, те приморан нуждом а не љубављу, дошао овамо и измолио склоништа од његова величанства. Добро би било даље да царске привилегије објављују народу Ћесарски генерали, како епископи не би добили прилике утврђивати свој углед у народу, јер давање привилегија приписују пред народом себи у заслугу. Када народ види да сва Ћесарска милост долази преко генерала, охладнеће много према епископима.

Ово је у главном садржина веома занимљиве представке језујите Хевенешија, коју је у највећој поверљивости поднео цару, молећи да она остане у највећој тајности, јер се боји да му шизматичи, дознавши ово, могу о глави радити (*quia hoc rescito etiam ab iisdem schismaticis vita periclitari possem*). Ова је представка састављена заиста мајсторски. Предвиђена је у њој свака могућност, која би могла наступити када се не би попунило достојанство архиепископа, те се одмах означаје и средство, којим би се незадовољни српски народ могао примирити и обманути. Главна је тежња језујита, а свакако и Бечких политичких кругова, утицати било којим начином на Србе да напусте православље, са којим је толико било свезано укупно њихово национално биће. Тек са признањем римокатолицизма, или бар уније, могли се Срби сматрати као природени грађани у Ћесаревини. Без тих услова важили су они као некултурни, сирови дошљаци и странци, као веома погодан материјал за ратовање, који треба експлоатисати, али којима дане повластице ваља смањити и напоскон укинути, јер се Србима као шизматичима апсолутно никада није веровало. Тај дубоки јаз, који је делио православне Србе и верске политичке кругове у Ћесаревини, могао се једино пребродити примањем римокатолицизма, са чиме би свакако био пољуљан основ српске народности, која се идентификовала са православљем.

Језујита Гаврило Хевенеши у главном је био лично обавештен о српским приликама. Од епископских столица, које је патријарх Арсеније 1694. попунио, беху

у време смрти патријархове заиста многе упражњене. Тада беху покојни епископи: Сегедински Јефтимије Дробњак, Будимско-Стонобеоградски Јефтимије Поповић, Мухачко-Сигетски Јефрем Тетовац и Вршачки Спиридон Штибица. Ни једнога, наравно, не спомиње Хевенеши у својој представи цару, али је чудно да не спомиње епископа Босанског и Личко-Крбавског Атанасија Љубојевића, који је видну улогу играо на Крушедолском сабору, поч. 1708., приликом избора Исаије Ђаковића за митрополита (М. Грбић, Карловачко Владичанство I. 263. sqq.).

Што се тиче епископа Исаије он је заиста после смрти патријарха развио необично енергичан рад да се попуне упражњене епископске столице и да се што пре обави избор духовнога поглавице. Занимљиво је његово писмо Коморанској општини, писано негде у брзо из Беча после смрти патријархове, када је Ђесару поднео меморандум о потреби избора црквенога поглавице, али одговора на њ није добио (Г. Витковић, Споменици III. 55.). У том писму изражен је велики бол који је опхрвао овога јерарха, гледајући у каквом се тешком положају налази српски народ. „Питате, пише он, за наше послове опште народне, веома тешко иде, не знамо шта ће из нас најпосле да буде. . . Једно сиромаси, друго неучени, треће несложни, четврто у туђем господарству, и сваки нас ненавиди, и на нас вичу како на злочинце и тате, и како можемо што добити или обдржати, кад су од свега руке празне и свезане“ (М. Грбић, *op. cit.* 258/9.). Да би се отклониле веће несреће потребно је било што пре сазвати сабор српских старешина и клира, да, сходно привилегијама, обаве избор црквенога и народнога старешине. Исаија је, како се и у представи Хевенешија каже, мислио сазвати скуп црквених и световних старешина у Беч, те је због тога и разаслао писма, захтевајући да највиђенији представници народа дођу к њему у Беч, који ће донети собом печате од официра као највиђенијег и најупливијег фактора у тадашњем српском друштву. „Такођер и ви учините, пише Исаија 9. новембра 1706. Будим-

цима, узмите печата колико више можете, на jednu хартију белу, или напишите тако: ми вам долу писати иштемо и одбирамо са свим народом и опште како духовним тако и светским, себе за поглавара и учитеља, а именованом немоите, не именуите, теке место оставите, да нам буде пастир и патријарх (Г. Витковић, I. с.). Но до овога збора није дошло. Римокатолички кругови, како се види из представке Хевенешија, уложили су били сав утицај код младога цара Јосифа I. да не дозволи сазив сабора и попуњење архиепископског достојанства. Таким поступком очито су повређене привилегије, али су интереси царске куће били пречи од свега. Но као и раније тако су и овога пута прилике у Угарској биле од велика утицаја на држање политичких Бечких кругова према Србима. Када је на сабору у Араду 31. маја 1707. проглашено оцепљење Угарске од куће Хабзбуршке, почело се у Бечу опет више да води рачуна о жељама српскога народа. Тада је, сигурно настојањем Исаије Ђаковића, дозвољено Србима да имају на царском двору свога сталнога заступника у лицу Христофа Игњата ил. од Гаријена и Рала. Преко њега су Срби пожуривали дозволу за сазив сабора, која им је у октобру и дана али са извесним ограничењем. Бечки кругови наине, приморани силом прилика да Србима дозволе избор духовнога старешине, гледали су да то право избора ограниче само на оне Србе, који су под патријархом Арсенијем III. прешли у Ђесаревину, јер се, према њиховој интерпретацији, привилегије тичале само тога дела српскога народа, што је сасвим нетачно. Протезањем привилегијалних права на само један део српскога народа хтело се олакшати раду на унији, којој је пре свега требало привести Србе у Хрватској и Славонији, насељене онде од раније.

Интересантно је упуство дано споменутом Игњату од Гаријена, када је као царски комесар полазио на сабор у Крушедо, где се имао да обави избор духовнога поглавице (Припојнио га Ил. Руварац у Беседи за г. 1869. бр 9.). У упуству се на првом месту истиче

нека комесар пре свега настоји да се зависност од Пећске патријаршије и осталих патријаршија у Турској избегне. Како епископ Исаија Ђаковић у споменutom писму Будимцима од 9. новембра 1706. говори о избору патријарха, и како је Исаија на Крушедолском сабору у јануару 1708. изабран за начелнога митрополита те одмах и положио заклетву да ће Пећскога патријарха признавати за старешину у духовним стварима, рекао бих да Исаија и српске старешине после смрти патријарха нису дубље размишљали како да регулишу односе између српске цркве у Ђесаревини и Пећске патријаршије. Исаија је, судећи по писму Будимцима, у први мах мислио да се упражњена столица попуни избором новог патријарха. Тек касње, рекао бих, када је комесар Христоп од Гаријена, према даном упуству, радио на том да Србе у Ђесаревини изузме испод јурисдикције српског патријарха, тек тада су Срби озбиљно стали размишљати о својим односима према Пећској столици. Како се бојали уније нашли су за добро да остану у што чвршћој заједници са Пећском патријаршијом, због чега је та зависност и изражена тако одлучно на Крушедолском сабору. Тако је дакле настојање Бечких кругова, да српску цркву у Ђесаревини учини независном од Пећске, донело сасма други резултат него како се то у Бечу очекивало.

Тежња језујита да се место духовнога поглавице не попуни није се остварила. Сувише, силом политичких прилика постао је духовном поглавицом баш онај, кога је језујита Хевенеши цртао као најжешћег противника римокатолицизма. И заиста чим је Исаија засео на митрополитску столицу, опазило се одмах, да је старање о народним потребама предузео човек, који је искусан, више него и један од тадашњих српских епископа, сазнао у брзо прилично јасно какво становиште ваља да заузме српски народ према Ђесару и Бечким политичким круговима. Исаији је јасно било колике је велике услуге учинио српски народ кући Хабзбуршкој у угушивању Ракоцијева устанка, па је с тога и заузео према Бечу веома одлучно стајалиште, тражећи преко Крушедолскога сабора да се привилегије

респектују до последње тачке. Ту се између осталог поново истиче да је једино митрополит властан постављати епископе, да је српски народ у свему зависан од митрополита, да се српске привилегије инартикулишу у државне законе Угарске, да се Срби изједначе са осталим грађанима и да се Србима, како је то и раније обећано, одвоји засебно земљиште за становање (Г. Витковић, Гласник 67. стр. 184—189. Споменици III. 101.). Ове захтеве упутио је митрополит Исаија, одмах по избору, цару Јосифу I. Како се крајем фебруара отвара у угарска дијета у Пожуну, то је митрополит упутио по налогу из Беча (Schwicker, op. cit. 48.) епископа Софронија Подгоричанина са четири депутирца, који су нарочито имали тражити инартикулацију српских привилегија (CXVI.). У суштини ови захтеви нису нови. Са њима се у главном већ срећамо у представци патријарха Арсенија III. од 1706. и у представци Будимаца од исте године. Све те захтеве, мислим, формулисао је необично способни Исаија Ђаковић, који је од прелаза Срба у Ђесаревину био главни руковалац српског народа, како се то истиче и у представци језујите Хевенешаја.

Велика је штета била што је овај велики јерарх у брзо преминуо, тако да се Срби већ у пролеће 1710. забринуте скупљали у манастир Крушедо да изаберу наследника митрополиту Исаји Ђаковићу. Избор је пао на заслужног епископа Мале Влашке и доње Славоније, Софронија Подгоричанина, о чему су српски прваци, непосредно после избора, известили цара Јосифа I. (CXXII.). Тада, када је овај избор обављен, био је у главном стишан устанак у Угарској, те се, наравно, у Бечу сада на Србе другим оком гледало него 1707. г. пред избор Исаје Ђаковића. Том приликом је царски комесар Теодор барон Нехем, без обзира на раније дане и потврђене привилегије, истакао изречно да се Србима од царске стране дозвољава избор новог митрополита не толико због српских услуга царском дому колико из превелике милости његова величанства. Ова царска милост наводи се у споменутом извештају српског народа цару Јосифу I. о избору по-

вора митрополита (*non tantorum. . . maiestati vestrae. . . praestitorum et in futurum praestandorum servitiorum, verum speciali maiestatis sacratissimae benigna misericordia et incomprehensibili gratia*). Нема сумње да су ове речи унесене у представку по жељи комесара саборскога, барона Нехема према инструкцији од горе, јер је тешко замислити да би народ својом иницијативом главну тежину положио на царску милост, те тиме напустио привилегијално становиште, које му је ујемчавало слободан избор црквенога поглавице. Да се на највишем месту није мислило респектовати српске привилегије показала је убрзо потврда привилегија наследника цара Јосифа I., цара Карла VI. преко Угарске Дворске Канцеларије 8. октобра 1713., којом је цар себи задржавао право да српске привилегије тумачи онако како он за добро нађе (Ј. Рајић, Историја, IV. Прибавленіе III. 371.). Народ српски дакле, жељан да попуни већ доста дуго упражњену митрополитску столицу, пустио се о Ђурђеву Дне 1710. у избор, задовољан што је до избора у опће и дошло. Када је избор био обављен, ваљало је да изабрани митрополит Софроније Подгоричанин, према налогу од горе, пође у Беч цару да онде добије потврду. Била је то новина која није била предвиђена у привилегијама и са којом се српски клир и старешине нису могле још потпуно измирити. Више дакле тога ради, а не толико због великих путних трошкова, молио је Крушедолски сабор у споменутој представи цара да ослободи новог митрополита од доласка у Беч него да га и без тога потврди као и нове владике: Сегединско-бачког Христифора Митровића, Јенопољског Василија Рајчића и Мухачког Николу Мелентијевића. Молби српскога народа одазвао се цар Јосиф I., те је патентом од 26. маја 1710. потврдио Софронија Подгоричанина за митрополита, ослободивши га личнога долажења у Беч, али не везујући тим диспензом себи руке за будућност (*non obstante etiam quod saepedictus neoarchiepiscopus ratione impetrandae. . . confirmationis ipsemet, uti alias oporteret, in persona coram maiestatis nostrae solio non comparuerit, utpote super quo officio ei-*

dem. . . pro hac vice singulariter absque tamen consequentia clementer dispensavimus. Бр. СХХІІІ.). Као што се види, већ првих година по прелазу Срба у Угарску ослабљене су знатно главне тачке у привилегијама. Тако је већ приликом попуњавања архиепископског достојанства после смрти Арсенија Ш. комесар Христоф од Гаријена добио упуство нека гледа да у кандидацију за митрополита уђу само тројица и да новоизабрани митрополит а и народ инсталацију једино од царске милости признају и приме. Опazi ли комесар да су изасланици народни сви за Исаију, нека се пожуре па нека истога одмах наменује и постави (Беседа за г. 1869.). Без обзира на привилегије цар Јосиф I. се жури да својим именовањем даде праву снагу обављеном избору. У брзо је по том сужена власт митрополита и у погледу постављања епископа, за које се потврда такођер морала тражити из Беча, како се види из споменуте представке Крушедолског сабора цару Јосифу I. од 1710.

Између световних старешина, који су са патријархом Арсенијем Ш. прешли у Угарску истичу се браћа *Рашковићи*: Јован, Мојсеј, Илија и Михајило, синови хаџи Арсенија Рашковића. О Рашковићима приопћио је Јован Рајић у Историји IV. 417—421. два документа, која и ми штампамо са извесним разликама према оверовљеном препису из мађарског коморског архива у Пешти (XXXVIII. XLIII.). У њима се они спомињу као *knesi vel comites domini terrestres districtus Stariulachiensis in Servia*. По фамилијарној традицији, коју је у Колу за 1902. IV. објавио А. С. Јовановић у чланку „Рашковићи стара српска властела“, имали су Рашковићи своје велике баштине у Старом Влаху, који је обухватао осим Моравичког и једног дела Златиборског среза још и цели Сенички округ. Рашковиће су Турци признавали за кнежеве тога краја, учинивши их посредницима између себе и раје, од које су ови харач прикупљали и предавали на прописаном месту. Потврђује то и докуменат под бр. CLXI., који је омашком штампан у овој првој књизи, јер потиче из г. 1757. а не из 1722. како је обележено

на стр. 258. Атанасије Рашковић, који се спомиње у том берату султана Ахмеда, одржао је са братом Симеоном достојанство обркнеза Старовлашког, како се види из његове преписке са царицом Катарином и кнезом Потемкином из г. 1784. (В. Богишичъ, Разборъ сочиненія Н. А. Попова „Россія и Сербія“ СПетербургъ 1872. Стр. 22—29). За време Леополдовога ратовања са Турцима учинили су Рашковићи велике услуге ћесару због чега их је овај 1691. и 1692. узео у заштиту од војних и локалних власти, ослободивши их при том десетка и свих дажбина. Занимљиво је да је онај огранак породице Рашковића, који је прешао у Угарску одмах по прелазу овамо, стекао онде добра и имања, које ћесар узима у парочиту заштиту. Мојсеј Хаџи Рашковић постао је у брзо по прелазу обркапетаном у Славонији а 8. јула 1707. именован је од цара Јосифа I. за пуковника (CXII.). Интересантна је сведоџба коју је гроф Гвидобалд Штаремберг, главни заповедник у Угарској и Славонији, оставио Мојсеју Рашковићу, пре него што је именован био за пуковника рацке милиције. Ово сведоџанство баца пуно светлости на живот заслужнога Рашковића, који је често у интересу царске куће стављао живот на коцку и оних који су му били најближи. Одатле дознајемо да је Мојсеј био међу првима који је пристао уз ћесарску војску, када је ова по освојењу Београда стала продирати у унутрашњост Балканскога Полуострва. Мојсеј је са својом трупом много штете нанео Турцима, нарочито код Сенице, где је Турке крваво потукао. Када је, истиче Штаремберг, због рата са Француском царска војска ослабљена морала напустити Београд, био је Мојсеј међу првима, који је са својима напустио стару отаџбину, те се спустио на граници Турској, у околини Осека, бранећи те крајеве најупорније. Мојсеј је особиту вештину показао не само у организацији одбране него и у подизању агрикултуре, рестаурисању и подизању градова и села. Тако је он о свом трошку рестаурисао тврђаву Шаренград на Дунаву, заседнувши онде као обркапетан и осигуравши на тај начин читав тај крај. Када су избили

немири у Угарској заложии се Мојсеј свом ревнотиу за интересе царске на велику штету царских бунтовника. Његовом је ревнотиу освојена Шиклушка тврђава, којом приликом је његов син био други, који је продро у опседнут град. Мојсеј пак под командом грофа Гвидобалда Штаремберга одликовао се особито при јуришу на Најдорф, на десној обали Дунава, јер се први попео на градске стене Већ сутра дан стигао је Мојсеј под опседнути град Острогон, где је личним примером и самопрегорењем храбрио војнике, излажући често тешко рањено тело незгодама и опасностима (*saepius mortaliter vulneratum proprium corpus obtulit et periculis exposuit*. CXI.). Узмемо ли да је ово сведочанство долазило од човека који је такођер често у бојевима излагао живот свој највећим опасностима, те и сам тешко био рањен приликом опсаде Будима 1684. и 1686. (Alfred Arneht Das Leben des kais. Feldmarschalls Grafen Guido von Starhemberg. Wien 1853. p. 43. 67) онда се пожртвовање и јунаштво Мојсеја Рашковића има још више ценити, јер истицање њихово долази од човека, који их је најбоље могао оценити. Интересантно је по језику и садржини Рашковићево писмо од 27. априла 1709. из Шаренграда, којим јавља Лаћарчанима да им је на место старогa капетана Ђурђа, који „веће не може служити пресветлогa цесара“ поставио као његова заменика аднађа Ђурђа Мирковића. На том писму потписује се он: „кнез от Старогa Влаха и обрштер над рацком милициом у краљевству Шлавуниском и заповедник у Шаренграду за сад и обркапетан у Илоку (CXIX.).

Нешто нових података пружа наш Зборник и о Коморанцу подвојводи (вицедуктору) Јовану Манастирлији, о коме је недавно писала др. Јулка Хлапец-Ђорђевић (Летопис Мат. Срп. књ. 247. 248.). Рекао бих да се капетан Јован Манастирлија упознао са патријархом Арсенијем III. и српским првацима одмах по њихову преласку преко Саве и Дунава, јер се од прилике тада и нешто кашње бавио на јужној граници државној, где је прикупљао трупе (Летопис М. С. књ. 247. 15. стр.) И

када је Исаија, познавши се са деспотом Ђорђем Бранковићем у јесен 1690. у Бечу, упозорио Србе да затраже себи, сходно инвитуацији од 6. априла 1690., старешину, што су ови и учинили, узет је одмах од стране Бечких кругова у комбинацију Јован Манастирлија. Бечки кругови били су већ тада у главном на чисто с тиме да се искусни и окретни Ђорђе Бранковић не може пустити на слободу и признати за старешину српском народу, али су осећали и то да се овај захтев српски не може потпуно одбити. Стога је Дворско Ратно Веће, да би с једне стране тачно било информисано о жељама и потребама српскога народа а с друге да би добило више времена за што успешније решење овога тугаљивог питања, упутило 25. фебруара 1691. позив српском народу, који се налазио тада раштркан на простору између Осека и Будима, да упути у Будим своје изасланике. Ови народни депутирци имали се састати 12. марта са онде изасланим царским комесарима и с њима се посаветовати о народним жељама и потребама (XXXVI.). На том састанку су српски депутирци тачно формулисали своје захтеве, са којима се срећемо у отпису цара Леополда I. од 29. априла 1691. (XXXVII.). Једно од главних питања, које је тада занимало српске депутирце, било је питање о ослобођењу деспота Ђорђа Бранковића и његову постављању за старешину или војводу српског. Том приликом могли су се депутирци српски уверити да Бранковић неће бити тако брзо пуштен на слободу, јер његова ствар још није била ни у претрес узета. Тада је од стране царских комесара по упутству Дворског Ратног Већа предложен Србима за вicedуктора или заменика војводи капетан Јован Манастирлија.*)

*) Спомезућу да име Монастерли или Монастирли није романски назив, како мисли Dr. Јулка Хлапец-Ђорђевић (Летописе Мат. Срп. књ. 247. стр. 6.). Име Монастерли, са турским наставком *ли*, означава човека из Манастира-Битоља (изведено од речи обитељ) у Македонији. Преци српскога вицевојводе пореклом су дакле из Македоније. Како се вицевојвода на једном писму од 27. јула 1693. потписује Манастирли Јован (XLIX.). боље је називати га Манастирлија него Монастерлија, коју форму срећемо у сграмим изворима.

Дворско Ратно Веће имало је пуно разлога да на ту важну позицију постави Србина, чија је фамилија већ од давнина настањена била у горњој Угарској, у Коморану. И ако се тада међу српским старешинама истицао ратним искуством Мојсеј Рашковић, ипак он није узет у комбинацију за српскога подвојводу. Када се звање вице-војводе силом прилика морало поцунити, онда бечки кругови нису бирали човека са богатим ратним искуством, него човека, који је важио као угарски поданик и који је већ служио у царској армији, па се према њему могло имати поверења. Поред тога Јован Манастирлија није могао ни у сну имати онако високе претензије какве је имао интернирани деспот Ђорђе Бранковић.

Немамо података да бисмо јасно могли знати да ли су народни депутирци одмах прихватили ову кандидацију бечких политичких и војних кругова. Но факат је да је личност Јована Манастирлије на крају крајева прихваћена, и ако се није напуштала мисао да се што енергичније ради на ослобођењу Ђорђа Бранковића. Види се то из споменутог отписа цара Леополда I., у који су унесени захтеви српског народа, који су формулисани на састанку царских комесара и народних депутираца.

У тим захтевима тражили су српски депутирци да се ствар у Будиму интернираног Ђорђа Бранковића узме у претрес (*ut causa arresti ductoris sui comitis Georgii Brankovich examinetur*), да им се на место Бранковића дозволи изабрати његова заменика, који ће их организовати и у рату предводити (*ut ad campum progredi et habiliores ad arma capescenda esse possint, in locum ductoris sui prae nominati unum vicegerentem eligere valeant*). Бечки двор је споразум српских депутираца са царским комесарима у погледу личности вицедуктора сматрао као обављен избор, те је цар Леополд I. већ 11. априла 1691. потврдио тај тобожи избор (*Nos electum a mentionata communitate Rasciana viceductorem Joannem Monashterly ad demissam eiusdem gentis instantiam benigne confirmasse*, Рајић, Историја, IV. 401.). Узмемо ли на ум казивање Ђорђа Бранковића у једном одломку концепта Хронике

да је патријарх тежио сву власт над народом себи да приграби (Гласник Срп. Уч. Друштва XXXIII., стр. 153—154), и узме ли се даће на ум да је цар Леополд I. својим патентом од 20. августа 1691. проширио власт патријархову над вернима и у питањима чисто световне природе (*ut omnes ab archiepiscopo tanquam capite suo ecclesiastico tam in spiritualibus quam saecularibus dependeant*, Szalay L. *A szerb telepek jogviszonya az államhoz*, Pest 1861. 132.), зар није могуће мислити да је патријарх, коме је још тада из Беча могло бити обећано ово проширење јурисдикције, подупирао такођер кандидацију Јована Манастирлије? Патријарховим амбицијама овај дотле незнатни човек није могао бити ни најмање опасан. Тако би се овај пут личне амбиције патријарха и интереси ћесара сложили у погледу избора Манастирлије за српскога подвојводу. Рекао бих даће да се у том погледу патријарх Арсеније III. разилазио са епископом Исаијем Ђаковићем, који се најенергичније заузимао за ослобођење Ђорђа Бранковића. Исаија је наиме био епископ Јенопољски, дакле у крају насељеном већ од друге половине XV. века Србима, у крају где су успомене на славну српску прошлост још веома живе биле, у крају чије је становништво кроз читав XVI. век манифестовало силно тежњу за самосталном територијом са војводом на челу, у крају напокон из кога је поникао деспот Ђорђе Бранковић. Друкчије је погледе на прилике у ћесаревини и на однос српског народа према ћесару имао Исаија а друкчије патријарх Арсеније, који је одрастао и живео у сасма другим приликама. Не знамо да ли је Исаија чинио какву опозицију патријарху у погледу личности Манастирлијине. Било како му драго, близу је истине, да је патријарх такођер могао много допринети што су српске старешине прихватиле тако лако кандидацију дотле непознатог Манастирлије за вицедуктора. Но утицај Исаије у питању старешинства над српским народом није ослабио, јер се Срби његовим настојањем и даље живо заузимају за ослобођење Бранковића.

Тако већ од прилике крајем 1691. видимо у Бечу епископа Исаију Ђаковића, тисућника Теодора Рупића

и Јована „Манастирлиевича. . . наместнаго илковника“ како по упуству српског народа раде да се деспот Ђорђе Бранковић ослободи затвора (XXXIX.). Том приликом упознао се подвојвода Јован Манастирлија и лично са Ђорђем Бранковићем, који је тада био интерниран у дворском хоспиталу на месту данашњег Ballplatz-а. Српски депутирци надали се да ће Бечки двор после великих услуга српских у кривој битци код Сланкамена, где се особито истакао Манастирлија, изаћи на сусрет жељама српског народа, те пустити интернираног деспота. Али у брзо по доласку уверили се да са ослобођењем Бранковића не ће тако лако ићи. због чега су, да би олакшали Бранковићу живот у Бечу, а несумњиво иницијативом самога Бранковића, молили Дворску Комору да се Бранковићу одреди стална потпора и исплаћује у напред у кварталним оброцима (XL.). Манастирлија је са осталим депутирцима, судећи по документу под бр. XLIV., остао у Бечу до 19. августа, када им је од стране секретара царске канцеларије, Верденбурга, саопштено, да се Бранковић не може пустити на слободну ногу ни уз положену кауцију, нити уз понуђене таоце.

Од интереса је оригинално писмо подвојводе Јована Манастирлије од 27. јула 1693. којим шаље капетана Живка у Гроцку да заштити тамошњу сиромаш. Писмо је писано чистим народним језиком, само на једном месту употребљена је мађарска реч *segeg* у значењу чете (. . . како ~~по~~ капетана Живка с његови ~~шерегом~~). За правилно писање имена вицедуктора меродаван је његов потпис у том писму који гласи „Манастирли Јованъ“, како је то више назначено

После Карловачког мира, у августу 1701., обдарно је цар Леополд I. подвојводу Јована Манастирлију због верности и услуга, учињених царском дому у ратовима са Турцима, са дванаест пустара у Толнској жупанији (LXV.), али је убрзо по том патентом од 29. децембра 1701. подчинио Манастирлију непосредно Дворском Ратном Већу (LXVII.). Том даровницом и стављањем Манастирлије непосредно под Ратно Веће одвојен

је Манастирлија од средине српскога народа и од патријарха, са којим је у споразуму заступао живо пре неколико година интересе српскога народа (Летопис Мат. Срп. књ. 248. стр. 25.). Рат са Турцима био је свршен, Срби са Манастирлијом извршили су шта се од њих захтевало и Манастирлија као вицедуктор није био више потребан. После Карловачког мира није било више наде да ће ћесарско оружје, бар скоро, продирати успешно на Балканско Полуострво. Видело се тада јасно да ће Срби, привремено насељени у Угарској, стално ту остати, те им је за то требало одузети сваку наду да ће добити заокружену територију са светским поглавицом на челу. Манастирлија је као вицедуктор морао наравно својим положајем одржавати код Срба идеју привилегованог положаја Срба у ћесаревини, идеју државе у држави, и због тога је потребно било уклонити га из средине српскога народа. Најлепши и најбољи пут, који није могао тако оштро повредити српско осећање, било је да се Манастирлија даду имања на северу Угарске. Од тога доба, а особито у угушивању Ракоцијева устанка, нема Манастирлија ни близу више онај значај као пре Карловачкога мира, када је поред патријарха Арсенија III. важио као световни старешина српскога народа.

Између осталих знатнијих личности у овој збирци споменућемо *Јована Секулу*. Он је 2. октобра 1702. постао обркапетаном у Војној Крајини на Сави. Секула се одликовао нарочито војујући са Турцима у Славонији а после у угушивању Ракоцијева устанка. У патенту цара Јосифа I. од 24. априла 1706., којим се Јовану Секули даје чин пуковника (XIII.), каже се да је његовим настојањем формиран славонски народни коњички пук, коме је на чело постављен Јован Секула.

За историју Крижевачких граничара и *Марчанске епископије* веома је важна граваминална представка од 12. јуна 1716., коју су Крижевачки граничари преко генерала грофа Ханибала Хајстера упутили цару Карлу VI. (CLIV.). Представка је нарочито наперена против унијатског епископа у Марчи Рафаила Марковића, који

је толико неприлика нанео православним Србима. Стојећи на становишту старих привилегија, које су Србима зајемчиле слободно исповедање православне вере, истичу Срби у првој тачци колико их Марчански владика Рафаило гони и прогања због њихове вере. У место да пази да се постави строго одржавају, показује сам владика примером како ваља рушити и газити старе обичаје и уставе православне цркве. Тако је владика за време читавога ускршњег поста јео рибу са маслом, па и свећенике гонио да то пред њиме чине. Овај чин владице саблазнио је и народ и свећенике, између којих је неке, који су ово негодовали, дао затворити и шибати, претећи им при том да ће их као робове упутити на галије. Много страха и брига претрпели су од владице пароси села Писанице, отац и син, којима је, пошто нису смели изаћи пред њега, поручио, да ће им узети читаво имање, а њих на галије отпавити. Не обзирајући се на велики празник васкрса, дао је цркву у Писаници затворити, због чега су верни села Писанице провели светле празнике без икаква богослужења. Особито тешко народ подноси владине каноничке визитације, јер води собом велику пратњу, а при том не пази у које ће место доћи, да ли богато или сиромашно. У последњем случају дужан је и највећи сиромашак дати владици и пратњи му мерицу хране, коју је лично за себе купио да се исхрани. Но осим тога захтева владика и друге дажбине. Сувише, допадне ли му се у којој кући каква било ствар, он је силом узима и односи. Нарочито немилице граби владика приликом смртних случајева, о којима му калуђери по парохијама морају тачан рачун полагати, јер је свећеника по парохијама веома мало, јер не могу да издрже памете владине. Није ли породица умрлога у стању платити за погреб седам форината, продају јој се непокретности буд зашто. Многима се опет продају волови и коњи, тако да су многе куће, пређе имућне, потпуно осиромашиле. Али што је још страшније, ова претерано велика погребна пристојба тражи се не само од породице оних који су на дому умрли, него и од оних који

су погинули на војном походу. Исто тако немилосрдан је владика и према свећеничком сталежу, као што све дочи случај у Копривничкој граници, где је владика од породице убијеног и опљачканог свећеника све приграбио што је остало још из разбојника. Поврх тога немилице глоби владика приликом женидбе и удадбе. Жени ли се ко год по трећи пут, дужан је дати владици три, четири или пет рајнских форината. Је ли вољан когод женити се по четврти или пети пут, дужан је дати владици доброг коња или најмање 20 рајнских форината. Жени ли се удовац девојком или полази ли удовица за момка, дужни су дати владици четири или пет рајнских форината. Оне свећенике, који се вратили рукоположени од митрополита, казнио је великом новчаном глобом од 100 талира, називајући митрополита Турчином, који исповеда псећу веру. Због такога поступања изјавили су више пута свећеници да већма волију орати и копати, него њега и на даље имати за владика. Осим тога опљачкао је владика Марчанску цркву, присвојивши себи више од 1500 рајнских форината, две скупоцене опреме коњске и седамнаест коња. Па и приватан живот владин пун је порока. Тако је неко време држао код себе неку женску, са којом су га више пута заједно затицали. Он је исту женску облачио у скупо одело, па јој је чак и свој епископски прстен поклонио. Када је пак одлазио из Марче, поклонио јој је шесторо говеда, постаравши се да јој нађе младожењу. Због свега тога не могу Крижевачки граничари трпети Марковића као владика, нити му дозволити да код њих врши у опће какву духовну функцију. Сувише, не ће дозволити ни калуђерима, које је он рукоположио, да похађају цркву и служе службу божју све дотле, док за то не добију благослов од митрополита. У опће се они задовољавају једино решењем митрополита у том питању, желећи једино сачувати своју веру, наслеђену од предака.

Споменувши слободу вероисповести, додирнули су Крижевачки граничари једну од главних тачака својих привилегија, које су једине остале народу као брана за

одржање вере и народности. Па како се привилегије чувале у Марчи, молили су граничари да се привилегије у будуће чувају на другом сигурнијем месту, јер владика Марчански никако није рад њихову добру, него им непрестано пакости.

Много бриге задавали су Крижевачким граничарима гласови како војнички кругови намеравају спровести попис граничара. Граничари су и у том попису гледали повреду привилегија, јер су држали да ће после пописа доћи нова каква врста дажбине (*nam miser populus. . . . aliud nihil credit, quam quod ex ista conscriptione in contributionem aliquam impelleretur*). Због тога се они нај- енергичније оградиле против пописа, истичући како су њихови преци, дошавши у те крајеве, затекли их цусте и пенасељене, те су их с пушком на рамену и припасаном сабљом обрађивали. Па као што су њихови преци својим напорима те крајеве истребили од Турака и с муком је обрађивали, тако су их и они својом крвљу бранили од Турака, вршећи и у најтежим приликама верно и одамо службу ћесару. Због тога није потребан попис, јер сваки од пуковника и официра веома добро зна колико је сваки граничар кадар послужити, а сваки је војни старешина рад имати што већи број ратника за царску службу, јер се тиме умножава и његова слава. Да је њихова зебња оправдана показују два примера из прошлости. Када се наике од стране Дворске Коморе одлучило да се на граничаре разреже нова дажба т. з. *Vorwegsteyer*, побунили се граничари у читавом Вараждинском генералату против ње. Том приликом су куће војних старешина страшно опљачкане а они једва живу главу изнели, јер је, истиче се у представи, прост народ страхан када брани своју сиротињу. Оптерете ли се они сада новим дажбама, приморани биће напустити те крајеве, што ће Турчин, непријатељ границе, брзо сазнати, а за рђаве последице тога носиће одговорност једино војне старешине, који намеравају спровести нови попис. Због тога се граничари уздају да ће цар потврдити њихове привилегије, као што су и његови преци учинили.

Ову енергичну представку потписао је у Крижевцима 12. јуна 1716. прилично велик број војвода, неколико барјактара, капетана и свећеника. Томе чину присуствовали су пуковник Гелер, потпуковник Бренд, капетан Ајлен и хауптфенрих Келерер. Представку је примио генерал гроф Ханибал Хајстер, саслушавши том приликом поново тужнице и упутивши представку на надлежно место.

Гравамипална представка Крижевачких граничара била је веома неповољно примљена у Бечу, јер се њоме српски народ енергично изразио против унијатског владике изјавивши одлучно жељу да и на даље остане под јурисдикцијом митрополита. Мишљење Бечких меродавних кругова о Крижевачкој представи нашло је видна израза у отпису Ратног Већа од 19. септембра 1727., којим је митрополиту Мојсеју Петровићу изјављено царско незадовољство што се, поред осталог, умешао без икаквих права у прилике Марчанског владичанства (CLXIX.). У Бечу се наиме веома неповољно примило што су Крижевачки граничари среза Марчанског упутили своје изаславике на сабор у Карловце 1726., који је имао да изабере наследника умрлом митрополиту Вићентију Поповићу. На том сабору изнели су изасланици Крижевачких граничара поново тужбе против владике Рафаила Марковића, а када је овај у брзо за тим умро, тражили су од новоизабраног митрополита Мојсеја Петровића да им од три предложена лица именује једнога за владика. Тим начином показали су Крижевачки Срби очито како им је чврста намера да остану под митрополитовом јурисдикцијом. Када је енергични митрополит Мојсеј прихватио молбу Крижевчана и када се за ово сазнало у Бечу, упутило је Дворско Ратно Веће оштар укор митрополиту. У том отпису истиче Ратно Веће да се апсолутно не може ничим доказати да је митрополит Београдски или Србијански имао икада право јурисдикције над Марчанском (Свидничком) епископијом (наравно да се право јурисдикције Карловачке митрополије хотимично прећуткивало). Због тога се поступак Крижевачких гра-

ничара жестоко осуђује па се истиче, како је већ у јануару 1717. изасланицима Крижевчана, који су у Бечу поднели тужбу против епископа Рафаила Марковића, царским декретом веома изразито истакнуто, да цар никако неће трпети онде поред унијатског још и православног епископа (*sacram caesaream regiamque maiestatem nullo modo admittere posse, ut praeter episcopum Suidnicensem unitum etiam alius non unitus contra observantiam tanto temporis lapsu corroboratam introducatur*). Крижевчани су ово добро знали, али, прећутавши право стање ствари, навели су митрополита да се огреши о царску заповест. Претпостави ли се да је митрополит знао за ово, онда се он огрешио о дужну лојалност према владоцу. Митрополит, истиче се у отпису Ратног Већа, оправдава овај свој поступак садржином привилегија. Но као што је цар вољан не крњити привилегије, него их по своме здравом суду изводити, исто тако не ће допуштати да српски народ по своме нахођењу привилегије тумачи и уноси у њих новине (*enim vero quemadmodum illa* (т. ј. привилегије) *ignota non sunt, sacraque caes. reg. mai. iuxta sanam eorum mentem omnino illaesa manutenere benigne intendit, ita econtra iisdem contraveniri a populo Rasciano, ea arbitrarie extendi aut innovationem et novitatem introduci absolute neque pati vult neque potest*). Осим тога сасма је неправилно што су Крижевчани своју тужбу против владике Марковића поднели митрополиту и царском комесару на сабору грофу Јосифу Одвијеру, јер је утврђено да се они у духовним питањима имају обраћати Загребачком бискупу а у световним на препозите Генералата Вараждинског. У случају неповољног решења по њих, имају се они обратити Градачком или Бзчком Ратном Већу. Да су тако учинили њихова би се ствар узела у поступак и донело би се повољно решење, као што ће се учинити са граваминалном представком њиховом од 12. јуна 1726. Но већ сада наређено је прејамнику пок. Рафаила Марковића, Гргуру Вучинићу, да им не смета у слободном исповедању вере, нити да их оптерећује новим наметима. Како даље митрополит Мојсеј

нема право јурисдикције у тим крајевима, који имају своје посебне привилегије, то онда не може онде предузимати ни каноничне визитације, због чега се не дозвољава вршење визитације архимандриту Исаји Антоновићу, кога је митрополит као свога заменика упутио у Вараждински Генералат. Архимандриту Исаји незгодно је већ и с тога допустити каноничку визитацију, што се дознало да је у споразуму са поп Николом сазвао народни збор у Лепавини, који је већао о питањима, напереним против јавног мира и поретка. Поп Николу ваља митрополит да уклони из тих крајева и да га упути у Копривницу, јер непрестано буни народ, а он је управо онај који је 1718. подигао граничаре на побуну.

Из изложеног види се да је представка Крпжевачких граничара од 12. јуна 1716. примљена веома неповољно у Бечу; где се по утврђеном плану имала извести упија православних у Хрватској и Славонији, у коме је послу главна улога намењена била Марчанском унијатском владичанству. Према томе није чудно што је царски декрет од јануара 1717. онако енергично одбио захтеве Крижевчана. Но овако неповољно решење изазвало је побуну код Срба Вараждинског Генералата, која доби озбиљнији карактер 1718. И ако за неко време стишани, не напуштају Крижевачки граничари своје становиште, означено у граваминалној представци. И када се они 1726. обратили сабору у Карловце, упутив онамо своје изасланике, показали су очито да желе остати у најчвршћој заједници са Карловачком митрополијом, крај свега тога што су ћесарске власти истицале сваком приликом засебни положај Генералата према Угарској, Хрватској и Славонији (*utpote quia reliquis Hungariae, Croatiae et Sclavoniae partibus penitus separatus est*).

Као што су Бечки политички кругови, стојећи под јаким утицајем Римске курије због тесних веза Хабзбуршке династије са Римом, тежили да изведу унију православних у Хрватској и Славонији, исто тако требало је православни живаљ у Тамишком Банату и у Србији привести постепено у крило јединоспасавајуће

римокатоличке вере. Пожаревачки мир још није био ни закључен, када је цар Карло VI. на предлог Дворске Коморе решио да се пошаљу у Србију мисионари „у славу божју и за утеху и спасење душа“ (Др. Драг. М. Павловић, Аустриска владавина у северној Србији (од 1718—1739.) Београд 1901. 54.). Поред језујита, који се по закључењу Пожаревачкога мира јављају у Београду, бацио је око на нозе аустријске тековине Калочки надбискуп кардинал Имре Чаки. Већ 16. новембра 1718. видимо га у Футогу, у Бачкој жупанији, одакле је упутио писмо цару Карлу VI., информишући га о народу у новозадобивеној покрајини (CLVII.). У том писму показао се кардинал не као особити посматралац српскога народа. Нека места чак су и наивна. Тако на пр. кардинал Чаки истиче цару да су га Срби, па чак и њихови свећеници, због његова високога положаја у цркви са одушевљењем дочекали, због чега мисли да је могућност уније лако изводљива. Да би се та ствар што пре покренула, предузеће пут у Карловце, где је рад говорити са митрополитом, са којим се већ одавна познаје. Но како се митрополит (*ecclesiasticus rex*) руководи турским максимама, т. ј. како је много грабљив, ставиће му у изглед многе царске милости, и ако не мисли тиме прејудицирати цару и државној благајници.

У другом писму од 18. новембра 1718. из Сланкамена изашао је кардинал Чаки са бојом на среду, молећи цара Карла VI. да Тамишки Банат и Србију подчини његовој Калочкој дијецези, јер је архиепископија Калочка ограничена само на једну жупанију (CLVIII.).

Од особита је интереса Чакијево писмо цару од 21. новембра 1718. из Београда (CLIX.). У њему Чаки предлаже да се за Србе (*pro natione Illyrica*) подигну два конвикта, један у Београду а други у Осеку. Не треба се, истиче он, плашити издатака, јер подизање конвиката у тим местима не би стало ни пети део трошкова колико би требало утрошити за подизање једнога конвикта у Германији. Користи од подизања, таквих конви-

ката и сувише су очевидне. Пре свега родитељи ће лакше и вољније давати своју децу у конвикат када знају, да за њихово издржавање не морају ништа издати. Одашиљањем деце у римокатоличке заводе и родитељи ће се некако спријатељити са римокатоличком вером, постаће питомији, па онда лакше и пригрлити римокатоличку веру. Показало се то у Кашави, где су калуђерице васпитавале децу пиновних, чему је у брзо следовао прелаз родитеља у римокатоличку веру. Трошкови за издржавање ова два конвикта најбоље би се тако намакнули, ако би се десетак од десетка у Славонији и Србији употребио на ту сврху. А зна се да се тај десетак због слабо култивираних земље и њива, разбацаних тамо амо, никада у целини не прикупи него само делимично, што признају и сами коморски чиновници. Сазнали пак народ на што ће се речени десетак трошити, радије ће га и вољније давати.

Последње је писмо упућено цару Карлу VI. из Баје 30. новембра 1718. (CLX.). У њему доставља Чаки цару да је, како му је из Футога писао, посетио митрополита у Карловцима, да би с њиме конференсирао у ствари уније (*ut occasionem tam ampliorem quam secretiorem cum eo ratione unionis conferendi haberem*). Приликом тих разговора присутан је био епископ Новосадски, камерални провинцијал из Петроварадина, Гетинг, и секретар митрополитов, Маџар и добар католик. У разговору, истиче Чаки, показао се митрополит као човек своје главе, суров и необразован, али је његове разлоге било лако обеснажити, те није искључена могућност да ће се њихова жеља остварити, тим пре што ове православне црквене старешине истичу да су вољни признати римског папу као фактичну поглавницу цркве, а и њега су вољни у чину кардинала признати за стуб римокатоличке цркве (*tum quia Romanorum pontificem declaraverunt se pro visibili capite ecclesiae agnoscere, meque ut cardinalem ecclesiae columnam venerari*). Једино се боје да ће у случају уније изгубити право уживања дојакошњих повластица и иметка. Што се тиче народа он поштује клир а клир

опет војне старешине с тога, што је уверен да једино овима има захвалити на дојакошњим привилегијама од стране царева. Па и саме старешине свесне су тога, јер су једном приликом добацили митрополиту да су га они начинили митрополитом, а не он њих капетанима, јер су они то постали својом сопственом заслугом. Српски капетани пак подчињени су највише официрима или коморским чиновницима у Петроварадину, Сегедину и Осеку, што никако не треба губити из вида.

Идеје кардинала Чакија сретамо у инструкцији за српску Администрацију у Београду, где се у првој тачци третирали црквени односи. У инструкцији допушта се истина и православнима потпуна слобода вероисповести онде, где становништво није измешано са католицима, али се у инструкцији нарочито наглашава да треба опрезно радити на унији православне са римокатоличком црквом (Драг. М. Павловић, *op. cit.* 55.).

Да се унија буде лакше могла изводити, гледале су бечке власти да пошто пото спрече црквено јединство српскога народа и да сваку прилику употребе да ослабе положај Карловачког митрополита, који је привилегијама признат био не само духовним него донекле и светским старешином српскога народа. Тиме се тумачи што царским патентом од 16. новембра 1720., новозадобивени Тамишки Банат није подвргнут јурисдикцији Карловачког митрополита него Београдском митрополиту Мојсеју Петровићу, а 1. априла 1724, на молбу митрополита Мојсеја, одредио је цар Карло VI. митрополиту на место десетка еквиваленат, који ће се у Тамишком Банату прикупљати од обркнежева и кнежева (CLXIII.). Но право прикупљања десетка спорило се сваки час српском клиру, како од стране бечких и угарских власти, тако и од стране римокатоличкога клира. Овај је присвајао себи право прикупљања десетка и од православног живља, док су опет коморске власти устајале против десетка, истичући, како се њиме слаби пореска снага српскога народа, кога је у интересу царске куће требало не само физички него и фискално што више експлоатисати. Због тога је српски

клир, притешњен нарочито од римокатоличкога клира, тражио 1722. да се српске привилегије, а са њима и правиче клира и народа, инартикулишу Пожунском дијетом у земаљске законе. Тај покушај пак остао је без успеха, јер се томе одлучно противили угарски сталежи и клир (CLXV.). Но како су Срби, преко изасланог Будимског епископа Милошевића, непрестано ургирали да се њихово право на десетак, загарантовано привилегијама, респектује, упутио је цар Карло VI. читаво питање на проучавање судској краљевској табли у Пешти. Када се о томе сазнало у Карловцима, отпратио је митрополит Вићентије Поповић у Пешту епископа Костајничког Никанора Димитријевића и епископа Бачко-Сегединско-Јегарског Софронија Томашевића са неколико депутираца, да пред краљевском таблом бране привилегије и повластице српскога народа (CXLIV.).

Поред бриге како ће се право српскога клира одбранили од насртаја римокатоличкога клира придошле су током 1725. године нове бриге, тежње и страховања. Када је већ одавна болесни митрополит Вићентије Поповић склопио очи за навек, наметнуло се пред српске црквене и световне. старешине веома важно питање, како да се уклони неприродна црквена подела, којом је српски народ био раздељен на две самосталне митрополије: Карловачку и Београдску. Питање ово имало се решити онако како га је почео решавати Петроварадински сабор 1722., избравши за коадјутора болесном Карловачком митрополиту Вићентију Београдскога митрополита Мојсеја. И сада, када је митрополит Вићентије. умро, шта је било природније него да коадјутор замени умрлога митрополита? С тога је митрополит Мојсеј сазвао у манастир Крушедо под крај 1725. збор црквених и народних старешина, који је закључио да се цар умоли да потврди коадјутора Мојсеја Петровића за митрополита свих Срба. На тај начин васпоставиће се црквено јединство, спојиће се обе архиепископије, које су од вајкада сачињавале једну архиепископију (*qui de instituto ecclesiae nostrae antiquitus etiam unus archiepiscopatus fuerat* CLXV.). Али

баш оно, што је Крушедолски збор тако отворено и незавијено тражио, хтео је бечки двор пошто пото избећи. Види се то јасно из инструкције фелдмаршалу грофу Јосифу Одвијеру од 12. јануара 1726., који је као царски комесар имао руководити избором новог митрополита (CLXVI.). Изашиљући комесара, показао је Бечки двор да апсолутно не ће да узме у обзир молбу српскога народа да се коадјутор Мојсеј призна и за Карловачкога митрополита, него је наредио нов избор, али под извесним условима.

Када је митрополит Мојсеј био изабран 1722. за коадјутора болесном митрополиту Вићентију, увидели су бечки кругови намеру српскога народа, па су већ из раније спремали да осујете црквено јединство. Да се то постигне ваљало је изменити дојакошњи слободан избор духовнога старешине, како је био загарантован привилегијом цара Леополда I. од 21. августа 1690. С тога је Субделегована или Неоаквистична Комисија 1724. између осталог израдила и предлог о начину избора митрополита. По том пројекту је ограничаван слободан избор митрополита тиме, што су представници народа и цркве у будуће имали бирати три кандидата те их предложити цару, од којих ће цар једнога потврдити. С главном идејом тога пројекта срећамо се и у инструкцији комесару грофу Одвијеру. Пошто је претходно изражена нада да ће комесар учинити све да се избор обави у интересу царском, и пошто је у погледу формалија и верификовања народних изасланика упућен на релацију о обављеном избору пок. митрополита Вићентија 1713., која му се релација даје у препису, полаже инструкција главну тежину на сам начин избора. Нека комесар, истиче се ту, свакако настоји да сабор не изабере само једну личност, него нека предложи цару три лица, да цар приликом потврде не би био везан само за ту једну личност. Комесар треба да истакне да је баш у интересу самога клира и народа ако цару предложи три личности на потврду, јер се приликом предлагања једне личности за потврду може лако десити да цар не

буде задовољан томе личношћу, те да, обишавши њу, просто другог наменује за митрополита. док се тако што не може тако лако десити приликом тројнога предлагања. Српски народ и клир треба овај предлог тим пре да прихвати, што је иста пракса уведена и код римокатолика. Но у Бечу осећали су добро да ће овај предлог српски народ веома тешко прихватити, због чега је и дано упуство комесару, да у случају отпора попусти за сада и пристане на дојакошњи начин избора. Било да се предузме избор по старом начину или по новом пројекту, свакако је дужан комесар опоменути посланике да бирају личност из царских земаља и одану царској кући. Пошто је комесар упућен како да поступи у погледу формалија по обављеном избору, опомиње се у седмој тачци како ваља народу да предочи и истакне, да попуњење митрополитске столице има народ сматрати, за особити акат царске милости. Комесар треба даље, истиче се у деветој тачци, да изречно нагласи народу да му је митрополит старешина једино у духовним стварима (*nebst deme wirdt 9-no der neue metropolit nur allein in puris spiritualibus et ecclesiasticis zu gebüethen, kheineswegs aber etwa die beherschung über das ganze rätische volkh ohne distinction sich zuzuaignen haben, dieses auch folglichen demselben zu seinerzeits anzuzaignen seyn*).

Ракоцијев устанак био је особито заслугом Срба угушен, а тако исто победи ћесарског оружја у рату са Турском (1716—1718.) допринели су много српски ратници. Тада је та помоћ јако цењена, но услуге се брзо заборавиле и како се моментано на српску помоћ није више рачувало, показивали су цар Карло VI. и околина му изразиту тежњу да српске привилегије сузе. Тадашња генерација српска осетила је сасма јасно ту тежњу, те је Карловачки сабор својим једнодушним држањем осујетио пројекат Неоаквистичне Субделегације, знајући добро да митрополит Београдски никако неће бити потврђен за Карловачкога митрополита ако се прихвати пројекат Субделегације т. ј. пројекат тројне кандидације. Тако је, благодарећи одлучном држању Карловачког са-

бора, изабран за Карловачкога митрополита Мојсеј Петровић. Он је одмах по избору затражио у Бечу дозволу за састанак синода, што је и дозвољено са клаузулом, да цар може синод распустити када му се буде свидело, због чега је митрополит Мојсеј уложио енергичан протест (CLXVII. CLXVIII.) Како је Карловачки сабор, судећи по једанаестој тачци инструкције грофу Одвијеру, имао у главном само да обави избор митрополита, по свој прилици је митрополит у синоду желео да расправи сва она питања, која се тангирају у девет тачака Неоквистичне Субделегације. Синод се у толико пре морао бавити пројектом Субделегације, што се у њему, поред измене система у избору митрополита, сужавања његове јурисдикције и права наслеђа умрлих без тестаментa, донеле одлуке и о приходима свештенства, владика и митрополита (Драг. М. Павловић, *op. cit.* 72.). Али узалуд беху сви напори српскога клира и митрополита Мојсеја. Цар Карло VI. није мислио напустити своје непомирљиво држање према Србима, него је у априлској резолуцији од 1727. у главном прихватио пројекат Субделегације а тиме много скресао привилегије свога оца, цара Леополда I. (*op. cit.* 75.).

Митрополит Мојсеј одмах је изјавио жаљење због извесних тачака у резолуцији, које су нарочито тангирале његове митрополитске приходе. Како је он у својој представи цару убедљиво доказивао да од прихода, према царској резолуцији, апсолутно не може живети (*subsistere non posse demisse nobis exposuit*), наредио је цар Карло VI. да му се као еквивалент десетку у Србији исплаћује годишње 6000 форината (CLXX.). Митрополит Мојсеј пожељи народној ишао је и лично у Беч да утиче да цар опозове резолуцију од 1727., но успео је само толико да се оштрина одредаба у резолуцији нешто ублажила рескриптом од 1729. Разуме се да клир и народне старешине нису могле бити ни мало задовољне рескриптом од 1729. због чега је народни збор, окупљен у Београду јуна 1730., поднео граваминалну представку цару Карлу VI. (CLXXI.).

У уводу представке истиче митрополит Мојсеј са старешинама велике услуге српскога народа царском дому због којих је и добио привилегије, које жели неокрњено очувати без икаквих клаузула. Но разматрајући царске резолуције уверавају се они о сасма противном, те нису свесни због чега су изгубили царску милост. Ако би се одредбе у резолуцији извеле, уништиле би се привилегије. Због тога они, као и раније, моле да им се допусти, сходно привилегијама, употреба старога календара; да се нареди римокатоличком клиру, Темишварској и Београдској Администрацији, као и слободним краљевским варошима, да их не гоне да светкују римокатоличке празнике, јер је ово не само на штету Срба него и на штету царске службе. Моле даље да се упражњене епископије попуњују по дојакошњем начину т. ј. да митрополит предлаже цару једно лице а не да Администрације предлажу цару три лица на потврду. Ако би се напустио дојакошњи начин, изазвале би се велике забуне и неприлике, како показује скорошњи случај са једним пробисветом, који је од Темишварске Администрације добио уверење да ће бити устоличен у Темишварској епархији. Моле даље да се не ограничавају у подизању цркви, које су по селима већином дрвене и плетаре, да им се допусти неокрњено уживање црквенога иметка, да се епископима не смета прелазити из једне епархије у другу, да се цркви допусти право наслеђа на имање умрлих без наследника а без завештаја, да се митрополитов ауторитет остави у обиму према тексту привилегија, да према привилегијама свештенство буде и на даље слободно од свих дажбина.

У брзо по том умро је енергични и заслужни митрополит Мојсије Петровић, али ни његов наследник, митрополит Вићентије Јовановић, није заостајао за њим у одбрани народних права. Најбољи је доказ за то опсежна граваминална представка српскога народа, поднесена цару Карлу VI. са народног сабора у Београду, који је био сазван у новембру 1732., да се на њему објави царска потврда Вићентија Јовановића за митрополита и да на-

родни депутирци саслушају најновије царске одлуке у погледу српскога народа. Београдски сабор, не обзирући се ни мало на царско упуство којим се делокруг сабора строго ограничава, упустио се и у расправу важнијих питања, па је између осталог саслушао и жалбе о повреди привилегија. На основу тога меморијала саставио је сабор опширну граваминалну представку на цара, која најбоље илуструје положај и тежње српскога народа (CLXXII.).

Ова граваминална представка указује на скоро оне исте повреде привилегија као и она од 1730., само су овде повреде илустроване многобројним примерима из разних крајева српскога народа. Тако се на пр. у првој тачци истиче како се Срби у Будиму, Пешти, Острогону, Коморану, Буру, Стоном Београду, Јегри и осталим местима силом нагоне да светкују римокатоличке празнике, а у Бачком дистрикту иду чиновници коморски тако далеко, да о православним празницима гоне Србе на кулук. Сметају даље власти и српским мајсторским цеховима у Бачкој, не обзирући се на њихово еснафско писмо, које је преко жупаније објављено. Особита насиља извршена су приликом смрти надбискупа Калочког, кардинала Имре Чакија, када је наређено да се његова смрт огласи звонима са православних цркви. Када је протопрезвитер Мониорински нагласио да ово не може извршити без дозволе митрополита или епископа, жупанијски пандур, који је дошао да тај налог изврши, назвао је митрополита и епископа псима Још је горе страдао протопрезвитер Бајски, Петар Пантелејмоновић, човек стар и од народа уважен. Њега је жупанијски нотар Тајнаји јавно на улици вукао за браду, цљувао и шамарао.

Друга тачка граваминалне представке обзире се нарочито на новоуведену праксу, по којој би Администрације у случају упражњене епископске столице имале цару предлагати три лица на потврду. Колико је та новотарија штетна показује најбоље пример са Василијем Бурићем, коме је Темишварска Администрација на основу лажних информација ставила у изглед Темишварску, А-

радску или било другу коју епископију. Исти пробисвет Ђурић тврдио је даље да му је митрополит Мојсеј Петровић обећао Сремску епископију, што је немогуће, пошто она припада самом архиепископу. Исти Ђурић обесио је међутим мантију о клин, па је у равном Срему, у близини места Добановаца, узео под најам једну пустару, како би под видом економије могао што слободније водити неуредан живот. Није чудо онда што је тај кандидат Администрације за епископску столицу рањен једном приликом ножем по лицу. Овај пример речито говори да је попуњавати епископске столице најзгодније по старом начину, како је то предвиђено привилегијама.

У трећој тачци истиче се како су више пута колено-преклоно и са сузама у очима молили да им се не чине препреке у подизању цркви. Излишно је потпуно, истиче се ту, тражити дозволу за подизање цркви, које се у највише случајева не дижу од тврда него од трошна материјала. Али и ако су они то више пута наглашавали и молили, очајни су када виде, да се на њихове представке нико не обзире и да им се привилегије потпуно уништавају. Показује то најбоље случај са Јегарским Србима, које римокатолички јегарски епископ, гроф Гаврило Ердеди, не само спречава у подизању цркве, него је вољан истиснути их потпуно из Јегре, заборављајући при том колико се Јегарски Срби видно истакнули у угушивању мађарскога устанка и у рату с Турцима. Очајање Срба у толико је веће, што их Бечке власти, у погледу тражења дозволе за подизање цркви, упућују на мађарску господу, а зна се добро колико им Мађари добро желе и да би их најрадије истиснули из Угарске. Када се трпе Лутерани, Калвини па чак и Јевреји, зашто онда да се прогоне они који нису јеретици? Колико су власти према Србима нетолерантне показују најбољи случајеви у Барањској жупанији. Великом Вараду и Ваљеву, у краљевини Србији, где се на сваки могући начин гледало да се Срби омету у подизању цркви. Због свега тога тешким срцем гледају у будућност, јер их декларатори-

јум у погледу подизања цркви упућује на Угарску Канцеларију, одакле се најмање имају добру надати.

Истичући како је посве неоправдано да се са српским клиром поступа као са световњацима т. ј. да се клир изузима испод црквене јурисдикције и подвргава светској, наводи граваминална представка неколико карактеристичних примера, из којих се види колико су свећеници сурово вређани од жупанијских власти и коморских чиновника. Нарочито се у томе одликовао аудитор Тамишког Баната Милер од Фрајбурга, који је непрестано истицао да не признаје никакву јурисдикцију митрополиту ни владикама, него да је за свећенике надлежан једино аудиторијат, што се, истиче представка, очито коси са садржином привилегија. Очита је повреда привилегија и у томе, што се клиру не допушта мирно уживање цркви, манастира и осталог иметка. У том погледу велик степен непомирљивости и грабљивости показао је Јегарски бискуп Гаврило Ердеди. Тешко даље подноси свећенство и народ што се епископима отежавају каноничке визитације, јер је вршење визитације условљено само дозволом обе Администрације и Генералата.

Седма тачка граваминалне представке бави се нарочито царском одредбом, по којој се српском клиру забрањује у будуће наслеђивати иметак умрлих без наследника и тестаментa. Приходи парохијскога свећенства, истиче се ту, веома су незнатни. Обичај је да свака кућа даје свећенику по две мерице шенице или кукуруза, но и та дажбина не утиче редовно. Римокатолички клир пак обезбеђен је много боље. Њему се подижу парохијални домови, сеју њиве, подижу виногради и довози дрво за гориво, док српски свећеници од свега тога ништа немају осим оне две мерице хране, тако да годишњи приход парохијског свећенства у најбољу руку изнесе годишње дванаест форината. С тим приходом не може свећенство да живи, због чега је приморано да се поред духовних послова бави земљорадњом. Неоправдана је с тога бојазан да ће се правом наслеђивања масе

умрлих без тестаментa и наследника нагомилати иметак у црквеним рукама. Али у место да се на тај начин олакша клиру његово тешко стање, дешава се сасма противно. Наступи ли наиме случај да неко умре без наследника и тестаментa, онда обично околна црквена или светска властела приграбе себи имање, које треба да припадне цркви. Јегарски бискуп Ердеди ишао је чак тако далеко, да је рушио последњу вољу завештача, те себи присвајао његову масу, како показује случај са Радосавом Липовцем, који је своју кућу и виноград завештао Јегарској цркви, али је обоје Ердеди насилно себи присвојио. Сличан случај наводи епископ Будимски Василије Димитријевић, у чијој је епархији, у селу Шошкуту, један Србин на самрти завештао сеоској цркви виноград. Црква је била примила у посед речени виноград, али када је дошло време берби, старешина Коморанских језујита присвојио је виноград себи, те га ужива пуне две године. У Славонији опет, према исказу епископа Пакрачког, присвајају ревизори редовно добра умрлих без наследника и тестаментa, а који пут руше и последњу вољу умрлога.

Осма тачка представке бави се питањем опсега митрополитове јурисдикције. Представка и овом приликом не напушта привилегијално становиште, истичући да је преко потребно да српски народ зависи од митрополита не само у духовним него и у светским стварима, јер ће се на тај начин преко митрополита српски народ најбоље одржати у верности и оданости према царској кући.

Девета тачка додирује важно питање епископске и свештеничке дотације. Ту се одмах на почетку наглашује да је пре свега потребно допустити клиру неограничено уживање црквенога имања, које је он имао пре него што је ћесар окупирао Тамишки Банат и краљевину Србију. На жалост многа од тих имања прешла су у руке световних земљопоседника, што ваља имати на уму, када се одлучује о приходима свештенства и епископата. С тога се, имајући у виду штете нанесене тиме цркви и клиру, цар најпонижније умољава, да до-

несе одлуку, којом ће се у будуће српски клир ослободити плаћања сваке дажбине.

Као што се види граваминална представка од 1732. побија царску деклараторију од 1727.; тачку по тачку подупирући своје становиште многобројним и прилично добро груписаним примерима. У Бечу је представка дошла неочекивано и непријатно је изненадила, јер се није очекивало да ће Београдски сабор премашити делокруг и пустити се у расправљање спорних и тако важних питања. Па као и раније тако се и овога пута гледало, да се са одговором што више одуговлачи. Дворско Ратно Веће наредило је наиме да се свака поједина тужба о повреди привилегија упути нижим инстанцијама, па ако ту не буде помоћи, онда нек се тужиоци обрате на њ. Ратно Веће, нагласивши како је с чуђењем сазнало о новој граваминалној представи, коју сабор није био властан подносити, истиче да је није могло узети одмах у претрес због њене опширности, него ће о њој донети одлуку у своје време (Милутин Јакшић, О Вићентију Јовановићу, прилози за историју митрополитства му 1731—1737. Нови Сад 1900. 53/4.).

Нешто података пружа наш Зборник за историју обркапетана Илије Јакшића. Из података код Витковића (Споменици из Будимског и Пештапског Архива III. 265. 274.) сазнајемо да је Јакшић учествовао као посланик Будимске епархије на сабору у Варадинском Шанцу (Новом Саду), који је изабрао митрополита Београдскога Мојсеја Петровића за коадјутора болесном Карловачком митрополиту Вићентију Поповићу, о чему је Јакшић известио из Сентадрије 24. марта 1724. обркапетане, официре и угледне световњаке Будимске епархије. Да је Јакшић био ревностан бранилац привилегија види се из његова писма Будимцима од 1723. у коме се распитује за насиља римокатоличких свећеника. Нешто раније, 8. јануара 1722., добио је обркапетан Јакшић од цара Карла VI. у накнаду за заосталу плату пустару Сурдук у Срему (CLXII.). Одатле сазнајемо да се Јакшић истакао већ на почетку XVIII. века. С нарочитим успе-

хом војевао је Јакшић против Ракоцијевих мађарских устаника, којом приликом је донао мађарскога ропства (sonderlich in ansehung seiner langwirig geleisten dreu und erspriesslichen diensten, auch wehrend der letzterer rebellion ausgestandener gefangenschaft und erlittenen schadens).

На крају прве књиге Зборника објављује се неколико докумената, који бацају нове светлости на неке моменте у животу рођака деспота Ђорђа Бранковића, грофа Јована Бранковића Липовца. Из напред приопћених докумената види се да је Јован Бранковић још као младић дошао у Беч интернираном деспоту Ђорђу, вршећи код њега, како сам Бранковић у Хроници каже, службу постелника т. ј. интимнога повереника. Када је Бранковић премештен био у Чешку, у Јегар (Хеб), отишао је с њиме и Јован Бранковић, али је у брзо по налогу Двор. Ратног Већа одељен био од деспота Бранковића, због чега се настанио у Прагу, живећи о тропку старог деспота. Главна задаћа Јованова беше да у Бечу и у Прагу пожурје редовну исплату Бранковићеве потпоре, али је Јован Бранковић био човек мало издашнији, те прилично трошио, што је стари деспот тешко сносио. Када је Бранковић пред крај 1711. умро, пријавио се Јован Бранковић Липовац код Дворског Ратног Већа преко заповедника Прашког, фелдцајгмајстера грофа Гутенштајна, као наследник Ђорђа Бранковића. Решење питања о Јованову праву наслеђа на деспотову оставштину одуговлачило се доста дуго, док напоскон није Дворско Ратно Веће, по предлогу саветника Талмана, издало заоставштину деспотову Јовану као законитом наследнику. Судећи по неким кашњим документима, рекао бих, да је Јовану Бранковићу признато тиме и право ношења грофове титule.

Јован Бранковић је, по свој прилици још док је ствар његова лежала нерешена код Двор. Ратнога Већа, ступио у царску службу. Првобитно видимо га са службом као капетана у Фелдвару, са којег је места декретом фелдмаршала лајтнанта, грофа Ернста Гундакера Херберштајна од 1. јануара 1717. у Сегедину унапређен за капетана потиске границе у Сенти, због показана лепа успеха у

ратној служби (CLV.). Мисли се ту на ратовање цара Карла VI. са Турском 1716., али се из једне кашње молбе грофа Јована Бранковића види да је он учествовао и у угушивању Ракоцијева устанка (CLXXIV.). Не знамо када је Бранковић премештен као капетан у Сомбор, али изгледа да се тек ту у Сомбору, пошто је већ добро зашао у године, оженио Маријом Костића. Из тога брака имао је Јован ћерку Јелену, која је пред крај 1734., када је Јован умро, ушла тек у 11. годину. Осим кћери Јелене имао је још сина Николу, који је приликом смрти очеве ишао по седмој години и сина Јована, који пред крај 1734. још не беше навршио 2. годину живота (CLXXVII.).

Пред крај живота развио је гроф Јован Бранковић доста живу акцију у Бечу да му се издаду сва она добра на која је подизао претензије његов рођак, деспот Ђорђе Бранковић. Јован Бранковић је у ту сврху путовао с јесени 1732. у Беч, понесавши собом документе из оставштине Бранковићеве, којима је мислио доказати своје несумњиво право на нека места и пустаре, понајвише у Арадској и Зарандској жупанији. У Бечу је Бранковић начинио погодбу са ратним агентом Јованом Бантистом Мајоном, који се обвезао да ће радити на том да се Бранковићу поврате породична имања. Да би резултат био сигурнији, уручио је Бранковић Мајону двадесет оригиналних докумената, којима се доказује његово право на извесне територије и имања у Угарској и Ердељу (CLXXIII.).

Идуће 1733. године с јесени видимо Јована Бранковића опет у истој ствари у Бечу. Негде у новембру изашао је он лично пред цара Карла VI. На тој аудијенцији предао је он цару молбу да му се издаду поседи његова рођака деспота Ђорђа Бранковића (CLXXIV.). У молби се истиче како су његови преци пре турске опсаде Беча имали многа добра у Ердељу и Угарској, како сведочи списак даровница, који се такођер подноси. Но та добра прешла су напредовањем Турака у њихову својину. Но када је цар Леополд I. потиснуо оданде Турке, окупи-

рала је те поседе Дворска Комора, упутивши Неоаквистичну Комисију да се о њима стара. Рођак његов, деспот Ђорђе, сазнавши то, пријавио се код цара Леополда I. као прави власник тих имања, а своје право на њих поткрепио је литерарним инструментима, који се и данас налазе код Дворске Коморе, док је он, Јован, у стању своје право доказати оригиналним документима. Нема сумње да би се читаво питање повољно решило по деспота Бранковића да није био премештен у Јегар, те је читаво питање предано забору. Што се њега лично тиче, он би по смрти деспотовој био предузео кораке у тој ствари, да није био забављен ратном службом у угушивању Ракоцијева устанка и у последњем рату с Турцима.

Како је цар Карло VI. молбу Јована Бранковића упутио 14. новембра 1733. принцу Евгену Савојском као председнику Дворског Ратнога Већа обратио се Бранковић молбом и њему, желећи га такођер информисати о читавој ствари (CLXXV.). Принц Евген издао је молбу рефендару Хефенштуку а овај ју је упутио Дворској Комори као надлежној власти, због чега се Јован Бранковић обратио молбом и на Дворску Комору, предавши је лично председнику Дворске Коморе. Из дописа уз тај акат види се да га је председник Коморе милостиво примио, али се читава ствар одгодила због инсуреције Далоша, те је остала у истом стању као и раније (*sed propter insurgentis Dallos iterum suspensa est et mansit sicut et antea*). Тако је дакле у пркос. необично живо развијеног рада Јованова у Бечу питање, које је и њега и породицу му тако много занимало, остало нерешено. И Бранковић је у место очекиваних пустара и поседа у Угарској и Ердељу, којима би његова породица стављена била у ред веома богатих у Угарској, у својој последњој вољи могао расположити само са веома скромним, обичним грађанским иметком.

Октобра 1734. издиктирао је гроф Јован Бранковић, капетан Сомборски, у присуству Сомборских пароха и неколико аднађа своју опоруку, којом је опуномоћио

своју жену Марију да рукује његовим непокретним имањем у Сомбору у име малолетне деце Марије, Николе и Јована (CLXXVI.). Из тестаментa, који је писан српским језиком са неким примесама рускословенскога, види се брига доброга родитеља, који се стара да породицу обезбеди што боље за будућност.

Гроф Јован Бранковић умро је у брзо по том, негде крајем новембра или почетком децембра 1734., како се то може закључити из једнога места у попису његове заоставштине, коју је извршио у Сомбору 23. марта 1735. Сегедински аудитор Фрања Костка у присуству једног капетана, три аднађа и једнога барјактара (CLXXVII.). По том брижљиво састављеном инвентару види се да је гроф Јован Бранковић много волео добро оружје, те је имао прилично лепу збирку пиштоља, пушака и сабаља. Судићи даје по списку посуђа, чија је вредност за оно време доста велика, може се закључити да је његова породица показивала много смисла за финији и удобнији живот, што није чудо када се узме на ум, да је Јован Бранковић своје младе године провео у Бечу и Прагу, где је долазио у додир са многим виђенијим личностима. Занимљиво је да се у инвентару заоставштине спомиње диплома цара Леополда I., којом се Ђорђе Бранковић подиже на степен барона. За диплому се каже да је на хартији и да је издана 1. марта 1691. Поред ове спомиње се друга истога датума на пергаменту, којом се Ђорђе Бранковић прима у ред грофова. Према датуму диплома види се да нису оригинали него преписи из т. з. *Liber Regius*, који је препис на жељу српскога народа издан од стране цара Леополда I. Први је Ј. Рајић у четвртој књизи своје Историје објавио по Хроници Бранковића ове дипломе, стоњене у једну листину. Текст Рајићев не подудара се потпуно са текстом обе дипломе у препису из г. 1691., који се данас чува у Дворској Коморској Архиви. Судићи по овом инвентару рекао бих да је цар Леополд I. 1691. издао поново обе дипломе посебно. Свакако би потребно било упоредити текст код Рајића и текст трансумпта у Дворској Коморској Архиви са текстом

у Liber Regius, те би се онда можда могао утврдити прави текст обе дипломе, чији нам се оригинал није сачувао, јер су оне одузете од Бранковића приликом његова хапшења у Кладову.

Поред ове дипломе цара Леополда I. спомињу се у попису оставштине грофа Јована Бранковића оригинална писма ердељских кнежева Ракоција, Барчаја и Баторија, делом на пергаменту а делом на папиру, а осим тога преписка између ердељског кнеза Апафија и влашког кнеза Шербана Кантакузина. Писма ердељских кнежева су они документи којима је Јован Бранковић кушао доказати у Бечу своја права на пустаре и имања у Ердељу и Угарској. Један део тих докумената налази се данас у Архиви Сри. Краљ. Академије а други је код мене. Преписци Апафије са кнезом Шербаном Кантакузином нисам могао ући у траг.

При крају ћу споменути да се у попису оставштине спомиње и Хроника Ђорђа Бранковића. Карактеристично је да се при спомињању Хронике не узима у обзир њена целокупна садржива, него се некако нарочито истиче њена тенденција (*die Historia des Georgii Brankovics despoten herkommens, zugang zu der kaiserlichen parthey und dessen langwähriger gefangenschaft*).

I.

**Острогон, Беч, Виртемберг, 1527. 1528. 1534.
1535. 1547.**

Даровне листине Фердинанда I. и изводи из њих Павлу Бакићу
и браћи му.

1527. Nos Ferdinandus, dei gratia rex Hungariae et Bohemiae etc. princeps Hyspaniarum, archidux Austriae etc. Memoriae commendamus quod nos respectum habentes ad sinceram fidem et devotionem, quam fidelis noster egregius Paulus Bakyth erga deum et ejus religionem ac sacrosanctam fidem christianam habuit, ut non solum dulcissimam patriam, in qua natus et a teneris annis educatus fuit, verum etiam fratres consanguineos et amicos sibi charissimos relinquere, et se in hoc regnum nostrum Hungariae, vivente adhuc serenissimo principe quondam domino Ludovico rege, fratre et sororio nostro charissimo, superioribus annis ex Turcia contulit, ubi sacrae inprimis hujus regni nostri Hungariae coronae, et ipsi serenissimo condam fratri nostro, et tandem nobis constantissima fide et fidelitate, fidelia servitia exhibuit et impendit, sicuti etiam deinceps eum exhibiturum confidimus; volentes igitur horum intuitu eundem Paulum Bakyth ac dominam conjugem suam Theodoram cum liberis et fratribus, Petro videlicet Komnen, Demetrio ac Michaeli haeredibus et posteritatibus universis, speciali gratia nostra prosequi, in hoc eum simul cum praefatis personis assecurandum duximus, quod nos eum in castro Lak vocato in comitatu Simigiensi habito et existente, in quo nunc ipse cum suis habitat, conservare omni opera nostra contendemus. Si autem apud eum ob certas causas praefatum castrum relinquere non possemus, ab eodem Paulo Bakyth et

conjugē suā Theodora ac liberis, fratribus, Petro videlicet Komnen, Demetrio ac Michaelē haeredibus ac posteritatibus universis non auferemus, neque per alios quospiam auferri permittemus, quousque eisdem aliud castrum et immunitio et in proventibus ac pertinentiis aequivalens perpetuo assignabimus et conferemus; aut si nos praefatum castrum Lak e manibus excipere contingeret, et mox non possemus aliud castrum perpetuo possidendum ad manus suas dare, nihilominus volumus unum aliud castrum modo, ut super declaratum est, manibus ipsorum dare et consignare, et illud e manibus ipsorum non excipere, quousque eisdem de simili castro, sicut est Lak, vel etiam meliori providebimus, et ad manus ipsorum et eorundem haeredibus, successoribus universis perpetuo possidendum dabimus et donabimus, imo super omnibus praemissis praefatum Paulum Bakyth et conjugem suam Theodoram, una cum liberis et fratribus, Petro videlicet Komnen. Demetrio ac Michaelē haeredibus et posteritatibus universis assecuramus et certificamus, promittentes eis in verbo nostro regio hanc nostram assecurationem et certificationem firmiter et inviolabiliter omni rerum eventu observare et observari facere, harum nostrarum manus nostrae subscriptione ac sigilli nostri impressionis testimonio literarum mediante. Datum Strigonii feria tertia proxima post festum beatae Catharinae virginis, anno 26. НОВ. domini millesimo quingentesimo vigesimo septimo. Ferdinandus m. p.

1528. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo 14. ноб. octavo, Strigonii in festo b. Valentini martyris, ad co-ordinationem propriam domini regis datae sunt literae, quibus mediantibus maiestas sua literas serenissimi principis condam domini Ludovici regis Hungariae et praecessoris et sororii sui charissimi piaae memoriae, quibus mediantibus idem condam dominus Ludovicus rex totale castrum et oppidum Salmaar vocatum cum pertinentiis universis, quod magnificus Alexius Thurzó de Bethlenfalva tabernicorum suorum magister et thesaurarius ejusdem, sua maiestati sponte cessit, item curiam Horhy similiter cum omnibus pertinentiis, omnino in Pilisiensi, praeterea oppidum

Bánhyda cum telonio ibidem exigi solito in Comaromiensi, insuper totalem portionem possessionariam in civitate Jaurinensi, et possessiones Ethen cum telonio, Assvan, Lypoltfalva, Remethe, Bodak cum vado, Raro, Dunaszegh, Zigeth, Olthwa, Keethmedve et Gywlwez vocatas, omnino in comitatu Jaurinensi existentia et habitas, per notam infidelitatis magnifici Francisci de Hedervára, qua ob amissam arcem Nandor-Albensem judicialiter fuit condemnatus magnifico ac strenuo Paulo Bakyth, et per eum Manoylu, Petro, Komlyen, Demetrio, Michaeli fratribus, ac dominae Theodoraе consorti et puellae Margarethae filiae suis, ipsorumque haeredibus ac posteritatibus universis utriusque sexus contulisse dinoscebatur, eisdem gratiose confirmavit, salvo jure alieno.

1534. Nos Ferdinandus etc. memoriae commendamus etc. quod nos considerantes multa et praeclara facinora fidelis nostri magnifici Pauli Bakyth de Lak, huzarorum nostrorum capitanei, quae multis iam annis retroactis serenissimo primum Ludovico regi, sororio et praecessori nostro charissimo, deinde nobis sacraeque coronae nostrae strenue et impigre exhibuit, qui ut adversus hostes crucis salvatoris nostri pro religione stare posset, relictis conditionibus magnis, contemptis opibus, quibus sub Turcarum imperio amplissimis erat praeditus, cum conjuge, liberis, fratribus etc. qua potuit familia secum adducta, in regnum nostrum Ungariae migravit, atque ex eo tempore serenissimo praecessori nostro et nobis egregiam navare operam non destitit, quoties aut consiliis ad rerum ac temporum rationes accomodat aut industria militari rem christianam juvare potuit, magnos subiit labores, multis saepe periculis caput ac vitam suam objecit, duos fratres germanos, optimae spei juvenes et sui simillimos futuros, pro tuenda fide christiana fortissime pugnantes, amisit, qui quidem Paulus Bakyth ut posthac etiam pari fide, alacritatique de nobis, deque sacrae regni nostri Hungariae coronae bene mereri studeat, assecurandum eum duximus, assecuramusque in verbo nostro regio, quod ipsum ac nobilem dominam Theodoram conjugem nec non Mariam et Angelinam filias, egregios item Petrum patruelem ac Michaellem germanum, fratres eius

ipsorumque haeredes et posteros universos in omnibus illis castris, castellis, fortalitiis, oppidis item ac villis et aliis quibusvis bonis ac juribus possessionariis, quae videlicet vel a praefato serenissimo condam rege Ludovico, vel a nobis perpetuae donationis titulo, vel per inscriptionem ac titulo pignoris obtinet contra quosvis illegitimos impetitores defendemus et conservabimus. Si vero ea temporum in processu in toto vel in parte ab eisdem via juris aliquid obtinerent, dabimus operam, ut eos ad quos hujusmodi arces et bona legitime pertinere dignoscatur, aliis bonis contentos efficiamus, qui si ad accipiendam compensationem adduci non possent, ipsum Paulum Bakyth ejusque uxorem, fratres ac liberos praenominatos et ipsorum haeredes bonis aequivalentibus aut pecunia contentos reddemus, ad quae omnia nos et successores nostros reges Hungariae obligamus et de facto obligatos esse volumus, harum nostrarum, quibus secretum sigillum nostrum, quo ut rex Hungariae utimur, est appensum, vigore et testimonio literarum. Datum

11. HOB. Viennae in festo b. Martini episcopi et confessoris, anno domini millesimo quingentesimo trigesimo quarto.

1535. Anno domini millesimo quingentesimo trigesimo quinto Viennae feria sexta post festum b. Aegydi datae sunt literae regia manu subscriptae, quibus mediantibus sua maiestas domum lapideam egregii Michaelis de Warda in civitate Budensi habitam ac possessionem ejusdem Gardon vocatam in comitatu Albensi existentem, ad eandem domum uti dicitur pertinentem per notam infidelitatis ejusdem Michaelis utpote, quod idem factionem adversarii suae maiestatis Joannis Seepusiensis est secutus, premissis sic ut praefertur stantibus et se habentibus magnifico Paulo Bakyth de Lak, huzarorum suae maiestatis capitaneo, et per eum fratri ejusdem Petro Bakyth, ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis dedit, donavit et contulit salvo jure alieno.

1547. Nos Ferdinandus etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humilem supplicationem maiestati nostrae factam, tum vero con-

sideratis fidelitate et fidelibus servitiis cumulatis fidelis nostri magnifici Petri Bakith de Lak, capitanei gentium nostrarum levis armaturae, quae ipse sacrae inprimis regni nostri Hungariae coronae et deinde maiestati nostrae pro locorum et temporum varietate, tum alias semper contra Turcas, tum vero in presenti hac expeditione nostra Saxonica, contra rebelles ac inobedientes sacrae caesareae maiestatis Caroli quinti, Romanorum imperatoris domini et fratris nostri charissimi ac etiam nostros, fideliter et constanter exhibuit et impendit, totale castellum Raro et oppidum similiter Raro ac totales portiones possessionarias in possessionibus Hedervára, Asowaz, Olteawa, Zenthpál, Dunazegh, Zamol, Ladamér, Zabady, Kismedve, Naghmedve cum vado, Ewthevén cum telonio, Zigeth et dimidiam partem plateae Zenthdomonkos in civitate Jauriensi, nec non portiones in praedio Wyfalu et possessiones Chanad in Jaurinensi, item portiones in possessionibus Vámos Kisbodaka cum vado, Remethe, Lypolthfalva, Dalno, Gylwéz, et praedio Zely in Posoniensi, ac integram possessionem Otpak et portionem possessionis Novak in Mosoniensi comitatibus existentes habitas, ad dictum castellum Raro ab antiquo pertinentes, in quarum omnium pacifico dominio idem Petrus Bakyth magnificum quondam Paulum Bakyth fratrem suum patruelem, ejusque conjugem et filias Margaretham et Angelinam, fratresque et consanguineos a tempore consecutionis praescriptorum universorum bonorum persitisse, seque ipsum una cum filiabus ejusdem quondam Pauli Bakyth Margaretha et Angelina etiam modo persistere literasque et privilegia superinde sufficientia habuisse, sed superioribus disturbiarum temporibus casu amissa et deperdita fuisse asserit, simul cum cunctis suis utillitatibus et pertinentiis quibusbilibet et praemissis, sicut praefertur, stantibus et se habentibus, memoratis Petro Bakyth ac Margarethae et Angelinae filiabus predicti quondam Pauli Bakyth ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, novae nostrae donationis titulo dedimus etc. salvo jure alieno, harum nostrarum etc. Datum in Saxonia in castris nostris regiis ad Vittembergam civitatem positis vigesima may, anno

domini millesimo quingentesimo quadragesimo septimo regnorum etc.

Оверовљен препис у мојој збирци. Извод из листине Фердинанда I. од г. 1528. штампано је са малим изменама из Liber regius Густав Венцел у расправи A Hédervári Ferencz jószágai felletti per és ítélet 1523-ban. Pest, 1859. p. 7.

II.

Клуж, 1607. јуни.

Ердељски кнез Сигмунд Ракоци поклања ердељском епископу Сави нека имања у арадској жупанији.

Nos Sigismundus Rakocii, dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus ac Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium dominiorum [sic] consiliariorum nostrorum singularem nobis propterea factam intercessionem, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis reuerendi Sauae, episcopi quarundam ecclesiarum Rascianarum et Valacharum in Transylvaniae passim existentium, quae ipse nobis et huic regno nostro Transylvaniae, cum alias semper in omnibus occasionibus, potissimum autem in novissima recuperatione arcis nostrae Lippensis fideliter exhibuit et impendit, ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est, totalia et integra praedia nostra Bruznyk, Radmanoczitt et Melitkoczitt vulgo nuncupatas, hactenus ad arcem nostram Lippensem, ac totale similiter et integrum praedium nostrum Zubatel, antea ad arcem nostram Orodiensem tenta et possessa, omnino in comitatu Orodienti existentes; totum item et omne jus nostrum regium, si quod in eisdem etiam aliter qualitercunque existeret et haberetur, aut eadem et idem nostram, ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent collationem, simul cum cun[ctis suis] vtilitatibus et pertinentiis, quibusbet terris, scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluuiis, piscinis, piscaturis,

aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet vtilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quouis nominis vocabulo vocitatis ad eadem praedia et dictum jus regium de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus, memorato Sauae episcopo haeredibusque et posteritatibus ipsius vniuersis in perpetuum clementer dēdimus, donauimus et c[on]tulimus], prout damus, donamus et conferimus jure perpetuo et irreuocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum, saluo iu[re] alieno, harum nostrarum] vigore et testimonio literarum mediante, quas [nos in for]mam privilegii nostri redigi faciemus dum nobis in sp[ec]ie fuerint reportatae Da]tum ex civitate nostra Colosuarensie die viges[ima. . . .] mensis junii, anno d[omi]ni millesimo sexcentesi[m]o se[ptimo].

Sigismundus Rakoczy.

(печат.)

Stephanus Kassay,

secretarius.

На обратн[ой] страни: Donationales super praedio Bruznik, Radmanocza et Melitkocza.

Прилично оштећен оригинал у мојој збирци.

III.

Була, 1607. 20. август.

Ердељски кнез Сигмунд Ракоци поклања Владиславу Рацу од
Липе п[у]стару Онус у Тамишкој жупанији.

Nos Sigismundus Rakoczy, dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnulorum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singularem intercessionem nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate fidelibusque seruitiis egregii Ladislai Racz de Lipa, quae ipse nobis et huic regno nostro Transylvaniae non minus utiliter quam et laudabiliter exhibuit et impendit, ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est, totalem et integram possessionem Onnus uocatam, in

comitatu Teomeosiensi existentem sitam, in cuius quidem pacifico dominio perstitisse ac nunc quoque persistere, literis solummodo et literalibus instrumentis superinde necessariis destitutus esse perhibetur; totum item et omne jus regium nostrum, si quod in eadem possessione etiam aliter qualitercunque existeret et haberetur, aut eadem et idem nostram, ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent collationem, simul cum cunctis suis vtilitatibus et pertinentiis, quibusbet terris, scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluuiis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, mo[lendinis] et eorumque locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quouis nominis vocabulo vocitatis, de iure et ab antiquo ad eadem et idem pertinentibus, sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus, rebus tamen, sicut praefertur, stantibus et se habentibus, memorato Ladislao Racz, ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis, nouae nostrae donationis titulo, clementer dedimus, donauimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus, jure perpetuo et irreuocabiliter utendam, possidendam pariter et habendam saluo iure alieno, harumstrarum vigore et testimonio literarum mediante, quas nos in formam privilegii nostri redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportatae. Albae Juliae die vigesima mensis augusti, anno domini millesimo sexcentesimo septimo.

Sigismundus Rakoczy.

(печат.)

Stephanus Kassay,

secretarius.

Оригинал у мојој збирци.

. IV.

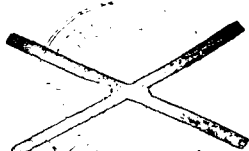
Ђула, 1610. 20. новембар.

Ердељски кнез Гаврило Батори поклања Јовану Рацу, Владиславу Порколабу и Стевану Тромбиташу од Липове неке пустаре у Арадској жупанији.

Gabriel, dei gratia princeps Transylvaniae, partium Regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fidelibus

nostris egregiis nobilibus vicecomitibus, viceiudium comitatus Orodienſis, item Fabiano Sarkani, castellano Lippaienſi, Martino Teörök, capitaneo Fachiateenſi, Joanni Chiakanhazi, Rasciano Szubota de Arad, Stephano Pap de Lippha et Casparo literato Makai salutem et gratiam nostram. Cum nos tum ad nonnullorum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singularem intercessionem nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus seruitiis egregiorum Joannis Pribeſ*), Ladislai Porkolab et Stephani Trombitas de Lippha, quae ipsi tam nobis quam etiam praedecessoribus nostris legitimis vniuersaliter Transylvaniae principibus in omnibus negotiis et bellicis expeditionibus, pro necessitate patriae susceptis, fideliter et cum laude exhibuerunt et impenderunt ac in futurum quoque exhibituri et impensuri sunt, totales igitur et integras possessiones nostras praediales Kerezſtur, Nadas et Godinouo Szelo vulgo nuncupatas in comitatu Orodienſi existentes ſitas; totum item et omne jus nostrum regium, ſi quod in eiſdem etiam aliter qualitercunque existeret et haberetur, aut eadem et idem nostram, ex quibuscunque cauſis, viis, modis et rationibus concernerent collationem, ſimul cum cunctis ſuis vtilitatibus et pertinentiis, quibusbet terris, ſcilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, ſiluis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluuiis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis. Item vniuerſis decimis vini, vt prata tritici, auenae, hordei, ſiliginis, lentis, fabae, ſisorum [ſic] canabis peltarum, bladorum et aliorum leguminum ex terra nascentium et decimarum ſolitarum, generaliter uero quarumlibet vtilitatum et pertinentiarum ſuarum integritatibus, quouis nominis vocabulo vocitatis ad eaſdem et idem de jure et ab antiquo ſpectantibus et pertinere debentibus, ſub ſuis veris metis et antiquis limitibus exiſtentibus, memoratis Ioanni Pribeſ, Ladislao Porkolab et Stephano Trombitas, ipſorumque haeredibus et poſteritatibus vniuerſis par manus benigne in perpetuum ſaluo jure

*) Блѣжим мастилом и другомъ рукомъ исправлено у Раш.

alieno dederimus, donauerimus et contulerimus vigore aliarum literarum nostrarum donationalium superinde confectarum et emanatarum. Velimusque eosdem in dominium earundem per vos legitime facere introduci, super quo vobis harum serie committimus et mandamus firmiter, vt, acceptis praesentibus, statim simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis ad facies praescriptarum possessionum praedialium Kereztur, Nadas et Godinouo Szelo in praescripto comitatu Orodienſi existentium sitarum, vicinis et commetaneis earundem vniversis inibi legitime conuocatis et praesentibus accedendo introducatis praefatos Joannem Pribek, Ladislaum Porkolab et Stephanum Trombitas in dominium praescriptarum possessionum, dictique juris regii in eisdem qualitercunque habiti, statuatisque easdem et idem eisdem, ipsorumque haeredibus et posteritatibus vniversis jure ipsis ex praemissa perenali donatione nostra incumbente perpetuo possidendas si non fuerit contradictum. Contradictores uero, si qui fuerint, euocetis eosdem ibidem contra annotatos Joannem Pribek, Ladislaum Porkolab et Stephanum Trombitas ad decimum quintum diem a die contradictionis ipsorum computante in curiam nostram, nostram scilicet in praesentiam, rationem contradictionis ipsorum reddituros efficacem. Et post haec vos seriem huiusmodi introductionis et statutionis vestrae vt fuerit expediatis simul cum contradictorum et euocatorum qui apparuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt, nominibus et cognominibus terminoque assignatis nobis suo modo fide vestra mediante terminum ad praescriptum rescribere debeatis et teneamini, secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Alba Julia [die] vigesima mensis nouembris, anno domini millesimo sexcentesimo decimo.

(печат).

На обратнoј страни: Statutoriae super praedialibus possessionibus Keresztur, Nadas et Godinoua Szela nuncupatis.

Оригинал у мојој збирци.

V.

Сибињ, 1611. 26. април.

Ердељски кнез Гаврило Батори уступа Сави Ралцу, Радану Зеремџу, Путник Моношторџу и Димитрију Лугаши из Арада неке пустаре у Тамишкој жупанији.

Nos Gabriel, dei gratia Transylvaniae, Valachiae, Transalpinaeque princeps, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis et singulis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singularem intercessionem nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate fidelibusque servitiis strenuorum militum Zauae Ralz, Radani Zeremi, Putnik Monostori et Demetri Lugasi de Orod, quae ipsi nobis et huic regno nostro pro locorum et temporum varietate fideliter exhibuerunt et impenderunt, ac in futurum quoque exhibituri et impensuri sunt, totales igitur et integras possessiones praediales Lunkatelek, Juuanjesch, Zarchya, Zeöldes, Tamaszéch et Becheu in comitatu Theömösiensi existentes sitas; totum item et omne jus regium si quod in iisdem qualitercunque existeret et haberetur, aut eadem et idem nostram, ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent collationem, simul cum cunctis suis vtilitatibus et pertinentiis, quibuslibet terris, scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluuiis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter uero quarumlibet vtilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis ad easdem et idem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub suis ueris metis et antiquis limitibus existentibus, memoratis Zauae Ralz, Radani Zeremi, Putnik Monostori et Demetrio Lugasy, ipsorumque haeredibus et posteritatibus vniversis gratiose dedimus, donauimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus jure perpetuo et irrevocabili-

liter tenendas, possidendas pariter et habendas, saluo jure alieno, harum nostrarum uigore et testimonio literarum mediante, quas nos in forma priuilegii nostri redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportatae. Datum in civitate nostra Cibiniensi die vigesima sexta mensis aprilis, anno domini millesimo sexcentesimo vndecimo.

(печат).

Gabriel princeps.

Оригинал у мојој збирци.

VI.

Ђула, 1617. 19. мај.

Ердељски кнез Гаврило Бетлен уступа Лаврентију Секељу и Јовану Каспару Рацу из Липове нека имања у Тамишкој жупанији.

Nos Gabriel, dei gratia princeps Transylvaniae, partium Regni Hungariae et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit vniversis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singularem intercessionem nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate fidelibusque seruitiis fidelium nostrorum egregiorum Laurentii Zekeli et Joannis Caspar omnino*) de Lippa, quae ipsi nobis et huic regno nostro Transylvaniae pro locorum et temporum diuersitate fideliter exhibuerunt et impenderunt, ac in futurum quoque exhibituri et impensuri sunt, totales igitur et integras possessiones desertas Herniak et Kopacz vulgo nuncupatas, hactenus ad arcem nostram Lippa tentas et possessas, omnino in comitatu Theomeosiensi existentes habitas; totum item et omne jus nostrum regium si quod in dictis desertis possessionibus etiam aliter qualitercunque existeret et haberetur, aut eadem et idem nostram, ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent collocationem, simul cum cunctis suis vtilitatibus et pertinentiis, quibusbet terris, scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, syluis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluuiis,

*) Omnino блеђим мастилом исправљено у Racz.

piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter uero quarumlibet vtilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quouis nominis uocabulo uocitatis, ad easdem et idem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus, memoratis Laurentio Zekeli et Joanni Caspar, ipsorumque haeredibus et posteri[tat]ibus vniversis, benigne dedimus, donauimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus jure perpetuo et irreuocabiliter, tenendas, possidendas, [parite]r et habendas, saluo jure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, quas tunc in formam priuilegii nostri re[digi] faciemus dum n]obis in specie fuerint reportatae. Datum in ciuitate nostra Alba Julia, die decima nona mensis maji, anno [domino millesimo sexcentesimo septi]mo decimo.

Gabriel princeps.

(печат).

Оригинал у мојој збирци.

VII.

Була, 1624. 7. јули.

Ердељски кнез Гаврило Бетлен уступа Стевану Егри из Варада село Микелаку у Арадској жупанији.

Nos Gabriel, dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus, Siculorum comes, ac Oppuliae Ratiboriaeque dux etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit vniversis, quod considerantes et animo nostro revolventes sinceram fidem, fidelitatem, praeclarasque virtutes, quibus nobis optime cognitus est, ac fidelium seruitiorum gratissima et cumulata merita fidelis nobis delicti generosi Stephani Eghri de Warad, vniversorum hajdonum militum nostrorum generalis capitanei, quae ipse principibus Transylvaniae, praedecessoribus videlicet nostris ac tandem nobis etiam et huic regno nostro Transylvaniae in omnibus occasionibus rerumque vicissitudinibus fideliter exhibuit et im-

pendit, ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus non dubitamus. Totalem igitur et integram possessionem nostram Mikelaka vocatam in comitatu Aradiensi existentem sitam, hactenus ab egregio Dragas vocitato, titulo pignoris tentam et possessam, verum deposita eidem inscriptionis, puta, centum et quinquaginta florenorum hungaricalium summa, ad arcem nostram Varadiensem applicatam, totum item et omne jus nostrum regium, si quod in eadem possessione Mikelaka etiam aliter qualitercunque existeret et haberetur, aut eadem et idem nostram, ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concerneret collationem, simul cum cunctis suis vtilitatibus et pertinentiis, quibusbet terris, scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet vtilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem possessionem dictumque jus regium de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris et antiquis limitibus existentibus, memorato Stephano Eghri ipsiusque haeredibus et posteritatibus, utriusque sexus universis, clementer dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus jure perpetuo et irrevocabiliter, tenendam possidendam pariter et habendam, salvo jure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, quas nos in formam privilegii nostri redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportatae. Datum in civitate nostra Alba Julia, die septima mensis julii, anno domini millesimo sexcentesimo vigesimo quarto.

Gabriel.

Stephanus Kordáckoczy,

cancellarius.

Печат: Gabriel D. G. Sac. Rom. Im. Et Tran. Pri. Par. Reg.
Hun. Dns. Sic. Co. Ac. Opo. Ratib. Dux.

Оригинал у мојој збирци.

VIII.

Була. 1624. 22. август.

Ердељски кнез Гаврило Бетлен упућује суд да на првој сесији узме у претрес спор између Стевана Егрија и 160 Раца због села Микелаке.

Gabriel, dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus, Siculorum comes, ac Oppuliae Ratiboriaeque dux etc. Fidelibus nostris generosis, egregiis, nobilibus, supremo et vicecomitibus, iudicium, ceterisque juratis assessoribus comitatus di Szarand ac arcis et praesidii nostri Jenejensis prouisorii, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram. Mivel akarmeli jószágnak eldonálásábann is egy vért sem excludálunk az jószágbul, hanem azt salvo iure alieno szoktuk akár kinek is adni, annak okaért az száz hatvan Aradi Rác Vitézink is ad (?) mint referalliak, nemzetes hívünk Eghri István is Mikalaka neveo falujokat sinistra expositióval kérte volna megh teolönk donatioval, praetendálván azt, hogy az néhány Dragasnál másfél száz forintban leot volna az az falu, noha az mint exponent hiveink relációjából értiük, eök öt száz magyar forinton eörök áron vették volna az meghirt falut. Rebus sic stantibus hadjiuk s parancsolliuk serio, hogy az meghmondott száz hatvan Rác hiveinknek Egri István hívönkel való casájokat prima sede iudicaria assumalván et secundum deum et eius iustitiam terminálván valakinek az két fél közeöt az teörvénj adjudicallja, azon parsnak mingiávást per manus az jószágot restituállia hűségtek secus non farturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Albae. Juliae, die vigesima secunda augusti, anno domini milesimo sexcentesimo vigesimo quarto.

(печат).

Gabriel.

Оригинал у мојој збирци.

IX.

Кешерен, 1625.

Ердељски кнез Гаврило Бетлен уступа Радмилу Зупровићу, Стевану Рану, Петру из Линове и другим српским војницима у Араду нека места и имања у арадекој жупанији.

Gabriel, dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus, Sicularum comes ac Oppuliae Ratiboriaeque dux etc. Fidelibus nostris egregiis et nobilibus vicecomitibus et iudlium comitatus de Zarand, ittem Georgio Karzeki de Nagy Oztro et Ambrosio Veres de Keres Jeneö scribis et juratis notariis sedis nostrae judicariae de curia nostra ad id personaliter transmissis, salutem et gratiam. Dicitur serenitati nostrae in personis nobilium et strenuorum Radinili Zuprouich, Stephani Racz, Petri Lippai, Stephani Szaue, Nicolai Kotorlouich, Ladislai Tenzki, Casimiri Millos, Sigismundi Racz, Michaelis Racz alias Vichich, Abrahami Feijer et Georgii Aradiizen, aliorumque centum et sexaginta militum Rascianorum Aradiensium, qualiter ipsi in dominium totalium et integrorum oppidi Arad et castri ibidem extructi, nec non praediorum Baluan, Chijzier, Chotot, Bathija, Bikarz, Zenth Georgii et Zenth Juan, ad eundem oppidum Arad tentorum et possessorum, omnino in comitatu Orodienzi existentium, jurisque regii in eisdem qualitercunque habiti, ipsos expONENTES, ipsorumque haeredes et posteritates vniversas ex confirmatione nostrae donationis et collationis piae memoriae Sigismundi Rakochi, pro tempore principis praedicti regni Transylvaniae, partium regni Hungariae domini et Sicularum comitis, modo et ordine in aliis literis nostris consensualibus conscriptis, clarius denotatis concernentibus, medio vestri sese introduci vellent, jure admittente. Proinde fidelitatibus vestris harum serie committimus ac mandamus firmiter, ut acceptis praesentibus vos statim simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus obseruari solitis, ad facies praenominatorum oppidi Arad et praediorum Baluan, Chijzier, Chotot, Bathia, Bikarz, Zenth Georgi et Zent Juan in praenominato

comitatu Orodienſi exiſtentium, vel ſi ob metum Turcarum ſecurus aditus fieri non poſſet, ex tunc ad locum aliquem majorem credibiliter magis vicinum, qui videbitur vicinis et commetaneis eorundem vniuerſis inibi legitime conuocatis et praeſentibus ac]cedendo introducatis in dominium praefatorum oppidi et caſtri, praediorumque nec non juris regii in eiſdem habiti, ſtatutisque eadem et idem jus regium eiſdem, ipſorumque haeredibus et poſteritatibus vniuerſis, ſimul cum cunctis ſuis vtilitatibus et pertinetiis quibuſlibet, quouis nominis vocabulo uocitatis ad idem et eadem de jure et ab antiquo ſpectantibus et pertinere debentibus, iuxta praepſcriptas literas noſtras conſenſuales cum praepſentibus vobis exhibentibus, iure ex praemiſſis ipſis incumbente poſſidenda, ſi non fuerit contradicendum. Contradictores uero, ſi qui fuerint, euocetis eoſdem ibidem contra annotatos exponentes ad decimum quintum diem a die contradictionis ipſorum computante, in curiam noſtram, noſtram ſcilicet in praepſentiam, rationem contradictionis eorum reddituros. Et poſt haec voſ ſeriem huiusmodi introductionis et ſtationis vſtrae ſimul cum contradictorum et euocatorum ſi qui fuerint, vicinorumque et cometaneorum, qui praemiſſae ſtationi intererunt, nominibus et cognominibus, terminum ad praefixum, prout per voſ fuerit expediendum, nobis fideliter et conſcientioſe n[otificare]uel reſcribere immediate debeatis ac teneamini, ſecus non facturi, praepſentibus perlectis exhibenti reſtitutis. Datum in poſſeſſione Keſeren (?) ſabbatho proximo poſt dominicam Trinitatis, anno domini milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto.

(печат.)

Оригинал, прилично општекен, у мојој збирци.

X.

Ђула, 1627. 7. мај.

Ердељски кнез Гаврило Бетлен уступа 160 рацких војника
пустаге Арок и Шог у арадској жупанији.

Nos Gabriel, dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus, Si-

culorum comes ac Oppuliae Ratyboriaeque dux etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnulorum fidelium dominorum consiliarium nostrorum humillimam serenitati nostrae propterea factam intercessionem, tum vero attentis et consideratis fidelitate, fideliumque seruitiorum meritis, strenuorum ac nobilium centum et sexaginta militum Rascianorum Aradiensium, quae ipsi in omnibus occasionibus nobis patriaeque charissimae hactenus exhibuerunt et impenderunt, in posterum quoque pari fidelitatis studio exhibituri et impensuri non difidimus, totales igitur et integras possessiones suas desertas duas Arok et Sóg h nuncupatas, omnino in comitatu Orodienti existentes habitas, in quarum quidem quieto et pacifico dominio a tempore adeptionis et consecutionis earundem perstitisse et nunc quoque persistere, literis solummodo nostris et literalibus instrumentis superi[oribus] ne[cessariis] destituti esse perhibentur, simul cum cunctis suis vtilitatibus et pertinentiis, quibuslibet terris, scilicet arabilibus, cultis et incu[ltis], ag[ri]s, pratis, pascuis, campis, syluis, foenetis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, flauis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molen dinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum integr[itatibus], quouis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris meti[s] et an] tiquis limitibus existentibus, memoratis centum et sexaginta militibus Rascianis Aradiensibus, ipsorumque haeredibus et pos[terita] tibus utriusque sexus universis, novae nostrae donationis titulo benigne dedimus, donauimus et conferimus, jure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, utendas, possidendas pariter et habendas saluo jure alieno, harumstrarum vigore et testimonio literarum mediante, quas nos in formam privilegii nostri redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportatae. Datum in ciuitate nostra Alba Julia, die septima mensis mai, anno domini millesimo sexcentesimo vigesimo septimo.

Gabriel.

Gregorius Ozmanckózy.

Печат: Gabriel D. G. Sac. Rom. Imp. Et Tran. Pri. Par. Reg.
Hun. Dns. Sic. Co. Ac. Opo. Ratib. Dux.

Оригинал, на нешто оштећеном пергаменту, у мојој збирци.

XI.

Јенопољ, 1627. 6. новембар.

Владика Сава Бранковић залаже нека села Петру Рацу
из Јенопоља.

Mi Gaborjani Janos Deak Zarand varmegyenek hites notariussa, Jenei Janos azon varmegyenek edgik szolgabiraja, Desi Gergely Deak Boros Jenei harminczados, Szava Istvan es Vago Istvan Boros Jeneoben lokozo nemes szemelyek, adgyuk tuttara mindeneknek, az kiknek illik, ez mi levelünknek rendiben: hogy in anno praesenti millesimo sexcentesimo vigesimo septimo, novembernek hatodik napjan, jövenek mielőnkben egy felől böcsülletes Szava vladika, mas felől penigh az vitezlő Lippai Racz Peter Boros Jeneoben lakok; es az meghnevezet Szava vladika előte viselven mind beteges nyomorult állapottyat, mind penigh azt, hogy migh ez nyomorult életben vesződik legyen mivel magat naprol napra taplalni, Arad varmegyeben negy eppen biratot faluit, mellyeket az boldogh emlekezetű Rakoczi Sigmond fejedelem conferalt es donalt volt neki jambor szolgalttyajert, kiket birta is pacifice mind ez ideigh igaz donatioval, statutioval es pure költ relatoriaval, ugmint Brusznikot, Radmanoczat, Melitkoczat es Szubatelt, minden hozzajok tartozo szanto földeivel, kaszalo reteivel, vizeivel, erdeivel, berkeivel, szölő hegyeivel, folyo vizeivel, halas tavaival, malmaival, malom helyeivel, es akarmi nevel nevezendő hasznaival es jövedelmivel egyetemben, vete zalagban harmadfelszaz magyar forintban az vitezlő Lippai Racz Peternek es maradekinak, illyen okô, hogy valamikor vagy ô maga Szava vladika, vagy penigh valamely attyafia, nevezet szerent penigh Racz Lazar, ki akarnak váltani, az meghirt harmadfelszaz forint summa penzt leteven, tartozzek Lippai Racz Peter avagy az ô kegyelme maradeka, minden perpatvar nélkül kezekből kibocsatani, de igy, hogy az

mineműi penzt Racz Peter Szava vladikanak adot, az kivaltaskor ő kegyelmenek az kivalto fél, ismet ollyan monetat refundallyon, ugymint negyven greczi tallert, harmincznegy közönseges igaz mirtekű ezüst tallert, minden tallert tudvan szaz hatvan hatvan (sic) penzben, az több penz penigh, az orszagban jarando jó usualis moneta legyen. Mely elzalogositot faluk felől az magara veve Szava vladika minden törvény szent val.... haborgatok ellen. Mely dologhnak biz.... ara attuk ez mi relatoriankat, peczetünkkel meghconfirmalvan. Actum ex Boros Jeneő anno et die supra declaratis. Iidem qui supra. Lecta correctaque per eosdem.

Per manus Joannis Gaborjani, jurati notarii committatus de Zarand Mr.

Печати.

Оригинал Арх. Сри. Краљ. Акад. бр. 70.

XII.

Варад, 1647. 13. децембар.

Варадски каптол на захтев Гаврила Корде из Јенопоља признаје за аутентичну даровну повељу кнеза Ђорђа Ракоција, издану Кордама на нека имања у Зарандској жупанији.

Nos requisitiore literarum et literalium instrumentorum in sacristia sive conservatorio capituli ecclesiae Varadiensis repositarum et locatarum ac aliarum quarumlibet judiciarium deliberationum, legitimorumque mandatorum principalium executores, memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit vniversis, quod egregius Gabriel Korda de Boros Jennő tam in sua propria, quam etiam in personis egregiorum Michaelis, Joannis et Sigismundi Korda, omnino de Boros Jenő, nostram personaliter veniens in praesentiam. Exhibuit nobis et praesentavit supplicem quendam libellum, nominibus et in personis praefatorum Michaelis, Joannis et Sigismundi Korda ac ipsius etiam Gabrielis Korda, in negotio portionis possessionariae in possessione Also Czilli vocata, rursus praedii cujusdam vulgo Valyen vocati,

in comitatu de Zarand existentis, illustrissimo ac celsissimo principi domino domino Georgio Rakoczy, dei gratia Transylvaniae principi, partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti et domino domino nostro clementissimo ex porrectum, una cum benigna eius[dem] domini nostri clementissimi resolutione in haec verba nostro vngarico idiomati conscripta, csak expositiojokot s igassagokat az captalan előtt bizoniteczak helyesen megh nem bantya senki. Itaque hujusmodi praefati illustrissimi domini domini principis benignae resolutionis habita ratione praefatus Gabriel Korda, adduxit in conspectum nostrum binas quasdam litteras, quarum primae erant capituli Orodienensis, in pergameno patenter quidem confectae, verum sigillo ejusdem capituli authentico pendenti quoquomodo privatae, anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quinto conscriptae, quarum continentia talis erat, quod egregius Petrus Rastoczi de Also Czilii totales portiones suas possessionarias, in possessionibus Also Czilii, Felseő Czilii, Rastocz, Talag et Kremenassa, omnino in comitatu de Zarand existentes, habitas, cum cunctis suis vtilitatibus et pertinentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocatis, egregiis Joanni et Petro Talagi, haeredibusque et posteritatibus ipsorum vniversis, in et pro ducentis florenis aureis, perennaliter dedisset, vendidisset el abalienasset, nullo jure in eisdem portionibus possessionariis pro se, sibi ipsi reservando, insuper vero evictoriam etiam cautionem super se ipsum assumendo. Alterae vero erant transsumptionales sub sigillo nostro capitulari et authentico emanatae continentes literas serenissimi quondam pr[incipis Gab]rielis, dei gratia Transylvanie principis, partium regni Hungariae domini et Siculorum comitis etc. consensuales, una cum jure regio, anno domini millesimo sexcentesimo decimo octavo, die duodecima januarii in civitate Alba Julia datas super aliis literis contractualibus, ab eodem domino principe concessas, quibus mediantibus, anno domini millesimo sexcentesimo duodecimo, die prima decembris, egregius Michael Talaghi, portionem suam possessionariam, in possessione Also Czilii vocata, in comitatu de Zarand, habitam, una cum praedio Valya nuncupato, in eodem comitatu de

Zarand habito, simul cum cunctis suis vtilitatibus et pertinentiis quibuslibet, manibus egregii Michaelis Korda, haeredumque et posteritatum suarum utriusque sexus vniuersarum dedisset, tradidisset et assignasset, jure perennali, tenendam, vtendam, possidendam et habendam. E converso vero, idem Michael Korda, totalem portionem suam possessionariam, in possessione Talag vocata, in comitatu de Zarand existentem, habitam, simul cum cunctis suis vtilitatibus et pertinentiis quibuslibet, manibus memorati Michaelis Talagi, haeredumque et posteritatum suarum vtriusque sexus vniuersarum jure perennali tenendam et possidendam, dedisset, tradidisset et assignasset, modis et conditionibus in eisdem literis contractualibus clarius expressis et denominatis, super quibus praemissis ad instantiam praenotati Gabrielis Korda hasce literas nostras testimoniales, pro futuro ejusdem Gabrielis Korda et praeallegatorum Michaelis, Joannis et Sigismundi Korda haeredumque et posteritatum ipsorum vtriusque sexus vniuersarum, incessanter, sub sigillo nostro capitulari et authentico, juxta benignam praefati celsissimi domini principis resolutionem, dandas duximus et concedendas. Datum

Varadini ipso die festo beatae Luciae virginis et
13. дец. martiris, anno domini millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo.

Печат на обратної страни.

Оригинал, нешто оштећен, у мојој збирци.

XIII.

Варшава, 1668. 8. октобар.

Стеван Калаици, позајмивши на путу у Русију од епископа Саве Бранковића 137 дуката, обвезује се да ће ову суму уредно вратити или Сави или брату му Ђорђу Бранковићу.

En Kalaicsy István adom tuttára mindeneknek az kiknek illik ez levelem rendiben, hogy ez 1668 esztendőben 22. oktobrii, midőn Muszka országban menteni volna tiszteletes Bránkovics Száva urral, Erdély oláh ecclesiaknak püspökivel eő kegyelmével, és midőn helyben oda irkeztünk

volna, holmi vásárlásnak okáért vettem elő kegyelemtul 137 aranyott vissza jövelelemegh, holot megh ennek előtte is vagyok ados elő kegyelmének 130 magyar forintal potura pénzül, melyeivel mostan obligalok ily condicionalis vigezissel, hogy midőn elő kegyelme isten engedelmből Munkácsra elirkeznek, az felyeb meghnevezet arany s potura summát immediate azon felvett pénzül nem más felivel ippen letegyem és minden adoságomat továbbá való haladék nélkül elő kegyelmének vagy az elő kegyelme ööcsinek, nemzetes Bránkovics György urnak meghadgyam. Elenben, hogy ha isten vigezise szerint halálom irkeznek, vagy egyeb akármí fortólyom miatt is megh nem akarnám adni, az prefigált napott elmulasztván, elő kegyelme vagy azon fellyeb meghnevezet ööcse, ki is mind ezekben jelen volt, excludalvan minden excepciokat és apellaciokat, szabadok legyenek elő kegyelmek csak egy privata persona nélkül is, minden mobilis et immobilis javaimbul szolgajuk által minden szabadcságomon közül cum duplo contentaltathassanak vagy magam iltemben vagy posteritásomon azon javamiból minden pörpatvar nélkül cum duplo satis faicalodtathassanak felyeb specificalt ur istenek, ha tovább á való halasztással elmulatnam az determinalt napott; kinek nagyob bizonyoságáért adom ez levelemet nemes személyek előtt, ugy mint Galdy János ur(nak), Ligaridic Agoston, Danilovics János ur mellet, kik ide aláb velem együt ez levelet pecsatükkal és kezek írásával erősitik fide ac consciencia mea mediante. Datum Varsaviae anno et die supra anotato.

Kalaysi István (своејеручан потпис).

Другом руком: In praesentia nostra data est praesens chyrographaria inscriptio et in maiorem fidem pro testimonio manibus nostris propriis subscribimus uti testes istius recognitionis. D. Kalaysi Istvan, Joannes Galdy, proconsul ciuitatis S. R. maiestatis Poloniae et Sueciae Varsauiensis manu propria.

Арх. Спн. Краљ. Акад. бр. 86.

XIV.

Једрене, 1673. 7. јуни.

Ђорђе Бранковић преко резидента Киндсберга нуди се у службу цару Леополду I.

Excellentissime domine, domine ac patrone mihi semper colendissime.

Si christianissima atque augustissima sua maiestas vult humillimas meas servitias apud suam maiestatem habere.

1-mo Tam in secreto debet esse mea fidelitas, ac si nihil sciret sua maiestas de me, donec exhibimus cum meis in potestate suae maiestatis.

2-do Jam cum rebus Transilvanicis hic multum moram non haberem, sed si divina clementia sic erit, quod ego diu optabam, ut sim in fidelitate suae maiestatis, et si ero securus tam a sua maiestate quam ab excellentia vestra quod ista res erit in arcanis, donec exhibimus cum reverendissimo domino, domino fratre in potestate suae maiestatis; et quod multa expensa oportet hic mihi commorando, si assistentiam habebo a vestra excellentia, ego a nunc incipiam et laborabo, ut possemus exire ad servitia suae maiestatis; scribam quidem reverendissimo fratri ut se accomodet, et omnia nostra bona in Transylvaniam vendat et exeat vel uersus Valachiam, vel uersus Moldaviam, et sic ex consilio excellentiae vestrae. Tunc faciemus occasionem exeundi, scribam etiam ut significet reverendissimus frater tempestive, ubi, in quo loco et quid erit nobis desiderandum a sua maiestate.

3-io Sua maiestas nec cum armada sua, neque cum aliis rebus quidquam se moveat, ac vestra excellentia tam in silentio debemus esse, plus quam Turca est ab illis partibus, donec ego possim exire cum meis, neque amplius dubium habeat vestra excellentia, quod si supra iam scriptum praestaturus erit vestra excellentia ut ego totis meis viribus ad haec omnia perficiendum non ero, quia hac occasione volo inservire deo ac totius christianitatis, solum istam unam cautionem habeat sua maiestas, ut ab omnibus se abstineat, modo quoque est unus nuncius suae maiestatis apud Transilvanos, sed hoc certissimum dico, quod per Transilvanos

deceptabitur sua maiestas, quia ista bestia hinc inde christianos destruendo non super sedebit, iam nisi per uim. Si uero sua maiestas se abstinebit et in silentio erit donec ego exhibeo, ut Turca uel Transilvani, ne aliquo modo sentituri sint de mea fidelitate erga suam maiestatem, hunc modum habeo inseruiendi suae maiestati.

Primo Si ego exhibeo, iam Hungari rebelles sciunt, quod per me fuit sollicitatio et promissio ad quantum est, et dum ego dicerem manifeste quod omnia sunt mendacia, et me illuc uiderent, omnes ad fidelitatem suae maiestatis conuersi essent, imo ipsi sollicitarent gratiam a sua maiestate, in tanta desperatione possem illos adducere.

2-do Si exercitum rebellionis re habere poterimus, tunc isti, qui capita sunt, Petroczi et alii, nihil est cum illis curandum. quia Turca quinque vel sex hominibus auxilium non dabit.

3-io Tamen etiam ista capita rebellionis, lenissime erit tunc ipsos capere, quia nos in Transilvania habemus tam multos amicos, quam etiam nostros homines et ex Hungaria vel per uenenum vel alioquin mactando, semper possumus illos expellere, ita ut amplius obliuiscatur Portam Otomanam sollicitari.

4-to Si autem sua maiestas bellum uult gerere contra Turcam, ut iam sine hoc esse non potest, quia ista bestia semper dabit occasionem donec alicubi ipsi nasus bene non confrangatur.

5-to Possum facere, ut sua maiestas in confinibus Hungaricis habeat propugnaculum bellicum, sicuti Crouatiam habet, quia nos cum reverendissimo domino, domino fratre in potestate suae maiestatis essemus, et nos audirent, quod habemus locum tam pro nobis, quam etiam pro illis apud suam maiestatem, ferme omnes Rosciani ad nos uenirent, ex Illicum, quam Rosciani, tam etiam Transilvani, quia isti Rosciani sciunt, quod in provinciis versus Belgradum, praedecessores nostri erant antea principes ipsorum, et ego spero quod post duos annos, tantum exercitum possum facere ex illis et ex Valachis, Transiluanis, quod in confinia inimicis suae maiestatis semper possem respondere.

6-to Habemus etiam hanc occasionem in Transilvaniam, quod Hungari, qui catholici sunt et etiam Saxones, ab haereticos Transiluanos ualde magnam iniuriam habent, et nos cum plurimis habemus correspondentias, quam primo audirent, quod iam nos sumus in clementiam suae maiestatis et aliquam motiuam faceremus, ipsi statim mactarent, quam rebelles, tam etiam haereticos illos Transiluanos malefactores; et quam primo Turca haec omnia uideret, statim pacem confirmaret, et ab istis malitiis abstineret se.

7-mo Conclusio et perfectio istorum, modo est silentium, donec exhibeo, quia ego scio quo meditatur Turca, sed deo fauente inueniemus aliam cautionem, si sua maiestas uoluerit.

Adrianopoli, 7. iunii 1673.

Уз ову представку додано ово писмо: Excellentissime domine, domine pater, ac patrone mihi colendissime. Ad haec omnia benignissimum responsum excellentiae vestrae expecto, nam ut currenter et breuiter sunt scripta sed excellentia vestra prudentissima sua doctrina sapientissime intelligat, et mihi ignoscat, quod latine nec scribere, nec loqui possum, ut deberet, quin si propriam linguam intelligere possem, plura dicerem ac scriberem, sic felicissimam ualetudinem excellentiae vestrae desidero silete scriptum.

Adrianopoli, 7. iunii 1673.

Excellentissimae dominationis vestrae seruator et ad obsequia paratissimus

Georgius Brankouicz.

Држ. Архив, Turcica 1673. fol. 184—187.

XV.

Фогараш, 1674. 7. фебруар.

Ердељски кнез Михаило Анафи потврђује посед кућа у Алвинцу
Владиславу Секељу из Јенопоља.

Nos Michael Apati, dei gratia [pri]nceps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos dignum et honorificum

habentes intuitum integrae semper fidei, gratissimorumque obsequiorum fidelis nostri dilecti, generosi Ladislai Székely de Boros Jenő, cubicularii nostri intimi et cursorum nostrorum in regno Transylvaniae magistri, quae ipse intra duodecim annorum defluxum ab eo toto scilicet fere tempore, a quo divina favente cle[m]entia habenas hujus regni moderandas suscepimus, in omnibus occasionibus, rerumque et temporum vicissitudinibus, in quibusvis rebus et negotiis, maxime vero et quo ad praesens fungitur officio, summa cum animi sui dexteritate, in tot tantisque praedicti regni nostri Transylvaniae mutationibus, non victus, non mutatus, pro hac patria et nobis tutandis, non sine magno vitae discrimine desudando testata reddidit; unde dehinc etiam pariter obsequio nostro eundem devinctum fore nihil ambigimus; totales igitur et integras domos lapideas cum curiis nobilitaribus, unam quidem in arce Alvincziensi, alteram vero in vicinitatibus semitae, ad fluvium Marusium tendentis, ac domus colonialis providi Stephani Vamos jobbagionis nostri, praedium item, cui ab uno egregii Stephani Hegyesi de Boros Jenő domus exempta, ab altera vero lateae domus colonialis providi Nicolai Bogdan vicinantur in oppido nostro Alvincz et platea vulgo piacz utza nuncupata, comitatusque Albensis Transylvaniae existentem habitam, quae antea egregii quondam Georgii Racz de Tövis praefuerant, verum ipso absque utriusque sexus haeredum solatio e vivis sublato, in nos et fiscum nostrum, consequenterque benignam dispositionem et collationem nostram rite et legitime devoluta et redacta esse perhibentur, totum item et omne jus nostrum regium, si quod in iisdem domibus lapideis ac curiis nobilitaribus, praedioque etiam aliter qualitercunque existeret aut haberetur, aut eadem et eadem nostram, ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent collationem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibusbilibet, terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, sylvis, nemoribus, montibus, alpibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluvius, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et perti-

nentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem et idem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus per alte nominatum Georgium Racz acquisitis et possessis, memorato Ladislao Székely, haeredibusque et posteritatibus ipsius utriusque sexus universis, gratiose dedimus, donavimus et contulimus, prout damus, donamus et conferimus, jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum, salvo jure alieno. Pro eminentiori autem munificentiae nostrae principalis erga praefatum Ladislaum Székely haeredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universas declaratione, vineas, item allodiaturas, agricolationes, seminaturas ac alias quasvis haereditates intra veras metas territorii praefati oppidi nostri Alvincz existentes habitas ad praescriptas domos lapideas et curias nobilitares, praediumque per Georgium quondam Racz tentas et possessas ac acquisitas, ab omni decimarum, nonarum, quintarum, quartarum, capetiarum, jurisque et census montani solutione fisco nostro quotannis provenire debentium, clementer in perpetuum eximendas supportandas, libertandas et nobilitandas duximus, prout eximimus, supportamus, libertamus et nobilitamus praesentium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus supra- et vicecomitibus, iudicibusque nobilium, contributionum et arendarum fiscalium comitatus dicti Albensis Transylvaniae perceptoribus nec non universarum decimarum fiscalium supra et vicearendatoribus, bonorumque nostrorum praefectis, provisoribus, rationistis, ceterorum bonorum nostrorum Alvincziensium officialibus aliis cujuscunque status et praeeminentiae hominibus, quorum interest vel intererit, modernis et futuris praesentium notitiam habituris, harum serie commitimus et mandamus firmiter, ut a modo deinceps successivis semper temporibus, vos quoque eundem Ladislaum Székely, haeredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universas, ratione praescriptarum haereditatum, ad nullam decimarum, nonarum, quintarum, quartarum, capetiarum, jurisque et census montani solutionem cogere et compellere, aut prop-

terea easdem in personis, rebusque et bonis quibusvis impedire, turbare, molestare, seu quovis modo damnificare praesumatis vel sitis ausi modo aliquali, sed easdem haereditates pro exemptis, supportatis, libertatis et nobilitatis habere modis omnibus debeatis et teneamini, secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in arce nostra Fogaras, die septima mensis februarii, anno domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto.

Michael Apafi,

Печат откинут.

Joannes Betlen,

cancellarius.

Оригинал у мојој збирци.

XVI.

Раднот, 1679. 4. октобар.

Ердељски кнез Михаило Апафи утврђује поново Саву Бранковића за епископа Влаха, Срба, Грка и Рутена у Ердељу.

Michael Apafy, dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculolum comes etc. Fidelibus nostris vniuersis et singulis, spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus, supremis et vicecomitibus, iudicibus, vicejudliumque quorumcunque comitatum, spectabilibus similiter generosis, egregiis et nobilibus, agilibus capitaneis et iudicibus regiis, supremis vicejudicibusque regiis quarumcunque sedium Siculicalium, prudentibus item et circumspectis magistris ciuium primarum regiis, et sedium iudicibus villicis et juratis civibus quarumcunque ciuitatum, oppidorum, villarum, possessionum et sedium Saxonicalium, reuerendis denique et honorabilibus pastoribus siue ministris quarumcunque ecclesiarum valachici ritus, ubiuis et in quibuscunque locis uel possessionibus in ditione nostra constitutis, cunctis etiam aliis, quorum interest aut intererit, praesentes nostras visuris, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram. Tum antiqua eatenus consuetudine et rerum necessitudine, quam felicitis recordationis praedecessorum nostrorum laudabili exemplo et ejusdem imitandi decore, quum et priore benigna dispositione nostra ita dictante et a nobis exposcente, honorabilem dominum Sauam Brankovich, ditionis nostrae tran-

sylvanicae Ualachorum episcopum in officii sui munere, ad idemque spectantibus cunctis functionibus et exercitiis clementer confirmaui[mus] et approbauimus, ac denuo concessimus, quatenus vniuersorum praedictae ditionis nostrae Valachorum, Raschianorum, Graecorum et Ruthenorum valachicae proffessionis ac ritus sacerdotum, seniorum ac superintendentium decanorum sit episcopus et existat. Ab iisdemque tam annuatim prouenientia regno tributa et pro vita sua sustentanda ordinatum officium, eiusdem concernentem, singulum florenum, quam et a presbyterorum ordinatione atque templorum consecratione solitum prouentum, una cum aliis accidentiis, sua propria etiam authoritate, in omnibus comitatibus Sicularum et Saxanum, sedibus ad ditionemque nostram spectantibus, omnibus districtibus colligere ac per suos colligi facere possit, ac iis tanquam proprio acquisito suo juxta suam liberam dispositionem ut valeat. Pro auxilio ordinantes penes suam dominationem reuerendam aut ejusdem ad id ordinatum hominem in omnibus superius declaratis exigendis et colligendis locorum eorundem, officiales etiam nostros, in quibus similes praesumptuosi et inobedientes reperientur, qui se huic clementi dispositioni et annuentiae nostrae opponerent, sedulam in eo etiam curam habendo, ut superintendentes decani et seniores per suam reuerendam dominationem tanquam supremum eorundem officialem et episcopum denominatiue eligantur, idque quilibet ante suos dioecesanos sacerdotes secundum solitam consuetudinem. Et quandoquidem ipsimet etiam sine uices gerentes officii iuxta inclyti regni sancitum prout et coeteri in regno uices gerentes officiales, pariter et illi annuatim senioratus et superintendentis decani functionibus valedicere teneantur juxta expressatum in approbata articulum partis tertiae titulo quadragesimo secundo articulo secundo et titulo quadragesimo tertio articulo secundo, prout confirmamus, approbamus et concedimus vita ejusdem durante harum nostrarum vigore et testimonio literarum. Idcirco fidelibus nostris vniuersis et singulis quibus supra benigne firmiter ac serio committimus et mandamus, quatenus iidem praenominatum honorabilem dominum Sauam Brankovich juxta superius declaratam denuo factam benignam

dispositionem nostram praespecificati temporis sub decursu antefati valachici ritus Valachorum, Graecorum, Rascianorum et Ruthenorum sacerdotum seniorum et superintendentium decanorum episcopum per nos esse constitutum omnes agnoscant et reuereantur. Ac tam in supraspecificati regni tributi quam praeattactum officium ipsius concernentium, ac a presbyterorum ordinationibus, templorumque consecrationibus prouenientium et pro vita sustentanda consuetorum prouentuum et coeterarum ad eosdem spectantium utiarum collectione prout et in libera ipsius circa ea dispositione iuxta eidem concessam a nobis plenariam auctoritatem ac facultatem manutenere, imo utiliter etiam ac efficaciter promouere et eatenus suae reuerendae dominationi aut eiusdem ad id ordinatis hominibus debita assistentia adesse non praetermittant; conformando sese eatenus nostrae clementi dispositioni tam praelibati Valachi, Graeci, Rasciani et Rutheni sacerdotes, seniores et superintendentes decani erga suam dominationem reuerendam debita ac condecienti obedientia, dependentia et submissione, quam vniversi fideles officiales nostri, effectuauda contra attactos inobedientes in singulis comitatibus sedibus et districtibus residentes assistentia, secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in castro nostro Radnoth, die quarta mensis octobris, anno domini milesimo sexcentesimo septuagesimo nono.

Michael Apafy.

L. S.

Wolfgangus Bethlen,

cancellarius.

На другој страни истом руком: Anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo, die vero decima sexta mensis currentis Januarii in generalibus comitiis dominorum regnicolarum trium nationum regni Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum, ex edicto suae celsitudinis principalis ad diem duodecimum praedicti mensis Januarii in civitatem Segesuar indictis et celebratis exhibitae, lectae, publicatae et extradatae sunt praesentes literae confirmationales nemine contra dicente. Per me magistrum Clementem Mikes de Zabolcs prothonotarium.

XVII.

Раднот, 1679. 4. октобар.

Иста листина у оригиналу на мађарском језику.

Michael Apafi dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus, Siculorum comes etc. Fidelibus nostris universis et singulis, spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus, supremis et vicecomitibus, iudicibus, vicejudliumque quorumcunque comitatum, spectabilibus, similiter generosis et nobilibus, agilibus capitaneis et iudicibus regiis supremis, vicejudicibusque regiis quarumcunque sedium Siculicalium, prudentibus item et circumspcctis magistris civium prim[arum] regiis et sedium iudicibus villicis et juratis civibus quarumcunque civitatum, oppidorum, villarum, possessionum et sedium Saxonicalium, reverendis denique et honorabilibus [pasto]ribus sive ministris quarumcunque ecclesiarum valachici ritus, ubivis et quibuscunque locis vel possessionibus in ditione nostra constitutis, cunctis etiam aliis, quorum interest aut intererit, praesentes nostras visuris, nobis dilectis salutem et gratiam nostram. Mind az iránt való réghi bevett szokás és a dolgoknak szükséges volta, s mind boldog emlékezetű praedecessorinknak dicshiretes példájok és azok szerént való mi magunk alkalmaztatásak illendőséghe s előbbeni kegyelmes dispositionk azt dictálvan és kívánván töllünk, tiszteletes Brankovics Száva erdélyi ditionkbéli olá püspök urat, tisztli hivatállyan és ahoz járulø, minden dolgainak gjakorlásiban és folytatásiban kegyelmesen confirmaltuk és helybenhadtuk s megengedtük ujjobban is, hogj birodalmunkbéli minden Olá, Rác, Ghörög és Orosz, olá vallást követő papoknak, senioroknak és espreseknek püspökjök legyen: azoktól annuatim járandó ország adaját és a maga élete taplaltatására, tisztli utan járandó egj egj forint és papok ordináltatásától s templumok szenttetésétől szokott proventusat egjébb accidentiaival egjgjüt, maga autoritasaval is, minden vármegjéken, székelj és szász székekben és birodalmunkhoz tartozo, minden vidékekben felszedhesse s szedethesse: és azokkal mint tulajdon maga acquisitumával, szabados dispositioja szerént élhessen: segít-

ségül rendelven eö kegyelme vagj arra rendeltetett embere mellé, mind azoknak exigaltatásában és felszedettetésiben, azon helykebbeli tiszteinket is, a melljekben az ollj vakmerölködök és enghedetlenek taláztatnak, kik ez iránt való dispositionknak és kegyelmes annuentiaknak magokat opponálljak. Szorgalmatos gondott viselvén arról is, hogj az esperesek és seniorok eö kegyelmetöl mint fő tisztektöl püspökjöktöl denominaltatvan választassak, kiki a maga dioecoesissebéli papok előtt, a szokás szerént. És mint hogj eök is vicetisztek, a nemes ország végezése szerént, a mint az országbéli töb vicetisztek, ugj eök is annuatim tartozak seniori és e[speres]i hivatallojoktól búcsuzni: az aprobatában megirt articulus szerént partis tertiae, titulo quadragesimo secundo, articulo secundo et titulo quadrag[esimo tertio] articulo secundo. Az mint hogj confirmalljuk, helyben hadgjuk és megenghedgjük, vita ejusdem durante ez levelünk által. Parantsolvan kegyelmessen és igen serio, fellyül megirt minden rendbeli hiveinknek, megnevezett Brankovith Száva urat, felljebb declarált, ujobban való kegyelmes dispositionk szerént, a megirt üdö allat ismerjek minnyajjan, az megirt olá vallást követö Vlahok, Ghörögök, Rácok és Oroszok papjai, seniori és esperesi eleiben, töllünk ez iránt engedtetett, telljes uthoritassa szerént, megtartani s öt hasznossan s foganatossan elő is segelleni és azokban eö kegyelmek, avagj arra rendeltetett embereknek illendö assistentiával lenni, el ne mulaszák. Tartván ez iránt való kegyelmes dispositionkhoz magokat, mind az megirt oláh, ghörögh, rác és orosz papok, seniorok és esperesek eö kegyelméhez tartozö, illendö enghedelmességgel, fügéssel és halgatással; s mind az említett enghedetlenekkel egj varmegjekben, székekben és vidékekben lakö, minden tiszthiveink, assistentiajoknak effectualasaban. Secus nec facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum in castro nostro Radnóth, die quarta mensis octobris, anno domini, millesimo sexcentesimo septuagesimo nono.

Michael Apafi.

Печат.

Wolfgangus Bethlen,

cancellarius.

Блеђим мастилом и другом руком: Anno domini, millesimo sexcentesimo octuagesimo, die vero decima sexta mensis curentis Januarii in generalibus comitiis dominorum regnicolarum trium nationum regni Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum, ex edicto suae celsitudinis principalis ad diem duodecesimum praedicti mensis Januarii in civitatem Segesvar indictis et celebratis exhibitae, lectae, publicatae atque extradatae sunt praesentes litterae confirmationales nemine contradicente. Другом руком и блеђим мастилом: Per me magistrum Clementem Mikes de Zabolcs prothonotarium.

Ориг. у Арх. Сри. Краљ. Акад. бр. 102.

XVIII.

Була, 1680. 10. јули.

Каптол Ђулски потврђује препис листине кнеза Михаила Апафија митрополиту Сави Бранковићу од 23. октобра 1678.

Nos requisitiore litterarum et literalium instrumentorum in sacristia siue conseruatorio capituli ecclesiae Albensis Transylvaniae repositarum et locatorum ac aliarum quarumlibet iudiciariarum (sic) deliberationum, legitimorumque mandatorum principalium executores. Damus pro memoria per praesentes, quod generosus dominus Daniel Vas de Diod, illustrissimi ac celsissimi principis domini, domini nostri clementissimi cubicularius, nostram personaliter veniens in praesentiam nomine, et in persona reuerendi domini Szauae Brankovich de Podgoricza, exhibuit nobis et praesentauit literas quasdam celsissimi principis praememorati patentes, super celsitudinis suae principalis gratia assecuratorias, sub verbo principali, sigilloque eiusdem aulico maiori confirmatas, tenore infrascripto. Petens nos idem dominus Daniel Vas debita cum instantia, ut nos copiam siue paria in transumpto praesentibus inserentes sub sigilo capituli huius ecclesiae Albensis Transylvaniae usitato et authentico iurium praelibati domini Szauae Brankovich uberiorem futuram ad cautelam necessariam extradare et emanari facere uelemus. Quarum litterarum uer-

balis continentia sic sequitur: Nos Michael Apafi, dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes. Damus pro memoria per praesentes, quibus expedit universis, quod nos clementissime considerantes quorundam honestorum fidelium nostrorum propterea factas humillimas instantias, tum vero nonnullorum itidem honestorum fidelium nostrorum delationes, in dextram potius quam sinistram partem interpretari volentes, igitur fidelem nostrum honorabilem Szauam Brankovich, Valachorum episcopum assecuramus, affidamus et securum reddimus, super eo, sub verbo nostro principali, quod etiamsi quodpiam delictum perpetrasset in iis, de quibus coram nobis accuratus extitit, pro iisdem, tanquam praeteritis nec a nobis nec ab aliis, tam in persona quam functione officii ac bonis suis propriis, ullam impetitionem aut damnificationem sit habiturus. Quapropter tam in ingressu suo quam hic mansionem sua tuta esse potest sua dominatio, tum erga nos, tum et inclytum regnum debita et condecienti fidelitate se accomodando, et pro hic et nunc a Valachis sacerdotibus provenientes debiti tributi restantias diligenter colligendo et administrando, ne ob similem defectum nobis et inclyto regno nostro ulteriora incommoda sequantur, prout assecuramus, affidamus et securum reddimus, uigore praesentium literarum nostrarum. Datum in civitate nostra Alba Julia, die uigesima tertia mensis octobris, anno domini, millesimo sexcentesimo septuagesimo octauo. Et subscripta erant a sinistra: M. Apafi m. p. dextra vero partibus Wolffgangus Bethlen cancellarius m. p. Nos itaque iusta postulanti placidum praebentes assensum, praescriptarum literarum non abrasarum non cancellatarum, nec in aliqua sui parte suspectarum, sed omni prorsus vitio et suspectione carentium, copiam siue paria, sine diminutione et augmento uariationeque aliquali de verbo ad verbum praesentem inserentes sub sigillo capituli huius nostri usitato et authentico, fideliter et conscientiose extradandam duximus et concedendam communi iustitia et aequitate suadente, jureque regni permittente. Datum die decima mensis julii, anno domini, millesimo sexcentesimo octuagesimo.

L. S.

Praesens copia, quod ex veris suis originalibus descripta, ex parte in latinum ex hungarico idiomate genuine translata, et cum iisdem fideliter collata sit, praesentis manus meae subscriptione, sigillique usualis appresione testor. Viennae 6. octobris 1699.

Michael Simon de Désfalva,

sacrae caesareae regiaeque maiestatis cancellariae aulico
Transylvanicae consiliarius et registrator m. p.

Оверовъен препис у мојој збирци.

XIX.

(Беч), 1682. јануар.

Гроф Никола Матија Иљановић моли цара Леополда I. да га за услуге и штете претрпљене обдари са добрима Франкапана или на други начин.

Sacratissima caesarea regiaeque maiestas, domine, domine clementissime.

Post plurima maiestati vestrae caesareae decreta emanata ad cameram hungaricam, ut bonum Bosilievo cum suis pertinentiis in remunerationem immaculatae fidelitatis meae, praestitorumque meorum fidelium servitiorum et restauratione damnorum pro domo augustissima austriaca perpessorum, tamen necdum sunt mihi tradita.

In praeterita dieta maiestas vestra mihi promisit, maiestatem vestram velle clementer adurgere, sed, ut ego sollicitem, sollicitavi, sed nihil obtinui, cum camera ad alteram sic me relegat cum vacuis informationibus ad centies, ut ex adiectis sub A. satis probe patet. Clementissime domine, domine caesar, necessitas publica cum urgebat et postulabat, omnes melifluis verbis tunc me excipiebant, nunc vero toruis oculis accutisque dentibus me necant, cum ita mea mihi media legitima negant; domine deduc me in semitam mandatorum tuorum: quia ipsam voluisti: ego enim observo testimonia tua: tu autem domine non inclina cor tuum in avaritiam.

Quia pro maiestate vestra caesarea et bono publico amisi meas haereditarias prouincias, et ab annis 18. maiestas vestra semper dicit: restaurabimus damna et fidelitatem re-

munerabimus immaculatam, supplico humillime recordari dignetur suorum sacrorum promissorum verborum, atque per inclytam cancellariam hungaricam fisco regio et pallatino iubeat, ut per brachium regium praeresoluta bona Frangepaniana mihi tradentur vel estimatio dictorum bonorum mihi deponetur, vel alia alibi aequivalentia, ita, ut possim ad huc reipublicae christianae prodesse, et non, ut per mundum vadem lamentando et mendicando, cum semper fuit domus austriaca augustissima grata suis amicis et fidelibus servis, meque ita faciat gratum humillime supplico et oro.

Sacrae caesareae regiaeque maiestatis vestrae humillimus et fidelissimus servus et vasalus comes Nicolaus Matthias de Illijanovich Illyriae haereditarius.

D. à S. Sabba et Liburnia (ово другом руком и мастилом).

С поља на десно руком која је писала целу молбу: Ad sacratissimam caesaream regiamque maiestatem dominum, dominum clementissimum humillimus supplex comitis Nicolai Matthiae de Illijanovich Illiriae haereditarii.

Лево другом руком: Ad regiam cameram hungaricam, ut iuxta priores et iteratas, hoc in negotio suae maiestatis, benignissimas resolutiones, supplicantem ab hac instantia sua, tanquam nullo fundamento nixa, omnino dehortari velit, ex offio transmithendum.

Per imperatorem

Viennae, 17-ma Januarii 1682.

Jac. Theob. Mayer.

Архив Срп. Краљ. Акад. бр. 111.

XX.

Беч, 1687. 8. фебруар.

Цар Леополд I. патријарху цариградском Калинику VII. нека подстиче хришћанске народе да што пре устану против Турака, придруживши се његовој армији.

Leopoldus, divina favente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae etc. rex, archidux Austriae,

dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae ac Wurtembergae, comes Tyrolis et Goritiae etc. etc.

Beatissime in Christo pater, omnium reverendissime domine! Magna cum satisfactione audivimus amorem patrum sanctitatis vestrae, quem circa negotiationis tractatum medio venerabilis devoti sacerdotis, fidelis nobis dilecti Antidii Dunod cum paterno ardore dignata est erga nos, et in communem reipublicae causam ostendere, nos vero, a comuni patre, sicut sanctitas vestra est, minus sperare non poteramus, cum aliter non sit nostra cogitatio, nisi unitim providere sublevamini totius orthodoxi populi, ideo in opere tam laudabili et deo grato nos omni cum sincera devotione applaudimus, et vestrae beatitudini orientalis cherarchiae gratias agimus, et paternum zelum sanctitatis vestrae valde aestimamus, magnamque consolationem a paterno suo studio recepimus, palmam futurae felicitatis providendo tam a tota christianitate desideratae; ut possimus autem pervenire ad perfectionem operationis iuxta intentionem sanctam beatitudinis vestrae necessarium esse iudicavimus, ut sanctitas vestra cum omni studio sit sollicita in exhortando nationes christianas, ut quamprimum arma contra barbaros in auxilium nostrum accipiant et eorum vires nostris viribus uniendo feliciter a barbarorum infidelium iugo liberari, et sub tutela caesareo-regia protectione nostra perpetuam eorum successoribus libertatem, tranquillitatem stabilire possint; ex hoc magnum op[us] redundabit in maiorem dei gloriam, et sanctae ecclesiae catholicae, cui sancto sacro regimini beatitudo vestra digna a deo vocata fuit. Exhortamur igitur sanctitatem vestram et omni meliori modo rog[amus]se nostris resolutionibus conformare, et antequam barbari nostris viribus superiores esse possint, tractatum nostrum concludere velit, in quem finem iam plenam facultatem concessimus illustrissimo generali et belli duci nostro sincere dilecto Servano Cansacusino (sic), Valachiae Transalpinae principi, ut cito ac libere cum redunitis legionibus christianis sibi vicinis accedat sub nostram augusta[m] protectionem. Compromittimus nos igitur in paternum affectum sanctitatis vestrae, et omnem fiduciam nostram in pastorem beatitudinis vestrae

curam, et providentiam remittimus; proinde cum toto affectu, in quocunque tempore ad obediendum venerabilis beatitudinis vestrae mandatis nobis reserwando, filialique obsequio sanctissimas beatitudinis vestrae manus osculamur, et in formam obsequii et supplicationis imploramus apostolicam benedictionem.

Dedimus in civitate nostra Viennae, die octava mensis februarîi, anno millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo, regnorum nostrorum: Romani trigesimo, Hungarici trigesimo tertio, Boemici vero trigesimo primo.

Leopoldus Caesar. W. Henr. Comes de Stratman, Stephanus Andreas de Verdenburg. С пола: Beatissimo in Christo patri domino Calenico septimo, divina providentia archiepiscopo Novae Romae, sanctae dei ecclesiae summo pastori, patri pontifici et oecumenico patriarchae Bizantii.

Савремени иренис у мојој збирци. Превод писма код П. Јулијнца, Краткоє введение 148—151.

XXI.

Беч, 1688. 6. септембар.

Стефан Андр. Верденбург одговара у име цара Леополда I. Ђорђу Бранковићу да ће му се молба о реституцији његових поседа у Угарској и Ердељу узети у обзир, чим се о њима стече потребна информација.

Sacrae caesareae regiaeque maiestatis domini nostri clementissimi nomine domino Georgio Brankovich hisce per benigne significandum. Relatas esse uberius caesareae suae regiaeque maiestati praetensiones eiusdem, restitutionem diuersorum bonorum auctorum, aliorumque in Hungaria et Transylvania sitorum spectantes, quae prouti nihil magis cordi habet, quam ut quilibet id, quod iustitiae et aequitati congruit, administretur, idem plane hoc in casu accurate obseruari faciet, causa ad commissionem in hungaricis delegatam, pro exacta disquisitione remissa, habitaque plena informatione petitionis eiusdem, quoad legitima comperta fuerit, intuitu fidelitatis hactenus praestitae et ulterius sperandae, clementissimam habebit considerationem, vicissim omnino sibi promittens, eundem in fide, zelo ac deuotione pro sua maiestate reque christiana hactenus testata,

oblataque immote perstiturum, eiusdemque praeclara editurum documenta, quae dum clementissime maiestas sua opperitur, gratiam suam caesaream et regiam eidem uberem impertitur. Signatum sub altissime nominatae suae maiestatis appresso sigillo secretiori. Vieniae diē sexta septembris 1688.

Stephanus Andreas de Werdenburg.

XXII.

Беч, 1688. 15. октобар.

Јован Доманиски нотар Угарске Дворске Канцеларије признаје да је радио у служби грофа Ђорђа Бранковића.

Ego infrascriptus notum facio per praesentes quibus compe[tit] universis. Quod posteaquam illustrissimus dominus comes, dominus Georgius Brankovics de Podgoric[a] in certis iisque arduis publicum bonum tangent[ibus negotiis] ad augustam suae maiestatis sacratissimae aulam per principales suos expeditus, confisus prudentiae, dexteritati, ac experientiae meae, mea quoque opera in secundandis iisdem negotiis usus fuisset, eademque ulterius quoque non solum ipse praelibatus illustrissimus dominus comes uti, verum etiam me apud praefatos principales suos eatenus omni meliori modo recommendare vellet. Proinde universos et singulos cuiuscunque dignitatis, honoris, et praeeminentiae, status et ordinis, praesentium notitiam habituros, qui nimirum saervitiis meis uti voluerint, [te]nore harum assecuratos et afidatos reddo, quod imp[ri]mis committenda mihi negotia fideliter exequar, deinde secreta quaecunque nemini propalabo, quin potius iisdem apud me retentis ac reseratis, in omnibus curae meae subiiciendis rebus et negotiis sedulam ac diligentem operam me novaturum polliceor; ad praemisaque omnia sancte inviolabiliter servando me oblige et adstringo, harum mearum syngrapha et sigillo meis roboratarum vigore et testimonio literarum mediante. Actum Vieniae, die 15. octobris anno 1688.

Joannes Domaniszky,

sac[ra]tissimae regiaeque maiestatis inelyttae cancellariae
Hungariae aulicae primarius iuratus notarius.

Оригинал у мојој збирци.

XXIII.

Беч, 1688. 27. октобар.

Цар Леополд I. на молбу Николе Иљановића и његова четири брата Бранковића из Босне оснажује својом листином њихов протест против влашкога посланика Ђорђа Бранковића, коме је цар раније потврдио херцештво св. Саве.

Nos Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque etc. rex, archidux Austriae, Dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, comes Habsburgi, Tyrolis et Goritiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod fidelis noster Nicolaus de Illianovics, qui se comitem Matimir, Illiriaeque et Dalmatiae haereditarium, ac Culmiae ducem probaret, medio sui demissi memorialis per modum solennis contradictionis, protestationis et inhibitionis exposuisset eo modo. Quod cum idem revera intelxisset Georgium quondam Brankovics, wayvodae Walachiae ablegatum, ducatum progenitorum olim ipsius protestantis Culmiae, sacrosanctae Sabae a maiestate nostra obtinuisse, ne id si ita se haberet, ipsi protestanti aut quatuor fratribus aliis Brankovics in Bosnya catholicis ex antiquissima familia ducis Branemirj prosapiae descendantibus, quoquo pacto praeiudicaretur (dictus siquidem Georgius Brankovich, ablegatus Walachus esset et schismaticus, neque a duce Stephano, seu Stipan Herczegh descenderet) qui dux Stephanus herczegh anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, a tertio Romanorum imperatore Friderico Sacro Romano Imperio incorporatus, propterea quod Sigismundo Romanorum imperatori et Hungariae regi cum Lazaro despota, in campo Cassouo dicto, in auxilium veniens, atque cum Amurate Turcarum imperatore commissò praelio, idem Amurates manibus principis Miles Kobilich interfectus erat, tandemque praedictus princeps Lazarus pro solvendo romano et hungaro exercitu, duas provincias vendidisset, ipsius protestantis progenitoribus duci Sandalo et Hervoja, ac Ladislao

filiis praedicti ducis Stephani herczegh de Culmia vicinas provincias Milloseuo, Semendriam et comitatum Perlipa vendiderat; universis et singulis non solum ipsius Georgii Brankovich, verum Raguzianis etiam per nos qualitercunque impetratis donationibus aut confirmationibus solenniter contradixisset, et ne se quispiam in apprehensionem comitatus Gabella, in quo idem protestans natus esset, tanquam in legitimum ipsius territorium immittere praesumat, universos et singulos inhibuisset imo facultatem, ius, praetensionesque suas a praefatis Raguzianis omni via, modo, et ordine procedendi et assequendi reservasset, palam publice et manifeste instando quam humillime, quatenus nos eidem literas super praemissis testimoniales impertiri dignaremur, quas etiam praevio modo extradandas esse duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima septima mensis octobris, anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo octavo, regnorum nostrorum Romani trigesimo, Hungariae et reliquorum trigesimo tertio, Bohemiae vero anno trigesimo secundo Leopoldus m. p. Petrus Korompay electus episcopus Nitriensis m. p. Joannes Maholány m. p.

L. S.

Оверовъен прѣпис из мађ. краљ. коморског архива у Пешти.

XXIV.

Беч, 1689. 29. април.

Дворско Ратно Веће узима у царску заштиту кнежеве са
Старога Влаха.

Sacrae caesareae regiaeque Hungariae ac Bohemiae maiestatis domini nostri clementissimi, nomine etc. Vniuersis et singulis cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, aut praecminentiae, existant, tam ecclesiasticis, quam saecularibus magistratibus, nec non utriusque tam equestris, quam pedestris ordinis militibus, praesertim uero knesibus seu nobilibus ex districtu Starivlach in Bosnia, hisce benigne significandum: Praelibatam sacram caesaream regiamque maiestatem perbenigne intellexisse.

demissam et zelosam animorum promptitudinem mentionatorum knesium seu nobilium medio humillimi memorialis factam et repraesentatam, eapropter eosdem nobiles Stariwlachenses in gratiam et protectionem suam caesaream regiamque suscepisse et acceptasse, nec non omnes et singulos eorum in suis iuribus et libertatibus conseruandos clementer resoluisse, non dubitando, quin iidem nobiles de amplioribus caesareis regiisque gratiis hisce securi a modo enixe adlaborabunt, a iugo turcico se plene liberare, et Ottomanos infensissimos christiani nominis hostes ubique locorum persecui, hique se fideles sacrae caesareae regiaeque maiestatis subditos in omni occasione exhibere. Proinde alte memoratae suae maiestatis nomine omnes et singuli beneuole requiruntur, coeteris vero militibus et subditis serio iniungitur ac demandatur, quatenus suprafatos nobiles Stariwlachenses veluti fideles suae maiestatis subditos tractent, executuri in hoc alte dictae maiestatis suae caesareae ac regiae omnimodam voluntatem atque mandatum. Dabuntur Vieniae, die vigesima nona mensis aprilis, anno millesimo sexcentesimo octuagesimo nono.

Ex Consilio Bellico die et anno ut supra

L. S.

Christophorus V. Dorsch m. p.

Ioannes Adamus Wöber m. p.

Copiam hanc suo originali de verbo ad verbum consentaneam esse, testor ego infra scriptus, sacrae caesareae maiestatis secreti sigilli appositione, manusque meae subscriptione. Vieniae 13-a May A. 1689.

Jos. Jacobus Schiller Cancellariae

Caesareae aulico-bellicae registrator.

Оверовъен препис у мојој збирци.

XXV.

1689. април ?

Ђорђе Бранковић II. препоручује властима капетана Новака Петровића, који путује у царском послу.

Georgius Brankovich secundus, dei gratia per legitimam successionem haereditarius despotes totius Illirii ac

dominatus imperii orientis, magnus dux superioris et inferioris Mysiae, nec non Sacri Romani Imperii, sancti Sabbae et Nigri Montis princeps, perpetuus dominus Hercegovinae, Syrmiae et Joannopolis, per Ungariam et partes eidem annexas comes etc. universis et singulis celsissimis, reverendissimis, excellentissimis, illustrissimis, magnificis principibus ac belli ducibus, aliisque officialibus nec non tricesimatoribus ac teloniatoribus, pontium item et passuum custodibus, cunctis praeterea cujuscunque status, gradus, honoris et praeeminentiae hominibus salutem et quibus competit offitiorum nostrorum promptitudinem. Quandoquidem ex benigno suae maiestatis sacratissimae mandato in certis arduis iisque publicis negotiis ab augusta aula, ad varios principes ac duces, nationes ac populos expeditus propediem annuentibus superis contendere intendam praesentium exhibitorum dominum Novak Petrovich, campestris militiae nostrae supremum capitaneum in servitiis, negotiisque suae maiestatis sacratissimae perficiendis quoque remissi sui ut securum iter patere queat, universis et singulis [quos supra amice] requirendos simul et rogandos esse duximus, quatenus eundem iusto ac recto itineri servitiis nominatae suae maiestatis sacratissimae intentum non solum ubique libere, tute ac pacifice ire ac transire, morari ac redire permittant ac per suos permitti faciant, verum etiam, ubi opus fuerit praetactum suae maiestatis sacratissimae servitum postulaverit, necessaria ope et assistentia esse velint ac dignentur, parem a nobis quoque in quibusvis occurrentiis benevolentiam experituri, praesentibus perlectis, exhibenti restituti. Datum Valachia transalpina 1689.

G. Bránkovich m. p.

extrad. per **Jeremiam Caravella**

eiusdem serenitatis secretarium m. p.

Оригинал, нешто оштећен, у мојој збирци.

XXVI.

(Ршава), 1689. 12. јуни.

Ђорђе Бранковић пише капетану Павлу Несторовићу Деаку да му се придружи са својим људима.

Litterarum sclavonicarum a Georgio Brankovich ad Pal Diak scriptarum interpretatio.

Georgius secundus, dei gratia totius Illyriae, Traciae, et aliarum partium orientalium et septentrionalium avita successione haereditarius despota (aut dominus), superioris et inferioris Missiae dux, Sacri Romani Imperii, provinciae sancti Sabbae et Nigri Montis comes, haereditarius dominus Herzegovinae, Syrmiae et Johannopoleos, partiumque regni Hungariae comes etc.

Siquidem venit occasio et commoditas, ut etiam nos ad avitam haereditatem, pariter etiam ad illustritatem vestram appropinquemus, hisce eandem praeoccupare volui, desuper omnem benedictionem desiderando toti inclytae familiae vestrae. His praemissis considerando negotia cito fiendae nostrae sacrosanctae fidei exaltationem et nationis Serviacae, Bulgaricae et aliarum hujus linguae nationum, quae in tota orientali et occidentali Illyria, Tracia et Missia reperiuntur, concernentia, dignum est, ut omnes arma induamus et ad Arsavam nos conferamus, ubi divino numine invocato, contra communem christianitatis inimicum Ismaelitam unanimiter irruamus, ubi et omnem nostrae nationis militiam expecto. Itaque quam citissime operam date, ut omnes vos huc conferatis. Praesentium autem exhibitor de omnibus illustritatem vestram clarius informabit. Videbitis copiam beatissimi nostri patris Arsenii, orthodoxae fidei patriarchae et archiepiscopi Peckensis propria manu scriptam. His benedictio dei sit semper vobiscum amen.

Georgius Brankovich.

Ратни Архив у Бечу 1702. септ. Ехр. Prot. No. 244. Ово је превод Бранковићева манифеста. (Гласник LXVII. 120 — 1.)

XXVII.

Тисмена, 1689. 29. јуни.

Ђорђе Бранковић зове к себи на договор капетана Павла Несторовића Деака.

Brankovich ad Pal Deak.

Litteras illustritatis vestrae ex castris ad Jagodinam datas 17. Junii percepimus et valde gauisi sumus, audita vestra bona valetudine, quam et ulterius prolongandam exoptamus. Omnia quae scripta sunt intelleximus, inter coetera hoc etiam notum est, quod multas molestias vestra illustritas patiatur inter nostram rerum ignaram nationem, quod non est mirandum, nec tamen est abiicienda, sed potius conservanda et instruenda; in quantum sua maiestas caesarea suam ostendit clementiam, non tantum nostrae Serviacae nationi, sed etiam aliis in ditionibus christianorum, ut e turcica tyrannide eliberetur, quod suae maiestati caesareae ubique locorum divulgatum est per nostras manus et post hoc divulgabitur. Ideoque dominatio vestra non turbetur, sed sicut dilectus filius in omnibus negotiis utilitatem publicam concernentibus diligentissime huic miserae patriae provideat. Si autem scribis, te nescire quo munere simus donati a christiano imperatore, de hac re etiam antea scripsimus, ut vos ad Arsavam conferatis, quo etiam nos ad limites patriae pervenimus, ut ubi convenientes, communi consensu de negotiis nobis necessariis tractemus et consultemus. Hoc etiam noverit illustritas vestra, quod dominium caesareum sit, ut omnes unum eundemque habeamus in totius reipublicae christianae negotio, et quaelibet natio in suis haereditatibus et privilegiis, et in iisdem ad tempus vitae permanere, simul etiam contra inimicum suae maiestatis pugnare possit et valeat, non autem expoliare et depraedari christianos sicuti de quibusdam auditur, nec etiam abuti debemus clementia caesarea. Intelleximus vestram illustritatem, relicta patria, inter alias nationes proficisci velle. Hoc non est conveniens, nec scimus unde si hoc motivum, si a deo, faciendum, sin minus ne audire

quidem fas, est ne auditum, ut homo, relictis suis, aliena quaerat, nec in historiis profanis vel sacris legitur. Hoc modo omnis hactenus susceptus labor pessum iret, et tua celebris fama minueretur, quando tempus iam praesens est, ut inter propriam nationem aeterna fruaris gloria, tunc ne ipsam abdicas? uti euangelium dicit, quod etiam dominatio vestra memorat, est ne ipsi conveniens? ipse autem salvator noster, propter suos de coelis descendit, et incarnatus ex castissima virgine, tanta opprobria perpessus est. Ergo vestra illustritas tam grandiosa et salutaria exempla negliget? suamque nationem relinquet? Siquidem qui usque ad finem perseveraverit et legitime certaverit, hic coronabitur.

Ne introducas tuae nationi aliquam ignominiam scilicet, cum tempus erat foelix, eratque aliquid ad praedandum et rapiendum apud nos inveniebaris. Nunc autem, cum nos angustiae stringunt, deseris: quod iterum consulo ne feceris, quid scribitur de nostra natione, numquid semper fuit sub pedibus aliorum? De hoc negotio melius providendum: Hoc omnes historiae docent, si quae natio fuit libera et sui iuris, certe nostra fuit prima, usque ad tyrannicam infidelium oppressionem. Ideoque diligenter adlaborandum est, ne nostra privilegia et libertates opprimantur. Quod autem ab infidelibus Ismaelitis oppressi simus non est mirandum, siquidem etiam magni monarchae succubuerunt, cum quibus nostra quoque natio. Quae omnia commitenda sapientiae, scientiae dei, dicendo: sit nomen domini benedictum ex hoc nunc et usque in saeculum. Post discessum ex Buccuresto, venimus ad limites nostrae haereditatis Arsavam, ubi et illustritatis vestrae expectamus aduentum quam citissime, quatenus cum bono consilio nostra perficiamus negotia. Si postea placuerit reverti, erit in arbitrio vestrae illustritatis, solum modo ut unus alterius praesentia exilaremur. Primo illustritas vestra scribit, quod sit eliberata ex alieno servitio, et nunc ex libertate suae nationis se vult subripere et se iungere. Non nescitis: beatos esse illos, qui suam patriam non relinquunt? Dilectissime Domine, si occasionem habuerit ad nos veniendi, vestra illustritas non intermittat, ut possimus de omnibus negotiis nostris consultare, et adducet vestra

illustritas unum latinae linguae peritum scribam, quia hic non inveniuntur tales, qui latine bene scriberent, hoc autem tempore similes sunt nobis valde necessarii. Deus vestram illustritatem salvam et incolumem adducat, his eandem commendo deo.

Dismanii 29. Juny 1689.

Georgius Brankovich.

Ратни Архив у Бечу 1702. септ. Ехр. Prot. No. 244.

XXVIII.

Смедерево, 1689. 13. јули.

Јенопољски владика Сава и калуђер Доситеј пишу Ђорђу, Бранковићу о своме раду на задобивању Срба за ствар Бранковићеву.

Interpretatione della lettera del Sabba vladica di Johannopoli e del calogero Dositey al Georgio Brankovics.

Al honoratissimo magnificentissimo e del Cristo am-revolissimo signore colendissimo il signore Georgio Brankovics gran despota, duca e conte, governadore della Servia, Schiavonia e dove si parla il loro linguaggio, e d' altri, quale sia consolato dal signore. Dopo di questo vi facciamo sapere che siamo venuti sani e salvi alla famosa fortezza di Samandria ali 9. di giugno, da dove poi siamo andati al campo per amor del passaporto, ove habbiamo conferito con signore Pal Diak d' ogni affare, e come il tutto si debba fare e à pieno di ciascheduna cosa siemo informati come habbiamo desiderato. Dopo partimmo verso Belgrado (Mà mentre venivamo da Arsava verso la sopradetta famosa fortezza di Samandria, per tutte le altre, dove siamo passati, ci hanno mostràto honori grandi tutti li capitani e Cristiani d' esse, alli quali conforme e stato ill vestro ordine e in conformita è detto in evangelio: per tutte le terre, e spine, e pietre habbiamo seminato, mà non sappiamo che frutto racorremo. E quando ci viense nuova da Fetislam alli 13. di luglio che li Turchi hanno preso quel luogo, siamo restati come storditi e fuordi) sin dove c' habbiamo avvocato con tutti li capitani in parte con quelli otto che stano à Arsava e altri che habbiamo trovati per la strada che

andavano verso Arsava liberi, questi poi che sono più grandi gli habbiamo trovati nel campo, con quali ancora habbiamo parlato e riferito la volonta del' vestro cuore mà per adesso nella corrente estate, le nostre parole sono state in loro orechie tutte vane, perche non possono fare il contrario dal commando dei' loro superiori e andare dove vogliono, il che lo sapete assai bene. L' ordine che ci havete dato per far' tagliar del fieno e trovar d' altre cose, gia sono preoccupate. L' armata che dovea essere là, non c' è altra se non questa che è á Arsava. Se potete fare qualche cosa, conferite e fatte con questa gente e pochi altri aspettate, perche sono nel campo grande, e non li lassano andare costà. Altro non vi sapiamo dire, perche vediamo che non è tempo adesso di far qualche cosa. Siamo stupiti e senza consiglio, però senza desperare il procurar oltre. Nel rimanente, dio dia alla vostra grandezza salute e confortatione per molti anni Amen.

Samandria li 13. di luglio nel anno Christo 1689.

P. S.

Salutiamo charo padrone archimandrita Gioseppe e tutti fratelli con signor Sabba, Massimiliano e questi che sono con voi.

Habbiate cura delli nostri callogeri che stano li e la robba e commandate alli servitori che guardiano bene li cavalli. A questi che havete scritto lettere di separarsi, e che li aspettate, dicono che non sano scriver valacho e in raziano già hanno scritto abastanza, perche non vogliono sapere più, e cosi lo sapiate.

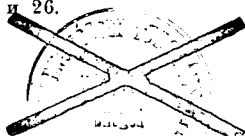
После тога ниже чита се ово: Sincerissimo servitore Dositey. Humilissimo vostro servitore vescovo di Johanopoli Sabba e questa sottoscrizione era scritta con le cifre troppo ignote.

На полеђини: Interpretirtes schreiben des Sabba vladica und calogero Dositey an Georg Brankovich, worinen sie ihre ankunft zu Semendria und wie sie alldorten empfangen worden.

Semendria den 13. Juli 1679.

Дворски и држ. Архив у Бечу. Turcica. Fasc. 56. 1689. уз писмо
Луја Баденскога од 2. августа 1689.

Књиге Матице Српске 25 и 26.

XXIX.

1689. 16. јули.

Ђорђе Бранковић пише капетану Павлу Деаку нека му преко тисућника Богдана, кога му шаље, достави када и где да се састану.

Translatio litterarum sclavonicarum a Georgio Brankovich ad Pal Diak quae sic sonant.

Georgius secundus, dei gratia auctoritate avitae successionis despota orientalis et septentrionalis Illyriae, Traciae et Macedoniae, magnus dux superioris et inferioris Mysiae, ut sanctificatum est ab auctoritate romana, sancti Sabbae, dominus Herczegovinae, Syrmii et Johannopolis, comes Nigris Montis et partium regni Hungariae.

Nobili fideli ac nobis dilecto.

Elapso tempore adventum nostrum ad partes Arsaven-ses scriptis nobilitati vestrae significavimus, in quibus vos ad nos venire desiderabamus, propter quod et modo missus est fidelis Bogdanus hyliarcha peditum, ut clarius nobilitati vestrae exponat, per quem responsum et voluntatem eiusdem, quando et quo locorum venire poterit, ut de omnibus rebus necessariis conferamus, expectamus. De reliquo gratia dei sit cum vestra nobilitate. Datum in Valachia Subalpina 16. Julii 1689.

Ратни Архив у Бечу 1702. септ. Exp. Prot. No. 244.

XXX.

Околина Београда, 1689. 30. јули.

Записник о исказу једнога калуђера раваничког у ствари Ђорђа Бранковића.

In castris prope Belgradum D. d. 30. Juli 1689. examinatus.

1. Wer und woher er sey? Ein calluger von Ravanizza unter Ressava. Hatt sich von anfang des sommers zu Visnizza aufgehalten.

2. Warum er hieher gekommen? Ist gekommen über gewisse mühlen und örther, die ihrem kloster gehören, salva guardien zu begehren.

3. Was er wisse von dem Georg Brankovich? Dieser Georgius Brankovich, so vill er wisse und gehört habe, sey nicht von den rechten Brankovan oder Brankovich, sondern sey ein Wallach, aus Siebenbürgen gebürtig, dessen bruder selbiger orth vladica oder bischof gewesen. Habe erfahren, dass der jetzige fürst in Wallachey, weil er noch general bey dem vorigen fürsten war, im sinn gehabt hatte, wann die käyserl. waffen dieser orth progress machten, eine herrschaft in diesem land, wovon ihr stamm herkommet, zu begehren, welches concept dieser Georgius sich in kopf gesetzt und sich vor einen Brankovich ausgegeben habe, einen gewissen, „calluger Hatschi Jefrim Slanatscky“ 50 dukaten geben und ihme zum griechischen patriarchen zu Pek geschickt, deme er 150 dukaten verehrt und denselben überredet, dass er eine attestation unter seinem sigill gegeben und ihn vor einen rechten erben der vorigen könige von Serbien erklärt habe, auch sey der capitein Novak von Czernetz in dieser sache mitgebraucht worden.

4. Was er mit dieser attestation machen wolle? Dass es sich zu einem despoten und herrn in diesem land aufwerfen und alles volckh an sich ziehen kome.

5. Was er Brankovich for brief an die klöster und capitän geschickt habe? Er habe wohl gesehen und gehört dass Brankovich aller orth briefe ausgeschickt und das volk aus Orsowa in gewöhr zusamb berufen. Sey auch mit 800 mann dahin komben; nachdeme aber ein gewisser griech. bischof von „Crussedo“ nicht erschienen und er kein volk gefunden, sey er wieder in Wallachey zurück gangen. Dieser Brankovich habe umb volk angehalten bey den Moscovitern, Wallachen, Moldauern und habe vermeint, mit den Ratzen in Servien 50.000 mann aufzubringen, sey selbst in Moscau gewesen, habe aber nirgends was erhalten, indem die Walachen wegen dem das Turlu (?) nit getraut hatte.

6. Wie er dan vermeint gehabt, dieses land zu be-
meistern? So vill er gehört, hatte Brankovich im sinn, diese
länder zumerst mit güte von dem deutschen kayser zu
begehren, indessen sich immer mehr an volk zu verstärken

und im fall es ihm abgeschlagen wurde, solches mit bewährter hand einzunehmen und als ein despot darin sich zu manuteniren.

Der patriarch von Pek will wegen der gegebenen attestation sich mit seinem diener excutiren.

Die vornembsten chargen im land hat er die capitains ihm einzuführen selbst versprochen — in specie den Pul Deak dass er die erste person nach ihm sein solle, auch zu dem ende, des Pal Deaks schwester, des Budai Lazar hinterlassener wittwe die ehe versprochen habe.

Ратни Архив у Бечу, сент. 1702. Exp. Prot. No. 244.

XXXI.

Беч, 1690. 26. април.

Заштитно писмо цара Леополда I. за народ у Македонији, који се ставља под његову заштиту.

Leopoldus etc.

Notum hisce facimus exposuisse nobis ambos Macedones Marcum Craida (?) Cosanae et Demetrium Georgium Popowik in Saloniki macedonica natos, qualiter nam gens Macedonica intuitu justissimae causae nostrae et feruore atque zelo erga seruitia nostra serio cum affectu inclinet, ab immani turcico jugo in deuotionem nostram transeundi, dummodo gratia et protectione nostra secunda redderetur. Quare ex innata benignitate et qua nobis sanctaeque religioni christianae affectos protegendis ferimur clementia moti, praefatam gentem macedonicam universam in genere et specie in gratiam nostram caesaream ac regiam hisce clementer suscipimus et acceptamus, omnibus et singulis nostris officialibus bellicis benigne demandantes, ut repetitam gentem Macedonicam in nullo modo infestent neque molestare praesumant, verum pro viribus in omni occasione et occurrentia protegant, defendant et eidem hunc in finem assistant, eandemque de amplioribus gratiis nostris caesareis et regiis iuribusque et libertatibus suis conservandis omnino securam et certam reddant, et casu quo aliqui ex eadem gente subductu praefatorum capitaneorum nostrorum signisque nostris

militare voluerint, eorundem intentionem potius promouere quam impedire teneantur, prouti hisce benigne indulgemus ut cum praescitu et annuentia nostri in capite ibidem commandantis generalis in banderium coire et separatim agere, aut cum nostris se coniungere et contra communem hostem sicque decertare possint ac valeant. Quem in finem apud mentionatum generalem se insinuabunt et secundum eiusdem dispositiones pro communi bono rem secundante deo partesque nostras tueri et pro virili in omnibus occurrentiis egregie cooperari haud intermittent. Dabantur Viennae 26.)* Aprilis 1690.

На првој страни на ивици: Protectionales pro gente Macedonica ad partes caesareae maiestatis transeuntes. Exp. Viennae 26. Aprilis 1690. М. Пауер. Мало ниже: pro Veterani.

Ратни Архив у Бечу, Bestellungen No. 2601.

XXXII.

Лаксенбург, 1690. 2. мај.

Цар Леополд I. даје достојанство јајачких грофова браћи Павлу, Антонију и Јакову Бранковићима.

Nos Leopoldus, divina favente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniaeque rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, dux Lucemburgiae, superioris et inferioris Silesiae. Wirtenbergae et Thecae, princeps Sveviae, comes Habsburgi, Tyrolis, Ferretis, Kipurgi et Goritiae, landgravius Alsatie, marchio Sacri Romani Imperii, Burgoviae ac superioris et inferioris Lusatie, dominus Marchiae, Slavoniae, portus Naonis et Salinarum. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis: Maiestati nostrae demisse supplices exposuisse, Paulum, Antonium et Jacobum Brancovich, fratres uterinos et ex principali, antiquiorique regni Bosnae stirpe, Brancovich dicta, directe descendentes, et pro nunc quoque in eodem regno

*) Првобитно написано 12.

commorantes, qualiter iidem, haereditarium suum solum — quam deseruissent, aut juribus suis ibidem habitis — quin imo pro illis, et sacrosancta catholica fide, toleratis tamdiu ineffabilibus ab hoste persecutionibus, piis laboribus et immensarum pecuniarum expensis, proque nostra maiestate, variis viis et modis praecipue hoc belli tempore et processu, omni fidelitate et synceritate desudassent, ac ex partibus illis tum arcana summae importantiae per summum pontificem (cuius literae id ipsum contestarentur) detegendo, tum etiam captivos christianos subditos nostros plerosque barones e manibus impiorum Turcarum propria pecunia emancipando, et, ut loco ipsorum militarent, ad nos, propriis suis sumptibus, usque Viennam mittendo, non secus etiam ecclesias dei, sacraque loca nedum in praefato regno nostro Bosnae, sed etiam Hyerosolimis, praeclara industria ac assiduo studio et non exigua pecuniae summa, defendissent et redemissent, sicut id ipsum ulterius super redempto, patribusque ordinis st. Francisci Seraphici manibus assignato, sacro horto Gethsemanii, ibidem Hyerosolimis, (quem quondam nec summi principes catholici, nec ulla vis pecuniae redimere valuerant) eiusdem Seraphici ordinis generalis. testimonio, demonstrare possent, instantes superinde, quam humillime, quatenus confirmatis ipsorum juribus, privilegiis et possessionibus, eorundem domui Brancovichianae subjectis, eosdem et ab ipsis descendentes, comites perpetuos de Jaiza instituere et designare, clementissime dignaremur. Nos igitur horum omnium intuitu, nec non ut auctiori. expost etiam et alacriori animo similia continuare et maiora quoque ferventer aemulari stimulentur pro regia benignitate nostra, praedictos fratres Brancovichianos, nempe Paulum, Antonium et Jacobum Brancovich, et ab ipsis descendentes perpetuos comites de Jaiza, cum universis et singulis eorum privilegiis et juribus benigne declaramus, proque talibus semper habendos, recognoscendosque serio iubemus et designamus, harumstrarum secreto sigillo nostro caesareo-regio communitarum vigore et testimonio literarum mediante salvo iure alieno, quae dabantur in arce nostra Laxenburgi die 2-da mensis May anno millesimo sexcentesimo

et nonagesimo, regnorum nostrorum Romani trigesimo secundo, Hungarici trigesimo quinto, Bohemici vero trigesimo quarto. Wolff. A. Comes Vis & Rosenberg. Ad mandatum electi domini imperatoris proprium Jacobus Andreas comes de Brandis, Jac. Theof. de Mayeren. Praesentem hanc copiam, cum suo vero et genuino originali per omnia concordare, testor infrascriptus. Viennae 19-a May anno 1690. Georgius Sigismundus de Seewis m. p. camerae aulicae caes. registrator (L. S.)

Оверовљен препис из Мађ. Краљ. Коморског Архива у Пешти.

XXXIII.

Беч, 1690. 13. мај.

Сведочанство маркграфа Луја Вилхелма Баденскога о заслугама грофа Павла Бранковића.

Sac. caes. et reg. maiestatis. gen. campi mares. unius reg. peditum collonelus, nec non armor. eiusdem ac praes. per Hungariam, Slavoniam, Bosniam, Serviam, Transsylvaniam, Bulgariam et omnes adiacentes regiones commendans generalis Ludovicus Wilhelmus marchio de Baden, etc. Quos immortalis gloria conciliatrix fama duxit ad castra, quosque, ut sibi illustriora in campo struerent tentoria, non piguit proprios deserere lares, eos dignissimo affectu prosequi virtutis videtur martialis iustissimum esse praemium. Quare dum dominus comes Paulus Brankovicz Bosniensis, eques Jerosolimitanus sancti sepulchri, postquam ad s. c. regiaequae mai. clementissimum mandatum per inclytam aulicam cameram litteris protectioni nostrae commendaretur pro eo, quem habuit pro eodem augustissimo imperatore, publicaue totius christianitatis ultronee arma capescendi ferventissimum spiritum, post nostrum discessum ex campo augustam a nobis ad dominum comitem quondam Bicolomini apte directus eidem ac nobis antea non minus gratus, quam perquam utilis fuit. Experts enim linguarum ac notitiam habens praecipue illarum provinciarum studio solerti ad barbaras usque excurrerat fores, ex indefessa cura homines turcico jugo subjectos in devotionem caesaream

trahebat, transactis dein multis laboribus Viennam pro tempore concessurus, pro ceteriori tamen servitio caesareo, ut apud praefatum dominum comitem Biccolomini etiam dum moraretur postulatus, ibidem haud sine emergente dolore fidelium occubuit quam laudabiliter, omnibus bonis, fortunisque eiusdem Tartaris in plenam praedam cedentibus. Ne tam heroici viri nomen, quod sibi proprio Marte vendicavit optimum, posteris delitesceret, pro aeternae memoriae grato monumento in fratrum filiorumque eiusdem virum solatium hoc testimonium sigillo nostro munitum libenter dedimus. Viennae 13-tia May 1690.

Loui Baden m. p.

Оверовљен препис из Мађ. Краљ. Коморског Архива у Пешти.

XXXIV.

Лаксенбург, 1690. 31. мај.

Цар Леополд I. узима у заштиту становништво Бугарске, Србије, Македоније и Арбаније, допуштајући да се бори са Турском под царском заставом.

Nos Leopoldus, divina fauente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus. ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Sclauoniae rex, archidux Austriae etc. Notum hisce facimus exposuisse nobis capitaneum nostrum Vincentium Acrivo, qualiter nam incolae, in Bulgaria, Servia, Macedonia et Albania existentes, intuitu iustissimae causae nostrae et fervore atque zelo erga servitia nostra serio cum affectu inclinent, ab immani turcico iugo in deuotionem nostram transeundi, dummodo gratia et protectione nostra securi redderentur. Quare ex innata benignitate et qua nobis sanctaeque religioni christianae affectos protegendis ferimur clementia moti, praefatos incolas Bulgariae, Serviae, Macedoniae et Albaniae vniversos, in genere et specie, in gratiam nostram caesaream ac regiam hisce clementer suscipimus et acceptamus, omnibus et singulis nostris officialibus bellicis benigne demandantes, ut repetitos incolas nullo modo infestent neque molestare praesumant, verum pro viribus in omni occasione et occurrentia prote-

gant, defendant et iisdem hunc in finem assistant, eosdemque de amplioribus gratiis nostris caesareis et regiis iuribusque et libertatibus suis conservandis omnino securos et certos reddant, et casu quo aliqui ex iisdem incolis sub signis nostris militare voluerint, eorundem intentionem potius promovere quam impedire teneantur, prouti hisce benigne indulgemus ut cum praescitu et annuentia nostri in capite ibidem commendantis generalis in banderium coire et separatim agere, aut cum nostris se coniungere sicque contra communem hostem decertare possint ac valeant. Quem in finem apud mentionatum generalem se insinuabunt et secundum eiusdem dispositionem pro communi bono rem (secundante deo) partesque nostras tueri et pro virili in omnibus occurrentiis egregie cooperari haud intermittent. Dabantur in arce nostra Laxemburgensi, die trigesima prima mensis May, anno millesimo sexcentesimo nonagesimo, regnorum nostrorum Romani trigesimo secundo, Hungarici trigesimo quinto, Bohemici verto trigesimo quarto.

Leopoldus.
Starhemberg.

Ad mandatum
sac. caes. maiestatis proprium
Christophorus Dorsch.
Joannes Adamus Wöber.

Ратни Архив у Бечу, Bestall. No. 2609.

XXXV.

Беч, 1690. 23. август.

Цар Леополд I. обећава грофовима Бранковићима: Павлу, Антонију и Јакову звања, чим Босна буде дошла под његову власт.

Nos Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, comes Habsburgi, Tyrolis et Goritiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem, nostrae propterea factam maiestati, tum vero attentis et

consideratis fidelitate et fidelibus servitiis fidelium nostrorum spectabilium ac magnificorum comitum Pauli, Antonii et Jacobi Brankovich, qui a tot iam saeculis pro defensione catholicae fidei toleratis gravibus quibusvis ab hoste persecutionibus, pro nostra quoque maiestate variis viis et modis, praecipue hoc belli tempore et processu omni fidelitate et synceritate desudassent, dum ex partibus illis tam arcana summae importantiae per summum pontificem (cuius literae id ipsum contestantur) detegendo quam etiam captivos christianos subditos nostros, plerosque barones e manibus impiorum Turcarum proprio aere emancipando, et, ut loco ipsorum adversus communem christiani nominis hostem militarent, ad nos propriis suis sumptibus usque Viennam mittendo; non secus ecclesias dei et loca sacra, nedum in regno nostro Bosniae, sed etiam Hyerosolimis praeclara industria ac assiduo copiosoque studio, pecuniaria summa defendissent et redemissent, prout id ipsum ulterius super sacro horto Getsemani, ibidem Hyerosolimis, quem quondam nec principes catholici, nec ulla vis pecuniae redimere valuerant, porro ex fidelissima devotione et obsequio, quo erga nos ferebatur, derelicta patria et bonis universis, praefatus Paulus comes Brankovich primo ad nos se conferens, pro fidei vasallo sese et totam familiam obtulit, deindeque in Hungariam ac Serviam cum principe Baden ex benigno nostro consensu proficiscens, et tandem ab eodem principe Badensi in Valachiam proficiscente, comiti olim Picolomini adiunctus, summis perpeßis laboribus et periculis, ultimo in civitate Pristina armis nostris acquisita, cum perditione omnium suarum et Tartaris in praedam cessarum rerum, in actuali servitio nostro occubuit, taliterque praetactos fratres et filios suos, immo universam posteritatem suam nobis commendatam reddidit, intuitu praespecificatorum meritorum, eiusdem fratres et filios: Antonium videlicet et Jacobum, nec non filios Joannem Augustinum et Franciscum Brankovich in eo assecurandos duximus, quod ubi et dum regnum Bosniae, auxiliante divino numine, sub potestate, dominioque et iurisdictione nostra stabilitum fuerit, extunc ipsis comitibus Brankovichianis, officia ad quae quisque illorum

idoneus, habilis et sufficiens fore videbitur, infallibiliter dabimus et conferemus, super quo eosdem etiam assecuramus et affidamus harum nostrarum vigore et testimonio literarum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima tertia mensis augusti, anno domini millesimo sexcentesimo nonagesimo. Leopoldus m. p. Blasius Jaklin episcopus Tinniniensis m. p. Joannis Maholány m. p. L. S.

Оверовљен препис из Мађ. Краљ. Коморског Архива у Пешти.

XXXVI.

Беч, 1691. 25. фебруар.

Дворско Ратно Веће у име цара позива српски народ да упути своје изасланике у Будим да се онде саветују са царским комесарима о народним потребама.

Sacrae caesareae regiaeque Hungariae ac Bohemiae maiestatis domini nostri clementissimi etc. nomine communitati Rascianae inter Öszekinum et Budam degenti, hisce benigne significandum. Patuisse uberius ex eiusdem huc transmisso humillimo memoriali, quae circa subsistentiam suam et stabiliendas negotiationes, demisse petiit, super qua instantia sacra caesarea regiaeque maiestas benigne resolvit, certos commissarios Budam deputare, qui statum et propositionem illius examinent, in querulatis punctis remedium inveniant, nec non alacriores et ad bellandum aptiores seligant, ratione alimentationis seu subsistentiae illius, cum illa convenient, ut sic ad servitia sacrae caesareae regiaeque maiestatis applicari queant. Cum autem haec commissio pro duodecima futuri mensis martii Budae sit indicta, eapropter id ipsum memoratae communitati hisce notificatur, ut ex gremio suo certos homines seligere et eosdem plenipotencia sufficienter ad tractatus cum illis concludendos munitos pro ea die duodecima nempe mensis martii Budam deputare possit. Cui de reliquo alte memorata sua maiestas gratia sua caesarea ac regia benigne propensa manet.

Per imperatorem ex consilio bellico. Viennae 25. februarii 1691. Christophorus Dorsch. Joannes Adamus a Wüber.

Црњим мастилом и другом руком: Concordare copiam praesentem suo originali in omnibus testor sigillo ex syngrapha mea Viennae 28. augusti 1692. Joanes Jacobus Schiller, cancellariae aulico-bellicae registrator. С поља: Sacrae caesareae regiaeque Hungariae ac Bohemiae maiestatis domini nostri clementissimi nomine communitati Rascianae inter Ossekinum et Budam degenti benigne assignandum.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 132.

XXXVII.

Беч, 1691. 2. април.

Цар Лесполд I. одговара на тражбине српскога народа у погледу ослобођења грофа Ђорђа Бранковића и потврде подвојводе.

Nos Leopoldus, divina favente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, et Slavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, et Württembergae, superioris et inferioris Silesiae, marchio Moraviae, superioris et inferioris Lusatiae, comes Habsburgi, Tyrolis, et Goritiae etc. Universitati gentis Rascianae, in regno nostro Hungariae et signanter ad Osekinum, Budam, et Comaromium existenti, gratiam nostram et omne bonum eidem benigne significantes, nobis puncta ab eadem commissariis nostris caesareis et regiis Budae porrecta demisse relata esse, ex quibus, inter coetera, pergrate intelleximus, memoratam gentem Rascianam serviciis nostris militaribus, contra communem christiani nominis hostem se addicturam, humillime petendo, ut causa arresti ductoris sui comitis Georgii Brankovich etc. examinetur, et si reus compertus fuerit puniatur, si minus et innocens, arresto haud amplius detineatur. Secundo, ut ad campum progredi et habiliores ad arma capescenda esse possint, in locum ductoris sui praenominati unum vicegerentem eligere valeant. Tertio, paratissimos se offerunt, sine stipendio arma capere et contra inimicum Turcam strenuissime pugnare, dummodo panis et munitio subministretur. etsi a Turcarum jugo liberati fuerint, atque suis libertatibus libere frui possint, tranquillitate optata,

stabilita, extunc propriis facultatibus, munitionibus, et pane suo contra Turcas arma sumpturos, et fidelitatem suam erga maiestatem caesaream et regiam perpetuo servandam contestaturos. Instantes pro quarto, ne alius nationis militiae sit licitum praedam ab inimico proprio Marte partem surripere et eadem privare, quatenus eiusmodi difficultatibus sublati penes exercitum caesareum in campum procedere et usque ad ultimae sanguinis guttae effusionem contra Turcam pugnare possint. Hisce igitur nobis humillime relatis benigne resolvimus, ut quantum primo eiusmodi gentis ductorem Georgium Brankovich, illiusque detentionem attinet, nos eundem quidem ex arresto de facto causa adhuc incognita dimittere haud posse, nihilominus tamen processum illius quantocius revideri, clementer curabimus, ad cuius demissam relationem nos benigne secundum dictamen iustitiae resolvemus, interea vero clementer annuentes, ut 2-do eadem gens Rasciana ex gremio suo virum qualificatum, rei bellicae gnarum et fidelem seligere, nobisque ad ratificandum proponere possit, qui curam huius communitatis gentis Rascianae habere, eamque dirigere valeat. Tertio clementer quoque ordinavimus, ut Rascianis sub vexillis nostris caesareis et regiis (quae ex uno latere cum sancta cruce ex altero vero cum aquila imperiali signata propediem transmittentur) militantibus non solum panis, sed etiam munitio necessaria successive de tempore in tempus subministretur, et si, quarto, deo ita disponente in conflictu generali aut in expugnatione cuiusdam fortalitii, vel per quasdam excursiones iisdem sub signis nostris caesareis et regiis militantibus Rascianis praeda aut spoliū obvenire contingerit, cum praefatis Rascianis talis in participatione similis praedae aut spoliū observantia habebitur, qualis de facto cum germanica et hungarica militia nostra mos usitatus fuit, neque ullo modo permittemus, ut praedam proprio Marte ab inimico acquisitam aliis, siue ex germanica vel hungarica militia illi sint, surripere, aut sibi vindicare sit licitum, prouti eum in finem generalibus nostris serio demandabimus, quatenus contravenientes absque ullo respectu et habita consideratione in exemplum aliorum severe puniant, et pro

maiori securitate ipsorum Rascianorum hanc nostram gratiam illis hisce concessam apud exercitum nostrum caesareum et regium publicari faciant. Quinto adhibebimus quoque pro possibili omnem conatum, ut per victoriosa arma nostra, auxiliante deo, repetitam gentem Rascianam, quo citius eo melius, in territoria seu habitationes antehac ab eadem possessoras denuo introducere et inimicos ab inde repellere possimus, volumusque ut sub directione et dispositione proprii magistratus eadem gens Rasciana perseuerare et antiquis privilegiis eidem a maiestate nostra benigne concessis, eiusque consuetudinibus imperturbate frui valeat. Sexto interea autem per cancellariam nostram regiam hungaricam aulicam comitatibus Jaurimensi, Comaromiensi, Albensi et Vesprimiensi serio iniunctum est, ne repetitam gentem Rascianam ad contributiones seu portiones hybernales adigant, aut in commerciis vel negotiationibus suis praepediant. Hisce igitur benigne concessis minime dubitamus, imo firmissime nobis persuademus, saepefatam communitatem Rascianam intellecta hac nostra caesareo-regiaque benigna in eam propensione, ad promovendum nostrum ac totius christianitatis servitium, omnes vires in id applicaturam, immanissimos hostes tam Turcas, quam Tartaros omni possibili conatu pro viribus persecuturam, et in fidelitate, sacrosancto iuramento nobis praestito, firmata, illibate perseveraturam, in quem finem necessarium esse censemus, ut illos, quos pro hoc anno ad militiam aptos et idoneos judicaverit, in certas cohortes seu turmas tam pedestris, quam equestris ordinis sine mora distribuat, illis officiales ex gremio eorum viros expertos, strenuos et fideles praeficiat, qui simul bono ordine et observata stricta disciplina ad intimationem a nostro generali factam progrediantur, operentur et pugnent, prouti ab ipso generali praescriptum fuerit, atque ordinatum, et sic actionibus suis generosis hostiles machinationes infringere juvent, majoribusque meritis se ornare et qualificados reddere adnitantur, gratiae nostrae caesareae et regiae, qua erga eosdem omnes et singulos benigne propendimus, uberiores fructus percipiendi. Dabantur in civitate nostra Vienaensi, die secunda mensis aprilis, anno millesimo sexcente-

simo nonagesimo primo, regnorum nostrorum Romani trigesimo tertio, Hungarici trigesimo sexto, Bohemici vero trigesimo quinto.

Leopoldus.

(L. S.)

Ad mandatum sacrae caesareae maiestatis
proprium

E. R. C. D. a

Christophorus a Dorsch.

Stahrenberg.

Joannes Adamus a Wöber.

Дворски и Држ. Архив у Бечу, Illyrico-Serbica 1683—1715. Препис овога акта сачувао се и у оставштини Бранковићевој, од које је један део у мојим рукама. Српски превод овога патента у Г. Витковића „Споменици из будимског и пештанског архива“ IV. 174—177.

XXXVIII.

Беч, 1691. 3. јули.

Цар Леополд I. узима у заштиту Јована, Мојсија, Илију и Михаила Рашковиће из Старога Влаха и ослобађа их десетка.

Wir Leopold von gottes gnaden erwählte röm. kaysser, zu allen zeiten, mehrer des reichs, in Germanien, zu Hungarn, Böhaimb, Dalmatien, Croatien und Slavonien könig, ertzherzog zu Österreich, hertzog zu Burgundt, Steyer, Cärndten, Crain und Württemberg, in Ober- und Nieder-Schlessien, marggraf zu Mähren, in Ober- und Nieder-Laussietz, graf zu Habsburg, Tyroll und Görtz etc. etc. Entbietten N. allen und jeden unsern generaleuthenandten, veldtmarschall, obrist-veldtzeugmeistern, general über die cawallerie, veldtmarschalleuthenandt, obrist-veldtwachtmeistern, obristen, obristleuthenandten, obrist-vachtmeistern, rittmeistern, haubtleuthen, leuthenandten, fendrihen, wacht- und quartiermeistern, veldtwäbeln, fourieren, und insgemein allen unsern kriegs-leuthen zu ross und fuss wass nation, würdten, standts, oder wesen die seindt, alss auch allen vnd jeden zuefuhr- einloggier- und quartierungs-commissarien so dieser zeith vorhanden, oder ins künfftig verordnet werden möchten, vnsere käysserliche und königliche gnad, und alles

gutes, vnd geben euch hirmit gnädigst zu vernehmen dass wir auf allerunterthänigstes gehorsambstes bitten, vnd aussondters bewegendten ursachen, vnserer lieben getreuen Johannis und dessen gebrüder Moyses, Elias und Michael Raskovich, knesen vel comitum, et dominorum terrestrium districtus Starivlachiensis in Seruien vnd Hungarn angehörige residentien, guetter und eügenthumber in vnser käyserlichen und königlichen glaidt, schutz, vnd schiermb gnädigst an- vnd aufgenommen, auch von aller äugenmächtiger einloggirung, einquartierung vnd andern dannenhers rührenden kriegs-beschwärlichkeiten, all. vnserer käyserlichen armada zugthanan volkhes, vnter wass comando und direction solches auch jezt und künfftig sein möchtä, gänzlichen vnd allerdings eximirt vnd befreyet haben. Befehlen derohalben hierauf euch allen sambt vnd jeden innsonderheit, besonders denen verordneten quartierungs-commissarien, quartiermeistern und fouriern, dass ihr berührte residentien, guetter und äugenthumb sambt allen derselben inwohnern vnd appertinenzien bey vnaussbleibendter vnnachlassender höchster straff (ausser vnserer gemässener verordnung und befelh) gantz vnpturbirt und molestirt vnd quartier frey verbleiben lassen, die innwohner mit äugenmächtigen exacti-onen, geldschatzungen, oder in andern weg nichts beschwären, ihnen ihr gross und klein vieh, ross, wagen, getreide, wein, bier, victualien, vnd alles anders, wie dass immer genannt werden mag, weder mit gewalt, noch sonsten hinwegnehmen, einige vngelegenheit, beschwerdt oder schaden mitzuerüegen, noch anderen solches zuthuen verstaten, sondern euch dessen allen bey vorbemelter vnnachlässiger straff gänzlichen enthalten, und wider disen vnsern gemässenen willen und meinung, auch destwegen ertheilten salua guardia nichts vornehmen, ja villmehr selbiger würklich nachleben, vnd demnach mehr erwänte residentien, güetter, und äugenthumber, wie auch alle innwohner in allen fürfallenheiten darbey schützen und handhaben sollet; dass mainen und wollen wier ernstlich bey vermeydung vnserer vngnad und vnaussbleibender höchster straf, auch erstattung alles verursachenden schadens, vnd

wirdt hirran vnser gnädigster, auch ernstlich gemessener befelch, willen und meinung vollzogen. Geben in vnserer statt Wien, den dritten monatstag July, im sechtzehnhundert ein vnd neüntzigsten, vnserer reiche, des Römischen im drey vnd dreysigste, vnd des Böheimbisch im fünf und dreysigste jahr.

Leopold m. p.

(L. S.)

Gf. Starhenberg m. p.

Ad mandatum sacrae caesareae maiestatis
proprium

Christof Dorsch m. p.

Johann Adam von Wöber m. p.

Оверовљен препис у мојој збирци. Са разликама код Рајића,
Исторія, IV. 417—419.

XXXIX.

1691 (?). 27. децембар.

Српски народ препоручује чешком дворском канцелару, грофу Улриху Кинском своје посланике: епископа Исају, пуковника Монастерлију и тисућника Теодора Рупића, који моле за ослобођење Бранковића.

Ис'но снатељнейши и високославнейши грофъз господине,
господине благодетелнейши.

Ка силага и непобедимага ево цѣсарскаго прѣсвѣтлаго величества дворъ штслахом посланикве нашихъ боголюбиваго епископ[а] и ѿпослага (sic!) Исаја Діаковича и благороднаго и ѿ Манастирленевича, воинствъ нашихъ намѣстнаго паковника и благороднаго тисућника Теодора Рѣпића съ шталамъ дрѣг. . . иномъ ради шѣщаго дѣла многими нѣждами и бедами швдръжиміе земли нашихъ и васега народа нашего пл'ка. тако и ш звавлєнію (sic!) слободѣ господара деспота нашего; ш нихъ же молимо благодѣтнимъ шкръмленіємъ исно снатељнейшаго вашєго васвишенства, іако посланики нашихъ, ш елика своимъ прѣклоненіємъ и нашимъ именомъ просити и молити вѣ-

дѣтъ, да сподобет се вѣдѣти благовѣрно вѣдѣшаніа и благо-
датно помилованіа; по сѣ божіею милостію възвишенства ваше
прѣживших (sic!) вѣсѣгдашних прѣживаемъ ясно снатеишнемъ
вашемъ възвишенствѣ покорни слѣжителіе вѣщимъ сзглашніемъ
васега народа словеносръпскаго мѣсиким (sic!) и васега Илирика
иногда жителствѣющимъ.

Дато ѿ Звѣга ꙗхѣа (?)

де кѣ.

На полеѣнии: Ииснейшомъ и високославнейшомъ господинѣ
господинѣ Франѣишкѣ Удал'рисѣ священ'о римсконъ власти
грозѣ Кин'ски ѿт Киннічъ (нечитко) священноцесарскомъ и
кралев'скомъ възвишен'ствѣ начел'номъ сзветникѣ чешкаго
кралев'ства вѣлкомъ канцеларѣ и прѣ. господинѣ господинѣ
нашемъ благодатнейшемъ.

На полеѣнии има дванѣст печата од црвена воска. На
највекемъ види се неки светитељ а ѡже ѡега: Арсеніе, на онда
унаоколо: Божіею милостію архіепископъ сръпск.

На средњемъ печату у првомъ реду читамъ ова писмена:
... рѣ иерѣмона рачанинѣ.

На срединѣ печата у другомъ реду види се племѣнски грб
и слова dn. ovan. . . eksa.

Први печат у другомъ реду ++ПРОНЯМ ПЯНТЕЛИ

Архив Двор. Коморе у Бечу, мај 1692.

XI.

(Беч), 1692. на поч.

Сръпски денутирци Исаја Ђаковић, Јован Монастерљѣа и Теодор
Руѣић моле Дворску Комору да се Ђорѣу Бранковићу одреди
потпора и исплаћује у кварталнимъ оброцима.

Inclyta camara aulica, excellentissimi et illustrissimi do-
mini domini etc. Vigore adiacentis clementissimae resolutionis
caesariae A. apparet, quatenus Georgius Brankovich sub iugo
barbarico adhuc, ante viginti quatuor annos a toto nostro populo

Rascianorum electus et confirmatus despotes, et a sua maiestate sacratissima in Hungaria benignissime creatus comes, sub ciuili adhuc custòdia detinendus, et ab inclyta camara aulica statui suo competenter alimentandus sit: vt igitur nobis adhuc Viennae degentibus haec benignissima resolutio caesarea exsequatur et suum effectum sortiri queat. Hinc ad inclytam camaram aulicam submississimas nostras has dirigimus preces, dignentur excellentissimae et illustrissimae dominationes vestrae primo: certam summam pecuniariam pro quavis septimana aut die, statui dicto domino Brankovich competenter (quantum scilicet pro die ad sui alimentationem una cum servis et sacerdote aliquo graeco habere debeat) benigne denominare, et secundo: ipsam paratam pecuniam quartaliter anticipato eidem ad manus consignari et numerari curare. Nos favori et gratiae inclytae camerae aulicae commendantes,

Inclytae camerae aulicae

submississimi

Isaias Deachovich episcopus ex dominatu Temesvariensi.

Joannes Monasterli militiae Rascianae viceductor.

Theodorus Rupich Collonelus.

Omnes tres gentis Rascianae ad aulam caesaream deputati plenipotentiationarii.

На полеѣини: Invermelter gevollmächtigten der Rätzen anbringen umb ausswerffung einer täglich- oder wochentlichen subsistenz vor den Georgio Brankovich, undt solches geldt anticipato quartaliter räuchen zu lassen.

6-ten May 1692.

Нижѣ исподъ того: Ad inclytam camaram aulicam submississimae preces introscriptorum trium plenipotentiationariorum gentis Rascianae.

Primo pro alimentorum denominatione, in quanto pro quavis die aut septimana. Secundo pro pecunia anticipato quartaliter soluenda et numeranda ad manus domini Brankovich.

Exp. 6. Maii 1692.

Архив Дворске Коморе у Бечу, 6. мај 1692.

XLI.

Беч, 1692. 31. мај.

Цар Леополд I. ослобађа Србе, Влахе и Хрвате између Саве и Драве од свих дажбина, десетка и роботе, докле год буду трајале ратне прилике.

Nos Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator etc. Memorie commendamus tenore praesentium notificantes, quibus expedit universis, quod per iteratas relationes ex partibus Slavonicis, nobis submissas, potissimum autem a fidei et nobili dilecto supremo campi vigiliarum praefecto, comite Joanne Draskovich de Trackostain suppeditatas, clementer intellexerimus, qualiter nam intra Dravum et Savum degentes et modofati comitis Draskovich militari commendae subiecti Valachi et Rasciani, nec non cum iisdem militantes Croatae, praesentibus belli motibus non modo in constanti fidelitatis suae observantia cum exemplari aedificatione et allectatione multorum ex partibus turcicis ad nostras ditiones in dies commigrantium, hucusque perseveraverint, verum etiam pro maiori fidelitatis suae contestatione. contra naturalem christiani nominis hostem Turcam arma numerosa actualiter collegerint, frequentiores insultus cum reportatis non exiguis victoriis moverint et aliquot praesidia ab othomano jugo conspicua animorum suorum generositate liberaverint, intuitu quorum fidelium praestitorum servitiorum nec non imposterum pari fidelitatis studio praestandorum, nos ex paterno nostro erga eosdem affectu et benevolentia clementissime resolvimus, praelibatos Valachos et Rascianos, nec non cum iisdem militantes Croatas, ab omnibus censibus, decimis et laboribus rusticanis, quousque haec bellicosa tempora continuaverint et de pace nihil certi stabilitum fuerit, omnimodo liberos, salvos et immunes reddere et declarare. Quocirca universis et singulis hasce nostras litteras patentes visuris aut legi audituris, praesertim camerarum nostrarum quibuscunque officialibus benigne praecipimus et demandamus, quatenus supramemoratos intra Dravum et Savum sub militari disciplina nostra existentes Valachos et Rascianos, nec non iisdem aggregatos Croatas, suprafatis censibus, decimis

et laboribus rusticanis aggravare minime praesumant, verum eosdem benigne collata gratia nostra, modo et ordine supranotato, gaudere pacificeque frui permittant. Indubiam spem elementissimo animo nostro de inconcussa fidelitate praedictorum Valachorum, Rascianorum, iisdem adunitorum Croatarum, faventes, eosdem in defensionem regni nostri vires omnes suas pro possibili strenue impensuros et hostium incursiones dexteritate sua unanimiter propulsaturos, prouti nos etiam primo veris initio potenti cum exercitu communem christiani nominis hostem e regno profligandi causa omni regio conatu subveniemus, et in reliquo gratia nostra caesareo-regia praerepetitis Valachis, Rascianis et cum iisdem militantibus Croatis benigne semper propensi manemus. Dabantur in civitate nostra Viennae, die tricesima prima mensis Maii, anno millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo, regnorum nostrorum Romani trigesimo quarto, Hungarici trigesimo septimo, Bohemici vero trigesimo sexto. Leopoldus. Ad mandatum electi domini imperatoris proprium Seyfried Christoph Graf Breiner, Joann. Theod. de Melmeck.

Ратни Архив у Бечу, Bestall. No. 2725.

XLII.

Сентандрија, 1692. 7. јуни.

Патријарх Арсеније III. Црнојевић потврђује избор некога Живка за капетана Тителскога.

Яр'сеніе Чръноевѣ вѣіію мѣтію патріар' сръскы ис
странамъ и прочымъ. Глѣніе наше нишѣ, поніе да еѣ вѣдѣ
всѣ иже пѣ властію свѣтлаа цесара рим'скааго непобѣмаго
монархїи сръскыми и оугар'скыи странами господствѣющїи го-
спѣиѣмъ генералѣмъ, обер'церѣмъ, капетанѣмъ и вицикапетанѣмъ, ха-
рабаша, заставникѣмъ, тизедшѣ. сѣдіа, биревѣмъ и свакомъ до-
бромъ члѣк. войств'наго и мѣстнаго чина кои се гоѣ на
цесар'скон слоужби обрѣтае, дае[мо] на знаніе како вѣіи
пронзволеніе и прѣсвѣтлааго цесара храброваніе [с' съгласіемъ
и сѣдиніемъ православнаго воинств'а наше битъ разрѣшеніе и.

повѣжденіе злочтивымъ Ягаренѡ еще во неознаномъ (?) сщнимъ сръбскѣмъ земаля запѣстѣвъша падшіе скупѣтри наче в'здвизати и в' свое благообразіе приводити, сирѣчь деспота, обер'цере, воеводи, капетане и кнезове начелство в' своемъ вѣтѣе имети в' всакѡ слободѡ и оутвѣржденіе.

Его ради по преставленіи поконнаго Трифѣна, капетана Тителскаго. приде къ нашему сакренію бра его Жив'ко и сказамъ како по смърти брата] его из'бра вѣтъ на више реченное капетас'тво тителско. того ради и мы сдѣвѣ и правдою тако обрѣтосмо и свое рѣкопѣніе даѡмъ да васпрѣимъ степенъ капетас'тва и браское почтеніе въ в'сакѡ слободѡ и оутвѣржденіе своимъ соѣти и оуправляти по хрѣтіанскому законѡ и обичаю и за прѣсвѣтлѡю крѣнѡ воевати и животь скон заставляти И егже бѣ изволить сръбскими земалями господствовать заповѣда и моли да ви есмъ сіе завѣщаніе и капетас'тво нѣѣто било дон'дѣ ѡ вѣрности прѣвѣдѣ. И семъ нашему рѣкопѣсанію не разорити се нѣ наче ствѣрженѡ и непоколѣвимъ прѣвѣкати. Тако даемо на знаніе.

Мѣца іюніа 3. оу сѣть ѡдра 1692.

Ар'сеніе Чрьноеви^h вѣіею мѣтію
архіепііпъ сръскы.

Оригинал у мојој збирци. Средњи део листине потпуно оштећен, те смо онај одељак у загради приопѣили по једном старом препису.

XLIII.

Беч, 1692. 7. јуни.

Цар Леополд I. узима у заштиту Јована, Мојсија, Илију и Михаила Рашковиће, ослобађајући их сваке дажбине.

Nos Leopoldus, divina fauente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Sclauoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae et Würtembergae, superioris et inferioris Silesiae, marchio Мо-

raviae, superioris et inferioris Lusatae, comes Habsburgi, Tyrolis et Goritiae, etc. Vniuersis et singulis nostris generali locumtenenti, campi mareschallis, generalibus equitatus, supremis rei tormentariae praefectis, mareschalli locumtenentibus, supremis campi vigiliarum praefectis, colonellis, eorundem locumtenentibus, supremis vigiliarum praefectis, capitaneis, eorumque locumtenentibus, vexilliferis, decurionibus, quarteriorum magistris et aliis quocunque militari officio, sub hisce modernis et futuris expeditionibus bellicis fungentibus, cuiuscunque nationis, status, gradus, ordinis, dignitatis et praeeminentiae existant, itemque exactionum commissariis deputatis, aliisque quocunque nomine et titulo appellentur, praesentes nostras visuris, lecturis, aut legi audituris, salutem et gratiam nostram caesaream ac regiam et omne bonum. Significamus vobis benigne, nos ex certis releuantibus rationibus, atque motiuis, fidelium nobis dilectorum Joannis, eiusque fratrum Moysis, Eliae et Michaelis Raskouich, knesium vel comitum dominorum terrestrium districtus Stariulachiensis in Seruia et Hungaria situatas residentias et possessiones, una cum incolis, aliisque omnibus appertinentiis, quibuslibet mobilibus et immobilibus, quomodocunque nominatis, rebus nullis exceptis, in nostram caesaream ac regiam protectionem et tutelam recepissee, et ab omni violento quarterio, exactionibus, aliisque inde promanantibus difficultatibus, molestiis, inquietationibus, impetitionibus, omnium et singulorum nostrorum equestris et pedestris ordinis militum, sub cuiuscunque directione et ductu versentur, benigne exemisse. Vobis itaque vniuersis et singulis supra nominatis harum serie firmissime mandantes, quatenus sub fide et iuramento, quo nobis obstricti estis, a modo nullus deinceps vestrum supradictorum Joannis Raskouich eiusque fratrum residentias et possessiones, earumque incolas ac earum appertinentias neque per se, neque per quarteriorum commissarios, aut ullos alios, sub quouis praetextu, erga expressam nostram ordinationem et mandatum, accedere aut descensum facere, siue incolis in iisdem locis commorantibus aliqua victualia, equos, boues, aliaque maiora et minora pecora, et coeteras res, qualescunque inuitis ipsis ac nolentibus adimere vel

auferre, aut quouis alio modo eosdem domi vel foris, exacti-
onibus et contributionum impositionibus, damnificare, ullo
modo praesumat, sub gratiae nostrae caesariae et regiae
amissione, grauique poenae luitione, ac illati damni resti-
tutione, sed praefatorum fratrum Raskouich residentias et
possessiones, earumque incolas et appertinentias, omnimode
tueri, et has ideo datas saluae guardiae literas condecenter
respicere et reuereri sciant ac debeant, in quo nostram
benignam voluntatem et serium mandatum executuri. Da-
bantur in ciuitate nostra Viennensi, die septima mensis Junii,
anno millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo, regnorum
nostrorum Romani trigesimo quarto, Hungarici trigesimo sep-
timo, Bohemici vero trigesimo sexto.

Leopoldus m. p.

Gr. Starhenberg m. p. L. S.

Ad mandatum sacrae caesariae maiestatis proprium

Christophorus Dorsch m. p.

Ioannes Adamus a Wöber m. p.

Оверовљен препис у мојој збирци. Са разликама Ражњ, IV.
420 - 421.

XLIV.

Беч, 1692. 19. август.

Стеван Верденбург одговара у име царево српским денутирцима
у погледу ослобођења. Ђорђа Бранковића.

Sacrae caesariae regiaeque maiestatis, archiducis Austriae
etc. domini nostri clementissimi nomine nationis Rascianae
deputatis, hic in aula caesarea commorantibus, hisce perbe-
nigne significandum. Relata esse sacrae caesariae regiaeque
maiestati ulteriora laudatae nationis desideria in supplici
deputatorum libello nupero contenta, quae uti clementissime
resolvit ad primum, quod causam Georgii Brankovich, ut
primum negotiorum publicorum et temporum rationes per-
miserint, cum exacta discussione ex aequo et justo decidi
curabit et interim concessam ipsi per vices deambulandi
facultatem priori clementissimae declarationi inhaerendo con-

tinuabit, ita quoties eadem facultate uti voluerit ad maiestatis suae consiliarium intimum et consillii bellici praesidem dominum comitem a Stahremberg recurrere potest, qui necessaria eum in finem demandare non omittet. Nullatenus autem e republica, aut privata ipsiusmet nationis Rascianae est, ut causa non cognita, nedum decisa, praedictus Brankovich erga cautionem aut obsides dimittatur, multo minus convenit, ut hoc in ancipiti statu constitutus ad aspectum sacratissimae maiestatis admittatur; non tamen propterea concessa nationi licentia praecluditur, opera eius etiam, durante custodia, si velit utendi taliter, ut ipse desideria nationis scripto proponat et per interpositas personas urgeat. Quod autem litteras passus pro famulis Brankovichii ex Transylvania et Valachia advocandis, rebusque mobilibus huc transferendis attinet, ulterius se determinabit sacratissima caesarea regiaeque maiestas, cum ab eodem quales et quot famulos et quales res mobiles ac unde et quo eas transportari velit, specificè indigitate fuerint. Coeterum clementissimo accipit animo sua maiestas testatam a deputatis laudabilem gentis Rascianae constantiam sub clypeo et tutela caesareo-regia contra barbaros etiam absque alio stipendio porro dimicandi, modo illis panis, commeatus et avena pro equis, prout caeterae militiae caesareae subministretur, reliquanturque praedae et spolia ab hostibus capta, et cum de iis in diplomate caesareo-regio ipsis concesso amplissime jam tum provisum sit, non attinet ea hic repetere, dum certi esse possunt de inviolabili sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis oraculo prout etiam, quod maiestas sua legitimorum privilegiorum, probatarum consuetudinum et possessionum eam semper habitura sit rationem, qua pietate et clementia clientes suos munificè prosequi solita est, et ipsis etiam deputatis, totiquae laudatae genti Rascianae, quousque devotionem ac fidem maiestati suae et christianitati porro probabunt, benignissime addicta manebit. Signatum sub eiusdem sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis appresso sigillo secretiori. Wienae, die decima nona mensis augusti anno 1692.

L. S.

Steph. Andr. de Werdenburg.

Praesentem copiam per me cum suo originali collatam et confrontatam eidem per omnia conformem esse reperta syngrapsa et sigillo meis propriis hic appositis testor infra-scriptus. Viennae die 24. julii 1696.

Joan̄nes Domaniszky,

regiae Hungaricae aulicae cancellariae registrator,
taxator et secretorum sigillorum regionum conservator.

На полеђини : Nationis Rascianae deputatis in aula cae-sarea commorantibus consignandum.

Дворски и Државни Архив у Бечу, Illyrico-Serbica 1683—1715.

XLV.

Беч, 1693. 26. јануар.

Борђе Бранковић именује Тому Колашиновића, капетана митро-вичког за пуковника.

Мы Георгіе Бранковичъ, мѣтію вѣжію самодержавный деспотъ земли славеносербской и всегѡ Иллырика, великій вое-вода вышшой и ниждной Мусіи. сѣенно рашской власти стѣгѡ Гавы и Цѣрне Гори кнѣзь дѣдичкій и наследній го-сподаръ Гремскій, Јуанополскій. Бранчевскій, Гевеинскій, КС-чевскій и прѣ. Касноминательными смотреніемъ вѣрчивши сіе извѣраженіе всѣмъ и всебно коемѣждо лику и сачетанію, ва-кѣпеже и по единомѣ, всемѣ съставленомѣ чинѣже и зрокѣ радителномѣ, вселѣшнимъ архіеремъ благословителемъ нашимъ патріархъмъ, прелѣщеннымъ молебникъмъ нашимъ митропо-літъмъ, бѣлюбивымъ епѣопъмъ, архімандрітъмъ. игѣменъмъ, сѣенноиноконачалникъмъ, протоіеремъ, сѣеніеремъ, и всегѡ вышенменитѣгѡ сана намеѣтникъмъ, вакѣпеже и первоначальнымъ іасносіятелиѣйшій кнѣзомъ, прелеленновазвишеннымъ воево-дамъ, блѣноарочитымъ советникъмъ нашимъ, первопрестол-нымъ сѣдіамъ и второсогласнымъ пристоятелемъ, всезрачнымъ бояринъмъ, якъ воинственнымъ такъ и помѣтнымъ ти-сѣщникъмъ, сотникъмъ. петдесетникъмъ, десетникъмъ, зашищ-

никѡмь и всемъ лѣвѣнтномъ воинствѣ, мѣжественнѡ державнымъ, градскимъ, пределнымъ, броднымъ, проходнымъ, прекоднымъ, мостопрѣстѣлнымъ. мздопріѣмникѡмъ, всего достоянія съвокспителемъ, наставникѡмъ, исправникѡмъ, приставникѡмъ, застѣпникѡмъ, лазникѡмъ, стрѣжащимъ вообще и граничніе пѣти, послѣдніе же все строеніе изслѣдствующимъ и бѣговерноуправляющимъ, православнаго нашего народа словеносервскаго, вообще всѣмъ бѣговернымъ нашимъ благодатно-поздравленіе и мѣть обещаемъ, обычная въ кнѣзехъ сія гнѣздити се извычелѣтъ, якъ да многимъ ѿ нихъ въ образъ бѣготишнаго усердія милѣтей наводненіе, бѣгодатій обычностъ и ваздѣніи различностъ истѣкаетъ, сокровищный во кнѣзи сѣтъ всѣхъ земныхъ и мирскихъ бѣгъ источникъ, иже аще кѣкогда не-угодныхъ своихъ щедротъ добротою украшаетъ, колѣни паче мѣжей достойныхъ своими посетитъ дарми. Оведѣтельствѣтъ известнѡ въ семь всякъ древній вѣладателей вѣкъ. иже и нынѣшнее время и миръ, такъже скрижали завета въ устремленіе своего послѣдованія к'разуми. Но понеже бѣгодѣяніе сѣнцу сице саравни се, яко да яснѣйшее денничнаго лѣче заренія, ревноснымъ разсеиваетъ блистаніе, кромѣ всякаго известствованія, ясно зрит се на всей вселеннѣй, и въ своемъ зракѣ всякъ умъ и срдце и всякъ нравъ и вчеса любезно пригнѣщаетъ. Тоежде бѣгодѣяніе ниже прѣ нами утантисе вѣзможѣ, вѣзвѣдивши насъ, такъ да тебѣ бѣговерному намъ вѣзлюбленномъ Олѣмъ Колашиновичъ поздравленіе и еже к'тебѣ деспотская мѣти наша учрежденіе предпосилаемъ. Прѣизлиха въ твоѣмъ мѣжествѣ бѣгонарочитая пріѣхомъ вѣсхваленія. изреднѣже свидѣтельствѡвахъ въ тебѣ нашего словеносервскаго народа, первоначалнѣи, иже бѣговернымъ своимъ писаніемъ, все еже въ тебѣ достоинство естъ намъ предначерташа, извествѣюще, такъ достодолжнымъ твоимъ вѣвожденіемъ нѣ велѣары користъ, нѣ сѣностаты ворѣтъ, въ различныхъ вранехъ изслѣдствѣши, не точію мищцею или вѣржіемъ,

но и сердцемъ и строеніемъ хртіановорцшвъ наваждаєши. Ниже сѣмниє се якъ сія вая на общію православія ползѣ, любовію отечества и ревностію вѣією, ўстремленъ строиши, да стєнящее пѣ игомъ агарєнскимъ хртіанство, на древнее мирной тишины процвєтєніє, са прочіими бѣгверними ўгодники и поборники нашими настаєиши. Єже ўгодное ваяемъ троє вая сараєніхъ мѣжєство, вая строєніхъ ходатаєство, єдиногласнымъ ваяєго сан'ма саветомъ, на тисѣщєниєство ваявєси тє, да прочіи войни, пѣ твоею властію сѣщїи сматрающе тє іакже зеркало тєбѣ повинѣют се и тебе по насъ послашають. Тѣмъ же ўбо и мы шєщєгъ самотрєнія ўдоволеніє и желаніє ўничжити не хотєще, пачєже ўкрѣпити тѣщє се, тебе Оомѣ Колашиновича вая граде нарицаємомъ Митровица. прѣглашеннымъ тисѣщєнич'ств'а саномъ дєспотскою нашею бѣгодатію посєтити изволихомъ, прѣдзримую книгою ўвєрающе. якъ тебе Оомѣ Колашиновича вая граде Митровици сремскоя держави, тисѣщєничаствомъ титлоужє и твоємъ санѣ прилежащимъ почитаніємъ и пристоеніємъ, посєщаємє, ўчреждаємє. ўкрашаємє. Заповєдающе са вышєе властію нашею дєспотскою, вая извєраженіи сєгъ. начертанія вышєиєнованимъ чиномъ нашегъ народа словєно-сєрєбєскагъ, іакъ да никтоже сємъ нашемъ бѣгѣтишномъ изволенію, бѣгодати жє и мѣти прѣтивма сє, на тебе вая званіи твоємъ не источєствовати или санъ твоегъ тисѣщєнич'ства ваявєранити дєрзнєть. Іщє бо ми бєз'смертнимъ твоимъ именємъ и неиждивѣщєю памятію, прострєанность всєлєнія исполнити не шєвинѣхомъ сє, кол'ми пачє всякѣ ємъжє сїє наше повєлєніє пристонѣть. вая чинѣ твоємъ почитати тє, и санъ достєинства хвалєбнѣ саблѣсти имєять. Приложайжє нѣкто сїє наше повєлєніє прєсѣшати, да ўвєсть, іакъ на нєгъ наше жєстокосєрдіє разярит сє. Ти жє Оомѣ Колашиновичѣ, толикоя наша бѣгодати сматраѣ дарѣ, ка нашемъ дєспотскомъ господарєствѣ, бѣгвєрность, по староврєменноє шєвѣчаю и ўзаконєной повинности твоей. вая дань

сѣгъ Василіа Великаго и шрезанія гдѣня кожеждо лета, не прѣстѣпно са достожджнимъ твоимъ поклоненіемъ покорность изследствѣючи, прихждити ка намъ. ниже преслашати дерзньва, ва блждареніе ншея блждати, по долгѣ твоего сана, непорочно и савершено исполнити да имеешь, такъ да реченнымъ тисѣщнич'ствомъ твоимъ радѣши се ва вѣки. Данно ѿ царствѣющаго града Беча, мѣа гандарія дня кѣ. лѣ гдѣня жхчѣ.

Нешто позвији препис у мојој збирци.

XLVI.

(Беч), 1693. 17. април.

Јован Милутиновић, обрковез у Сентандрији-именује се капетаном.

Sacrae caesareae maiestatis etc. Joanni Milotinovez (sic!) apud Rascianos in insula Sancti Andreae degentes constituto supremo iudici, hisce benigne significandum, eundem ad demissam suam instantiam et intuitu fidelium et egregiorum tempore huius belli turcici praestitorum servitiorum militarium pro Rascianorum capitaneo caesareo et regio constitutum et denominatum esse, ita, ut ab omnibus et singulis pro caesareo et regio Rascianorum capitaneo agnosci, respici et nominari debeat, nec non ipse hoc nomine et praedicato (quid eidem in optima forma hisce conceditur) in quibusvis occurrentiis uti et gaudere possit ac valeat, in cuius maiorem fidem hae litterae patentes sigillo caesareo et regio munitae sunt. 17. April 1693.

Ратни Архив у Бечу, Bestall. No. 2760.

XLVII.

Беч, 1693. I. мај.

Ђорђе Бранковић одређује Арађанина Атанацковића, Радивоја Рајковића и Тодора Срђановића да суде српском народу у смислу царских привилегија.

Георгиј Бранковичъ, вѣіею мѣтію самодержавній деспотъ земли словено-срѣскои и всегъ восточнаго Илаѣрѣка и прочая.

Касемъ и всовноу коемждоу црковномъ и мѣрскимъ, возрастѣже и санъ, нашегѣу словено-срѣскагѣу народа вѣщаемъ: якѣу по прежде изданномъ ѿ насъ повелѣнію, санерникъ ихъ, Яданацкови[хъ]. Яраћянинъ, такѣу и сымъ Радивою Райкови[хъ] и Тѣодоръ Гр'данови[хъ] бранителюу повеленіе вѣздахомъ и учредихомъ, яко да ни вѣспоменстѣи долга своегѣу вѣзыскателѣни сѣи должницы прѣую свою искати дерзнѣтъ, кроликъ редовителѣнагѣу, нашегѣу сѣдилища, еже явственнѣи имъ прѣсказаннѣи естъ, по семъ подобію, да идѣже доволнѣи свѣдѣтелство прѣставити вѣзможѣтъ, вѣ коемждеже мѣстѣ или граде вѣ немже сѣдовнѣи наши началники шѣрѣтаѣу се, тамо междѣ собою или да самѣрет се или сѣдомъ управлѣтъ се: а емѣже ѿ нихъ не ѣгѣднѣи видѣти се вѣдетъ, да вѣдетъ воленъ прѣую свою нашѣмъ сѣдилищѣу конѣчнагѣу ради еже вѣ сѣдѣкѣ прѣовѣрѣшенія, пакѣи прѣставити. Сѣгѣу ради повелѣнію нашѣмъ послѣдѣствѣшимъ. всемъ вышѣреченнымъ, яко црковнымъ, такѣу и мѣрскимъ общинамъ велико да имъ на помощъ вѣдете, по изданнымъ вѣ ономъ кѣсарскѣи привилѣгїямъ нашѣмѣу народѣу, мы сѣдити и управлѣти имѣемъ, а не прочѣи иноязычнѣи народѣи. Изображеномъ ѣвѣ семъ нашѣмъ послѣдѣйте повелѣнію, ниже инопрѣстѣпно дѣлайте.

Данинъ ѿ царѣвующаго града Бѣча, мѣца маіа дня перваго,
лѣта 7487. Пресветлимиъ повелѣніемъ деспотскаго господарства
прочте дворній писарь

Іваннх Алексієвичх с. р.

Нешто позвији пренис у мојој збирци.

XLVIII.

(Беч), 1693. II. мај.

Српски депутирци изјављују цару да ће војевати са царском армијом уз провијант и одело. Сем тога моле за ослобођење деспотово.

Vorgestern sind die von der rasischen nationalmiliz
hierher abgeordneten deputirten zu der kaiserl. audienz ein-

getroffen und ihrer kaiserl. maj. versprochen, mit mehrerer mannschaft bey der bevorstehenden campagna zu der haupt-armee zu stossen, doch mit der beygefügtten bitte, ihnen mit etwas geld zu ihrer montirung beyzustehen und den nöthigen proviant zu verschaffen, nicht weniger auch einen general von ihrer nation zu benennen und den hier schon seit geraumer zeit verwahrten despoto aus Servien des arrestes zu entlassen und zu ihrem obersten hauptmann und führer vorzustellen.

Ратни Архив у Бечу, Feldakten 1693. XIII. 5/8.

XLIX.

1693. 27. јули.

Генерал Јован Манастирлија шаље капетана Живка у Гроцку да заштити тамошњу сиромаш.

Даѣ на знаниѣ свакомѣ добромѣ чѣкѣ по светлога цесара др'жавомѣ кон би ово пиѣмо видеѣ или прочатеѣ, да има веровати како поѣла капетана Живка с његовиѣ шерегомѣ с Гроцкѣ да носи мисаѣ на њнѣ сиромашѣ цо сѣ виде, да њмѣ битангѣ зло не чинѣ. Јако ли би сѣ кон нашав да њнѣ сиромашима стане зло чинити, даѣмѣ (sic!) слободѣ да га има свезати. Тога ради да мѣ не има нитко на пѣтѣ стати до времена. За то даѣмѣ свое писмо и генералскимѣ акторитатомѣ и печатомѣ потврѣѣмѣ веѣгѣ верованѣ ради. Писа с таборѣ мѣца иѣли 27. днѣ лето 1693.

Манастирли Јованѣ

Бенѣр сѣбѣки

Ориг., у мојој збирци, јако оштеѣен, те су нека места рестаурирана с помоћу једнога старога прѣписа.

L.

Баја, 1694. 4. јануар.

Патријарх Арсеније III. препоручује Суботичанима да слушају новопостављеног капетана хаѣ Радована Хајваза.

Јр'сениѣ Черноѣвиѣ вѣжиѣо мѣтѣю патриарх сѣбѣкѣ.

Смѣн'ниѣ наше пишеѣ оу варошѣ Суботицѣ пр'ѣѣ вѣлого вѣкинѣ сѣѣн'никоѣ и ѣже вѣ ѣа вѣ вѣговѣр'ни хриѣтианоѣ обще.

коїє повинете вѣіємъ законъ ѿ нашѣмъ смѣнію мѣ ѿ бѣвѣ-
ніє вѣдѣ са вѣемѣ вамѣ и доѣ и чедѣ вашѣмъ. По сѣ вѣсто
вѣди ваше хрѣто[любіє] како ка нѣ прихѣди хѣи кѣ Рѣованъ
зовѣ Хайва ѿ принесе нѣ пѣмо од немач'ке гѣпѣ како сѣ мѣ
дали да єѣ капетанъ и заповѣнѣ оѣ той варошѣ. Тѣ рѣи
и наше смѣніє бѣви ємъ и даде пѣмо како сѣ мѣ ѿ
немач'ка гѣпа дала, да вѣде помѣжѣ вѣ капетанъ ѿ по-
глава. ѿ вашѣмъ хрѣтолюбїю повѣлеваю да га имате лѣпо
почитоватѣ ѿ слѣшатѣ, ѿ к нѣмъ на свѣаки договѣ прихѣдите
те се ш нѣмѣ договарайте и нега за тѣрнега др'житѣ и вѣзда
чимѣ се може послѣжитѣ каде вѣ га повѣ. тѣ да примѣте
бѣвеніє ѿ нашѣ смѣніа. Тако да вѣсте ѿ прочѣ мѣ хѣвѣ са вамѣ.

МѢСЯЦЕ Д. ОУ БѢНЪ ХАХУД.

На ивици додано истом руком: і ещѣ да вѣтѣ кой се не
бѣ повиновао нашѣмъ семѣ повеленію те бѣ почешу на Трансѣ
ходѣтѣи таково да є анаѣма, на въ подлшаніи прѣбивайте
нашѣмъ писанію ꙗ ꙗ ва вѣкѣни да прѣвѣдѣте.

Оригинал, писан руком патријарха Арсенија III. Црнојевића,
у мојој збирци.

LI.

Беч, 1695. 4. март.

Цар Леополд I. узима у заштиту патријарха Арсенија III. епископе и српски народ.

Nos Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator,
semper augustus, ac Germaniae, Hungariae etc. rex.

Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit vniversis, quod postea quam per venerabilem Arsennium Csernoevics, Servianorum graeci ritus archiepiscopum humillime repraesentatum exstitisset maiestati nostrae, reperiri nonnullos fideles nostros, uniusque status regnicolas, qui contra mentem et tenorem benignorum indultorum et diplomatum populis graeci ritus seu Rascianis, excusso tyranidis iugo, desertisque intra Turcarum ditiones domi-

ciliis, prout et vniversis fortunis atque facultatibus suis abiectis, in sinum clementiae nostrae confugientibus, et intra confinia memorati regni nostri Hungariae translocatis in anno praesertim 1690. et 91., per nos clementer impertitorum, immunitatum et praerogativarum ibidem contentarum, per eundem archiepiscopum et populum Servianum, iam in avito sui ritus exercitio turbare, iam ab administratione spirituali arcere, jam denique ad incompetentem decimarum praestationem, non sine gravi ipsorum praeiudicio et iactura servitii nostri discrimine, adigere et compellere attentarent, nosque pro paterna nostra cura atque sollicitudine, fidelibus dicti populi rasciani servitiis contra comunem christianitatis hostem hactenus generose impensis, ac copiosa etiam sanguinis effusione contestatis, in benignam considerationem sumptis (usque ad ulteriorem benignam dispositionem et ordinationem nostram pro ratione temporis instituendam) id omnino, ut et memorato archiepiscopo vetusta dignitas et episcopos sui ritus promovendi facultas, veluti de iure et more eiusdem ritus ipsi competens, integra maneat, et constituti per eundem episcopi, per nos etiam clementer admitendi et tollerandi, per assignatos sibi districtus in ovibus videlicet numerosae Rasciani seu Serviani populi, de turcicae servitutis iugo, in nostram devotionem asserti familiae de consilii nostri aulae bellici voluntate consederunt, seseque collocarunt, spiritualia sua munia, imperturbate obire, son-tes corrigere et pro demeritis punire, stolas et proventus ecclesiasticos, sibi de ritu et veteri more ac consuetudine competentes, percipere, officiumque suum (citra tamen ullum praelatorum nostrorum et ecclesiae romano-catholicae praeiudicium) administrare. Populus denique omnis ubicunque in praenotatis sibi per memorati consilii nostri aulae bellici commissionem concessis locis constitutus, libero sui ritus et professionis exercitio, absque omni metu, periculo, corporisque vel facultatum detrimento, gaudere, non secus pristina et iam antiquitus vigore Mathiae regis decreti quinti, articuli tertii et Uladislai regis decreti secundi, articuli ultimi eidem admissa decimarum immunitate, uti, frui, easdemque decimas pro sui ritus episcoporum alimentis et redditibus

(nullis praelatorum nostrorum vel cameralium officialium impedimentis in contrarium obstantibus), ipse populus libere convertere et applicare possit ac valeat, clementissime decrevimus, ac simul eosdem universos: archiepiscopum videlicet, episcopos et populos servianos, de turcica servitute recenter vindicatos, cum tota familia et rebus ac bonis, facultatibusque eorundem quibusbet, in nostram regiam tuitionem et singularem tutelam ac protectionem, medio specialium benignarum literarum nostrarum protectionalium, in hac civitate nostra archiducali Viennensi, die quarta mensis martii anno nunc curenti infrascripto emanatarum, suscepimus, tuitionemque, defensionem ac protectionem eorundem contra quosvis illegitimos et violentos impetitores, turbatores et damnificatores, fidelibus nostris universis et singulis dominis, praelatis, baronibus et magnatibus signanter autem futuro Strigoniensi et Colocensi ac Rasciensi ecclesiarum archiepiscopis, principi dicti regni nostri Hungariae palatino, comitibus item, iudici curiae nostrae regiae et regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bano, aliisque fidelibus nostris in iam fatis protectionalibus nostris specificatis clementer ac serio comiseramus, taliterque caesareo-regiam gratiam et propensionem nostram erga eosdem archiepiscopum, episcopos et populum Servianum in commune, abunde ac luculenter contestati fuerimus. Quo tamen ipse etiam in particulari saepefatus archiepiscopus Arsenius Csernoevics ob constantem suam fidelitatem hactenus maiestati nostrae exhibitam et impensam in uberiores adhuc nostram experiri valeat gratiam et clementiam ac idoneis subsistendi mediis provisus, functionem suam archiepiscopalem tanto habilius exercere, praemissamque fidelitatem ac devotionem suam ulterius quoque erga nos continuare possit. totalem Posegiensem et Sirmiensem districtum, in quantum per Serviam modo praevisio declarati populi familias incoleretur et caeteroquin ex antiqua monasteriorum graeci ritus Orachovicza et Verdnik dictorum possessione eiusdem ritus administratione vacante, una cum universis eorundem appertinentiis, cunctisque proventibus et emolumentis a saepefato graeci ritus populo Rasciano seu Serviano praestari solitis,

pro condigna personae eiusdem sustentatione (citra tamen ullum, uti praemissum esset, praelatorum nostrorum et romano-catholicae ecclesiae praeiudicium) eidem archiepiscopo Arsenio Csernoevics cum libera residentia in alterutro praemissorum sui ritus monasteriorum velut intra. . . . sui officii immediate sitorum deligenda facultate, elementer deputandum duximus et ordinandum, ita nimirum, ut ibidem functionem suam spiritualem archiepiscopalem imperturbate exercere, episcopos autem sui ritus ubique, modo praevio, promovendi facultate pollere, proventus ecclesiasticos, sibi de ritu receptoque more et antiqua consuetudine competentes, percipere, officio denique et iurisdictione sua, respectu episcoporum et populorum Servianorum sibi subsectorum, frui et gaudere possit ac valeat. Imo deputamus et ordinamus harum nostrarum secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur; communitarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 4. mensis martii, anno domini 1695., regnorum nostrorum Romani 33, Hungariae et reliquorum 40. Bohemiae vero 39.

Leopoldus.

Blasius Jaklin episcopus Nitriensis.

Paulus Mednyansky.

Оверовљен препис из г. 1724. у мојој збирци Спомиње се тај патент код Czoernig-a у Ethnographie der Oesterreichischen Monarchie III. Beilagen, 95.

LII.

Беч, 1695. 14. март.

Цар Леополд I. потврђује листину префекта сегединскога од 8. марта 1693. којом се епископу Исаји Ђаковићу уступа млин на Береју.

Nos Leopoldus etc. memoriae commendamus etc. quod pro parte et in persona fidelis nostri venerabilis Isaiae Diakovics, graeci ritus Tömösvariensis et Enopolitani episcopi, exhibitae sunt nobis et praesentatae certae quaedam officii praefectoratus nostri Szegediensis literae traditionales, in simplici papiro, ex uno arcu constantes, sigillisque et manuum

propriarum dictorum bonorum nostrorum Szegediensis praefecti ac ipsius contralloris subscriptionibus munitae et roboratae, die 8-va mensis martii, anno adhuc 1693. ex memorato officio iam fati praefectoratus Szegediensis emanatae, quibus mediantibus idem praefectus vi commissionis, sibi per cameralem administrationem nostram Budensem, attributae, certam molam super fluvio Begei circa Tömösvarinum ad Becskerek situatam et exstructam, cum universis eiusdem appertinentiis, certamque sylvam Csontika nuncupatam, eidem Isaiae Diakovics, modis, formis et conditionibus, in iisdem literis traditionalibus clarius et uberius expressis, possidendas tradidisse, eundemque in possessionem eiusdem introduxisse dignoscebatur tenoris infrascripti: Supplicatum itaque extitit maiestati nostrae nomine et in persona mentionati Isaiae Diakovics, debita cum instantia, humillime, quatenus nos praeattactas literas traditionales et introductionales, omniaque et singula in iisdem contenta, ratas, gratas et accepta habendum, literisque nostris de verbo ad verbum inseri et inscribi faciendum praemissis traditioni et introductioni aliisque omnibus et singulis, in iisdem literis traditionalibus fusius expressis, nostrum regium consensum benevolum pariter et assensum praebere dignaremur, quarum quidem literarum traditionalium tenor talis est: Supplicante humillime suam sacratissimam maiestatem illustrissimo et reverendissimo domino Isaia Diakovics, graeci ritus et nationis episcopo Jenopolitano, de sibi tradenda sylva et deserta, in fluvio Begei sita mola, cum omnibus appertinentiis, quam ob defectum aliorum molendinorum pro bono publico et sustentanda Rascianica militia circa locum Becskerek contra hostes plurimum collocata, ne maximam annonae penuriam subinde experiri cogerentur; reaedificare intenderet, a praedicta sacratissima maiestate clementissime resolutum, et ab inclyta camerali administratione Budensi, Szegediensi praefectoratui demandatum est, ut specificatam molam cum appertinentiis et sylva praetitulato domino episcopo tali reservatione extradet, ut ab eo tot ligna, quot servitia caesarea et molendinorum cameralium reparamenta exegerint, ex specificata sylva omni tempore absque difficultate subministrentur. Quare super benignissi-

mam sacratissimae caesareae maiestatis ratificatoriam resolutionem praerepetito domino episcopo Isaiae, sitam in fluvio Begey molam, sylvamque cum omnibus appertinentiis appositam, super extradandorum lignorum conditionem dictum in finem pro sui cautela et securitate praesentibus literis tradimus. ac in possessionem inducimus, ut iis omnibus quiete ac imperturbate perfrui valeat. Datum ex officio praefectoratus Szegediensis die 8-va martii 1693. sacrae caesareae regiaeque maiestatis praefectus bonorum, Mathias Zier m. p. sacrae caesareae regiaeque maiestatis eiusdem contrallor, Joannes Jacobus Comet m. p. Nos itaque demissa eiusmodi, pro parte et in persona memorati Isaiae Diakovics, supplicatione, nostrae modo quo supra porrecta maiestati, regia benignitate exaudita clementer et admissa, praespecificatas literas traditionales et introductionales non abrasas, non cancellatas, neque in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes, praesentibusque literis nostris, de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali insertas et inscriptas, quo ad omnes earundem continentias, clausulas et articulos, eatenus quatenus eadem rite et legitime existunt emanatae, viribusque earundem veritas suffragatur, ratas, gratas et accepta habentes, praemissis traditioni et introductioni, aliisque omnibus et singulis superius in iisdem literis traditionalibus clarius denotatis et expressis, nostrum regium consensum praebuimus, imo praebemus benevolum pariter et assensum salvo jure alieno. Harum nostrarum secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, in pendenti communitarum vigore et testimonio literarum, quas nos in formam privilegii nostri redigi faciemus; dum nobis in specie fuerint reportatae. Datum per manus fidelis nostri, nobis dilecti, reverendi Blasii Jaklin, episcopi Nitriensis etc. in civitate nostra Vienna Austriae, die 14. mensis martii 1695. regnorum nostrorum Romani etc.

Оверовъен препис из Мађ. Краљ. Коморског Архива у Пешти.

LIII.

Беч, 1695. II. август.

Цар Леополд I. уступа патријарху Арсенију III. кастел Сирач.

Leopoldus, divina favente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus etc. Egregii, fideles, nobis dilecti. Posteaquam nobis per cameram nostram aulicam demisse relatum fuit, qualiter nam reverendissimus ecclesiae orientalis graeci ritus patriarcha et archiepiscopus Arsenius Czernovich, propositis nostris eidem per defunctum quondam generalem nostrum de Piccolomini protectionalibus litteris, non solum archieppiscopatum suum in Ipek prope Albaniam, verum etiam quam plurima ibidem, iurisdictioni suae subordinata monasteria ultro dereliquerit, et mediante sua efficaci persuasione ingentem Rascianorum militum copiam ad nostram caesareo-regiam devotionem adduxerit, nec non ad militaria servitia contra Turcam, immanem Christiani nominis inimicum, praestanda, cum crebrioribus lucusque reportatis victoriis, animadvertit, et actu militiam hanc Rascianam, personae suae presentia, et adhortationibus suis in iurata fidelitate, continuatione armorum suorum constante conservet; nos proinde ex paterna erga benemeritos, qua feriamur benigna clementia, non tam intuitu praementionatorum hisce belli motibus, fideliter praestitorum constanterque praestandorum servitiorum, quam etiam ex certis aliis rationibus et motivis nobis benigne cognitis, castellum Sziracz in regno nostro Sclavoniae situm, pro sua, suorumque necessaria intertentione demisse efflagitatum, una cum omnibus appertinentiis de jure et ab antiquo ad idem castellum spectantibus, antelato fidei nobis sincere dilecto archiepiscopo Arsenio Czernovich, hac tamen expressa modalitate benigne contulimus, ut primo modo dictus archiepiscopus Czernovich, solum pro persona sua, non item successores sui, et eo usque tantum, quo archiepiscopalis sua residentia Ipek victoriosis armis nostris non recuperata fuerit, castello hoc cum incorporatis iuribus libere frui ac uti valeat; in casum vero mortis suae, aut residentia Ipek e manibus Turcarum liberata, dominium hoc per fiscum nostrum regium reoccuparetur.

2-do Idem archiepiscopus iuramentum fidelitatis incolis regnorum nostrorum deponi assolitum praestet. 3-o Communia onera publica, suo modo et de tempore in tempus huic bono Szirach impositura, ad exemplum aliorum dominorum terrestrium lubens sufferat, nec non 4-o praescita et pro praesentibus belli necessitatibus ultronee oblata duo millia cubulorum frumenti, traditione domini peracta, sine remora devehit curet.

Eapropter id ipsum vobis clementer insinuandum esse duximus, simulque firmiter ac serio commitimus et demandamus, quatenus saepefato fidei nobis sincere dilecto archiepiscopo Arsensio Czernovich castellum Sziracz una cum suis appertinentiis et juribus quibuscumlibet, praestitis, praestandis, juxta modalitatem praescriptam, pro certo termino cointelligenter eatenus praefigendo, realiter assignare et tradere, nec non subditos in praerepetito bono degentes, commonere velitis ac debeatis, ut supra mentionato archiepiscopo debitam obedientiam praestent ac obventiones, laboresque gratuitos, aliasque praestationes, ab antiquo praestari solitas, imposterum debite et condecenter exhibeant. Seriam et benignissimam voluntatem nostram in eo humillime executuri. Dabantur in civitate nostra Viennae, die 11. mensis augusti anno 1695.

Leopoldus m. p.

Sigfried Christophorus Clerein.

Ad mandatum domini imperatoris proprium

Joannes Voliar Comes a Cenria (?)

Joannes Theod. de Melmek.

Оверовљен пренис из Архива Дворске Коморе у Бечу.

LIV.

Беч, 1696. 15. јуни.

Предлог руског посланика цару Леополду I. да дозволи грофу Ђорђу Бранковићу да се може са њиме састати.

Propositio domini ablegati Moscovitici in conferentia apud augustissimum Romanorum imperatorem facta Viennae 15. junii 1696.

Commoratur hic Viennae quidem comes Georgius Brankovich nomine, despotes Rascianorum; idem cupit me invisere, cum quo olim in Moscovia habui aliquam notitiam et cum eiusdem fratre metropolita; cum autem ille praenominatus non audeat nisi ipsi a vestra maiestate concedatur licentia me visitandi, hanc gratiam caesaream si obtinero, coram meo clementissimo domino sua czarea maiestate magnificare et aestimare non intermittam.

Accedit ultimatum ad hoc et rogat humillime ablegatus caesaream maiestatem vestram, ut maiestas vestra caesarea reverendissimo Serbonem (sic!) et Rascianorum archiepiseopo Arsenio clementiam imperialem praebere, ipsiusque submisissimas petitiones et supplicationes gratiosissime exaudire dignaretur, ne orthodoxae graece fidei christianis Serbis, Rascianisve, qui sub vexillis vestrae caesareae maiestatis militant, sanguinemque pro fide catholica et salute vestrae caesareae maiestatis effundunt, ulla fiat in religione oppressio et iniuria a sacerdotibus catholicis, et praesertim a Jesuitis, qui mandata et diplomata augustissimae maiestatis vestrae vilipendunt et illos affligunt, qui totum suum refugium in protectrice manu vestrae sacratissimae caesareae maiestatis ponunt, sparantes eos fore defendendos per vestram sacratissimam caesaream maiestatem.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 148. Оригин. конценат, писан, изгледа, руком Ђорђа Бранковића.

LV.

Беч, 1698. 17. септ.

Дворско Ратно Веће наређује властима да буду у свему на руци епископу Јефрему Бањавину, који полази у своју дијецезу да шири римокатолицизам.

Sacrae caesareae regiaeque Hungariae et Bohemiae maiestatis, domini nostri clementissimi nomine. Vniversis et singulis cuiuscunque status, gradus, ordinis, dignitatis, conditionis aut praeeminentiae existentibus, tam ecclesiasticis quam saecularibus, magistratibus, item oppidorum, aliorumque quorumvis locorum et communitatum rectoribus et magistris,

nec non praelibatae suae maiestatis militaribus, officialibus, caeterisque gregariis, tam equestris quam pedestris ordinis, militibus et aliis quibusvis, qui praesentibus requisiti fuerint, hisce significandum, quod praesentium exhibitor graecus Rascianorum episcopus, dominus Ephraim Banjanin exposuerit, se divina donatum gratia schismatis sui agnito errore cum sancta romana ecclesia unionem veram amplexum fuisse, eundemque adlaboraturum, ut caeteri quoque sui dioecesani ad veram fidei professionem convertantur, sicque propositum hoc deo acceptissimum mediantibus publicis suis concionibus proxime effectui dare queat. Quare huic desiderio omnimode annuentes, singuli praerecensiti cuiuscunque conditionis aut dignitatis sint, requiruntur, militibus, subditisque vero praefatae suae maiestatis nomine serio iniungitur, quatenus praememoratum dominum, episcopum Rascianum Ephraim Banjanin, una cum hominibus, equis, rebus et curribus, penes se habitis, in dictum salubrem tam dioecesanorum quam aliorum schismate infectorum conuersionis finem, non solum liberum et securum transitum, verum etiam veram romanae catholicae ecclesiae doctrinam ubique locorum, absque ullo impedimento, propagari permittere, et eundem contra quosunque turbatores omni meliori modo protegere, liberumque transitum permittere, nec non omnibus beneuolentiae et humanitatis officiis prosequi et necessitate postulante, ad ipsius requisitionem comitiua sufficiente et viarum ducibus prospicere et succurrere velint ac debeant, executuri in hoc sacratissimae caesareo-regiaeque maiestatis seriam ac omnimodam voluntatem atque mandatum. In cuius rei fidem hae litterae patentes sigillo caesareo sunt munitae et corroboratae. Dabuntur Viennae, die 17. septembris 1698.

На явиши напред: Protectionales für den griechischen bischoffen Ephraim Benyamin, welcher nach abgesagtem schismate sich mit der katholischen kirchen vereiniget und diese wahre lehre unter seine dioecesanis zu predigen willens ist.

Exp. Viennae 17. okt. 1698.

Ратни Архив у Бечу, Bestall. No. 3007.

LVI.

Еберсдорф, 1698. 25. септембар.

Цар Леополд I. увршћује у листину протест Ђорђа Бранковића против Ане Нађудвари, која му је присвојила кућу у Алвинцу.

Nos Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque etc. etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, comes Habsburgi, Tyrolis, Feretis, Kyburgi et Goritiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod spectabilis ac magnificus comes Georgius Brankoviz, mediante demisso suo ad nos decreto memoriali, per modum solemnitis protestationis, contradictionis et inhibitionis significavit nobis in hunc modum: Qualiter ipse ex literis nobilis dominae Annae Nadudvári, nobilis quondam Michaelis Inczedi de Varad relicta vidua, Alvinczio ex Transylvania duodecima mensis proxime praeteriti augusti ad se datis intellexisset, certam domum suam in Transylvania et dicto oppido Alvincz, comitatuque Albensi habitam, a nobili quondam Georgio Racz, per se aquisitam, dictam viduam apprehendisse, eandemque reaedicare et praehabito contento suo, petitaque juris sui translatione obtenta, sibi appropriare velle. Quia vero idem protestans, tam occasione praefatae domus, quam et[i]am aliorum bonorum suorum, in Transylvania habitorum, et ad diversorum manus deventorum, humillimam iam pro restitutione huiusmodi bono[rum] apud maiestatem nostram fecisset instantiam, clementissimamque a nobis praestolaretur resolutionem, idcirco iuribus suis ulterius [at]que prospectum iri vciens, de non abalienanda suprafata [do]mo sua, prout neque extradandis quibuscunque per cancellariam nostram aulico [pub]licam, pro parte suprafatae viduae Inczedianae, expeditionibus solemnissime protestaretur, universisque tam praerepetitae domus quam et aliorum bono[rum] suorum abalienationibus contradiceret et reclamaret, prout et protestatus est, contradixitque et reclamavit coram nobis modo praedecarato, reservata sibi similes abaliena-

tiones jure vindicandi facultate. Super qua itaque dicti comitis Georgii Brankovicz modo quo supra facta protestatione, nos quoque ad demissam supplicationem eius, praesentes literas nostras testimoniales, sub sigillo nostro secretiori aulico, eidem protestanti futura pro cautela necessarias clementer extradandas duximus et concedendas, communi justitia et aequitate svadente. Datum in castro nostro Ebersdorff, die vigesima quinta septembris, anno domini millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo, regnorum nostrorum Romani quadragesimo primo, Hungarici quadragesimo quarto, Bohemici vero quadragesimo tertio.

Leopoldus.

Comes Samuel Kalnoky.

Andreas Sz. Kereszti.

Печат. Leopold. D. G. Elec. Rom. Imp. Semp. August. Ger. Hun. Boh. Dal. Croat. Scla. Rex. Arch. Austriae.

Оригинал у мојој збирци.

LVII.

Сентандрија, 1698. 17. децембар.

Патријарх Арсеније III. моли грофа Етингена да препоручи цару српски народ.

Excellentissime ac illustrissime domine, domine mihi collendissime, gratiosissime! Humillimorum servitiorum meorum commendationem semper paratissimam. Spero eandem excellentissimam dominationem vestram bona adhuc sanitate gaudere, quod cordatus apprecor; si interrogat de mea sanitate, oro dominum deum pro sanitate excellentissimae dominationis vestrae una cum mihi subiectis callugers. Quemadmodum excellentissimam ac illustrissimam dominationem vestram Pétervaradini per modum memorialis requisiveram, quatenus miseram nationem Rascianam suae maiestati sacratissimae in bona forma recommendare dignaretur, item denuo significare ac perhumane intimare non intermitto. si suae maiestati sacratissimae non recommendavit et non scripsit, dignetur recommendare, supplex oro. Gratiam excellentissimae

dominationis vestrae una cum populo Rasciano quo advixerimus reservare unquam intermitteremus, maneo excellentissimae ac illustrissimae dominationis vestrae

Hummillimus servus

Arsenius Czernovich

ritus graeci archiepiscopus et Rascianorum patriarcha.

Datum Szent Andreae die 17. decembris 1698. P. S. Expecto ab excellentissima dominatione vestra ac illustrissima gratiosum responsum.

На полеђини : Praes. 17. decembris 1698. ab Arsenio Czernovich Rascianorum patriarcha. Szent-Andrea 17-ma decembris 1698.

Excellentissimo ac illustrissimo domino, domino nobili sacri Romani imperii comiti ab Öeting[en], sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis camerario (tit. cum pleno honore) domino et patrono colendissimo Petervaradini.

Дворски и Држ. Архив у Бечу, Illyrico-Serbica 1683—1715.

LVIII.

Беч, 1698.

Ђорђе Бранковић моли цара Леополда да му дозволи становати на Чепељском Острву или у новодобивеним крајевима, да му се поврате добра у Ердељу и да му се даде предикат Палеолога.

Ad augustissimum Romanorum imperatorem, despoticus supplex libellus porrectus.

Augustissime imperator, domine, domine naturaliter clementissime! Quemadmodum communi sapientum suffragio iustitia regum et principum comes individua regnique anima esse cerneretur, ita etiam misericordia custodiri regem et clementia roborari thronum eius sapientissimi regum Salamoni oraculo clarum evaderet. Quo virtutes regias tametsi in maiestate vestra tanquam in speculo universus orbis christianus intueretur ac suspiceret, nihilominus unicus ego afflictissimus mortalium ea infelicitate laborare cogor, ut, licet nullus dubitem, imo ipsa etiam experientia teste pro

comperto habeam, non solum administrationem iustitia dudum iam iis, quibus competebat, per maiestatem vestram sacratissimam commissam, verum etiam misericordiam et clementiam in me, a tam diuturno, hactenus, deum testor! innoxie perpresso, arresto liberatione, benignissime pollicitam extitisse, attamen ne ad praesens quidem alterutrum praemissorum infellicissimus consequi valui; quin imo miseranda admodum sorte continuato praeattacti arresti rigore, aetate vero mea canis conspersa, et, per afflictionum cumulum fractis iam-quā senio, quā calamitatum pondere-viribus, properante ad tumulum prorsus contabescere me oportebit. Hoc-cine multifaria mea per correspondentias in porta Otthomanica antehac habitas in maximum reipublicae commodum impensa servitia ac, ut alia tacitus praeteream, singularis in reductis ad obsequium augustissimae maiestatis vestrae domus Austriacae millenis diversarum ex oriente nationum, praesertim vero graeci ritus populis opere ipso contestatus zelus ac fervor meruere, ut propter unius vel alterius sinistras delationes, et exinde conceptas de me suspensiones per novem iam continuos annos calamitosam in diuturno arresto sortem experiri, et miserandum in modum contabescere debeam? Per iustum itaque et misericordem deum maiestatem vestram sacratissimam adgeniculabundus ego, aetate et viribus confectus senex, humillimè obtestor et exoro, dignetur tandem mei misereri, solutoque praerepetito diuturno arresto meo, in recompensam et refusionem damnorum occasione incaptivationis meae mihi illatorum, locum, quo capud (sic!) meum reclinare valeam, sive in insula Chepel, alias Raczkovii nominata, plurimorumque divorum quondam Hungariae regum privilegiis populos Rascianos concernente, sive alibi in neo-acquisitis ditionibus cum restitutione etiam bonorum, in Transylvania habitorum, proprio aere meo comparatorum, ac etiam per lineam consanguinitatis familiae meae ad me spectantium, hactenusque sinistra sorte mea sic ferente citra omne demeritum meum abalienatorum vel in locum illorum aliorum quorumpiam, unde sustentationem meam habere possim, benignissima ordinatione mihi cum praedicato Palaeologi, me ex linea materna respiciente, clementissime

conferre, pactoque hoc me in simili hacce et iam ad finem mortalitatis vergente aetate mea in totius gentis Rascianae decus benignissime consolari, ut cum Simeone decantare valeam illud: nunc dimittis servum tuum, domine, secundum verbum tuum in pace. Clementissimam itaque praestolaturus a maiestate vestra sacratissima resolutionem, permaneo eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae.

Из свеске „Protocollum sive liber annotationum ab anno 1698.“ у мојој збирци.

LIX.

Беч, око 1698.

Ђорђе Бранковић моли цара Леополда I. да му поврати и листином призна његова права на нека места и пустаре у Ердељу, на спахилуке деспота Ђурђа Вуковића у Угарској као и његова права на Србију, Херцеговину и нека места у Мармарошу.

Augustissimo Romanorum imperatori, domino, domino clementissimo. Humiliter exponit Georgio Brankovich de Podgoricza, quod jure haereditario ad ipsum transmissa sunt plurima dominia a suis maioribus, tam paternis quam maternis, in diversis regionibus sita et a Turcis et aliis occupata scilicet infra scripta, quorum suplicantis praedecessores fuerunt pacifici possessores, ante invasionem Turcarum.

Et primo vigore donationis sacrae, Georgio Brankovich primo huius nominis a serenissimo Sigismundo rege Hungariae, possederunt: Zalonkemen, Bechejem, Kelpem, Titel, Bechkerek, Vilagosvár, Tokajum, Munkachinum, Talliam, Regëczum: oppida vero Zathmar, (Beszerminum, Nánás, Dorogh et alia ad ipsa pertinentia oppida, quas Stephanus Bochkaj, princeps Transilvaniae, haidonibus suis distribuit), Debrecenium, Thur, Varsán et pleraque alia: Budae autem magnificas aedes, quae regie loco haberi possunt, simul cum aliquot pagos subditorum ad easdem aedes pertinentes uti etiam historicus Bonfinius testaretur decadis 3-ae libr. 3-o fol. 426.

Item vigore donationis factae a Sigismundo Rakoczi, principe Transilvaniae, anno domini 1608. Szavae Branko-

vich, episcopo Rascianorum, scilicet pagos Bruznik, Radmanochitt, Miliscozza, Zubatel, sitos penes Lippa et Arad.

Item vigore donationis factae anno 1609. a principe Sigismundo Rakoczi et a Gabriele Bathori et Bethlen confirmata, Ladislao Rác de Lippa, avo matris dicti Georgii supplicantis, cuius est haeres, pagos: Onos, Hernyák et Kopachi in comitatu Temesiensi.

Item a Gabriele Bethlen, anno domini 1624. et 25. Stephani, Sigismundi et Mikhaeli Rác, donatum fuit oppidum Aradinum et castellum ibidem exstructum, nec non pagos sequentes: Bálván, Csicher, Csotott, Bathija, Bikach, Zent György, Zent Iván et Mikelaka, omnes siti in comitatu Orodien si.

Item vigore alterius donationis, factae Laurentio et Joanne (sic!) Rác de Lippa, a Gabriele Bathori, anno domini 1611. possederunt Lunkatelek, Juvanjesch, Zachya, Zöldes, Tamasesch, Ictar et Bechei, pagos in comitatu Temesiensi sitos.

Item vigore alterius donationis de data 1627., factae a praedicto principe Gabriele Bethlen, praedicto Ladislao Rác et fratribus eius, omnino de Lippa, pagos Arok et Sogh, in comitatu Orodien si sitos.

Item vigore alterius donationis, de data 1606., factae a Sigismundo Rakoczi Gaspari Rác de Lippa, filii dicti Ladislai, domum in civitate Lippensi.

Item vigore alterius donationis, factae anno 1610. Paulo Rác, patri dicti Ladislai Rác de Lippa, a Gabriele Bathori principe, pagos: Kereztur, Nadas, Godinouo szelo, Aranyagh, Ilonova, Pitki, Komlos, Hollos, Zaderlak, Iratos, Zarand, Martoily, in comitatu Orodien si et Zarandien si sitos.

Item titulo emtionis Joanni et Petri Talagy pro avorum maternorum suplicantis factae in anno 1525. a Petro Rasztochi pagos: Also Csly (sic!), Felső Csily, Rastoch, Talagy et Kremenyasza, in comitatu Zarandien si sitos, una cum praedio Valyen.

De bonis vero antiquis familiae Brankovichianae possederunt maiores suplicantis primo: arces et oppida Szolnok, Bekiny, Csongrad, Gyula, Joanopolis, ungarice dicta Nagy.

sive Boros Jenő (cujus terrae posterioris temporibus simul cum dominatus (sic!) Temesvár divisae fuerunt in comitatibus), Világosvár, Baya Danubiana, Ludas, Szegedin, Mako, Csanad, Nadlak, Fenlak, Csály, Arad, Ségh, Pely, Lippa, Facht, Halmagy, Illye, Martansz, Szentá, Simand, Sárád, Temes, Lugas, Karansebes, Sidovár, Mező Somlyó, Versecz, Ér Somlyó, Orsova, Szent László, cum aliis terris, oppidis et pagis ad eosdem pertinentes, scilicet Wlaska et Báhka.

Item terram sive provinciam Syrmiae. inter Drávum, Szávum et Danubium sitam, atque Sclavoniam, in qua sunt arces et oppida, scilicet Eszekinum, Illok, Wukovár, Petri-
varádin, Irig, Mitrovicza, Szlánkamen, Zemlyn, Fruskagóra et alia multa.

Item terra sive provincia Hercegovina, intra Dalmatiam, Boszniam et Sérviám sitam, in qua sunt etiam oppida, civitates et arces, in casu necessitatis specificandae.

Item civitatem Samandriam, ad ripam Danubii in Servia sitam, et aedificatam a praedicto Georgio Brankovich despote Serviae, pro sua residentia, postquam dono dedit Belgradum dicto serenissimo regi Sigismundo, nec non Golubaez, Novigrad sive Kladova, Florentin, Bodin (sic!) Vidin, Posárevacz, Porech, Niss, Sitnicza, Jagodina, Toplica, Novi Pazár, Mitrovicza, Szkopje et alia.

Item provinciulae Branicheva, Raska, Kucheva in Sérvia, cum suis oppidis, castellis, pagis et loca ad eosdem pertinentes.

Item civitatem cum arce de Podgoricza, sitam prope Ragusium, unde venit familia Brankovichiana et inde sumit nomen Brankovich de Podgoricza.

Item in Transilvania possederunt aedes Albae Juliae cum suis pertinentiis, vineis et praediis. Pariter in Alvincz et in arce Borberek domos et possessiones, vineas, agros, prata et alia specificanda.

Item in comitatu Maramaros novem pagos, dependentes a domo de Bochko; in eodem comitatu Maramaros domum nobilitarem et possessionem in Szeliste, cum omnibus suis pertinentiis; ac in Hoszu mező prope Sziget, nobilitarem domum cum pertinentiis; similiter in civitate Husztiensi domum nobilitarem cum possessionibus et pertinentiis.

Igitur cum per gratiam divinam regiones, in quibus sunt praedicta dominia, pro parte sunt jam per arma victoriosa suae sacratissimae maiestatis e potestate Turcarum ereptae, et in toto brevi omnes eripiendae, propterea praedictus Georgius Brankovich de Podgoricza supplicat pro restitutione suprascriptorum bonorum, a majoribus suis, tam paternis quam maternis, ad ipsum jure haereditario derivatorum, per puram gratiam caesaream facienda ac confirmanda, in privilegium diplomatis suae sacratissimae maiestatis, una cum necessariis requisitis, sicut et pro qualitate et titulo principis imperii, nec non secundum antiquitus consuetudinibus regionibus nostris pro haereditario despotatus imperii Illiriae ac magni ducatus superioris et inferioris Mysiae et comitatus dominatuum Temesvariensium etc. alias concesso a Carolo magno, Wolffgango Brankovich et eius successoribus, qualis est supplicans in linea paterna, ut demonstrabitur si opus sit et prout sua maiestas sacratissima jam declaravit in diplomate, supplicanti benigniter, concesso.

Концепат ове молбе, по свој прилици писан руком самога Бранковића, без датума је. Налази се у мојој збирци.

LX.

Беч, 1699. март.

Одговор ћесарев руском посланику, који се заузимао за слободу православне вероисповести и ослобођење Ђорђа Бранковића.

Extractus Romanorum imperatoreae maiestatis resolutionis Moscovitarum czareae maiestati per plenipotentiarium legatum suum hic Viennae existentem, anno praesenti 1699. mense martio his formalibus extraditae.

Ad medium tertii puncti subiungitur. Quin etiam pro suo in czaream maiestatem affectu demandabit, ut patriarcha Serbianorum, eiusdemque nationales, ut hactenus, ita et imposterum omni securitate et libertate fruantur. Omnino confisa suam czaream maiestatem pro spectato sui fraterni amoris studio, eandem libertatem et securitatem romanae catholicae religioni addictis in Moscovia degentibus conces-

suram esse. Eumque in finem sacra caesarea maiestas eos omnes et singulos suae czareae maiestatis favori et benignitati perquam enixe commendat.

De despote Georgio Brankovich sacra caesarea maiestas necessariam sibi informationem dari iubebit, eam postmodum ipsius rationem habitura, ut et hac in parte sua czarea maiestas re ipsa experiatur; sacrae caesareae maiestati nihil magis cordi esse, quam ut suae czareae maiestatis desideriis omnino satisfaciatur.

На полежии: Extractus Romanorum imperatoreae maiestatis resolutionis Moscovitarum czareae maiestati per plenipotentiarium suum legatum hic Viennae existentem, anno praesenti 1699., mense martio extraditae.

Ратни Архив 1702. септембар, Expedit. Prot. No. 2.4.

LXI.

Беч, поч. 1701.

Градоначелник Беча моли довоаустријску владу да исели Ђорђа Бранковића из гостионице Андрије Донера.

Hochlöbliche niderösterreichische regierung.

Gnädige herrn! Bey euren gnaden hat Andre Donner bürger alhier in A. supplicando gehorsambst angebracht, er sey in abrechnung und neuerbauung seiner auf dem alten fleischmarkt zum guldenen bern genanten behausung wircklich begriffen, werde aber umb willen eines alda verarrestirten rätzisch obristen nambens Georg Brankowitsch mercklich daran gehemet, dahero gebetten, gedachte bürgerliche behausung von bemelten arestanten zu liberiren und selbigen andwertighin zu transferiren, worüber zu dessen gebettener vmblegung an uns die aufлаг ergangen. Nun wollen eur. gnaden wir gehorsambst beybringen, dass bereiths verwichenes jahr an ansuchen des hochlöbl. kays. hofkriegsraths B. und eurer gnaden abgelassener decret und von uns das mit einlaufend bedenckhen sub D unmasgebig erstattet und gezeigt worden, das besagter rätzische obrister schon vor 12 jahren sich in dem kays. hofspitall verarrestirter

befundten, folgents aber uns unwissent und zwar sub specie eines frembten ankommenden gast in das würrthshaus zu dem guldenen bern eingenommen worden, deme jedoch die guardy wacht, die defacto noch alda sich befindet, gleich gefolget ist, und ob er zwar dem würrth alda in denen ersten jahren aus gewissen, ihme arrestirten, angewiesenen geldern von selbst bezalt, so ist doch in denen letztern jahren ein merckhlicher austandt der kost per 123 fl. anerwaxen, ungehindert dessen aber khann nicht hieraus erfolgen, ja vill weniger von uns zugelassen werden, dass durch derley beschwehrliche einlogierungen der bürgerschaft eine üble consequenz aufgebürdet werde, oder die bürgerlichen häuser zu arrestwohnungen verhalten werden sollen, als welche vorhin schon mit hof- und soldatenquartier, wie auch anderen überflüssigen anlagen zu genügen belegt sein.

Es zeigtet hochgnädigsten kays. hofkriegsrathes ansuchen B. . . . gleichfahls von selbst, der jedermann der vorstehenden wacht halber ein abschey trage und dahero sich grosse beschwehrten allerseiths äyssern thuen, wie khann dann folgents die bürgerschaft rätischer obrister als ein solthat verarrestirt ingleichen von der hiesigen stadtgardia verwachtet würd, auch herr Leschkauer als wachtmeister-lieutenand dessen obsorge traget, als scheint es auch vill thünlicher zu sein, dass angezogener arrestierter obrister durch ihme herrn wachtmeister-lieutenand auf die pastei oder andern dahin botmässigen orth überbacht und anständige wohnung verschafft werde.

Welchem nachweilen wir über unsere vorhin einge-richte beschwerte D. weiters nicht. . . . sondern den kays. hofkriegsrath per remissum dessen erindert werden.

Es gelangt an euere gnaden unsere gehorsambste Bitten, uns von der zugemuteten umlegung zu verschonen, hingegen an den hofkriegsrath zur wirklichen übernahme des arrestierten obristen Brankovitsch gelangen zu lassen.

Презентирана код доњоаустр. владе 23/II. 1701.

Архив Двор. Коморе у Бечу, јануар 1702.

LXII.

Беч, 1701. 9. март.

Дворско Ратно Веке доставља Доњаустројској Влади да на бастаји нема места за Бранковића, који није persona militaris него prisonier d'etat.

Die löbliche niederösterreichische regierung! Auf dero wegen anderwertiger logierung des arrestirten Brankovicz unterm drey und zwanzigsten februarii negsthin herüber beliebtes insinuatium hin wider in freundschaft zu erinnern, wasmassen weder bei dem wachtmeister-leuthenand Leschkauer noch auf der bastey einiges gelegenheit nit sey, gedachten Brankovicz zu logieren, dahero dann solange ihr kayserl. majestät nit resolvieren, selbigen loszulassen, der kays. hofkriegsrath nit sehen khann, wie zu helfen, zumahlen auf der bastey die enge der quartiere bekannt und die offizier khaumb zu deren wohnung sattsamb raumb haben, die statt hingegen weit grösser, Brankovicz auch kein persona militaris, sondern ein prisonier d'etat ist, mithin kein solche connexion mit dem militari hat, dass er darnach soll gehalten werden.

Wird deme nach ihr niederösterreichische regierung be-
lieben hirüber weiters zu reflectieren oder bei ihro kayserl.
majestät die sache selbst anzubringen, umb die auskhunft zu
haben, wo und wie erwähnter Brankovicz fernerhin logiert
werden soll, und verbleibt deroselben gedachter hofkriegsrath
anbey zu ertl. angenehmer diensterteisung willig und be-
fliss[entlich].

Ex consilio bellico, Wien den 9. martii 1701.

Johann Adam Wöber.

Carl ... Rindenheim.

Архив Двор. Коморе у Бечу, јануар 1702.

LXIII.

Беч, 1701. II. март.

Доњаустројска Влада моли цара Леополда I. да се Ђ. Бран-
ковић изведе из гостионице Андрије Довера.

Die röm. kays. . . . zu Hungarn und Böheimb königl.
may. erzherzog zu Österreich etc. unser allergnädigster herr

werden von der oösterreichischen regierung allerunterthänigst erindert, wasgestalten der Andre Doner bey ihr regierung angebracht hat. Er sey in abbrechnung und neuerpauung seiner auf dem alten fleischmarkht zum guldenen beeren genannten behausung begriffen, werde aber umb willen eines alda arrestierten rätischen obristen namens Georg Brankovitsch daran gehemet, dabei nebens gebeten gedachte behausung von dem arrestierten zu befreyen und anderwärts hin zu transferieren. Worüber danen von Wien die umblegung auferlegt worden, welche aber hierauf die erinderung sub A gethan, dass sich dieser obriste vor zwölf jahren in dem kaiserlichen hofspithall arrestierter befunden, sodann unwissend ihrer zum guldenen beeren, sub prätextu eines frembden gastes eingenommen worden sey, dem die guardsoldaten noch bis dato verwachteten, welcher etlich jahre hero dem würrh an der kost 123 fl. schuldig bleibete. Nun könnte sie nit zusehen, dass durch dergleichen einlogierung der bürgerschaft ein üble consequenz aufgebürdet werde, welche vorhin schon mit auflaagen und quartieren belegt ist, daher aufgehalten sie mit dieser beschwehrris zu verschonen, hingegen an den kays. hofkriegsrath der übernehmung halber des arrestierten obristen Brankovitsch durch abermahliges ersuchschreiben gelangen zu lassen.

Hierüber hat regierung nit ermangelt neben beybringung erheblicher motive der umblegung halber an denselben das gehörige auszufertigen, welches aber alles nichts verfangen sondern die sache bey hof anzubringen per rescriptum B. angewiesen hat.

Über welches von dem kays. hofkriegsrath an regierung herumbgelassenes remiss und verwaigernde umblegung des arrestierten obristen Brankowitsch ist man bewogen worden eurer kays. mayestät die beschaffenheit hierinfahls allerunterthänigst vorzustellen, wasgestalten besagter obrist schon in das zehente jahr bey dem guldenen bern auf dem alten fleischmarkht in arrest seye, auch von villen stadtguardsoldaten verwachtet würdt und sowohl dem eigenthümer wegen der zimmer als auch dem bestandtwürr wegen gereuchter kost und anderen nothwendigkeiten etlich hundert

gulden zu bezahlen schuldig verbleibt. Nun zeigt sich aus der von Wienn gethanen erinderung A, dass diese einlogierung des Brankovitsch sub colorato prætextu eines frembten angekhombenen gastes in erwehtes würtshaus seye, ohne dem man vorhero von einigen soldaten oder einiger arrestirung, die erst hernachgefolgt sint was gewusst hat, der sich auch, obnerwehntermassen, schon in das 10 jahr aldort im arrest befindet, welches dem jetzigen eigenthumber Andre Donner, bürgerlichen fischkäufer, zum grossen schaden khumet.

Wie zumahlen dieser bürger das onus noch länger zu tragen weder schuldig noch ihm mit fug mit wohl kaum aufgetragen werden; in erachtung, dass diesem bürger in seinem würtshaus ein grosses praeiudicium besonders darumb beschiebt, aldaweilen dieser raizische obriste mit villen soldaten ferwachtet und selbe gleichsamb eine wachstuben aufrichten thun, wodurch die einkehrenden frembde und andere leuth davon abgehalten und anderswohin aus scheu ihre einkehr zu nehmen gedrungen werden, hingegen das würtshaus lähr stehen, selbiges verschlagen und der Donner an der sonst ihm gebührenden nutzung, soferne er nit von dieser last sublevirt würde, verhindert und solche nutzung unverschulderdingen ihm entzogen würde, neben deme auch dass er eigenthumber in württhlichen abbrechen und neuerbauung des würtshauses begriffen ist, darinen aber, solang der arrestierte bleibt, nicht fortfahren kan, weil er den obristen in die neue und beste stöcke, ohne grossen schaden auf die gassen heraus nit logieren, noch ihm solches kan aufgetragen werden, mithin die anwendente bauten-kosten, weil er das würtshaus zu führen verhindert würde, umbsonsten sein, dadurch er aber einen unwiderbringlichen verlust und eine schwächung seiner würtschaft erleiden würde. Und weil dan bey diesen circumstantiis derselbe die einlogierung nit zu erdulden hat, weniger die umblegung der von Wien aufgetragen, noch die arme bürgerschaft (die diese sach nichts angehet und welche ohne dis mit villen anlagen und quartier schon beladen ist, dergleichen einlogierungen auch ins künftig eine üble consequenz machen würden) damit beängstigt werden,

sondern dem kays. hofkriegsrath die umblogierung dieses obristens, als einer dorthin gehöriger person obligen will.

Also hat eyrer kays. mayest. regierung die bewandt-
nüs der sach hinterbringen und allerunterthänigst bitten
sollen, die allergnädigste verordnung an den hofkriegsrath
ergehen zu lassen, damit der solange jahr arrestirte obrister
von demselben alsobalden übernehmen und anderstwhin
(dergleichen örther sich auf der pastey schon zeigen werden)
und erst jüngsthin durch das verstorbene baron (нечитко) Ober
(нечитко) ingenieurs alhier sich ein gelegenheit eröffnet hat,
transferiert, hingegen die arme bürgerschaft, absonderlich aber
der Donner von dieser beschwehrlichen einlogierung befreyet
bleibe und neben ersezung des in kost bleibenden aus-
standes dermahlen muss erledigt werden möchte. Womit zu
kays. und landtsfürstl. gnaden und hulden regierung sich
in allerunterthänigkeit empfehlet Actum Wienn den eilfften
martii, anno tausent sibenhundert und (нечитко) einz.

Нижє: Der käys. hofkammer zugestellt, dass dermalen
nicht zu verordnen dass genannter Brankovicz aus des Don-
ners würtshaus anderswhin gebracht werde. Per imperatorem
10. decembr. 1701.

Архив Дворске Коморе у Бечу, јануар 1702.

LXIV.

Беч, 1701. јуни.

Ђорђе Бранковић моли неоаквистичну комисију да на основу
поднесених докумената донесе решење о његовим добрима.

Excelsa subdelegata neo-aquistica commissio, domini,
domini colendissimi! Siquidem iam litteras et litteralia in-
strumenta occasione bonorum meorum materno-aviticorum
neo-aquisticorum, jus meum docentia suo modo excelsae huic
commissioni neo-aquisticae produxerim et remonstraverim,
humillime praestolor ab eadem excelsa commissione quatenus,
ut negotium hoc in passu finalem obtineat effectum, ulterius
quid factu opus sit gratiose determinare et mandare dignetur.
Et permaneo eiusdem excelsae commissionis ad obsequia
obligatissimus

despotes et comes **Georgius Brankovich.**

С поља на доњој половини на десно: 23. iunii 1701. Ad excelsam subdelegatam neo-aquisticam commissionem etc. dominos, dominos colendissimos demissum memoriale d. et c. Georgii Brankovich.

На лево: Exquirantur priora et super huiuscemodi productis Brankovichianis tandem fiat decisio. Ex deputata commissione caesarea regia hungarico-aulica. Vieniae 23-ia iunii. 1701. Franciscus Jos. a Khrap.

На горњој половини крупним писмом: Excelsa subdelegata neo-aquistica commissio; domini, domini collendissimi! Ex allegati memorialis A. praesentatione et gratiosa super id lata resolutione patet, iam duo circiter annos repositum latuisse eiusdem excelsae commissionis iussum, ut vero tandem huius fiat effectus: rogo humillime eadem excelsa commissio, talia pro hoc requisita mea literalia instrumenta, gratiose proferri iubere, ac finaliter decidere dignetur. Pro quo permaneo eiusdem excelsae commissionis ad obsequia obligatissimus

despotes et comes **Georgius Brankovich.**

У мојој збирци.

LXV.

Беч, 1701. 18. август.

Цар Леополд I. дарује Јовану Монастерлији нека добра због заслуга, стечених нарочито у боју код Сланкамена.

Leopold etc.

Wohlgebohren liebe getreue etc. Demnach wür auf den uns beschehenen allergehorsamsten vortrag in gnaden entschlossen den ratzischen vice-ductorem Johann Monasterly in ansehung deren uns von jugent auf in allen sich eraigneten begebenheiten und kriegs-operationen, insonderheit aber bey der denkwürdigen schlacht zu Salankament, mit denen unter seinen comando gehabten Raitzen riemblich und ersprisslich geleisten kriegs-diensten, dann in ferners gnädigster beherzigung, das er vor dise uns bishero allerunterthänigst präsentirte dienst ainige gage, oder andere emolumenta

auss unsern aerario niemahlen genossen, sondern jederzeit auf sein aigene unkosten militirt hat, mit nachfolgenden in den Tolnenser comitat gelegenen zwölf praediis als Pusztapel, Kemecsen, Tevély Kisdorogh, Kavaczin, Zomba, Kaponya, Patlany, Kaimond, Szent-Gál, Ladamony, Szarakt, jure perennali ad sexum masculinum tantum sese extendente, jedoch ohne unsers fisci evictione oder vertretung, in der von euch geschätzten summa per zehent tausendt, acht hundert gulden zu begnaden und ihme solche praedia durch euch mit dem expressen beding, dass er in diesen praediis der einpflantz und übung der catholischen religion in nichten hinterlich seye, ordentlich ein antwordten zu lassen. Dass ist unser gnädigster befehl an euch hiemit dass ihr dise unsere allergnädigste resolution gehorsambst befolgen, und besägten Monasterly in obspecificirte praedia gewöhnlichermassen introduciren, und selbigen in derer ruehigen genuss und possess lassen sollet; daran vollzieht ihr unsern allergnädigsten willen und mainung. Geben in unserer statt Wienn, den 18-ten augusti, anno 1701.

Leopold m. p.

Gottl. Hainr. Graf v. Sallaburg m. p.

Ad mandatum electi domini imperatores proprium

Carl Gottlieb baron v. Aichpichl m. p.

Joann Joseph v. Westenburg m. p.

Оверсвѣен пренис из Мађ. Краљ. Комор. Архива у Пешти.

LXVI.

Еберсдорф, 1701. 8. октобар.

Цар Леополд I. епископу Варадском и Бихарском у. погледу
регулисања односа са православнима.

Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex.

Reverendi, magnifici et egregie fideles, nobis dilecti. Apprime recordabuntur fidelitates vestrae quidnam iisdem sub dato die undecima proxime praesenti mensis augusti, anni modo currentis, infrascripti, cum benigna ad instructi-

onem nostram, anno adhuc praeterito, vobis transmissam facta reflexione clementer commiserimus et demandaverimus. Et quia circa eiusdem benignae instructionis nostrae puncta, septimum et decimum, quaedam magis explananda, et pro directione vestra iisdem intimanda clementer resolvimus. Et quidem quo ad punctum septimum de constituendis locorum plebanis et parochis, eorundemque competenti subsistentia ordinanda, taliter intelligendum esse decrevimus: ut nimirum pro cultu dei et augmento sanctae universalis romanoecclesiae catholicae, siquidem in universis praefati regni nostri Hungariae partibus neoacquisticis, liberum haeterodoxae cuiusvis religionis exercitium exclusum, et non nisi vestram romano-catholicam fidem propagandam esse velimus; intra praesidia non secus, extra eadem in oppidis et villis, si et in quantum antiquarum ecclesiarum, domorumque parochialium, et ludimagistorum rudera vel ne quidem vestigia apparerent aut investigari nequirent, ac novae ex fundamento ecclesiae, sine tamen antiquarum praeiudicio, necessitate id exigente, cum tempore erigi deberent, pro eiusmodi ecclesiis, non secus in locis capitularibus, pro personis ad tale capitulum receptis et recipiendis, pro competenti earundem numero, ita et pro alumnatibus seu seminariis per dioecesanos episcopos fundandis, sufficiens et idoneus locus ac spatium, pro parochis vero ad mentem benignae resolutionis nostrae, in anno adhuc 1689. factae, duae integrae sessiones colonicales seu fundi, una vero pro ludimagistro, cum universis suis appertinentiis et facultatibus, quas reliquae sessiones in tali loco haberent ac in eiusdem loci territorio reliqui incolae usuarent in perpetuum, ad parochialem et ludimagistri residentiam excidantur et applicentur, ab omni omnino censu, contributionibus ordinariis, taxis et datiis, condescensionibusque immunitandae et eximendae; ad eiusmodi porro domorum aedificia, reparationes, appertinentiarum vero necessariam culturam parochiani, qui spiritualia plebanorum servitia usurpant et de temporali pane iisdem merito ac de lege etiam regni providere tenentur, concurrere debeant, non secus sedecima, per possessores seu arendatores decimarum, ex iisdem decimis,

velut de lege et consuetudine patriae parochis competentibus, sine ullo discrimine decimantium, pro eiusmodi parochis deputentur. Item, ut in restaurationem et conservationem ecclesiarum de dote quoque ipsarum per excisionem unius alteriusne fundi, cum universis suis appertinentiis, ad ecclesiam perpetuo iure excidendis et applicandis, ac per parochianos excolendis, ac in usus duntaxat ecclesiae convertendis provideatur, dignum et iustum fore benigne censuimus; et haec quoque ad graeci etiam ritus unitos nihilominus duntaxat parochos et ludimagistros, per episcopum graeci ritus unitum et consecratum disponendos et ordinandos intelligenda, extendenda, et vel ex eo, ut reliqui schismatici, horum condignum respectum et accommodationem animadvertentes, ad amplectendam unionem eo magis extimuléntur, pariter observanda erunt. Quo vero ad praeattactum punctum decimum: siquidem clementissime resolvissemus, ut archiepiscopus, seu quem Rasciani schismatici patriarcham dicunt et nominant, in suis limitibus posthac cum serviano populo ad fidelitatem nostram secum educto, in locis duntaxat per maiestatem nostram eidem assignatis, utpote loco Szent-Endre nominato, supra Budam, se contineat, neque in iurisdictionem aliorum episcoporum dioecesanorum involet et se immisceat, nullasque amplius in aliorum romano-catholicorum episcoporum dioecesis schismatici graeci ritus quoque ecclesias eidem adire aut per suos visitare, multo minus taxare et contributiones imponere integrum sit; ob id ad mentem eiusdem puncti decimi, coeteroquin in quantum fieri potest, observandi schismatici quidem sua religione nullatenus turbandi erunt, nihilominus dependentiam a dioecesanis episcopis romano-catholicis habeant, iisdemque licitum quidem erit si voluerint prae-fatum archiepiscopum, seu ut ipsi nominant patriarcham suum accedere, et sua si quae habuerint negotia, apud eundem perficere, verum e converso eidem, ut praeattactum est, nec per se, nec per suos subordinatos loca, extra iurisdictionem ipsi concessam et aliorum episcoporum iurisdictioni subiecta, visitare non licebit. Ea propter fidelitatibus vestris hisce benigne committimus et mandamus, quatenus praedeclaratam benignam in ambobus punctis resolutionem

et declarationem nostram pro gloria dei et augmento sanctae romanae ecclesiae cumprimis factam rite exequi et promovere, ac si quid eatenus, prout et circa reliqua benignae instructionis nostrae puncta contrarietatis occurreret, id ipsum absque mora noverint maiestati nostrae humillime perscribere, ac debeant eadem fidelitates vestrae. Gratia in reliquo nostra caesareo-regia iisdem benigne propensi manemus. Datum in castro nostro Ebersdorff, die octava mensis octobris, anno domini 1701.

Leopoldus.

(L. S.)

Ladislav Mattyášovszky,

episcopus nitriensis.

Ladislav Hunyady.

Reverendo Augustino Benkovics, episcopo Varadiensi, Bihariensi, supremo ac perpetuo, magnifico item Alexandro Károly de Nagy Károly, Zathmariensi et tabulae nostrae iudiciariae, partium regni nostri Hungariae superiorum baroni, nec non egregio Stephano Berthóty de eadem, praesidii nostri Szolnokiensis capitaneo ac Csongradiensis comitatus supremis comitibus etc. fidelibus nobis dilectis Varadini. Praesens par per me infrascriptum cum suo vero originali collatum, confrontatum et vidimatum, adaequatum in omnibus punctis et clausulis suo vero originali conforme esse attestor et recognosco die 3. aprilis 1727.

Adamus Bahay,

comitatus Bihariensis iuratus ordinarius notarius.

Оверовъен преизе у мојој збирци.

LXVII.

Беч, 1701. 29. децембар.

Подвојвода Јован Монастерлија потчињава се непосредно Дворском Ратном Већу.

Sacrae caesareae regiaeque Hungariae et Bohemiae maiestatis, domini nostri clementissimi, omnibus et singulis statibus, praefectis et magistratibus, tum etiam praelibatae suae maiestatis militaribus officialibus, nec non et coeteris gregariis, tam equestris quam pedestris ordinis militibus, cuius-

cunque dignitatis aut functionis existentibus, singulariter autem universae gentis Rascianae communitati hisce significandum, altefatae suae maiestatis caesareae regiaeque seriam omnimodo intentionem et voluntatem esse, ut praesentium exhibitor, Joannes Monasterlij, iam aliquot abhinc annis prae-narratae Rascianae gentis benigne constitutus viceductor, tanquam persona pure militaris et officialis absque alius cuiuspiam instantiae dependentia solius consilii aulae bellici jurisdictioni subiectus habeatur. Quapropter omnes et singuli praerecensiti cuiuscunque conditionis aut dignitatis, [functionis,] coeteris vero militibus et subditis altefatae suae maiestatis nomine serio iniungitur, quatenus supradicto viceductori Monasterlij, quantum eius attinet personam, nullatenus molesti esse, sed potius eundem sub praeattacti consilii aulae-bellici jurisdictione tueri ac manutenere velint et debeant. Exem (даље нечитко) in hoc altememoratae suae sacrae caesareo-regiaeque maiestatis benignam voluntatem ac serium mandatum. In quorum (искинуто) hae litterae patentes s[igillo] caesareo-regioque sunt muni[tae] et corroboratae. Dabantur Viennae 29. decembris 1701.

Ратни Архив у Бечу, Bestall. №. 3156.

LXVIII.

Беч, 1702. 26. јануар.

Дворска Комора доставља Аустријској Дворској Канцеларији да није она сместила Бранковића на старом Флајшмаркту.

In puncto der kays. hofkammer unterm 10. dezember 1701. zugemuteten umblogierung des in dem „guldenen beeren“ auf dem alten fleischmarkt arrestierten obristen Brankoviz erwidert, dass dieser Brankoviz nicht von der hofkammer, sondern vom hofkriegsrate einlogiert wurde, infolge dessen demselben auch die umblogierung, welchem die ursache seiner so langen und dem kaiserlicher ärar sehr beschwerlichen arrestierung bekannt sein wird, zustehe.

Архив Двор. Коморе у Бечу, јануар 1702.

LXIX.

Беч, поч. 1702.

Одломак из молбе Андрије Донера цару Леополду I. да се
Бранковић исели из његове куће.

Allerdurchleuchtigster grossmächtigster und unüberwindlichster römischer kayser, auch zu Hungarn und Böheimb könig, erzherzog zu Österreich etc.

Allernädigster kayser, landesfürst und herr herr etc. deroselben muss ich abermahlen nothgetrungen allerunterthänigst vorbringen, wasgestalten sich der schon in das zehente jahr in dem wirtshaus bey den goldenen Beren auf dem alten fleischmarkht zur grossen meinen schaden und ruin arrestirte sogenannte rätische obrister Brankovitz dieser tagen via facti understandten hat, sich aus einem vorherogehabten arrest-zimmer ein neues von mir erst erbautes zimmer und kammer mit gewalthettiger hineinschließung durch die fenster undt innwendigen eröffnung der schlösser einzulogieren, deme auch die wacht dahin nachgefolget, und in dem vorhaus, wo die gemaine gäst zu trinkhen pflegen, sich gesetzet und aldorten ihre gewehre angehenkhet haben, auch den ganzen tag hindurch tabakh trinkhen, mithin die ankombente undt einkherente gäst, die darann einen abscheu tragen vertreiben thuen, dadurch mir aber gleich, wie ich vorhin schon allerunterthänigst angezaiget hab, der grösste schade leider zugefügt würdt, welchen lenger zu betragen ohne noch mehreren zuwachsenden höchsten beschwernüss meiner wenigen habenten wirtschaft nur ohnmöglich fallet, dahero dann (нечитко) hoffe, in dieser meiner betriebnüss mir geholfen zu werden undt weil dann von mir allerunterthänigst angezaigt worden, dass sich eine gelegenheit auf den Pastäyn etc. то се, слично као и у бр. LXI., моли даје цар нека нареди да се деспот исели из његове куће.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 26. јануар 1702.

LXX.

Беч, 1702. 19. февраля.

Борђе Бранковић пише цару Петру Великом нека се заузме за његово ослобођење код цара Леополда I.

Преславниши и прѣблѣгочастивѣиши московскаго в'селенства монархо царѢ и велики самодержавниши кнеже и глѣдѢ; ми еже и ва семѣ восточниши нашими православниши народими прѣкажделебнише (sic!) и прѣмилостивѣише ѡгешително на-деѣние.

Превелико славнѣ монархическомѢ ти царскомѢ величествѢ недостойнима многим писанием моимъ досаждение сатворити не вѣсхотѣвшѢ ми в'са зде сѣчимъ биваема и горко ещѣ ва ѡзлицинѢ кѢстодию вѣстак'шѢ ми се прѣбиваніѣ царскомѢ ти величествѢ пространѣише извѣстковати при варѢчѣ келмежномѢ и тѣмѣ снѣтѣлѣнишѣмѢ пѣаномощномѢ зде бившемѢ великомѢ посланникѢ кнезѢ ПрокопѢ БогдановичѢ БозничинѢ. Имъ же великаго посланничества ходатаиствомъ колѣно прѣклонно до лица земли себе простирающе блѣгѣостровно монархическо царскаго ти величества милосердіе просимъ; не презри мое ѡзлицино страдание порекшаго Павла апостола ка Воласаемъ послание чтение: поминѣте мое ѡзн, блѣгодѣт са в'семѣ ваши амин кол. гл. дѣ. зѣ. сѣѣ. и паки: любви во дрѣга закон испланив или пачѣ рекѢ скончав к' рим. гл. глѣ. зѣ. рѣѣ. Сицевимъ ѡбо вѣтвнимъ блѣговѣствованіемъ нещѣ державниши древни цареви и кнезѣмъ изгнѣшаго дна сѣтнимъ ваниманимъ имѣли сѣт того дна прощаствиѣ ва немъ же ни єдинѢ блѣгодѣт никомѢ придаваніемъ не изслѣдествовали сѣт, ва таковоѢ прѣмилостивноѢ и блѣгопозлатователноѢ блѣдѣт царскаго ти величества савѣршено ѡпованіе имѣю и покорнимъ ѡничижѣніемъ просимъ и ѡмилно челоѢмъ вѣю по блѣгодѣтномѢ царскомѢ ти величествѢ блѣгопомощномѢ ѡвѣщаванію превеликою своєю и нескончаваемою царскою милостию блѣгопроизволи напечатан-

нѣю свою грамотѣ прислати ка римскаго кесара величествѣ ради освобождениа моего ѡже ѿ тѣхъ лѣтно ѡзвѣщанной кѣсто-
динѣ еиже бѣгополазной бѣгодѣти ради православ'но царскомѣ
ти величествѣ ѿ небеснѣхъ са више с'ходещѣхъ даровъ мазда ваз-
даваема да биваетъ ѡкоже иногда Авраамѣ бѣговерномѣ ваз-
дана бистъ бит. гл. ѿ. с. а. Снѣ же преславно монарх'инско
ти царско величество превѣшнемѣ бѣхъ васедржителю прива-
рѣчаваю.

Преславно монарх'инско царскомѣ ти величествѣ васегда
пребивающен покорни слѣжителъ

Гѣоргіе Бранковѣ

слоно-сърбски вѣч'но санаслѣдователни деспотъ (мр.)

Данна ва аѣстринскѣ вид'нѣю, мѣда фѣр'в. ѿ. да лѣ
бит. ѡѡѡ.

На обратной страни: Преславнейшемѣ и пребѣговерно дър-
жавнейшемѣ московскаго в'селѣйства монархѣ царѣ и великомѣ
самодержавнейшемѣ кнезѣ и гѣдарѣ Пет'рѣ Алексѣевичѣ Ми
еже и васѣ восточ'ными нашими православными народими
премилостивнейшемѣ ѡтѣшительномѣ ѡпованію.

Архив Министерства Иностраннихъ Дѣла у Москви.

LXXI.

Беч, 1702. 2. јуни.

Дворска Комора упућује генералну ратну благајницу да при
исплати Бранковићеве потпоре одузима известан део, да би се
дуг због станарине могао исплатити.

Dem kaiserl. generalkriegszahlamt mit dem auftrage
zuzustellen, dass selbes der neulich in sachen ergangenen
verordnung gemäss den abzug von des noch in verhaft
sitzenden rätischen despotens Brankovich laufenden quarta-
ligen unterhalt dergestalt beobachten und befolgen soll, damit
der wirt seines an ihn zu fordern habenden zimmerzinses
halber gleichmässig nach und nach befriedigt und davon con-
tentirt werden möge.

Ex consilio camarae aulicae, Viennae 2. junii 1702.

Johann David v. Halm.

Ратни Архив Exp. Prot. 1702. септембар бр. 244.

LXXII.

Беч, 1702.

Ђорђе Бранковић моли Дворско Ратно Веће нека утиче на Дворску Комору, да му се не крњи потпора због отплате дуга за стан.

Excelsum aulico-bellicum consilium domini, domini gratiosissimi !

Notum est, annorum prope tredecim iam labi tempus, a quo ego detineor in arresto. Et cum sacratissima caesarea maiestas, ut A me ad honestiorem locum transferri ac sub civili tantum custodia haberi, atque de victu competenti per cameram suam aulicam mihi prospici curaverit, ita ut mihi ab illa pro mea sustentatione, ut B 250 fl. quartaliter semper anticipato ad meam quittance darentur, quae etiam praesignata alimentaria pecunia semper usque hodie taliter praebebatur. Iam vero camerae voluntas esse incipit, ut C contra decretum B ut pro habitaculo meo, quod mihi carcer est, a meo mihi clementissimae assignato sustentaculo hospiti census solveretur, cum tamen istud pro mea duntaxat persona decretum est et conductori, qui non sum ego, incumbit census solutionem praestare, quin imo afflicto non est addenda afflictio, immediate jura dictant.

Quare excelso aulico caesareo bellico consilio obedientissime hoc insinuo et rogo aequitati par fieri curare, ne mihi iam sat afflicto ultra detur afflictio, detrahendo a meo mihi clementissime assignato qualicumque sustentaculo in alias vias et conductori habitaculi mei et vigiliae censum persolvendum gratiose decernere; hocque decretum camerae aulicae intimare dignetur pro quali aequitate atque gratia me devotissime recomendo.

Eiusdem excelsi aulico-bellici consilii obedientissimus et devotissimus

Georgius Brankovich, despctes et comes.

Презентирана молба Дворском Ратном Већу 4. јула 1702. Ехр.

Prot. 1702. септембар. No. 244.

LXXIII.

Беч, 1702. 4. јули.

Дворска Комора моли варошког команданта у Бечу, генерал-фелдмаршала Фердинанда маркиза degli Obizzi, да премести Ђорђа Бранковића из гостионице Андрије Донера у другу коју гостионицу на бастаји или у другу коју војничку кућу.

Der Ferdinand Andres Donner, bürgerlicher fischkäufer alhier insistirt sehr inständig undt beweglich, dass ihm von dem schon 14 jahre lang in seinem haus bey dem gulden pehren auf dem alten fleischmarkt alhier mit fünf statquardisoldaten verarrestierten rätischen despoden Georg Brankowicz dermahlen abgeholfen werden möchte. Habe auch der kayserliche hofamt bekannt geben, wasmassen S. S. marches sich erboten, auf die hofkammer-recommendation ihm in sein gesuch willfährig zu erscheinen. Wann dann umbso vill billicher sein will dieses subleuamen ihm zu procuriren, als obgenannter sein würtshaus wegen des so langwürigen verharrens daselbst der wacht undt des continuirlichen tabakrauchens sehr verschlagen undt er dardurch in nit geringen schaden versetzt wirdt. Als hat man dem S. S. marchesen in freundschaft hiermit ersucht wollen, diesen armen bürgersmann dahin recommendirt zu halten, dass er von solch einer beschwernis entlediget undt ermeldter Brankowicz ohnmassgebilig in ein würtshaus auf der bastion oder in ein anderes militärhaus transferiert werden möchte, welches umbso vill weniger beschwehrlichkeiten in sich haltet, als er Brankowicz von seinem aus dem kays. kriegszahlambt zu erhöhen habende interteniment per jährlichen 1000 fl. züins undt kost von selbst zu bezahlen hat. Undt es verbleibet die kays. hofkammer ihm S. S. marchesen degli Obicy zu freindtwillichst etc.

Wien den 4-ten julii 1702.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1702 јули.

LXXIV.

Беч, 1702. јули.

Ђорђе Бранковић моли Дворско Ратно Веће да узме у претрес његову ствар.

Excelsum aulico-bellicum consilium, domini, domini gratiosissimi! Siquidem ante initam pacem taliter mihi semper ad instantias meas ratione eliberationis meae exhibitas ab augustissima aula respondebatur: ut nimirum ad conclusionem usque pacis memoratae habeam patientiam, et clementissimum maiestatis suae sacratissimae decretum sub lit. A hoc tenet: ex post ulterior suffragabitur dispositio, etc. sicut et tempore ex post subsecuto tenor secundarii etiam clementissimi decreti sub B his formalibus editi: instantiam Georgii Brankovich dimittendi, cuius causam maiestas sua ob diversa negotiorum publicorum impedimenta hactenus dilatam clare testatur. Cum igitur desiderata iam pridem pax ex dei clementia (cui laus et gloria tribuatur perpetuo) successit, et cum christiani nominis adversario sit composita et conclusa, ad quod tempus maiestas sua sacratissima dimissionem distulit mei certo certius fiendam.

Extunc apud maiestatem suam sacratissimam et excelsum aulico-bellicum consilium demississime insto, quatenus iuxta continentias praerecensorum suorum clementissimorum decretorum, in spem eliberationis meae in tempore moderna optatae pacificationis ex maiestatis suae sacratissimae et excelsi aulico-bellici consilii compromisso subsequendae editorum, iam tandem ex hoc continuo tredecim annorum arresti mei squalore in hac optata felici pace successa, velut eliberationis meae termino liberare, ac in pristinum statum meum (in quo maiestas sua sacratissima me tanquam antecessorum meorum haeredem et successorem confirmavit, ac in evidens etiam confirmationis testimonium diploma quoddam caesareo-regium in castro Laxenburg, die 7. mensis junii anno domini 1683. emanatum et tunc etiam per ablegatos maiestatis suae sacratissimae plenipotentiariorum transmissum, mihi clementissime contulit) reducere gratiaeque maiestatis suae sacratissimae et excelsi aulico-bellici consilii

participem reddere dignetur. Quam maiestatis suae sacratissimae et excelsi aulico-bellici consilii gratiam humillimis, iisque promptissimis servitiis meis promereri adnitar. Clementissimam praestolaturus resolutionem eiusdem excelsi aulico-bellici consilii

obedientissimus et devotissimus

Georgius Brankovich, despotes et comes.

Ратни Арх. 1702. септембар, Exp. Prot. No. 244.

LXXV.

Беч, 1702. 7. август.

Дворско Ратно Веће, испитавши детаљно ствар Ђорђа Бранковића преко изаслане депутације, предлага цару Леополду I. да се Бранковић никако не пушта на слободу него да се пренесе у Јерар.

Allergnädigster kayser und herr!

Auf des gehorsambste hofkriegsraths gethane allerunterthänigste vorstellung, dass mit dem seither 1689. dahier im arrest sitzenden wahn-despoten von Servien Georgio Brankovich dermahlen eins ein ende zu machen und selbigen entweder wan es die beschaffenheit der umstände zugebet gar zu entlassen, oder aber damit er weiters nit schaden könne anderswohin zu transferieren nöthig wäre, haben eure kays. may. allergnädigst resolvirt und befohlen, dass man dessen eingereichtes memoriale, worinen er umb seine entlassung und gänzliche restitution in pristinum statum cum diplomate inständig anhaltet, sambt denen anteactis in der ad Transylvanica et Vallachica angeordneten deputation überlegen und sodann, was endlich mit ihme zu thun sein mögte, ferners an hand geben soll.

Demzufolge ist in jezersagter deputation den sibenden dislaufenden monaths augusti das werkh ab ovo untersucht und aus denen vorhandenen actis, verhör und aussagen quo ad speciem facti befunden worden: dass dieser Georgius Brankovich erstlich nicht von denen adelichen geschlechtern Brankovan oder Brankovich herkhomben, sondern allein ein

gemeiner Vallach aus Siebenbürgen und zwar des verstorbenen alten Telleky unterthan von geburt aus sey, welcher als er von dem jezigen fürsten Brankovan in der Vallachey erfahren, dass selbiger noch bey lebzeiten seines antecessoris, des fürsten Cantachuseni, dessen landtgeneral er war, im sinn gehabt, wan die kays. waffen glückliche progressen in Servien-macheten, eine herrschaft in gedachten Servien als woher sein stamm herrührete, zu begehren, sich hierüber ambitionser oder wahnwitziger weis in kopf gesetzt, sothans project proprio nomine zu exequiren und angefangen sich for einen descendanten des alten vor zeithen berühmt gewesten geschlechtes dieser Brankovich auszugeben auch dieses zu bestärken und glauben zu machen, er sich folgendes umb allerhand attestaciones von denen griechischen bischöffen beworben, wie in specie nach aussage gewisser, darüber verhärtet calugger und zeugen, mit verehrung ain-hundert fünfzig duggaten an den griechischen patriarchen Arsenium zu Peck in Albanien zu wege gebracht, dass selbiger ihn for einen rechtmässigen erben der vorigen königen von Servien erkläret und solches mit einer attestation (woran copia sub A hiebeyligt) unter seinem sigill confirmiret hatt, welches bey dem rätzischen volckh grossen beyfall gefunden, das hauptinstrument aber. so die ganze nation gleichsamb verblindet und ihme selbst den appetit zum despoten oder fürstenstand erweckht, auch den grossen zulauf und allgemeynen anhang des rätzischen volckhs nach sich gezogen, ist das von euer kays. may. de dato sieben-den junii sechzehnhundert drei und achtzig zu Laxenburg unterschriebene und ihm ertheillte diploma, worinnen er für ein legitimum descendanten der ehmahligen Brankovich (so könige von Bosnien, Servien, Illyrien, Syrmien und fast all anderen zwischen Bellgrad und Constantinopel gelegenen provincien, darunter auch Wolfgangus und Georgius Brankovich de Podgoriza des heiligen römischen reichs fürsten gewesen seyn sollen) und anbey zugleich zu einem rechtmässigen erben aller dieser länder von eur. kays. may. allergnädigst deklarirt worden, wie aus dem zur zeit der arrestirung bey ihme gefundenen und in der kriegskanzley

dahier aufbehaltenen unterm zwainzigsten september sechzehnhundert acht und achtzig datierten anderten diplomate seiner in grafenstandt beschehenen erhebung, als welches sich austrückhlich auf das erstere und die bestättigung dessen inhalts beziehet, genugsamb erhellen thuet.

Gleichwie nun jezbesagte zwey diplomata und die attestationes der griechischen patriarchen und bischöffen ihme Brankovich bey jedermann in credit gesetzt und niemand fast mehr eine imposturam hierunter beargwohnen khönnen, so hat er Brankovich seinesorths nit unterlassen, sich dessen nach aller möglichkheit zu praevaliren und alles rätzl-servisch und bulgarisches volckh mit ausgeschickhten emis-sariis und briefen, worinen er ut B. C. et CC. mit einen grossen titul in plurali „Nos dei gratia etc.“ die qualität eines regierenden fürstens usurpiert, aufzubiethen und bewaffnete zu sich zu beruffen willens (wie die aussag gibt) sich vor einen despoten und herren von Servien aufzuwerfen, und wan er mit genugsamben volckh verstärckht sein würde, diese länder erstlich von eurer kayserl. may. in der gütte zu begehren, und die ihme solches abgeschlagen würde, selbst folgendes mit bewährter hand einzunehmen und, oder propriis viribus, oder auf die weise, wie der fürst von Wallachey, zwischen beiden kayserthumben zu behaupten, zu deren manutenenz auch nebst beiden fürsten von Moldau und Wallachey, den czar von Moscau und die sambentliche griechischen religionsverwandten zu interessieren.

Wie aber ein dergleichen weit aussehendes vorhaben nit lang verborgen bleiben khönne, so hat dieser nun ihm ausgeschriebene aufgebot des volckhes eur. kays. may. generalleuthenanden markgrafen von Baaden. so damahls dero waffen in Servien kommandierte, nit unbillich in argwohn des hierunter versierenden, damahls noch nit offenbahren vorhabens gesetzt und anlass gegeben, dass selber der sach nit allein auf den grund nachgeforscht und mit gutter vorsichtigkeit allem davon besorglichen übel vorgebeut, sondern auch den impostorem oder authorem selbst endlich mit guten worten in das lager bey Fetislan zu sich gelockht, und wie dessen beginnen von gar zu grosser und nahender gefahr

geschienen, dessen person in arrest genohmen. auch mit gutter wacht nacher Hermanstatt in aller stille überbringen lassen, aus denen in seiner relation vom siebenden novem-ber sechzehnen hundert neunundachtzig aus dem lager von Fetislan mit angeführten motivis, welche in formalibus besag-ten extracts D. also lauthen: „zumahlen dieser Brankovich nit allein dass von eur. kays. may. erhaltene diploma malitioser weis missbrauchet, sondern vermittels dessen sich absolute vor einen despoten von Servien, Illyrien, Mysien, Bosnien, Syrmien und villen anderen provincien mehrers aufwerfen wollen, auch zu dem ende die restitution aller diser länder ohne alle scheue als ein rechtmässiger erbe praetendiret, ingleichen sowohl von denen griechischen patriarchen und geistlichen, die überauss vill bey dem einfältigen landt-volckh vermögen, als sonst von etlich tausend mann, die ihne für ihren rechtmässigen erbherrn schon erkennen, bereits einen grossen anfang hat, welches mit längern zu-sehen gefährliche consequentien nach sich hatte ziehen dürfen“.

Von Hermanstatt ist Er . . . anhero nacher Wien in verwehr gebracht und von hiesiger stattguardi nit ohne derselben absonderlichen beschwärde bis auf heutigen tag bewachtet worden, während er solcher zeit aber, sovill man weiss, indessen nichts mit ihme vorgangen, ausser dass er mittelst unterschiedlicher intercessionen von dem czar von Moscau zeit seiner anwesenheit, dan einigen rätzen-capita-nen, so die ganze nation zu repraesentiren angelehrt ge-wesen, und sonst anderen mehrers auch villfältig einge-reichten memorialien (gestalten auch das letztere dahin lauthet) umb seine dimission und restitutionem in integrum cum diplomate immer zuegebetten, anbey jedoch (sowohl zu beobachten ist) einen als andern weg noch stets den wahn-despoten und fürsten des rätzischen volckhs im kopf behalten hat und in solcher qualität angesehen, accomodiert und stabilirt zu werden noch auch die stunde verlangen thuet.

Opinio.

Die gehorsambste deputation, wormit der gehorsambste hofkriegsrath gleichfalls einstimbig ist, findet bey solcher bewandtnus kleineswegs rathsamb, dass dieser Brankovich

entlassen oder in völlige freyheit gestellt werden könne, und zwar aus nachgehenden ursachen:

1-do Nicht allein, die impostur dardurch vor der welt gleichsamb legitimiert, seine ambition gestärckhet und er zur behauptung seines wahn-fürstenstandts ärger als jemahlen animiert, sondern auch dass rätzische volckh in seiner leichtgläubigkheit bestättiget, desto heuffiger zu lauffen und ihn als einen wahren rechtmässigen erben und descendenten von ihren ehemaligen landtsfürsten beständig erckennen und anhangen, mithin eur. kays. may. dieser nation in ihren landen und gränzen niemahls gesichert seyn, ja selbte villmehrs in discretion dieses impostoris sehen müssen würde allermassen;

2-do Da man disorths ihne nit als ein fürsten und oberhaupt dieses volckhs nach seiner einbildung traktiren thätte, selbiger villeicht seine zuflucht zu den Türken nehmen und sie durch versprechende hinüberführung der sämbentlichen rätzeninwohner zu seiner protection mit ihrem vorthail zu gewünen suchen dörfte;

3-to Welcher auch aus lauther rachgirrigkheit umb dass er sovill jahr dahier in arrest behalten worden, und sowohl die schwäche als stärke dieses staats khene gelehret, ihme zu unternehmen der lust ankommen khönte;

4-to Zudem die Türkhen selbst dessen restitution cum diplomate als eine dem friden zuwiderlaufende sache ansehen und, als ob durch erklärung dessen inbegriffener erbrechte man sie in ihrem dominat zu turbiren und die länder durch diesen menschen wider die pforthten aufzuwückhlen gedächte, leicht zu argwohn verleithet, mithin auf gleiche arth wider uns zu verfahren irritirt werden möchten;

5. Da nicht zu leugen, dass, solang dies rätzische volckh ohne considerablen oberhaupt in eur. kays. may. landen stehet, nicht sobald etwas unveränderliches von selben zu besorgen, hingegen aber mit einen derley oberhaupt vill gefährliches zu allen zeiten zu befürchten stünde.

Dahero dan die gehorsambste deputation ferners einmüthig dahin geschlossen, dass, umb obigen allen inconvenienzen mit bestand vorzubeugen, khein zulässigcherrs

mittel seyn würde, als ihne Brankovich von hinnen in ein abgelegenen guten orth, in specie nacher Eger in Böhmen zu transferiren, allwo er von aller sonst dahier fast gewöhnlichen, so schädlich als gefährlichen correspondenz mit Rätzen, Türckhen, Wallachen, Moldauern, Moscoviten und all anderen orientalischen religionsverwanten, abgesondert, gleichwohlen ehrlich, ruhig und bequemblich mit continuirung der zu seinem unterhalt ausgeworfenen jährlichen ain tausend gulden sein übrige lebenszeit zubringen und vollenden, auch ohne besondere wacht die statt daselbst, weil gleichwohl eine beständige besatzung darinen, zum arrest haben, unter obsicht des dortigen commendanten und statsmagistrats stehen, und wan ihme zuwaillen ausser der statt auf eine recreation erlaubt wäre, solche jedesmahl unter verwahr und verantwortung des commendanten ohne schaden oder gefahr genesen khönte.

Die diplomata aber, sowohl das erstere als das vorhandene letztere und deren originalconcepten, zumahlen sie anderst nit als sub- et obreptitie herauspraktizirt sein khönnen, müssten kassirt und gänzlich vertilget, auch sothane sein, des arrestanten transportirung in aller stille zwar mit sicherheit doch auch mit dessen gutter bequemblichkeit unter einstens bewerkstelliget worden.

Wormit schliesslichen quoad publicum die sonst besorgliche gefährlichkeiten genugsamb praecavirt und er Brankovich zugleich ausser stand zu schaden und ausser fug zu klagen gestellet seyn würde.

Es beruhet jedoch alles bey eur. kays. may. allergnädigsten belieben und weitem befehl, in dessen erwarthung zu beharrlichen kays. hulden und gnaden sambt eingangs berührten deputation der gehorsambste hofkriegsrath, deme hierinfallt, der vortrag obgelegen, sich empfehlen thuet.

Allerunterthänigster vortrag des hofkriegsraths, Wien 14. august (original an den kaiser).

На ову представку депутације Ратнога Већа написао је својеручно цар Леополд I: ову одлуку:

Weil der hofkriegsrath sowol als die deputation dieses werck wol überlegt haben, zudem scheint dieser Branko-

vich wol auch noch viles übel anstiften könnte, als approbire ich dieses guttachten völlig, undt solle also vollzogen werden, doch solle er Brankovich sowol in der hinein weise wohl gehalten und tractirt werden, als seinen unterhalt der 1000 fl. richtig su empfangen haben, mit denen er schon auch wohl leben kann.

Ратни Архив у Бечу, 1702. септембар, Exp. Prot. No. 244

LXXVI.

Беч, 1702. 21. септембар.

Дворско Ратно Веће извештава Дворску Комору шта је несар решио у погледу пресељења деспота Ђорђа Бранковића у Јерар.

Wasgestalten ihre kays. may. allergnädigst resolviert haben, dass der seith anno 1689. alhier in arrest sitzende wahn-despot von Servien Georgius Brankovich in aller stille mit wacht nacher Eger dem commendanten aldorth zu weiterem verwahrung und lebenslang alda ohne besonderer wacht (es wäre dan dass er zu einen widrigen anlass geboten) zu continuirung habenden stattarrest gegen revers überbracht, selbigen anbey ohne abzug des quartierzins alhier fürs verflossene bis zum tag der abreis die ausgeworfene gebühr bezahlt, nit weniger fürs künftige ihme zu seinen unterhalt die bishero geraichte jährliche 1000 fl. durch sie löbl. kays. hofkammer verlässlich angewiesen und in Eger quotemberlichen ratio richtig abgeführt, übrigens auch er Brankovich unterwegs wohl tractieret werden solle.

Solchemnach ist zufolge dieser ihrer kays. may. allergnädigste resolution (sovill den hofkriegersrath betrifft) durch ihrer kays. may. gehaimben rath, veldtmarschallen und stattguardiobristen alhier herrn marches degli Obizi und von hiesiger stattguardi der veldwebel Hanns Adam Finoldt sambt einem gefreyten und 4 gemainen zur convoy dergestalten beordert worden, dass der gefreyte mit den 4 mann zu Prag abgelöst, der aber officier aber diesen arrestanten gar nacher Eger zu jeztbesagten ende dem commendanten daselbst einhändigen solle.

Und wierdet dann anhero sei. löbl. kays. hofkammer hirmitt in freundschaft ersucht zu dieser conveyerung, wan ein landtgutschen etwa wegen der bagage nicht auslänglich wäre, wenigst noch darzur ein reiskalles oder badner wagen zurzugeben und sowohl für erdeuthen arrestanten (nachdeme er ohne abzug des quartiergeldts von hier aus vollständig befridiget seyn wirdt) als den oberofficier und convoy die in derley gefallenen gewöhnliche reis- und liffergelder, und zwar der lezteren bis Prag, ihnen aber von daraus mit der ablösung bis Eger behörigermassen zu assigniren, mithin auch ohnmassgäbig durch die löbl. königl. böheimbische kammer oder sonst in anderweg, wie ihre kays. may. allergnädigst befohlen haben, den ihme bis dato geräuchten unterhalt 1000 fl. fernershin und ganz richtig anweisen und die rata davon quartaliter bezahlen zu lassen, wie ingleichen dem hofkriegsrath von der darüber gemachten anstalt sodan beliebige nachricht zu ertheilen.

Ex consilio bellico, Wienn den 21. sept. 1702.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1702.

LXXVII.

Беч, 1702. 2. октобар.

Цар Леополд наређује кр. чешкој комори у Прагу да се постара за пренос Ђорђа Бранковића од Прага до Јерпе и да му у четири obroka исплаћује додељену потпору.

Wir wollen euch allergnädigst nicht verhalten, wassmassen wir aus gewissen uns bekannten uhrsachen resolvirt haben, den seith anno 1689. ex ratione status alhier in arrest habenden raizischen despot Georgium Brankovich mit wacht nacher Eger, dem daselbstigen commandanten zu weitherer verwahrung (woselbst er lebenslang als in einem staatsarrest zu verbleiben haben wirdt) überbringen, undt ihme allda die alhier zu seinem unterhalt genossenen jährliche 1000 fl. continuiren zu lassen.

Diesem zufoig nun befehlen wir allergnädigst, dass bey ankunft dieses arrestierten ihr die weithers benötigte fuhre nacher Eger bestellen, ihn auf der rais mit täglichen 3 fl. verpflegen, auch dem weiters von Prag aus mitgehende convoy (ausser des hiesigen feldwebels Finoldts, welcher sein völlige gebühr bis nacher Eger undt wiederumben zurückh alhier sambt der anderen allhiesigen mannschaft allbereits empfangen) das gewöhnliche zöhrgeldt mitgeben, anbei das gehörige, wormit er Brankovich sein interteniment der jährlichen 1000 fl. mit quartalichen ratis jedesmals richtig alldorts zu Eger gegen quittung beheben möge, veranstaldten sollet. Wie ihr dann recht zu thuen undt unseren diesfälligen allergnädigsten will undt meinung schleunigst zu vollziehen wissen werdet.

Wien, den 2. october 1702.

Leopold m. p.

Архив Двор. Коморе у Бечу 1702. октобар.

LXXVIII.

Еберсдорф, 1702. 2. октобар.

Цар Леополд I. наређује јегарском магистрату да се постара за слободан стан Ђорђу Бранковићу.

Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator atque Hungariae et Bohemiae rex etc.

Honesti, dilecti fideles! Ex incluso copiali aulico-bellici consilii insinuato pluribus videndum est, qualiter nos clementissime resolverimus, ut hic ab anno 1689. arrestatus ban-despotes ex Serbia Georgius Brankovich Egram (ibidem arrestum civitatis et quidem ad dies vitae continuandum) feratur, et commendanti ibidem ad ulteriorem custodiam extradi debeat.

Et siquidem opus fuerit ut arrestanti necessariis provideatur, clementissime non dubitare volumus, quin vos in hoc passu promptos inveneritis et requisita, specialiter propter liberum quartirium, pro memorato arrestante ulterius provisuri eritis. In hoc impletis nostram clementissimam volun-

tatem et intentionem. Datum Ebersdorffii 2. octobris 1702.
regni nostri romani 45, hungarici 48 et bohemicici 47.

Leopoldus.

Joannes Franciscus Wirban

regni bohemicici cancellariae supremus cancellarius.

Ad mandatum sacrae caesareae regiaeque
maiestatis proprium

Joannes Wolff comes de Frankenberg.

G. Bechini de Lagchan.

С поља: Honestis nobis dilectis fidelibus N. consulibus
et senatui civitatis nostrae Egrae. Egram.

Препис у Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 186.

LXXIX.

Еберсдорф, 1702. 2. октобар.

Немачки текст пређашње Леополдове наредбе.

Leopold von gottes gnaden erwählter römischer kayser
auch zu Hungarn und Böheimb könig.

Ehrbare, liebe getreue! Auss hiebeygefügtem copey-
lichen hoffkriegsraths insinuato ist des mehrern zu ersehen,
wasmassen wir allergnädigst resolvirt, dass der allhier seith
anno sechzehen hundert neun und achtzig verarrestirte ban-
despot von Servien Georg Brankovich, nacher Eger, umb
alldorthen den stadtarrest und zwar auff sein leben lang zu
continuiren, geliffert, und dem alldortigen commendanten zu
weiterer verwahrung übergeben werden solle. Und sinte-
mahlen es von nöthen seyn wirdt, dass man den arrestanten
mit nothwendiger wohnung versehen. Als wollen wir gnä-
digst zweiffeln, dass ihr euch diessfalls willig einfinden und
das behörige, sonderlich wegen des freyen quartiers, für
gedachten arrestanten weither führkehren werdet, hieran voll-
zieheth vnsern allergnädigsten willen und meinung. Geben

zu Ebersdorff vnserer reiche, des römischen im fünff und vierzigsten, des hungarischen im achtungvierzigsten und des böheimbischen im sieben und vierzigsten jahre.

Leopold.

Потписи као и у напред приопћеном латинском тексту.

С поља: Copia allergnädigsten kayserlichen recepts. An burgermeister und rath der stadt Eger.

Арх. Срп. Краљ. Академије бр. 187.

LXXX.

Јегар, 1702. 18. октобар.

Јегарско варошко веће о царској одлуци, којом се Ђорђе Бранковић премешта у Јегар.

Raths-session den 18. october anno 1702.

Ihro röm. kays. may. unser allergnädigster herr etc. rescribieren, dass sie vor den ban-despot Georg Brankovich die stadt Eger zu einem ewigen stadtarrest allergnädigst denominiret und befehlen, selbigen mit einem freyquartier zu versehen.

Conclusum: solle allerunterthänigst vollzogen werden.

Јегар. Архив, Stadtbuch 1700—1704. p. 257. b.

LXXXI.

Беч, 1703. 8. март.

Цар Леополд I. пише будимској субделегованој комисији да забрани патријарху Арсенију III. бесправно ношење патријарашке титуле, преписку са Турцима као и сазив генералнога синода, који је Арсеније без знања царева сазвао.

Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae rex etc.

Reverendissime in Christo pater, magnifici, item nec non egregii et nobiles, fideles nobis dilecti! Ex adjacenti specie facti pluribus intellecturae sunt reverendissima paternitas et fidelitates vestrae, qualiter Arsenius Czernovich,

in insula Sancti Andreae graeci ritus episcopus, propria auctoritate titulum patriarchae, supremique capitis ecclesiastici graecae, valahicae et rascianae nationis, per totam Hungariam, Croatiam, Dalmatiam, Transylvaniam et confines provincias sibi arrogaret, atque sub hoc titulo cunctos sui ritus sectatores multifariis modis et violentiis ad contribuendum sibi cogeret, praeterea cum Turcis continuo correspondens literas hinc inde Constantinopolim usque sub praetextu spiritualis iurisdictionis exercendae mittere praesumeret; insuper absque praescitu, benignoque consensu nostro synodum generalem, proximo mense maio celebrandum instituerit, imposita, eum in finem, generali contributione, convocatisque interea ad praefatam insulam Sancti Andreae quadraginta circiter archipresbyteris graecis, tam ex ditionibus turcicis, quam ex comitatibus nobis subiectis, cum quibus causa infirmitatis suae quendam nomine Georgium intitulum patriarcham successorem interea elegit et metuendae brevi mortis casu provisorio modo substituit, pro huius electi autem confirmatione, deputatum Constantinopolim ablegare ausus est. Cum autem nos nullo modo concesserimus ut ipse Arsenius Czernovich huiusmodi titulo patriarchae utatur vel suam iurisdictionem tam late patenter extendat, [neque] minus iniquas extorsiones, quae cum aliis excessibus commissis, aliundae iam illi interdictae ac severe prohibitaе fuerant, exerceat, nec ullo modo permittere velimus ut in summum nostrum, qua apostolici regis Hungariae solius hic iure patronatus gaudentis praeiudicium, talis electus, sicque intitulatus Graecorum patriarcha confirmationem sui muneris ab extraneo capite, praesertim vero ab porta ottomanica expectet, synodum generalem conscribat et personas ex ditionibus turcicis ad consilia convocet, adhibeatque, tali enim modo facile periculosae correspondentiae et machinationes nutriri possent, cupientes potius huic malo congruis viis et modis in tempore obviam ire, medioque fidelitatum vestrarum memoratum Arsenium Czernovich ab his et similibus serio abhortari atque inhiberi facere.

Quapropter reverendissimae paternitati et fidelitatibus vestris harum serie firmiter praecipientes committimus et

mandamus, quatenus acceptis iisdem illico et absque longiori mora praeinsertum Arsenium Czernovich de et super eo, ut videlicet idem cum abusivo titulo patriarchae et illicita iurisdictionis suae extensione, tum vero indictae synodi generalis celebratione, tum denique alienigenarum ex ditionibus turcicis convocatione et praesertim petita a porta ottomanica praedictae electionis confirmatione, atque omni periculosa cum Turcis correspondentia, nec non praerecensitarum contributionum exactionibus, reliquisque excessibus et praesumptionibus absolute abstinere et cavere debeat, ac teneatur verbo nostro regio, sub gravis indignationis nostrae regiae comminatione stricte inhibere, simulque praefatum illegitime electum Georgium nominatum; ab omni iurisdictionis aut muneris exercitio omnino arcere velint ac studeant, neque ullo modo intermittant eadem reverendissima paternitas et fidelitates vestrae, quibus in reliquo gratia atque clementia nostra regia benigne propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die octava martii, anno domini millesimo septingentesimo tertio.

Leopoldus.

Ladislaus Matyassovsky

episcopus nitriensis.

Franciscus Somogy.

На полеђини: Reverendissimo in Christo patri, magnificis item et egregiis N. N. praesidi, caeterisque subdelegatae comissionis nostrae Budensis assessoribus fidelibus, nobis dilectis Budae.

Из оставштине деспота Ђорђа Бранковића. Сада у мојој збирци.

LXXXII.

Беч, 1703. 7. октобар.

Дворско Ратно Веће подсећа Дворску Комору на царску одлуку од прошле године у погледу пресељења Бранковићева у Јегар, па тражи средства да се ова наредба изврши.

Der löbl. kays. hofkammer auf deroselben unterm zwey und zwainzigsten passato gethane anfrag, worinnen die anstalt in überbringung nacher Eger des einige jahr her

allhier verarrestirten wahndespot Georgii Brankoviz bestehen, hiermit in freundschaft anzufügen, welchergestalten dero-selben nach untern ain und zwainzigsten september vorigen jahrs intimiert werden, da ihre kays. may. allergnedigst resol-viert haben, erwähnten Brancoviz vor seiner abreise an seinen rückhständigen jährlichen deputat fürs verflossene zu befrü-digen und ist khünftig ihme zu seinen unterhalt die bishero geräuhte ain tausent gulden nach ihro löbl. kays. hof-kammer disposition aus denen königl. böheimbischen kam-mergefällen verlässlich anzuweisen. Ihme auch wehrender reise unter conuoyering eines veldtwäbels von hiesiger statt-guardi Johann Adam Finold sambt einen gefreyten und vier gemeinen wohl tractiren zu lassen, und erdeute conuoy der-gestalt beordert werden, dass der gefreyte mit denen vier mann zu Praag abgelöst werden, der veldtwäbel aber diesen arrestanten gar nacher Eger zu erstbesagtem und dem com-mendanten daselbst einhändigen solle.

Wird zumahlen nun eyr. löbl. kays. hofkammer bey freundlicher intimierung obiger allergnädigsten kays. reso-lution zugleich ersucht worden zu dieser convoyering wan ein landtgutschen etwa wagen der bagage nicht auslänglich wäre, wenigst noch darzur ein reisscaless oder baadner wagen zurzugeben, und sowohl für mehrbesagten arrestanten, nachdeme er ohne abzug des quartiergeldts von hieraus vollständig befriediget seyn wirdt, als dem veldtwäbel und convoy die in derlây fählen gewöhnliche lifergelder und zwar den lezteren bis Praag, dem veldtwäbel aber von daraus mit der ablösung bis Eger behörigermassen zu assigniren.

Wie alles dieses aus anfangs gedachter hofkriegsraths intimation in abschrift hirbeyligend mit mehreren ohnschwähr zur ersehen ist, und ihro löbl. kays. hofkammer zur be-liebigen weithern verordnung auf ihr begehren hirmit nach-mahlen in freundschaft angedeutet wirdt und verbleibt der-selben der kays. hofkriegsrath zu angenehmer diensterver-weisung willig und beflissen.

Ex consilio bellico, Wienn den 7. october 1703.

Johann v. Firll.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1703. новембар.

LXXXIII.

Беч, 1703. почетком новембра.

Царска генерална ратна благајница иставља Дворској Комори прорачун о сеоби Ђорђа Бранковића из Беча у Јегар, која се у пркос закључку од 2. октобра прошле године није могла раније извести због несташнице средстава.

Es ist wegen der weiteren verwahrung des herrn Brankovich noch unterm 2. oktober v. j. die verordnung ergangen, dass er über Prag nach Eger mit convoirung eines feldwebels. eines gefreiten und vier musketieren, nebst reichung seines intertenimentsausstandes, mit guter traktierung unterwegs, mit zwei wagen überbracht und weiter durch die königl. böhmisches kammer sein unterhalt jährl. 1000 fl. in quartalraten assigniert werde. Weil aber der mangel an mitteln dies bis jetzt nicht zugelassen, so hat die hofkammer vermöge eines intimats des hofkriegsrates vom general-kriegszahlamt einen bericht abgefordert, worauf vom letzteren uns erwidert wird, dass dem despoten an seinem interteniment vom 1. mai bis letzten oktober l. J. über als abschlag erhaltenen 100 fl. noch 400 fl. im ausstand haften und richtig zu bezahlen wären, was aber die kaiserl. hofkammer wegen seiner guten traktierung auf 11 tage bis nach Eger ihm auswerfen wollen, erwartet das zahlamt den befehl. Die frachtkosten mit zwei wagen und 8 pferden bei diesem üblen und schlimmer werdenden weg betragen auf 22 tage (hin und her) 220 fl., also für ein pferd 1 fl. 15 kr. täglich.

Was dem mitgehenden feldwebel Adam Zobel, anstatt des verstorbenen Johann Adam Finoldt, welcher wegen seines bekannten fleisses und treue mitkommandiert wird, täglich gebührt, wäre die kaiserl. niederösterreichische kammerbuchhaltung zu vernehmen.

Dem mitgehenden gefreiten bis Prag und zurück täglich 24 kr. und auf 16 tage wenigstens 6 fl. 24 kr., den 4 musketieren, jedem täglich 15 kr. auf dieselbe zeit, 16 fl. zusammen, aber ausser dem despot mit seinen zwei bedienten-traktament und des feldwebel-liefergeldes, 642 fl. 24 kr.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1703. н вембар.

LXXXIV.

Беч, 1703. 3. новембар.

Дворска Комора нише царској генералној ратној благајници да изда новац за сеобу Бранковића у Јегар, али да, сходно одредби Дворског Ратног Већа, не одузима ништа од потпоре Бранковићеве.

Von der kays. hofkammer dem kays. generalkriegszahlambt hirit anzudeuthen. Demnach auf das ambts jüngstlin in sachen erstatten gehors. bericht, wegen des von hier nacher Eger in das aldortig commandanten weitere verwahrung überbringenden, allhier in arrest gesessenen räzischen despot Georgii Brankovich 1-mo: zu seinem tractament sambt zwey bedienten täglich sechs gulden, zusamben auf ailt tag von hier bis nacher Eger zu rechnen sechs und sechzig gulden; 2-do: für die fuhr-unkosten auf zwey wägen, jeder mit vier pferden bespannet bey diesem schlimen weeg, und zwar auf jedes pferd des tags ain gulden 15 kr. auf zwey und zwainzig lin und her zweyhundert und zwainzig gulden; 3-tio: für die mitgehende wacht als dem veldtwäbl Adam Zobel täglich ain gulden, auf zwey und zwainzig tåg aber bis nach Eger und wieder zurück zwey und zwainzig gulden, dann für den gefreyten bis auf Prag und wieder zurück täglich 24 kr. und jeden deren vier musquetiere täglichen 15 kr. auf sechzehn tåg aber zwey und zwainzig gulden 24 kr. in einer summa also drey hundert und dreysig gulden 24 kr. passieren zu lassen verwilliget worden.

Als ergeth in ihero kays. may. unseres allergnädigsten herrn nahmen der befehl hirit, dass der herr generalkriegszahlmajster und controlor nicht allein der vorhin unterm 2. october dieses jahrs ergangenern verordnung gemäss ihme Brankovich, was an seinen interteniment drey jährlichen ain tausend gulden bis zum tag der abreis noch ausständig seyn möchte ohne abzug des quartierszins völlig bezahlen, sondern auch obbdeute tractaments fuhr- und speerungsunkosten aus unterhabenden ambtsmitteln gegen erforderlichen quittung bestreiten sollen, gestalts selben der überbringung halber die unverlängte veranstaltung vorzukehren wissen werde; so derselbe hirauf und gegenwertige verordnung bey künftig

•

abgebender amtsrechnung als eine gute post passirt werden wirdt allermassen hieran beschiebt ihero may. gnädigster wille und mainung. Actum Wienn, den dritten november, anno siebenzehnhundert und drey.

Gundaker Graf von Stahremberg

präsident der hofkammer.

Christoph Graf von Mollart

vicepräsident.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1703. новембар.

LXXXV.

Krajem 1703.

Неки непознати пише градоначелнику Јегра да се због Бранковићеве потпоре расписивао у краљевском рентамту, па да му је речено да новаца нема, а Бранковић да се обрати на двор.

Wohlgebohren und gestrenger, mein hochwohlgeschätzter patrone. Gleich wie auf dass angenehme d. d. 29. pass. hunverlängst selbst in hisiges königl. rentamt gegangen und ratione des alten herrn despot von Brankovich höchstleidende noth dahin umständliche anfügung gethann, damit hierdurch ein quartall umbsomehreres erzwingen möchte; also habe auch sonst nichts anders zum bescheidt erhalten, dass halt kheingelt urhanden und verwichernes (sic!) jahr niemand, wehr der auch sey, näheres dato an besoltungs- und andern geltern, also bis ent april, daher ist das best und einfachste mitl des obbemelten herrn von Brankovich emediate bey hof zu Wienn forbitten und daselbst seine allzugrosse noth obvortragen. Ich selbst, dass hieramts nichts angenemers zu effectuiren vermögend, wo an meine derselben jederzeit gewidmeten eifer nichts ermangeln lassen habe.

Meinen hochgeschätzten herrn patrone etc.

С поља: Seinen wohlgebohren und gestrengen herrn N. N. bürgermeister der löbl. stadt Eger, meine hochgeschätzten herrn patronen Eger.

Präsent. den 4. jan. 1704.

Јегарски Арх. Одељ. Staatsgefäng. G. B. Fasc. 3.

LXXXVI.

Јерар, 1704. 8. август.

Ђорђе Бранковић моли градско јерарско веће за потпору и слободан стан.

Raths-session vom 8. august 1704. Ban despotes et comes Georgius Brankovich hätte von ihre kays. may. zu seinen unterhaltung das quartal 250 fl. resolvirt bekommen, nun aber schon 2 quartal nicht bekommen, bittet um einige assignation und conclusion wegen des frejen quartirs.

R. Mündlich zu antwortten, dass wir für ihn keine anweissung hetten, dass quartirgeldt auch zu depreciren begriffen waren.

Јерарски Апх. Stadtbuch, 1704—1707. fol. 15a.

LXXXVII.

Јерар, 1704. 19. август.

Ђорђе Бранковић моли једну високу личност у Бечу нека се заузме код Дворске Коморе да му се потпора уредно исплаћује.

Excellentissime domine, etc. domine gratiosissime! Attributam mihi fortuito sinistram sortem meam, qua in diuturna hac mea, iam in annum decimum et sextum versura commoratione, ob nudam duntaxat nonnullorum de me conceptam suspicionem assidue premor, excellentiae vestrae satis superque constare nullus dubito.

Quia vero etiam manifesta capitalia delicta tam diuturnae detentionis perpessione accedente suae sacratissimae caesareae maiestatis naturali clementia compensari et remitti solent, taliterque delictum etiam, si quod in me cadere potuisset, iam pro expiato haberi deberet. Idcirco ne, iam senio et aerumnis multifariis paene consumptus, vitam quoque meam hocce moestissimo statu concludere debeam, ad efficacissimum excellentiae vestrae patrocinium occe supplicio recurro, dignetur pro sua, qua pollet, autoritate, pro consequenda iam tandem clementissima resolutione, ad porrectum sacratissimae caesareae maiestati, eiusdemque excelsae deputa-

tioni supplicem meum libellum (prout etiam de facto similiter humillimis meis instantiis denuo apud augustissimam aulam demississime insto) efficacissimas vices suas interponere, atque pro sua, erga contristatos, benignitate supplicia vota mea in effectum et desideratum finem promovere, quatenus excelsam cameram propter alimentariam portionem meam amplius molestare non debeam, siquidem iam et clementissime assignata mihi sacratissima maiestate pro alimento quartalia a praefata excelsa camera minime exsolvuntur. Caeteroquin contra ius gentium et inprimis divinam legem foret, exod. 23. 9.: peregrino molestus non eris, scitis enim advenarum animas, et deut. 10. 18.: ut quis sine provisione alimentaria sine dispositione et accommodatione ulteriori custodia detineatur et praepediatur, nisi saltem fame perimendus, pro quo, me ab augustissima aula huc esse transpositum, haud facile crediderim. Quam demonstrandam eatenus erga me excellentiae vestrae gratiam et propensionem humillime cum tota mea familia demeriturus maneo.

Eiusdem excellentiae vestrae

obsequiosissimus et humillimus

Georgius Brankovich, *despotes et comes*.

Egrae, die 19-na augusti 1704.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1704. октобар.

LXXXVIII.

Ierap, 1704.

Ђорђе Бранковић моли Дворску Комору да нареди Прашкој Комори да му исплати два заостала квартала и да му потпору у оуће уредно исплаћује.

Excelsa caesarea aulica camera, domini, domini gratiosissimi!

Excellentissimi ac gratiosissimi domini ex allata excelsae regiae Bohemicae camerae solutoris attestazione percipere dignentur, qualiter mihi, nunc Egrae detento, illa, Viennae pro alimentatione mea quartaliter habita, Praegae modo a regia camera habenda, portio iam per duo quartalia, pro qua necessitatus

Egra multoties Pragam, sicut nunc quoque Viennam sollicitatus misi expressum et semper non sine sensibili expensarum damno in diminutionem alimentationis meae, nulla tamen usque adhuc est errogata. Siquidem vero senio ego complexus, aliisque hinc resultantibus accidiis plurimum infirmatus quotidie mediorum indigeo, at quibus me nunc destitutum spero vestram excellentiam ac gratiosissimos dominos non sine ope derelicturos. Idcirco hocce supplicis libello accurro, quatenus vestra excellentia ac gratiosissimi domini dignentur statum ac vitam aerumnosam considerare, huiusque intuitu cameram Pragensem admonere, quae non tantum pro lapsis duobus quartalibus emanentem, sed ulteriorem quoque usque dum danda fuerit, nulla amplius retentione mihi a sua sacra caesarea maiestate clementissime assignatam certius porrigat alimentationem, vel quippe nimium cogor in expensas, mittendo semper longo itinere sollicitatum Praga, talem mihi Egrae accipiendam constituere; pro quartalibus autem mentionatis restantiam dominus comes Zernini solvere promisit, si ei ordo, pro quali non minus devote supplico, ab excelsa caesarea aulica camera datus fuerit. Me humillime recommendans maneo

Excellentiae vestrae ac dominorum gratiosissimorum

humillimus et devotissimus

Georgius Brankovich, despotes et comes m. p.

Доле: Präsent. 9. octob. 1704.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1704. октобар.

LXXXIX.

Jerap, 1704.

Слична молба Ђорђа Бранковића на Дворску Комору.

Hochlöbl. kays. hofkammer, gnädige herrn! Demnach seine röm. kayserl. may. allernädigst beliebet hat, mich von hier nacher Egger (wie ohne deme genugsamb bewust) transferiren zu lassen, undt die vor meine standt sehr geringe allernädigst verwilligte unterhaltungsassignation auf die Pragerische cammer des königreichs Böheimb ergehen

lassen, wie ich dan von dorthen nunmehr beraiths zwey quartal bezahlter überkhomben habe.

Zumahlen nun aber auf ein neues bis ende decembris dies jahres zwey quartale verflossen undt von ersagter Pragensischen kammer einige bezahlung nicht bekhomben, auch mehreres von dorten aus mir bedeut worden, dass mir die übrige quartal nit mehr bezahlt wergen können, dahero mein vötter Johann Brancoviz mit grossen unkösten (welches mir an meiner äysserst und höchst nothbedürftigen lebenssubsistenz abgehet) hieher zu schicken benöthiget worden, also zwar dass mich die unkösten hin und her zu reisen mehrer khosten als ich empfangen, zu deme ende weilen ich als ain frembter kei nemmensch nit khenne, noch habe, der mir ainen credit gäbete und also vor hungersnoth ungehindert meiner in so langwüriger zeit höchst beschwerlich erlaidenden detention, welche aber so schwer, als wan man mir das löben genohmen, de facto gefallen, über all dem zu crepiren verursacht werde, die allergnädigst assignierte alimentationsguete meinem stande gemäss allzugering ist und doch an dem wenigen grossen mangel leide, mithin immerwährendes kostbares sollicitieren daran anwenden muss, welches sr. röm. kaiserl. may. willen und meinung nit sein wird.

Als gelanget an enere excell. mein gehorsamblich nothgetrungen comentierliche bitte, dieselbe geruchen mir immittelst zu handen meines vötters Johann Brankoviz die rückhständigen zwey quartale bis ende dezembris dis jahres, (welche ich zu meiner eiserigsten alimentation höchstens von nöthen) gegen einraichung meiner mitgegöbener quittung gnädig auszahlen und vororts eine dergestalt richtige assignation ergehen zu lassen, damit ich ohne aufwände unkosten meine eiserste, ohne dem sehr gering assignierte, lebensunterhaltung alle quartal richtig und gewiss empfangen khenne, zu welcher gnädiger gewehrung in meiner eisersten noth mich empfehle eur. excell.

gehorsamber

Georgius Brankovich, despotes et comes.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1704. децембар.

XC.

Јегар, 1705. 23. април.

Ђорђе Бранковић моли неку високу личност у Бечу, да поради на Бечком. Двору, како би му се дозволило отићи на лечење у Карлсбад.

Excellentissime domine!

Quandoquidem adhuc in commoratione urbis Viennae gravissima aegritudine (tametsi senectus ipsa est morbus) extreme afflictus, vita mea periclitarer, ut adhibitae doctoris medici curae subito abstractum, magis umbrae hominis quam viventi similem, vix semianimem huc in Egrensem civitatem advexerint, ex quo necdum curato morbo elapsa hac hyeme novo intollerabili infirmitati datus, ita vehementer depressus eram, ut ad praesens usque martiale tempus me in vivis supermansurum haud omnino credidissem.

Idcirco pro pia suae excellentiae christiana charitate eandem per praesentes submitte requiro, dignetur mediante sua, qua pollet autoritate, liberam ad thermas Carolinas, imminenti majali tempore, abeundi facultatem, ab augusta aula impetrare, cum adjecto vigore tali, ut inde, si adversae meae valetudinis necessitas exigeret, Viennam quoque curandi corporis gratia ad praefatum doctorem medicum, iam dictae aegritudinis meae apprime gnarum, proficisci mihi liceat; quod cognita in curando eius industria, alteri me ipsum committere mi[ni]me possim. Ea postmodum modalitate adepti per summi numinis gratiam sinistrae valetudinis allevatione, iuxta suae sacratissimae caesareae maiestatis mandatum, repetens cursum huc denuo Egram remeaturus, ac pro tali suae excellentiae gratia paratissimis meis obsequiis cum tota mea familia demeriturus permaneo

Eiusdem excellentiae vestrae

ad obsequia paratissimus

Georgius, despotes.

Egrae 23. aprilis 1705.

Ориг. концепат Арх. Срп. Акад. бр. 199.

XCI.

1705. 29. октобар:

Патријарх Арсеније Ш. описује московском бољарину Феодору Алексејевичу Головину беде српског народа, те га моли да се код руског цара заузме за српски народ.

Ар'сеніе бжію мѣтію ар'хієп'кнъ пскѣи и взск'ѣ' Грѣб'ліе' и Бѣлгарѣ' и взсего Илїрика патріар'хъ.

Бѣлговѣр'не и бѣгороднїи гдїне гдїне, егѣа' цр'каго прѣсвѣтлѣа' вѣличаствіа вѣлїкѣи болярїне Ѳеодоре Ялєзїевичу Головїне. нам' же по дх'с стѣмъ сїе взылюблен'нѣи

Тѣлеснѣа' зрѣвіа и дльгодїѣстав'наѣ пребыванїа наипачѣ дшєв'наѣ сїенїа ѿ вишн'їа' твор'ца сїнїтелѣа' нашѣ' хѣ вашємъ бѣгородїю жєлаємъ и архїепаств'скаѣа' нашєго смѣренїа мѣтвѣи и бѣвенїе прѣ'посїлаємъ, тако да подаст ти гѣ и вз насто-
ещємъ оубо живѣте вхса дшєв'ная жєланїа вѣрѣсти вз нѣном' же и несмрѣтнѣ' ѡнѣ бѣгда таже оугѣтова' бѣ любєцїимъ єго-
полѣчити, сїѣлѣп'но же ваше оувншен'ство (sic!) ацѣ бо наше смѣрен'нїе и вз с'моуцїенїи с'кѣмъ вѣлїцємъ вѣ'дрѣжїмїи єсми по вхсєднєв'нѣимъ бѣдама ѡбачє нї єцѣ вѣрхъ изсоушїтел'-
наго нї кон'дїлїа ка ѡмочїтел'номъ ѡк'вашенїю и чѣрнїломъ. вхвѣраженїю вхшємъ же сїѣлѣп'їю прїслатїю вхз'бранїтї сє не вхсхѣтєхѣ' по прїслатємъ посланнїкѣ братємъ нашїи по
стѣи таїнъ прѣвсцїен'на' мїтѣрѣлїта Пєтоцѣрквєн'ска' кѣ' Єфрєма ѿ цр'тєвѣющаго вѣлїкѣа' града Моск'вѣи потан'кѣ разѣум'кѣхомъ ѡ
вашємъ сїѣлѣп'номъ гдѣр'ствїю роуцѣк на висѣтѣ простѣрѣ и слѣзамї сѣдїне сѣє оможїи и из' глѣбїны срѣнїє вхз'дах'нѣ вхсєсїл'номъ бѣ вхз' крѣпѣстїи вхзѣуп'їи: бѣлєнѣи сїи гїи бѣи вхш'нїи,
їже живѣтѣи и сѣмрѣтїи нїмѣи влѣстѣ. Бѣвенѣи бѣи и ва-
шємъ сїѣлѣп'їю мїр'наго жїтїа вѣрѣмє бѣгополоуц'но дарѣвал' ти єсть и вз напѣрѣдѣща да прїложїт' ти гѣ лѣта кз' лѣтѣ вхзѣуп'ѣ са двѣмѣроднѣимъ ти по плѣтї ѿраслїи и вхсѣ' слав'-
наѣ двѣра вашѣ' сѣзѣранїю. По сѣи ацѣ вхстє хотєлїи кѣлї-

частвѣ ваше выстротою оума вашѣо разоумѣти ѡ з'дѣш'ніемъ
нашемъ прѣвѣываніи и възсѣ^х православ'нѣхъ хрѣтіанъ, которѣхъ шврѣ-
таютъ се здѣ пѣ^х властію римскаго начел'ства бѣс попоустив'шѣхъ
грѣхъ ради нашѣхъ иже встав'шая некая честь православ'нѣхъ
хрѣтіанъ ѡ озлобленіа агар'кн'скѣхъ чедъ и възсел'шая се въз сѣ
оугар'скѣхъ странъ и по тѣо ненавидѣки добра діаволь възсѣ^хга
въ Оугрѣхъ пѣ^хвель свою и възрасте въз нѣхъ трѣнїе неправдѣхъ и
ѡ тоудѣ роди се мѣ^хжѣсобная врань сѣхъ цесарѣо, по тѣо пакѣхъ
постыже нѣхъ лютая зима, тако многѣхъ правовѣ^хр'нѣхъ тако сїен'нѣхъ
сице и мир'скѣхъ многаа тѣ^хлеса стари и юноше сѣхъ млнци мачемъ
оугар'скѣхъ въз снѣ^хдъ быше, днѣхъ же и ноцѣхъ вѣ^хгающе сѣхъ свой
всиротелѣхъмъ нарѣомъ, ѡ мѣ^хста на мѣ^хсто, акѣхъ корабль въз
поучинѣхъ вѣ^хликѣо ѡкѣ^хана вѣ^хг'ствѣ^хемо, ждоуще когда заидеть
сѣ^хнце и прѣ^хклонитъ се днѣхъ и мимондетъ тѣ^хмная ноцѣхъ и
зимна належещои надъ нами вѣ^хды, тако нѣ^хсть сѣ^хвѣщающаго
ни, ни ѡ печали свобожающи ни, и печаль наша оусѣ^хгоуки се, и
рѣ^х сѣхъ слѣ^хзами: доколѣхъ ги завоудеши ни до конца, доколѣхъ
врагъ възроужаетъ се на достоаніе твое, възстани ги възсѣ^хю
спиши, възсѣ^хю лице твое бѣ^х нашѣхъ ѡвращаеши се ѡ насъ и
пакѣхъ възсѣ^хны ги, помози намъ имени твоео рѣ^хни. Тѣ^хм'же та-
кожѣ по възсѣ^хга рыданіе кѣхъ рыданію прилагающе и ни ѡ кѣ^хдѣ
помощи оулѣ^хжити могоуще сѣхъ възсѣ^х нашѣхъ всиротелѣхъмъ на-
родомъ словеносрѣ^хскѣхъ сїновѣхъ ѡ прѣ^хвѣхъ даже и до послѣ^хднѣхъ,
такѣхъ дѣ^ххов'нѣхъ сице и мир'скѣхъ възсѣ^хко чинѣхъ вываемаѣо люда
смѣ^хрен'но и покор'но и оумил'но прошеніе слѣ^хзно възси ѡп'ше
творимо гдѣ^хртвїю вашимъ, мѣ^хвѣствѣ^хи намъ акѣхъ родѣхъ исрал'-
тен'скомъ въз Ѣгѣ^хп'те прѣ^ххъ нѣ^хговѣхъмъ неповѣ^хдимѣ^хшїимъ и
аѣ^хстѣ^хшїимъ монар'хѣ^хствѣ^хо, понїеже вѣ^хмни те въз дрѣ^хзновенїи
многѣхъмъ излишѣ^хствѣ^хюще; симъ же сѣ^хвѣршив'ше проче^хне пѣ^хномъ
въ щедротѣхъ и сил'номъ бѣ^ххъ прѣ^хвѣзроучаю снѣ^хлѣ^хп'ное ваше оуз'-
вышен'ство.

Мѣ^хца ѡктѣ^х. кд. днѣхъ ѣ^хп'ѣ. лѣ^х.

Другом руком и курсивним писмом: Тѣо̃ ваше̃ вѣгѣрднѣ
снѣлѣпна ѿць и вѣгомѣлъць смиреннѣи архіепѣскѣхъ пекски и
патрїѣѣ словено сребскѣи

(П.)

Ярсеніе Черноєвѣ.

Печат патријарха се налази на другој страни писма.

На последњој страни писма горе другом руком: Листъ ѿ
славено-сербскагѣ патрїарха Яр'сенія кѣ бояринѣ Ѳеѣдорѣ Ялѣѣѣ-
вичѣ Головинѣ ѿ вѣстѣплениѣ ѿ напаѣкѣхъ римскѣѣ церкѣи на
восточнѣю к' венгерскѣѣ землѣи.

Мало виже опет другом руком: Подано на Москѣѣ фек-
фѣря вѣ 26. 1706. гѣѣ.

Архив Министарства Иностраннихъ Дела у Москѣи.

XCII.

Јегар, око 1705.

Исказ Ђорѣѣ Андрије Минетија о издаѣима на рачун Ђорѣѣ
Бранковиѣѣ.

Litera A.

Ban despot aus Servien H. H. Georgius von Branko-
vich dato bey mir in quartir soll

		fl.	kr.
Eger 1703.	1 baar romanische handschug		30
Zum blauen	6 lot silberne tres	9	
kleid für den	3/4 lot blaue seide per 8 zwirn . . .		30
jungen herrn	5 dutz. grosse silberne rockknöpf (per		
den	2 fl.)	10	
9. januarii	2 dutz. silberne camisolkknöpf	1	
	mehr 2 lot silberne tres	1	30
	1 baar feine winterstrimpf	1	30
7. may	11 lott faden gold. . . (per ein thaller)	16	30
	das gold trehen lassen (das wird nicht		
	extra bezahlt)		
	4 dutz. grosse guldene knöpf machen		
	lassen (per 2 fl. 30)	10	
	10 ellen carmisin dopltes flanell (per 30)	5	

	fl.	kr.
Zum roten kleid für den jung[en herrn]		
3 ellen siglleinbat weisse		42
3 lot colorirte seiden	1	30
15 lot durchbrechene gold tres von Leipzig per posta (lot 35 kr.)	26	45
7 ellen damas zur veste	8	4
9 lot silberne tres zur veste	13	30
6 ellen weisse barget	1	30
4 dutz. silberne camisollknöpf machen lassen	2	
1 bargamen (?) hand		36
geleiste bürgschaft bey Peter Trenti- nisch erben		30
fuhrlohn eine zelt von Wienn bis Praag fuhrlohn den zelt von Prag bis Eger porto von Wienn und Prag per copert mehr 1 1/2 lot löcheriche gold tres aus- sen hudt	22	38
hutstaffierung		10
2 1/2 ellen roten barget (per 16 kr.)		40
7 ellen gedopted hudbandt (per 12 kr.)	1	24
3 ellen schlesier leinbat (per 16 kr.)		48
item 9 lot löcherriche guldene tres	15	48
mehr 4 lot rigl gold		
15 ellen bat. cadis (?)		
	162	37

Ниже тога другом руком, која је писала и речи стављене
у заграду: ausgesetzte währung, welche der herr Mineti soll
erweisen, betraget 14 fl. 8 kr.

	fl.	kr.
1 lot colorirte seide		30
2 dutz. guldene knöpf (dutzent per 40 kr.)	1	20
3 ellen grüne mode band breit	1	30
2 baar handschuh alla cavalliere weisse berechnete strimpf, bänder, buder etc. zusammen	1	8

		fl.	kr.
30. junii	brief per einschluss an mich		6
5. julii	1 baar englische handschug		36
	2 ellen breite gold band umb den leib	1	30
14. julii	1 schlafrock fir den alten herrn ma- chen lassen	7	15
	fir zwirn		..
	spanische schnupfdaback		26
	1 dawackthose		20
	fir buder und		46
	$\frac{1}{2}$ lot spanische leibfarbe seide . . .		24
	ausbezahlt fir grüne farb	1	
	ausbezahlt fir leibfarbe leibat. dem alten herrn (elle per 18 kr.)		
23. julii	2 „ schusbulfer zum friedenschüsse		48
	1 ellen blaue glanz leibat		24
	2 ellen galon	3	
	2 schlesische debiche vor den graffen (eins per 1 thaller)	3	
10. aug.	1 baar weisse handschug		30
	baar geld zur kuchel accomodirt . . .	1	6
	spanisch taback		20
17. aug.	3 ellen breite ponceau band	1	30
	14 ellen leinbat (zu wem ist kommen?)	2	6
	3 ellen feinere lainbat (zu wem ist kommen?)		36
	zwirn		5
30. sept.	78 ellen cartun unter des alten herrn belz (elle per 30 kr.)	3	34
	$\frac{1}{2}$ ellen grüne leinbat		8
14. oktob.	1 borst besl.		10
	brief per einschluss		12
	bahren zu einem brustlasse für den alten Herrn	3	
(nihil omisso ex rebus facit)			42 15

		fl.	kr.
18. oktob.	porto nacher Wien fir 1 baquet briff		24
1704. den	zu einem haubel. . . und anders anord.	1	
24. februar	4 lab hausgebachene brod		36
	1 schwebische pferdtdecke		30
	buder und irsuminell (?)	1	
	3 ellen daffetband (per 20 kr.)		30
	1 1/2 ellen ponceau farbe dopl guinett .	1	
	3 buch schreibbabier		15
	4 ellen grüne daffetband (per 8 kr.) .		32
13. may	1 ellen weisse leinbat		12
	1 1/2 ellen hemetband		6
	sammet, guldene tres und anders zu kopffbaret		
17. may	2 baar handschuch und 3 ventalen .	2	
	2 1/2 ellen modeband		
9. julii	1 baar feine strimpff	1	30
	(1 baar zwirnene unterstrimpff) . . .		
	1 baar kuihegürtl		4
	1 porcelankruch zerbrochen		30
15. julii	baar geld zur kuchel	1	
23. julii	2 ellen salidan (?) grün dopplbolamit (?)	1	
	5 ellen blaue modeband (per 8 gr.) .	2	
29. julii	1 baar feine schwarze strimpff . . .	1	30
12. aug.	19 lot guldene tres (lot per 33 gr.) .	31	21
	(2 ellen ist genug zu rok und hosen)		
Zum weissen kleidt fir den jungen herrn	10 ellen rose farben dopl guinet (elle per 30 kr.)	5	
	(man soll wissen wie viel gold und macherlohn gewest ist)		
	2 dutz. grosse guldene knöpff machen lassen (per 2 fl.)	4	
	1/2 ellen weisse siglleinbat		21
	1 lot colorirte seide		30
	5 ellen barget (per 16 kr.)	1	20
15. aug.	mehr 4 lot guldene tres (per 33 gr. loth)	6	36
	1 1/8 lat durchbrochene guld. hudtres	2	
	mehr hudstaffirung und band	1	15
	(NB. alle mode band per 8 kr.)	68	46

	fl.	kr.
1 dutz. guldene knöpff		30
1 baar rosenfarbe feine stimpff . . .	1	45
2 ellen span. rosefarbe leibband (per 30 kr.)	1	
zur neuen libre fir den rätzen 16 ellen rote cadis (per 11 kr.)	2	56
2 ellen weisse, 2 ellen siglleinbat .		40
1 lot colorirte seide		30
für den studenten Wagner 20 ellen cadis (per 11 kr.)	3	40
2 ellen weisse, 2 ellen siglleinbat .		40
1 lot seiden		30
2 baar handschug		45
regalbabier und saffran		
$\frac{1}{2}$ schock feine schlesier leinbat fir den alten herrn zu hemed	10	
$1\frac{1}{2}$ ellen roten barget		24
seide		2
silberne hudtres fir die lacke		
blaue zwirn		9
übernummen fir den lacke Franzen zu zahlen	5	25
1 brochenen silbernen löffl repariren lassen		12
item 1 borcellan krug zerbrochen . .		30
1 spanisch rohr $2\frac{1}{2}$ ellen hoch von Leipzig dem alten herrn	2	
1 daffete nachthauben		45
camin seuberung		
1 spanisch rohr fir den jungen herrn	1	30
	34	50

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 194. Неке су напомене у загради писане другом руком. Изгледа да потичу од Ђорђа Бранковића. Цифре овога рачуна нису свугде тачно означене нити сваки пут добро сабране.

XCIII.

Беч, 1706. 24. април.

Цар Јосиф I. даје пуковнички чин обркапетану Јовану Секули.

Josephus etc.

Vniversis et singulis caesarei nostri exercitus generalibus, tribunis, coeterisque omnibus subalternis officialibus ac militibus, cuius gradus, dignitatis et conditionis existentibus, salutem et gratiam nostram caesaream ac omne bonum, vobis benigne significantes. Posteaquam caesarea nostra clementia ac armorum nostrorum contra nostros hostes iustitia exigant, ut illi, qui bellicae virtutis laude et insigni pro communis causae incrementis fervore inclarescunt, meritis officiorum praemiis exornentur, idcirco nos benigne considerato egregio zelo nostri Rascianae militiae in Slavoniae confiniis ad Savum constituti capitanei superioris et fidelis nobis dilecti Joannis Secula, quem is non minus ac ipsius quondam antenati et praecipue defunctus frater pro promovendis nostris servitiis, tam retroacto ultimo cum Turcis bello in dictis Slavoniae confiniis et Hungariae longaeva fidelium, utiliumque servitiorum serie, quam et a primordio modernorum praecatacti regni nostri Hungariae motuum ipse mox mentionatus Joannes Secula insigni ac constanti devotionis studio, et quidem suscepta in se legionis unius militiae nationalis Slavonicae equestris erectione ad Dravum et Savum fluvios [adv]ersus perduelles in praesens usque strenue exhibuit, ac etiamnum exhibet, nec non eximiae in militaribus experientiae propriae et singularis, qua apud praescitam gentem Rascianam pollet fidei intuitu, eidem tribunatus characterem cum praerogativa militari vulgo rang, Hungariae, Croatiae, Rascianae, Slavonicae similique cuicunque nationali militiae omnimode aequali, ad germanicas tamen copias haud quaquam extendenda, clementer contulisse. Vobis proinde praerecensitis omnibus et singulis, quatenus praelibatum Joannem Saecula pro nostro Slavonicae nationalis militiae tribuno existimetis serio demandantes, reliquis vero sub mox dicta ei concredita militia exsistentibus officialibus et gregariis firmiter iniungentes, ut eundem non solum tanquam tribunum

debite agnoscatis ac honoretis, sed et ipsi in omnibus quaecunque pro servitiis nostris militaribus promovendis de tempore in tempus is vobis praeceperit, promptum ac condecens morem geratis, dictante ita inveterata bellica consuetudine ac fidelium militum obligamine, neque secus facturi, in eo quippe benignam nostram voluntatem et serium mandatum executuri: Dabantur in civitate nostra Viennae, die 24. aprilis 1706.

Ратни Архив у Бечу, Bestall. No. 3555.

XCIV.

Беч, 1706. 6. јули.

Петар Марковић пише Ђорђу Бранковићу о неком новцу, чију исплату неки у Бечу траже.

1706. di 6. luglio in Vienna.

Gran riverenza e salute faccio sino alla tera a vostra gentil signoria, pregando il signore iddio a V. S. vita e buona salute, inapresso la liberatione, il minimo servo Pietro Markouich. Pregando una volta per la risposta con una vostra piciola scrittura per quel misero dennaro, quello si e fatto, e per dove s'e smarito, gli Ongari doppo haverci inganato e ricevuto tanto regalo, che senza alcun frutto ci hanno leuato, dove si han vantato, et ora quando nulla hanno operato, perche non scriuete che ci pagino, come allora loro stessi hanno parlato, che essi per quel negotio hanno dimandato il tal denaro. Al presente gli huomini vanno ricercando da me f 300 e mi indebitano, se questo sia giusto per l' amor de iddio, che devo io solo pagar tanto denaro in queste graui congiunture; non cui bastan tante miserie havendo perso il tutto, et or ho tal tentatione, però l' amore, che ho verso V. S. traboca tutto questo, ma sempre mi vano tribolando dimandandomi: dove hai posto tanto denaro. Io sempre dico, che il denaro sia in deposito, in loco sicuro, sopra di cio mi rispondano d' esser molto tempo che si appacientano e piu non vogliono ne posono spetare, ma dicono: tu paghi, epoi dove l' ai depositato lo riceverete. Or per l' amor de dio si e il douere

che io devo pagare il tal dennaro, ne debitore, ne in causa; prego V. S. per l' amor de iddio, dirmi con picciola scrittura quello sia restato, e quelli altri articoli alieni voglio aspetare, qui in Vienna voglio aspetare. Io non mi posso portar abaso mentre sono fatto per un bugiardo, ne credono d' esser stato dato il denaro a V. S. prego, e prego per l' eterno iddio per una risposta, la qual starò aspetando qui in Vienna. Io tutto quello haverei vorei fidar e lasciar in deposito alla sua persona, et a me non credono ma mi strapazano, facendomi molto debitore; e non e la mia colpa ma gli huomini spogliati, a tuta forza vogliono hauere il suo, benche sono pronto a giurare, che non si trovino apresso di me, ma non mi credono, e vogliono che io comprovi con testimoni d' haver dato, ma nisuno ha visto ecetto iddio e noi amen.

P. S. Si trova qui il servitore di V. S. appresso il patriarca, e scrivete mi per sue mani

Pietro Marcouich, umillissimo seruitore di V. S.

Ратни Архив у Бечу, Exped. Prot. 1706. новембар.

XCV.

Јерар, 1706. 21. јули.

Ђорђе Бранковић тужи се на домаћина да га не ће да трпи у стану и да му нетачан обрачун прави.

Rathssession 21. juli 1706.

Ban-despot Georgio Brankovich beschwehret sich wider seinen wirth, dass er ihn nimmer in seinen hauss leiden will und bittet seine schuld, weilen er angesetzt was ihm belibet, etwas genauer ihm liquidiren zu lassen.

Conclusum: Herrn ban-despot soll durch vicestadt-schreiber mündlich bedeutet werden, dass er von so vielen zimmern abstehen möge.

Јерарски Аpx. Stadtbuch, 1704—7. fol. 15.

XCVI.

Беч, 1706. 14. август.

Цар Јосиф I. пише Чешкој Комори у Прагу у ствари исплате Бранковићеве потпоре.

Auf so vielfältiges bewegliches ansuchen und lamentirliche demonstrationen des in Eger mit arrest belegten Georgii Brankowiz resolvirt, dass ihm das ausgeworfene und beim königlichen deputirtenamt bereits vorhin angewiesene interteniment jährlicher 1000 fl., samt dem, was ihm vom vorigen jahr hievon ausständig wäre, von den für die königliche böhmische kammer gewidmeten jährlichen 60.000 fl. künftig richtig und ohne anstand ausfolgen zu lassen sind.

Архив Двор. Коморе у Бечу, 1706. август.

XCVII.

Беч, 1706. 15. септембар.

Цар Јосиф I. ослобађа Србе свих дажбина због њихових услуга, учињених приликом угушивања мађарског устанка.

Protectionale für den rätzischen patriarchen und die Nation.

Wir Joseph von gottes gnaden erwählter röm. kayser, zu allen zeiten mehrer des reichs. in Germanien, zu Hungarn, Böhaimb, Dalmatien etc. Entbieten N. allen und jeden unseren generalleuthenand, feldtmarschallen etc. etc. . . . leuthenand, fendrich, wacht- und quartirmeistern, feldtwäblen, fourieren und insgemein alle unsere kriegsleuthen zu ross und fus, was nation, würden, stands oder wesens die soyen, als auch alle und jeden zuefuhr-einlogir- und quartirungs-commissarien, so dieserzeit vorhanden oder ins künftig verordnet worden mögten, unser kayserliche und königliche gnadt und alles gutes, und geben euch hiemit gnädigst zu vernemben; demnach unssers weylandt in gott seeligst ruhenden herrn vatters may. und libden aus sonderbahrer bewegenden ursachen, unseren liben andächtigen Arsenium

Csernowich, orientalis ecclesiae graeci ritus Rascianorum archiepiscopum, bischoffe und alle andere geist- und weltliche selbiger nation, so sich in Hungarn, Selavonien, Croatien, Illyrien, Missien, Albanien, Graecien, Bulgarien, Herzegovin, Dalmatien, Podgarien, Jenipolien und anderen orthen befinden sambt deren gütern innwohner, unterthanen an und zuegehörungen, wie dieselben immer namben haben mögen, nichts darvon ausgenomben, in kayserl. und königl. glaydt, schutz und schirmb gnädigst an und aufgenommen, auch von allen aygenthättigen einlogir-einquartirungen, und anderen danenhero rührenden kriegs-beschwährlichkeiten all der kayserl. und königl. armada zuegethanen unter was immer commando oder direction gestandenen trouppen gänzlich und allerdings eximirt und befreyt haben.

Undt wür nun umb dieser griechisch und rätzischen nation unss jederzeit zuforderist bei jetzigen in unsseren königreich Hungarn obschwebenden rebellionstrouben bezeygenden schuldigten treye und guten nutzlichen diensten willen, sölches von wohlgedacht unsseres abgelebten herrn vatters may. und libden glorwürdigsten anderthens ertheillte schutzpatent hiemit allerdings gnädigst bestättigen thuen.

Als befehlen wür derohalben hierauf gleichmässig euch allen, sambt und jeder insonderheit denen verordneten quartierungscomissarien, quartiermeistern und fourieren, dass ihr berührten erzbischoffen Csernovich, bischoffe und alle andern sich in obernennten landen und orthen befindliche geist- und weltliche, wie nit wenig derer guetter, sambt allen dersselben innwohnern unterthanen und appertinenzien bey unausbleibender unachlässlicher straff (ausser unserer gemessener verordnung und befehl nach erheischung des allgemeinen weesens und landes bessten) ganz unperturbirt, unmolestirt und quartierfrey verbleiben lassen, die innwohner und unterthanen mit aygenmächtigen executionen, geldschätzungen oder in andere weegs nit beschwähren, ihnen ihr gross und klein vich, ros, wägen, getraidt, wein, bier, victualien und alles anderes, wie es immer genannt werden mag, weder mit gewalt noch sonsten hinweggenomben, einige un gelegenheit, beschwährde oder schaden nit zuefügen noch

anderen solches zu thun verstaten, sondern auch diesen allen bey vorbedeuter unnachlässlicher straff gäntzlich enthalten und wider diesen unsern gemessenen willen und mainung, auch desswegen ertheillten salva guardia nichts vernomben ja villmehr selbigér würrklich nach leben, und demnach mehr-ernennten ertzbischoffen Csernovich, bischoffe und alle andre sich in obgemelten orthén befindliche geist und weltliche wie nichts minder derér gütter, innwohner und unterthanen in allen fürfallenheiten darbey schützen und handhaben sollet.

Dass mainen und wollen würr erstlich, bey vermeidung unsrerer ungnad und unausbleibender höchster straff, auch erstattung alles verursachenden schadens; und wirdt hieran unser gnädigster auch ernstlich gemessener befehl willen und maynung vollzogen.

Geben etc. Wien, den 15. september 1706.

Ратни Архив у Бечу, Bestall. No. 3581.

XCVIII.

Jegar, 1706. 17. септембар.

Исказ о исплати дугова Ђорђа Бранковића.

Repartitio supra 250 fl. qui nomine illustrissimi domini, domini Georgii Brankovich domino Ruebner postarum Pragensium officiali a camera soluti sunt.

	fl.	kr.
Domino Meyeri in defalcationem 162 fl.	22	
Severino Vogel pro carnibus in defalcat. 47 fl. .	26	
Simoni et Jacobo Werner in defalcat. 20 fl. . .	6	29
Joanni Thumbser sartori in defalcat. 18 fl. 13 kr.	8	13
N. Kraus sutori restantiam	9	
ancillae Ruebnerin post detractos 5 fl. 30 kr. .	1	30
Matheas Planck sartori post d[et]ractus 1 fl. 18 kr.	7	15
Christophoro Wilhelmb sartori post detractos 50 kr.	6	30
N. Futter pro gladio	3	03
Servo Schneider	2	
Sebastiano Deschauer pelliciaro post detractos 2 fl.	5	
Summa . .	100	

	fl.	kr.
Aerario usque 1-um septembris anno 1706. pro data alimentatione	114	
Die 8. septembris ad manus illustrtssimi principis in parata pecunia	36	
Summa	250	

Egrae 17-ma septembris anno 1706.

Арх. Сри. Краљ. Акад. Бр. 219.

XCIX.

Беч, 1706. 18. септембар.

Цар Јосиф I. потврђује даровну повељу цара Леополда I. епископу Исаји Ђаковићу на манастир Гргетер са Банковцима у оном обиму, који је утврдила комисија за регулисање имовних односа у Славонији г. 1702.

Nos Josephus, dei gratia Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, dux Luxemburgae ac superioris et inferioris Silesiae, comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kyburgi et Goritiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit vniversis, quod pro parte et in persona fidelis nostri honorabilis Isariae Deakovics, graeci ritus episcopi Jenopolitani, exhibitae sint nobis et praesentatae certae quaedam binae litterae, et quidem primae sacratissimi quondam principis ac domini Leopoldi, Romanorum imperatoris ac Hungariae regis, genitoris videlicet et praedecessoris nostri gloriosae, reminiscentiae desideratissimi, litterae novae donationales et collationales sub dato Viennae Austriae die adhuc 21-ma mensis augusti, in anno millesimo sexcentesimo nonagesimo primo iam dudum praeteritis, patienter confectae et emanatae, tenore quarum memoratus dominus genitor et praedecessor noster totale et integrum claustrum seu monasterium Gergetek dictum, in regno nostro Serviae, districtuque Iriska nuncupato existens habitum,

prout et certum pagum eo spectantem Neradin vocitatum, una cum certo deserto Bankovcze dicto ac molendinis quibusdam numero decem, cum toto et omni iure suo regio, quod in praerecensitis clauastro seu monasterio Gergetek, pagoque Neradin et deserto Bankovcze habuisset, memorato Isaiiae Deakovics novae donationis titulo, iureque perpetuo et irrevocabiliter dedisse, donasse et contulisse; aliae vero super metis et limitibus dicti monasterii Gergetek ac pagi Neradin et deserti Bankovecz vocitati ac appertinentiarum, mediante commissione ad regulanda stabiliendaque in cisdanubianis praefati regni nostri Sclavoniae, eidemque annexorum districtuum, partibus limitanea confinia, populumque mentionati regni Sclavoniae debitum in ordinem redigendum, e gremio camerae nostrae aulicae in anno adhuc 1702-do delegata, ipsi Isaiiae Deakovics assignatis et rectificatis per modofatam comissionem, patenter emanatae et confectae tenoris infra-scripti, supplicando maiestati nostrae debita cum instantia humillime, quatenus nos praenotatas binas novae nempe donationis et metales reambulatorias litteras praevio modo emanatas acceptare, approbare, ratificare et clementer confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum, et quidem primarum, tenor talis est: Nos Leopoldus, dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Ramae, Serviae, Bulgariaeque rex et archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, comes Habsburgi, Tyrolis et Goritiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantus quibus expedit vniversis, quod nos, cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factam maiestati, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelium servitiorum meritis fidelis nostri honorabilis Isaiiae Deakovics, episcopi Jenopolitani graeci ritus, quae ipse sub his vel maxime turbulentis bellicosorum motuum ac tempestatum revolutionibus summo inconcussae fidei et fidelitatis studio, constantissimique animi fervore cum vitae quoque suae discrimine, bonorumque et facultatum suarum iactura sacrae primum regni nostri Hungariae coronae et

consequenter maiestati nostrae, augustissimaeque domui nostrae Austriacae pro locorum et temporum varietate occasionumque exigentia, prompto et alacri animo atque conatu exhibuit ac impendit et imposterum quoque pari promptitudinis et alacritatis zelo ac fervore sese exhibiturum et impensurum pollicetur. Totale et integrum claustrum seu monasterium Gergetek dictum in regno nostro Serviae, districtuque Iriska ita nuncupato existens habitum, prout et certum pagum eo spectantem Neradin vocitatum, ac parte quidem ab una ad pagum Iriskam, ab altera Kukinas et Satrimczy, a tertia demum Dobrodo et Krussedo, a quarta denique partibus Remeta et Bukovacz loca ac possessiones sic vocatas territorialiter sese extendentem, una cum certo deserto Bankoveze dicto ac molendinis quibusdam numero decem, olim super fluvio ad praeattacti monasterii Gergetek moenia praeterlabente exstructis, de praesenti vero totaliter desolatis et ruinatis, omnibus omnino in praenotato regno nostro Serviae, antelatoque districtu Iriska existentibus, situatis, quae omnia antehac etiam praefatus episcopus Isaias Deakovics, antecessoresque eiusdem, pariter episcopi Jenopolitani, possedissee, literasque et literalia instrumenta ac varia divorum olim Hungariae regum privilegia superinde habuisse, verum ea omnia novercantis fortunae statu et modernorum temporum iniuria deperdita esse idem episcopus assereret, totum item et omne ius nostrum regium, si quod in praerecensitis claustro seu monasterio Gergetek, pagoque Neradin et deserto Bankoveze etiam aliter qualitercunque haberemus, aut eadem nostram ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent collationem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis, quibuslibet terris, videlicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, foenilibus, sylvis, nemoribus, montibus, collibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, pisciumve clausuris et aquarum decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet rerum et pertinentiarum suarum integritatibus, nominis quovis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus et ad praedictum claustrum, pagumque et

desertum de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, rebusque sic, ut praefertur, stantibus seque habentibus, suprafato Isaiae Deakovics episcopo Jenopolitano, eiusdemque successoribus vniversis ad praeviam etiam camerae nostrae aulicae die 13-tia praesentis mensis augusti, anni nunc currentis infrascripti, cancellariae nostrae Hungaricae itidem aulicae super praemissis intimatam annuentiam, novae nostrae donationis titulo dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter utenda, tenenda, possidenda, pariter et habenda salvo iure alieno, harum nostrarum secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur impendenti communitarum vigore et testimonio litterarum, quas in formam privilegii nostri redigi faciemus, dum nobis eadem in specie fuerint reportatae. Datum in civitate nostra Viennae Austriae die 21-ma mensis ¹⁶⁹¹ augusti, anno domini millesimo sexcentesimo nonnagesimo 1-mo, regnorum nostrorum Romani trigesimo quarto, Hungariae et reliquorum trigesimo septimo, Bohemiae vero anno trigesimo quinto. Leopoldus. (L. S.) Blasius Jaklin, episcopus Nitriensis, Joannes Maholany.

Secundarum vero continentia sequitur in hunc modum:

Sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis domini, domini nostri omnium clementissimi ad regulanda stabiliendaque in cisdanubianis regni Sclavoniae, eidemque annexorum districtuum, partibus limitanea confinia, populumque praefati Sclavoniae regni debitum in ordinem redigendum, e gremio et pro parte altissime fatae suae maiestatis excelsae camerae aulicae delegatae commissionis nomine omnibus et singulis praesentes hasce lecturis. inspecturis vel auditoris memoriae commendatur. Qualiternam summedicta sacratissima sua maiestas ad confirmandam connaturalem benignitatis suae propensionem, qua orientalis Graeci ritus ecclesiae archiepiscopum, episcopos, omnesque alios tum ecclesiastici, tum saecularis status homines, ac totum denique e faucibus barbarae Turcarum tyrannidis in sinum gratiae et clementissimam caesareo-regiamque tutelam confugientem Rascianum populum, paterne simul ac perbenigne iam antehac amplexa, ac eatenus varia et quidem signanter sub vigesima mensis

augusti, anno millesimo sexcentesimo nonagesimo primo emanata clementissima privilegia eidem graeci ritus statui ecclesiastico ac toti Rascianae genti elargita est, denuo in antelatis hisce regni Sclavoniae partibus existenti suae commissioni et tam pro parte excelsae camerae aulicae, quam etiam inelyti consilii aulico-bellici utrisque deputatis commissariis iam praevie inter utrumque suae maiestatis, tum praementionati consilii bellici, tum camerae aulicae dicasterium, convocato quoque ad id supremo commissariatus officio, facta concertatione ac unanimi eorum interessentis aulae ministerii consensu, in mandatis benignissime dederit, idque nostrae sub octava mai currentis huius anni millesimi septingentesimi secundi emanatae instructioni per expressum et quidem notanter §-o 11-mo in germanico idiomate hic penes appposito inseri fecerit, quatenus crebrius fata natio Rascianica, eiusdemque status ecclesiasticus tam in ritu ac religione, quam etiam possessionibus suis per militares aequae ac camerales omnimode protegatur, nec a quopiam quocumque sub praetextu turbetur. Quapropter huic clementissimo caesareo regio mandato ac seriae voluntati obsequentissime insistendo ad praeviam reverendissimi domini Isaiae Deakovics, graeci ritus episcopi, pro futuro sui, suorumque possessionum, scilicet claustrum seu monasterii Gergetek, pagi Neradin et deserti pagi Bankovcze, atque illuc spectantium appertinentiarum, prout ipsa suis veris et antiquis metis et nuper per iuratos officiales camerarios caesareo-regios scilicet provisos Veroviticensensem et Petrovaradinensem Joannem Andream Labos et Petrum Antonium Walter facta sirmiensi conscriptione repertis, designantur, quorum relatione mediante antelati monasterii Gergetekiensis limites in circuitu sunt: Biellegyevoziensis vetus via ex parte Remete ad lapidem Hemelt remetienses agros, et Konjic-Grob et Orlevo Berdo, in Iriskomu drumu Mala Czesma et Lubovatzky Doll, item Orliak-Berdo ad antiquam viam penes vineam incolarum Nykesevizii, inde per sylvam penes vallem Gergetekiensem ad viam Irigiensem, quae ducit Petrovaradinum et usque viam Carloziensem, ubi conveniunt duae illae viae in montibus Bukovazpotok, Strasilovo, Varsovatzky Doll, penes Bellesovo et via Bellosovaz

et sic cum paludibus Kosia in confiniis Carloviziensibus; pagi Neradin autem metae sunt: ad orientem ad claustrum Krussedoll et Neradin Zesma et Kerstata humka in sylva quercina, ad meridiem desertum Bankovac et pagus Kukinas, metales sunt Jendek Bankofaski et Molakovacziana in valle ad occidentem, territorium oppidi Irigh, metales sunt pons in via Irighiensi, et penes rivum usque Veliki-Kamen in Grabovaziensi valle, et illinc ad viam Irigiensem trans montem, guae ducit Petrovaradinum, et denique metae deserti pagi Bankovczii sunt ad orientem claustrum Crussedoll, metae Dobrodolszki doll, ad meridiem Satrinezi Vumpodrum (?) penes vallem Dobrodolskoga dola, et via, quae ducit ad pagum Satrinzy, et mola ibidem existens; ad occidentem Kukinas meta, Kukinaski doll et Travin put, ad septentrionem pagus Neradin, meta Bankovaski Jendek Kukinaski vinogradi et Kerstata Humka, majori securitate obtinenda, conservandaque, decenter factam instantiam, praedecclaratum sacratissimae suae maiestatis mandatum tenore praesentium ipsi patefaciendum duxi, in cuius proinde vim ac robur universis ac singulis in hocce Slavoniae regno constitutis officialibus cameraticis stricte committitur ac serio demandatur, quatenus tam per se, quam per suos (quemadmodum ex parte dominorum militarium hoc ipsum omnino futurum non ambigitur) ad instar praeallegati §-i 11-mi gentis Rascianae homines tueri ac defendere velint ac teneantur, eorundemque ecclesiastici status homines in bonorum suorum possessionibus ac fundis, eorundemque usu fructu pacifice deinceps permanere, in decimis item contributionibus ac quarteriis antiqua immunitate gaudere, atque in ritu suo ac religione imperturbate vivere, sinant, executuri in eo toties summe factae sacratissimae suae maiestatis benignissimam juxta ac seriam mentem ac voluntatem. Datum Petrovaradini 15-ta octobris, anno millesimo septingentesimo secundo. Sacratissimae caesareae nec non Romanorum et Hungariae maiestatis camerarius, excelsae camerae aulicae consiliarius, et ad regulanda stabiliendaque in partibus regni Slavoniae limitanea confinia pro parte antelatae camerae aulicae delegatus caesareo-regius commissarius don Ferdinandus Carolus comes Caraffa de Stigliano. Nos itaque humillimae

memorati Isaiae Deakovics supplicatione et instantia veluti iusta et aequitati consona regia benignitate nostra clementer exaudita et admissa, attentis etiam et consideratis eiusdem Isaiae Deakovics constanti fidelitate et continuo de maiestate et augusta domo nostra Austriaca benemerenti studio et conatu, praerecensitas tum paternae condam maiestatis suae donationales et collationales, tum etiam per praedeclaratam comissionem caesareo-regiam de et super praementionati monasterii Gergetek, pagique Neradin ac deserti Bankovcze, et eorundem appertinentiarum praevio modo collatorum, terminis et limitibus emanatas litteras metales non abrasas, non cancellatas nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes, praesentibus litteris nostris de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas et inscriptas, quoad omnes earundem continentias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eadem rite et legitime existunt emanatae, viribusque earundem veritas suffragatur, vigore benignae resolutionis nostrae per cameram nostram aulicam sub dato diei 27-ma recenter elapsi mensis augusti anni modo currentis infrascripti regiae Hungaricae pariter aulicae cancellariae nostrae intimatae, ratas, gratas et acceptas habentes, pro praefato Isaia Deakovics approbavimus, ratificavimus et confirmavimus, imo autoritate nostra regia approbamus, ratificamus et confirmamus salvo iure alieno. Harum nostrarum secreto maiori sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, communitarum, vigore et testimonio literarum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 18-va mensis septembris, anno millesimo septingentesimo sexto, regnorum nostrorum Romani XVII. Hungariae et reliquorum XIX. Bohemiae vero anno secundo. Josephus. (L. S.)

Ladislavus Adamus comes Erdödj et episcopus nitriensis m. p. Ladislavus Hunjadi m. p.

Copiam presentem ex authentica ista copia vidimata descripta, cum eademque collatam, eidem per omnia conformem esse testor. Viennae die 31-a martii anno 1708.

Emericus Ujvaryi,

regio-hungaricae-aulicae cancellariae registrator et taxator,
saecretorumque sigillorum regionum et archivi conservator

Дворски и Држ. Архив у Бечу, Illyrico-Serbica 1683 — 1715. No. 29.

C.

Беч, 1706. I. октобар.

Цар Јосиф I. тражи мишљење прашког намесништва о молби Ђорђа Бранковића да му се повиси потпора и да се пресели у Праг.

Joseph I.

Lieber getreuer! Welchergestaltt uns der Georgius Brankoviz, despotes et comes umb unser gnädigster verfügung auf dass sein arrest, in welchem er sich nunmehr in das 17. jahr zu Eger befindet, auss denen angezogenen motiwen nacher nach Prag transferiret und ihm alsda ein frayes quartier assigniret, wie auch zu seinem unterhalt jährlich ein mehreres gereicht werde möchte, unterthanigst supplicando angelanget und gebeten. Das zeiget der beyschluss in mehreren. Wenn uns dann die eigentliche beschaffenheit dieser sach nit bekant ist, dass befehlen wir euch gnädigst hiermit, dass unss ihr, in was für einen stand sich selber befindet, zu handen unserer königl. böhm. hoffkantzley mit dem ehrsten berichte, und hieran unseren gnädigsten willen und mainung gehorsamst vollbringen sollt.

Wien, den 1. oktobris 1706.

C поља: Kays. rescript an die königl. stadthalterey, den zu Eger arestirten und auss gewissen motiven nach Prag verlangenden Georgio Brankovitz despotes betreffend 1706.

Јерарски Арх. Одељ. Staatsgefang. G. B. Fasc. 10. Br. 8.

CI.

Беч, 1706. 2I. октобар.

Дворска Чешка Канцеларија доставља Дворском Ратном Већу да молба Ђорђа Бранковића за премештај у Праг спада у његов делокруг.

Einem löbl. kayserl. kriegsrath hirmit freundlichst zu eröffnen und werde derselbe auss der copeylicher des mehreren zu vernehmen haben, welchergestalten ihre kayserl. und königl. may. von den Georgio Brankovich despote

et comite, umb. allergnädigster verfügung, auf dass sein arrest, in welchem er sich nunmehr in die 17 jahr befinde, auss den angezogenen motiven nacher Prag transferiret und ihm allda ein freyes quartier assigniret, wie auch zu seinem unterhalt jährlich ein mehreres alss bishero gereicht werden möchte, in aller unterthänigkeit angegangen worden; sintemahlen nun aber dieses gesuch von einem löbl. kayserl. hoffkriegsrath dependirt. Es hat demselben die königl. hoffkanzley solches communiren, dabei aber recommendato ersuchen möchte hirrauf einigermassen zu reflectiren; woher entgegen etc. Wienn den 21. oktober 1706.

An den kayserl. hoffkriegsrath.

Јерарски Арх. Одељ. Staatsgefäng. G. B. Fasc. 10.

СII.

Беч, 1706. 27. октобар.

Цар Јосиф I. именује царским саветником Исаију Таковића због његових заслуга у време турскога рата и мађарскога устанка.

Nos Josephus, divina favente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae et Wirtembergae, comes Tyrolis et Goritiae etc.

Notum facimus tenore praesentium quorum interest universis, et si ex innata nobis clementia quovis loco et tempore quorumcunque commodis ac honoribus benigne consulere cupiamus, maiorem tamen non immerito hac in parte rationem habendam esse arbitramur eorum, qui spectatae vitae, morumque integritate, eruditionis praestantia, prudentiae dono, aliisque praeclaris animi dotibus praediti, praesertim vero specialibus in nos atque inclytam domum nostram fidei et devotionis meritis probati, nobis prae caeteris se gratos, dignosque gratiis nostris ac proinde ad honorum gradus et praerogativas se idoneos reddere conantur. Considerantes itaque in honorabili devoto, nobis dilecto Isaia Diakovich, orientalis ecclesiae ritus graeci addicto metropolita Jenopo-

litano, Segediensi et Bachiensi ac archimdritha (sic!) Krussendaliensi, nec non populorum Rascianorum, Ruthenorum et Valachorum, in ditionibus nostris existentium, pro eorum negotiis in aula nostra solicitandis ablegato, non solum inculpatae in moribus vitae cursum, animi candorem, caeterasque virtutes, verum etiam prudentem in rebus agendis modum, peculiaremque apud dictas gentes existimationem et episcopalem auctoritatem, prae omnibus speciale atque constans erga nos et augustam domum nostram fidelitatis et devotionis studium, tum in ultimo contra portam Ottomanicam peracto bello, tum modernis hungaricorum perduellium tumultibus diversis modis comprobatum, uti et pollicetur se imposterum etiam in tali devotione constanter praestiturum atque sua episcopali adhortatione pariter praefatos populos in continua erga nos, inclytamque domum nostram fidelitate conservaturum. Hinc ipsum praenominatum metropolitam et archimandritam dignum judicavimus, quem ob narratas qualitates et merita singularibus munificentiae nostrae caesareae donis atque praemiis prosequeremur et quidem in consiliarium nostrum caesareum perbenigne assumeremus, prouti vigore praesentium assumimus, declaramus, constituimus, aliorumque nostrorum consiliariorum numero et consortio aggregamus, adscribimusque, decernentes et praesenti edicto nostro caesareo firmiter statuentes, ut in aula nostra caesarea et ubivis locorum omnibus et singulis privilegiis, juribus, immunitatibus, praerogativis, honoribus, emolumentis, libertatibus, exemptionibus, consuetudinibusque uti, frui, potiri et gaudere possit ac debeat, quibus alii nostri consilarii caesarei utuntur, fruuntur et gaudent, seu quomodolibet uti, gaudere, potiri possunt de consuetudine ac jure, mandantes idcirco vniversis et singulis, tam ecclesiasticis quam saecularibus, principibus, proceribusque, praelatis, comitibus, baronibus, nobilibus, militibus, ministris et officialibus, cunctisque subditis ac fidelibus nostris, cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis et praecellentiae fuerint, nec non desiderantes a quibuscunque aliis has patentes literas nostras visuris, lecturis aut legi audituris, ut saepe repetitum metropolitam et archimandritam Isaiam Diakovitch pro nostro consiliario caesareo, tum in

scriptis tum viva voce, habeant, nominent, reputent, recognoscant atque honorent, ac insuper omnibus et singulis iuribus, privilegiisque, libertatibus, immunitatibus, praeeminentiis, emolumentis, consuetudinibus et gratiis memoratis integre, libere ac pacifice per imperium, regna, dominia et provincias nostras ac ubique terrarum uti, frui, gaudere et potiri sinant atque permittant, sine ullo impedimento aut contradictione. Harum testimonio literarum manu nostra subscriptarum et sigillo nostro caesareo munitarum, quae dabantur in civitate nostra Viennae, die vigesima septima mensis octobris post partum virginum anno millesimo septingentesimo sexto, regnorum nostrorum Romani decimo septimo, Hungarici decimo nono, Bohemici vero secundo.

Josephus.

Ad mandatum sacratissimae
caesariae maiestatis proprium

Joan Frid. B. a Seilern.

De Plöckner.

На полеђини: Kays. rathspatent für den rätischen
bischoff Isaias.

Дворски и Држ. Архив у Бечу, Illyrico-Serbica 1683—1715.

СIII.

Праг, (1706.) 3. новембар.

Јован Бранковић Липовац јавља некој личности да је био у
намесништву и да су му онде рекли утешне ствари.

Amantissimo fratello!

M' trovo hoggi con littere di 30. ottobre capitate mi con le prime scritture e copie, ma ancor non ho perletto, subito ho volsuto scrivervi, et sono stato ieri appresso il signore conte Chernini collonello, et appresso il signore conte Sterinberg, conte Presouschi, et appreso il collonello Rintriter, et appresso gli altri signori che sono apresso la stotholteria. i qual m' hanno fatto ogni acoglienza, con li quali ho parlato personalmente, et m' hanno detto auanti un pezo haver ricevuto da sua maiesta ordini, et in avenire, quando comandera la maiesta sua, servirano al signor despote; intanto procurate

voi ivi a Vienna, accio che iddio ci dasse qualche bene, afin potessimo esser acomodati, et tocante la carta bianca ho scritto al patrone, la qual speto a momenti, subito saran capitate, le spediro per posta. Caro frattello atendete per l' amor del patrone, che iddio gli dasse ogni bene cosi a te come a me sara meglio, amen.

Frattello e servitore **Janco Lippaij.**

P. S. Quanto prima speto alla risposta. Praga 3. octobre mercoledi. Il nostro agente Tomazo si stiza, che il patrone non invii la carta bianca.

Ратни Архив у Бечу, Exp. Prot. 1707. новембар.

На полеђини свих ових писама, преведених невешто са српскога на талијански, стоји: Razl. briefe an den despot.

CIV.

Беч, 1706. 12. новембар.

У име цара Јосифа I. одговара се Ђерђу Бранковићу да се не може преселити у Праг, нити му се потпора може повисити.

Von der römischen kayser- auch zu Hungarn und Böhmeimb königlichen mayestät unsers allergnädigsten herrn, herrn Georgio Brankoviz despot[es, c]omiti hirmit zum bescheid in gnaden anzudeuten.

Allerhöchst gedacht ihre kayser- und königliche mayestät hatten aus seinen unterthänigst überreichten anbringen gnädigst vernommen, welchergestalt derselbe umb gnädigste verfügunq, damit sein arrest von Eger nacher Prag transferiret, ihm auch sein jährliches salarium verbessert werden möchte. gehorsamst gebetten hat;

Wan nun aber die verlangende transferirung des arrestes aus verschiedenen ursachen nit seyn, die verbesserung gedacht- seiner salarii auch bey diesen gelderschöpfften zeiten nit statthaben kan.

Als hat man die noth. . . . kayserliche hoffkammer re-
comman[d]o dahin ergehen lassen, dass ihm herrn suppli-
canten die zu seiner subsistenz jährlich angeschaffte ein

{tau]send gulden richtig bezahlt werden. . . . wo sich derselbe anzumelden wissen wird. Decretum per imperatoriam regiamque maiestatem in consilio bohemico aulico, Viennae die 12-a mensis novembris, anno domini 1706.

Wentzl Norbertt Graff Kinski.

(L. S.) **Johann Wentzel Graff Wratislav.**

Christof(?) v. Schwalbenfeld.

Арх. Спн. Краљ. Акад. бр. 203.

CV.

Беч, 1706. 12. новембар.

Дворско Ратно Веће доставља Дворској Комори да се пресељење Ђорђа Бранковића у Праг не може извести, али нека се Бранковићу потпора уредно исплаћује.

Einer löbl. kayserl. hoffkammer hirmit in freundschaft anzufügen, ob zeigtet der beyschluss in mehreren, welcher-gestalt sich der herr Georg Prankovitz despotes sambt ihm der zu seiner subsistenz ihm angeschafften 1000 fl. zu rechten zeit nicht bezahlt worden, und er daher zu der einbringung einen eigenen sollicitanten haltet, und sonst vill unkosten hat anwenden müssen, gehorsamst supplicando beschwört, und umb verfügung, dass sein arrest von Eger nacher Prag transferirt, ihm auch zu seinen jährlichen unterhalt ein mehreres gereicht werden möchte, gnädigst angehalten und gebetten hat.

Nachdem aber die gebettene transferirung des arrestes auss verschiedenen ursach nicht sein, die vermehrung seiner subsistenzgelder auch nicht statthaben kann; also hat nun einer löbl. kayserl. hoffkammer hiermit dienstfreundlichst ersuchen wollen, selber möchte belieben gehörigenorths dass weitere unbeschwerlich zu verfügen, damit besagter supplicant obangerügte 1000 fl. richtig abgefolget werden möchte; übrigens verbleibet etc.

Actum Wienn, den 12. novembris 1706.

An die kayserl. hoffkammer.

Јерарски Арх. Одељ. Staatsgefäng. G. B. Fasc. 3.

CVI.

Праг, 1706. 13. новембар.

Јован Бранковић Липовац пише непознатој личности како не сме да јави деспоту за смрт патријархову, јер је деспот болестан.

Моли исту личност да настоји да што пре дођу до новаца.

Amantissimo fratello!

Ho ricevuto tutte le scritture assieme con quelle del patrone, le qual ha scritto il santo padre vescouo Isaia, et intendo, e piangendo ho perleto tutta la lettera come habbiamo perso il buon pastore. Or io scrivo al mio patrone a Egra senza mandar le lettere del padre santo Isaia, ne in hoggi scrivo di questa amara nova cosa alcuna, mentre ho inteso il steso patrone amalato; sapendo la complesione del patrone, che quando intenderebbe tal nove, non so come passarebbe, percio ho tratenuto l' ordinario d' oggi appreso di me sino alla ventura posta; fra tanto spero che haveremo qualche novita migliore della sua salute, dappoi inviaro per Egra tal afflita novita; e, fratello, atendete come meglio e piu presto potete per il buon esito, affin ancor in vita una volta potessimo vedere la faccia del nostro patrone. Hieri siamo tutti ariutati à Praga, e da qui in poi restaremo di continuo qui. Il tutto intenderete meglio dalla lettera del signor Tomaso, come prima fu qui, e di novo era ritornato alla compagnia; pertanto mi e capitata la detta lettera in mani di detto Tomaso, la qual avanti otto giorni mi ha inviato, e si stupisce il signor Tomaso, che non gli scrivete, se havete ricevuto una sua simil lettera o vero non, perche mi scrive il detto signor Tomaso d' haver dato a questo strano la quietanza, e vi ha schrito quello havete da fare, mandando vi anche la copia della quietanza. E percio, fratello, atendete ad ogni cosa, affin con prestezza potessimo aquistar il denaro, e perche vi potessimo quanto prima per via di cambio inviar qualche somma, e mi pare qui haueremo di levare la tal somma, et il conto appresso la compagnia quanto prima riceveremo vi mandaremo il bisogno, e resto vostro

servitore e fratello **Joan Lippaij.**

Scrito in Praga in fretta 13. novembre sabato.

P. S. Prego per la risposta e bacio le mani al santo padre Isaia pastore Servianno della povera nazione et resto promptissimo figlio.

Ратни Архив у Бечу, Ехр. Prot. 1707. новембар.

(У свѣжњу: Informatio seu replica super punctis et petitionibus a patriarcha Rascianorum porrectis ad 1706.)

CVII.

Беч, 1706. 16. децембар.

Главни заповедник у Угарској и Славонији гроф Гвидобалд Шта-ремберг признаје Мојсију Рашковићу наслов пуковника народне граничарске милиције.

Des heyligen röm. reichsgrafen Quidobald von Star-berg eines hoch- und teutschen ordens rietter, dero röm. kay. may. würrcklicher geheimerath, camerer, generalveldt-marschal, obrister über ein regiment zu fuess und com-mendierender general in königreich Hungaren und Slavonien etc. etc. demnach der wohlgebochrne Moses Rascoviz schon viell jahr ihro, sowohl in dem jüngst verwichenen türcken-krieg, als auch in gegenwertiger ungarischen rebellion mit des-sen treie unterthänigsten ihro kays. may. geleisteten dienste sich sonderbahr meritirt gemacht und alles das was einem wakheren officier zuſtehet in seynem bey der sclavonischen gränitzmilice obhabenden commando auf das beste be-obachtet und allenthalten, wass ihn abgelegen, lobwürdig verichtet, also habe in ansehen und erwegung dieses, ihne Moses Rascoviz den obristentitel bey erst gedachter gräniz-und nationalmilice, in dem meynem commando, untergebenen generaliten in Slavonien (wie hiemit besichet) conferirt und dieselben kraft dieses mit allen destwegen gezimmenden respect undt gehorsamb angewisen. Wienn den 16. decembris anno 1706.

L. S. **Quidobald Gf. Starhemberg** m. p.

У мојој збирци.

CVIII.

Беч, 1706.

Теодосије Симуновић јавља Ђорђу Бранковићу како добро стоји ствар на којој се ради, па га извештава о смрти и сахрани патријарховој.

Serenissimo signor despote!

La dessideratissima di vostra serenita ho havuto fortuna die vedere, bachiando le vesti d' uostra serenita per la grande stima che ho della sua lettera; ho gioje note a uiua voce informar vostra serenita di tutto quello occorre e come i buoni amici e benefatori unitamente operarono appresso cotesta corte cesarea, e particolarmente sarebbe proprio impiegare in questo caso il Lazo, et per tutti sarebbe meglio e con miglior vantaggio ed esaltazione della sua corte. Inoltre buona memoria del patriarca in quiete e sicuramente hanno transferito per via d' Ongeria in Sirmio nel monasterio di Crusadol, e posto in tumbo di san Maximiano nel giorno di sabato, del quale habbiamo mandato il ritratto morto del santissimo et una beatissima indulgenza, sotto la qualle con suo proprio pugno si e sottoscritto il santissimo patriarca, ma vi sono state poche delle indulgenze medesime et alquante figure fatte novamente; altro occorendo in queste parti al presente, e per sempre saro a servirla e morire, cosi l' omni potente iddio che mantenga nostro patrocinio accompagnando per molti anni in appreso, con cui si ralegrarebe l' aflito nostro popolo, e che all vostra serenita quando prima sua maiesta conceda appreso la sua corte una competente carica, con che desiderando e resto di vostra serenita

Umillimo e perpetuo servitore

Teodozio Simunevich.

Senza dato Vienna.

Ратни Архив у Бечу, Ехр. Prot. 1707. новембар бр. 151.

CIX.

Јегар, око 1706.

Пограживање Ђорђа Андрије Минетија на рачун Ђорђа Бранковића.

Titul. Ban-despot aus Servien herrn herrn Georgius Brankovich bey mir einloschirt soll

anno bis end des monaths oktobris zusammengezogene

1705. rechnung, restirt er mir fir folgende effecten schuldig, die summa . . . 600 fl.

als 1-mo den alten herrn verschiedene handlseffecten zur gleidung, zu hembdern etc. verabfolgen lassen

2 den jungen herrn als dessen vettern 3 nur gleider portirt mit silber und gold unbt andere zugeher

3 item den secretarium muntirt

4 item 3 gehabte lacke muntirt

5 die dienstbothen das erste iahr ausbezahlt

6 per tit. h. generals auch stadtobrigkeit anschaff. täglich an baaren geld subministr. 1 fl. an zu end julii bis martii

7 tractirter hauszins, deme zufolet alle haussfarnuss vom gringsten an bis zum grössten, als an messer, löffeln, gläsern, zün etc. unbt fir 7 person beth.

Den hausszins belangend, ist solcher NB. nur biss julii gerechnet worden: von wannen er sich wieder anfangt und seinen fortgang hat, biss wieder julii anno 1706.

Georg Andreas Minetti.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 219.

CX.

Беч, 1707, 31. март.

Цар Јосиф I. наређује јегарском магистрату да се Ђорђе Бранковић, у случају смрти, као шиизматик има сахранити у подграђу ван ограда једне цркве.

Joseph I. von gottes gnaden erwählter römischer kayser, auch zu Hungaren und Böhm. könig.

Ehrbahrer, lieber, getreuer. Demnach wir auss eure gehorsambst anfrage, wie der aldort im stadtarrest sich befindnete sogenannte despot Brankowitz, nachdem er der allein selig machenden religion nicht zugethan, zimmlich alt, und bei selbem die mors repentina zu besorgen ist, in casum mortis zu begraben wäre? allergnädigst resolvirt, dass ihr ihne auf solchen vorliegenden fall, in der vorstadt an einer kirchen-vormauer zur erde bestatten lassen sollt.

Das haben wir euch solches zur nachricht undt bei anlangung der zeit gehörigen befolgung hirmit allergnädigst zu wissen machen wollen.

Gegeben in unserer stadt Wien dem ein undt dreysigsten monatstag martii im siebenzehnhundert siebenden, unserer reiche: des Römischen im achtzehnden, des Hungarischen im zwanzigsten, des Böhembischen im anderten jahre.

Joseph.

Venceslaus Norbersky (Kinsky),

königl. böhmisch. supremus cancellarius

J. V. Wradislim.

Ad mandatum sacrae caesareae regiaeque
maiestatis proprium

B. W. von Schwalbenfeld.

С поља: Seinen ehrbahren unseren lieben getreuen N. bürgermeister und rats unserer stadt Eger.

Präs. 8. april 1707.

Јерарски Арх. Одељ. Staatsgefäng. G. B. Fasc. 3.

CXI.

Беч, 1707. 5. мај.

Главни заповедник у Угарској и Славонији гроф Гвидобалд Шта-
ремберг иставља сведоцбу о заслугама Мојсија Рашковића.

Sacri romani imperii comes Quidobaldus a Starembergh,
ordinis teutonici eques, sacrae caesareae regiaeque maiesta-
tis consiliarius intimus, campi marechallus, colonellus unius
regiminis pedestris ordinis et per Hungariam et Slavoniam
armorum caesareorum commendans generalis. Omnibus et sin-

gulis has visuris aut lecturis salutem et quod convenit. His praesentibus meis literis notum testatumque facio, dominum Moysen Raskovics, hattchia dictum, ex illustri illa familia quondam comitum seu knesium et dominorum terrestrium Starovlachiensium, in Servia oriundum, in anno millesimo sexcentesimo octuagesimo octavo ad clementissimas divi Leopoldi primi (gloriosae memoriae) nuper defuncti augustissimi imperatoris, capto tunc temporis Belgrado, per conterminas ibidem provincias ad plurimas sub turcico iugo depressas christianas gentes emissas hortatorias literas una cum fratribus et tota familia sua, cum multis millibus provincialium inter primos, qui altissimae praedictae sacratissimae caesareae maiestatis protectionem amplexi sunt, cum summo devotionis suae zelo patrias relinquens sedes, accessisse; qui ut postea etiam zelosissimae suae devotionis specimina exhiberet, omni conatu et ardore othomanicum hostem cum gente sua, quam armatam haberet, egregie aggressus est et plurimum tam ad christianae republicae ac singulariter sacratissimae caesareae maiestatis incrementum, quam ad propriae suae gloriae decus cum dextero successu fortiter ac constanter impugnavit: primamque inimico stragem ad Sczeniczam infixit, ubi quidem non paucum suorum, quadringentorum nempe numerum, per generosam pugnam in acie deperdidit, multo plures vero Turcarum exanimavit, quam victoriam pluribus aliis suis claris facinoribus in dies illustravit, ita ut suo fastigio gloriosis domus Austriacae armis non tantum ad depellendum immanem hostem acriter adstiterit, verum etiam subigendo ad contributiones militares non pauca oppida et territoria coegerit et sacro aerario immodica emolumenta praestiterit. Postquam vero ob irrumpens bellum Gallicum divisio Austriacis viribus turcica potentia respiraverit et inde amisso iterum Belgrado aliquomodo fata mutata sint, non tamen ille et familia animum mutavit, sed perpetua devotione et fidelitatis cultu potius patriam deseruit et Germanicam protectionem insecutus est, se cum suis circa Essekinum ad conterminas possessioni Othomanae partes transtulit, residuoque belli tempore eodem semper contra hostem christianitatis pectore, ingenio, fortitudine et magnanimitate

continuans, in dies maiora et virtutis et fidelitatis et fervoris sui exhibuerit documenta, praeterea etiam ad armandos limites, colendos agros et exstruenda oppida, castella et vicos studium laudabile impendit, ac praesertim arcem Saringrad in non exiguum illius regionis locum propriis sumptibus restauravit, munivit atque pontem adstruxit, vigilias ad confinia et septa munimenta ac circumvallationes erexit, ibidemque ut supremus capitaneus summa sacratissimae caesareae maiestatis et autoritate et gratia et confidentia praefuit. Tandem etiam intestinis hisce Hungaricis tumultibus lubentissimus semper et omni promptitudine, tam ad inclyti caesarei bellici aulae consilii, quam ad generalium commendantium ordines quocunque postulabatur, cum concredita sibi militia apparuit, ita quidem ut tale per ipsius fidelissima et efficacia servitia copiis caesareis adiunxerit auxilium, qualia econtra perduelles ab ipso senserint damna. Siklosiensem arcem recuperavit, ubi filius suus in secunda persona intravit. Sub ordinibusque meis anno praeterito ad Carvam famosum in dextera ripa Danubii erectum hostile munimentum, vulgo Nendorff appellatum, praeter caesareos milites insigni animositate assaltavit et primus suorum nationalium peditum, quos ducebat, vallum conscendit. Postero die Strigonium penes exercitum accessit et in illa obsidione infatigabilem se monstravit, in approsche noctu diuque ut exigebatur excubuit et suos animavit. Hybernali tempore per Danubium commeatus Budam advexit et inter utraque litora inimicas resistantias et ignem penetravit, aliaque multa tam ad sui generis perpetuum decus, quam ad proprii nominis gloriam hisce memoratis tempestatibus egit et [ad] boni publici incrementum tam annis apud Turcas durantem filii captivitatem, quam toties etiam saepius mortaliter vulneratum proprium corpus obtulit et periculis exposuit. Quae cum omnia hic descripta ut oculato et vivo testi mihi certo et indubitato constant, nullatenus me etiam tanti meriti viri digno testimonio excipere potui, qui aliunde et ab hodierno mundo, et in posteris etiam omnem, quae generosas virtutes decent, aestimationem et pro singulorum conditione affectum promeritus est. In quorum fidem has praesentes tradidi et ob-

signavi. Actum Viennae, die quinta mensis may, anno millesimo septingentesimo septimo.

L. S

Quidobald Gf. Starhemberg m. p. fm.

У мојој збирци.

CXII.

Беч, 1707. 8. јули.

Цар Јосиф I. издаје Мојсију Рашковићу патент за пуковника
националне милиције.

Nos Josephus, divina favente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae et Wirtembergae, superioris et inferioris Silesiae, marchio Moraviae, superioris et inferioris Lusatiae, comes Habsburgi, Tyrolis et Goritiae etc. Universis et singulis caesarei nostri exercitus generalibus, tribunis, caeterisque omnibus subalternis officialibus ac militibus, cuius gradus, dignitatis et conditionis existant, salutem et gratiam nostram caesaream ac omne bonum vobis benigne significantes. Posteaquam caesarea nostra clementia ac armorum nostrorum contra nostros hostes iustitia exigant, ut illi, qui bellicae virtutis laude et insigni pro communis causae incrementis fervore incalescunt, meritis officiorum praemiis exornentur, idcirco nos benigne considerato egregio zelo fidelis nobis dilecti hadia Moysis Raskovicz pro promovendis nostris servitiis, praesertim invalescente modernarum in nostro Hungariae regno perduellionum motu fideliter exhibito, nec non nacta in rebus bellicis singulari experientia, eidem colonellatus characterem cum praerogativa militari vulgo rang Hungariae, Croatiae, Rascianae, Slavonicae, similique nationali militiae omnimode aequali, ad Germanicas tamen copias haud extendenda contulisse.

Vobis proinde praerecensitis omnibus, quatenus antememoratum hadia Moysem Raskovicz pro nostro Slavonicae nationalis militiae colonello existimetis, serio demandan-

tes, reliquis vero sub mox dicta ei concredita militia existentibus officialibus et gregariis firmiter praecipientes, ut eundem non solum tanquam colonellum debite agnoscatis ac honoretis, sed et in omnibus, quaecunque ipse pro servitiis nostris militaribus promovendis de tempore in tempus vobis praeceperit, promptum ac condecentem morem geratis, dictante ita inveterata bellica consuetudine ac fidelium militum obli-gamine, neque secus facturi, in eo quippe benignam nostram voluntatem et serium mandatum executuri. Dabantur in civitate nostra Viennensi, die octava mensis julii, anno millesimo septingentesimo septimo, regnorum nostrorum: Romani decimo octavo, Hungarici vigesimo, Bohemici vero anno tertio.

Josephus m. p.

L. S.

Ad mandatum sacrae caesareae maiestatis
proprium

Joannes a Tiell m. p.

Leopold ab Herberstein m. p.

У мојој збирци. Концепат: Ратни Архив у Бечу, Bestall. No. 3658.

CXIII.

Јегар, око 1707.

Ђорђе Бранковић излаже цару Јосифу I. шта је све чинио да се ослободи, па га моли да га пусти на слободу с деспотским достојанством.

Augustissime, potentissime et invictissime Romanorum imperator, Germaniae, Hungariae et Bohemiae rex etc., dominè, domine clementissime! Ad sacratissimam pie defunctam Romanorum imperatoriam maiestatem, sacratissimae maiestatis vestrae gloriosissimum dominum genitorem, ego usque hodiernum diem ab anno videlicet 1689. libellis meis supplicibus, iam multifariam porrectis, submississime ferebar supplex, ut tandem tanto post annorum decursu innocentissimo arresto meo clementissime exui iuberer. Exposui summe fatae sacratissimae maiestati suae submississime exponenda pro remonstranda innocentia mea satis superque, unde nil crediderim potuit aliud contra me oriri praesumen-

dum, non uno, ut scire possem, horarum minuto, quid dicam tantis condignum annis, in paenam iam miserrime tolleratam, ni solum purissima ipsa devotio mea et obsequia et fidelitas, pro servitio sacratissimae eiusdem caesareae maiestatis in sempiternum mihi omni zelo et animo pleno ferenti suscepta, quatenus orientalem christianum populum iuxta clementissimum maiestatis suae sacratissimae mandatum adhortatorium, cuius hic copia allegatur sub littera A., ut adversus communem christiani nominis hostem arma sumeret, commoverim, incitaverim, adanimaverim, adque devotionem et obsequia sacratissimae caesareae maiestatis totiusque christianitatis emolumentum congregaverim; ex quo omne optimum et optatissimum ut sperarem, omnino necesse habui. Ad cuius dicti eiusdem mandati adhortatorii et diplomatis, postmodum clementissime emanati, tenorem, sub littera B., specialiter ad punctum quintum, de facto etiam et imposterum, postulante necessitate, eadem sincerissima devotione mea ac illibata erga augustissimam domum Austriacam fidelitate, paratissimum me ac promptissimum spondeo, voveo et appromitto; cum non meam magis innocentiam unquam, quam illud ipsum perquam idoneum tempus hucusque deplora- verim ac deplem, quo bellicas expeditiones in partibus orientis ulterius cum fructu promovere et operari potuissem ac possem. Vel si fuisset fors quacunque a parte qualiscumque in me versa, et illa quoque, praeter omnem spem, vera fuisset suspicio, sed et haec etiam, durante meo tot annis arresto, cum accedente naturali caesarea clementia etiam manifesta capitalia delicta tam diuturnae detentionis perpessione compensari et remitti soleant, taliterque delictum etiam, si quod in me, dato et non concesso, cadere potuisset, iam semel pro expiato haberi deberet. Anno antehac 1692., quo nimirum tempore gens Rasciana per deputatos ablegatos suos pro arresti mei eliberatione instaret et oraret, eidem genti, nomine suae sacratissimae caesareae maiestatis, per eminentissimum cardinalem a Kollich huiusmodi promissio et resolutio in scriptis exhibita fuit: ne inter populum aliquis tumultus oriatur, dominus despotes Brankovich hic expectare debet, donec castra caesarea in

Hungariam movebunt, ut cum illis simul descendere possit, ac vel Budae, vel Etzekini pro lubitu suo permanere valeat.

Anno postea 1693. id ipsum in generali consilio comitiorum archiducalium Austriacae Viennensis civitatis solenniter tractatum et ventilatum fuit, ac etiam in novellis publice divulgatum extitit, quarum copia hic adiacet sub littera C., quod tamen in cancellaria minime expeditum fuit.

Tempore vero deinceps ante initam pacem, itidem, tam deputatis de novo Rascianae nationis nostrae ablegatis, quam aliis interpositis personis et durante bello turcico toties, quoties dimissio mei sollicitabatur, ab augustissima aula hunc semper in modum respondebatur et promittebatur: ut nimirum ad conclusionem usque pacis habeant patientiam, qua die vero pax cum Turca conclusa fuerit, ea ipsa die despotes quoque Brankovich libertati restitutus erit. Et signanter anno 1695. praefatus idem eminentissimus cardinalis a Kollonich dictis Rascianae nationis ablegatis promissionem eliberationis meae secundo quoque in scriptis denuo exhibuit et praesentavit, sequenti verborum tenore: Ego loquar cum domino marschallo a Starnberg, ut concedatur illi ex eundi facultas ad hortos eo usque, donec revideatur ipsius causa. Scio equidem quod sit ex suspitione captus et aliqua litterarum perceptione, qua suspicio non est comprobata — alias aliter fuisset processum; interim habeant patientiam una cum domino patriarcha: forsitan dominus deus brevi providebit de pace cum Turcis et sic in suo regno collocari et ibi auctoritate sua uti poterunt; quod tamen praecise attinet eliberationem domini Brankovich, promovere apud suam maiestatem omnino in quantum potero non intermittam.

Similiter quoque anno postmodum 1699. ad benignissimam suae maiestatis regis Poloniae et electoris Saxoniae pro me factam intercessionem, utpote cum ex obsidione arcis Temesvariensis eadem sua maiestas Viennam reversa fuisset, eidem suae maiestati absoluta mei eliberatio tunc certo fienda spondebatur et asserebatur. Nec non Moscovitarum czareae maiestati id ipsum pariter annuebatur et promittebatur, ac deinde etiam plenipotentiarario eiusdem legato, inter caetera eius capitulationum puncta, sacratissimae caesareae maiesta-

tis ratione mei clementissime facta promissio hunc in modum extradita fuit, ut copia D. Unde clare patet ex iteratis toties augustissimae aulae compromissionibus, pace iam pridem ex dei clementia composita et conclusa (ad quod tempus maiestas sua sacratissima dimissionem distulerat mei certo certius fiendam), me iam pridem antehac eliberatum, absolutum et dimissum esse debuisse.

Verum enim vero taliter ego, semper spe certissimae ex arresto dimissionis tam diuturno tempore laetatus et consolatus, usque hodie tamen, annorum iam continuorum, in decimum videlicet et octavum (proh superi!), nondum exauditus, neque examinatus, semianimis haereo.

Igitur, augustissime imperator, cum maiestas vestra sciat, quatenus in quacumque causa reo exhibito, sive accusator existat, sive eum publicae sollicitudinis cura produxerit, statim quaestio fieri debeat, ut noxius puniatur, innocens absolvatur. Cod. lib. 9. tit. 4. De custodia reorum leg. 1. Atque lib. et tit. eodem, leg. 5.: Quos tenet carcer inclusos, custodia diuturna non maceret.

Item ibid. latine Antonii Concii leg. 6. §. 2.: Si quidem ex delatione publicarum personarum inter sex menses iudicetur, causâ autem intra annum terminetur. Nec non cod. lib. 1. tit. 4. De episcopali audientia leg. 22. §. 1. Qui in custodia habentur, visitentur et diligenter inquiratur causa ob quam detinentur.

Nichilque inter homines existat pulchrius aut robustius, quodve deum et imperatorem conciliare, magisque placare possit, quam iustitia. Novell. Just. 30. cap. 9. §. 1. Atque defensionem quocumque tempore, postulante reo, denegari non oporteat. Leg. 18. unius facinoris §. 9. J. de qua A. (?) Neque enim inaudita causa quenquam damnari aequitatis ratio patitur. Leg. divi Severi 1 J. de requirendis, leg. qui accusare volunt 4. cap. de edendo. Nam priusquam reus praesentes habeat accusatores et locum defensioni accipiat super criminatione. et dominus salvator noster Jesus Christus apud Joann. 8. 10. ait: ubi sunt accusatores illi tui? etc. etc. Nemo te condemnat, neque ego te condemno. Nec innocentia ullo modo punienda sit, cum satius sit nocentem dimittere, quam innocentem condemnare.

Leg. 5. J. de poenis leg. aut damnum §. solent, 9. Js. de poen. leg.: incredibile est, quod allegas, liberum hominem, ut vinculis perpetuis contineretur, esse damnatum 6. c. eodem tit. leg.: mandatis principalibus cavetur, ne quis perpetuis vinculis damnetur. 35. Is. eodem tit. de poen. Denique leg. Arianus ait, 47. Is. de obligationibus et actionibus, ubi de liberando quaeritur, faciliorem esse oporteat ad liberationem, cum diuturna incarcerationi morti comparetur, neque unquam inauditus iure condemnari possit.

Placeat ideo clementissimae maiestati vestrae, pro quo ad augustissimos hocce supplicio procumbo pedes, innocentiam meam tandem intueri et submississimas, justissimasque preces meas, tantociens ad augustissimum delatas thronum, exaudire, meque iam ita senio plene defessum. toedioque tam diuturni arresti prorsus exsanguem, pro iustitia in liberum denuo pedem clementissime reponere, ac denique in pristinum statum meum (in quo piissime defuncta maiestas sua sacratissima me, una cum mea familia, tanquam antecessorum meorum haeredem et successorem confirmavit, ac in evidens etiam confirmationis testimonium diploma quoque caesareo-regium, primo quidem in castro Laxenburg, die 7. mensis junii, anno domini 1683., quod etiam per ablegatos maiestatis suae sacratissimae plenipotentarios, tunc mihi in partibus patriae meae existenti transmissum est, secundo deinde Viennae Austriae, die 20. mensis septembris, anni 1688. emanatum, mihi clementissime contulit, cuius tenorem postea nimirum in protocollo sive libro regio perquiri facere ac in transumpto aliarum literarum privilegialium toties, quoties sub propria augustissimae manus subscriptione, itidem Viennae Austriae, primum die prima mensis martii, anno domini 1691. secundo inibi die prima mensis septembris, anno domini 1692., ut clare liquet ex adiacente earum tenore, sub littera E, emanatarum, dare et concedere, meque ita durante quoque meo arresto, quasi bifariam confirmare et ratificare dignata est, quo solo indicio saepefata maiestas sua sacratissima abunde testatum fecit, me omnino pristinae aureae libertati restituendum esse debere) reducere, neque hucusque inauditum et nondum, iam per octodecim annos, examinatum in squa-

lore arresti me semianimem per paucos, qui mihi adhuc supersunt, vitae meae dies interire sinere. Quam augustissimam innatam benignitatem deum exoraturus optimum maximum pro sempiterno felici, contra hostes suos, progressu, omnibus viribus in vita adhuc restanti mea, pro virili [parte] semper fidelissime sincerissimeque insudando demeriturum voveo.

Sacratissimae caesareae maiestatis submississimus et oboedientissimus

Georgius, despotes.

С поља: Ad augustissimum, potentissimum et invictissimum Josephum primum Romanorum imperatorem, ac Germaniae, Hungariae, Boemiaeque regem etc. etc. dominum, dominum clementissimum, demississima instantia introscripti.

Оригин. концепат у мојој збирци.

CXIV.

Беч, 1707.

Језујита Гаврило Хевенши излаже цару Јосифу I, на који начин да се Срби поунијате.

Augustissime imperator!

Quod si omne principium, quod bonum est, arguatur a deo habere suam originem, profecto per mortem schismatici Rascianorum patriarchae, ex singulari divinae providentiae nutu, cum aliis duobus etiam saecularibus Rascianorum capitibus, videlicet Joannis Monasterli generalis et Petrovardiensis colonelli Savae, eodem quasi tempore subsecutam, summum ad futura incredibilia fidei catholicae et servitii caesarei in dititionibus promovendi summenda incrementa de caelo affulsisse misericordiae donum clare animadverti potuisse existimo; non enim ulla pro extirpando ex omnibus haereditariis suae maiestatis sacratissimae regnis atque provinciis pestifero hoc schismate commodior potuisset desiderari occasio, quia sublati praetactis capitibus et eiusdem schismatis conservatoribus (quos velut zizania ad alleviamentum nostrum deus ipse sustulit), si alia capita non successerint,

de necessario schisma perire debet, nam nullo existente patriarcha nulli existent episcopi, quia per neminem alium quam per patriarcham nominantur, nullisque existentibus episcopis nulli pariter existent calugeri, cum isti per nullos alios, quam per patriarcham vel episcopos ordinentur et sic deficientibus seductionis capitibus, id est patriarcha, episcopis et calugeri infallibiliter populus ille ac tot centena millia, imo milliones animarum ad Christi et Romanae ecclesiae salvificum ovile confugient, ex quo pariter tantam suae maiestatis sacratissimae utilitatem emanaturam confido, ut deficientibus talibus seductionis capitibus populus ille, tam in spiritualibus a catholicis praelatis, quam in temporalibus immediate a caesareis officialibus gubernetur, et imposterum sub eorundem directione victurus sit, nullum enim talem coriphäum populus hic habebit, qui paenes augustissimam aulam pro schismaticis privilegia exsollicitet, sed omnes in uno ovili ac sub uno pastore deum benedicent, romanaque ecclesia tali modo liberabitur ab inimicis et caesar a mendicis; cessabunt quoque tot importunae annuarum pensionum exsollicitationes ac tot praeiudiciosae locupletissimorum bonorum eyulsiones. Ideo omnibusque viribus ex toto spiritu adnitendum est ne alius patriarcha eligatur, quod opus pariter deum peroptimum secundaturum et facilitaturum confido, mortem enim secundum vota et desideratum Catholicorum successisse quis ignoret?; cum praeter tres schismaticos episcopos reliqui omnes morte sublati sunt ac nulli alii eorundem loco hodiedum exsistant. quos pro meliori informatione sequentes recensendos esse arbitratus sum. Et quidem primus fuit episcopus Quinqueecclesiarum nomine Ephrem, qui nunc absens est et in Moscovia moratur, neque amplius rediturus, et si rediturus esset, non admittendus est. 2-dus Carlovi-czensis Stephanus nuncupatus. Hic adest in suo loco, et quia praee omnibus aliis senex et decrepitus fuerat a defuncto patriarcha in successorem nominatus est. 3-tius episcopus Packarzensis Sophronius dictus, qui tantum nominatus episcopus, non autem consecratus fuisse fertur. Hic occupare intendit sedem uniti olim Petri Lubibratic, qui etiam ibidem loci manere posset si catholicae ecclesiae uniretur, et hoc

ipsi per caesareum decretum notificari et per suam eminentiam dominum cardinalem a Collonitsch in episcopum (prout et loci illius praedecessor fuit) ordinari deberet. 4-tus episcopus Isaias, qui Viennae adest et ipse unicus est superstes draco et columna atque fulcrum totius schismatis, et propterea a tota natione in ablegatum electus, qui considerans hunc episcoporum defectum se huic malo velle remedium ponere omnimode contendit, videlicet populum, primoresque populi, aliosque Rascianorum belli duces subdole instigando ut congregationem aliquam instituunt et ad instar unitae ecclesiae inter se episcopos eligant et per alios episcopos consecratos, qui actu existunt, consecrari faciant, sicque consequenter [ad] electionem patriarchae veniant, quam congregationem occasione harum nundinarum ipse, si necessariis ad id passibus provisus fuisset, Viennae instituere intendebat, quod occasione exercitus nostri utpote in vicinia consistentis etiam facile effectui suo mancipari potuisset, si se videlicet capita rasciana militaria et alii Rasciani quae-stores (qui aliunde numerose ad has nundinas convenire solent) se (sic! huc Viennam contulissent, quos quotidianis ad se literis invitat, prout etiam iam plerasque iisdem similes citatoriasque ad omnes ferme Rascianorum partes exmiserat, ut caeteri qui ob praegnantibus rationes huc venire non possent, eorum vota, nomine et sigillo roborata, scripto transmitterent. Quapropter hic homo immediate ea modalitate quam oretenus referam amovendus esset, quia sublato hoc Cerbero Rasciani direttore carebunt ac facilius omnia reliqua susque deque vertentur. Sanctus episcopus Batovich, alias sub ditione veneta in Dalmatia et civitate Sibenizensi consistens, qui pariter ad comparandum citatus, si non personaliter per epistolam suum votum exmittendum habet, cui si patriarchalis sedes conferratur, omnes subditos partium cismarinarum incitabit, ut ad ditiones venetas transeant; ideo officialibus caesareis, qui curam illorum passuum habent, committendum esse iudico, ut huic Batovich sedulo invigilare studeant, et, si ad ditiones caesareas transire vellet, eundem actutum ad arrectum ponant. Idem si quispiam ex partibus turcicis huc transiret, pariter est praepediendus. Totum autem consistit,

ut iste Isaias immediate amoveatur, nam sub iurisdictione caesarea, praeter recensitos, nulli alii schismatici episcopi in vivis reperiuntur. Vacantes vero mortuorum sedes bonum foret si eminentissimus dominus cardinalis a Kollonitz episcopis unitis easdem mediante expeditione caesarea conferret, qui alios non admissuri sunt. Sedes vero praenarratae sunt sequentes; nempe archiepiscopatus et patriarchatus schismaticorum, quod nunquam restabiliendum; similiter vacat episcopatus Budensis et Pestiensis, prout et episcopatus Likae et Corbaviae confiniorum Carlostadiensum, episcopatus Baiensis vacat, pariter etiam episcopatus Transylvanus vacat. Et isti sunt schismatici Rascianorum episcopatus adhuc hodiedum vacantes. Iam quoque unitorum ex praedicta natione episcopos recensendos esse inficiari non potui, quorum 1-mus episcopatus (sic!) Suidicensis, nomine Turcinovich, in quo bonus unita est et latinus; huic non absimilis episcopatus (sic!) Mohaczensis unita bonus, qui nec ad schismaticorum congregationem sive electionem venient, neque etiam per schismaticos invitabuntur. Praeterea etiam sublato Rascianorum patriarcha tanquam capite tollentur etiam despectus et excessus a schismaticis antehac commissi et imposterum quoque committendi, ex quibus casus aliquot nefarios a defuncto patriarcha ad Isaias instigationem perpetratos huc memorandos adducere volui. Et quidem 1-mo contigit episcopo Lubibratich, ut praevis structis circa domum suam a demortuo patriarcha capiendi insidiis eundem tandem veneno sustulerint; pari modo 2-do vicarium eiusdem pie defuncti Lubibratich in capite ita securi vulnerarunt, ut desuper mors subsecuta, quod eidem ex rancore accidit quia unita fuit. Eodem modo 3-tio dicti Lubibratich fratrem abbatem etiam dolose caeperunt et ad compotes posuerunt, eundemque in Vallachiam exmiserunt, ut tantummodo potuerit patriarcha huius episcopi domum, vineas, reliquasque suas res occupare et libere usurpare, ex quibus diversa utensilia ipsemet meis oculis apud praementionatum patriarcham vidi, clareque cognovi. 4-to episcopum Ephrem Bagnanin bonum unitam tam diu patriarcha persecutus fuerat, donec praeter desperationem ad Turciam profugerat, nec non 5-to episcopum Suidicensem unitam bonum

pariter patriarcha accessit cum suo fido achate Isaia, et ex consilio eiusdem Isaiae praedictum episcopum in sede ligarunt, violentaque manu coegerunt, ut denuo ad vomitum redierit, quod dominus episcopus Zagradiensis occulte resciens eidem in auxilium plures milites mittendo, praetactum patriarcham profligavit, bonumque unitam a vinculis et morte liberavit. Ex quibus enormibus factis maiestas sua sacratissima gratiose reflectere dignabitur, ne alius patriarcha Rascianorum nominetur, quem procul dubio Isaiam tanquam praedicti schismatis et nationis directorem Rasciani futurum sperant, qui eo magis fidem catholicam persequetur, imo nec generalibus caesareis cum natione illa parebit, et ex eo fine adhuc vivente priori patriarcha in punctis hoc etiam unicum praedictus Isaias proposuit ac voluit, ut ipsorum militia neque a nostris generalibus dependeat, sed tantummodo a patriarcha, qui solus et unicus, nulloque alio cooperante, tam ipsorum generales, quam alios officiales eligere valeat. In contrario vero populo grave non erit patriarcha carere, et quidem ex eo capite, quia se sublevatum sentiet ab ea contributione, quam patriarchae praestare necessitabatur, imo nec ipsa monasteria obstabunt, quae patriarcha annuatim bene excoxiabat. Posset tamen populo unum caput et consiliarius hic in cancellaria hungarica deputari et indulgeri, sed catholicus, et quidem talis ex dicta natione praeponi, sic enim satisfiet tam catholicis quam schismaticis, ostendendo illis, quod ab Hungaris amplius nullam dependentiam habituri, quae unica fuit hactenus omnium quaerela et gravamen, quod ab Hungaris tanquam antipaticis graventur, et talis posset loco patriarchae illis concedi, qui etiam plus quam patriarcha, tanquam purus idiota, illis profuturus esset, episcopos vero in futurum rascianos etiam unitas proprii dioecesani quilibet suos eligat et suae maiestati praesentet, eumque tanquam suffraganeum teneat et sic cursu temporis plane unum quid cum catholicis insensibiliter efficietur, et ipsorum praetactorum catholicorum autoritas atque iurisdic-tio salva permanebit. Hac singulariter spe maiestati repraesentandum, ne populus in suspicionem aliquam agatur, cum electio patriarchae rasciani non possit fieri sine con-

gregatione et modernum turbulentum tempus non nisi per clandestinas congregationes desaeuere incoeperit, itaque his stantibus nec seruitium suae maiestatis sacratissimae tales congregationes admittat, ut modo convocentur, nec illi qui sunt in seruitiis caesareis ex sibi commissae custodiae loco se absentare valeant, sed alia magis opportuna in regno occasio ad talem congregationem instituendam expectanda et per generales caesareos cum consensu suae sacratissimae caesareae maiestatis populo, ipsique Isaiiae interea tale decretum expectatorium (qua pure populus spe interim lactandus) interea (sic!) exmittendum foret, donec in tali opinione abdormiat et sic illorum perversus mos et schismaticum religionis exercitium plane in oblivionem deveniat. Ad quod opus ultronee facilitandum, patriarchalemque electionem potenter praepediendam etiam multum casus ille (qui nuper in devectione corporis defuncti patriarchae in Sirmium Crusen-thalii contigit) magnopere deferet, dum nempe ex monasteriis, plerisque ibidem locorum copiosi calugeri ad praeattacti demortui patriarchae corpus tumulandum convenissent, iidem coram populo eorum congregato mox Carlovicensem schismaticum episcopum nomine Stephanum pro successuro patriarcha festivo planctu denominarunt. Quod praenuncupatus Isaias rescians hic Viennae coram ministro quodam mox querulose repraesentavit ac contra eandem electionem tanquam in absentia ipsius rite ablegati et plenipotentarii invalide factam solemniter protestatus est, ob quod idem, dum a praeattacto ministro simulativè seditionis et rebellionis novae argueretur, oretenus reposuit, se quidem hoc in passu rebellionem quandam concitare nolle, electionem tamen hanc, solummodo inter pocula et in absentia principiorum factam, absolute nullam et usque ad maiorem populi congregationem differendam fore. Quod vero patriarchae res et mobilia, hic Viennae post mortem illius relictæ, concernit, illa retinenda sunt Viennae pro pignore eorundem fidelitatis, cum ibidem sint omnia illorum (ut vocant) sacra apparamenta, quae ab illis ita asservantur, ut olim dii tutelares; circa quae, prout et vineas, aliaque animalia, equos, caeterasque res, ita disponendum, ut mancant paenes quem sunt,

commonendo, ne dissipentur aut ruinentur, ut et sub hoc specioso praetextu quasi pro futuro patriarcha conserventur, quia sic Rasciani ipsi inducentur credere, quod sua maiestas sincere velit ut alius patriarcha succesu temporis eligatur et e contra illi ipsi, qui interea res possidebunt, ut eo diutius earundem usum fructuum habere possint pro posse illorum impediunt ne alius patriarcha ita cito eligatur, imo etiam citius quam illas res ex manibus daturi potius omnes catholici fient. Cuius exemplum in vicario patriarchae elucescit, qui a me fuit dudum conversus, sed aperte adhuc tenet cum Rascianis timoris et proprii interesse causa. Quas omnes res cum vivente patriarcha ipse vicarius habuerit, modo ipse Isaias propria auctoritate pro se usurpavit, memorialiterque institit apud suam maiestatem sacratissimam, ut eundem omnium rerum conservatorem feceret. Eo gratiose reflectendum hoc in passu esse arbitror, praetactis Isaias, qui non alia de causa ista omnia ad se rapuit, quam ut illa schismatis specimina conservet, ne una cum schismate pereant, serio iniungendum ita, ut haec omnia sub vicario, paenes quem fuerunt vivente patriarcha et cui a patriarcha ipsomet concredita, denuo restituantur, quae postmodum possunt dari illis qui voluerint catholicis uniri. Bona vero collata patriarchae, ad 38 millia florenorum se extendentia, potest quidem sua maiestas sacratissima interea, ipsos vacasse solando, pro tempore cum usu fructuum perceptione in possessione relinquere, sed expeditionem et authenticum desuper instrumentum illis nullatenus expediendum demandare, ut eadem bona successu temporis eo facilius ad suam maiestatem sacratissimam devolvantur; pariter se habet cum pensione trium millium florenorum novo patriarchae reconferenda. Quod monasteria concernit si sua eminentia vacantes episcopatus unitis episcopis contulerit, his visis quoque alii episcopi et monasteria convertentur et sic eo citius schisma hoc extirpabitur, nec non officia saecularium qui emoriuntur a suae maiestatis officialibus et generalibus unitis catholicis conferantur, neque admittant ut illi suis schismaticis eadem officia conferrant, imo per dominum principem Salmensem inhibendum foret ne saepedictus Isaias ad congregationem

celebrandam ullos officiales, tam ecclesiasticae quam saecularis dignitatis, eligere praesumat, quae ad meliora tempora, ubi omnes adesse poterunt, relegetur. Ideoque consultum foret ut maiestas sua sacratissima, prout iam supradictum est, patriarchalis sedis collationem adhuc in suspenso relinqueret, eosdemque decretorum aliorum attractiorum et pure vacuo praetextu, quasi tota natio bello pacato commodius convenire et negotia sua facilius tractare posset, interim animaret, cum ipsimet Rasciani in suo nupero memoriali expresse petierint, ut electio patriarchae cum totius populi consensu fiat, qua occasione etiam illud bene pensitandum venit, quod si in omne eventum Turca contra suam maiestatem denuo arma moveret ille patriarcha, qui modo in sede defuncti in Turcia residet, facile, patriarchatu hoc in caesareis ditionibus vacante, cum toto sibi subdito Rascianismo ad devotionem suae maiestatis convolare posset, sede vero hac patriarchali iam alicui alteri collata, partes caesareas plus abhorrere quam amplecti posset. Quod autem nunquam illis debeat admitti ulla restitutio sui ritus, electio novi patriarchae et congregationum celebratio, exempla docent, quod quotiescunque illi sua capita habuerunt schismatica, illa cum Turca tractabant, a seditionibus non abstinentes, prouti haud dudum fecerant cum Zrinio, cui promiserat patriarcha ipsam Austriam invadere et devastare, cuius notorium exemplum unus ex ipsis captus et in carceribus mortuus reliquit, ac recens quoque in ipso despoth experti [sumus]. Capite ergo et congregatione, seductoreque carentes suae maiestati fideles esse necessitabuntur: nam originem patriarchatus huius inquirendo nullus per se fuerat, sed tantum vicarius patriarchae Constantinopolitani; schismatici vero id a Porta Ottomanica multa pecuniarum expositione compararunt et per Turcam ille patriarcha factus fuit. Imo hic Arsenius duos alios in primordio suo habuit, quos auxilio Turcarum persecutus extirpavit, unum persequendo, donec fugiens crepuerit, et alium captum patibulo appendi fecit. Quin imo etiam de praesenti unus alter patriarcha in ditione turcica post istius modi defuncti discessum se in sedem eius Podpez dictam instruxit. Ideo iste defunctus patriarcha qui

vagus et ex sua sede detrusus, quando alio quo non scivit, ad caesarem se vertere necessitate constrictus, non amore deductus venerat, ideoque locum pro sua sede, cum propria sede caruisset, a sua maiestate sacratissima expetiit. Praeterea etiam consultum foret, ut privilegia ipsorum a caesareo generali populo praesententur, ut taliter episcopi non capiant occasionem se paenes populum authorizandi vel animos populi per hanc privilegiorum extradationem captivandi, sed omnem favorem a caesare et caesareis generalibus catholicis acquirat, quia et populus per hoc ipsum non amplius tantam servabit aestimationem, sicut faciebat, erga sua capita, quando videbit, quod eadem ipsorum praesumpta capita nil valeant, sed naturaliter eo flectet a quo bona recipit. Quae maledicta schismatis capita rudi populo mendaciter repraesentabant, quod augustissimus caesar in gratiam et ob respectum ipsorum et non intuitu populi similia privilegia clementissime concesserit. Ut igitur non habeant cum tanto divini atque caesarei servitii detrimento se amplius commendandi vel utiles ostendendi occasionem, dominus generalis Guidobaldus a Starenbergh illa privilegia nomine sacrae maiestatis populo extradet, nam falso refert Isaias, qui dicit, quod privilegia sint in illa obsignata cista, quod eadem aperta clarius patebit videlicet tantum copias et non originalia privilegia ibidem contineri, prout etiam cum aliis omnibus melioribus patriarchae rebus practicavit, quas omnes furtive, quinque plenas cistas, Vienna subducere cupit, cum tamen patriarcha securitatis ergo eandem Viennam huc receperat. Cui nullatenus credendum, sed cum ad loca periculosa eadem conferat, certum dolum aut infidelitatem latere subque insuspecto est, cum omnia sua meliora ex haereditariis suae maiestatis sacratissimae provinciis ad alienas transmittere omnimode contendat; ideoque se sua maiestas sacratissima, quamdiu eundem adhuc in manibus ac provinciis suis habet, eiusdem personae assecurare posset, quae omnia ex homagiali, quo tenetur, obligamine maiestati suae sacratissimae attamen sub rosa (quia hoc rescito etiam ab iisdem schismaticis vita periclitari possem) genuine repraesentare, meque humillime

recommendere volui. Другом руком додано: Viennae anno 1707. P. Hevenesi soc. jes.

С поља: Informatio moderni gentis Rascianae status genuina descriptio.

Дворски и Државни архив у Бечу, Illyrico-Serbica 1683—1715.

CXV.

Јерп, 1708. 25. октобар.

Исказ о томе како је утрошен квартал Бранковићеве потпоре.

Einnahme

Nahmens sr. fürstl. gnaden herrn herrn von Branckowiz hat herr Rubner das-quartal von 18. junii bis 18. septembris anno 1708. erhoben mit 250 fl.

Aussgaab.

Dem jungen herrn grafen auf befehl sr. fürstl. gnaden durch herrn Rubner bezahlt worden in Prag 30 fl.

dann hat herr Rubner wegen des herrn Minets anforderung der 300 fl. in handen behalten 50 fl. eurer löbl. lossungcammer bezahlt.

die den 4. septembris durch herrn dr. . . cipirte dem herrn eur. junckher. . . . bar anticipiret 5 fl.

mir Kolb so ich anticipiret [20] fl.

den 14. sept. 1708. 20

den 1. oktober 5

den 18. „ 5

den 20. „ 20

den 25-to octobris sr. fürstl. gnaden bar den rest behändiget mit 95 fl.

Summa 250 fl.

Eger den 25. octobris 1708.

Kolb.

С поља: Rechnung über 250 fl. fürst. Branckhowitz alimentationsgeldt von 18. junii bis 18. sept. anno 1708.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 215.

CXVI.

Беч, 1708.

Молба народног изасланика Софронија Подгоричанина, епископа Славонског, да се српске привилегије инартикулирају на угарском сабору и да се Срби изједначе са осталим грађанима у Угарској.

Sacratissima regiaeque maiestas domine, domine clementissime!

Ab eo tempore, quo non ita pridem pie defunctus metropolitae noster et nos cum ipso huc Viennam apulimus, iam septimus agitur mensis, et statim in primordio nostri huc adventus, licet maiestati vestrae sacratissimae humillimas nostras exposuerimus instantias, earumdem effectum et expeditionem incessanter sollicitaverimus, nullam tamen et nec quidem in minimo ad hodiernum consecuti sumus resolutionem. Interea autem tantas, in tam copioso numero nostrum hic existentium, expensas facere necessitati sumus, ut praeter summam huc nobiscum aportatam, quae non contemnenda erat, iam etiam debita ad interesse soluta contrahere debuimus. Plurimum autem cordolio nobis accidit quod metropolitam nostrum vita hic decesisse, lachrimabundis oculis conqueri et nationem nostram ita disconsolatam dereliquisse perpendere debeamus. Ut tandem post tantum temporis intervallum hinc tandem expediri et expeditione nationem nostram viduam et derelictam consolari et sic ad ulteriorem fidelitatem (quam ilibatam hucusque semper retinuit et usque ultimum vitae halitum constanter retinere pollicetur) incitare valeamus, proinde maiestatem vestram sacratissimam humillime implorandam duximus, quatenus stante hac adhuc generali regni Hungariae diaeta in sequentibus passibus ut iidem nimirum in ea articulariter acceptentur, suos benignissimos ordines elargiri dignaretur. Et quidem:

Praeprimis cum cuiuslibet gentis et nationis conservatio et augmentum in eo consistat, ut liberum cuique religionis suae exercitium imperturbatum concedatur, adque ad hoc stabilendum et eo securius observandum omni necessaria modalitate incolis provideatur quemadmodum in regno Hungariae receptis ibidem lutheranae et reformatae religionibus

ad liberum eoque securius admittendum earundem exercitium, in variis diaetalibus regni congressibus et eatenus multipliciter sancitis articulis communi omnium regnicolarum voto provisum est, ideoque non minus, imo eo magis et nostrae religioni graeci ritus a multis seculis in Hungaria, partibusque eidem annexis, existenti, habitae, vel maxime etiam exinde, cum maiestas sua caesarea atque regia id ipsum quoque in privilegiis suis nationi nostrae impertitis et confirmatis benignissime indulserit, omnino concedi debet. Ut vero obsequela debita modofatorum privilegiorum eo infalibilior habeatur ac in conservationem et augmentum nationis nostrae, exercitio libero religionis graeci ritus natio quoque nostra eo securius frui et potiri valeat, de necesse est, ut ad instar aliarum religionum (quibus nostra deterior haberi non potest) idem exercitium liberum religionis nostrae moderna stante generali diaeta non secus articulariter admittendum et observandum decernatur.

Secundo: Privilegia, immunitates et libertates quasunque in regno non acceptatas et publicatas, omni vigore et effectu carere de universali lege regni haberi certum est: cum autem ex defectu iam a tanto tempore (quo interea privilegia nostra consecuti sumus) non indicti neque celebrati diaetalis congressus, nec pro privilegiis nostris ibidem publicandis et acceptandis instare potuimus, ut itaque vigore et effectu suo legaliter floreat, requiritur non minus ut eadem privilegia, immunitates et libertates diaetaliter et articulariter acceptentur et observanda determinentur.

Tertio: Non minus ut militares officiales et milites nostri affulgente pace in caractere et dignitatibus suis conserventur, iisdemque de ulteriori persistentia, ne ad rusticitatem adigi possint, articulariter provideatur.

Quarto: Cum incolas nationis nostrae etiam regnicolas regni Hungariae, partiumque eidem annexarum, actuales esse nemo negare possit, iustitiae, iurique idcirco consentaneum quoque esse quilibet affirmare debet, ut et natio nostra ad instar aliorum regnicolarum iisdem in regno privilegiis potiri permittatur. Ideoque dignum et iustum est, ut nobiles et cives nationis nostrae in comitatibus et civitatibus regiis,

sicuti Hungari et Germani indigenae, promovendi et ad respective congregationes, senatusque (praesertim Budae et Pestini, in quorum ultimo loco licet iam antea quispiam ex natione nostra, Emanuel Nikola dictus, officio senatoris functus, nescitur ex post quo sinistro praetextu eodem vicissim, in maximum nostri despectum, privatus fuisset) promiscue accipiendi admittantur, neque ullus ex illis, cuiuscunque status et ubicunque degens in quibuscunque occurrentiis, prae alio magis aggravari permittatur.

Quinto: Siquidem ab aliquot iam saeculis certa certorum regum Hungariae decreta, utpote decretum Matthiae 5. ar. 3. et 4. Vladislai decretum 2. ar. ultimo in puncto immunitatis decimarum pro populo et natione nostra militancia habeamus, pro quorum hoc diaetali congressu articulariter fienda vicissim confirmatione et renovatione non minus humillime supplicatur. Demum si contingeret incolas cuiuscunque loci nationis nostrae cum dominis terrestribus contractus arendatitios inire, ut in iisdem irrevocabiler conservari debeant, ne tales contractus arendatitios, bona fide initos, ex post in maximum incolarum detrimentum revocatos aut aggravatos experiri debeamus. Quae instantiae cum et legibus consonae sint, intuitu quoque tot fidelium tum praeterito bello turcico contra Ottomanicam Portam. tum hoc praesenti rebellionis tumultu adversus eidem adhaerentes tanta sanguinis illyrici effusione et deperditione omnium bonorum, fideliter semper praestitorum servitiorum, earundem eo certiorum quoque effectum speramus et emorimur

sacrae caesareae regiaeque maiestatis vestrae humillimi, perpetuoque fideles subditi

Sophronius Podgoriczanin,

episcopus Slavoniae et nationis Rascianae ablegatus.

На пољњни: Ad sacratissimam caesaream regiamque maiestatem dominum, dominum elementissimum humillima instantia Sophronii Podgoriczanin, episcopi Slavoniae et nationis Rascianae ablegatorum pro diaetaliter et articulariter introsertorum punctorum fienda receptione elementissima.

Концнат у мојој збјрци.

CXVII.

Jegar, 1709. 22. januar.

Исказ о исплати дугова Ђорђа Бранковића.

Repartition

über 250 fl. gefallen es quartalgelt von 18-ten septembris
bis 18. decembris anno 1708. für-se. fürstl. gnaden von
Brankowitz etc.

Den 25. octobris anno 1708. hat hr. Rubner in Prag dem jungen herrn grafen von Brankowitz zu seiner unpässlichkeit vorgeliehen	4 fl.
item diesem baar geben	30 fl.
den 30. decembris sr. fürstl. gnaden durch herrn. . . . junckern	20 fl.
1709. den 9. jener sr. fürstl. gnaden geben	13.20
herrn. . . . junckern wegen der schachtl von Wien, für sr. fürstl. gnaden	38 fl.
den 14. jann. sr. fürstl. gnaden b. . . . den 21. jann. dem herrn Mineti auf befehl euer (?) wohlgl. dem raths. . . . den 22. dtto für sr. fürstl. gnaden rest mit	41.40

Summa 250 fl. (sic!)

Eger, den 22. jann. 1709.

Kolb.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 219.

CXVIII.

Jegar, 1709. 12. april.

Исказ о исплати дугова Ђорђа Бранковића.

Repartition

über 250 fl. fürst. Brankowitz quartalgeldt von 18. de-
cembris 1708. biss 18. martii 1709. welche herr Ruebner
in Prag gegen quittung erhoben.

Erst. . . . sr. fürstl. gnaden herrn vettern in Prag angeschaft worden	10 fl.
ferner dem herrn Johann Berthel Otto seinem herrn sohn in Prag	56 fl.

dann hat herr Rubner wegen des in der kost habenten	
jungen Minets in handen behalten	50 fl.
ferner seiner fürstl. gnaden durch dero bedienten	
herrn Johann Michael abfolgen lassen den	
12. martii	12 fl.
den 24. dtto	12 fl.
den 12. april 1709. dem mezger.... Vogl zu be-	
zahlen angeschafft	20 fl.
den 12. dtto sr. fürstl. gnaden..... üfersandt	20 fl.
dem herrn Johann Christoph Rüger noch testirenten	
weinrest	13 fl.
sr. fürstl. gnaden kombt noch baar zu bezahlen	45 fl.
Summa 250 fl. (sic!)	

Eger den 12. april 1709.

Kolb.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 219

CXIX.

Шаренград, 1709. 27. април.

Пуковник Мојсеј Рашковић пише Лаћарчанима да им је на место старога капетана Ђурђа поставио као заменика аднађа Ђурђа Мирковића.

Пишемъ онѣде стоећимъ њ Лаћарѣмъ како е бивъ най-старѣи капетанъ Ђурђѣ, а гаде познаемо да е старѣ, да веће не може сѣжити пресветлога цесара, цо е потреба овсѣжикати; зато мећемо изъмеѣе ѣѣга ѣѣговога аднађа Ђурђѣ Мирѣковића; да га имате за старѣнега познавати и да мѣ почастѣ чините како се старѣимъ свомъ пристон, и да га имате сѣшати цо се годѣ заповиѣда на пресветлога цесара сѣжѣ, цо мѣ заповиѣдѣ дође ѣ ѣѣгови старѣи, како ѣ пресветлога гѣа ѣенерала и ѣ ѣѣгова намѣсѣника и ѣ ѣѣгова овѣжѣера. Ако ли би се кон нашао те мѣ не би ѣ послѣхъ биво цо се ѣѣмѣ заповѣди, да га онѣ може за главѣ ѣзѣти и ѣ арѣѣ метѣжѣти и свомъ овѣжѣерѣ послати, да га наѣчи како се старѣи сѣшѣ. За то сваки валя да вѣде ѣѣмѣ ѣ

послѣхъ, да се више речене гасѣтигѣ (sic!) чѣва, да више речене
касѣтигѣ не подѣнесе и томе старомѣхъ капетанѣхъ да имате по-
частѣхъ носити сваки докѣле ѣ меѣхъ вами живѣхъ. Тако да знате.

27. априла 1709 с Шаренградѣхъ

L. S. Хаѣи Монсен Рашѣковѣхъ м. п.

пресветлаго римскаго царскаго и краљѣвскаго величѣстѣи
кнѣзѣхъ Ѣ Старога Влаха и обрѣтирѣхъ надѣхъ раѣцѣкомѣхъ лѣицѣномѣхъ
с краљѣвствѣхъ шѣляѣнскѣомѣхъ и заповѣдѣникѣхъ с Шаренградѣхъ
засаѣхъ и обрѣкапѣтанѣхъ с Илѣкс.

Савремени прѣпис у мојој збирѣцѣ.

CXX.

Јегар, око 1709.

Ђорђе Бранковѣхъ моли цара Јосѣфа I. да допусти његовим на-
следницима после његове смрти уживање означене му пензије и
да им призна права на његова имања.

Sacratissima caesarea regiaeque maiestas etc. etc. .

Domine, domine clementissime!

*Quantumvis per potentum nonnullorum malevolorum
conatum coram augustissima vestrae maiestatis aula sinistra
quadam denigratus suspicione adeo depressus et obrutus
fuerim, ut si plena voluntas iisdem concessa fuisset, procul
dubio, vitae quoque meae ante tempus finem imposituri
fuissent, nisi augustissimae pie defunctae et gloriosissimae
reminiscentiae vestrae maiestatis genitori, eidemque maie-
stati vestrae innata clementia, eorundem molitiones refrænare,
et mihi clementissime assistere dignata fuisset, ut nihilo-
minus ex dei et augustissimi imperatoris domini, domini mei
clementissimi benignissima gratia in hodiernum usque diem
(ingenue fateor) vita mea clementissime protecta semper et
defensa exstiterit atque exstet, quemadmodum adhuc, dum
in eadem maiestatis vestrae sacratissimae clementissima be-
nignitate confisus spe liberationis et restitutionis mei tan-
dem aliquando cum honore et praemio in pristinam auream
libertatem, etiamnum lactor et laetor. Ut autem memorata
sacratissimae maiestatis vestrae clementissima benignitate*

imposterum quoque tam ego, quam posterī ex despotica mea familia oriundi (licet quidam in extraneis adhuc dominiis habitantes reperiantur) gaudere et frui valeant. Igitur maiestati vestrae sacratissimae humillime de genu supplico ut:

1-mo: Ordinatum pro me benignissime annuam alimentariam dispositionem mille florenorum maiestas vestra sacratissima mihi indulgere et rati habere clementissime velit tali cum declaratione: quatenus ego iam senectute simul et morbo aggravatus. eandem haeredibus quoque et posteris, ac etiam legatariis et domesticis meis utriusque sexus universis, more consueto et solito per haereditariam posteritatem et successionem in testamento relinquare et per manus tradere valeam, ut praedicti, inquam, haeredes et posterī, ac etiam legatarii mei, post obitum quoque meum dictos 1000 florenos singulis annis percipere queant.

2-do: Clementissime quoque annuere velit maiestas vestra sacratissima iisdem haeredibus et posteris atque legatariis meis, a me adoptandis, ut praefati 1000 floreni, ad portum Varadgya appellatum in Transylvania, ad flumen Maros dictum, e regione civitatis Albae-Julienſis, principalis ibidem sedis, inque eodem Albensi comitatu existentis. habitum, in salibus, qui melioris pretii et aestimationis sunt, iisdem exsolvantur (prout in salinis frustis inibi in eodem portu vendibiles reperiri, dari et appreciari solent et consuetum est) quos sales, ab hoc portu, inquam, Varadgya nuncupato, cum regia exemptione libere et absque ullo impedimento devehere et devehī curare possint, quocunque tempore et in quamcunque partem et locum voluerint, atque in iis devehendis, ab omnibus dationibus telonariis, vectigalibus, decimis, tricesimis vel quocunque alio nomine vocitatis dationibus, exactionibus dare et solvere consvetis et usurpatis, exempti, liberi et immunes esse semper et permanere valeant.

3-tio: Ut pariter cum possessione restituendorum de iure omnium bonorum meorum, tam avito-haereditariorum, quam per me acquisitorum, ita in Transylvania ac in partibus regni Hungariae existentium, praesertim nobilitarium aedium, tum proprio aere meo comparatarum, tum olim a principibus collatarum possessionum, cum omnibus apperti-

nentiis, iuxta earundem introductorias pariter et statutorias, prout nimirum in praedicta civitate Alba-Julienſi ac in oppido Alvinczenſi et in arce Borberekienſi comprehenduntur, cum omnibus inſimul praediis ac territoriis, item vineis, terris arabilibus, pratis, aliisque cuiuſcunq; nominis earundem et ibidem exiſtentibus appertinentiis diſponere et legatariis meis legare queam, quibus deinde omnibus et ſingulis memorati haeredes et poſteri atque legatarii mei iure haereditario in perpetuum, irrevocabiliter ac imperturbate uti, frui et poſſidere valeant. Et ſi

4-to: caſu quo propter viciffitudines temporum, occaſione variarum belli diſturbiarum aut mutationum dominiorum principalium nonnullae contradictiones et illegitimae atque violentae occupationes ſive principum, ſive principisſarum aut denique aliorum quorumcunq; nomine intervenire contigiffent, tales omnes pleniffima maiestatis vſtrae ſacratiffimae caeſarſeo-regia auctoritate et conſenſu revocentur, annihilentur et legatariis meis, quibus videlicet ego in teſtamento relicturus ſum, ex integro reſtitui, redhibui et in perpetuum irrevocabiliterque in iisdem permanere facere maiestas vſtra benigniffime dignetur, quatenus hac modalitate repetitae deſpoticae meae familiae reliqui haeredes et poſteri ac etiam legatarii mei, non ſolum qui in ditionibus imperii, regnorum et provinciarum maiestatis vſtrae degentes ſunt, verum etiam in externis dominationibus commorantes et habitantes, allecti ad devotionem maiestatis vſtrae ſacratiffimae ſemper et omni aevo recurrere, confugere, gratiaeque eiſdem benigniffimae participes eſſe valeant. Pro quibus altiffimis maiestatis vſtrae ſacratiffimae gratiis ad auguſtiſſimos eiſdem pedes hocce ſupplicio provolvor, clementiſſimam praestolans reſolutionem.

Sacratiffimae caeſarſeae regiaeque maiestatis vſtrae

ſubmiſſiſſimus et obediſſiſſimus

Georgius deſpotes.

С поља: Ad auguſtiſſimum, potentiſſimum et invictiſſimum Joſephum primum Romanorum imperatorem, ac Ger-

maniae, Hungariae, Boëmiaeque regem etc. etc., archiducem Austriae etc. etc. dominum dominum clementissimum demississima instantia introscripti.

Из оставштине Ђорђа Бранковића. Сада у мојој збирци.

CXXI.

Праг, 1710, 19. април.

Исказ Јована Бранковића о потраживању једнога Бечкога трговца са чојом.

Species facti.

Demnach der ratzische despot aus Servien auff allergnädigste verordnung ihro röm. kay. may. von Wienn nacher Eger transportiret worden, hat selber alle seine creditores zwey tage vor seiner abreyse, umb einen jeden bar seine zu bezahlen, convociren lassen, wie dann ich selbst einen tuchhändler, welchem gemelter despot, als mein gnädiger herr vätter 30 fl. schuldig gewesen, zwey tag zuvor gesagt, er solle jener bemelten zwey tagen, umb seine bezahlung kommen, ich könnte hernacher weither nicht guth daruor seyn, selber aber vngeachtet dessen nicht erschienen, sondern die bestümbte zeit verschlaffen. Entzwischen aber ist mehr hochgemelter despot nachher Eger gangen, weilen ich aber wegen meiner verrichtungen selber noch etl[iche] tag in Wienn verbleiben müssen, ist bemelter tuchmacher denuo zu mir umb seine bezahlung kommen, so habe ihn aber dergestalten beschaidet, warumb er nicht, in der zeit, wie ihme gesagt, erschienen, ich könnte ihm weiter nichts helfen, als hat er mich dessentwegen, so er doch nicht auswirken können, von meiner vorgenommenen reys nach Eger auff die fast verhindern wollen. Nach diesem aber, weilen bemelter tuchmacher noch ein zelt von meinem herrn vättern bey sich gehabt, hat er solches bis zu seiner bezahlung nicht ausfolgen lassen, wie dann auch mein gnädiger herr vätter darmit acquiesciret und durch herrn Mineti, kauffman zur Eger, die quaestionis 30 fl. nacher Prag, wohirin das zelt von Wienn austransportiret worden gegen aushändigung dessen zu den Trentinischen erben laut beyligenden scheines

übermachen lassen. Dass aber bemelter tuchmacher seine bezahlung nicht erhoben, imputet ipse sibi, dass ich das meinige gethan undt das geldt nach seinen begehren gehörigenorths überschicket lieget dahero ihme ab, wo er das zelt deponiret, seine bezahlung zu suchen, hat demnach mit fug rechtens keine weitere praetension an mich zu formiren. Vnterdessen aber bin ich wiederumb nächer Wienn, in meinung der tuchmacher seye contentiret, meiner verrichtungen halber gangen, so hat aber inzwischen bemelter tuchmacher in absenz meiner ein pferdt von den meinigen arrestiren lassen, wessentwegen dann herrn doctor Mohr consultiret, selbiger aber wie ingemelt dergestalt vertröstet, ich solle den process nur anfangen auf sein wort etc. etc. Während der zeit aber habe ich bey herrn doctor Mohr zehren müssen, mein pferdt aber in arrest bis 20 fl. verzehret, dessen vrsach ermandt als herr doctor Mohr solcher dahero aus billigkeit schuldig. die mir verursachte expensen zu refundiren. Aus so angeführten circumstantien dann gnädig zu ersehen, dass iniustissime hoc in causa conveniret worden, nun aber auff keine weis verstehe, wie herr doctor Mohr den process verlihren und eins weiss nicht wie grosse praetension an mich formiren dörffen, welches alles in meinen alldorth seyn (weiss gott) klärer ans taglicht geben werde und was ihme herrn doctor Mohr justo titulo zu zahlen schuldig, ihme zu contentiren nicht da wieder sein werde.

Actum Prag den 19-ten aprilii, anno 1710.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 221.

CXXII.

1710. (Крушедо), април.

Српски народ доставља цару Јосифу I. да је на Ђурђев Дан изабрао за митрополита Софронија Подгоричанина, те моли да га потврди и без његова доласка у Беч као и новонабране епископе Сегедина и Бачке, Јанопоља, Печуја и Мухача и осталих упражњених епископија.

Augustissime invictissime Romanorum imperator, rex et domine, domine naturaliter clementissime!

Posteaquam maiestas sacratissima pro fidelibus servitiis nostris ac devotis actibus nos sua benignissima gratia condecorare dignata sit per deputationem suae excellentiae liberi baronis de Nehem, generalis campi, rei tormentariae praefecti, nec non partium harum generalis commendantis, orientalis ecclesiae ritus graeci, nationi nostrae Servianae seu Rascianae de capite ecclesiastico, in maiestatis sacratissimae ditionibus providendo, itaque nos omnes, et singuli status religiosi et ecclesiastici, saecularisque homines, die 4. mensis maii, iuxta romanum calendarium anni currentis, videlicet 1710., secundum vero veteris calendarii ritum ipso festo S. Georgii protho-martyris, in monasterio Krusedoll, invicem congregantes ad praesentiam praementionatae suae excellentiae generalis de Nehem. venerabilem, circumspectum, ac providum boni ingenii subiectum, utpote Sophronium Podgoricsanin, parvae Valahiae et inferioris Sclavoniae episcopum, unanimo consensu et voto in metropolitam et Archiepiscopum elegimus, aclamavimus et publicavimus.

Pro quo tam benignissimo affectu (non intuitu tantorum nationis nostrae maiestati vestrae sacratissimae fideliter et semper constanter praestitorum et in futurum praestandorum servitiorum, verum speciali maiestatis sacratissimae benigna misericordia et incomprehensibili gratia) in finem deducto, maiestati sacratissimae homagiali ex obligatione summas, easque perpetuas, universa natio Rascianorum, religiosi, ecclesiastici atque saeculares reponimus grates, offerentes se, semper et imposterum in omnibus monasteriis, claustris, ecclesiis, aliisque competentibus locis, pro maiestate sacratissima et tota progenie, domoque Austriaca ac ditionibus victoriosissimis sibi subiectis, diu-noctumque nostras humillimas ad deum peroptimum maximumque incessabiles effundere preces, milites vero perpetuam ad effusionem ultimae sanguinis guttae fidelitatem et constantiam.

Cum itaque celebrato huic electionis actui nihil aliud deesse videatur quam ut clementissimae maiestatis sacratissimae vestrae confirmatio accedat, praefatusque dominus generalis de impetranda fortassis intuitu paupertatis nostrae speciali gratia, ut neo-electo metropolitae pro obtinenda tali

confirmatione ipsemet se in persona sistere pro hac vice, ad evitandos populum aggravantes sumptus, benignissime dispensaretur spem nobis fecerit, eundem itaque dominum generalem. alium aut meliorem ignorantes accessum, obsequiosissime requirendum esse duximus, quatenus humillimas preces nostras ad augustissimam aulam transmittere, atque cum suis recommendatoriis concomitari dignetur, ut neo-electo metropolitae nostro clementissimae sacratissimae maiestatis vestrae confirmatio, tam quo ad supremum munus hoc ecclesiasticum, quam quo ad omnia etiam iura et antecessoribus eiusdem sedique metropolitanae clementissime concessa bona indulgeatur, uti etiam venerabili Christophoro Mitrovicz in episcopum Szegediensem et Bachiensem, Wasilio Raicsics in episcopum Jenopolitanum et Nicolao Melentjevits in episcopum Quinqueecclesiensem et Mohacsiensem, aliorum quoque ad reintegrandas vacantes et solitas sedes episcopales pro gloria dei et servitio sacratissimae maiestatis vestrae dignorum subiectorum electio autoritate caesareo-regia pro grata, rata et accepta habeatur et confirmetur. Super quibus omnibus per benignas maiestatis sacratissimae singullatim patentes confirmatorias expedire demandari humillime supplicamus. Pro quorum omnium benignissima gratia, ut supra, nos obligantes spondemus. Augustissimi, invictissimi Romanorum imperatoris, regis et domini, domini clementissimi humillimi, perpetuoque fideles subditi Sophronius Podgoricsanin neo-electus metropolita, Wasilia Raicsics, Nicolaus Melentjevits, Christophorus Mitrovicz, clerus, ordo militaris. ceteraque communitas nationis Rascianae seu Servianae.

С поља: Ad augustissimam et invictissimam caesareo-regiam maiestatem dominum, dominum naturaliter clementissimum benignissimumque humillima instantia introsertae nationis Rascianae pro obtinendis confirmationibus.

Дворски и Државни Архив у Бечу, Illyrico-Serbica. 1683 - 1715.
(1723.) Nr. 170.

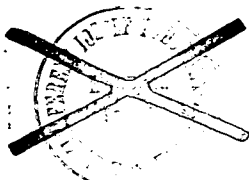
CXXIII.

Беч, 1710. 26. мај.

Цар Јосиф I. потврђује епископа Софронија Подгоричанина за митрополита, решавајући га обвезе да лично долази у Беч.

Nos Josephus, divina favente clementia electus Romanorum imperator; semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Bosniae, Serviae, Bulgariae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Luxemburgi, ac superioris et inferioris Silesiae, Wirtembergae et Teckae, princeps Sueviae, marchio Sacri Romani Imperii, Burgoviae, Moraviae, superioris et inferioris Lusatae, comes Habsburgi, Tyrolis, Feretis, Cyburgi et Goritiae, landgravius Alsatae, dominus Marchiae, Sclavonicae portus Naonis et salinarum. Notum facimus et tenore praesentium memoriae commendamus, quorum interest, universis. Posteaquam loco nuper defuncti venerabilis atque devoti Isaias Diakovich, orientalis ecclesiae ritus graeci gentis Illyricae seu Rascianae metropolitae et archiepiscopi, devotus ac fidelis nobis dilectus memoratae religionis atque nationis clerus et populus praevia nostra benignissima concessione in domino congregatus die quarta currentis mensis, in praesentia magnifici fidelis nobis dilecti Theodorici Henrici liberi baronis de Nehem, supremi nostri rei tormentariae campestris praefecti, colonelli et commendantis Petro-Varadini, tanquam ad praedictam gentem a nobis clementer deputati commissarii unanimo voto et consensu honorabilem, devotum, fidelem nobis dilectum Sophronium Podgortezanin (sic!), parvae Valachiae et inferioris Sclavoniae episcopum in verum ac legitimum suum archiepiscopum et metropolitam elegit, nobisque pro benigna nostra huius electionis confirmatione humillime supplicavit, quod nos dictum Sophronium Podgoriczanin, nostra permissione et assensu a praefato clero et populo rite electum, in hac archiepiscopali dignitate et statu metropolitano ob conspicuas illius virtutes, scientiam atque experientiam, reliquasque tali antistite condignas animi dotes et ornamenta, nec non ob constantem ipsius erga nos devotionem, fideique zelum, cum

in diversis occasionibus aliis, tum praesertim moderno turbulento tempore multifariam comprobatum, ratione etiam habita arctissimi de fide nobis perpetuo servanda sollemnissime praestandi et pro fiducia nostra accuratissime observandi iurisiurandi ex certa nostra scientia, sano consilio, animoque bene deliberato, deque potestatis nostrae plenitudine ac auctoritate suprema, iuxta tenorem priorum a colendissimo domino ac genitore nostro beatissimae recordationis praedecessori eius archiepiscopo Arsenio Csernovich, omnibusque graeci ritus ecclesiasticis ac universae nationi Illyricae seu Rascianae clementissime concessorum et a nobis confirmatorum privilegiorum benigne approbaverimus, constituerimus et confirmaverimus, prouti vigore praesentium approbamus, constituimus et confirmamus, ita quidem ut statim atque ad manus supranominati baronis de Nehem, commissarii nostri aut (casu quo hic impeditus esset) alterius ab eodem substituendi commissarii iusiurandum more solito praestitit, tanquam legitime electus atque a nobis rite constitutus et confirmatus gentis Illyricae seu Rascianae graeci ritus metropolitana seu archiepiscopus plenaria facultate omnes ecclesiae et religionis suae metropolitanas functiones peragendi, omnibusque aliis consuetudinibus, iuribus, statutis, indultis, libertatibus, praerogativis, acceptionibus et privilegiis, quae eiusdem antecessores cum fidei tota, nobis dilecta, natione Illyrica seu Rasciana a felicissimae memoriae augusto domino ac parente nostro et a nobis obtinuerunt, pariter ipse successor, quamdiu in debita erga nos et augustam domum nostram, uti plane confidimus, devotione et fidelitate persistet, absque ullo impedimento aut contradictione libere ac pacifice per totam dioecesim suam metropolitanam uti, frui et gaudere possit ac valeat; non obstante etiam quod saepedictus neoarchiepiscopus ratione impetrandae huius nostrae cesareo-regiae confirmationis ipsemet, uti alias oporteret, in persona coram maiestatis nostrae solio non comparuerit, utpote super quo officio eidem ad supplices praefati baronis de Nehem ad nos eam ob rem specialiter exaratas literas pro hac vice singulariter absque tamen consequentia clementer dispensavimus ac hisce relevantibus de causis omnino dispensamus

harum testimonio literarum, manu nostra subscriptarum, et sigillo nostro caesareo maiori munitarum, quae dabantur in civitate nostra Viennae, die vigesimo sexto mensis maii, anno millesimo septingentesimo decimo, regnorum nostrorum Romani vigesimo primo, Hungarici vigesimo tertio, Bohemici vero sexto.

Josephus.

Ad mandatum sacrae caesareae

Joan. Frid. B. a Seilern.

(L. S.)

maiestatis proprium

Jac. Ein. nobilis de Plöckner.

С поља: Copia confirmationis caesareae pro neo-electo Rasciauae gentis archiepiscopo Sophronio Podgortczanin de dato 26. maii 1710.

Hiervon ist das originale beim baron Nehemb per staffeta zugeschicket worden den 30. dato.

Дворски и Државни Архив у Бечу, Illyrico-Serbica 1683—1715.

Nr. 233.

CXXIV.

Јерп, 1710. септембар.

Одговор Ђорђа Бранковића на потраживања доктора Мура.

Hoch und wohlgebohrne, wohlledlgebohrne und gestrenge herrn hern!

Demnach mir von einem löbl. magistrat der stadt Eger wieder alles verhoffen und vorwiessen ein von herrn doctor Muhr allerunterthänigstes (bey ihero kays. may. mei et quidem debiti causa) eingereichtes memorial zu handen kommen, und nicht nur allein auss beygefügtten ihero kays. may. an dero königl stadthalterey zu Prag ergangenen allergnädigsten schreiben, sondern auch auss einen von dero hochlöbl. stadthalterey an die stadt Eger abgelassenen sattsam ersehen und darauss verstanden, dass ich meine schrifftlige einred dessenthalben gehöriger orthten, eingelaugen lassen solle. Wann nun ich aus geziemenden hohen und schuldigen respect ihero kays. und königl. may. gehalten mich zu verthädigen.

Als habe auss ursachen dieser respective null und nictiger an mir gesuchten praetension (welche ich sehr hoch resentire) meine gegenantwort einwendten wollen, und zwar dergestalten, dass pro

1-mo herr doctor Muhr nicht mit einigen jota (welches von meiner handformirt worden) erweisen und probiren kan, dass ich ihm jemahlen für einen agenten an- und aussgenommen, oder einigen kreutzer vermeinter aufnahm halber mit ihm contrahiret. Dass sich mein vetter ohne vorwiessen und ratification meiner durch vielfältiges zweyffels frey flattiren und gethaner grossen promäisen (mich bald wiederumb in einen gewünschten stand zu setzen) halb mit herrn doctor in einen contract eingelassen, sein handt und petschafft von sich geben, mag mir auf keine weise praeiudicirlich seyn, noch zur bezahlung eines kreutzers anhalten und vermögen. Sintemahlen weder ein vatter (dafern es nicht mit seinen willen und bestelch geschehen, oder zu seinen besten tractirt worden) obligirt einen eintzigen pfenning ausszulegen für seinen sohn, folgsam noch viell weniger bin ich schuldig etwas solches zu thun von wegen meines vettters, welches sonder zweyffel herr doctor Muhr von selbstn besser und zwar fundamentaliter gewusst hatt, oder wenigstens hatt wiessen sollen, und sich doch (welches mir höchst verwunderl. fürfalle insoweit vergangen, und in seiner unterthänigsten supplic eine so grosse anforderung directe an mich gethan, gleich als wann herr doctor die gantze schuld summā belangend) meine eigene hand und petschafft, oder eine von mir aussgefertigt authentische generalvollmacht zu suchen bekommen hätte, dass ich alles, was mein vetter in nahmen meiner abhandlen und mit seiner handt und petschafft corroboriren wirdt, jederzeit genehm halten und guttheissen wolle. Vnd posito, in praeiudicium veritatis minime tamen concessio, dass herr doctor Muhr auch mit meinen consens und rathabition zu einen agenten wehre constituir worden, wie hatt dann seine correspondenz und fleissiges causae meae berichten durch so geraumbe, ja so lange zeit (von 6. jahren deme mir von gottseligen general Lapazek alls gewesenen commendanten völlig und zwar scharf inhibirt

worden) geschehen können, welcher zeit mann mir doch gedinet zu haben aufs papier gebracht. Oder umb wie viel ist mir zeithero ursach seines patrociniens der arrest relaxirt worden? imo wo seynd dann die fructus plenae libertatis (die herr doctor meinen vetter innerhalb 6 monathen zu praesentiren stipuliret hatt) weggekommen? oder wer hatt einigen nutzen darvon geschöpffet? Ich (orbi patet) den geringsten nicht. Dahero auch in gesetzten doch ungestandenen fall wenig, oder gar nichts würde zu bezahlen von rechts und billigkeit wegen verbunden seyn. Dann und kürzlich pro

2-do so hatt es gleichmässige bewandtnuss mit der angezogenen bürgschafft und geführten ross process, wie mit der bestallung; alldieweilen herr doctor Muhr ebenfalls bloss einzig und allein auf seine eigene tanquam causarum perito versicherung vertraut und meinen vetter durch seine persvasion, dass er unmöglich den process verlieren könnte, weil er ein gerechte sach hätte, zu agiren angefrischet und adhortirt; der ursach willen ihm selbst (wo er seiner übergrossen und an mir umbsonst gesuchten praetension nach in unerträglichen schaden gesetzet würde) zuzumthen, dass er nicht cautius, als ein gelehrter gehandelt, und sich so ziemlichermassen verlohren und nicht praestirt, was er sich zu praestiren unterfangen, wie auch ebenmässig pro

3-tio wegen verkaufften weins, so hab ich in geringsten keine wiessenschafft darvon, sondern wird mir unbekandtes mit unbekandten wiessend, dass ich also meines veters geführten wandl innen worden, und derley verdriesslichkeiten in meinem ohne dem miserablen (dessen ursach mir noch heutiges tages unbewusst) standt kümmerlich zu leben betzwungen, und nicht dass minderste, ausser die jährlich assignirte 1000 fl. zu meiner unterhaltung empfangen. Allein ich lebe in andern der höchsten zuversicht ihro excell. und gnaden werden mich bestmöglich in der sachen von anehbs wegen schützen und mich in mehr nicht (als ich mich laut meines beykommenden briefffsextract sub lit. A. für die kost undt ehrliche sustentation und weiters nichts

zu bezahlen einverwilliget) verurtheilen und hochgeneigtes guttachten geben, welches computatis computandis et defalcandis sich noch in die 37 fl. 45 kr. (wie auss beygelegter contrarechnung sub B. mit mehrern zu ersehen) belaußen und erstrecken wirdt. Dass aber herr doctor Muhr auch einiges interesse anfordern will bin ich zu ihm rechtlich keines abzustatten schuldig, indeme weder conventum weder commune, noch singulare praetendiren kan, und dass damnum emergens und dass lucrum cessans dieses noch rechthirende kostgeldt betreffend so gross nicht ist, dass mann ihme herr doctor eines iuxta L. unicam Cod. de sententiis quae pro eo etc. adiudiciren kunte. Dannenhero mit seinen allzugrossen an mich gethanen gesuch künfftighin acquiesciren wolle, weilen ich dassjenige, was rechtmässigerweise abzutragen mich obligirt, gerne zu contentiren urbiethig bin.

Als gelanget oberwehten nach an ihro excellenz und gnaden mein respective dienstl. ersuchen, sie geruhen geneigter cooperiren zu helfen, damit ich ausser schuldiger kostgeldtsbezahlung immer mehr belanget und angefochten werden möchte. Zu derer hohen hulden mich empfehlend verharre ihro excellenz und gnaden zu dienen bereitwilligster

Georgius despotes.

Eger den septembris 1710.

Уз овај акат као 1. додаток :

Extractus

literarum quas infrascriptus ad dominum Antonium Franciscum Muhr illustritatem vestram doctorem anno 1705. sub dato 1-a mai exaravi.

Contextus.

In reliquo, debitum ratione victus et necessariae Joannis sustentationis factum, omnino agnosco, ac proinde summa eiusdem Pragae relictæ est, quatenus ad manus clarissimæ suæ dominationis transmittatur; illud autem quod præstitam pro Joanne cautionem concernit, haud ratum habeo.

Clarissimæ suæ dominationis ad servitia paratissimus

Georgius despotes.

С поља: Brieffsextract A.

Као 2. додаток:

Contrarechnung wieder die von herrn doctore Muhr formirte anforderungsspecification, sub lit. B.

- 1) Wegen meinem vetter Joanni Brankovich gegebener kost, so gutt zu machen versprochen worden, thuett 117 fl. 45 kr.

Hierauff hatt selber empfangen:

- 1) von herrn baron Kunasch 100 ehllen bändter,
die ehllen a 30 kr. thuett 50 fl.
2) von oberwehten Joanne 15 fl.
3) item vom herrn Kunasch 15 fl.

Summa . 80 fl.

Von der obigen summa defalcirt verbleibt mann ihme also salvo errore calculi schuldig . 37 fl. 45 kr.

2) Wegen 5 eimer wein ist mir die sach dato gantz und gar unbekannt, sintemahlen ich solches weder gesehen, noch etwas darvon genossen, dahero auch dessentwegen mich rechtlich nicht einlassen kann.

3) Betreffend die geleiste bürgschaft an herrn Sammer etc. so ohne mein vorwiessen und consens geschehen, ist dessen ursach niemand als herr doctor Muhr selbst, indem sich mein vetter sein lebtag in dergleichen process nicht eingelassen hätte, wann herr doctor Muhr nicht quasi cavendo de lucranda lite, die sache ihme vergewiessert etc., solcher dahero hatt sich selbst, quod sua causa factum est, die schuld zu imputiren.

4) Wegen der bestallung, dass herr doctor Muhr von mehr erwehten meinen vetter in causa mea zu einem agenten dermahlen angenommen, ist solches gleichermassen ohne mein consens und rathabition geschehen, welches herr doctor ausser allen zweiffel hätte wohl wiessen sollen, dass mann in solchen fall, nicht mit ihme meinen vetter, welcher ohne dem kein vollmacht über solches vornehmen gehabt, sondern mit mir als ein principaln hätte contrahiren sollen; ohngemeldet herr doctor Muhr wehrender zeit in negotio meo weder gedinet noch etvas patronicirt hatt. Ergo so ist sothanige bestallung eo ipso auffgangen und seine diessfalls suchende

praetension null und nichtig. Afflicto enim non est addenda afflictio.

5) Wegen meines vettters hinterlassenen kleyder (so aut 200 fl. gekostet) von welchen herr doctor Muhr (wo dieses in deposito lieget) beste wiessenschafft hatt, wie vor abgeführter schuldbezahlung wissen, und ein solches unverruhter eingehändigen haben.

С поља: Contrarechnung B.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 223.

CXXV.

Јегар, 1710. 30. новембар.

Јегарски магистрат пише прашком намесништву о потраживању
доктора Мура од Ђорђа Бранковића

Excellentissimi sacri romani imperii comites, illustrissimi domini domini, nec non perillustres equites, domini gratiosissimi colendissimi!

Ex gratioso excellentissimarum et illustrissimarum dominationum vestrarum, sub dato 11-ma preteriti mensis, ad nos directo rescripto uberius humillime et devotissime perspeximus, qualiter sua caesarea regiaque maiestas noster clementissimus dominus in puncto nonnullis erga Georgium Brankovich despotem, in huiusce civili arresto commorantem, a generoso ac doctissimo domino Antonio Francisco Mur, illustrissimo doctore per 1059 fl. 50 kr. ad quaerendum hab[itis] praetensionis et humillime exorati benigniss[imi] mandati, ut ipsi ex annuis illis pro alimento destinatis 1000 fl. usque ad plenariam sui contentationem quartaliter 100 fl. erogarentur, de dato Viennae 9. maii anni currentis ad easdem rescripserit et clementissime demandaverit, quatenus praefatum Brankovich despotam super humillima domini supplicantis Mur delatione exaudire et consequenter constitutionem eidem assignatarum pecuniarum exposcere debeant, qualiter nimirum domino supplicanti replicandum sit. Ad manus existens copiale aulico-bellici consilii insinuatum et in paribus sub D. et E. hic

adiectum benignissimum caesareum rescriptum inter caetera eatenus mentionem facit, cum quibus assignatis 1000 fl. saepefatus despotus quidem nolens volens contentus esse debet ac tenetur. sed cum paucis suis domesticis impossibiliter iisdem subsistere poterit, ideoque hic in diversis locis quoniam illa quartaliter per 250 fl. assignata pecunia ab inclyta regia bohemica camera Pragensi iuxta benignum caesareum decretum, hisce sub lit F. adiectum, ipsi minime anticipatur, in tantum debita contraxit, ut si tale ipsius sustentationis quantum propter praetensum illiquidum debitum suprafati domini doctoris Mur attenuabitur et minorabitur, tunc ille ex mera inopia et miseria vitam quoque suam finire cogetur, et per consequens huiates creditores proh dolor! irreparabile damnum et detrimentum pati debebunt. Quapropter excellentissimis et illustrissimis dominationibus vestris altefati Brankovich despotis iustam suam necessitatem et exceptionem hisce transmittere ad haec easdem humillime et devotissime requirere volentes, ex praeallegatis iustissimis motivis ratione arrestati ad dies vitae Brankovichii aulicam bohemica cancellariam informare dignabuntur, prout ad percipiendam memorati despotis Brankovich expositionem nos benigne requirendas censuerunt cum adiecto benignissimo mandato, ut nos altefati supplicantis d. Antonii Francisci Mur humillimas querelas saepefato Brankovichio communicare, et scriptum eius desuper responsum, constitutionemque eidem assignatarum pecuniarum exposcere et sic porro cum communicatis humillime et devotissime transmittere debeamus. Quemadmodum iam eiusmodi ad nos directum benignum mandatam accusato Brankovich despoti in Servia proxime communicare non intermisimus, ad quod ipse suam ad excellentissimas et illustrissimas dominationes vestras sub A. acclusam devotissimam exceptionem et contrarium computum nobis extra dedit, ex quibus patet, ipsum excepto victu et necessaria Joannis patruelis sui sustentatione nihil ultra solvere consensisse, ideoque cum omnia invito et inscio ipso facta sint solvere non teneri; ratio[nem subst]itutionis autem eidem pro alimento [do]natarum anuarum 1000 fl. his in locis nostris nihil aliud constare et sciri, quam illud quod

sub dato 2. octobris 1702. ad nos una cum accluso sustentationis quanto directum est, quod (ad faciliorem defalcationem factorum hic debitorum suorum) potius augmentari, quam attenuari et debilitari deberet. Quibus in humillima devotione nos humillime et devotissime commendamus et manemus excellentissimarum et illustrissimarum dominationum vestrarum humillimi et devotissimi

Consul et senatus ibidem.

Egrae 30. novembris anno 1710.

С поља: Copia scripti ad inclytam regiam locumtenentiam Pragensem a consule et senatu civitatis Egrae.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 212.

CXXVI.

Јерар, око 1710.

Одговор Ђорђа Бранковића на потраживања Минетија.

Replicatio ad praetensa domini Minetti.

- 1) Pro mercibus personas senioris et junioris D. D. concernentibus (exceptis 30 fl. pro tentorio, quos mercator ille Viennensis non hic, sed Viennae sibi solvendos exigit) iuxta computum domini Minetti, summa facit 351 fl. 15
 - 2) Parata pecunia, non una vice sed diversis occasionibus subministrata, perinde iuxta priorem computum domini Minetti, facit 190 fl.
 - 3) Pro mercibus communiter famulos concernentibus (exceptis duabus ancillis, quae sua persolverunt, adeoque gratis praetendenda) 26 fl. 12
- Summa 618 fl. 2..

In defalcationem accepit dominus hospes . 656 fl. 1..
NB. Circa praemissa autem occurrunt sequentes difficultates:

1) Cum junior dominus qui merces excepit usque ad praeattactos illos 351 fl. 15 kr. pro hic et nunc abs[ens est] adeoque nec certam relationem praestare, neque cum domino hospite confrontari potest, igitur pro maiori rei evidentia dominus hospes originale suum librum producere tenebitur.

2) Intervallum temporis, ex quo dominus hospes paratam pecuniam subministrare coepit, extenditur ad unum annum et circiter quatuor menses, id est a medio augusti 1704. usque ad mensem novembris 1705., quando accepit integrum quartale. Adeoque etiam interesse ultra annum et circiter quatuor menses (id est, ut praemissum, a medio augusti 1704. usque ad mensem novembris 1705.) praetendi non potest.

3) Pro solutione lignifabrorum, ferrifabrorum et murariorum etc., cum ea quae illi fecerunt in domo mansura sint, nec illustrissimus eorum usum fructum habuerit, ad haec dominus hospes illustrissimum dominum antequam ad domum eius ve[ni]t de omni accomodatione praestanda assecuraverit atque promiserit, igitur quoad hoc etiam nihil erit praetendendum.

4) Rationem quartirii et utensilium quod concernit, cum hactenus eiusmodi solutio ab aula illustrissimo imposita non fuerit, nec modo exigenda erit, sed ulterior desuper augustae aulae resolutio expectanda.

Арх. Спн. Крѣл. Акад. бр. 207.

CXXVII.

Јерар, око 1710.

Исказ Ђорђа Бранковића о дуговима.

Specificatio debitorum. Teneor:

Doctori Mor	120 fl.
Mercatori pro pannis	30 fl.
Expensarum pro equis per tres septimanas in sequestro habitis, idque hospiti apud aureum ursum	40 fl.
Summa	190 fl.
Accepit iam vero doctor Mor centum ulnas ligularum quas ab illustrissimo domino Kunasch emi, et valet	
ulna medium florenum, facit	50 fl.
Item accepit semel a me	15 fl.
Item ab illustrissimo domino Kunasch	15 fl.
Remanet ergo doctori Mor	40 fl.
Quae debita manu propria eis approbavi post defalcationem remanentia	110 fl.

Iam vero cum doctor Mor suum debitum exigat, si iustum videtur celsissimo solvere, dignetur simul eidem insinuare, ut vestem rubram meam restituat, nec dubito quin non dignaretur conscius esse quod illa vestis ad 200 fl. constiterat; debebitur ille doctor insinuare, quo illa vestis devenierit.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 210.

CXXVIII.

Јерар, око 1710.

Ђорђе Бранковић одговара на потраживања Минетија.

Replicatio ad praetensa domini hospitis Minetti.

1. Cum de iure sit: quod semel placuit, alias displicere nequeat. Placuit autem domino hospiti semel una cum reliquis creditoribus specificationem et computum suum pro integro debito senatui in losunga porrigere et senatus ad me in originalibus transmisit, quos creditores ego iuxta praemissa exsolvi et contentavi. Proinde quemadmodum ab aliis creditoribus amplius neque ego neque domestici mei molestias habemus, perinde et dominus hospes porrectae a se specificationi acquiescere et se contentatum habere, neque diversos alios computos formare et praetendere velit. *Standum igitur priori specificationi*, quam dominus hospes simul cum coeteris creditoribus ad losungam porrexerat et quae a memorata losunga mihi ad solvendum transmissa est; *aliis vero domini hospitis specificationibus exposit a se factis minime annuere possum*. Alioquin si repetita prior specificatio seu computus domini hospitis violabitur et reliquorum quoque creditorum computus violari necesse est, et sic per consequens nunquam litigandi finis erit. An enim possibile est ut in losunga ventillatas, finaliter perpensas, semelque diiudicatas specificationes domini consules pro falsis mihi ad solvendum transmisissent?

2. Siquidem in priori sua specificatione dominus hospes et quartirii solutionem computaverit, sibi 130 fl. adscripsit et secundum repartitiones etiam percepit, *cum autem solutio quartirii hactenus nunquam ab augusta aula mihi*

imposita fuerit, nec sit igitur dominus hospes, id quod ratione quartirii erit, restituere tenebitur.

3. Christianis solitum est, primum capitalia et liquida debita exsolvere, deinde autem particularia et quae ex mer-
cibus consistunt. Ideoque licet nullum interesse stipulatum,
imo nec mentio ulla eatenus facta fuerit, attamen propter
sanctam pacem, si quod interesse praestandum iudicaretur,
id non ultra extendi poterit, nisi ad illud usque tempus,
quando dominus hospes integrum quartale simul et semel
percepit, extunc enim omne interesse prorsus cessare debuit.
Caetera autem particularia debita, prout reliqui creditores
exspectarunt donec exsoluti fuerunt, ita nec dominus hospes
alia figmenta sibi facere debeat, sed iusta sua exsolutione
contentus sit.

4. Ratione[m] aedificationis seu restaurationis nonnullorum
in domo defectuum si ego solvere debuisssem, consequenter
etiam cum artificibus eatenus conventionem fecissem, et
procul dubio dicti artifices non solum me non requisivissent,
sed illi etiam, sicut coeteri creditores, suas specificationes in
senatu praesentassent et sua apud me ursissent? Verum
tales defectus cum dominus hospes in domo sua reparare,
me accomodare atque destructa et ruinata restaurare pro-
miserit, idcirco horum solutionem a me praetendere non
potest. Alioquin nisi promississet, nunquam ego ad domum
suae dominationis venissem. Quis enim tam mente captus
foret ut alteri et domum aedificare et pro quartirio solvere
teneretur?

5. Cum dominus hospes in defalcationem iam acceperit
656 fl. 15 kr., facile computari potest quid sibi retinere
et quid redhibere debeat. Plus autem eundem percepisse
quam sua praetensio faciat, ex repartitionibus per inclytam
losungam factis, ad oculum patebit, id quod dominus hospes
restituere debebit.

Уз тај акат има овај прилог :

Dominus Minetti accepit paratam pecuniam in defalca-
tionem praetensionis hoc ordine :

In propria sua specificatione ipsemet asserit accepisse	fl. 266 kr. 15
Juxta repartitiones ab inclyta losunga factas accepit	
Anno 1706. die 17. septembris	fl. 100
Item 26. decembris	90
Item anno 1708. die 13. april[is]	50
Item 25. octobris	50
Item anno 1700. die 22. jan[uarii]	50
Item 11. april[is]	50
Summa	fl. 656 kr. 15

NB. Dominus Minetti movet difficultatem ratione quartalis, quod integrum non perceperit. Cum autem quartalia semper sine defectu erogata sint, igitur prae manibus habens quiettantiam, cum defectu accipere non debuit.

Арх. Сри. Краљ. Акад. бр. 206.

CXXIX.

Праг, 17II. 9. април.

Јован Бранковић Липовац обвезује се да ће исплатити дуг
гости-ничару Томи Фридриху Дитриху.

Ich endtes ernanter vrkhundte hiermit vor jedermänniglichen besonders da, wo von nöthen, dass ich dem herrn Thomas Friederich Dietrich burgern undt gastgeber bey der schwartzen rosen der königlichen freuen stadt Prag vor kost und zimmer achtzig sechs gulden dreussig sechs kreutzer rein[ländisch] schuldig verbleibe, welches geldt bemelten herrn würrh aus bewilligung herrn herrn fürsten Brankowitz etc. etc. als meines gnädigen herrn vetters durch besondere ersuchung von herrn herrn obriestlieutenant freyherrn von Pellet undt Hundt (?) auf zwey nechste terminen ausgezehlet werden wi[rd]. Zu dessen wahrer beglaubigung habe ich mich eigenh[ändig] unterschrieben undt mein angebohrnes gräffliches insigl beygefüget. So geschehen Prag den 9. april anno 1711.

Id est 86 fl. 36 kr.

Johann Brankoviz.

Нижє другом руком: Quittung pro fünf und zwantzig gulden, welche ich entes vnderscriebener von ihro gnaden herrn obristleutnant freyherrn von Pellet und Hundt (?) auf obschlag meiner schuldforderung baar und richtig empfangen habe. Geben Prag den 10. aprilis anno 1710.

Id est 25 fl.

Thomas Fr. Dietrich

burger der königl. stadt Prag.

Арх. Срп. Краљ. Акад. бр. 224.

CXXX.

Јерар, 17II. октобар.

Ђорђе Вранковић моли регенткињу царицу удову Елеонору Магдалену да нареди да му се пензија уредно исплаћује.

Allerdurchleuchtigste grossmächtigste römische kayserin auch zu Hungarn und Böheimb königin.

Allergnädigste kayserin und frau, frau!

Euer kayserl. may. (weilen es fast weltkündig ist) kan nicht verborgen sein, wasmassen ich bereits vor 22 jahren, von meinen despotat weg undt ziemlich verwarter, ohne dass ich dessen ursach bies diese stundt erfahren können, in die stadt Wienn undt nachgehents weiter nach Eger gebracht wordten, innerhalb welcher zeit mir jährlich zu meinem unterhaltung 1000 fl. assigniret worden.

Sintemahlen aber ich mit diesen wenigen nicht aufkommen können, sondern darüber schulden machen müssen, nun aber gar auch dessen beraubet seye solle, ungemerkht ich gleichwohl von einen solchen haus, dass mit orientalischen kaysern in naher anverwandtnuss gestanden, entsprossen, undt den despotatum in Servien, der fürstliche intraden abgeworffen, maistens in würllichen besitz gehabt. Alss habe euer kays. undt königl. may. allerunterthänigst bitten sollen, Sie geruben in nahmen seiner kays. may. auch in Hispanien, Hungarn undt Böheimb könig Carl der sechste als regentin undt leibliche frau mutter, diese allergnädigste verfügung thuen zu lassen, damit mir auffswenigste meinen standt gemäst gehörige sustentation gegeben werde, dass ich

nicht entlich miserable vor hunger und noth crepiren müsse.
Dieses wirdt gott der allmächtige reichlich belohnen, undt
ich darvor bies ins grab verharre

Euer kays. und königl. may.

allerunterthänigst-treuegehorsambster diener

Georgius despotes.

Арх. Двор. Коморе у Бечу. новембар 1711. Молба презентирана
2. нов. 1711.

CXXXI.

Беч, 17II. 17. новембар.

Краљевска чешка Дворска Канцеларија пише Царској Дворској
Комори у ствари тачне исплате потпоре Ђорђу Бранковићу.

Es zeigt die beilage, wie herrn Georgius Brankowitz despotes, dem die zu seiner subsistenz jährlich angeschafften 1000 fl. nicht bezahlt werden, wodurch er endlich miserable vor hunger und noth crepiren müsse, sich beschwert und um verfügung bittet, dass ihm wenigstens die seinem stande entsprechende sustentation gegeben werde, da er, ausser den ihm schon ausgeworfenen 1000 fl. alimentationsgelder, keine anderer mittel hat.

Die hofkammer deshalb ersucht, selbe möchte belieben, gehörigenorts das weitere zu verfügen, damit dem supplikanten die erwähnten 1000 fl. sowohl de praeterito quam futuro richtig erfolgt werden.

Архив Двор. Коморе у Бечу, новембар 1711.

CXXXII.

Беч, 17II. 27. новембар.

Одговор Дворске Коморе у истој ствари Чешкој Комори.

Gibt dies mit dem bemerken bekannt, dass in den quartals-extracten des königl. Prager rentamtes diese $\frac{1}{4}$ jährl. raten ordentlich in ausgabe sich befinden. Es wolle daher an dieses rentamt verfügt werden, dass dasselbe mehr-gedachtem herrn despot, welcher ex nullo delicto, sondern

allein ex ratione status verwahrt wird, daher eine unbillige sache wäre, wenn man ihn mit den nothwendigen alimentationsmitteln nicht succurieren sollte, seine quartallgebühr jederzeit richtig erfolgen, auch den praeterito erwachsenen ausstand integre abführen.

Архив Двор. Коморе у Бечу, новембар 1711.

CXXXIII.

Јегар, 17II. 26. децембар.

Домаћин Ђорђа Бранковића Минети подноси исказ о дуговању Бранковићеву.

Vermög meiner sub dato den 17. decembris 1708.
producierten rechnung, ist an meiner präension
verblieben 150 fl.

Item, wegen der vorgeliehenen mobilien vom juny
1704. bis 19. octobris 1711. à 4 1/2 jahreszins
à 30 fl. 135 fl.

Dem götteligen fürsten 10 ellen schlessische lein-
wand à 20 kr. 3·20

Ferner durch diese zeit von 8 1/2 jahren wegen ab-
genützten und theils völlig ruinirten, auch
verloren gegangen mobilis wenigstens 75·—

Summa 363 fl. 20 kr.

Eger, den 26. decembris anno 1711.

Georg Andreas Mineti.

Јегарски Арх. Одељ. Staatsgefang. G. B. Fasc. 3.

CXXXIV.

Праг, 17II. 30. децембар.

Заповедник Прага генерал Венцел гроф од Гутенштајна доставља
Дворском Ратном Већу смрт Ђорђа Бранковића и тражи упу-
ства у погледу исплате Бранковићевих дугова.

Hochlöblicher kaysserlicher hofkriegsrath!

Einem hochlöblichen gremio gehorsambst nit berge
welchergestalten der zu Eger inhaftirte despot Pranckowitz

den 19 elabentis dass zeidtliche an einem vermutlich starken stecksluss geseget. nun befünde sich nach demselben zwey bediente so ihren rückständigen leidlohn praetendiren, auch andere noch und in die 1000 fl. belaufende passivschulden, wohingegen derselbe auch noch einige quartal von allhiesiger cammer zu praetendiren hat, und wie ich informirt, so solle diesser abgelebte Pranckowitz in der stadt Eger unterschiedliche pretiosa als säbel, pussickan und dergleichen versetzt haben; alss habe dess weithere gewertig sein und mich diesfalls gehorsambst anfragen solle, wie in ein und andere passu diessfallss etwa mich zu verhalten; in wessen erwartung und in aller veneration bin und stets verharre einess hochlöbl. kayserl. hofkriegsraths

gehorsamber diener

G. Guttenstein m. p.

Prag den 30. december 1711.

Патни Арх. у Бечу, Expedit. Prot. јануар 1712. Nr. 13.

CXXXV.

Јегар, почетком 1712.

Повериоци Ђорђа Бранковића моле јегарско градско веће да поради код виших власти како би се њихово потраживање подмирило.

Hochgebiethendte Herren!

Euer wohledl gestreng und herrl[ichkeit] ist ausser bereiths liquidirte und billige anforderung, welche unss der allhier jüngst in seinen arrest verwichernes jahr verstorbene alter fürst herr Georg Brankovich, ban despot von Servien, in ruckstandt schuldig verblieben mehr als zuviel bekandt.

Und nachdem solche schuldn theils von baar ihm herr Brankovich vorgeliehen galt, theils aber und die meisst wegen der unentbührliche täglichen subsistenz herrühren; mithin unss förderamst von allerhöchsten orthen wurden gutgemacht werden, wir auch solch unser rechtmässiger pretensione bey diesen schweren und nahrungsslosen zeiten höchst nöthig haben, und ohne unsseren schäden nicht länger enthathen können. Als gelanget an euer wohl edlgestreng und

herrlichkeit unssere unumbgänglich höchst bedürfftiche und gehorsambts bitten, dieselbte geruhen sich unsser unschwer hochobrikeit anzunehmen und angehörig allerhöchsten orthen unsser dürfftigkeit ohnmassgebig vorzustellen, und darob zu seyn, damit wir (als treuherzige creditores wie sr. kays. und königl. may. unss selbstn gnädigst angesehen und erketnet haben) vermittelst eines allergnädigst kays. aussweisses in bald möchten contentiret, klagloss gestellet, und durch längeren anstandt nicht in mehreren schaden gesezet werden. Für solch obrikeitliche assistenz sind wir in aller ergebnheit lebenslang

Euer wohledl gestreng und herrlichkeit gehorsambte
gesambte **Brankovichisch creditores.**

Јерарски Арх Одељ. Staatsgefäng. G. B. Fasc. 3.

CXXXVI.

Јерар, 1705—1712.

Исказ о издацима за стан Ђорђа Бранковића у Јеру.

Fol. 122. b. 1705, 5. dez., der frau bürgermeisterin Reichlin wegen des fürsten Brankovicz quartiergeld vom 28. dez. 1703. bis 16. juli anno 1704. als pr. $\frac{1}{2}$ jahr zahlt 15 fl.

Fol. 124. anno 1706, 10. juli, h. Georg Andreas Minetti wegen des fürsten von Brankovicz quartiergeld vom 16. juli anno 1704. biss 1706. als 2 jahr, pr. abrechnung zahlt pr. anno 30 fl., zus. 60 fl.

Ausgabsbuch 1707.

Fol. 122. b. 1708. 9. jänner, h. Georg Minetti wegen des fürsten Brankovicz quartiergeld bezahlt vom 16. juli 1706. bis 16. juli 1707. als ein jahr 30 fl.

Ausgabsbuch 1709.

Fol. 125. anno 1709. dezemb., wegen des fürsten Brankovicz logiamentgeld vom 16. juli 1707. bis 16. juli 1709. als 2 jahr á. 30 fl. zahlt pr. abrechnung 60 fl. (Johann Hein. Püllers wittib).

Ausgabsbuch 1710.

Fol. 127. b. 1711. 27. märz, h. Georg Andres Minetti wegen des fürsten Brankovicz quartiergeld vom 16. juli 1709. bis dahin 1710. zahlt pr. abrechnung und baar 30 fl.

Ausgabsbuch 1711.

Fol. 128. anno 1712. 15. juli, h. Georg Andreas Minetti wegen des verstorbenen fürsten Brankovicz vom 16. Juli 1710. bis 14. jänner 1712. als 1½ jahr 45 fl

Ausgabsbuch 1712.

Fol. 26. b. 1713. 15. märz, wegen einkassierung der brankoviczischen gelder verrechnet Joh. Mich. Rubner, post-offizier in Prag, 6 fl.

Ausgabsbücher јерарског варошког архива под титулом
Kriegsauslagen.

CXXXVII.

Јерар, 1712. I. јануар.

Списак дугова Ђорђа Бранковића.

Specification.

Ihrer may. dass auff allergnädigst kays. befehl, subpraesentato den 9. octobris anno 1702. nacher Eger gekommen und ad dies vitae allda arrestiert gewessenen — dann am verwichenen 19. decembris anno 1711. mit todt abgegangene ban despot von Servien Georg Brankovich, nach sich gelassenen passiv schulden.

1. Pro funere gedachten arrestati bezahlt dessen hausswirth Georg Andreas Mineti	fl.	6·42
2. Elisabeth Radlin dienstmagd schuldig leidlohn	„	7—
3. Barbara Bauernfeindin eigentlich leidlohn	„	6—
4. Franz Bernhardt Schneider gewessener laquei ebenfalls	„	9—
5. Hanss Schreiners maurers ehewirthin obmässig leidlohn	„	2·30
Vor den sarg	„	3—
Fuhrknechten, so den verstorbene zu grabe geführt	„	1·30

6. Christoph John, bürger und fuhrmann baar vorgeliehen	fl.	10—
7. Herr postoffizier Huber in Prag baar vorgeliehen	„	15—
8. Anna Mariane, bürgerin vor brandtwein	„	— 33
Christoph Mühlwenzel vor pappier	„	— 18
9. Mariane Kinnerin, wittib vor pappier	„	— 27
10. Paul Pürger vor examwahren (?)	„	3 08
11. Bernhardt Kahl vor wein	„	2 28
12. Thomas Schmidt, metzger vor fleisch	„	32 51
13. Johann Philipp vor medicamennte	„	1 27
14. Johann Wilhelm Otto vor wein	„	12 19
15. Thomas Schmidler, mehlmüller wegen gegebenen mahlgetraidts	„	11 15
16. Johann Barthel Otto	„	— 30
17. Einem holtzhauer	„	— 7
18. Hanss Karl Barthé vor fleisch	„	1—
19. Maria Blechschmidt wittib vor bier	„	— 12
20. Lorenz Gradl vor 4 klaffer holz	„	4 24
21. Postmeister Ginpl zu Sandau	„	3—
22. Magdalena Theresia Richlin rückständiger haussaccord	„	35—
23. Ursula Mayerl wittib, wein, holz und baars geldt	„	70—
24. Georg Andreas Mineti als hausswirth hat vermög seiner sub dato am 14. sept. anno 1708. producierten rechnung noch zu prä-tendieren	„	150—
25. Item, wegen der von 1. juny 1707. bis 19. octobr. 1701. vor 4½ jahr vorgeliehenen — theils aber gar verlohren gegangen mobilien, wofür ihn jährlich 45 fl. adjudici- liert worden	„	202 30
26. Lewin Mayr, Jud, vermög schneider [rechnung] vor gelieferte materi zu einem gleidt	„	28—
27. Johannes Rohrer, sein gewesener secretarius; pätentiert an dienstlohn pro 10 jahr á 45 fl. „		450—

28. Item Johann Michael Emerich, gewesener
kammerdiener, prätentiert pro 15 jahr á 30 fl. fl. 450.—

Latus . fl. 1350·30

Summa $\frac{1}{2}$. 1515 fl. 40 kr.

Eger den 1-ten jänner anno 1712.

С поља: Brankovich-schulden den 1. jänner 1712.

Јегарски Арх. Одељ. Staatsgefäng. G. B. Fasc. 3.

CXXXVIII.

Беч, 1712. 4. јануар.

Краљ. Чешка Дворска Канцеларија, извештена од јегарскога магистрата о смрти Ђорђа Бранковића, моли Ц. Дворску Комору да учини кораке да се повериоци Ђ. Бранковића подмире из његове неисплаћене потпоре.

Laut eines vom bürgermeister und rat der stadt Eger eingelaufenen berichtes ist der königl. böhm. hofkanzlei notificiert worden, dass der daselbst im stadt-arreste gewesene graf Georg von Brankowitz, despot in Servien, den neunzehenten dezember nuperi mit tot abgegangen und einige schulden, um nur das leben zu erhalten, machen müsste, welche bis jetzt aus mangel der nicht erhaltenen pensions-gelder unberichtigt verblieben.

Es ist nichts billiger, als dass derlei arme creditoren, welche aus christlicher liebe und barmherzigkeit dem despot an die hand gegangen, befriedigt werden.

Die kaiserliche hotkammer wird daher ersucht, die verfügung ehestens zu treffen, damit diese debita, deren specification unter einem vom genannten magistrat abgefordert wurde, von den dem verstorbenen despot ausständigen pensionsgeldern beglichen werde.

Двор. Комора одговорила Чешкој Канцеларији 18. јан. у истом смислу као и Двор. Ратн. Већу тога дана (гл. бр. CXLl).

Архив Двор. Коморе у Бечу, јануар 1712.

CXXXIX.

Беч, 1712. 6. јануар.

Дворско Ратно Веће моли Дворску Комору да нареди Краљ. Чешкој Комори да исплати заостале квартале Бранковићеве потпоре грофу Гутенштајну због исплате Бранковићевих дугова.

Es habe der herr generalfeldtzeugmeister graf von Guttenstein unterm 30. passati die anzeige gethan, wasmassen der in Eger ex causa publica arrestirt geweste despot Brankovicz den neunzehenden eiusdem dieses zeithliche gesegnet und alda einige schulden hinterlassen habe. Wie zumahlen nun selber hingegen an seinen angewiesenen alimentationsgeltern bei der königl. böheimb. cammer einige quartal in ausstandt zu fordern, mithin das solche zu abstossung deren bemelten eben deswegen contrahirten schulden, insoweith selbe zurlänglich angewendet worden, höchst billich seyn will.

Als hat man eu. löbl. hofkammer hirmit in freundschaft ersuchen wollen an die obbesagte königl. böheimb. cammer die weithere verordnung dahin zu erlassen, damit sothaner ausstandt usque ad diem mortis praefati Brankovicz dem obged[achten] herrn grafen von Guttenstein, welchem dessen incassirung und davon beschehende richtigkeitspflege aufgetragen worden, gegen quittung ausgefolget werden möge. Und verbleibt deroselben der hofkriegsrath zu freundschaftlichen angemenßer dienstleistung willig und beflissen.

Ex consilio bellico Wienn den 6. jan. 1712.

Antoni Joseph de Öttl.

Архив Двор. Коморе у Бечу, јануар 1712.

CXL.

Беч, 1712. 6. јануар.

Дворско Ратно Веће пише грофу Гутенштајну у погледу исплате дугова и заоставштине грофа Ђорђа Бранковића.

Belangend den zu Eger in haft gestorbenen despot Brankowitz ist vor allem über seine habschaft ein genaues inventar aufzunemhen, dessen bei der königl. böhmischen

kammer zu praetendieren habenden quartal ausstände einzukassieren, davon die bedienten mit ihrem erweislichen lohn vor allen abzufertigen, mit dem rest, soweit derselbe erforderlich und zulänglich, die anderen etwa sich zeigenden liquiden schulden abzuzahlen, die in Eger vorhandenen und versetzten preziosen auszulösen und ad massam zuziehen, endlich die ex defectu mediorum vielleicht unauslösbaren effecten dem zu errichtendem inventar, jedoch cum addito, bei wem, wie lange und wie hoch selbe versetzt sind, dennoch zu inserieren, folglich mit dessen anschluss an den hofkriegsrath ausführlich zu berichten; allerdings wird der hofkriegsrath die kaiserl. hofkammer ersuchen, damit sie eine verordnung zur erfolglassung der restierenden unterhaltquartale des Brankovitz erlasse.

Ратни Архив у Бечу, Registr. Prot. јануар 1712. бр. 30.

CXLI.

Беч 1712. 18. јануар.

Извод из одговора Дворске Коморе Дворском Ратном Већу
у тој ствари.

Die hofkammer zweifelt, dass dem despot an seinem gehabten interteniment jährl. 1000 fl. mehr als die letzte quartalgebühr praeteriti anni, in welchem quartal er nemlich verstorben, rückständig sei, weil in den von der königl. böhm. kammer eingesendeten rentamts quartalextrakten diese post in ausgabe enthalten ist. Die hofkammer hat aber zugleich an die königl. böhm. kammer geschrieben, dass dieser intertenimentsausstand bis ende des jahres 1711. zu rechnen ist. Es sei, was es wolle, verlangtermassen zu handen des generalfeldzeugmeister grafen von Guttenstein auszufolgen.

Архив Двор. Коморе у Бечу, јануар 1712.

CXLII.

Беч, 1712. 26. јануар.

Дворска Чешка Канцеларија и Чешка Комора, шаљући спецификацију дугова Ђорђа Бранковића, моле Дворску Комору, да нареди, да се повериоци Бранковићеви подмире из неисплаћене потпоре.

Seiner löbl. kayserl. hofkammer, hiermit in freundschaft zu eröffnen und zeuget es die copayliche beilag mit mehreren, wass für schulden nach dem in der stadt Eger verstorbenen Georg de Brankovich despoten aus Servien verblieben ist.

Wann dann die abstattung derselben den treuherzigen creditoribus alförderst zu leisten kommt, solche schulden auch zu seiner sustentation aufgebracht worden.

Also ersuchet Sie löbl. königl. böhm. hofkammer und der königl. böhm. hofkanzley hiermit angelegentlich, womit mehr berührte ihnen depoten vorgeschossenen gelder auss denen ihn verlängst aussgeworfenen und in rückstand verbleibenden alimentationsquanto erwähnten creditoribus gutgemacht werden möchten.

Und es verbleibet etc. Wien, den 26. jänner 1712.

Јерарски Арх. Одељ. Staatsgetang. G. B. Fasc. 3.

CXLIII.

(Праг), почетком 1712.

Јован Бранковић Липовац моли грофа Гутенштајна да му изда оставину Ђорђа Бранковића, његова рођака.

Hoch undt wohlgebohrner reichsgraff!

Gnädiger herr herr! Euer excell. ist vngezweifelt der todtfall weyl. des herrn Georgs fürsten Brankowitz despotes in Servien, als meines lieben herrn vetters bekandt, als welcher mich von jugendt auff erzogen, massen selbter sich beym kayserl. hoff festiglich (in ansehung dessen mich auch sogar mich (sic!) ausz Serbien dahinkommen lassen) aller gnaden vertröstet, undt immerhin aus treuer vetterlichen liebe

nach möglichkeit die zeit anhero genähret undt ausgehalten über 20 jahr lang also bis an sein endt; in hoffnung dass er auff freuen fus gestellet werden würde, in königreich Bohemien patientiren müssen, gleichwie euer excell. dass selbter meiner zum öfftern verlanget, noch in gnädigen gedennen seyn wird undt dieses ebenfals herrn obristlieut. grafen von Nostiz, herrn obristlieut. Pellet, undt dem gesambten löbl. magistrat zu Eger, dass selbte von des gottseel. eigenen munde, die grosse lieb, so er für mich gehabt, gehöret haben bekandt ist, undt mich jedesmahl vor seinen nechsten bluthsfreundt undt erben, keinen andern aber erkennenet.

Unter andern auch wegen seiner in Eger habender wenigen verlassenschaft, undt der güether, welche an ihm nach seiner seel. frau mutter gediegen undt noch bey der neoacquistischen commission zum successivem ernennet.

Wann also, falsz kein testament vorhandten, als worvon mir zu dato nichts wiessend, meines seel. herrn vetters verlassenschaft, sie bestehe an was sie wölle, mit sambt denen schrifftten, worunter auch mein undt meiner armen freundten privilegia begrieffen, mir, als seinem von meinem seel. herrn vettern vor allen so oft öffentl[ich] erkandten undt benannten nechsten bluthsfreundt undt vetter ab intestato gebühret.

Als gelanget an euer excell. mein gehorsambst. bitten, dieselbe geruhe an herrn commendanten zu Eger die gemessene verordnung ergehen zu lassen, womit derselbe die sperr eröffnen undt meines seel. herrn vetters verlassenschaft, sie bestehe in was sie wölle, nichts hirvon ausgenommen, mit sambt denen schrifftten in gegenwarth zweyer dasiger offleir treulich inventiren undt mir hiervon nicht allein eine wahre beglaubte abschrift des inventarii, sondern auch die verlassenschaft sambt denen schrifftten gegen meiner quittung des abfolgen, damit auch die bediente und schulden, die von dem gottseel. zu Eger undt von mir allhier, indeme das von ihro may. allergnädigst assignirte sustentationsquantum nicht erklecklich gewesen, undt ebenfals die bediente mir kein weiters vnkosten verursachen möchten, contrahiret worden, bezahlen könne. Falsz aber ein

testament vorhanden, solches ordentlich publiciren undt mir ein beglaubte abschrift hiervon ertheylen lassen wölle. Wie nun dies mein gehors[amste] bitte in aller billigkeit undt rechte gegründet, also thue zu euer excell. gnädigen erhör, schutz und schirm mich gehors[amst] empfehlen undt verbleibe euer hochgräff[ichen] Excell. gehorsambster

На полеђини другом руком и блеђим мастилом: Memorial an dem generalfeldtzevgmeister undt commendanten zu Prag, grafen von Guttenstein.

Ковцнат у мојој збирци.

CXLIV.

Јанкау, 1712. 31. март.

Гроф Јован Антоније Хорзенски сведочи да је гроф Јован Бранковић Липовац у сродству са покојним деспотом Ђорђем Бранковићем.

Ich endes unterschriebener verkündte und bezeige hie- mit, dass der weylandt (tit. tit.) herr herr Georgius, gewester despotes Rasciae, in denen, mier bey dero lebenszeithen geschriebenen, brieffen des hoch- undt wohlgebohrnen herrn Johann Brankowicz grafen von der Lippa öffters meldung gethan, ilhme alleweil seinen cognatum genennet undt jederzeith seiner bestens undt recommendative bedacht ware. Dass deme also undt nicht anderst ist, nehme ich auf meinen adelich- undt gräfflichen trauen undt glauben, gleichwie dieses auch meine gräffliche fertigung mit mehrern bezeigt. Actum Jankau den 31. martii 1712.

Johann Anthoni Khorsenstky graff von Thereschau

röm kays. may. rath manu propria.

С поља блеђим мастилом и другом руком: Attestation des grafens Horzenstky.

Оригинел у мојој збирци.

CXLV.

Јегар, 1712. 8. април.

Општински председник у Јегри сведочи о сродству између Јована Бранковића Липовца и покојног деспота Ђорђа Бранковића.

Wir bürgermaister und rath der stadt Eger bekennen hiemit wasmassen uns herr Johann Brankowich von Lippai gebührent zu vernehmen gegeben, welchergestalt er nach absterben des herrn Georg von Brankowich gewesten despot und fürsten von Servien, ein beglaubtes zeugniß von nöthen hatte, dass obiger herr despot als sein herr vetter ihm herrn Johann Brankowich sehr lieb und wehrt gehabt, auch sich offters verlaутten lassen, dass selbter nach seinem todt dero erb sein solte. Sinthemahlen nun uns allen insgesamt gahr wohlwissent, dass es also seye, wir auch dieses von ihm despoten gehöret. Als haben wir zur steuer der warheit auf sein herrn Johann Brankowich gezimentes ansuchen dieses, unter vortrückhung unsers und gemeinerstadt mittlern innsigls attestiren wollen. So geben Eger den 8. aprillis anno 1712.

Idem qui supra.

Оригинал у мојој збирци.

CXLVI.

Праг, 1712. 9. април.

Регистратор Христоф Франца Сајферт сведочи о сродству између грофа Јована Бранковића Липовца и покојног деспота Ђорђа Бранковића.

Ich endes unterschriebener bekenne hiemit für jedermäniglich absonderlich wo es die notturfft erfordern möchte, wasgestalten der in gott ruhende herr Georg Prankowics, gewester despot aus Servien und Rascien (bey welchen ich mit vorwissen des kays. hofes in dienste gewesen), dem hoch- und wohlgebohrnen herrn h[errn] Johann Brankowics, grafen von Lippai etc. sowohl wehrender zeith meiner dienste als auch hier in Böhmen, als einen vetter je- undt allezeit gehalten, welches ebenermassen sowohl von dem general Monasterly, damahligen viceductore, als auch vielen andern

der ratzischen nation beschehen, hochgedachter despotes auch ihm erwöhten seinem h[errn] vettern öfftters mündtlich undt schriftlich ermahnet eine gutte würdt abzugeben, dass all dieses, was nach seinem todt sich befunden würdt, nimandt andern als ihm Johann Brankowics von Lappai zukommen würde.

Dass deme also undt nicht anders. solches bezeuge mit aigner handsunterschrift undt wappenmässigen pettschaft. Geben Prag den 9-ten april anno 1712-do.

Christoph Frantz Seyfert von Ronnenfeldt

registrator beym ambt königl. landt. . . in königreich Böhmen.

С поља блејим мастилом и другом руком: Attestation eines bey dem seel. despot gewesten bedientens.

Оригинал у мојој збирци.

CXLVII.

Prag, 1712. 7. јули.

Фелдцајмјетер Венцел гроф Гутенштајн јавља заповеднику Јегра потпуковнику грофу Ностицу да је примио драгоцености Бранковићеве.

Hochwohlgebohrene herr graf!

Hochgeehrter herr oberstlieutenant! Gegenwärtiger both hat mir die pretiosa von Brankoviz anhero gebracht, allein ich finde dass einige höher versetzt als sie wehrt seyen, jedoch habe ich sie allhier, wie beylag, schetzen lassen, und zwar meistens derenweg auf, dass der junge Brankovicz, welcher seyn erb sein will, nicht sagen kann, dass man nicht alle vorsichtigkeit darin gebraucht. Eben dieser junge Brankovicz hat mir gegenwärtige specification eingereicht, wass alles vorhanden sein müsse, der h[err] oberstlieutenant wolle darüber die bedient scharff examiniren und mir einmal seine relation über alles und jedes abstatten. Ich schicke bey diesen bothen alles und jedes zuruckh und wann ich die relation erhalten, so werde ich dass finale rescribiren.

Womit verbleibe m. hochgnädst. h[errn] oberstlieutenant

schuldiger diener

Prag, den 7-ten july 1712.

Gr. Guttenstein m. p. f. z. m.

С поља: Copia des schreibens an h[errn] obrist grafen von Nostitz allhier (titl.) von herrn general graf von Guttenstein in Prag.

Јерарски Арх. Одељ. Staatsgefäng. G. B. Fasc. 3.

CXLVIII.

Беч, 1712.

Заоставштина грофа Ђорђа Бранковића пред Дворским
Ратним Већем.

Wienn den 18. martii 1712.

Graff Wenzel von Guttenstein generalveldtzeugmeister berichtet Praag den 24. febr. 1712., schicket ein des jüngst verstorbenen bann despot Georg Brankoviz verlassenschaft zu Eger aufgerichtetes inventarium sub O. wie auch sub A. B. C. D. die abschätzung E. E. E. über dessen verpfändte sachen und alle passivschulden sub G. nebst 30-ig allegeten, weillen ale diese effecten resp[o]n[dieren d[er]] schuldt ist erklärlich, dessen bediente auch ohne bezahlung ihres anstands ist, khönnen abgefertiget werden, seye er hierwegen des weitheren befehls gewärtig.

B[eschluss].

Diesem bericht sambt dem orig[ina]l inventario und dem dreyen sub litt. E. anliegenden documentis bey der canzley aufzubehalten, von dem inventario und dictis documentis aber ex offio copias, wie auch den ganzen fasciculum deraufzugl. und obligation sub litt. G. dem unter ainstens an herrn generalveldtzeugmeister grafen von Guttenstein in hac materia abgehenden rescripto beyzuschliessen.

Von Merklein.

Wienn, den 28. april 1712.

Graff Wenzel v. Guttenstein generalveldtzeigmeister schicket ein des Johann Samuel Brankoviz begehren nebst beykhommenden attestationinvidirung, welcher sich zu der in Eger und sonsten befindlichen verlassenschaft des verstorbenen despot Brankowiz darmit zu legitimiren vermeinet, mit erinderung, dass diser eben derjenige seye, welchem der

accessus zu den abgelebten despoten tempore seines in Eger gehaltenen arrests ob besorgender correspondenz von dis. hoff löbl. mittl untersaget worden, in erwartung weitheren verordnung mit 7 stuckh.

B[eschluss].

Der r[öm]. k[ays]. m[ay]. generalveldtkriegsauditori [herrn] Johann Heinrich Seyfridt zuzustellen, derselbe wirdet hireinfahls einen curatorem ad lites ex offio zu bestellen, so dass die sach zu untersuchen und die legitimation ausfindig zu machen, auch dessen dem kays. hofkriegsrath mit remittirung diser acten zu berichten haben.

v. Merklein.

Ратни Архив у Бечу, Justiz-Protocoll r. 1712.

CXLIX.

Jerap, 1713. 13. фебруар.

Повериоци Бранковићеви моле градско веће да их препоручи грофу Гутенштајну, како би се задовољило њихово потраживање, јер несплаћени квартал потпоре није довољан.

Hochedle gestrenger und hochgelehrte edle ehrnfeste hochgelehrt hoch und wohlweisse, grossgb. gebiethende herren!

Euer wohledl gestreng und herrlichkeit können wir vehrklagendt nit verhalten, wassmassen alss der von sr. kays. und königl. may. Leopold I-mo höchseligen andenkens, auf einen lebenslangen stadtarrest anhero verschickt gewesener herr Georgius Brankovich, despotes et comes aus Serbien den 19. decembris anno 1711. allhier todt verblieben unss alss dessen treuherzigen creditoren von 1522 fl. 32¹/₂ kr. vor allerhand ihm abgefolgte victualien schuldig verblieben sey.

Obnun zwar vermelten herrn Brankovich von unss[erer] allehöchstgedacht sr. kays. may. zu senden susstentation jährl. 1000 fl. allernädigst ausgeworfen worden, so er auch richtig erhalten, allein weilen sein zu Prag gestandener und von ihm unterhaltener vetter Joannes Brankovich ihm jährlich ein merkliches gekostet und dieser seiner pension guten theils verzehret, so haben ihm sothann 1000 fl. nit aus-

gereicht, daher wir ihm, wegen unumgänglich bedürfniss gewisse lebensmittel in seiner termahligen höchsten nöthen auff sein ansuchen beygesprungen, also dass nach seinen todt bey untersuchung der schulden, so eine summa, wie eingangs gedacht, von 1522 fl. 33 $\frac{1}{2}$ kr. hervorgethan; seine verlassenschaft aber sambt einen noch zu gewartten gehabt quartalgeldt pro 250 fl. mehres nit alss 4. theil ertragen, undt daher wir interim auch mehrens nit, alss den vierten pfennig oder gulden vier abschlag empfangen haben.

Wann dann euer wohledl. gestrenger und herrlichkeit thuess unserer creditorum grosse dürftigkeit wohlbekannt ist, also da wir einen so grossen verlust erleyden sollten, wie bey dermahligen ohne dem schwehr und nahrungslassten zeiten, in einen ohnverschmerzlichen schaden, ja zum theil gänzlichen ruin gerathen würden, und daher unsern unumbgänglichen recurs, andersst nit wohin alss zu ihro excellenz den hochgebohren herrn herrn general graffen von Guttenstein, commandanten zu Prag (pleniss. titulo), inmassen derselbe eingangsgedachten h[errn] Brankovich quoad militare custodiam anvertraut war, zu nehmen wissen, diess aber unser unterthäniges nothdringliches bitten, seinen effect umsomehr zu verrichten hoffen, wann euer wohledl. gestrenger und herrlichkeit, vermittelt eines nachdrucksamm recommendationsschreiben zu begleithen geruhen wollten.

Es gelangt an euer wohledl. gestrenger und herrlichkeit unser gehorsambst angelegentlicher bitten, derselbe diss unser gesuch an mehr hochgedacht sr. hochgräflichen gnaden excellenz von Guttenstein, solchergestalt ohnmassgebig zu befördern geruchen möchten, womit selbte die, wiwohl unverdiente hohe gnad von uns zu haben, und vermittelt hochvermögliche assistenz bey ihro kays. und königl. oder andern hohen orthen unss den abgang von 1140 fl. 50 $\frac{1}{2}$ kr. zuwegen zu bringen gnädig geruhen wollen. Zu hochgeneigte bittgewähr unss empfehlende unausssetzlich verharren

Euer wohledl. gestrenger und herrlichkeit

gehorsambst

gesambte **Brankovitschische creditores und bürger**

allhier zu Eger.

С поља: An einen wohledl. gestreng[en] und hochgelehrten hoch und wohlweisse magistrath der löbl. stadt Eger. Unss enden grossgebietente obrigkeit gehorsambte bitten umb gnädigstes recommandationszeygnuss an sr. hochgräfl. excellenz herrn herrn general von Guttenstein, womit selber die hohe gnaden und unss zu unssere rückstand von den Brankoviczischen schulden zu helfen geruhen möge.

Von uns sämmbtliche

13. febr. 1713. **Brankovitschische creditores und bürger**
in Eger.

Јерарски Арх. Одељ. Staatsgefäng. G. B. Fass. 3.

CL.

Беч, 1715. I. фебруар.

Митрополит Вићентије Поповић иставља сведоџбу Јовану Бранковићу Линовцу да је у сродству са покојним деспотом Ђорџем Бранковићем.

Wir Vincentius Popouitz, ecclesiae orientalis ritus graeci ertzbischoff etc. undt der rätzischen nation metropolit, wie auch zu Ofen, Stuhlweissenburg undt in dem hertzogthumb Syrmien bisoff etc. Attestiren hiemit vor jedermänniglich, wo es von nöthen, zu steur der wahrheit, dass uns wohl wissendt ist, dass der zu Eger in custodia militari verstorbener herr Georg von Brankowitsch, Rascianorum despotes, undt wohlgebohrner herr Johann Lippai nicht allein zusammen mit blutbefreundtschafft verbunden undt zwar geschwister-richtkinder, mithin wahre undt nahe vettern gewesen seyn, sondern auch dass obmentionirter herr Georg Brankowitsch ilhme herrn Johann Lippai in dessen unmündigen jahren zu sich genohmen, unterhalten undt erzogen, annebst als seinen eigenen sohn jederzeit geliebet hat, wie auch seinen zunahmen Brankowitsch tituliret hat: urkundt dessen haben wir gegenwärtiges attestatum ad humillimam petitionem herr Johann von Lippai eigenhändig unterschrieben und gefer-tiget. So geschehen in der Leopoldstadt Wienn den 1-ten februarii 1715.

Ориг. у мојој збирци.

CLL.

Беч, 1715. и 1717.

Заоставштина Ђорђа Бранковића пред Дворским Ратним Већем.

Freyh[err] von Schönstein (hofcanzleyregistrator) Anton Leinhardt zaiget an, wie dass der herr general graff v. Guttenstein zufolge der an ihm ergangener ordre die von dem verstorbenen rätischen despot aus Russien Georgio Brankowiz in Eger verlassene schrifften und documenta familiae durch ein Prager landgutscher an ihm eingeschickt. welche er in beysein des Brankowiz[ischen] vetters Johann Brankowiz von Lippai durchgangen und gefunden, dass sich alle schrifften und documenta der beygeschlossenen originalspecification ohne abgang gezaiget haben, erwartet weithere verordnung, ob er solche schrifften ihm Brankowizischen vetter (als welcher darumben insistiret) ausfolgen solle. Worbey des Guttenstein schreiben und originalspecification liget.

B[eschluss].

Der röm. kays. may. hoffkriegsrath herrn Michael v. Talman mit der erinderung zuzustellen, es habe der kays. hoffkriegsrath vor nöthig befunden, dass diese in beyligender specification benente Brankowizische schrifften und documenta vor deren extradirung von ihm herrn hoffkriegsrath (deme hiemit die commission aufgetragen wirdt) vorhero bedächtlich durchsuchet, und sodan ob und was etwa bedenkliches ausfolgen zu lassen vorkommet, dem kay. hoffkriegsrath nebst heyschliessung dises originalberichts und inlaagene gutächtlich berichtet werden solle.

v. Mercklein, den 20. decembris 1715.

Johann Brankowitz v. Lippai bittet, die verordnung eines hochlöbl. hoffkriegsrath durch herrn general veldzeugmeister grafen v. Guttenstein an die hoffkriegscanzleyregistrator herrn freyherrn von Schönstein] eingeschickte des weyl. seines vetters des zu Egger verstorbenen despot aus Russien Georgii Brankowitz schrifften und documenta familiae extradiren zu lassen.

Beschluss:

Der canzley zu befürderung der über invermelte schrifften jüingsthin zu machen anbefohlenen specification anzustellen.

v. Merklein, Wien den 11. dec. 1715.

Mihael von Talman hoffkriegsrath erstattet seinen bericht, dass er die ihm eingehändigte Brankowitzische schrifften und documenten ordentlich durchsuchet und in selbigen nichts, was wider ihro kays. may. allerhöchsten dienstlauffen oder dem publico schädlich sein möchte, gefunden, dahero solche wider zu canzley gegeben; weillen aber anicz der Johann Brankowitz als vetter des hinterlassers despot Georgio Brankoviz umb ausfolglassung diser schrifften und documenten seine praestirenden abres halber anligentlichst anlanget, vermeine er, dass sie ihm könnten ausgefolget werden. Mit 3 beylaagen.

Beschluss:

Diesem bericht bey der canzley aufzubehalten, und sollen invermelte schrifften dem Johann Brankoviz nunmehr gegen recognition (welche diesem bericht beyzulegen sein wirdt) verabfolget werden, als hat dieselbe das weithere zu befolgen.

v. Merklein, Wien, den 26. febr. 1717.

Ратни Архив у Бечу, Justiz-Protokoll p. 362. 370.

CLII.

Беч, 1688—1712.

Изводи о Ђорђу Бранковићу из експедитног протокола у Бечком Ратном Архиву.*)

September 1688. fol. 644. Hilarius frater, graecus monachus, bittet umb confirmirung und installirung in sein priorat in dem kloster St. Theodori zu Heppouo, welches 3 stundt von Peterwardein liegt, und umb befelch an den

*) Овамо је уношена садржина оних аката, која су с поља долазила у канцеларију Дворског Ратног Већа. Правопис а нешто и језик у овим, који су прилично скраћеним изводима, модернизирани. Једино је прва белешка припојена потпуно и с оригиналним правописом, да би читаоци добили јаснију слику о изгледу ових протокола.

wallachischen abgesandten Georg Brankovich, dass er bey dessen fürsten bewerhstöllen solle, damit er ihres closters unterthanen, die sich zu ihm retiriert haben, zurückhassen solle.

August 1689. fol. 482. Brankovicz bittet um eine re-commandation an den markgrafen Ludwig von Baden, wohin er zu gehen beordert ist.

1689. fol. 642. Brankovich aus Brisreno in Albanien den 11. november 1689. berichtet, er sei dem nummehr verstorbenen general Piccolomini zugegeben worden, erwartet aber seines fernerer verhaltens halber bescheid.¹⁾

Jänner 1691. Nr. 290. Comes Georg Brankovich bittet um arrest-relaxierung. weil er unschuldig leiden müsse und sich keines deliktes bewusst sei.

April 1691. (pag. 201.) Copia rescripti an oberst baron de Arey Zaga in Ofen aus Wien, 3. apr. 1691. mit communizirung eines kaiserlichen original patentes wegen der raiz. feldmiliz den Brankovich betreffend, könne er, bis die sache nicht untersucht ist, aus dem arreste nicht entlassen werden.

Juni 1691. Nr. 290. Räzische communität bittet um eliberierung des inhaftierten grafen Brankovicz.

August 1691. Nr. 63. Isaias Diakovich, episcopus Jenopolitanus, bittet um eliberierung des arrestierten räzischen despoten Brankovich.

Feber 1692. Nr. 121. Razenstände creditioschreiben an den hofkriegsratspräsidenten für ihre an das kayserl. hoflager wegen liberierung ihres arrestierten despoten Brankovich abgeordneten deputirten.

März 1692. Nr. 248. Abgeordnete der räz. communität pro ferenda sententia in causa ihres verarrestierten despoten Brankovich.

März 1692. Nr. 272. Bitte um die arrest relaxierung des Rätzen capitanis Brankovitz.

März 1692. Nr. 298. Markgraf Ludwig v. Baden: die arrest-relaxierung des räzischen despoten Brankovich betreffend.

¹⁾ Ове две последње белешке тичу се грофа Павла Бранковића Јајачког

April 1692. Nr. 89. Georgius Brankovich um arrest-entlassung oder administrierung der justiz, wenn er eines verbrechens überwiesen werden kann

April 1692. Nr. 283. Deachovich Isajas rätischer „erzbischoff“ bittet um eliberation des rät. despoten Brankovich, wie auch um schutz bei ihren alten privilegien, portionsbefreiung und befehl an das Szegediner commissariat, damit ihnen das bereits abgepresste restituirt werde.

21. Mai 1692. Copie der kaiserl. resolution, dto Laxenburg 17. mai 1692., dass der despot Brankovich aus dem spital einen besseren ort sub custodia civili gebracht werden soll, honestius tractirt, und die rätischen abgeordneten sollen in ihren sachen gelassen werden.

Mai 1692. Nr. 257. Rätische abgeordnete bitten, ihren despot Brankovich aus dem spitalarrest in den „gulden Peren“ zu transferieren.

Juni 1692. Nr. 9. Räten-abgeordnete insistieren abermals. dass ihr verarrestierter despot Georg Brankovich besser solle delogirt und die wache aufgelassen werden.

Juni 1693. Nr. 10. Rätische stände bitten um arrest-entlassung ihres despoten.

Dezember 1693. Nr. 149. Razen-abgeordnete beschwe- ren sich gegen den grafen Ricciardi, dass er sie bei hof in der antecamera mit worten und auch mit bedrohung der schläge sehr hart tractiert habe, mit der bitte, ihnen satisfaction zu verschaffen und ihren despot aus dem arreste zu entlassen.

Jänner 1694. Nr. 89. Razen-patriarch bittet um eliberierung des arrestirten razen-despoten.

August 1694. Nr. 184. General Heysler, Wien, 11. mai 1694., in puncto der vorhandenden dislocation der Raizen in der insel St. Andre mit beilegung dessen was der bischof „Lubibravich“ contra episcopum Arsenium Cernovich, Diakovich und Brankovich eingegeben hat.

September 1695., Nr. 37.: Georgius Brankovich, rätischer despot bittet um arrestbefreiung.

März 1696. Nr. 248. Brankovich Sava bittet um einen pass seine mutter nebst noch anderen befreundeten von

den wallachischen confinen abzuholen und nach Comorn führen zu dürfen.

November 1696. Nr. 74. Gesammte razische nation in Sclauenien bittet um die eliberierung ihres in Wien ver-arrestierten despoten grafen Brankovich.

Jänner 1697. Nr. 119. Georgius Brankovich klagt über seinen nun in das achte jahr dauernde harte arrest und bittet sehr beweglich ihm nun wieder die freiheit geniessen zu lassen.

April 1697. Nr. 235. Georgius Brankovich bittet um befreiung vom arreste und eliberation.

Mai 1697. Nr. 163. Georg Brankovich bittet abermals ihn von seinem so lange zeit ausgestandenen arrest zu befreien.

Juni 1697. Nr. 118. Comes Georgius Brankovich bittet um relaxirung seines arrestes und erteilung der früheren libertät, oder wenn er ja noch länger in Wien bleiben soll, dass wenigstens sein hausarrest aufgehoben und ihm seine erklecklichen subsistenzmittel gereicht, auch sein voriger despotischer proventus und einkommen wieder erfolgt werden mögen.

September 1697. Nr. 94. Georgius Brankovich klagt wegen seines bereits ausgestandenen achtjährigen arrestes und bittet um befreiung.

Jänner 1698. Nr. 94. Georgius Brankovich klagt über seinen 9-jähr. arrest und bittet um befreiung.

März 1698. Nr. 188. Georgius Brankoviz bittet um die eliberirung und befreiung von seiner gefangenschaft.

Juli 1700. Nr. 45. Brankovich bittet um seine endliche eliberation, ihn aber inzwischen mit einem besseren quartier zu versehen

Juli 1701. Nr. 197. Referat, damit der Georg Brankovitz, wie eingeraten, nicht nach Glatz gebracht werde, sondern sein arrest in statu quo verbleibe.

Oktober 1702. Nr. 92. Marchese degli Obizzi, stadt-guardi-obrister berichtet, dass er den feldwebel Hans Adam Finoldt zur transportierung des in Wien arrestierten despot Georgii Brankovich kommandiert habe.

Juli 1703. Nr. 351. Georgius Brankovich bittet, ihm sein interteniment völlig zu reichen und dem wirt seinen zimmerbestand davon nicht abkürzen zu lassen.

Oktober 1703. Nr. 137. Hofkammer ersucht um bekanntgabe, wie Georg Brankowich nach Eger gebracht wird, damit darnach die spesen erfolgt werden.

Oktober 1703. Nr. 168. Geheime hofkanzlei erinnert, dass sr. maj. befehl ist, dass der rätzische despot aus des Andree Donner's haus auf dem alten fleischmarkt (in Wien) „zum gulden Beren“, von hier nach Glatz gebracht werde, wo er in arrest und guter verwahrung gehalten wird.

September 1705. Nr. 396. General wachtmeister freiherr von Lapazeck, ddto Eger 22. sept. 1705. erinnert, dass der arrestierte Brankowiz ohne sein vorwissen seinen vetter zur verschiedenen potention, als könig in Polen nach Carlsbad und markgraf von Barreut mit memorialien überschickt, was sein begehren, wisse er nicht. Fragt sich an, wie er sich wegen den vom arrestanten machenden grossen schulden zu verhalten habe.

Oktober 1705. Nr. 209. General baron Lapazeck, Eger, 6. okt. 1705., ob der vetter des Brankowiz könne angehalten und zur verantwortung verhalten werden.

Oktober 1705. Nr. 431. General baron Lapazeck erinnert dem hofkriegsrat pro notitia des Brankowiz vetter nach Polen und Preussen, um rekommandation an den kaiserl. hof zu erhalten, vorhabende abreise.

Jänner 1706. Nr. 167. Baron Lapazeck, ddto Eger, 5. jänn. 1706., referiert auf die beilage, was der statthalter an die kreishauptleute des Pilsner kreises hat ergehen lassen, um ordre, wie er sich zu verhalten habe, damit der notleidende Brankowiz seine ausgewiesenen quartale erhalte....

Mai 1706. Nr. 98. Graf Georg Brankovich bittet seinen langwirig habenden arrest von Eger nach Prag zu transferieren und um augmentation seiner tausend gulden jährl. habenden pension.

November 1706. Nr. 336. Böhmische hofkanzlei vom 21. 10. okt. 1706.: Rekommandiert den in Eger gefangenen Georgium Brankovich, despotem et comitem, dass er nach 17-jähr.

gefangenschafft nach Bragg transferiert und ihm dort ein freies quartier nebst einer höheren alimentation, als er bisher genossen, assigniert werden möchte.

Feber 1707. Nr. 209. Baron Lapatzeckh, generalwachtmeister und commandant in Eger, legt vor die schreiben, welche er beim kammerdiener des Brankovich gefunden hat.

Feber 1710. Nr. 161. General feldzeugmeister grat Wenzel Guttenstein. schliesst wieder einen brief bei, welcher an den in Eger inhaftierten Brankowiz adressiert ist.

Feber 1710. Nr. 249. Georg Brankovich, der in Eger gefangen sitzt, bittet um alimentation und eliberation.

April 1710. Nr. 201. Hofkammer: Es wäre nicht möglich dem despotes seine alimentationsgelder zu augmentieren. mithin derselbe zur geduld zu verweisen ist.

Jänner 1712. Nr. 13. Generalfeldzeugmeister grat Guttenstein fragt sich an, wie er sich mit den, des zu Eger verstorbenen Brankowiz hinterlassenen effecten und auch schulden zu verhalten habe.

Jänner 1712. Nr. 221. Guttenstein : ddto 30. dec. 1711. er werde den befehl des hofkriegsrates wegen des Brankovich vollziehen und trachten, dass man derselben bediente bezahle und abschaffe.

Feber 1712. Nr. 226. Hofkammer: Den in Eger verstorbenen despot Brankovich und dessen intertenimentsausstand betreffend

März 1712. Nr. 324. Guttenstein schlägt einen modus vor, wie des verstorbenen Brankovich creditoren und dienstboten bezahlt werden könnten.

CLIII.

Беч, 1688—1715.

Изводи о грофу Ђорђу Бранковићу из Регистратурног Протокола у Бечком Ратном Архиву*)

1688. fol. 422 Hofkriegsrath an die österreichische hofkanzlei, ddto 5. september 1688. remittitur des fratris

*) Овамо је уношена садржина оних аката која су одашиљана на страну као заповести и доноси Двор. Ратн. Већа.

Hilarii petitum wegen entlassung seiner in die Walachei entflohenen brüder und commission deswegen an den allhier anwesenden walachischen legaten Brankovicz.

1688. fol. 422. Hofkriegsrath an die ungarische hofkanzlei, ddto 5. september 1688.: Communicatur des fratris Hilarii anbringen wegen restaurierung des klostere St. Theodori.

1689. fol. 353. Hofkriegsrath an markgraf Ludwig von Baden, ddto 5. august 1689.: Remittitur conte Paolo Brankovich, wie er sich seiner bedienen wolle.¹⁾

März 1691. Nr. 271. An Arey Zaga: Seine von 23. d. monats mit dem oberstmustermeister Wiitz wegen der Ratzen eingeschickten relation ist absonderlich wegen des despot Brankovicz von solcher erheblichkeit, dass sie ihrer majestät müsse vorgetragen werden.

2. april 1691. Nr. 14. Ratzisches privilegium hinausgegeben.

12. april 1691. Nr. 125. An Arey Zaga: Communiert (unter anderem) die kayserl. resolution wegen des ratzen patentis: 1. Wegen des Brankovich, 2. wegen des Joannis Monasterly confirmation in dem vizeduktorat etc.

24. oktober 1691. Nr. 126. Den im kaiserl. hofspital arretierten Wallachen Georg Brankoviz und dessen dieners unterhalt, auch den dem armenhaus dadurch erwachsenden schaden und die verlegenheit betreffend.

7. oktober 1703. Nr. 231. An hofkammer wegen abführung des Brankowich nach Eger.

20. oktober 1703. Nr. 505. Fzm Obizzi, wegen abführung des Brankovicz nach Eger.

4. dezember 1704. Nr. 81. An general Lapatzeckh, remittirt des Brankowiz beschwerde wegen allzu hartem tractament in dem ihm auferlegten stadtarrest, communicando pro norma die diesfalls im vorigen jahre an general Daun ergangene verordnung, mit der erinnerung, dass ohne erhebliche ursache er in seinem zimmer von dem musketier noch die von ihm geschriebenen briefe, wenn sie zuvor von

¹⁾ Последња белешка тиче се грофа Павла Бранковића Јајачког.

ihm überlesen, aufzuhalten, sondern allezeit sub sigillo volante dem hofkriegsrathe zur bestellung einzuschicken sind.

30. september 1705. Nr. 477. An Lapatzek. antwort wegen verdächtiger correspondenz des Brankovich.

13. jänner 1706. Nr. 207. An Lapazek, approbiert, dass er bei jetzigen conjunkturen die wochenmärkte ausser der stadt halten lasse. Wegen des Brankovich werde man der hofkammer nachdrücklich rekomandieren. . . .

3. november 1706. Nr. 33. An böhmische hofkanzlei. antwort auf ihre wegen der vom Georg Brankovich begehrten transterierung des arrestes vom Eger nach Prag, hierüber gegebenes insinuatum.

28. september 1709. Nr. 267. An f. z. m. Guttenstein: Appobatur die überschickung der bei dem in Eger verhafteten Brankovics antreffenden briefe, commitendo. auf derlei correspondenz, besonders aber auf die unter dem namen des Johann Adam Viether, kanzlist der stadt Eger, kommenden und abgehenden briefe ein genaues auge fort haben zu lassen.

20. november 1709. Nr. 177. An f. z. m. Guttenstein, soll den oberstleutnant Pelleth befragen lassen, wass der Janko Lipovacz, welcher mit dem in Eger verhafteten Brankovics korrespondiert, für ein mensch, auch wass dessen tun oder intention und aufenthalt in Crecaniz sei.

28. feber 1710. An hofkammer: Communicatur des Georg Brankoviz anbringen wegen richtigerer bezahlung seiner alimentationsgelder, auch kerzen, holz etc.

13. jänner 1712. An Guttenstein: Wegen des verstorbenen Brankovich erwartet man den weiteren erfolg.

18. märz 1712. An Guttenstein: Antwort auf dessen bericht, dass die schulden des Brankoviz' vermögen weit übersteigen.

22. märz 1712. An hofkammer: Wegen bezahlung und abfertigung der bedienten des in Eger verstorbenen despot Brankoviz.

28. märz 1712. An Guttenstein: Antwort wegen des letzten quartals des Brankovicz, und befriedigung dessen creditorum.

6. august 1715. Nr. 60. An Guttenstein in Eger: Wegen einsendung der in Eger befindlichen graf Brankovich'schen schriften.

CLIV.

Крижевац, 1716. 12. јуни.

Крижевачки граничари подносе граваминалну представку цару Карлу VI. преко генерала грофа Ханибала Хајстера против унијатског епископа Рафаила Марковића, молећи да се овај уклони.

Gravamina et oppressiones ac onera magna gentis graeci ritus in inclyto generalatu Varasdiensi, ante aliquot centenos annos impopolatae, contra eppiscopum modernum Raphaelem Markovich, quae inter totam hanc gentem nominatam graeci ritus tumultum magnum faciunt; per hanc graeci ritus gentem hic ordine scripta et apposita ac facta, et per hanc eandem gentem excelentissimo domino comiti et vicegenerali Hannibali Josepho ab Heizter (etc.) qua primae instantiae humillime porrecta et recomendata cum tali requisitione, ut sua excellentia suae maiestati sacratissimae recomendare dignaretur.

Primo: quamvis ante aliquot centenos annos, dum antecessores et senes nostri ad fidelitatem suae maiestatis sacratissimae in hanc terram advenissent et hic se locassent, ut suae maiestati armis (ex qua ratione et venerunt) serviant, hoc in privilegiis nostris nobis est datum, ut in fide et ritu nostro nullus nos turbet et ex hac ratione sacerdotes nostri singulares et eppiscopus nobis est datus et admissus; interim tamen supranominatus modernus eppiscopus Raphael Markovich, non scimus quali persuasione, nos ex fide et ritu nostro persequitur, quod ex his infrascriptis punctis clare cognoscitur.

Secundo: quando ieiunia nostra, quae ita nos prout et antecessores nostri hucusque semper sub precepto libri nostri rite ieiunavimus, eppiscopus supranominatus contra libros et ritum nostrum carnes permittit comedere. Imo praeterita huius anni paschae quadragesima non tantum solus cum butyro pisces comedit, sed et sacerdotes nostros (quod nunquam ab ullo eppiscopo factum est) coegit, quod coram ipso pisces cum butyro comedere debuerint. Eppiscopus autem solus die lunae et martis prima quadragesimali hebdomada nostra, ubi omnes die dominico ad vesperum ieiunare incipere debemus, carnes

comedit, quod soli sacerdotes fatentur et testantur. Qui autem narabat quod eppiscopus carnes comedat, talem in carcere ponere et valde percutere curavit.

Tertio: non ut omnes sacerdotes et parochos nostros vel vero plures ex illis in praesentiam sui convocaret et occasione ritus nostri, si aliquo bono indigeret, cum ipsis concluderet, sed ut facilius ritum et sacerdotes nostros annihilaret quemvis seorsim et separatim in praesentiam sui vocavit et sic, uti supradictum est, in quadragesima paschae cum butyro comedere et ritum nostrum permittere et alium aliquem, in quo nec antecessores nostri unquam fuerunt, coegit accipere.

Quarto: si aliquis sacerdotum nostrorum ante eppiscopum existens ritum suum defenderet et alium aliquem iurare nolle, statim ipsi minatus est, quod totum velit ipsi accipere et devastare et sic in carceres ponere et inferrare, postea vero ad triremes ponere.

Quinto: dum haec parochus noster ex pago Pizzanicza et filius ipsius parochus, etiam ritus nostri intellexissent, timentes pro anima vel vita sua non in conspectum eppiscopi (licet tales ordines et mandatum venerat) ausi fuerunt venire; ideo nunciavit ipsis eppiscopus quod universa ipsorum mobilia et immobilia bona accipere, ipsos capere et in triremes mittere statim vellit. Ex hac ratione parochialem ecclesiam in pago Pizzanicza, ante pascha[m], adhuc curavit occludi et ambobus sacerdotibus missam et alia sacramenta inhibuit, et sic tota parochia pagi praescripti ad instar animalium vivere debuit. Parochus autem pagi Pizzanicza et filius ipsius omnes res mobiles alio ex domo mittere et abscondere debuerant prout memoriale hic annexum ipsius testatur.

Sexto: tempore visitationis multos homines secum ducit, ad quos quivis pagus, quo venit, licet miserimus, abunde consumere debet, imo quaevis domus licet misera, vel metretam, vel ultimam mediam frumenti, etiam si sola emat, inscribere ipsi debet, extra alios proventus quem praestare debet. Penes hoc si aliqua res apud domum vel in domo ipsi complacet violenter accipit et auferit.

Septimo: dum aliquis moritur f[lorenos] r[henenses] septem a qualibet persona violenter accipit; licet sit misserima, et si solae miserae proles in domo manent et non habent s[uam] h[abentiam]. praeter unam solummodo vaccam apud domum et illam accipit et sic miserae proles flendo manent. Et hoc ex ipsa ratione, quod eppiscopus multas suas parochias per confinium habet, ex quibus parochiis ipsi haec pecunia caedit, nam siquidem quando aliquis sacerdos ordinatur et quando pro parochia instat, multum valde eppiscopo soluere debet, et ideo pauci sacerdotum sunt, sed fratres ex monasterio ad parochias ponit, qui pecuniam a mortuis ipsi dare debent. Casu quo autem aliqua domus a qua mortua persona istos septem f[lorenos] r[henenses] solvere non posset, sic ipsius sessio dividitur et levi pretio venditur. Qui autem bonum bovem vel equum habet, absque ulla misericordia ab ipso abducitur, in tantum quod multae domus, quae prius bene habuerunt, nunc quasi desertae sunt, multa iuga evacuata et plurimi militum manserunt absque equis, in quibus suae maiestati sacratissimae fidelitatem demonstrare et bene servire longo tempore potuissent. Et hoc non tantum ab illis qui domi moriuntur et parochus dat ipsis comitivam, sed et ab illis quos non committatur, imo et ab illis qui praeteritis annis in castris manserunt et perierunt, in tantum quod multae domus illorum ad magnam paupertatem et ad nihilum devenerunt. Et hoc non tantum nobis saecularibus fit, sed si etiam aliquis sacerdotum moritur et proles in pubertate ipsius manent, totum illorum usque ad minimum accipit, prout fecit in confinio Capronczeni uni parocho, cui dum omnia accepissent praedones et occidissent eum, quod ipsis remanserat, hoc totum eppiscopus ipsius prolibus accepit; ultimam duo vasa vini, quod in cellario habebant, violenter abduci curavit, in tantum quod prolibus apud domum nihil manserit. Ideo ne populus imposterum taliter opprimatur et servitium suae maiestatis sacratissimae ex similibus deffectionibus et contributionibus non negligatur, nos imposterum a demortuis et ordinationibus (de quibus antea nunquam plus quam f[lorenos] r[henenses] 12 penes antiquum morem et ritum nostrum dabantur, eppiscopus autem modernus quindecim

f[lorenos] hun[garicos], facien[tes] f[lorenos] r[henenses] 18 x. 45. exigit et accipit) et hoc in parata, et a reliquis similibus amplius absolute dare non possumus, sed in quantum iam ab aliquot annis noster metropolita accipere admisit et plus non accipiat valde inhibuit. Nam si haec res et similes violentiae diutius manebunt, totum confinium peribit; siquidem eppiscopus brevi tempore a multis domibus pro similibus demortuis et piis legatis ab una domo per ducentos f[lorenos] r[henenses] accepit, qui ad alias ecclesias permittunt (quae ecclesiae miseros homines diutius expectarent et non omnia in parata pecunia sed et in aliis rebus acciperent) eppiscopus pro se convertit et absque ulla misericordia totum in parata statim absque ulla prolongatione exigit et vi accipit.

Octavo: si aliquis tertia uice uxorem ducit, absque hoc quod paracho dare debet, eppiscopo etiam tres, quatuor vel quinque f[lorenos] r[henenses] dare debet; si pluribus vicibus adhuc uxorari vult, sic bonum equum, vel si ad minus ad f[lorenos] r[henenses] 20 efficere potest dare ipsi debet; similiter si viduus virginem vel vidua iuvenem accipit et ducit, sic eppiscopo dare debet f[lorenos] r[henenses] 4 vel 5.

Nono: sacerdotes nostros qui pro ordinibus ad metropolitam iverunt incompeditare illos curavit et a quovis per centum imperiales birsagii accepit. Metropolitam nostrum quod sit caninae fidei et pro Turca eundem appellavit, inquiring miser quod sua maiestas sacratissima illis caninae fidei turcicae tantam gratiam monstret, et illos ibidem ubi sunt in pace permittit; neque parochis nostris taliter prout liber noster demandat et metropolitae docent baptizare non permisit, sed locutus est ut libros nostri ritus comburere debent; licet antea, antequam eppiscopus factus est, tamen substitutus eppiscopi existens, duobus parochis pro bona et magna et magna (sic!) solutione in Pakercz ad eppiscopum ritus nostri pro ordinibus admisit ire, tertius autem qui tam multum solvere non potuit, debuit expectare quousque ille eppiscopus est factus, et ideo omnes parochi clamant quod malint arare et fodere, quam ipsum imposterum pro eppiscopo habere.

Decimo: ignoramus ex qua ratione omnibus parochis ante duos annos adhuc demandaverat, ut quivis in sua pa-

rochia omnes stipendiatos conscribat et ipsi scripto det, et quare locutus est, quod peniteat ipsum quod per suam excellentiam d[ominum] comitem et vicegeneralem se instalare permiserit et non per supremum exactorem Antolchich.

Undecimo: insuper qualiter antecessores ipsius Turchinovich et Jugovich parochum unum in certa parochia confirmarunt et scripto quivis ipsi ad hoc dedit, et iste solus hoc scriptum confirmavit; et pro ista confirmatione equum pro f[lórenis] r[henensibus] 30 huic parocho accepit, et iterum postea illud scriptum fregit et parocho pagos illos, ad quos ipsi scriptum dederat, a parochia ipsius abalienavit et alteri parocho contulit.

Duodecimo: paratae pecuniae ecclesiae Marchensis plus quam mille quingentos f[lórenos] r[henenses], bina apparamenta equina pro f[lórenis] r[henensibus] 300, pro pecunia ecclesiae empta, abstulit, equos septemdecim et carpentum pro f[lórenis] r[henensibus] 200, pro pecunia ecclesiae emptum, abduxit, nunc quando abivit ex Marcha.

Decimo tertio: mulierem quoque unam in Marcha tenuit sibi, cui quadam vice ludendo cum pecunia dixit: accipias qualem pecuniam vis. Secundario invenit illos (sic!) pater unus apud mensam in domo eppiscopi penes eppiscopum sedentem et ipsi in capite quaerendo. Alter vidit quod illa in ipsius domo in una, ille in altera mensa comedit; illam magis allebat, quam alios patres, ipsi multas pecunias dedit et pulchra vestimenta curavit ipsi fieri; insuper annulum suum aureum eppiscopalem donavit. Quando ex Marcha discedebat, ipsi statim sex animalia abigere admisit et statim dixit ipsi maritum ducere. Sed patres hoc advertentes annulum et animalia ipsi retro acceperunt, quamvis illa annulum illum iam sponso suo dederat et dubium erat ne impregnata per ipsum fuerit, nam aliunde adhuc in studiis existens moniali uni graecis ritus nostrae prolem fecerat.

Decimo quarto: ex his ergo et multis aliis, quas ultro nec reservamus, rationibus supranominatum eppiscopum Raphaellem Markovich pro eppiscopo nostro imposterum amplius absolute habere non possumus, neque religiosis modernis, ab illo ordinatis, sacrum celebrare, neque ad eccle-

siam ire non permittimus, quousque a metropolita nostro benedictionem acquirent et scripto ab illo quivis non ferret; et quidquid nobis metropolita noster in his negotiis adiudicabit, apud haec manebimus et ritum nostrum antiquum. in quo seniores nostri sunt mortui, constanter tenere.

Decimo quinto: quia autem cum magno dolore videntes, quod omnes et cum ritu nostro per eppiscopum nostrum in periculum veniremus, timendo quod et privilegia nostra, nobis a suis olim maiestatibus sacratissimis nostris gratiose donata, in periculum perditionis non deveniant, quae hucusque in Marcha apud eppiscopum nostrum in conserva et custodia erant, siquidem eppiscopus noster nihil aliud quam ad detrimentum nostri festinet, ideo ut dicta privilegia nostra non amplius in Marcha, sed in securiori aliquo loco in conserva et custodia ponantur humillime rogamus, siquidem et paria, ab excelsa camera Viennensi revisa et vidimata, apud manus habemus, in quibus tam in ritu, quam in aliis privilegiis Valachorum progeniei in anno 1713. et 1715. confirmata est, quorum copias hic adnectimus et in illas nos inclinamus.

Decimo sexto: quantum autem attinet ad aliquam conscriptionem, quam modernus d[ominus] lustrae magister (in quantum intelligere debuimus) incipere intendit, nos vel antecessores nostri, dum ad fidelitatem suae maiestatis sacratissimae huic venissent, venerunt in desertum, in montes, in terras desertas, quas, sclopum in humeris, frameam praecinctam, aratrum vel ligonem in manibus tenendo, difficile et misere, ita nos, prout et antecessores nostri exstirparunt, et a turcica potentia eliberavimus, et illud quod exstirpatum et eliberatum multi corpore in dira turcica captivitate, multi etiam capite solverunt, in qua terra sat misere vivendo, tamen suae maiestatis servitium, prout maxime nobis possibile erat, semper fideliter supportavimus et imposterum sufferere volumus; ideo nulla conscriptione indigemus, nam domini colonelli et alli officiales nostri omnes bene sciunt, qualiter quivis est potens et aequaliter servire potest, et quivis colonellorum nostrorum conatur ut possit plures bonos milites suae maiestatis sacratissimae educere, nam pro maiori gloria duceret sibi; ideo quicunque ad hanc conscriptionem

confinariam venerit et hoc incipiet, bene attendat, qualiter ex confinio exhibit, nam miser populus ex una parte inter regnum, ex alia parte inter camerales homines positus, aliud nihil credit, quam quod ex ita conscriptione in contributionem aliquam impelleretur; siquidem ante viginti annos, cum d[ominus] comes a Thuri et Crizy, d[ominus] autem baro Gall Capronczae comendarunt, mandatum ab excelsa camera et conscriptio aliqua secuta fuisset et contributio aliqua per totum generalatum percipi debebatur venerat, et quidem in praesidio Crisiensi habitantes, qui potentiores erant, prouti moderni domini Chasmensis purgraffii Jacobi Schettar Paient, aliquid iam dederant, et ut iste contributio (vorwegstayer vocatur) per totum generalatum colligeretur ad hoc dispositus erat moderni lustrae magistri parens sed ille magis hoc negotium praeconsideravit et palmare periculum suum magis quam modernus lustrae magister praeconcepit, cum infirmitate sua a negotio hocce se excusavit et hoc negotium ad partem fuit positum, et nullus postea quidquam talis soluit. In anno similiter 1624. similis aliquid conclusum erat et ut ista (vorwegsteyer vocatur) contributio per totum confinium facilius congregetur, fuit in confinium missum et per illud divisum regimen Castellianum; sed valde brevi tempore aliquot millia confinianorum simul convenerunt in magno frigore, et confusio talis per totum generalatum facta, quod multi officiales et vaiuodae turcico modo devastati et ruinati et domus eorundem conflagratae, imo soli vix vivi absconderant et vitam suam eliberarunt cum damno tamen tanto, quod multi illud damnum et ad praesens doleant, neque supplere possunt, nam rudis populus plane et stupidus esset, si paupertatem suam, quam pro fidelibus servitiis suae maiestatis sacratissimae amisit. et difficile deffendit. et custodivit totis viribus suis deffendendo; si quidem, si in variis miseriis positi, novis aliquibus oneribus onerati iterum esse deberent, non tantum ut servitiis suae maiestatis sacratissimae satisfacere non possent, verum ex propriis suis bonis et facultatibus difficile acquisitis per orbem deberet se dissipare, (quod facile est scire inimicos confinii, iam bene notos) absolute desiderant, et hoc totum ex capite d[omini] lustrae

magistri et conscriptione exivisset. Quod ut non contingat, humillime speramus, quod sua maiestas non ut nos aliquibus novis oneribus onerare curaret vel permetteret, sed ut privilegia nostra, nobis a sacratissimis olim maiestatibus nostris misericorditer donatis, penes quae in statu et ritu nostro semper in pace hucusque viximus, et quae sua maiestas sacratissima piae memoriae Josephus, prouti per antecessores suos confirmata nobis confirmare appromiserat, nobis gratiose confirmabit. Quod ut facilius obtinebimus auxilium ab excellentissimo nostro vicegenerali Hannibale Josepho comite ab Heizter etc., et reliquis dominis comendantibus et colonellis ac officialibus nostris, quibus fidelitas et servitia nostra bene sunt nota, humillime recomendamus, pro recommendationibus apud superiores nostros; nos autem, ut pro tali gratia, suae maiestati sacratissimae penes possibilitatem nostram gratias agere sicut et hucusque volumus, sic et imposterum, et, si possibile fuerit, adhuc magis capitibus, vita et armis et tota possibilitate nostra, semper fideliter usque ad ultimam sanguinis nostri guttam servire volumus: dummodo episcopus noster nullam confusionem intra nos faciat, neque alter aliquis.

Decimo septimo: Ut autem omnia haec suprascripta puncta et gravamina quinque diebus ante adventum in generalatum Varasdiensem excellentissimo domino comiti supremo confinium generali (substituto locumtenenti) et vicegenerali generalatus Varasdiensis Hannibali Josepho ab Heizter die nimirum 30. praeteriti mensis maii ad mandatum et ordines excelsae camere per illustrissimum d[ominum] comitem Stanislavum Orechoczy vicecolonellum et vice comendantem confinii Crisiensis stipendiati et alii ad lustram vocati, et plus quam tria millia confinariorum insimul congregati, aperte et palam clamando, proposuerunt, et quod omnes et ad praesens penes hanc propositionem se teneant; nimirum autem quantum attinet quoad punctum 16. suprascriptum ratione lustrae magistri, pro maiori fide dignitate nos vaiuodae omnes hic infrascripti confinii Crisiensis, qui in lustra tunc fuimus et alii confinari, quibus, ne confusio aliqua maior intra populum fiat, huc venire in minori nu-

mero admissum fuit, reliqui autem nos catholicae fidei, haec omnia tamen abunde intelleximus, nunc pro testimonio nostra nomina hic infraponimus. Datum Crizii die 12. junii 1716.

Joannes Misziracha, vainoda.

Novak Hergh, vainoda.

Gregorius Boinichich, vainoda.

Vitus Donchevich, vainoda

Georgius Habianecz, vainoda.

Carolus Josephus Papyllon,
vainoda.

Demetrius Nikassinovich, vainoda.

Joannes Jacobus Schettar, pur-
graffius.

Gabriel Popovich, vainoda.

Jacobus Berkovich, vainoda.

Ioan[nes] Bauszoina, vainoda.

Ioan[nes] Wkovich, vainoda.

Wiaszin Mihalovich, vainoda.

Vaszilius Szremacz, vicarius.

Axentius Diadinovich, guardianus
ex Lepa Vina.

Theodorus Popovich, parochus ex
Piszanicza.

Siffko Gukich, parochus graeci ri-
tus ex pago Zdenczak.

Ioan[nes] Kuzmanovich, parochus
graeci ritus.

Sylvester Ioanovich, parochus
graeci ritus.

Michael Tatalovich, parochus
graeci ritus.

Vaszillja Godecz, parochus graeci
ritus.

Eustachius Mirkovich, parochus
graeci ritus.

Michael Jugovich, parochus graeci
ritus.

Marcus Bastassich, parochus
graeci ritus.

Nicolaus Popovich, parochus
graeci ritus.

Gabriel Rtenacz, parochus graeci
ritus.

Saecula Illich, parochus graeci
ritus.

Nicolaus Zdellar, vainoda.

Wolffgangus Ballottich, vicecapi-
tanens.

Jovicza Baichettich, vexillifer.

Demetrius Mihallevich, vexillifer.

Wkmir Koztadinovich, vexillifer.

Radovan Zagragh, vexillifer.

Michael Kollar, vexillifer.

Joan[nes] Janich, vexillifer.

Miath Pollimacz, decurio.

Joan[nes] Jovichich, decurio

Ztojan Vitanovich, haramia.

Wkman Chachuka, decurio.

Jachim Jellich.

Radoszav Radottich.

Wicza Berzin, haramia.

Demetrius Margettich, parochus
graeci ritus.

Elias Wkaszinovich, vexillifer.

Nicolaus Koschevich, vexillifer.

Andreas Rakos, vexillifer.

Stephanus Igidovich, vexillifer.

† **Wicza Deszput**.

† **Lucas Kovach**, panduronum
capitanens.

† **Nicolaus Mikelich**.

† Ztoich Odabassa.
 † Wichen[tije] Lalich.
 † Prerad Jurievich.
 † Ztoich Obradovich.
 † Ztoian Amichich.
 † Lazo Draganich.
 † Milladin Bellich.
 † Millich Radakovich.

† Gurach Boszanacz.
 † Nicola Mikettich.
 † Georgius Jegidovich.
 † Wkman Diakovich.
 † Ristovoy Sellovich.
 † Szladoia Boszanac.
 † Alexa Godecz.

Нижє: Dass alle obspecificierte klagen dergestalten in meiner gegenwart von der communität denen Vallachen alhierо vorgetragen worden, bezeuge hiemit. Creuz den 12-ten junii 1716.

Johann Joseph graf Gäller, obrister. (L. S.)

Ingleichen bin auch gegenwärtig gewesen und die klag und lamentationes, so dieselbsten mündlich und schriftlich ihre excellenc general graf Heister beygebracht, selbstn gehöret.

Johann Ernest von Brhend, oberlieuthenand. (L. S.)

Bey diesen schrift- und mündlichen erklärungen der Wallachen bin auch gegenwärtig gewesen, bezeuge hiemit.

Ferdinand Carl Eillen von Bandt (?) hauptmann. (L. S.)

Dass ich auch diesen wallachischen beschwörung, wie die solche vorgetragen auch schriftlich eingegeben worden, beygewohnet habe, bezeyget meine fertigung.

Paul Khöllerer, hauptfendrich. (L. S.)

Dass ich endes unterschriebener sambt dem herrn grafen Gäller und zwar in beyseyn des herrn mustermeisters dieses obige alles bey ablesen, auch dieses und viel anders von diesen unterschriebenen und noch zweymahl mehr leuthen mindlich angehöret, auch diese schrift dergestalten von ihnen conditionate angenommen, weilen es also haben geben wollen, anbey ihnen gemeldet, sie werden wissen, was die geschriebener übergeben und was sie probieren können, indessen sollen sie ruhe und frid geben und kei

nen tumult mehr anfangen. welches sie auch bejahet in nahmen aller Wallachen. Dieses alles bezeygt meine handschrift und fertigung.

Hannibal Joseph graf von Heitzer. (L. S.)

Савремени препис, на крају нешто оштећен, у мојој збирци.

CLV.

Сегедин, 1717. I. јануар.

Генерал фелдмаршал лајтнант гроф Ернст Гундакер Херберштајн именује Јована Бранковића Липовца за капетана цотиске границе у Сенти.

Iro röm. kayserl. und königl. kathol. may. general-feldtmarschallleutenandt, obrister zu fuss, hiessiger festung und deren dependentien würrklicher commendant.

Ich Ernst Gundakher des heil. römischen reichsgraff von Herberstein, freyherr auf Neuberg und Buettentag etc. gebe hiemit zu vernehmhen, demnach in abgewichener campanie der an der Theyser gränitz zu Senta gestandene capitain Blavschitz zeith während der belagerung Temesvar durch vnglückliches pferdstürzen gebliben ist; als will ihre may. höchster herrndienste erfordern, dass diese vacant stehende capitannis stelle mit einen anderen hierzu tauglichen vnd meritirten officier anwiderumben ersetzt wirdt. Wornach dann dem bishero zu Feudvar ansteltten herrn capitain Brankovich conte de Lippaj in ansehung seiner in desmahlig gelaisten guetten kriegsdiensten vnd andurch erworbenen capablen eigenshafften dise capitainsstell conferiret worden. Werden dannenhero die seinem commendo vnterstehendte obervnterofficiers vnd gemains hiemit alles ernsts bestehlet, ihme herrn capitain Brankovitch conte de Lippaj gezimbende zu respectiren vndt den schuldigen gehorsamb in allweeg zu laisten. Urkhundt dessen ist meins hochgebohrne förtigung. Signatum Segedin, den ersten januarii 1717.

Ernst graff von Herberstein.

CLVI.

Будим, 1718. 30. јуни.

Антоније Брајановић уступа Бранковићима из Босне нека села
породице Брајановића у Босни.

Ego infrascriptus do pro memoria tenore praesentium, significando quibus expedit universis. Quod si quidem adhuc praeterito bello turcico post obsidionem Vienensem ad clementissimas augustissimi olim imperatoris et regis Leopoldi primi, gloriosissimae reminiscentiae, vocatorias et intimatorias, nobis universis statibus et ordinibus regni Bosniae factas, una cum defuncto fratre meo Jacobo, deserendo eandem Bosniam, nostram patriam universaque bona, nos contulerimus ad devotionem eiusdem augustissimi imperatoris et regis, in eiusdem servitio sub principe (titulus) olim Ludovico de Badden contra Turcas militaria fidelique servitia praestiti, tandem Bosnia patria nostra sub turcico iugo attunc remansa, per consequens et nos exules patria ac bonis privati fuimus, ab illustrissimis dominis comitibus a Brankovicz omni mediorum assistentia adiuti, qui nobis omnia victui et amictui necessaria per tam longum tempus multosque annos ad plura millia florenorum in proprio eorundem agrario suppeditarunt, quae ingentia beneficia nos iisdem in aere, uti deberemus, rependere nequeunt, ego itaque baro Antonius Brajanovics velut legitimus et immediatus haeres praefati mei fratris Jacobi et ultimus familiae meae per praesentes universa iura possessionaria, quae mea familia Brajanovics in eodem regno Bosniae habuit, et signanter castrum Prosor cum suis appertinentiis, item pagos Rumbocz. non absimiliter pagum Koisina cum molendino ibidem, non procul a Kressevo, existente, etiam domum in eodem Kressevo, item pagum Illovicze in Herczegovina, id est ducatu Sancti-Sabae, pariter officinas atque fornices nostri parentis, existentes in Tasli Han et in bezisten intus in civitate seralio sitas, cum omnibus reliquis bonis iuribusque possessionariis ubicunque reperibilibus et qualitercunque vocitatis, do, cedo et resigno irrevocabiliter et imperpetuum praetitulatis illustrissimis dominis comitibus a Brankovicz. In cuius

rei fidem maiusque habendum robur hasce meas cessionales literas propriae manus subscriptione sigillique appositione roboravi. Budae die 30. mensis junii anni 1718. L. S. Ant. ba[ro] Brajanovich m. p. Coram me Joan . . . Leütner m. p. Per caes[areae] reg[iae] maiestatis tricesimatorem Budae. L. S. Coram me quoque Joanne Szentroy eiusd[em] tricesimae controllore m. p. L. S. Coram me Laurentio . . . Vukanicz praefatae capitalis tricesimae vices gerente m. p. L. S.

Оверовљен препис из Краљ. Мађ. Коморског Архива.

CLVII.

Футор, 1718. 16. новембар.

Калочки надбискуп, кардинал Имре Чаки пише цару Карлу VI. о карактеру српског народа у ново задобивеним крајевима.

Sacratissima caesarea regiaeque maiestas! Domine domine clementissime!

Populus hic qui modicus, non tamen contemnendus, multum vero dispersus habetur, prout maiestati vestrae sacratissimae non dubito intime constabit, totus Rascianus cum hac distinctione, quod pars, et quidem minor, romanocatholicus, vere pius et religiosus, sed multum pauper, deo et regi fidelis, pro modo gentis sat bene cultus, alter schismaticus, Turcarum moribus multum asvetus, discolus, in foraminibus terrae latitans magis quam habitans, nihil solidi agens, nec ullam permansionem spirans, respective vero, quia nequam dives.

Augustissime imperator! Schismaticus hic populus suum metropolitam ac episcopos tanti habet et observat, ut credat populum, quem benedixerit, impecabilem efficere posse. Ex parte tamen mea, ubicunque pertranseo, eo venerationis cultu feruntur, ut cum romanocatholicis una obviam processionaliter veniant cum vexillis ecclesiasticis, cruce, thure ac ardentibus facibus, ecclesiasticamque dignitatem in me non tantum venerentur, quin imo adorare videantur, non modo plebs communis sed ipsi principales eorundem ecclesiastici, etiam in maiori dignitate constituti, ut praepositi et episcopus adeo, ut spem non postremam faciant, per gratiam omni-

potentis et miserentis dei ac paternam unam et apostolicam vestrae maiestatis assistentiam, unionis verae et constantis. Proposui ergo hinc in titulo tanquam postremum pro nunc archidiaecesis meae locum progredi, inde beneficio aquae etiam Belgradum, eo principaliter fine divertere, ut occasionem aliis quidem ignotam, per Syrmium in Karlovitz meum possim instituere reditum, ubi nimirum eorum residet metropolita, mihi persona a multis annis bene nota et qui a principio semper magnam mecum colebat confidentiam et bonam servavit vicinitatem. Proponam illi, prout deus consilii sator optimi dabit effari, sed quia, clementissime domine, uti praeattactum est, populus seu grex, ita et eorum ecclesiasticus rex, maximis ducitur Turcicis, clarius dicam, interessatus nimis est, praesummam in genere de gratiis etiam vestrae maiestatis, nihil tamen specificando, bene sperare iubere, quod ubi vestra maiestas benigne probaverit, suggeram opportuna media maiestati vestrae vel eius aerario neutiquam incommoda.

Augustissime imperator! Si haec succederent, praeterquam multa animarum millia suae salutis et redemptioni vestrae restituerentur, etiam rationi status et publicae quieti multum iudicio meo deserviret, secundum illud ab illis usitatum: si schismaticus Rascianus ad Mare Adriaticum exempli gratia Segniae percutiatur aut offendatur, sentiet vindictamque summet, qui in finitimis Moscoviae vel maris glaciati (sic!) residentiam agit. Haec dum maiestatis vestrae mecum una sacris subiicio pedibus, eiusdemque benignam imploro dispositionem, usque ad cineres persevero maiestatis vestrae sacratissimae. . . . Datum Futok, 16. novembris anno 1718.

Оверовљен препис у мојој збирци.

CLVIII.

Сланкамен, 1718. 18. новембар.

Надбискуп Имре Чаки пише цару Карлу VI. да Тамишки Банат и Србију подчини дијецези Калочкој.

Sacratissima caesarea regiaeque maiestas! Domine domine mihi clementissime!

Donèc maiestas vestra in Sèrvia et Banatu Temesiensi, feliciter sed et mirabiliter in tam breve tempus recuperatis ordinemque benigne libuerit statuere, effectuique mancipare valuerit, ne vel interea ecclesiastico destituantur pastore, si vestrae maiestati benigne videretur una vel altera vel etiam utraque archiepiscopatu Colocensi ad interim applicari possent, secundum illud: a Iove principium, tam quia nullus regulatorum Hungariae episcopatum ita est in iurisdictione sua arcatus prouti hic archiepiscopus, utpote unius quasi comitatus limitibus conclusus. (an ab antiquo quoque ita fuerit, dubitari non absque fundamento potest), tum etiam quia pro praesenti in eo, ut praeattactum est, statu non nisi undecim parochias curare habet; sed et aliunde ubi proprios plagae illae habuere praelatos, illi qua suffraganei, archiepiscopo Colocensi subiiciebantur. Haec dum maiestati vestrae sacratissimae tantum per modum humillimi proiecti demisse insinuare praesumo, me gratiae et protectioni maiestatis vestrae sacratissimae pari humillitate commendo et persevero maiestatis vestrae sacratissimae... Ex Szalankamenth 18. novembris 1718.

Оверовљен препис у мојој збирци.

CLIX.

Београд, 1718. 21. новембар.

Надбискуп Имре Чаки предлаже цару Карлу VI. да се за Србе подигну конвикти у Београду и Осеку.

Sacratissima caesarea regiaeque maiestas! Domine domine mihi clementissime!

Ad conformitatem priorum mearum humillimarum, et quidem signanter ex Szalankamenth et Futok submissarum, unice servitium dei et maiestatis vestrae pro homagiali cordi impressum gerens, existimarem demisse pro expediendi medio, ut gens haec rudis, maximis barbaricis imbuta, ad obsequium, fidem et fidelitatem constantem dei et vicariorum itidem dei, secundum illud: per me reges regnant, deduci valeant (sic!), sic maiestas vestra sacratissima convictus duos,

unum nefors Belgradini, alterum Eszekini pro natione Illyrica erigere dignaretur. Neque cogitandum est, augustissime imperator, horum foundationem eo in sumptibus exercere, quibus alii in Germania convictus eriguntur et sustinentur, nam ubi unus et quibus mediis unus in Germania fundari potest, hic quinque vel etiam plures accomodari poterunt et tamen longe melius etiam in temporalibus iisdem providebitur, quam in laribus paternis. Ex hoc eveniet, quod in conversione gentium potissimum observatur ut inventus non modo mitescat, sed et in timore vero dei exerescat et adolescat. Quo prae habito sequentur temporalia sequentia. Primo: (populus mihi a sedecim est amplius annis notus) non aliter tam facile directioni romanocatholicorum suos tradet progenitos, si suis sumptibus educandos habet, facile itidem si ex alieno provideantur. Secundo: habeo exemplum vivum quantum intersit iuventutem in fide, in doctrina et moribus educare christianis, ubi dum Cassoviam sancti-moniales Ursulinae implantatae fuissent ac illarum more convictrices proles etiam haereticorum intertenuissent, aderudivissent, instructae, occasio et instrumentum fuere conversionis parentum. Tertio: si fidei christianae fideles fuerint ut et christiano principi fideles reddantur, barbarumque abhorreant, mores eorundem abominentur, suoapte sequitur. Reliqua ne maiestati vestrae sim gravis, subiteo. Superest ut de mediis harum exertionum demissam meam exponam opinionem (nihil enim maiestati vestrae suadere praesummo aut praesummari quod eidem grave, minus incommodum accidat;). Occurrit itaque obviam, cum decimae aliunde essent deo sacratae, easque pro praesentiarum camera vestrae maiestatis in Slavonia considerabiliore parte, in Sirmio vero a Servia tota[s] perciperet aut perceptura esset, minime grave maiestati vestrae veniret, si decimam decimarum partem ad praeinsinuatam finem applicaret. Quin imo ipsa decima ob plagae nimiam vastitatem et terras hinc inde studio dispersim et abstrictissime excolentium astutias, quarum decimae, ut ipsi fatentur cameratici, rite et exacte ex praevia ratione nunquam desummi possunt, ultro, rite sancteque accederet, si populus hic fere barbarus palpabiliter agnosceret suorum intertentioni et educationi

saltem in parte easdem deservire. Haec dum maiestatis vestrae sacris pedibus una mecum subiicio usque ad cineres persevero maiestatis vestrae sacratissimae. . . Belgradini die 21. novembris 1718.

Оверовљен препис у мојој збирци.

CLX.

Баја, 1718. 30. новембар.

Надбискуп Имре Чаки пише цару Карлу VI. о своме бављењу у Карловцима и о начину како да се изведе унија.

Sacratissima caesarea regiaque maiestas! Domine domine mihi clementissime!

Fui, clementissime domine, uti ex Futak demisse declaraveram, in Carlovitz, loco utpote residentiae metropolitae schismaticorum, et quidem ut occasionem tam ampliorem, quam secretiorem cum eo ratione unionis conferendi haberem, ad eiusdem diverti domum, ibidem unam transigens noctem. In praesentia itaque episcopi Fossati Petrovaradiensis sic nuncupati et officialis cameralis vestrae maiestatis itidem Petrovaradiensis, Gettingh nominati, interprete secretario dicti metropolitae, viro bene catholico et Hungaro nato, longos in praescita m[etropolia] duximus sermones, et quia saepedictus metropolita esset homo valde iurisdictionatus, bardus et incultus, oppositiones diversas fecit quidem ineptas, sed facile ad palmarem eiusdem captum non modo resolutas, sed nihili factas, usque adeo quod ego summam concipiam spem secundandae huius intentionis, tum quia Romanorum pontificem declaraverunt se pro visibili capite ecclesiae agnoscere, meque ut cardinalem ecclesiae columnam venerari; item quidquid oecumenica continerent concilia illud profiteri, sed unice metuere, ne temporalibus, quibus modo gauderent, et beneficiorum suorum redditibus facta semel unione, fors carere et omnibus iis exui deberent. Populus hocce sequitur, et observat clerum suum, clerus vero militares suae nationis ex ea ratione veneratur et respicit, quia quidquid beneficiorum habet, iisdem adscribit, existimans, nisi maiestas vestra benignam erga militares Rascianos reflexionem teneret, illi nullatenus cura-

rentur, sed et gens popularis omnimodo supprimeretur, atque adeo, ut nuper in quadam differentia cum metropolita capitanei militares Rasciani illi in faciem opposuerint factum illum esse metropolitam per capitaneos; capitaneos e converso non per metropolitam, sed propriis meritis. Hi vero universi audiunt maiestatis vestrae officiales, signanter Petrovaradienses, Szegedienses et Eszekienses vel bellicos, vel camerales, vel utrosque, qui si intentionem hanc propter quadam privata non modo non impediverint sed secunda-verint, plane ambigere non possum, quod astra quoque aderunt. De Petrovaradiensibus dubium non habeo, quia commendans collonellus baro Diller praeterquam quod sit homo doctus, maturus, rectus, suavis, iustus, diligens et vigil, est etiam zelosus et pius. Non absimiliter cameralis, quis supranominatus tricesimator Gettingh omnibus, ut prior, plenus est virtutibus. (Dignus uterque caesareoregiae maiestatis vestrae singulari gratia). Eszekienses et Szegedienses necdum sum expertus, vadam proinde ad illas etiam partes et cuncta maiestati vestrae fideliter referam. Verto. Maiestas vestra cum gente Rasciana quidquid velit et suaviter velit. in praesentiarum agere et disponere potest, et si quae ne-fors considerationes opponerentur, magis larvatae, quam reales reperientur. Quae dum una mecum sacris maiestatis vestrae subiicio pedibus, usque ad cineres persevero Maiestatis vestrae sacratissimae. . . Baja die 30. novembris 1718.

Оверовъен пренис у мојој збирци.

CLXI.

1722.

Немачки превод берата султана Ахмета којим се Атанасије Рапковић поставља за кнеза старовлашког на место оца.

Die ursache aus welcher wir diessen unsern allerhöchsten befehl haben ergehen lassen ist folgende: es hat nämlich der über die zoll-gefälle zu ihtar iflak gesetzte woiwoda das beyspiel derer, die ihm am würde gleich sind, Jusuf woiwoda, dessen ansehen vermehret werden solle, unserm kaiserlichen divan eine bittschrift zugesendet in wel-

cher er vorstellet, dass der knes von Jerisun Konagtie und dazu gehörigen dörfern mit nahmen Jerakul Bratul seines hohen alters halber auser stande gesetzt sey, die ihm zustehenden dienste zu verrichten, und dass derselbe dieser ursache wegen aus eigenem triebe und freyem willen sich entschlossen habe seine stelle dem besitzer dieses allerhöchsten berats, der sein leiblicher sohn Atanas ist, abzutreten. Da nun Jusuf woiwoda dem gedachten Atanas das lobe beygelegt, dass derselbe allerdings dieses amts würdig, und die mit der stelle eines knesen verknüpften dienste zu versehen fähig sey, und dabey ganz in unterthänigkeit ansuchet, dass wir dem angeführten Atanas über die von seinem vatern geschehene abtretung ein allerhöchstes berat gnädigst ertheilen wollen, so haben wir in dem hauptregistern der zollgefälle, das in unsrem kayserlichen schätzen verwahret wird, nachzusehen befohlen. Gleichwie nun der uns darauf in tiefer unterthänigkeit vorgelegte berichts bestätigt, dass in dem gedachten register wirklich aufgezeichnet sey, dass unter den knesen von Istar Itlak der knes Jerakol Bratul die zu den zollgefallen von Istar Itlak gehörige knesschaft von Jerisun Konagtie besitze, und dass dabey auch das dem gedachten knesen auf einstimmiges gutheysen aber dasigen unterthanen gnädigst ertheilte knesenberat wirklich an seinem orte eingeschriben sey, kraft welchem ihm aufgetragen wird in seinem amte fleiss und eifer zu zeigen, sich die eintreibung deren höchsten gefälle angelegen seyn zu lassen und darauf zu sehen dass die etwa flichtigen unterthanen jeder wieder an seinem gehörigen wohnplatzen angestellet werde. so haben wir auch hiermit gnädigst geruhet, die vorgesagte abtretung durch diesen unsern höchsten kayserlichen befehl genehm zu halten. Diesem unsern ietzo ergehender kayserlichen befehle gemäss bestätigen wir also die gedachte abtretung der knesschaft und haben hiemit in diesem 1135 jahre der hegerae den 19-ten tag des monat muharem dieses unser allerhöchstes berat aussfertigen lassen, kraft dessen befehlen wir, dass der gedachte Atanas sich dahin begeben, die ihm übergebene knesschaft statt seines vatters antretten, die ihm dabey ob-

liegenden dienste verrichten, und die gedachte knesschaft auf eben die art und weisse besitzen solle, wie sein vatter diese vorhin besessen hat, gleichwie auch unser ernstlicher wille ist, dass niemand ihn diesfahls zu beunruhigen oder in aussübung seines amts zu verhintern sich gelüsten lassen solle. So solle es euch kund seyn und ihr sollet unserem kayserlichen höchsten zeichen allen glauben beymessen. Gegeben in dem monat Muharem im jahre der Hegirae 1135.

У м јој збирци.

CLXII.

Беч, 1722. 8. јануар.

Цар Карло VI. даје капетану Илији Јакшићу у накнаду пустару
Сурдук у Срему.

Carl der sechste, von gottes gnaden erwählter römischer kayser, zu allen zeithen mehrer des reichs, in Germanien, zu Hispanien, Hungarn und Böhaimb könig etc.

Gethreue libe! Nachdem der, unter der grännerischen nationalmiliz bestellte capitain Elias Jaksich noch in anno 1707. an seinen vermög gepflogener abrechnung dahmals gehabten gagéausstandes per 700 fl. die helfte mit 350 fl. bey unseren generalkriegszahlambts assignirter und bezahlter erhalten, für die andere halbscheidt aber demselben sonderlich in ansehung seiner langwirig geleisten drœu und erspriesslichen diensten, auch wehrendder letzterer rebellion ausgestandener gefangenschaft und erlittenen schadens, eines damahligen rebellens zu Gränn per fiscum eingezogenes haus, sambt denen darzur gehörigen grundstückhen übergeben worden, welches haus- und grundstückh ermelter capitain Jaksich, wegen der in anno 1711. erfolgten general-amnistio dem ex rebellion zurückgekehrten vorigen besitzer, widerumb abzutretten bemüssiget gewesen und wir solchemnach auf desselben unterthänigstes anlangen und den uns darüber weithers abgestatteten gehorsambsten vortrag gnädigst resolviret haben, besagten capitain Jaksich anstatt des von ihm vorerwehntermassen zurückabgetretenen hauss und grundstückh zur indemnisation und bonification seines

darauf per 350 fl. gehafteten gageausstandes und deren in vorerwehntes hauss lauth beygebrachten attestationen bis 250 fl. verwehnten reparations- und meliorationsunkosten, das in unseren neurecuperirten herzogthumb Syrmien befindliche praedium Surdok genant, so vermög eurér eingeschiketen beschreib und schätzungh in drey hundert jöch äcker und wissmeth bestehet und dermahlen gänztlichen verödet und wüstlieget, und zwar ihme capitain Jaksich und seine männlichen descendenza iure perennali, seinen weiblichen geschlecht aber iure inscriptio nach der zu 5 pro cento von euch in anschlag gebrachter aestimationssumma per 960 fl. rheinl[ändisch] also zu übergeben und einräumen zulassen, dass ermelter Jaksich, über abzug obiger in anforderung stellenden und ihme zu bonificiren zugesagten 600 fl. die zu complirung vorgedachten aestimationssumma deren 960 fl. noch übrig verbliebendte 360 fl. in unser universal banca- litätscameralzahlamts alsogleich bahr abführen von be- sagten praedio, auch die zehend und übrige gewöhnliche praestationes, wie nicht weniger die contributiones, da das- selbe mittlerzeith mit ihnwohnern besetzt und populirt wurde, zu praesentiren schuldig und annebst auch in fahl etwa künftighin das 30-gstambt fürträglicher daselbst zu Surdok als zu Salankament, wo es der zeith aufgestellt ist, zu sein errachtet wurde, solches nebst der überfuhr dahin näher Surdok zu transferiren pro parte camerae zu allen zeithen vorbehalten und per expressum reserviret sein solle; als ist unser gnädigster befehl hiemit, dass ihr, all dieses geziem- bend ad notam nehmen und ihme capitain Jaksich mehr widerholtes praedium Surduk, nachdem er obige summam deren 360 fl. bahr abgeführt oder den erlag derenselben durch ordentliche quittung erweisen wirdet, der gewöhnlichen ordnung nach übergeben und demselben darüber ein ge- wöhnliches instalationsdecret mit inserirung deren eigentli- chen vorbemeldte conscription mit excedirenden limitum seu metalium gegen den von sich einzulegen habenden recurs, sonderlich auch wegen des künftighin daselbst etwa auf- zurichten vorbehaltene dreysigstambt und überfuhr von inspectionsweg hinauss ertheilen sollet; dann hievon be-

sieht unser gnädigster will und meinung. Geben in unserer statt Wienn den achten jan. in siebezehen hundter zwey und zweynzigsten, unserem reiche des römischen in 11-ten deren Hispan. im 19-ten deren Hung. und Böheimb auch im 11-ten jahr. Carl Joh. graf v. Dietrichstein. — Ad mandatum sacrae caesareae et catholicae maiestatis proprium. Johann Jac. graf von Lewenburg. Franz Mat. Cooper.

Оверовљен пренис из Кр. Л. Мађ. Коморског Архива у Пешти.

CLXIII.

Беч, 1724. I. април.

Цар Карло VI. одређује митрополиту Мојсију Петровићу еквивалент на место десетка, који ће се у Тамишком Банату прикупљати од кнежева.

Carolus etc. Notum facimus et tenore praesentium memoriae commendamus quorum interest universis. Posteaquam patentibus nostris literis die decima sexta mensis novembris, anno adhuc millesimo septingentesimo vigesimo datis nostri Serviae regni archiepiscopo graeci ritus metropolitae, venerabili atque devoto, fideli nobis dilecto Moysi Petrovics iurisdictionem ecclesiasticam in nostrum quoque Bannatum Temesiensem porreximus, eumque dicti territorii archiepiscopum et metropolitam clementer nominavimus et constituimus atque ea propter idem iam nobis demisse institisset. ut intuitu huiusce extensionis ac inde incumbentis amplioris oneris in exercenda sua functione archiepiscopali quoque decentius subsistere possit, ipsi vel collectionem decimarum a suo ritui addictis in praefato Bannatu Temesiensi, vel earum loco aequivalens aliquod concederemus. Nos adductis rationibus permoti etiam quoad temporanea in memorato Bannatu eidem providere volentes, benigne statuimus, quoniam vero nec ipse nostrae religionis in saepedicto Bannatu episcopus Nadasdy decimis ibidem in natura fruitur, sic ad illius exemplum et eidem Rascianae gentis metropolitae aequivalens in parata pecunia assignandum resolvimus, et signanter considerantes, quod memorati Bannatus superiores aequae ac inferiores pagorum iudices nationis Rascianae, vulgo

knesii nuncupati, ab aliis oneribus pro nunc immunes sint, clementer determinavimus, ut quivis eorum primae classis superiores, nempe iudices, duos, secundi veró generis, seu inferiores, unum aureum eidem, et quidem a die huiusce nostrae resolutionis incipendo, quotannis pendant, quo non mediocrem pecuniae summam reddente aequivalenti idem metropolita, tam loco decimarum quam omnium reddituum archiepiscopalium sub quorumque titulo et modo, eatenus a nostris Bannatus Temesiensis incolis suo ritui addictis praetensibilis contentus sit. Ne autem praefati knesii sive iudices praestationem isthanc a se declinando in subditos fors onus vertant ac ab iisdem per incompetentem aliquam repartitionem hoc sub praetextu quid extorqueant, caesareae nostrae Bannatus Temesiensis administrationi commitendum duximus, ut specialem eatenus curam habeat ac praefatorum aureorum collectio eiusdem nomine fiat, quantumque collectum ad capsam ponatur, unde exposit iuxta praefatae nostrae administrationis dispositionem et assignationem idem archiepiscopus obvientem sibi summam erga apocham quotannis rite accipiet. Super quae praemissa praesentes collationales nostras literas manu propria subscripsimus atque sigillo nostro caesareo regio munivimus. Quae dabantur in civitate nostra Viennae die 1. aprilis 1724.

Концепат у Бечком Ратном Архиву, Kanzl. Arch. VII. Nr. 215. Један одломак овога царскога декрета штампан је Швикер: Die Vereinigung der serb. Metropolen von Belgrad und Karlovitz. Wien 1881. p. 127.

CXLIV.

Карловци, 1725. 31. мај.

Митрополит Вићентије Поповић упућује Костајничког и Бачко-Сегединско-Јегарског епископа у Пешту да онде на основу привилегија штите право православног клира на купљење десетка.

Quandoquidem augustissimus olim g[loriosae] reminiscen-
tiae Leopoldus I. Roma[norum impe]rator et rex Hungariae,
certa privilegia, [indulta], libertates, immunitates, atque prae-
rogativas. . . sis datis, praesertim in anno 1690. 1691. . .

nempe defunctus patriarcha Arsenius [Cser]noyich, erga adhortatorium decretum. . . . nostram e ditionibus Turcarum tyranni. . . . [sub]iectis, omnibus bonis et facultatibus no[st]ris derelictis, vacuis duntaxat manibus, paternis [la]ribus exules, exercitu copioso sub umbram et protectionem caesareae maiestatis adduxisset, eorum propter comprobata[m] fidem et fidelitatem; praestitataque fidelia cum profusione copiosi sanguinis utilia servitia nostra, nobis universae videlicet nationi status ecclesiastici ac saecularis clementissime contulerit. Quae privilegia ex post per piissimae memoriae Romanorum imperatorem et Hungariae regem, Josephum I. confirmata perbenigne haberentur, nec absimiliter moderne invictissime regnans imperatoria ac regia maiestas dominus, dominus nostrorum omnium clementissimus Carolus VI. ex innata et plusquam paterna benignitate sua clementissime confirmare dignata sit, virtute quorum inter caetera etiam decimarum immunitas nationi nostrae concedi, eademque pro nostri ritus episcoporum alimentis et redditibus converti et applicari posse dignoscerentur et quod retroactis annis ius talismodi decimae a clero et natione nostra non fuerit persecutum, id temporum constitutionibus adscribendum, nam a primordio statim dum memoratus patriarcha excusso [iugo] turcico ad devotionem caesareae maiestatis advenisset, [tantum]odum respiciebant, verum ut communi saluti [fid]ei christianae, emolumento atque incremento proficiatur atque adeo eo magis christiani nominis hostis Turca ultro proffligaretur, ditionesque caesareae maiestatis ampliarentur, universas vires suas eo impendebant, nihilominus defunctus patriarcha Arsenius Csernoevich in annis 1696., 97. et 98. a nostris nationalistis in iisdem districtibus, qui militares non fuerunt, quorum tamen ferme maxima pars militabat, decimas percipiebat, ac demum supervenientibus praeteritis regni Hungariae motibus et recenter praeterlapso bello turcico talismodi decimarum perceptio sublata est. Ast refflorescente alma pace, ne privilegiis nostris in verbo regio et sancto observandis et minime retractandis abuti videamur, reverendissimum dominum Michaellem Milosevics, episcopum Budensem et Alba Regalensem, ratione juris decimae universam nationem nostram concernentis, ad suam

maiestatem sacratissimam et augustam aulam deputandum esse duximus, ut ibidem congruam iuris et privilegiorum nostrorum manutentionem et observationem submissa animi devotione imploraret. Sed quia eadem altefata sua maiestas sacratissima proprietatem seu ius decimae revidendum et exasse discutiendum, ad i[n]clytae tabulae judicariae regiae commembra, utpote illustrissimum dominum personalis praesentiae r[egi]ae (?) in iudiciis locumtenentem, nec non inclytae tabulae dominos barones et proth[onota]rios (?) relegare perbenigne dignata sit, adeoque nationi nostrae e re fore videbatur adhuc duos nostri ritus episcopos, utpote reverendissimum dominum Nicanor Dimitrievich, episcopum Kosztainiczensem, Sofronium Tomasevich Bacsiensem, Szegediensem et Agriensem, nec non cum sibi adiunctis adhuc aliis nationalistis in liberam regiamque civitatem Pesthiensem pro praefigendo huiusce causae revisionis termino, qui iuribus et privilegiis nostris invigilare ac de universis quoque occurrentiis prospicere in tempore possent, deputare, attribuendo iisdem meram plenamque potestatis facultatem, ut quidquid iidem domini deputati nostri egerint, fecerint et proposuerint, eadem pro ratis et firmis nomine universae nationis accepta haberi possint ac valeant. Harum nostrarum testimonio literarum mediante.

Datum Carloviczii die 31. mai anno 1725.

Universae nationis Illyrico-Rascianae nomine Vincentius Popovich, orientalis ecclesiae graeci ritus archiepiscopus et Rascianorum metropolita, nec non sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis consiliarius.

Црвен печат али јако оштећен

Савремени, прилично оштећен, пренис у мојој збирци

CLXV.

(Крушедо), крајем 1725.

Српски народ моли цара Карла VI. да потврди Мојсија Петровића за митрополита свих Срба и да их штити од римокатоличкога клира, који тражи десетак од православних.

Sacratissima caesarea regiaeque maiestas! Domine domine naturaliter clementissime!

Posteaquam nos humillimi et, ut non immerito gloria-
mur, perpetuo fideles maiestatis vestrae sacratissimae sub-
diti inuatam gratiam et pietatem, singularemque (quo erga
nationem nostram graeci ritus Illyrico-Rascianam duceretur)
zelum et affectum submissa animi nostri deuotione in dies
venerabundi recolentes memoria animum, ex eo non parum
per nobis adaugeamus, quod fidelium hactenus praestitorum
et in futurum praestandorum servitiorum ac perinde com-
paratorum meritorum intuitu non saltem cumulatissimis gra-
tiis, indultis, libertatibus, immunitatibus atque praerogativis
consolati perbenigne haberemur, verum quod in locum de-
functi domini Vincentii Popovich archiepiscopi et mētro-
politae, sede eiusdem vacante, erga praeliminarem nationis
nostrae concordibus votis factam electionem cum adunatione
amborum archiepiscopatum, qui dē instituto ecclesiae no-
strae antiquitus etiam unus archiepiscopatus fuerat, dominum
Moisem Petrovich cum plena archiepiscopali dignitate summo
omnium nostrum desiderio sublimare, clementerque confir-
mare (dum mox per clementissimam maiestatis vestrae sacra-
tissimae resolutionem et favorem subscriptionem iam in
triplicata subministrata referada eliberaretur) dignata sit
maiestas vestra sacratissima. Pro hoc gratiae et benignitatis
decore, pro hac paterna cura et sollicitudine nos universim
natio Illyrica ultimae guttae sanguinis profusionem devovendo
indeprecabiles, ea, qua par est, homagiali deuotione et ob-
servantia infinitas deponimus grates, sed nec deerimus, in
quantum tenuitas virium nostrarum suppeditaverit, cum omni
conatu et studio, cum universa posteritate nostra, benigni-
tates et clementias de genu flexo et demisso poplite demereri.
Quin vero citra praepositas libertates, immunitates atque
praerogativas, adeoque contra continentiam ipsissimorum privi-
legiorum nostrorum, nobis clementissime concessorum, per
venerabilem clerum romanocatholicum signanter respectu
decimarum indictarum turbaremur et molestaremur. Quem-
admodum iam et tempore novissimae celebratae diaetae Poso-
niensis anno 1722. coram eiusdem clementiae throno de genu
humillime praeporreximus instantiam, in qua demississime
supplicaverimus huic nationi Illyricae seu Rascianae cle-

mentissime elargita privilegia status et ordines regni non solum acceptarent, verum etiam articulariter insererentur, et licet dignabatur maiestas vestra sacratissima in iteratis benignissimis resolutionibus suis ad postulata dominorum statuum et ordinum regni Hungariae, in praenominata determinata generali regni diaeta, clementer extradatis, universa privilegia nationi nostrae Illyricae seu Rascianae per magnae memoriae imperatorem et regem Hungariae Leopoldum, genitorem maiestatis vestrae sacratissimae desideratissimum, concessa et per maiestatem quoque vestram sacratissimam benignissime confirmata in suo esse relinquenda et strictim observanda ac per specialem etiam articulum acceptanda, firmiter praecipere; tantum tamen abfuit, ut huiusmodi benignissima maiestatis vestrae sacratissimae intentio debito effectui mancipata fuisset, quod eorundem ne mentio quidem in articulis regni noviter conclusis habetur, et per consequens non vanus nos invaderet metus, quod non minus, quam hactenus, in pluribus regni comitatibus in iisdem per venerabilem clerum romanocatholicum respectu decimarum et in aliis etiam iurisdictionibus turbati et molestati vel simus, quod legis poena contra praevaricatores sancita nulla sit; interim tamen altissimefata maiestas vestra sacratissima ex innata sua clementia et benignitate omnibus comitatibus, in quibus natio haec sedem fixit, per mandata sua, ut privilegia nostra non tantum publicarent, verum etiam strictim observarentur, serio commiserat et demandaverat, quae benignissime extradata omnibus comitatibus debito cum respectu exhibuerimus. His nobis obstantibus status ecclesiasticus romanocatholicus, tam ipsemet in persona, quam per suos plenipotentarios contradici fecit, propter quas tales factas contradictiones denuo ad maiestatis vestrae sacratissimae clementiae thronum refugere necessitabamur demonstrando demississime. Qualiter incessanter etiamnum a venerabili clero romanocatholico in perceptione decimarum turbati extitimus, ad quam nostram iterato humillime porrectam supplicationem certos commissarios per mandatum suum delegatorium ordinare et constituere dignata fuerat, videlicet illustrissimum Georgium Saracs qua personalem in iudiciis locumtenentem,

praeterea spectabiles ac magnificos barones Michaellem Revay et Joannem Szentivany, nec non Gabrielem Kapy et Andream Pongracz, ut iidem in liberam civitatem Pestinensem eorundemque praesentiam civitatis, ac pro et contra sufficienter auditis causam et differentiam ratione praefatumum decimarum ex assé revideant et discutiant taliter revisam et discussam pro finali decisione et determinatione cum reali et genuina actorum relatione, desuperque concinnanda eorundem opinione maiestati vestrae sacratissimae demississime submittant et in ministeriali sua conferentia isthic proponendam, quam concinnatam opinionem una cum relatione actorum et oclusso extractu, ut A. controversiae inter venerabilem clerum romanocatholicum et graeci ritus episcopos totamque nationem Rascianam ratione decimarum vigentis maiestati vestrae sacratissimae humillime porrigimus, in qua opinione et extractu eadem maiestas vestra sacratissima uberius et benignissime percipere dignabitur.

Supplicando itaque iterato maiestatem vestram sacratissimam humillime, quatenus autoritate sua caesareoregia in clementissime nobis elargitis privilegiis, in positivis etiam legibus regni fundatis, specialiter vero in perceptione decimarum contra et adversus romanocatholicum clerum paternè manutenere et protegere benignissime dignaretur et ut tandem semel post longinquas et defessas sollicitationes optatum finem consequi valeamus in ministeriali sua conferentia, pro finali decisione opinionem hanc demississe directam, revideri et complanari facere clementissime designaretur. Pro qua altissima caesarea regia gratia et clementia humillimis, iisque perpetuo fidelibus servitiis una cum universa posteritate nostra ultimae guttae sanguinis profussionem devovendo reservituri emorimur.

Eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae humillimus perpetuoque fidelis subditus et capellanus Moyses Petrovicz, orientalis ecclesiae graeci ritus archieppiscopus et metropolita Rascianorum, nomine totius nationis Illyricae seu Rascianae statum ecclesiasticum et saecularem concernens.

На полеѣни: Moyses Petrovich raitzischer metropolit supplicirt mit der sembtlich (нечитко) raitzischer nation ad

augustissimum dass sie von der (нечитко) in ihren decimis und privilegiis nicht perturbirt werden.

Ad sacratissimam romanorum imperatoriam Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiae etc. regiam catholicam maiestatem, dominum dominum naturaliter clementissimum.

Humillimum memoriale introscripti Moisis Petrovich, orientalis ecclesiae graeci ritus archiepiscopi et Rascianorum metropolitae, nomine totius nationis Illyricae seu Rascianae statum ecclesiasticum et saecularem concernens. Ut intus.

Дворски и Држ. Архив у Бечу, Illyrico-Serbica 1726 – 1730.

Nr. 167.

CLXVI.

Беч, 1726. 12. јануар.

Инструкција за фелдмаршаллајтнанта грофа Јосифа Одвијера како да се држи као царски комесар приликом избора митрополита после смрти Вићентија Поповића.

Instruction für den Odvyer, was selbter bey vornehmender wahl eines ertzbischoffens und metropolitens, ritus graeci anstatt des jüngsthin zu Carloviz abgelebten Vincentii Popovich für nemblichen zu beobachten hat, und zwahr:

1-mo. Erscheindt aus dem in originali et copia hiebeyfolgenden decret, wasgestalten ihre kays. may. auf des illyrisch-räzischen cleri und nation durch ihre bevollmächtigte mandatarios in undterthänigkeit beschehenes ansuchen allergnädigst bewilliget haben, dass selbe gebettenermassen zu der wahl eines neuen ertzbischoffens und metropolitens sui ritus anstatt des jüngsthin zu Carloviz abgelebten Vincentii Popovich auf die vormahls in derley fählen beobachtete arthschreiten mögen, weswegen dann ihme ihr. may. vorausgezogenes originaldecret für den darunter anwesenden räzischen clerus und nation hiemit beygeschlossen, die abschrift davon zu seiner wissenschaft und direction communicieret wird; und gleichwie

2-do erscheindt aus solcher unter andern zu entnehmen hat, wassmassen allerhöchstgedacht ihre kays. may. denselben ad hunc actum electionis für ihren commissarium cum

facultate substituendi allergnädigst ernennet, also wirdt zugleich in ihm das gänzliche vertrauen gestellt, er werde seinen bekandten treuen eyfer nach sich allerdings angelegen seyn lassen ersagten electionsäctum nach der in solcher vorfallenheit hergebrachten observanz, auch wie es ihm seine besizende gütte erfahrungheit und conduite ferners wohl an hand geben mag, pro decore et utili[tate] ihrer kays. may. in bester formb und ordnung vollbringen zu machen. Auf dass aber

3-tio erscheindt, welchergestalten es in andermahlig derley begebenheiten beobachtet worden, informiert seyn, folgbahr auch gegenwärtig in einem und anderem seine maass testo besser zu nehmen wissen möge, so wirdt diejenige relation in copia hirbeygeleget, welche von der anno 1713. vollzogenen wahl des leztverstorbenen metropolitens, der damahlig Peterwardein[er] placemajor Söllner als anstatt des krankgelegenen und eben selbigerzeit verstorbenen Nehemb pers[önlich] substituirt gewester commissarius abgestattet hat, wornach dann gleichfalls er in praesenti casu à mesure seines besizenden charakters sich recte (?) achten, mithin auf umfang dieser der nation von der ihro allergnädigst zugestandenen wahl schriftliche nachricht geben und einige von dem clero, militarn und principaliorn des volkhs zu sich beruffen, denenselben oballegirtes intimationsdecret zurstellen, auch die zu diesem ende erforderliche commissarios benennen und ad locum electionis mit praefigierung eines competenten termini bestimben, auch dass sie ohne überflüssig oder ohnmöttig confluxu des pörels (sic!) und nur durch einige, aus jedem stand mit behöriger vollmacht, deputerende eligenten zu erscheinen hetten in glimpfflichen terminis ermahnen wolle, gestalten dann auch unterinstens die nöthigen ordres an die allseithigen commandanten ergehen, dass selbe die aus ihrem commandobezürkhe ad hunc finem deputirrende Räzen ohngehindert abreysen und passiren lassen; nach diesem nun kommet es

4-to haubtsächlichen auf die wahl selbst an, wo man zwahr reu[n] ceremonialis sich auf obige relation beziehet, quoad rem hingegen gehrn sehets, sofern es mit gutter

und leichter arth dahin eingelaithet werden thuets, dass die nation nicht wie vormahls nur einen einzigen sondern darzur drey subjecta candidire, auf das solchergestalten, wo drey candidati in vorschlag kommen, erst allerhöchstgedacht ihro may. nicht in confirmatione auf einen allein gebunden seyen, welche ursach aber dem clero und nation in alio sensu zu erkennen zu geben were, dass nemblich solches zu demselben eigenen decor geraichets. indeme ihro may. bey praesentierung eines einzigen gegen diesen ein bedenckhen finde[n], folgbahr nicht bestätigen und dafür einen anderen nach aigenem allerhöchsten belieben ernennen dörften, so hingegen bey vorstellung dreyer subiectionum sich oder gahr oder doch nicht sobaldt eraignen könnte. Deme beynebst er, rätischer clerus und nation, sich umbso eher bequemen werde, als auch ein gleiches bey den catholiken selbst gemeinlich in der beobachtung were. Fahls jedoch selbte zu candidirung dreyer subiectionum mittels gutwilliger disposition nicht zu vermög seyn sollet, so könnte finaliter auch von solchem antrag abstrahiret und die erwählung und vorstellung eines einzigen ohne weithere consequenz für dissmahl noch dissimulanter tractiret werden. Es mögen nun aber einer oder drey candidati in vorschlag kommen, so hat er in utrumque casu vorläufig den clerum und nation zu erinern auch eben seinesorths darob zuhalten, dass sie ein solches oder solche subjecta, welche in erbländern ehedeme befündlich auch vor anderen die tauglichsten und meritirtesten seyen, anbey ein getreues und ihr. may. dienste wohl anständiges nicht minder als ihro nation selbst nützlich kirchenhaupt auserwählen sollen. Worüber folgendes er illustrissimus etc.

5-to welchergestalten die wahl abgeloffen die ausführliche relation herauf zu erstatten, und (wann selbter in deme reussirt dass drey subiecta candidiret würden) es ad referendum zu machen, auch (wo er zu vergnüegung der nation und umb die von anderwerthig zurgereiste eligenten nicht mit langem zurwarthen allda ohnnöttig aufzuhalten, es für nöttig ermasset) eine eigene staffetam zusenden, dahingegen fahls obgehörtes abgehen dreyer candidaten nicht

gahr füeglich zu bewürkhen wäre, er zwahr die circa unum beschehene wahl gewöhnlichermassen; jedoch nur bis zu weithers erfolgender ihr: kayserl. und königl. may. allergnädigsten confirmation zu publicieren, anbey aber eben tali casu ganz fördersamb hiehero zu berichten hat, umb ihme sotorth das weithere anzaigen zu khönnen, deme indessen

6-to zur vorläufigen nachricht gegeben wirdt, wie dass der neuerwehlte metropolit vor publicierender confirmation die treu, devotion und gehorsamb gegen ihro kays. may. als dem rechtmässigen könig und herrn nach der beyligenden formula iuramenti den metropoliten orientalis ecclesiae graeci ritus zuschwören und dann

7-mo sowohl diesem als der gehorsambten nation anzuführen seyn werden, dass sie solche bestell oder einsetzung als eine kays. gnade und sr. kays. may. allein competierende iurisdictionsgewalt zuerkennen hetten, und obschon ferners

8-vo der neucreirte kirchenvorsteher de ordine die confirmation bey mehr allerhöchstgedachten may. gewöhnlich ansuchen und erbitten sollte, so wurden doch selbte den neoelectum, umb ihn des ohngemachs der absonderlich bey gegenwärtiger wintherszeith beschwerlich anhero reys aus specialer naigung zu entheben, auch diesesmahl von dem gewöhnlichen erscheinen und praesentierung an den hof dahir allermildest dispendiren, und sich hingegen mit deme vergnügen der öftters berührten nation ihre dissfählige preces nebst der schriftlichen relation der vergangenewahl ihme illustrissimo darunter umliferen und er solche weithers anhero umb erlangung der allergnädigsten kays. und königl. ratificirung einschikken möge; nebst deme wirdt

9-no der neue metropolit nur allein in puris spiritualibus et ecclesiasticis zu gebüethen, kheineswegs aber etwa die beherschung über das ganze rätische volkh ohne distinction sich zuzuaignen haben, dieses auch folglichen demselben zu seinerzeith anzuzaignen seyn, wo man eben sonsten re vera ihren privilegien in einem und anderem das nähere anfügen würdet; weithers ist

10-mo zu abhinderung aller besorglichen excessen und beschwerungen des rätischen volckhs erforderlich, einem

zeitlichen metropoliten zu Carloviz einen eigentlichen jährlichen gehalt und sonstigen gebührrüssen ordentlich auszumessen, zu diesem ende auch forderst zu wissen nöthig, was dann ein solcher nicht allein von ihm may. sondern auch in anderweeg sub quocunque titulo von dessen glaubensverwandten in seinem dioeces bishero genossen und zu beziehen pflege? Weswegen er seyner may. diesfahls die verlässliche information einziehen und hiernach die gründliche auskunft anhero erstatten wolle, umb soforth in sachen das weithere nach befund und billichkeit regulieren zu können. Ausser deme übriget allein noch

11-mo zu desselben wissenschaft beyzurückhen, wasgestalten zwahr dieses geschäft wegen erwehlung eines neuen metropoliten occasione einer in anderen materien mit der löbl. kays. hofcammer fürgewesten gemeinschäftlich zusambentretung incidenter communiciret worden, dahero auch seyn dürfte, dass etwas das slavonisch cameraloberdirectorium hierunter von seiner instanz einige belehrung empfangen möchte, es hat jedoch er illm. derenthalben mit selbstn sich in kein detaglio einzulassen, sondern neben anhörung dessen proposition gleichwohlen nach dem hievor an hand gelassenen principiis fürzugehen, und blos zu mehrerwehnt electionsactum (wie es sonsten bey confirmation der rätischen bischöffen gepflogen worden) ad assistendum et audiendum zu invitiren.

Welches dann alles ist, so man ihm illm. in einem und anderem hierunter zur nachricht und behörigen direction mitzugeben befunden zu dessen bekandter verfahrens, vernunft und geschicklichkeit man schliesslich sich vollkommen verspricht, dass er all- und jedes dergestalt, wie es ihm may. dienst und der nation bestes erheuschet, einzulathen und zu vollziehen sich angelegen halten werde.

Wien den 12. jan. 1726.

Дворски и Државни Архив у Бечу, Illyrico-Serbiea 1717—1738.

Nr. 217.

CLXVII.

Беч, 1726. 15. јуни.

Ђорђе Кох доставља митрополиту Мојсију Петровићу да је нео-аквистична комисија пристала на састанак епископа али са извесном клаузулом.

Reverendissime, illustrissime archiepiscope, domine mihi perquam gratiose!

Hesternus nuntius mihi denuo reverendissimi domini archiepiscopi gratiosas porrexit litteras, ad quas nihil aliud respondere scio, nisi quod heri commissio neoacquistica fuerit habita, eademque in coadunionem episcopatum hac tamen cum clausula et reservatione consenserit, ut, si fortassis futuris temporibus haec praefata coadunio episcopalis suae maiestati sacratissimae praepudiciosa videretur, eo ipso ad eorundem separationem progredi valeret; interea haec supra[fatae] commissionis neoacquisticae sententia per referatum ad augustissimum fuit devoluta, a quo nullus ego dubito. quin super hac nostra re necessaria confirmatio sit subsecutura. . . . de obtento coadunionis episcopatum consensu cordicitus gratulari et de his et futuris contingentibus reverendissimum dominum archiepiscopum a me enixe erudiendum esse putavi, quibus commendo me ad continuantes gratias et persevero reverendissimi ac illustrissimi domini archiepiscopi

Viennae die 15. junii 1726.

Humillimus et ad omnia servitia obligatissimus

Petrovitz

G. Koch.

per Petervaradein a Karlovitz.

Оригин. у Митрополитској Библиотеци у Карловцима.

CLXVIII.

Карловци, 1726. 30. јуни.

Митрополит Мојсије Петровић протестира против клаузуле.

Litterae ad dominum Koch sonantes.

Sub 15-a mensis iunii ad me exarare placitas rite quidem percepi, sed citra opinionem meam clausula introserta, quae alias contra basim et fundamentum petiti nostri cureret

ubi in primordio sat luculenter ex parte universae etiam nationis perillustri dominationi vestrae repraesentatum exstitisset et occasione proxime praeteritae nationalis congregationis, dum eatenus ex parte suae excellentiae domini comitis et generalis de Odujer tanquam caesarei commissarii difficultas suborta ac ad augustam aulam pro rei definitione staffetaliter transmissa fuisset. Extunc applacitatione quoque subsecuta existente nunquam mihi imaginari, taceo credere possem, ut suae maiestatis nomine semel quid applacitatum iterato in aliam partem derivari deberet. Enim vero quod praeteritis hisce annis conformitate privilegiorum in uno archiepiscopatu, qui archiepiscopatus non saltem ad hasce diciones sese extenderet, verum in Graeciam, Rasciam, Bulgariam, Hercegovinam aliaque loca, in privilegiis uberius expressata, iurisdictionem suam ecclesiasticam dilataret, per accidens duo archiepiscopi fuerint, eiusdem causam citra prolixiorem meam declarationem sat superque exploratam esse nullus ambigo atque adeo iam semel factum infectum nequire deberet. Hinc eius sum cum universa natione firme fiducia, quod commissio neoquistica contra verbum regium et sanctum imperatorium in privilegiis expressatum nullo facto eiusmodi clausulam sibi preiudicari facit, ceterum omni dexteritati perillustri dominationis vestrae comitens permaneo.

Carlovecz 30. junii 1726.

Moysey Petrovitz m. p

Оригин. конценат у Митрополитској библиотеци у Карловцима.

CLXIX.

Беч, 1727. 19. септембар.

Митрополиту Мојсеју Петровићу изражава се цареву незадовољство због више ствари а нарочито што се без права умешао у прилике Марчанскога владичанства.

Sacrae caesariae regiaequae maiestatis domini nostri clementissimi nomine domino Moysi Petrovich, archiepiscopo orientalis ecclesiae graeci ritus et metropolitae Belgradensi hisce benigne significandum. Magna cum displicentia eandem sacratissimam maiestatem e porrectis eius reitteratis humil-

limis instantiis perspexisse, gentem Vallachicam seu Rascianam ex confinio Crisiensi et districtu Marchensi generalatus Varasdinensis, memorato graeco ritui addictam, ad congregationem pro electione ipsius metropolitae Carlovii celebratam deputatos ablegare et non modo diversas querimonias adversus episcopum Suidnicensem Raphaellem Markovich, tunc temporis adhuc in vivis existentem, ex post vero e temporibus ad sempiterna evocatum, proponere, verum etiam novum ac proprium sui graeci ritus sibi constituendum episcopum praetendere, hancque instantiam subsecuta morte praefati Marchovich ferventer urgere ausam fuisse, atque ipsum etiam metropolitam praesumpsisse, arrogato sibi desuper propria auctoritate arbitrio in relatum petatum annuere e tribus candidatis subiectis unum pro episcopo denominare et tanquam electum pro benignissima confirmatione immediate altefatae sacratissimae maiestati praesentare. Cum tamen imprimis exemplo comprobari haud poteri ab ullo unquam metropolita Belgradensi seu Serviensi super episcopatum Suidnicensem praesentationem factam aut iurisdictionem in eo exercitam fuisse, dein vero notissima et incontrovertita res sit, quod ab immemorabili iam iam tempore continua serie non nisi unus, isque unitus episcopus in repetito districtu Suidnicensi exstiterit, praeterea etiam praelibati confiniarii meminisse debuissent quam graviter iis, quod supradictum Raphaellem Markovich pro episcopo non voluerint recognoscere, mediante caesareo decreto ad eorum in causa diversarum quaerelarum hucce transmissos deputatos sub 26-ta januarii, anno 1717., super commissionalem illarum disquisitionem expeditam improbatum simulque expresse declaratum fuerit, sacram caesaream regiamque maiestatem nullo modo admittere posse, ut praeter episcopum Suidnicensem unitum etiam alius non unitus contra observantiam tanto temporis lapsu corroboratam introducatur, adeo, ut aut saepefati confiniarii subdola temeritate egerint quod hocce decretum ipsi domino metropolitae reticuerint, illudque praevaricantes inhibitam tunc praetensionem episcopi non uniti de novo et modo quidem prorsus petulanti suscitarent, aut idem dominus metropolita, si de eo informatus fuerit, debitam caesareis resolutionibus

obedientiam et observantiam transgressus sit tam exorbitans postulatum praesentatione sua ad sacratissimam maiestatem suffulciendo, hosque ausus praetextu privilegiorum palliando; enim vero quemadmodum illa ignota non sunt, sacraque caesareo-regia maiestas iuxta sanam eorum mentem omnino illaesa manutenere benigne intendit, ita econtra iisdem contraveniri a populo Rasciano, ea arbitrarie extendi aut innovationem et novitatem introduci absolute neque pati vult neque potest. Quamobrem gravem suam desuper conceptam indignationem praesentibus quoque demonstrare atque ipsi domino metropolitae efficaciter iniungere voluit, quatenus item pro sua persona futuris huiusmodi attentatis absolute abstineat, toties relatis confinariis vero serio significet, ut secundum tenorem supracitati decreti ea quae ratione episcopatus Suidnicensis, qui in statu quo hactenus fuit ulteriorem inalterabilem suam consistentiam habere debet, praescripta sunt stricte observent, nec non in debito homagiali obsequio et devotione constantes persistent, proinde omnia privata conventicula, factiones aut seditiosas concitationes sub severissima paena et amissione gratiae caesareo-regiae, quin etiam sub annullatione omnium privilegiorum suorum evitent.

Porro quantum commemoratas, pro coloranda praetensione novi episcopi, allegatas querimonias Valachorum spectat in hoc quoque passu metam praefixam modo attacti decreti transgressi sunt quod illas ad dominum Odwyer et ipsum dominum metropolitam pro remedio quaerendo detulerint, cum neutri minima in generalatum competat iurisdictio, dictisque confinariis abunde constet in repetito decreto statutum esse, ut gravamina, quae se contra episcopum unitum quo ad spiritualia habere credunt, apud dominum episcopum Zagradiensem, in profanis et civilibus vero apud praepositos generalatus Varasdinensis in ordine proponere et modo legali probare debeant, in casu vero non obstante iisdem administrationis iustitia ad consilium bellicum Graecense vel ad isthoc Viennense recurrendi iis facultas sit, quam in ipso bono connaturali ordine fundatam normam perpetim observari sua sacra caesarea regiaeque maiestas hisce denuo positive

demandat. Quippe si iuste et legaliter edoctae fuerint, confinariarum non unitorum quaerelae adversus eas, efficaciter protegentque iisque debita et prompta impertietur satisfactio, prouti etiam in gravamina Crisii 12. junii, anno ultimo retroacto porrecta inquirere et pro re nata iustitiam administrare non intermittetur. Similiter quoque neoresoluto episcopo Suidnicensi domino Gregorio Vuchinich districtim iam commissum est, ut cum non unitis amicabilem semper harmoniam colere pacificeque vivere studeat et eisdem neque in libero religionis suae exercitio ullum impedimentum, neque in consuetis praestationibus illicitas quoque modo inferat exactiones. Coeterum a domino Königsegg ea littera hucce communicata, qua eidem ipse dominus metropolita die 14-ta elapsi mensis augusti notificavit, se ad visitationem parochiarum et monasteriorum graeci ritus non unitorum in dicto generalatu peragendam et ad bonum ordinem in spiritualibus restaurandum archimandritam suum Isaiam Antonovich eo misisse; quoniam vero haud incognitum esse potuerat hancce emissionem, pendentem apud aulam caesaream ratione praetensi novi episcopi non uniti non expectata desuper resolutione caesarea pro suomet libitu atque praevia insinuatione (dum tamen hic Viennae commoraret) et absque impetrato consensu sacratissimae maiestatis suae aut eius supremi consilii aulae bellici, ordinare sibi tanto minus convenisse, cum illi (uti supra iam effatum est) nulla prorsus in mentionato generalatu et districtu Marchensi iurisdictio competat, utpote qui a reliquis Hungariae, Croatiae et Sclavoniae partibus penitus separatus est, cuiusque incolae peculiaria sua privilegia habent, eapropter attentatum isthoc ea quae par est caesareo-regia indignatione hisce reprehendit, ipsique domino metropolitae serio iniungitur, quatenus non modo eiusmodi praesumptionibus deinceps abstineat, sed etiam antenominatum archimandritam illico revocet et ut qui alioquin vel vi inde repellat vel custodiae committet.

Demum sic nuncupatus popa Nicolaus seu Mikula ibidem degeret, qui plebem Valachicam graeci ritus non unitorum perversis his principiis sub variis specificis praetextibus inter se convellit ad diversas turbatorias collusiones

irritat, et non solum ratione tumultus duobus abhinc annis a confiniariis exciti (sic!), verum etiam respectu illius qui anno 1718. agitatus fuerat magna ex parte author fuisse multiplicibus et sordibus indiciis gravatus erat, inque suo malitioso et inquieto genio, non attentis frequentioribus inhibitionibus, incorrigibilis perseverat et novissime cum antenuncupato archimandrita praesumpserat universum populum Rascianum non unitum ad comparendum in festo assumptionis beatae Mariae virginis in loco Lepovina dicto expresse citare, ita ut praepediendas perniciosas sequelas, quae exinde secundum certas detectas notitias infallibiliter ad quietis publicae turbationem oriturae metuebantur, pro servitio caesareo-regio conservandaque tranquillitate communi indispensabiliter necessum fuerit eum Caproniciae sub securo custodia retinere. Cumque ab illo tam frequenter iam sed inaniter dehortato nulla emendatio ac proinde etiam nunquam perfecta securo quies et quieta concordia ipso praesente inter confiniarios speranda sit, hinc praenominatus popa Mikula, ut adeo periculosus populi concitator et seductor atque continuarum exitiosissimarum adversus pacem publicam machinationum fautor, absolute in praelibato generalatu ulterius tolerari non potest, sed eundem inde exterminare iam iam ordinatum est. Ut vero illius amotio modo honestiore et cum minima eius prostitutione fieri valeat, consilium inclytae aulae bellicum non contrarium erit, si ipse dominus metropolita dictum popam sub titulo eum alibi applicandi et accomodandi avocare velit, ita tamen, ut illum quantoprimum transferat, ipsique reversionem in saepefatum generalatum semel pro semper serio interdicit, absque eiusmodi translatione enim aut e praesenti custodia non dimittet, aut si dein redire praesumerit rigorosissima castigatione irremissibiliter in eum animadvertet.

Quae omnia pro resolutione caesareo-regiae ipsi domino metropolitae pro notitia ac debita sua ex parte respective observatione et executione hisce significant[ur].

Viennae die 19. septembris 1727.

Ратни Архив у Бечу, Bestall. Nr. 5455.

CLXX.

Беч, 1728. 3. април.

Цар Карло VI. наређује да се митрополиту Мојсеју Петровићу издаје у име еквивалента за десетак годишња плата од 6000 форината.

Carolus etc.

Notum facimus et tenore praesentium memoriae commendamus quorum interest universis. Posteaquam venerabilis atque devotus consiliarius noster ac fidelis nobis dilectus Moyses Petrovics, orientalis ecclesiae graeci ritus archiepiscopus et metropolita se cum aequivalenti loco decimarum in natura eidem in nostro Serviae regno destinato ad normam utpote Banaticam duorum ac respective unius aurei a superioribus aequae ac inferioribus pagorum iudicibus nationis Rascianae vulgo knesiis nuncupatis annuatim pendendi subsistere non posse demisse nobis exposuit, simulque enixe rogavit, ut ipsi vel in praefato Serviae regno decimas a sui ritus incolis in natura colligendi facultatem largiremus, vel saltem earum loco ac dicto illo plane exiguo aliud amplius idque magis conveniens et proportionatum aequivalens clementer resolveremus. Nos hac eius humillima supplicatione, auditisque desuper consilii nostri aulae bellici ac camerae nostrae aequae aulicae informationibus, permoti, ipsique archiepiscopo ob amplius in exercendis suis functionibus spiritualibus et ecclesiasticis incumbens onus etiam quoad temporanea congrue prospicere volentes, benigne determinavimus, prouti et hisce determinamus atque statuimus, eidem pro aequivalenti decimarum alias a sui ritus incolis ex Serviae regno in natura praetensibili annuam sex mille florenorum summam a modo ab aerario nostro pendere, quam etiam summam signanter ex nostra Serviae arca camerali angariatim rite debiteque pendi curabimus, ipseque iuxta administrationis ibidem nostrae dispositionem et assignationem elapsa quavis angaria erga apocham indilate accipiet, proindeque hoc notabili in pecunia aequivalenti idem archiepiscopus tam loco decimarum quam omnium reddituum archiepiscopalium sub quocunque titulo et modo eatenus a nostris Serviae regni incolis suo ritui addictis exigibilium ex integro contentus sit. Super

quae omnia praemissa collationales nostras praesentes literas manu propria subscripsimus atque sigillo nostro caesareo regio munivimus. Quae dabantur in civitate nostra Viennae die 3-tia aprilis 1728.

Ратни Архив у Бечу, Kanzl. Arch. VII. 226. Спомиње га Драр. Павловић, Аустриска владавина у сев. Србији (од 1718—1739.) Београд, 1901. 74.

CLXXI.

(Београд), 1730. јуни.

Граваминална представка српског народа и клира поднесена цару Карлу VI.

Augustissime atque invictissime Romanorum imperator, ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiae catholice rex etc. domine domine nobis naturaliter clementissime.

Posteaquam sacratissima caesarea regiaeque maiestas vestra ad humillimam nationis nostrae universae factam supplicationem connaturali, eaque plus quam paterna sua gratia et clementia pro ulteriori permansione et summa consolatione nostra generalem seu universalem congressum nationalem in i[n]clyto regno Serviae Belgradi, residentia quippe archiepiscopali ac metropolitana nostra coram (tit.) domino generali campi marechalli locumtenente comite de Marulli, qua commendante, celebrandum medio excelsi consilii aulae bellici sub dato 27. februarii anni currentis 1730. clementissime resolvere dignata sit, occasione qua dum benignissimam maiestatis vestrae sacratissimae resolutionem de dato 12. aprilis anno 1727. universae nationi publicandam et summe necessariam eatenus congregationem universalem tenendam indulgere dignabatur. Unde clerus et universa natio cum tota posteritate nostra pro clementissime concessio congressu perpetuas, easque humillimas cum ulteriori quoque sanguinis nostri profusione omni devotione ad pedes provoluti quam consolatissimo animo ac submisso poplite maiestati vestrae sacratissimae deferimus grates. Sub quo iamnum celebrato congressu, dum idem benignissimum maiestatis vestrae sacratissimae rescriptum velut ad huiatem i[n]clytam administrationem regni Serviae Belgradiensem sub dato Viennae 5-ta mensis martii

1729. emanatum coram maiestatis vestrae sacratissimae delegato commissario publice perlegissemus, unde intelleximus, quod maiestas vestra sacratissima nostram universae nationis nomine factam maiestati vestrae sacratissimae humillimam supplicationem, alias per clerum et nationem subscriptam, qua multiloquem indigne respicere dignata sit. Nos vero non alio modo quam conformitate sacrosanctorum privilegiorum et protectionum literarum genitoris quippe et fratris maiestatis vestrae sacratissimae beatissimae memoriae, ita a maiestate vestra sacratissima clementissime elargitorum et confirmatorum pro multifariis fatigiis et sanguinis nostri profusione, fidelibusque praestitis nostris servitiis nobis clementissime concessorum tenore nos quam maximo praesumpsimus gaudio humillime supplicare, ex quo nosmet in infidelitate nullo modo agnoscimus. Itaque magis supplicavimus, ut maiestas vestra sacratissima penes mentionata privilegia imperatorio-regia ulterius quoque nos conservare et aliis, quibus competit instantiis, observari facere clementissime demandare dignaretur. Enim vero si vel in minimo circa privilegia nos labefactaremur, aut eadem aliam faciem et formam assumere oporteret, sicuti in atefatae maiestatis vestrae sacratissimae resolutionis punctis sonaret, unde siquidem hucusque semper ~~abs omni exceptione, clausula et additione~~ clementissime exhibita privilegia nostra habuissemus ac difficulter penes ea integra sine manutenentia competentium instantiarum nosmet hucusque conservare ac defendere potuerimus. Et si praeapposita inducerentur, eo ipso nostra benigna indulta et concessionem, ab augustissima domo Austriaca nobis collata et usuata, iamnum ex integro moerori et dissolamini communis nostri boni vergerent. Prouti et maiestas vestra sacratissima connaturali sua clementia ex sequentibus et prioribus humillimis petitis nostris omnigene percipere dignabitur. Et quidem ratione

Puncti 1-mi. Sicuti in priori humillimo petito nostro repraesentaveramus, quod contextu et vigore benignorum privilegiorum ad normam veteris calendarii nostri libere conservabimur, causa cuius iteratis vicibus humillime repraesentamus, qualianam incommoda et turbationes exinde oriri possunt, enim vero et clerus romano-catholicus ita et [nec]lytae]

administrationes ac comitatus, liberaeque ac regiae privilegiae civitates nos altum compellerent, ut ex integro duplicia festa celebrare deberemus, sicuti et adiectus ordinatus extractus sub littera A pluribus monstraret. Si modalitate ea nos duplicia festa celebrare cogeremur, in eo evidenter nil aliud quam extrema nostra ruina et maiestatis vestrae sacratissimae interesse dispendium erui videretur. Enim vero computando festa nostra iuxta vetus et romana iuxta Gregorianum calendarium, sicut in adiecto extractu sub B appareret, quod perpaucos dies pro laboribus haberemus, exceptis adhuc temporibus brumae, pluviarum, infirmitatis, vigiliarum, robbotharum et praeiuncturarum vorspant dictarum, quando ergo de victu et amictu, ita et oneribus communibus et aliis necessariis prospicere possemus.

Ad punctum 2-dum. Reiterata nostra humillima priori supplica, ut more antiquitus consueto ad vacantes episcopatus unum duntaxat habile subiectum per archiepiscopum et metropolitam nostrum directe maiestati vestre sacratissimae et non per i[n]clynas administrationes e tribus candidatis praesentaretur. Enim vero plurimae confusiones exinde oriri possent, si per administrationes eiusmodi praesentationes transmittendae fierent, sicuti iamnum binis re ipsa vicibus accidit: qualiter unus vagabundus, suam regulam monasticam minime observans, sed hinc inde cursitans, ab i[n]clynata administratione Temessiensi recommendatorias etiam obtinuit litteras, ut ille succederet in episcopatum Temesvariensem. Eapropter etiam iteratis vicibus ut res penes privilegia maneat humillime supplicamus.

Ad punctum 3-tium. Fit provocatio nostra ad id, quod in omnibus locis exigui pretii ecclesiae nostrae reperirentur, vel maxime in pagis ex lignis et sepibus. In eo pariter cum romano-catholicis circa pretiosa eorum templa minime equiparari possumus. Enim vero misera natio aliunde sumptibus destituta, si non per excitamentum divinum pro maiori dei gloria ecclesias aedificare adstimularetur, profecto in amore erga deum etiam languesceret, sed neque speciales eatenus licentias petendi capax esset. Atque adeo ut penes privilegia circa exstrukiones templorum, sicut hactenus, ita et in futurum, conservaremur humillime supplicamus.

Ad punctum 4-tum. Ad iteratam nostram instantiam cum humillima devotione nostra nos humillime provocantes, sicut et maiestas vestra sacratissima clementissime demandare dignata est, ut clerus noster honeste decenterque et non sicut hactenus tractaretur.

Ad punctum 5-tum. Reiteratam universae nationis gratiarum actionem hisce humillime deponimus maiestati vestrae sacratissimae, quod nos in quieta templorum, monasteriorum ac residentiarumstrarum et rerum eo spectantium possessione iuxta tenorem privilegiorum relinquere dignaretur.

Ad 6-tum. Quando archiepiscopum et episcopos oporteret ex sua dioecesi in aliam progredi, ut eatenus iuxta antiquam privilegiorum consuetudinem manerent, uti et robur in hoc passu privilegiale dictaret.

Ad 7-tum. Ex quo in casibus haereditatis ab intestato etiam intra decem annos vix aliquid notabile intercurreret et id ipsum pro singulari quodam saltem beneficio respiceretur, ubi episcopi nostri ita et ecclesiae nostrae nulla beneficia haberent, ut sicut hactenus, ita et deinceps, hocce benignum indultum iuxta vigorem privilegiorum nostrorum nobis de pleno et integro observaretur humillime supplicemus.

Ad 8-tum. Provocando nos ad propria petita nostra humillime supplicamus, quod sicut hactenus ita et pro futuro archiepiscopo autoritas tenore privilegiorum in suo vigore maneat.

Ad 9-tum. Quemadmodum contextu privilegiorum clerus noster cum bonis et facultatibus suis semper liber et immunis fuisset, ita et a modo eadem libertate gaudere posse, humillime supplicamus. Iam autem sacerdotes nostri, qui alias sedecima frui et ab omnibus datis immunes haberi deberent, quomodo ergo iamnum oneribus subiacebunt? Ubi et bona fundationalia conformitate privilegiorum si nobis resignarentur, clerus noster quam commodissime subsistere posset.

Et haec essent quae contra fundamenta privilegiorum in contributionibus, decimis et quarteriis in quibusdam locis gravarentur compellerenturque, quomodo autem, si a forma privilegiorum alienus iamnum ordo servaretur, per hoc in

peius, quam subditi sacerdotes nostri praecipitarentur. Et quia in minimo etiam pago causa ceremoniarum ecclesiasticarum sine duobus sacerdotibus res fieri nequeat, in civitatibus autem et oppidis ibi ne quatuor aut quinque sufficiunt ad obeunda munia, itaque si non haberent domos et vineas suas, quomodo aliter vivere possent? Enim vero ex parochia sua parum admodum proventuum haberent, ex quo natio depauperata esset. Eapropter humillime supplicamus maiestati vestrae sacratissimae quatenus ecclesiastica dignitas et libertas iuxta privilegia a datis domesticis et contributionibus a fundis suis pendendis immunes haberentur, sicut apud omnes nationes ecclesiastici a similibus oneribus liberi essent. Itaque in clementissima eaque connaturali maiestatis vestrae sacratissimae gratia et benignitate confisi pro longaeva maiestatis vestrae sacratissimae incolumitate deum incessanter exoraturi sunt. Ratione autem decimarum in Hungaria, ubi inter clerum romanum et nostrum graecum controversia subversaretur, sicuti maiestas vestra sacratissima clementissime nobis intimare dignata sit, in eo summas easque maximas reponimus grates, perdemisse supplicantes, ut erga maiestatis vestrae sacratissimae benignam appromissionem nos quo citius consolari non dedignaretur. Sed quia conformitate praeapposita, uti moesto corde et animo intelleximus, ne eatenus nos quoquomodo in disgratiam incidere aut a benignitate et clementia maiestatis vestrae sacratissimae avelli contingeret, pro quo precibus ad deum omnipotentem incessanter fundendis orare, ita et fidelibus servitiis nostris ad ultimam usque sanguinis guttam cum universa posteritate nostra constanter perseverare et emori cupiemus.

Maiestatis vestrae sacratissimae humillimi perpetuoque fideles subditi religiosique devotissimi non unitae orientalis ecclesiae graeci ritus, clerus et universa natio per deputatos una congregata.

place obristliut[henand] (вечитко) als comisarius.

Moyses Petrovich,

o. e. graeci ritus archiepiscopus et metropoli: a.

Оригин. концепат у митрополитској библиотеци у Карловцима.

CLXXII.

Београд, 1732. II. новембар.

Граваминална представка српског народа и клира, поднесена цару Карлу VI.

Series gravaminum quae, videlicet clerus et natio orientalis ecclesiae graeci ritus Illyrico-Rasciana per deputatos una congregata in generali congregatione Belgradi, residentia quippe archiepiscopali ac metropolitana, die 11-ma et subsequentibus mensis novembris, anni nunc labentis, millesimi septingentesimi trigesimi secundi coram caesareo ad id delegato commissario partim per memorialia, partim vero per alia producta sigillis et subscriptionibus corroborata ac taliter in medium adducta et perlecta exstiter, his pro maiori rerum dillucidatione in quantum nimirum benignis privilegiis, nobis a sua maiestate sacratissima clementissime concessis, aperte praeiudicarent, punctatim sequentibus deducenda pro oportuno esse videbantur. Et quidem

Primo: Quandoquidem non obstante eo quod benigna caesareo-regia mandata eum in finem emanata exstiterint, quatenus ad celebranda festa romano-catholica non adigermur, attamen in praesens tum Budae, Pesthini, Strigonii, Comaromii, Jaurini, Alba Regali, Agriae, aliisque adhuc locis non saltem tria festa maiora, verum universa iuxta Gregorianum feriare variis quibusvis modis adigermur. Incolae praeterea districtus Bacsienis quibusnam in passibus contra cameralem administratorem Gabrielem Gomboss, eiusque provisorem Ladány, ac contra itidem comitatus Bacsienis officiales conquererentur, quae dum seorsive punctatim humillime repraesentata haberentur, unice causa celebrandorum festorum quaenam intercesserint, querulose equidem hisce sane recensenda venirent. Nam Gomboss, Ladány, eiusdemque homines in festis etiam veteris calendarii iuxta videlicet Julianum praescriptis miseros incolas, ut puncto 17-mo querelarum suarum denotatum haberetur, ad publicos labores compellerent, ob quod religio, cultusque divinus susque deque distractus summa nostrum omnium consternatione et non sine iustissimo animorum nostrorum dolore labefactari

ac ad incitas redigi videretur. Ubi praeterea per comitatus quoque officiales hasce praeteritas Pentecostes ferias, ubi tamen minime in pagis promiscue cum romano-catholicis nostri ritus nationalistae habitarent; iuxta Gregorianum celebrare adacti extitissent. Unde eo magis corde non parumper laeso persentiscere debemus, quod dominus vicecomes Adamus Csuporth, nostrum ritum profitentes diversae farinae opifices in oppido Baja, comitatu quippe Bacsienti, degentes ad frequentandas romano-catholicas ecclesias, ita et processiones quibusvis violentis sub praetextibus, iam pecuniaria muleta, iam aresto mediante compellere attentaret. Prior vero vicecomes Joannes Radics etiam privilegia cehalia ab ipsis nostri ritus opificibus executione plane mediante ademit, ubi tamen iisdem literis cehalibus ab anno 1720. usque 1726. velut per comitatum suo modo publicatis quiete et pacifice nemine plane contradicente gavisi fuissent. Sed nec id satis est iniuriarum quibus tam inique persequeremur; nam quemadmodum praesente caesareo commissario prolixioribus repraesentatum, ac nomine cleri et universae nationis protestatum exstisset, quod idem comitatus Bacsientis vicecomes, propria duntaxat autoritate, insalutato plane hospite, post mortem suae eminentiae domini cardinalis Csáky, pagorum iudicibus demandaverit, quatenus in omnibus nostris ecclesiis campanos pulsarent. Cum autem nec in vicecomitis, neque vero iudicum potestate esset eiusmodi actus exequi, adeoque et haec violentia iuxta canones et iura nostra ecclesiastica tantum nobis praeiudicaret, et non aliter actus iste apud ecclesiam nostram orientalem respiceretur, quam si publice prophanatae ecclesiae nostrae exstitissent; enim vero aliunde cui iurisdictio in aliquo minime inesset, in eam extendi haud quaquam oporteret. Unde et id non parumper cordolio nobis esset, quod dum prothopresbyter in pago Mossorin sine praescitu domini archiepiscopi et episcopi pulsum campanae interdixisset, miles comitatensis ad id exmissus, in tam despectuosa, eaque iniuriosa proruperit formalia, quod videlicet archiepiscopus et episcopus canes essent, atque adeo canibus duntaxat ad mandandum haberent. Praeterea ipsemet vicecomes prothopresbyterum Baiensem, nomine Pe-

trum Panteleimonovich, virum alias honorabilem et pium, in gente nostra probatum, aetateque ad canitiem provectum, barba eiusdem arrepta, publice in platea hinc inde traxerit, notarius autem comitatensis, Tainay nuncupatus, eundem s[upra] h[oc] etiam sca teraverit, ac demum duas eidem alapas inflixerit. Ubi tamen memoratus prothopresbyter in summam cleri et nationis nostrae prostitutionem ne in minimo quidem ita tractari promeritus fuisset. Ob quod dum adhuc vivente sua eminentia pro satisfactione requisitio interpolata fuisset, nulla tamen in praesens subsequuta exstisset. Ad haec esset ratio, quod idem vicecomes cum suis adhaerentibus clerum et nationem in praedicto comitatu diversis sub praetextibus inquietos reddere niteretur, quae omnia dum seorsivis (ut mentionatum esset) dictorum incolarum, ita et episcopi Visarionis Pavlovich gravaminibus comprehensa haberentur, id humillime repraesentandum veniret: quod caeteroquin diebus dominicis unusquisque christianorum cultui divino interesse deberet, in loco autem Versecz, Banatu Temesiensi. dioecesi quippe episcopi Caransebessiensis nundinae hebdomadales celebrarentur, ob quas non saltem incolae loci eiusdem, verum et caeteri circum adiacentes pagi cultum deo debitum negligerent.

Secundo: Siquidem Basilius Gyurich, ut puncto 2-do perdemissi supplicis libelli nostri recensitum, ac id ipsum iam per prius quoque humillime repraesentatum exstisset, non obstante videlicet eo, quod i[n]c[on]suetam administrationem Temesiensem suis falsis informationibus et remonstrationibus circumvenerit, ac abinde (praetendendo episcopatum Temesvariensem) etiam recommendatorias obtinuerit, sed cum iterato medio memorialis sui adhuc 10-ma mensis decembris. anni praeteriti 1731. augustae aulae falsissimis ac ad stuporem plane iniquissimis in terminis Aradiensem vel alterum quendam episcopatum praetendere non erubisset. Et si unicum duntaxat punctum sinistrarum suarum delationum verificatum fuisset credibile foret, quod sufficientes tricas (uti et struxit) eo magis concitare potuisset. Unde vel ex eo etiam eius malitiae erruerentur. quod nemini mortalium constare posset, ut aliquando defunctus archiepiscopus ac metropolita noster

Moyses Petrovich, eidem episcopatum Syrmiensem appromiserit, cum nec daretur episcopatus Syrmienensis, verum archiepiscopatus abinde sua emolumenta exigua, quae haberet, velut ipsa dioecesi archiepiscopali titulo elemosynae traheret. Verum autem esset, quod siquidem contra normam et viam solitam episcopatum Temesiensem occupare voluerit, arresto mulctatus exstiterit et aliunde etiam sufficiens [c]ausa fuisset eundem arrestandi, ex quo relicta religionis suae vita monastica prope locum Dobanofzy, in inferiori Syrmio, praedium quoddam in arendam accipiendo ac demum aliquot pecora comparando, ut sub praetextu oeconomiae eo commodiori modo vitam perversam agere posset, eo loci delituerit, unde etiam simili de causa vulnus in facie gladio inflictum retulit, ob quam infamiam et alias quamplurimas similes prostitutiones ac scandala dignum fuisset, ut duriori etiam norma tractatus exstitisset. Quare dum nimis oblongum, taediosumque foret cunctas eiusdem malitias hic loci describere, attamen in eo nos universim non satis praemirari oporteret, qua videlicet perversa calliditate, hominum deterrimus, similia excogitare ac augustae aulae perfide repraesentare ausus fuerit, quod nempe facultates eiusdem ad 6000 fl[orenos] excurrentes pessum iverint, cum tamen scelestissima creatura ne 600 nummos habuerit, ac iam pro priori pecora quoque sua ad 400 fl[ore]nos sese extendentia creditores, quibus tenebatur, occupare et se solutos reddere coacti fuerint; nonnulli autem in hodiernum adhuc diem inexoluti persisterent. Quam veri similiter et ad stuporem plane malitiae suae retia extendere noverit et hinc concipi possit: quod duos cyngulos ex obryzo ductili, lapillis atque gemmis exornatos, unum augustissimo imperatori ac alium augustissimae praesentandum se fingere tam iniqua dexteritate sciverit. Eosdem tamen cyngulos in praesens nemo mortalium vidit, et si quid simile habuisset, qualisnam ipse perditae vitae esset, re ipsa dudum vendidisset ac pretium eorundem dilapidasset. Et cum similibus ac aliis ex respectibus non saltem dominus archiepiscopus, verum et totus clerus noster non parumper inquietatus exstitisset, eiusmodique attentata plurimum negotia facessere consueverint. Itaque ad praeca-

vendos in futurum universos quoslibet confusionum fomites et ad conservandum ulterius benignorum privilegiorum robur et contextum, interpolationemque restaurandam, una duntaxat persona bene merita pro vacante episcopatu per archiepiscopum directe suae maiestati sacratissimae praesentanda tanto a fortiori necessaria foret, quanto magis eiusmodi incommoda pro futuro penitus hac sub conditione evitari possent. Enim vero si eiusmodi falsariis aures praeberentur, maiores profecto in dies disconvenientiae exorirentur. Experientia ipsa docet, factum videlicet monasterii Orahovicza, quodsi tam perditio homini, ut idem profugus monachus, qui igumenum seu guardianum cum caeteris fratribus sinistre detulerat, tam facile creditum non fuisset, idem monasterium tanta damna non sustulisset, ita et similes prostitutiones minime subsecutae fuissent, neque vero confessarius eiusdem monasterii Zacharia nuncupatus, ut suo loco repraesentabitur, per praedones interfectus exstisset.

Interim quod tertium punctum circa exstructionem et reparationem templorum attineret, licet antecederet etiam eatenus humillimas preces, lachrymas et obtestationes nostras multifariis vicibus exposuerimus, quod videlicet ecclesiae nostrae in omnibus fere locis maiori parte ex lignis, sepibus et limo construi assolerent, neque tantopere pretium esset ut eatenus licentia et consensus humillime exoraretur, verum res more antiquitus consueto penes clementissime elargita privilegia permaneret. Sed proh dolor! Quid demum experiri cogimur? Nimirum ecclesias in Hungaria, ubi antecederet non fuissent, iamnum exstrui penitus vetitas, unde facile coniecturandum veniret, quod contextus privilegiorum nostrorum modalitate tali suo tempore per integrum cassari intendere-tur. Nam praescindendo a novarum ecclesiarum exstructione, si duntaxat circa reparationes tanta incommoda perpeti cogitur, uti dominus comes Gabriel Erdödy, episcopus Agriensis, qui a viginti ferme annis, quo videlicet episcopatum obtinisset, nostri ritus nationalistas, Agriae degentes, multifariis iisque indesinentibus vicibus iam in exercitio religionis, iam reparatione templi, aliisque quibusvis modis turbare nitebatur, unde eatenus non modicae in sollicitatione Vien-

nensi expensae causatae exstitere. Et non obstante eo, quod, post tot tantasque sollicitationes causatasque expensas, iidem Agrienses varia mandata ab augusta aula effectuascent, iis tamen titulatus dominus episcopus minime obtemperando, tantum abest, quo in praesens circa reparationem ecclesiae suae voti compotes effici quiverint, ut in hodiernum etiam ecclesiam irreparatam, imo ruituram plane conspiciere cogentur. Sed nec id quoque satis praemirari possumus, quod dominus comes episcopus loci et praesidii domini commendantis informationem de et super numero nostrorum nationalistarum, Agriae reperibilium, rem tantopere controvertere perrexisset, allegando non plures sed saltem 61 inhabilitatores esse, ubi tamen informatio domini commendantis quam certissima esset; quae vel exinde probari posset, siquidem in specificatione domini episcopi videlicet medio excelsae cancellariae aulicae hungaricae penes reinsinuatam sub dato Viennae 11-ma octobris anni 1731. excelso consilio aulae bellico communicata, ne deputati quidem Agriensium incolarum, utpote Joannes Szapanyos et Arsenius Jorgovich, qui huic Belgradum ad praesentem congressum nostrum nationalem exmissi essent, inserti haberentur. Igitur erga quaslibet sinistras informationes, ubi allegaretur sed non probaretur, quasi nostri ritus homines eo loci uniti essent, nullo profecto modo ut ob tot, tantaque cum profusione copiosi sanguinis praestita fidelia servitia et exinde comparata merita iamnum a saepementionato domino comite episcopo incolae nostri ritus in reparatione templi turbari, multo minus (ut voluntas esset) Agria exigi, quin imo indigitante attestatione Zinzendorfiana quam strenue nostri nationalistae sub praeteritis Hungariae motibus (ubi praedecessor quoque episcopus Telekessy malecontentorum partibus adhaeserat) sese gesserint, eo magis conservari deberent. Et iniquum plane foret, ut qui pro sua maiestate sacratissima et augusta domo austriaca fideliter sine omni prorsus sallario contra malecontentos Hungaros serviverint ac etiam contra infensissimum christiani nominis hostem Turcam varia exhibuerint fidelitatis specimina, ut iam tandem ex ipsissimo defensionis loco miseri et infelices exterminarentur. Quare non

modica nosmet consternatio in eo quoque incessit, quod quum a dominis Hungaris variis quibusvis modis impeteremur ad eosdem tamen iterato circa reparationem templorum relegaremur, unde exiguam profecto consolationem sperare possemus, ex quo bina excelsae cancellariae hungaricae aulicae reinsinuata, ad excelsum itidem consilium aulae bellicum facta, nobis ne in minimo quidem opitulantur, sed a privilegiis duntaxat, ut videremus, nos procul deviare cogent. Certissimumque esset, quod si pro voto d[ominorum] Hungarorum omnia succederent, nosmet e Hungaria penitus extirpari suo tempore contingeret, quod ipsum tamen fidelia servitia nostra minime promererentur. Cum etiam Lutherani, Calvinistae, imo Judaei tollerarentur, nos autem nullius haereseos damnandi, cur tantisper profligaremur, penitus ignoramus? Et revera quod defunctus dominus episcopus Quinqueecclesiensis, comes a Nesselroth, nostri ritus incolas Quinqueecclesiis exegerit adhuc malo nostro summoque cordolio persentiscere debemus. Nihilominus pro suae maiestatis sacratissimae et augustissimae domus Austriacae fidelitate illibate conservanda malumus omnia quaeque pericula subire, ut saltem suae maiestatis sacratissimae clementiam ultro quoque nobis experiri liceat, sicuti etiam firmissima fide speraremus, quod accedente suae maiestatis sacratissimae et augustae aulae gratia clementiaeque eiusmodi errores posthac neutiquam imitabuntur, quin imo a fortiori corrigentur; nam causa ecclesiae Lancochiensis in comitatu Baranyiensi par ratio esset, ubi per praefati defuncti domini episcopi bonorum officiales sub initium quidem ecclesiam ex limo aedificandi licentiam solimet dederant, incolasque ad hoc opus adstimulaverant. Postquam autem ecclesiae parietem in medium altitudinis errexissent tandem, summo incolarum cordolio ulterior constructio interdicta fuit, obiectando ipsis, ut Mohacsiensem ecclesiam frequentarent, quae res tamen tantae impossibilitatis esset, ut plurimi hyemali vel maxime tempore, tam iuvenes quam senes, sine adminiculo sacramentorum emori cogentur. Nec secus novae civitatis Magno Varadiensis ritus nostri homines, qui dum ecclesiam in ipsa civitate seu suburbio aedificare voluissent a capitularibus inhibiti, ubi aequa mo-

dalitate arduum accideret, ut ad alium plane suburbium, ubi nationalis militiae homines ecclesiam suam haberent, memorato hyemali cumprimis tempore tam procul pergere cogerentur. Demum et id non modice in diversas nosmet traheret partes, quod in regno Serviae, loco Vallyevo, ubi episcopus resideret ac ab ipsius quoque loci nomine episcopatus Vallyeviensis vocaretur, post tot et tantas sollicitationes, factasque humillimas supplicationes in praesens ecclesia eo loci exstrui haud admissa esset. De reliquo non saltem ecclesiae in aliis quamplurimis quoque locis exstrui interdictae haberentur, verum in confinio Savi, fossato Kobass nuncupato p[atres] Franciscani in nostro coemeterio, eorundem advicinanti ac propinquo, homines nostri ritus ne sepelire quidem admitterent, asserentes nos non esse christianos, adeoque nec prope sepeliri posse. Antecedenter autem abs omni prorsus interturbatione unusquisque in suo coemeterio sepeliri permittebatur. Quae igitur incommoda profecto ad sanguinem usque unumquemque etiam mansuetissimum iure merito commovere possent, cum et aliunde vel maxime respectu reparationis templorum in Hungaria, ubi ad contextum benigni declaratorii decreti respectu vel maxime ecclesiae Agriensis ad excelsam cancellariam hungaricam aulicam relegati haberemur ac tam parum salutiferi quid abinde speraremus, ut ob eiusmodi consequentias attoniti haeremus quid demum adhuc nobiscum profuturum esset.

Quare etiam quarto siquidem clerus quoque noster non aliter quam aliorum saecularium ad instar multifariis vicibus arresto imo etiam deteriori plane modo tractaretur, exempla eatenus, si necessitas fuerit, quam sufficientissimo demonstrari poterunt. Interim id duntaxat in medium submisso respectu adducendum: quod prothopopa Iklodiensis, in Banatu Temessiensi, sine omni prorsus reali causae cognitione tam despotice arresto tractatus extiterit. Et quum eatenus inquisitio quoque erga benignam excelsi consilii aulae bellici mentem medio domini nostri archiepiscopi et metropolitae anno adhuc praeterito in caminata praepedita fuisset, miser prothopresbyter perpessus tot tantisque cerum squaloribus, etiamnum sine debita impendenda satis-

factione, cum evidenti cleri nostri prostitutione et summa plane ignominia ultimos vitae suae dies claudere cogeretur. Eadem plane ratio esset cum guardiano et monachis monasterii Orahovicza, qui, ut memoratum esset, ad sinistram malevoli unius perditionis denunciationem revinctis manibus ex monasterio abducti et in summam prostitutionem ac scandalum Essekinum ad carceres deducti, tandem, quod plane detestabile, non prius dimissi, donec cautionem per modum reversalium de se semper iudicio sisti a se scripto dedissent. Quia vero hac ratione quasi pro semiconvictis haberi reputarentur, ubi tamen pro innocentibus pronunciari et agnoscere debuissent, unde quum in praesentiarum usque super nulla adhuc eiusmodi iniuria et illata multiformi violentia satisfactio quaeque nobis impensa exstitisset. Sicuti et vicarius Costanicensis, nomine Simeon Philippovich Essekin anno superiore arrestatus, sed nequaquam convictus, ac nihilominus non prius nisi erga cautionem dimissus ac sic pariformiter in vicem satisfactionis exulare adhuc a mentionata dioecesi coactus. Quae omnia dum moestas profecto post se traherent sequellas. Ita funestum alium itidem casum silentio praeterire haud possumus, videlicet dum e supra-recensito monasterio Orahovicza guardianus cum monachis recensito modo Essekinum abductus exstitisset, confessarius ordinarius eiusdem monasterii nomine Zacharias, vir profecto pius et exemplaris, episcopo suo dioecesano Nicephoro Stephanovich, Pakraczi residenti, casum huncce inauditum referre volens, dum cum duobus adhuc diaconis se itineri accinxisset et non procul Pakraczino abfuisset, iniquo fato a praedonibus in via interfectus est, et ni ipsi duo diaconi profugissent, pari fato mortem oppetere coacti fuissent. Si autem e converso ille denunciatus, ut cautum esse oportuisset, sub initium statim custodiae securae commissus exstitisset, procul dubio saniora consilia spiritusque salubriores (priusquam monasterium tali periculo ac damno exponeret) concipere accepisset, taliterque hocce quoque memoratum confessarii infortunium evitari potuisset. Sed quid facto opus, ferendum interim, si iustum duntaxat et aequum esset, quidquid imperiosa necessitas secum tulerit, ast cum omnis vio-

lentia in maius et maius malum serperet ac iam iam per saepe contigisset, quod ecclesiastici nostri despotice tractati, pecuniis itidem contra omne aequum et fas mulctati et non prius dimissi, donec pro libidine iudicatus, licet innocentissimi, certam summam pecuniarum non deposuerint. Proinde si tam simpliciter in causis civilibus foro laico clerus noster subiici deberet, iurique praeventionis locus daretur. deteriora adhuc sequerentur incommoda. Auditores enim regnorum et provinciarum scirent sibi hanc occasionem commodam facere, signanter autem vicegeneralis auditor Banatus Temessiensis Müller de Freiburg, qui vel maximus artifex esset personas nostri ritus ecclesiasticas despotice tractandi et mulctandi, allegando, nullam archiepiscopo et episcopis inesse iurisdictionem, per consequens a foro auditoriatus clerum nostrum puniendum venire, quod ipsum tamen contra expressam privilegiorum nostrorum nobis clementer concessorum litteram curreret. Interim, his omnibus suo loco et tempore seorsive remonstrandis, casum duntaxat unicum hic particulariter in medium humillime adducere nobis visum fuit. Quod postquam in comitatu Tolnensi, pago Veliko Naan vocitato, dominio quippe (tit.) domini generalis et comitis a Merschy, loci presbyter, nomine Demetrius, semel occasionaliter pueros pagenses Germanos ecclesia, qui eam hinc inde scandebant ibique damna faciebant, pepulisset, eiusdem suae excellentiae bonorum praefectus et insimul capitaneus ipsum presbyterum abs omni praehabita alia causa in compedes coniici, demum una cum knezio, qui pro ipso presbytero intercedebat, arresto tractari curavit. Et cum presbyter se minime ita tractari imo suam ecclesiasticam, a qua dependeret, se habere instantiam et si quid deliquisset ab ea punitionem subsequi oportere asseruisset, neque ex eo quod pueros, damna causantes, ex ecclesia pepulisset ita probrose tractari promeritus fuisset, ad haec idem capitaneus sordidis plane usus verbis, quod ad ecclesiam ita et crucem nostram (quod dictu plane indecorum) scilicet hoc et id commaculatorii facere velit. Igitur si clerus noster sub tali tractamento, uti hactenus factum, in civilibus foro laico subiacere deberet, quid ergo ultra nobis sperare adhuc liceret? Enim vero si-

milia attentata aliunde nosmet universos non parumper sinistrae intentioni exponerent, ex quo nec iustus subsistere, sed pro sinistra uniuscuiusque delatoris informatione, dum quis securum ac tutum sese reputaret, periculo ac incommodis circumseptum semet intueri cogeretur.

Pro quinto. Licet sua maiestas sacratissima ex innata pietate et clementia contextu privilegiorum in quieta templorum, monasteriorum, domiciliorum ac residentiarum nostrarum, aliarumque eo spectantium rerum possessione et usu frutione nosmet conservare tantis vicibus sese perbenigne offerret pollicereturque, nihilominus acta Agriensia uberius docerent, quod toties recensitus dominus episcopus, comes Gabriel Erdödy, non saltem in usu et reparatione templi, verum etiam in domiciliis ac rebus suis nostrae nationi ac ritui addictos homines turbare, imo Agria (ubi illi cum non exigua sanguinis sui profusione locum hunc retroactis annis contra malecententos Hungaros defenderant) translocare et, ut iam superius recensitum esset, exterminare niteretur. Praeterea quum sacerdotes et personae nostri ritus ecclesiasticae innumerabilibus plane vicibus ac modis in domiciliis ac residentiis, ita et rebus suis turbati exstiterint, quae omnia, si de casu in casum specificè repraesentari deberent, machinam profecto non parvam actorum conficerent. Interim cum suo loco prolixioribus cuncta repraesentari oportebit, pro hic et nunc, puncto duntaxat sexto, quae recensenda venirent, submisso respectu exponere pergimus. Nimirum dum ex ordinaria sua provincia quis episcoporum vel etiam dominus metropolita visitandi causa in aliam pergeret, ut apud inclytas administrationes vel generalatus sese humanitatis gratia praevis insinuent et sic erga requisitionem factam etiam petita comitiva vel commeatus literae iisdem attribuantur, quod ipsum dum raro plane et vix aliquando accidat, sed nec securitatem similis comitivae quisquam fugeret aut abominaretur. Quia vero longe aliter locorum domini commendantes hanc humanitatis normam subsumpserint, ita quidem, quod si episcopus quispiam particulari suo in negotio aliquorsum iter suum susci-peret, aliorum plane militarium aut civilium personarum ad instar praetendunt ex-

presse, ut sine eorum praescitu quis episcoporum nullo facto aliquo pergere ac itinerari ausit et iam eo res fere devenit, ut mandative plane cum nostris episcopis ac aliis personis ecclesiasticis ageretur.

Atque adeo etiam puncto septimo. Quoniam palam notum esset clerum nostrum nullis beneficiis provisum esse, sed ex sola duntaxat elemosyna plerosque sustentationem suam habere. Enim vero unus parochialis nostri ritus sacerdos a populo sibi concredito nil ultra quam duas mensuras tritici vel hordei aut kukurucz, 24 ocas in se continentes, ab una quavis domo determinati quid haberet, caeteroquin in locis et illud ab incolis minime praestaretur. E converso parochi romano-catholici longe alia norma suis sustendandi mediis provisi essent. Erriguntur enim iisdem sumptibus communitatis domus parochiales, fundi quoque pro commoda subsistentia inseminantur et metiuntur, ligna focalia advehuntur, vineae cultivantur et quidquid demum pro victu necessarium esset illud administratur. Nostri autem sacerdotes praeter supra-mentionatas duas mensuras, quarum summa, si annualis proventus unius sacerdotis parochi eum in finem computaretur, vix ad sex, octo, decem aut ad summum duodecim florenos excurreret, atque adeo, ni nostri sacerdotes oeconomiae operam dent, nullo profecto modo subsistere possent, multominus, ut praetenderetur, quod suo tempore clerus omnia ad se attraheret, unde natio nullum quasi reciprocum econtra habere posset. Quod ipsum equidem reapte longe aliter, ut praefertur, se haberet; enim vero domini terrestres, ut in humillimo eoque supplici libello nostro repraesentatum esset, substantias et bona nostrorum nationalistarum, si quis nimirum intestatus et deficientibus legitimis haeredibus ex hac vita decedat, violento modo occupant. Signanter autem dominus comes Gabriel Erdödy, episcopus Agriensis, non saltem eiusmodi substantias sibi appropriaret, verum et testamentarias dispositiones annihilaret ac in summum iurium nostrorum praeiudicium everteret. Uti contigit quod quidam Radosav Lipovacz, dum testamentaliter domum et vineam suam ecclesiae nostrae Agriensi hac sub conditione legasset, ut praevie episcopo nostri ritus in commemorationem 24 fl[o-

renos] ita et sacerdotibus 24 fl[orens] et duo vascula vini consignarentur, reliquum autem, ut dictum, pro funere et in pia legata converteretur, quae dispositio, quum per loci quoque magistratum scripto corroborata exstisset, nihilominus titulus dominus comes episcopus, non attenta hac testamentaria dispositione, domum et vineam per haydones suos ad se recipi ac demum aliis divendi curavit. Praeterea si quis nostrorum nationalistarum domum vel vineam e converso emere vellet, eam emptionem per absolutum vetitam et interdictam esse. Sed nec respectus priorum haberetur temporum, ubi enim sub Rakoczianis motibus omnes fere Agriam deseruissent et malecontentorum partes secuti, nostrates duntaxat sine omni prorsus stipendio eam defensando, dum demum privilegia ac libertates civitatis Agriensis apud augustam aulam natio Hungarica, Germanica ita et Rascianica insimul sollicitasset omnes indistinctim iisdem privilegiis consolati exstissent. Unde arduum et summo cordolio accideret, quod nostrorum nationalistarum filii ad opificia et contubernia iamnum nullo facto reciperentur, quin imo omnibus viis et modis profligarentur. Episcopus itidem Budensis et Alba Regalensis, nomine Basilius Dimitrievich, pariformiter conqueretur, quod dum in pago Sóskútt, episcopatu quippe suo, unum nostrorum nationalistarum sine consolatione haeredum decessisse contigisset, qui vineam suam parochiali ecclesiae suae testamentaliter legasset, quae uno integro anno sumptibus ecclesiae cultivata existens, dum tandem tempus vindemiarum appulisset r[everendissimus] p[ater] superior societatis Jesu Comaromiensis, qua loci dominus terrestris, vineam occupare ac duobus iam annis eam una cum fructibus usuare nil pensi duceret. Episcopus quoque regni Slavoniae, Pakracensis, supplici libello suo exprimit, quod in suo episcopatu, si quispiam nostri ritus e vivis sine consolatione prolium et consanguineorum decedat, eorundem substantiam dominiorum provisos occupant, nec secus si aliquis pro refrigerio animae suae quid legaverit, id pariter violentia plane mediante memorati provisos sibi appropriant ac taliter nullum exinde reciprocum propateret. Quod autem constitutionem bonorum immobilium, quae videlicet clerus

noster possideret, attineret, si universa facti series hic loci exasse deduceretur, chaos profecto magnum superinduci deberet. Interim subsequenti puncto nono parte ex aliqua specificatione tenus comprobabitur quod plures fundi, a clero nostro antecederet possessi, contributioni iamnum subiecti sint, quam clerus actu possidere videatur. Interim

Octavo: Quo natio tum in spiritualibus, tum saecularibus ab archiepiscopo et metropolita nostro privilegialiter dependere valeat, id non alio intuitu humillime supplicamus, quam quod in iis, quae pro conservanda fidelitate nationis, prouti archiepiscopus noster aliunde iuramentaliter eatenus obstrictus haberetur, ulterius quoque in iis perseverare valeat. Tandem

Nono: Memoratos fundos, quos clerus noster possideret, interim neutiquam docere posset eadem bona fundationalia esse aut ante recuperationem regni Serviae et Banatus Temessiensis in reali eorundem possessione perstitisse, ab iis, aliorum saecularium ad instar, obtingens praestare obstrictos fore. Cum autem constitutio cleri nostri longe aliter se haberet quam suponeretur et adiecta duntaxat specificatio sub A. nimis alienum doceret, ubi clare erueretur, quod plures a proportionem fundi ad saeculares devoluti, quam reciproce ad clerum transderivati exstiterint. Quare etiam pro fundamento rei erga contextum huiusmodi specificationis, si inquisitio universaliter instituetur, sua maiestas sacratissima et augusta aula ex speciali determinare dignabitur, ut clero nostro de condigno subsistendi remedio provideatur. Praeterea ex aliis itidem particulariter annexis gravaminibus uberius patebit quonam videlicet modo clerus noster portionibus, decimis ac aliis incommodis contra omne aequum et fas gravatus existeret, sicuti et ex parte contribuentium nationalistarum plurimis punctis doceri poterit quonam videlicet modo natio per dominorum terrestrium constitutos officiales, ita et arendatores ad incitas plane redigeretur.

Quare etiam dum eatenus suae maiestatis sacratissimae plus quam paternam gratiam et pietatem iterum atque iterum pro consequenda medela ac impendenda iustitiae administra-

tione humillime imploraremus, in perpetua fidelitate emoriemur.

Humillimi perpetuoque fideles subditi:

N. N. orientalis ecclesiae graeci ritus clerus et uniuersa natio Illyrico-Rasciana.

Vincentius Joannovich,

archiepiscopus et metropolita.

Lorenz de Capricani,

platz obristwachtmeister qua commissarius.

Истовремена копија са оригиналним потписом митрополита Вићентија Јовановића у митрополитској библиотеци у Карловцима.

CLXXIII.

Беч, 1732. 17. новембар.

Ратни агенат Јован Баптист Мајон и гроф Јован Бранковић Липовац склапају погодбу, по којој ће Мајон порадити да се Бранковићу поврате породична добра.

Anhiemit zu endgesetzten dato ist zwischen dem (tit.) herrn Johann grafen v[on] Brankovitsch de Lippai, capitain zu Sombor an einem und dem h[errn] Johann Baptist Majon geschwornen kays. kriegsagenten andertentheils folgender bestallungscontract aufgerichtet und geschlossen worden, und zwar:

Erstlichen verspricht erstermelter h[err] graf ihme h[errn] agenten zu einer jährlichen bestallung ohne geldt oder hier und dorten erforderlichen directionsauslaagen (welche extra zu bonificiren seyndt) hundert gulden zu geben, wohingegen

Anderstens h[err] agent krafft gegenwärtigen sich obliget alle des h[errn] grafen allhier habende angelegenheiten treu, fleissig und emsig zu besorgen, und dan

Drittens solle (sofern die umstände sich endern) dem h[errn] agenten ein halbjährige aufkündung des contracts vorhero geschehen, zu mehrer beederseythigen versicher- und bekräftigung aber seyndt zwey gleichlautende exemplaria mit handschrift und petschafft gefertiget und gegen einander

ausgewechselt worden. So geschehen Wienn, den 17. novembris 1732.

Johann Brankovitz von Lippa,
capit[aneus] zu Sombor.

Joannes Baptista Majon,
geschw[orener] kays. kriegsagent.

С поља: Huius causae omnia orginalia (sic!) agenti nomine Baptistae de Majon cum documentis omnibus veris apud nominatum dominum inveneri (sic!) et praetendi possunt.

Уз овај акат налази се други, писан, као и горњи, руком Баптисте а јако избледелим мастилом:

Ego infrascriptus fateor me ab illustrissimo domino comite Joanne Brankovitsch varia instrumenta originalia, numero viginti, bona in Hungaria et Transylvania sita et ad familiam Brankovitschianam olim spectata nunc autem ad commissionem neoacquisticam fracta ad manus meas accepisse. Viennae 17. novembris 1732.

Оба оригинала у мојој збирци.

CLXXIV.

(Беч), с јесени 1733.

Јован Бранковић Липовац моли цара Карла VI. да му се поврате поседи његова рођака пок. деспота Ђорђа Бранковића.

Sacratissima caesarea regiaeque maiestas, domine domine clementissime!

Maiestati vestrae sacratissimae humillime detegere necessitor qualiter antenati et praedecessores mei ante ultimam a Turcis obsidionem Viennensem certa bona in diversis comitatibus existentia, sub No. 1-mo specificatione tenus producta, partim in Hungaria, partim vero in Transylvania habuissent et iure haereditario possedissent. Interveniente autem eodem bello turcico omnia sua bona, imo semitotum ferme regnum Hungariae, infensissimus ille christiani nominis hostis Turca debellando in potestatem suam redegisset et occupasset. Tractu tamen temporis divina favente et ita disponente clementia pie memoriae augustissimus imperator

Leopoldus et genitor maiestatis vestrae sacratissimae desideratissimus victricibus armis s[uis] eundem hostem fugando, vicissim et debellando reocupasset, omniaque ad[eo] post haec excelsa aulica camera occupasset, pro neoacquisitisque h[ab]uisset] et tenuisset, subque commissionem neoquisticam sumpsisset. Audito. . . defunctus patruelis meus c[ome]s condam Georgius Brankovics, despo[tes] Seruorum, iuribus suis in tempore invigilare cupiens, humillimum ad al[te me]moratum maiestatis vestrae sacratissimae genitorem desideratissimum, eotum regna[ntem] Leopoldum. fecisset recursum, eademque bona sua clementissime sibi rest[itui]re] petiisset, iusque suum in iisdem bonis habitum in subdelegata eatenus facta et tenta neoquistica commissione literis et liberalibus instrumentis suis ad eadem bona sua pertinentibus et spectantibus, actu adhuc in excelsa maiestatis vestrae sacratissimae camera aulica exstantibus et reperibilibus, quorum originalia, ubi opus fuerit semper producentia, adhucusque prae manibus haberem, sufficienter edocuisset, finalemque resolutionem et eandem favorabilem et efficacem (uti hic ex sub No. 2-do et 3-io productis uberius apparebit) obtinuisset, nisi ipso pie defuncto patruele meo comite Georgio Brankovics a sua maiestate sacratissima Leopoldina in Bohemiam, Egram evocato, per consequens ob absentiam eiusdem negotio suo in suspenso relicto, vitam ibidem cum morte commutasset, ubi me haeredem et successorem suum legitimum universorum bonorum suorum testamentaliter constituisset. Mortuo inquam ipso omnia literaria instrumenta eadem, aliaque bona sua concernentia excelsum consilium aulae bellicum obsigilasset, ad seque accepisset, nec citius quam post decursum duorum annorum, sufficienter edocta prius per me legitimatione eaque per praefatum consilium aulae bellicum agnita et comperta, tandem ad manus meas tradidisset. Ego vero, ita ut et pie defunctus patruelis meus, iuribus meis per eundem in me devolutis invigilare, idemque negotium ulterius prosequi cupiens, verum intervenientibus tumultibus Rakoczianis, nec non ultimo contra infensissimum hostem Turcam bello in servitiis maiestatis vestrae sacratissimae militaribus existens, vi officii et muneris servitiorumque

meorum, demonstrandamque semper erga domum austriacam servatam fidelitatem, contra eundem hostem habito bello interesse debuerim et usque in diem hodiernum in fidelibus maiestatis vestrae sacratissimae servitiis desudarem et occuparer, idem ius meum, qua legitimus haeres et successor pie defuncti patruelis mei, ulterius proseguere, in finemque per gratiam et clementiam maiestatis vestrae sacratissimae optatam deducere minime potuerim et valuerim.

Hinc ad pedes maiestatis vestrae sacratissimae prostratus humillime eidem maiestati vestrae sacratissimae supplico, quatenus intuitu etiam fidelium et utilium antenatorum et praedecessorum ac propriorum quoque . . (qui ab[ineun]te aetate mea, in fidelibu[s] maiestatis vestrae sacratissimae servitiis, constanti fidelitate perstiti, vitamque et sanguinem consecrando et usque ad ultimum halitum meum in eadem fidelitate perseveraturus) propriorum, inquam, quoque servitorum meorum specificata universa bona ad me qua haeredem et successorem legitimum defuncti patruelis mei devoluta, testamentaliterque legata mihi, qua iam senio confecto, optimamque aetatem meam in fidelibus maiestatis vestrae sacratissimae servitiis consumpto, ulterius quoque consumpturo, clementissime restituere, restituique facere et consolare maiestas vestra sacratissima dignaretur. Quam gratiam humillimis perpetuoque fidelibus servitiis meis promereri adnitar perseverans

Altefatae maiestatis vestrae sacratissimae humillimus perpetuoque fidelis subditus

Johann Brankovitz von Lippha

capitaneus von Sombor.

С поља десно: Ad sacratissimam caesaream regiamque maiestatem etc. dominum dominum clementissimum. Humillima instantia comitis Joannis Brankovics de Lippha, capitanei Somboriensis, pro intus petita bonorum suorum clementissima restitutione.

С поља лево другом руком и сасма избледелим мастилом: Hoc humillimum [memo]riale suae maiestati sacratissimae

die . . . novembris ubi audientiam gratiosissimam [accepi] benignissimam manum osculando anno 1733.

Нижє: Quod idem mensis novembris 14. sua maiestas petitem hoc serenissimo principi Eugenio transmisit.

Оштећен оригинал у мојој збирци.

CLXXV.

(Беч), с јесени 1733.

Јован Бранковић Липовац моли принца Евгена Савојског нека поради код цара да му се као наследнику грофа и деспота Ђорђа Бранковића издаду његова породична добра.

Durchleuchtigster prinz, gnädigster herr! Euer durchleucht geruhen mittelst gegenwärtigen gehors[amstens bitten] sich vortragen zu lassen. wasmassen meine voreltern in dem königreich Hungarn und fürstenthumb Siebenbürgen verschiedene gütter iure haereditario vor der letzten belagerung der stadt Wienn besessen und solche hernachmahlen durch den darauf erfolgten türckhenkrieg verlohren haben; wann nun aber all-obermelte gütter durch die glorreiche waffen ihres kays. may. Leopoldi primi ruhmwürdigsten andenkens an wiederumb eroberet und unter die neoacquistische commission seind gezogen worden, als hat mein vetter seel. graf Georg Prankoviz, Rasciae despoth. umb restituierung sothaner gütter allerhöchsten orte[n] angelanget, und würde solche auch sonder zweiffel erhalten haben, so fern er nicht nach Eger in Böhmen zu gehen wäre befelchet worden, allwo er endlichen die schuldt der natur bezahlet und mich zu einen erben aller seiner hinterlassenen gütern instituiert hat, worauf alsdan ein hochlöbl[icher] hofkriegsrath alle nach dessen zeitlichen hintritt befundene schrifften sigilliret und mir nach meiner legitimation als erb anwiderumb restituiret. Nachdeme aber nicht allein in Hungarn ein rebellion sich emporgethan, sondern auch ein türckhenkrieg darauf erfolgt und ich meiner obgehabten militarischen schuldigkeit halber hierinfahls keinen passum habe tentiren können, als habe ich anjezo mein allerunterthänigsten recurs zu ihres kays. may. durch ein schon überreichtes memorial

genohmen, anbey aber euer durchleucht gehorsambst bitten wollen, das höchst dieselbte in ansehung deren sowohl von meinen vofahrern als auch von mir selbst euer durchleucht wohl bekanten treugehorsambst geleisteten diensten umb die von meinen voreltern und familie her mir rechtmässig zu gehörige gütter wiederumb in possession zu bekommen mit dero gnädigst verleihenden vorwort und patrocinio bey ihro kays. may. zu secundiren geruhen mögten, welche höchste und hochfürstliche gnadt mit alltieffester submission lebenslang erkennen werde.

Euer hochfürstlichen durchleucht meines gnädigsten herrn unterthänigster diener.

С поља на десној страни истом руком готским писменима која се, пошто је мастило избледело, с тешком муком читају: Ihr durchleucht herrn Eugenium Franciscum herzogen zu Savoyen und Piemont, marggrafen zu Saluzzo etc. rittern des goldenen vliesses ihrer kays. und cathol. may. würcklichen geheimen und conferenzrath, hofkriegsrathspräsidenten, generallieuthenant wie auch dero. . . . feldmarschall und obristen über ein regiment dragoner, auch generalvicarius aller kays. in Italien besizenden erbkönigreich und landen meinen gnädigsten herrn herrn unterthänig gehorsamstes bitten . . . на онда латиницом својеручан потпис Бранковића: Comes Johannes Brankovitz de Lippha capitaneus Somboriensis.

На левој страни избледелим мастилом али не руком Јована: Apud serenissimum principem edem mense die 4-ta novembris audientiam habui benignissimam anno eodem 1735.

Eadem die serenissimus princeps referendario Hefenstuck summa cum recomandatione apud excellsam aulae cameram transmissa tam a sua mayestate sacratissima quam totius bellici consilii pro referatione res mea. . . .

Скоро исти такав акат упутио је Јов. Бранковић и на Дворску Комору. С поља на лево избледелим мастилом: Ad excellentissimum sacri Romani imperii comitem aequae eadem die 14-ta novembris audientiam [apud] praesidentem habui came-

† Ядна^ѣ Мило^ш Црви^ћз.

† БАРЫАКЪТАРЪ ГАТА ПАВЛО^{ВЪ}.

Никола Парчеџић.

† Цвѣта Ковачевић (sic!).

† Никола

† Стоичи^н Дими^ѣ.

Johann Brankovitz,

graf von Lippha, capit[aneus] zu Sonbor Baeska.

Печат с грбом породице Бранковића.

Оригинал у мојој збирци.

CLXXVII.

Сомбор, 1735. 23. марта.

Попис заоставшине сомборског капетана грофа Јована Бранковића Липовца, састављен у присуству земаљског аудитора Костке.

Inventarium der verlassenschaft nach dem herrn Jovan Brankovich von Lippa, capitain zu Sombor seeligen, wie selbte durch mich endsunterschiedenen kayserlichen landauditor und condeputirten officiere des orths, früh den 23. martii 1735. befunden und wehrt seyn geschätzt worden ist.

<i>An baaren geld und pretiosis.</i>		fl.	kr.
1	baar geld soll sich cum die mortis befunden haben, wie die frau wittib anzeigt, 50 fr. und eben diese seyen von dem Nicoletich aus Baja ein paar tage zuvor entlehnet worden	50	
2	eine goldene sackuhr von Zeidelmayer zu München, wehrt Mehr befinden sich bey dem herrn Frantz Joseph Säyller, des innern raths verwandten zu Ofen in deposito, laut einer von ihm vorhandenen und zwar der frau wittib in originali gelassenen specification, wie nachfolget:	75	
3	ein grafenstandsdiploma der familie von Brankovich, ertheilet von ihrer kays. may. Leopoldo I. mit einem silbervergoldten innsiegel eingedruckt.		
4	von silber mit fil de gran arbeit vergoldte knöpfe, 21 1/2 loth schwer	21	30
5	weiss grosse silberne knöpf, 33 1/2 loth	33	30
6	silbervergoldte knöpf mit 13 1/2 loth	13	45
7	silbervergoldte sässel mit 13 1/2 loth	13	30
8	eine silbervergoldte gürtel, mit band gefüttert, wiege ein pf. 13 1/2 loth, die saget die frau wittib ihr eingebrachtes eigenes guth seyn.		
9	11 silberne löffel, ein detto vorleglöffel, 4 caffèlöffel, eine théekanne, 2 leuchter, 2 salzvassel, 12 paar messer mit eisenklingen und gabeln, wäget zusammen 7 pf. 3/4 loth	224	45
10	eine silberne sackuhr von Rongler, Antverpn, gebrochen	15	
11	eine silbergefasste feder mit 6 stein (wie die frau wittib saget seynd die stein nur glas oder crystall)	4	

		fl.	kr.
12	ein silbervergoldter säbel, die scheide mit sammet und der riemen gestickt. Vermög bericht der frau wittib haltet an silber 53 loth und wird geschätzt vor	60	
13	eine sammetgestickte gürtel mit silbernen vergolten spangen, wieget zusammen 25 $\frac{1}{2}$ lot	14	
14	eine silbergestrickte echarpe 31 $\frac{1}{2}$ loth	30	
15	ein helffenbeinenes geschmuckkästel, darinnen ein goldenes halsband von 2 $\frac{3}{4}$ loth, die silbernes nadelbüchsel von 1 $\frac{1}{2}$ loth, ein silbernes gehäng mit ketten von 5 loth, 1 goldener ring mit diamant, 2 ohrgeheng-tropfen, 1 messingvergoldtes creutz mit 7 grossen rubinen (sey der frau wittib theils von ihrer leiblichen mutter, theils von dem seeligen herrn capitain geschencktes eigenes guth).		
	latus	555	
	Transport	555	
16	zwei gestickte spreitzen, 2 gestickte knöpf-posituren, 15 knöpfe von fadensilber, 2 taffet-fürtücher, ein reiches tüchel, ein silberspitz, ein paar seidene strümpf, ein paar leedergestickte handschuhe, eine schwarze hauben mit silber gestickt und 2 reiche band (der frau wittib).		
17	ein frauenunterrock, ein corsette von reichen zeug, eie rothes sammetenes mieder mit goldenen spitz (auch der frau wittib).		
18	eine pferdschaberacken mit pistollendeckeln von feinem rothen tuch, mit gold und silber gestickt und silberborden gebrämet. Wird der beschreibung nach geschätzt	40	
19	ein beltzrock und hosen von scharlach, mit gold gestickt, golden borten und fadenknöpfen. Incirca für	30	

		fl.	kr.
20	ein beltz von sammet, mit silber gebrämt und bordiret, der beschreibung nach wenigstens für	30	
	<i>Verbriefte forderungen</i>	0	
	<i>Unverbriefte.</i>		
	Von etlichen inwohnern zu Sombor der dem herrn capitain seeligen, qua tali gebührte und nicht verrichtete 1 tag pflügens und 1 tag handarbeit, die welche betrag aus gering und wie sie von jeglichen arrestanten eingehen wird, noch ungewiss ist.		
	<i>An haus- und grundstücken.</i>		
21	ein in der schantz zu Sombor auf der militargrund gebautes und nur quo ad superficiem. . . die erbschafft gehöriges wohnhaus	160	
22	ein abgesonderter garten, jedoch in der schantz liegend	20	
23	ein neugebautes haus in der schantz, so des seeligen herrn capitains schenckhaus gewesen ist. Taxiret ebenfalls nur quo ad superficiem	250	
24	ein anderes schänckhäusel auf dem militargrund an der strassen bey Milicsich	45	
25	ein sallasch auf dem praedio Kula. Die superficies	20	
26	ein weingarten von 8 hauen auf dem praedio Teleky; der bau davon geschätzt	40	
27	ein zerfallener mayerhoff bey Sombor, nächst an der váross, woran nur der zaun vorhanden und der platz vor etliche wägen heu zu nutzen der frau wittib ad libitum des löblichen commandi concediret wird	6	

<i>An kleydern und leinengewand.</i>		fl.	kr.
28	eine schon zimmlich abgetragene mannsmütze von rothen sammet mit zobelbrähm. . .	2	
29	ein röckel von purpurfarbentuch mit silbernen schnüren und 19. silbernen knöpfen und auch so viel weibeln und ketteln; darzu ein paar dergleichen hosen, jedoch ohne einige hästeln	20	
30	ein altes zerrissenes röckel von parterrezeug, besezt mit silbernen borden und darzu ein paar weisstuchenshosen	5	
31	eine seyden mit silber gewürckte gürtel, mit silbernen gesperr	3	
latus		1232	
Transport		1232	
32	ein purpurfarber kurtzer tuchener beltz mit silbernen gespörr und 19 deto knöpfen und auch so viel weibeln, mit fuchs gefüttert	16	
33	ein grüner tüchener reysbeltz, mit wolf gefüttert	8	
34	ein alter glatter hut, mit alter abgenuzten feder		30
35	ein alter nichtswehrter schlafrock, von gesreiften zeug		
36	vier ordinari tischtücher und 23 servietten von raitzischen gewöbe, jedes tisch Tuch zu 1 fr. jede serviette zu 7 kr. . . .	6	34
37	in der bettstatt ein unterbrett, eine cartonene decken und 6 pölster, zur helfte gemeinschaftlich mit der wittib, die andere helfte geschätzt vor	8	
<i>An gewöhr.</i>			
38	eine steyerische durchaus geschiste flinten, mit gelben schloss und beschläg	6	
39	eine andere halbgeschistete glatte ordinari flinten	4	

		fl.	kr.
40	eine andere dergleichen zu Weitra gemacht	5	
41	eine lange arnautische flinte	5	
42	ein mittelmässiges paar pistolen mit gelben schlössern und kappen, glatt ausgemacht	6	
43	ein anderes glattes paar pistolen mit gelben kappen	4	30
44	ein schichtiges pistohl dessen lauf von mes- sing ist	3	
45	anderes einrichtiges pistol, ... gemacht, der lauf getzogen	2	
46	ein kurtzer türkischer säbel, mit rothleder- nen griff, die parirstange von silber, oben ein ring und unten das ohrband, an der scheid auch von silber	10	
47	ein ordinari pantzerstecher, mit messingenen griff und beschläg	6	
48	ein spanischesrohr ohne knopf	2	
<i>An zinn und andern hausrath.</i>			
49	zwey grössere zinnsschlösseln, 5 mittlere deto, 5 kleine deto, 33 teller, 2 raiften, eine suppenscalen, eine tasse, und eine kan- nel, zusammen 44 pf. schwär à 24 kr.	17	36
50	ein zinneres barbierbecken von 2 pf. schwär		48
51	die truhen zu dem zinn mit eisenblech beschlagen		45
52	eine kupferne flaschen bis 5 pf. schwär . .	3	
53	ein flaschenkeller ad 10 flaschen, davon eine manglet	2	30
54	ein paar teütsche rothe pistol-hulftern . .	1	
55	ein paar türkische pistol-hulftern	1	25
56	ein rothes reitzeitig mit messingvergoldten be- schläg, jedoch das hinterzeitig davon verloren	12	
57	eine baumwollene türckische grüne und eine deto rothe pferddecken	4	
		latus	1367 38
Transport			1367 38

An dem keller.

Ist nichts. Denn von denen cum die mortis da gewesen 11 eymern weins ist nach dem begräbnussmahl und nach celebrirung des vierzigsten tages der überrest durch diese 4 monath zur hauss-nothdurst aufgegangen.

In und bey dem stall.

		fl.	kr.
58	zwey weisse schimmel zugpferde, 4 oder mehrjahrig	30	
59	ein weisschimmel hengstel, noch rohe, ins 4-te jahr alt	15	
60	ein grauschimmel hengstel, ins 4-te jahr, auch noch rohe	20	
61	ein kleines grauschimmel hengstel, rohe, in dritten jahr	8	
62	ein kleines pferdel für den jungen herrn		
63	zwey steinalte braune guren zum wasserführen, nichts werth		
64	ein mannesreitsattel alt	2	30
65	ein kleiner sattel des kinds		
66	sechs alte geflickte nichtswehrte pferdgeschirr		
67	ein alter zerbrochener, nichts wehrter kobelwagen		
68	eine grünangestrichene landauerchaise, alt und schadhaft	20	
69	eine bereits gebrauchte chaise roulante, mit einem pferd zu führen, soll von dem kaufmann Bilanski für 60 fl. angeschlagen und noch unbezahlt seyn, dermahlen wehrt	30	
70	ein rüstwagen, wehrt	12	
71	eine blosse höltzerne alte ta . . zum wasserführen		

		fl.	kr.
	<i>Getreyd-vorrath in grüben und cammern.</i>		
72	waitzen seynd in grüben bis 300 metzen, wovon aber der 4-te theil verdorben und zu decourtiren ist, bleiben netto 225 metzen; den metzen geschätzt zu 36 kr. weil er mit samt der fuhr zu Segedin nicht mehr als 45 kr. in preiss ist	135	
73	in der cammer im wüsthshauss liegen 55 metzen waitzen, so vor die restirten pflüge von der gemein zu Sombor eingekommen ist	33	
74	zvälf morgen feldes seynd mit waitzen angebauet, aber die fechsung und der wehrt beruhet auf gottes segen		
	<i>Bey der viehhalt und gestütt.</i>		
75	hat die ältere jungfrau tochter Helena ihr eigene stuck 14 hornvieh, die ihr von denen taufbathen geschenkt seynd. Sie hat deren wohl 16 haben sollen, aber 2 seynd zu dem begräbnussmahl geschlachtet worden. Die vorhandene 14 stuck werden durch die banck nur 5 fl. werth taxirt, in summa auf 70 fl. so hier ad massam nicht einzumischen.		
76	von denen 109 stuck in dem testament gemelten pferde		
	latus	1673	8
	Transport	1673	8
	in dem gestütt zeithero 2 crepirt, 1 ist des defuncti vettern Jovan Miscovich und 2 dem Trifun, sohn des hadnagy Eliae in solutum einer schuld gegeben worden, und 3 hat die frau wittib in den stall genommen, die auch schon oben bey dem stall taxirt seynd. Mithin dann finden sich bey		

dem gestütt effective nur 110 stuck; jedes mit dem andern durch die banck geschätzt vor 7 fl. thut des wehrts in summa Horn- oder schaafvieh, so der defunctus eigen hinterlassen hatte, befindet sich nichts.

An unterschiedlichen in die schätzung nicht einlauffenden scripturen seynd bey hauss gefunden worden:

Ein original kayserliches diploma von Leopoldo I-mo dem Georgio Brankovich zu dem baronat in Ungarn, datirt von 1. martii anno 1691. auf papier, und de eodem dato ein anderes auf pergament geschrieben zu dessen grafenstand.

Allerhand originalien von denen weyland siebenbürgischen fürsten Rakoczi, Barcsai und Bathori, bestehend in gnaden bri[efen] einigen familien und bischöffen, theils auf pergament, theils auf papier, jedoch etliche sehr von brand beschädiget. Item correspondenzbriefe des fürsten Apaffy, mit dem wallachischen fürsten Sirván Cantacucseno.

Mehr item etliche raitzische uhrkunden in copey und die historia des Georgii Brankovics despoten herkommens, zugang zu der kayserlichen partey und dessen langwühriger gefangenschaft.

Unterschiedliche privatschriften und attestationses zu beglauben, dass der despotes Georgius Brankovich diesen herrn capitain seeligen, als er in dienste bey ihm zu Prag und Eger gewesen ist, seinen cognatum und vetter genennt habe.

Summa des taxirten werths der verlassenschaft

fl. kr.

707

2380 8

	fl.	kr.
Sage zwey tausend, dreyhundert und achzig gulden rein[ländisch] und 8 kr.		
Passiva dieser verlassenschaft zu allermeisten aus des defuncti eigener bey dem testament errichteten schuldenconsignation, theils aus denen vorgekommenen und von der frau wittib vor richtig bekannten auszügeln, und theils aus jetziger von etlichen praetendenten beschehener persönlichen anmeldung.		
dem Nicola Athanazkovich des defuncti schwagern waren schuld 245 fl. darauf aber soll er bereits empfangen haben einmahl 53 kübel gersten mit gemachten kauf für 60 fl. 4 kr., item 67 fl. an baaren geld, item baargeld 6 fl., item für ausgelösste kierschnerarbeit 2 fl. 30 kr. und also verbleibet schuld	109	26
dem kaufmann Bernard Bilansky zu Ofen ware defunctus schuldig mit samt der einrechnung der chaise roulante 173 fl. darauf seynd bezahlt worden einmahl 75 fl., das anderemahl 40 fl., verbleibet schuld	58	
dem protopopen Weselin Belanski zu Sombor seynd gewesen 130 fl., darauf seyen ihm bezahlt worden 29 fl. baar und ein anderesmahl habe er conventiret 30 fl. strafgeld für einen seiner dienstbothen, davon abzurechnen bleibet	71	
dem bariactar Stea Mai . . . nich zu Brestovatz, ex iudicato für ein consumirtes strof, seynd noch in rest	57	
dem Juden Ilia zu Sombor alte schuld 68 fl. 12 kr. und neue 23 fl. zusammen	91	12
dem Peter Bugarin	17	
dem Griechen Xiwco	16	
der kaufmann Siarto zu Segedin forderet	6	

	fl.	kr.
der kaufmann Ignatius Rakich zu Segedin	14	
der kaufmann Maggio zu Segedin nicht 12 fl. sondern laut des vorhandenen auszügels .	16	19
dem herrn Fruhwirt zu Fünfkirchen . . .	24	
dem Galeta Owcsicsin, liedlohn . . .	7	
dem herrn oberkapitain Secula zu Peterwardein	60	
dem alten weinhüter zu Sombor, liedlohn .	15	
NB. den herrn hofkriegsrathsagenten Majon mit 100 fl. restirter bestallung habe die frau wittib seithero schon ausbezahlt, er auch vicissim ihr die familieschriften wieder zurückgestellt.		
latus .	561	57
Transport schulden	561	57
der wittib frau mutter ex mutuo 6 ducaten oder dem herrn obersten von Helldorf, die von seine zwey verkauften pferde eingenom- mene, und ihm noch nicht behändigte .	25	30
zu Ofen des gewissen popens Peters vattern	200	
dem Jovan Nicoletich zu Baja, die kürztlich vor des capitains lezten abdruck zu leyhen genommene	26	
dem apothecker zu Ofen herrn Sayller, lauth auszügel	50	
dem Georgio Vranietich zu Sombor, gewes- ten verlaagscamerathen bey des defuncti schenckhauss, laut hand und pettschaft in rest	46	
herr Mathias Markovich liquidiret eine forde- rung per 38 fl. gelds und 3000 unge- brennte ziegeln, das taussend zu fünf stiebenzehnern, facit	163	
die temeswarische gewölbhandlung zu Sege- din begehret für 2 tücheln	42	15
	5	

	fl.	kr.
herr placehauptmann von Schluderbach diet- geld, als er in nahmen des ampts die verlassenschaft mit spörr zu belegen auf [Som]bor gereysset ist, habe sich mit der frau w[ittib] verglichen auf	16	—
das postamt zu Segedin für ihme testirtes briefporto	11	—
der raitzische goldschmied zu Segedin klaget umb 22 fl. restirten arbeitslohn, die frau wittib aber rechnet, dass es nich solle über 18 fl. ausmachen, wogegen er ihr ein verlohrnes ohrringel zu stellen habe	18	—
der alte Stanoje Dugacski klaget und be- gehret wieder die ihme unrechtmässig ab- genommen worden seyn sollende gelder durch herrn capitain seeligen mit . .	22	—
vor einige zietzelschuld hier oder dar, deren sich die frau wittib dermahlen nicht zu reflectiren weiss, werden eventualiter pas- siret	10	—
summa	1196	42

Sage schulden so von der vermögensmassa abzu-
rechnen ein taussend ein hundert sechs und neuntzig gulden
rein[ländisch] 42 k.

(L. S.)

Fr. Kostka, landauditor.

† Яднаѣвъ Гто . . . ице. (L. S.) Матиѣ Милоковичъ, капитанъ.

† Яднаѣвъ Милошъ.

† Яднаѣвъ Нинко Томиѣ.

† Баряктаръ Гайш Павловѣ (sic!)

Abhandlung.

Wann die 1196 fl. 42 kr. status passivi von denen 2380 fl. 8 kr. vermögens abgezogen werden, verbleibet klar in der erbschaft 1183 fl. 26 kr.

Von diesen 1183 fl. 26 k. nehmet das landauditoriat-
amt pro suis iuribus des eins kreutzers von
jeglichen gulden, ex consideratione der wittib und
weysen nur $\frac{1}{2}$ kr. facit 9 fl. 51 kr.

den ausgelegten fuhrlohn von Segedin bis auf Sa-
batka 3 fl. —

von Sabatka bis auf Sombor 2 fl. —

die ruckfuhr von Sombor bis auf Sabatka wird mir
von der gemeine gratis praestirt werden.

Fuhrlohn von Sabatka bis wieder auf Segedin 2 fl. —

Dietgeld für zugebrachte 6 täge, theils in loco bey
inventirung, theils mit der zu- und abreyss 18 fl. —

Facit der landtauditoriatsgebührruss 34 fl. 51 kr.

Nach abermahligen abzug deren von denen 1183 fl. 26 kr.
erbvermögens verbleibet denen instituirten erben in die
theilung zu bringen 1148 fl. 35 kr.

Diese in vier gleiche theil: nemlich der fraue wittib

Maria Brankovichin, geböhren Kostich	287 fl.	$8\frac{3}{4}$ kr.
der jungfrauen tochter Helena alters (?) 11 jahr	287 "	$8\frac{3}{4}$ "
dem ältern söhnel Nicola 7 jahr	287 "	$8\frac{3}{4}$ "
dem jüngern söhnel Jcvan 2 jahr alt	287 "	$8\frac{3}{4}$ "

facit idem 1148 fl. 35 kr.

Und beynebens noch à parte der tochter die eigen-
tümliche und auf 70 fl. wehrt geschätzte vierzen stuck rind-
viehes, dem ältern söhnel aber das kleine pferd mit darauf-
gehörigen sattel. Was der frau wittib eigenthum bey dem
inventario notiret ist, das hat sie nach belieben zu sepa-
riren, die schriften aber sämtlich haben bey dem erbsver-
mögen in bewahrung zu verbleiben, bis die junge herren
mit hülff gottes werden aufwachsen und darmit disponiren
können.

Leztlich dieweilen sich die in dem testament ernannte herren kapetan Manuelo und Pacsich und Maless von Pest der ihnen aufgetragenen gerhabschaft cum efficacia nicht haben unterziehen, noch auf meine des landauditoris amtliche einladung, noch auf der frau wittib bitte 'zu der inventur erscheinen wollen, so wird hiemit so wohl die gantze verlassenschaft, als auch die weysen der mütterlichen tutel besagter frauen wittib Maria Brankovichin ex officio übergeben. Actum zu Segedin den 6. aprilis a[nno] 1735.

Fr. Kostka, landauditor.

Оригинал у мојој збирци.

Речник.*)

Ablegatus, i, посланик, повереник.

abrasio, onis, струготина, брицање.

accidia, ae, горчина.

accommodari, бити нечим снабдевен.

achates, ae, друг, пратилац.

aderudiare, поучавати.

adstimulare, одушевити некога.

adunatio, onis, уједињење.

alimentaria annua, потпора.

alleviamentum, inis, помоћ, олакшица.

allogdiatura, ae, баштина, племенито.

allumnatus, us, богословска школа, семинар.

altefatus, a, um, дубокопоштован.

amotio, onis, уклањање.

angaria, ae, четврт године.

angariatum, сваког тромесечја, делимично.

appuientia, ae, одобрење, потврда.

annullatio, onis, губитак.

anticipato, anticipato, у напред.

antecedenter, пре, раније.

antelatus, a, um, горе споменуто.

antipathicus, a, um, немио, одвратан.

apocha, ae, признаница.

apparamentum, i, ратна спрема.

apparamentum equinum, коњска опрема.

appretiare, проценити, узети под најам.

appromissio, onis, обећање.

appromittere, обећати.

arenda, ae, најам, закуп.

assessor iuratus, племић, који под заклетвом суди скупа са жупаном, поджупаном и четири жупанијске судије.

attentatum, i, нападај, прекршај.

audire, бити послушан некоме.

aureus, i, форинта.

aviticus, a, um, властела.

Banderium, ii, грб, застава, чета.

barones liberi, властела, заставна господа, противност од *barones ex officio*, који су највиши чиновници земље.

bezisten, bezestanus, трг, базар.

birsagium, ii, казна, глоба.

*) Овамо су ушле необичније речи, које не срећамо у класичној латинштини, или ако се овде покадшто и нађу, имају тамо друго значење него у позној латинштини, због чега су овде побележене и истумачене.

bona fundationalia, закладна добра.

bonificatio, onis, накнада.

Camera aulica, дворска комора.

camerarius, ii, коморник.

cameraticus, i, коморски чиновник.

caminata, ae, ток, развој.

campi marechallus, врховни војсковођа.

cancellatio, onis, брисање, отирање.

capetia, ae, врста новца ($\frac{1}{14}$ златне форинте).

capitale, is, главница, главно.

capitaneus huzarorum, поглавница лако оружане коњице.

capitularis, is, каноник.

capitularis, e, каптолски, властеоски.

capitulum, i, каптол.

capsa, ae, благајница.

caput, itis, узрок.

cellarium, ii, подрум, лагум.

census montanus, приход од рудника.

certificare, извести, објавити.

character, eris, титула, ранг.

chyrographarius, ii, поверилац који има код себе својеручну признаницу дужника.

circumvallatio, onis, утврђивање, ушанчење.

citatoriae, arum, судска позивница, идент. са *litterae evocatoriae*.

civitas libera regia privilegiata, слободна краљевска варош са сопственом автономијом.

clauzura piscium, преграда, устава.

cointelligenter, по пристанку, по споразуму.

collatio, onis, право даривања, даровница.

colonellatus, us, пуковнички чин.

comitiva, ae, пратња.

commaculatorium, ii, прљавштина.

commetaneus, a, um, суседан.

commissarius exactionum, порезник.

comitia generalis, сабор staleжа, дијета.

compromissio, onis, обећање.

concernere, тицати се, односити се.

concomitari, испратити.

condescensio, onis, обавеза примити војника на стан.

conditionate, условно.

conductor, oris, пратилац, надзорник.

confessarius, ii, исповедник, духовник.

confiniarius, ii, граничар.

congrua, ae, дажбина, која се даје свећеницима.

connaturalis, e, природан.

conscriptio, onis, попис.

consiliarius, ii, саветник.

contentare, задовољити.

contentatio, onis, задовољење, сатисфакција.

contextus, us, садржина, текст.

contractus arendatitius, закупни уговор.

contradictor, oris, противник на суду, опонент.

contrallor, oris, надзорник.

contributio, onis, порез, дажбина.

contributio militaris, војница.

contubernium, ii, цех.

convenire in causam, покренути парницу.

conventiculum, i, тајни скуп.

convictis, icis, девојчица на храни у заводу.

convictus, us, завод за васпитање.

cubulus, i, мера за храну, мерица.

curia nobilitaris, властеоска кућа са поседом, дворно место.

Damnum emergens, штета која се може нанети или је већ нанесена.

datio teloniarum, царина.

datum, ii, порез.

debilitare, ослабити.

debitum liquidum, јасан, чист, признат дуг.

decatus, i, старешина каптола, старешина еснафа.

decima, ae, десетак од прихода који се давао клиру.

decima fiscalis, десетак који се давао држави.

decretum expectatorium, декрет којим се нешто јамчи.

defalcatio, onis, одузимање, отплата.

demandare, позвати, упутити.

denominare, именовати.

depauperatus, a, um, сиромах.

deputatio, onis, изасланство, наредба.

descendens, tis, потомак.

devectio, onis, ношење, увожење.

dicasterium, ii, влада.

diaeta, ae, скупштина стажеа.

dies dominica, недеља.

dies lunae, понедељак.

dies martis, уторак.

dillucidatio, onis, осветљење.

dioecesanus, i, припадник једне дијецезе.

discolus, a, um, ђудљив.

disconvenientia, ae, неуредност, неправилност.

disgratia, ae, немилост.

dispendium, ii, беспослица, дангуба.

dissimulanter, равнодушно.

dissolamen, inis, строго.

districtum, строго.

districtus, us, округ.

disturbia, ae, немир, неред.

dominium principale, властеоски посед.

dominus terrestris, поседник.

domus colonialis, кућа кулчника, јобаћа. [дом.

domus parochialis, свећенички

Econtra, против, напротив.

effectum, i, последица.

erogare, испунити.

evictio, onis, задовољење, сведочанство о извршеној обвези.

evictoria, ae, јемство.

evocator, oris, онај који позива на суд.

exactor, oris, рачунопрегледач.

excoriare, огулити.

exhibitor, oris, уручник.

exigentia, ae, захтев.

expeditio, onis, издавање.

expensa, ae, трошак, издатак.

exponens, tis, тужилац, парац,

expost, у будуће.

exsollicitare, настојавати, пожуривати.

extractus, i, испис, извод.

extradare, предати, пренети нешто на некога.

extradatio, onis, издавање, пренос.

Fatigiae, arum, труд, напор.
fertari, светковати.
ferifaber, bri, бравар.
florenus aureus hungaricus, у-
гарска златна форинта (12
динара).

florenus rhenensis, немачка фо-
ринта (20 динара).

fornix, icis, дућан.

fruitio, onis, уживање неког
добра.

fundatio, onis, заклада, за-
дужбина.

fundus, i, извештан комплекс
земље, пуштара.

Generalis commendans, главни
заповедник.

gravamen, inis, неправда, на-
силје.

guardianus, i, настојатељ ма-
настира.

Habentia, ae, имање.

haereditas, непокретно имање
идент. са *jus possessiona-*
rium.

hajdo (heydo), onis, хајдук,
пандур.

haramia, ae, старешина чу-
вара путева.

hodiedum, и данас.

homagialis, e, подчинен, по-
низан.

homo cameralis, коморски чи-
новник.

hospes, itis, гостиничар, до-
маћин.

huic, atis, становник овда-
шњи.

hyliarcha, ae, тисућник.

Illyquidus, a, um, сумњив.

imperialis, is, талир.

impetio, onis, захтев, тужба.

impetitor, oris, тужилац.

impregnatio, onis, трудноћа.

imalterabilis, e, неизменљив.

incapivatio, onis, затварање,
хашпење.

incirca, отприлике.

incita, ae, побуна, немир.

inclytus, a, um, пресветли.

incompeditare, спречити.

indemnissatio, onis, одштета.

indesinens, непрестан, непре-
кидан, трајан.

indilate, без устезања, одмах.

indispensabiliter, безусловно.

indultum, i, повласно писмо.

inexolutus, a, um, неисплаћен.

infallibiliter, извесно, поуз-
дано, без сумње.

inferrare, оковати.

infrascriptus, a, um, ниже спо-
менуто.

inhabitor, oris, становник.

inhibitio, onis, забрана.

innovatio, onis, новина.

inscriptio, onis, уговор, спо-
разум.

insensibiliter, неосетно, посте-
пено.

insinuatum, i, обавештење, до-
става.

installare, увести неког у по-
сед.

instantia, ae, власт, молба.

inspectio, onis, надзор.

instrumentum literale, спис, до-
кумент.

interessatus, a, um, који мисли
на своју корист, себичан.

interesse solvere, платити ин-
терес.

interpolare, уметнути.

intertenerere, издржавати.

intertentio, onis, исхрана.

intimatio, onis, објава.

intimatoria, ae, обзнана, објава.

intrata, ae, приход.
introductio, onis, увођење у
 посед, идент. са *Statutio*.
introductiona, ae, докуменат са
 којим се неко уводи у
 посед.
introscriptus, a, um, унутра
 потписан.
introseri, обухватити у писму,
 садржину једног докумен-
 та унети у други.
irremissibiliter, немилосрдно.
itinerare, путовати.

Judex curiae regiae, краљев
 дворски судија.

judex villicus, кмет, сеоски су-
 дија.

judium (indecl.), срески на-
 челник.

jurisdictionatus, a, um, човек
 своје главе.

jus haereditarium, посед, идент.
 са *dominium*.

jus inscriptitium, противност
 од *jus perenale* а слично са
jus possessionarium impigno-
ratum, дакле ограничено
 право својине.

jus possessionarium, имање,
 посед, идент. са *dominium*.

jus praeventionis, право неко-
 га преухитрити, преду-
 предити.

jus regium, врховно краљevo
 право над читавом држав-
 ном територијом.

Labor gratuitus, кулук.

legatarius, ii, наследник.

ligna focalia, дрво за гориво.

lignifaber, bri, дрводеља.

ligula, ae, трака.

litteratus, a, um, свећенички.

litterae assecuratoriae, писмо

којим се неком даје за-
 штита.

litterae cessionales, писмо којим
 се нешто неком уступа.

litterae collationales, даровно
 писмо.

litterae comiteatus, путни лист.

litterae consensuales, допуште-
 ње, пристанак.

litterae contractuales, уговор.

litterae donationales, даровница.

litterae introductionales, писмо
 којим се неко уводи у
 посед, идент. са *litterae*
statutoriae.

litterae metales, тапија.

litterae passus, путни лист, спро-
 водно писмо.

litterae patentes, отворено пи-
 смо са јавним печатом за
 разлику од писма са тај-
 ним печатом (*sigillum se-*
cretum).

litterae protectionales, заштитно
 писмо.

litterae reambulatariae, писмо
 којим се исправљају гра-
 нице некога поседа.

litterae recommendatariae, писмо
 с препоруком.

litterae testimoniales, сведочан-
 ство.

litterae transumptionales, пре-
 пис, копија.

locumtenens, tis, заменик, пот-
 поручник.

locumtenentia, ae, намесниш-
 тво.

losunga, ae, одељење у суду.

lubium, i, воља.

lucrum cessans est damnum e-
mergens, осујећен добитак
 готова штета.

lustra, ae, војничка смотра.

Magister communitatis v. *rector communitatis*.

magister tabernicorum, главни благајник.

malecontentus, *a*, *am*, бунтовнички.

mandatarius, *ii*, пуномоћник.

mandatum delegatorium, ванредна пуномоћ.

monitenentia, *ae*, потпора, помоћ.

manutentio, *onis*, заштита, одбрана.

maxima, *ae*, правило, начело.

media, *ae*, мера за храну, полувека (у Бачкој).

medium, *ii*, издатак, трошак.

melioratio, *onis*, оправка.

mellifluus, *a*, *um*, меден, сладак.

memoriale, *is*, представка, извештај.

mensura, *ae*, мера за храну (хватала 24 оке).

metarum reambulatio et rectificatio, обилажење и исправљање граница поседа.

metreta, *ae*, мера за храну, мерица.

missa, *ae*, служба, литургија.

monialis, *is*, калуђерица.

multiloquus, *e*, разговоран, многоречив, брбљав.

murarius, *ii*, зидар.

Nationalista, *ae*, санародник, земљак.

nefors, можда.

neoacquistica commissio, каталстрални одбор.

neoresolutus, *a*, *um*, новопостављен.

nota infidelitatis, невера, неверност.

notam infidelitatis incurrere, учинити неверу.

notitia, *ae*, знање, сазнање.

novellae, *arum*, новине.

novitas, *atis*, новина, измена.

Obsequare, дозволити, испунити.

obtingens, *tis*, пристојба, такса.

oca, *ae*, мера за тежину, $\frac{3}{4}$ фунте.

occurentia, *ae*, случај.

officialis, *is*, званичник.

officialis bellicus, официр.

officialis cameraticus, коморски чиновник.

opera, *ae*, дело, посао.

ordinatio, *onis*, посвећење.

ordo, *inis*, посвећење, заповест, наредба.

oretenus, усмено.

ovile Christi, хришћанска заједница.

Palliare, покрити, обмотати.

palmaris, *e*, очигледан.

panduro, *onis*, пратилац, жупанијски војник.

parata pecunia, у готову новцу.

paria, *ae*, препис, копија.

paria vidimata, оверовљен препис.

pariformiter, слично, исто тако.

parochianus, *i*, члан црквене општине.

passus, *us*, путни лист, идент. *ca literae passus*.

pellicarius, *ii*, ћурчија.

pensio annualis, плата.

Pentecoste, Духови.

perceptor, *oris*, порезник, идент. *ca comissarius exactionum*.

perdemisse, врло понизан.

perennalis, *e*, вечит.

per expressum, јасно, важно, изречно.

persistencia, *ae*, трајање.

personalis locumtenens, први заменик.

pertinentiae, arum, имање, н-метак.

petitum, *i*, молба.

piscatura, ae, право на риболов.

plebanus, *i*, свећеник.

pora, ae, православни свеће-ник.

portiones hybernales, принос за исхрану војника зими.

possessio praedialis, дворно ме-сто, црквена територија, пустара.

praeappondere, напред споме-нути, набројати.

praecise, тачно, управо.

praeconscipere, у напред знати, осетити.

praeconsiderare, напред у-очити.

praedium, дворно или мајор-но место, пустара.

praeeminentia, ae, преузвише-ност.

praefectus bonorum, надзорник добара.

praefectus campi vigiliarum, вр-ховни старшина стража.

praefectus rei tormentariae, за-поведник топништва.

praefigere, у напред одредити.

praeinsertus, a, um, горе уне-сен.

praesinsinuat, *a, um*, горе споменути, више означен.

praeiudicium, ii, штета, уштрб.

praeiunctura, ae (*Vorspann*), запрега.

praelibatus, a, um, гореспо-менут.

praeliminaris, e, претходан.

praepositus, i, судија.

praerepetitus, a, um, гореспо-менут.

praesentare, приказати.

praesentatio, onis, приказ, у-столичење.

praespecificatus, a, um, горе набројан.

praesumptio, onis, изгред.

praetendere, захтевати.

praetensum, i, захтев.

praetitulatus, a, um, гореозна-чен.

praevie, претходно.

principalis, ii, поглавица, ста-решина.

principissa, ae, кнегиња.

promontorium, виноград.

propatere, бити отворен, јасан.

proposito, nis, представка.

pro praesentiarum, сада.

protestatio, onis, тужба, про-тест.

purgaffius, ii, заповедник града.

Quadragesima paschae, ускрш-њи пост.

quaerere in capite, бискати.

quaestor, oris, трговац.

quantum, i, количина.

quartale, is, тромесечје.

quartirium, ii, стан.

quietantia, ae (*quittancia*), при-знаница.

quotta, ae, део, рата.

quotemberlich (нем) *v. quotta*.

Rancor, oris, мржња, гнев.

ratificare, потврдити, одо-брити.

ratihabere, дати нечему важ-ност, потврдити.

rationista, ae, надзорник, кон-тролор.

recognitio, onis, признаница.
recommendatoria, ae, препорука.
rector communitatis, управник општине.
recursus, i, уток, тужба.
referada, ae, представка, извештај.
refundere, васпоставити, повратити.
regula monastica, монашка правила.
reinsinuatum, i, поновна званична објава.
religiosus, i, калуђер.
remanentia, ae, остатак.
reparamentum, i, оправка.
repartitio, onis, расподела.
reperibilis, који се може наћи.
requisita, orum, потребност, принадлежност.
requisitor, oris, потраживач, чувар аката, архивар.
reservatio, onis, услов.
resignare, уступити неком нешто.
resolutio ratificatoria, одлука којом се нешто потврђује.
respectivus, a, um, дотични.
reversales, ium, писмена обавеза.
rigorosus, a, um, строг.
robbotha, ae, работа, обавезан рад сељака властелину.
Sacrum celebrare, служити службу.
saecularis, e, световно лице.
saeperepetitus, a, um, горе споменут.
salarium, ii, плата.
salvificus, a, um, здрав.
scandalum, i, саблажњив чин.
scaterare, пљунути, упрљати.
scelestris, e, злочиначки.

sclopus, i, пушка.
secundario, по други пут.
sedecima, ae, шеснаестак, врста дажбине која се давала свећеницима.
sedes judliaria, среско начелство.
sedes judiciaria, судбени сто.
sedes judiciaria comitatus, судбени жупанијски сто.
sedes Saxonicalis, саска народност у Ердељу, обдарена још у XIII. веку извесним повластницама (*libertas Cibi-niensis*).
sedes Siculicalis, сикуљска народност у Ердељу где се судило по сикуљском обичајном праву (*libertas Sicularum*).
seductor, oris, занесењак, бунтовник.
seminatura, ae, сејање, усев.
senatus, us, владин савет, варошко веће.
sententia, ae, пресуда.
sententia capitalis, смртна пресуда.
seorsive, нарочито, особито.
sequela, ae, последица.
sequestrum, i, судска забрана.
sessio, onis, комплекс земље (обично 32 јутра), којом располаже једна граничарека породица.
sessio colonialis, јобајска насеобинна, извештан комплекс земље, идент. са *sessio jobagionalis*.
sesuscitare, узбуђивати, дражити.
simulative, претворно.
sororius, ii, зет.
species facti, опис чина и догађаја.

specificatio, onis, набрајање, списак.

specificus, a, um, особит.

speciosus, a, um, предусретљив, учтив.

staffeta, ae, брза пошта.

status, us, сталеж.

statutio, onis, увођење у посед.

statutoriae, arum, писмо којим се неко уводи у посед.

stipendiatus, i, плаћеник, граничар.

stola, ae, свећеничка плата.

substitutus, i, заменик, викар.

summedictus, a, um, гореспоменут.

summeatus, a, um, гореозначен.

superintendens, tis, старешина црквени аугзбуршке вероисповести.

superior, oris, старешина калуђера.

supplica, ae, молба.

supraarendator, oris, главни закупник.

Tabernicus, i, главни краљев благајник.

taxa, ae, дажбина, пристојба.

teloniator, oris, цариник.

telonium, ii, царина.

temporalia, ium, световне ствари.

tenere alicui, дуговати неком.

teneri, дуговати.

terminus, i, реч, фраза.

transderivare, пренети нешто на некога.

transsumptum, i, препис, копија.

tricesima, ae, трговачки порез од увезене и извезене робе.

tricesimator, oris, врста царинских чиновника.

triplicatus, u три пута.

Ultronee, својевољно, драговољно.

usuare, уживати нешто, користити се нечим.

Vadium, i, приход од скеле.

vagabundus, i, пробисвет, про-тува.

vicearendator, oris, подзакупник.

vincesgerens, tis, заменик, заступник.

vigilia, ae, предвечерје празника.

vigor, oris, важност, ауторитет.

vocatoria, ae, позивница.

Zelus, i, одушевљење, преданост.

zelosus, a, um, ревностан.

zizania, ae, раздор, неслога.

Регистар.

- Acrivo Vincentius**, капетан цара Леополда I. 56.
- Аднађов Стојан**, сведок приликом пописа оставштине грофа Јов. Бранковића Липовца, 318.
- Adrianopolis**, данашње Једрене у евр. Турској, 26.
- Aegidius st. 4.**
- Агарџни v. Turchi.**
- Agria (Eger, Egra)**, дан. Eger, Erlau, Јегра у Хевешкој жуп. 265. 286. 291. 296. 298. 302. 304.
- Agrienses**, 291.
- Aichpichl Carl Gottlieb** бар. секретар царске канцеларије, 105.
- Alba Julia**, дан. Gyulafehérvár, Karlsburg, Була у Ердељу, 8. 10. 13. 14. 15. 18. 21. 35. 96.
- Alba-Julienensis**, 193. 194.
- Alba Regalis (Stuhlweissenburg)**, дан. Székes-Fehérvár у Стонобеоградској жуп. 231. 286. 298.
- Albania (Albanien)**, 56. 86. 117. 149. 234.
- Albensis comitatus**, 4. 27. 28. 62. 90. 193.
- Алексіевичъ Іоаннъ**, писар десп. Ђорђа Бранковића, 78.
- Alsatia**, дан. Лужица, 53. 199.
- Also Czilii (Also Csyli), Alcsil** у Зарандској жуп. У XVI. в. припадао Вилагошком властелинству десп. Ђурђа Вуковића, 20. 21. 95.
- Alvincz (Alvincziensis arx)**, дан. Alvincz на левој обали горњег Мориша, југ. зап. од Булафехервара (Gyulafehérvár), 27. 28. 90. 96. 194.
- Amichich Ztoian**, тужицац Марчанскога еп. Рафаила Марковића, 250.
- Amuratus**, султан Мурат I. (1358—1389.), 41.
- Antolchich**, врховни рачуновођа у Вараждинском генералату, 245.
- Anna Mariane**, продавачица ракије у Јегру (Хебу), 219.
- Antonovich Isaia**, архим., 278.
- Antverpn**, трговачки центар у Белгији, 308.
- Arafi Michael**, ердељски кнез (1661—1690.), 26. 29. 31. 32. 33. 35. 315.
- Arad (Orod)**, дан. Ó-Arad на Моришу, главно место Арадске жуп., 6. 11. 16. 95. 96.
- Aradiensis (Orodiensis) comitatus**, 6. 9. 10. 14. 16. 17. 18. 19.
- Aradiensis episcopatus**, 288.
- Aranyagh, Aranyág** у Зарандској жуп. 1608. био својина Зарандског жупана Стевана Петнехазија, 95.

Arey-Zaga Johann бар. пуков-
ник у Будиму, 234. 239.

Arianus, рим. јуриста, 176.

Arok, посед у Арадској жуп.
од 1601. у поседу Стевана
Толдије, а до 1605. Фар-
каш Фаркаша, 18. 95.

Arsava (Orsova), дан. Ó Or-
sova на доњем Дунаву,
45. 46. 47. 48. 49. 50. 51.
96.

Asowaz, у Бурској жуп., у
близини Хедервара (Hé-
dervár), сев. зап. од Буре
(Győr).

Assvan, дан. Ásvány у Бур-
ској жуп., сев. зап. од Буре.

Аџанаковић, грађанин Арад-
ски, именован 1./V. 1693.
за судију од стране десп.
Ђорђа Бранковића, 78.

Athanazkovich Nicola, шурак
грофа Јов. Бранковића
Липовца, 316.

Austria, 1. 37. 41. 42. 53. 56.
57. 60. 63. 70. 72. 83. 85.
90. 128. 151. 152. 154. 157.
159. 171. 176. 184. 195. 199.

Austriaca domus, 282. 292.

Báchka (Bacska), жуп., на
западу и југу ограничена
била Дунавом, на истоку
Тисом а на северу лини-
јом у правцу данашњег
Францова канала, 96. 307.

Bacsiensis comitatus, 287.

Bacsiensis districtus, 286.

Baden Ludovicus Wilh. marchio
de (1677. † 1707.), 55. 56.
58. 118. 234. 239. 252.

Bahay Adamus, нотар Бихар-
ске жуп. 108.

Baja (Baya Danubiana), у

Бач-Бодрошкој жуп. 96.
258. 287. 308. 317.

Bajensis episcopatus, 180.

Baichettich Jovicza, барјактар,
тужилац Марчанског еп.
Рафаила Марковића, 249.

Bakyth Paulus de Lak, († 1537.),
1—5.

браћа: Petrus-Komnen, De-
metrius, Michael, Manoylo,
1—5.

жена: Theodora, 3.

кћери: Maria (Margaretha),
Angelina, 3. 5.

Ballottich Wolfgangus, под-
капет., тужилац Марчан-
ског еп. Рафанла Марко-
вића, 249.

Bálván (Baluan), пустара,
дворно место у Арадској
жуп. 16. 95.

Banatus Temesiensis, 255. 262.
263.

Bánhyda, дан. Bánhida, југ.
ист. од Тате (Tata) у Ко-
моранској жуп. 3.

Banjanin Ephraim, еписк. Је-
гре. Прихватио унију, због
чега га Дв. Ратни Савет
17./IX. 1698. препоручује
властима 88—89; — гоњен
од патријарха, склања се
у Турску, 180.

Bankovcze, дан. Банковци,
пустара у Фрушкој Гори
јужно од маи. Гргетега,
152. 153. 155—157.

Baranyiensis comitatus, 292.

Barreuth, маркграф од 237.

Barthe. Hans Karl, месар у
Хебу, 219.

Barthel Joh. Otto, становник
Хеба, 219.

Baresai Acacius, кнез ердељ-
ски (1658—1660.), 315.

- Basstasich Marchus**, парох, ту-
жилац еп. Раф. Марко-
вића, 249.
- Bathija**, пустара у арадској
жуп., сев. ист. од места
Микелаке (*Mikelaka*), 16.
95.
- Báthori Gabril**, кнез ердељски
(1608—1613.) 8. 12. 95. 315.
- Batovich**, еп. Шибенички, 179.
- Bauernfeindin Barbara**, станов-
ник Хеба, 218.
- Bauszoina Joannes**, војвода,
тужилац еп. Раф. Марко-
вића, 249.
- Bechej (Becheu)**, дан. Тур-
ски Бечеј, *Török-Becse*, на
левој обали Тисе у То-
ронталској жуп. 11. 94.
95.
- Bechkerek (Besckerek)** у
Торонталској жуп. 84. 94.
- Begei**, речница Торонталске
жуп. 84. 85.
- Bekiny**, дан. Бућин-*Buttyin*, у
XVII. в. припадао Заранд-
ској жуп. 95.
- Belanski Weselin**, прота Сом-
борски, 316.
- Belgrad (Belgradus, Bel-
gradum, Belgrado, Bel-
gradinum, Nandor Al-
ba)**, дан. Београд, пре-
стоница Србије, 3. 25. 48.
50. 96. 117. 169. 254. 256.
257. 281. 286. 291.
- Belgradensis seu Serviensis me-
tropolita**, 276.
- Belradiensis administratio**, 281.
- Bellesovo**, планински вис Бе-
љешево у Фрушкој Гори,
више ман. Бел. Ремете,
155.
- Bellich Milladin**, тужилац еп.
Раф. Марковића, 250.
- Bellosovaz**, у близини Срем.
Карловаца, 155.
- Benkovich Augustinus**, еп. Ве-
ликоварадски, 108.
- Berkovich Jacobus**, војвода,
тужилац еп. Раф. Марко-
вића, 249.
- Berthóty Stephanus**, капетан
Солночки, 108.
- Berzin Wicza**, харамија, ту-
жилац еп. Раф. Марко-
вића, 249.
- Beszerminum**, дан. Хајду-Бе-
сермењ - *Hajdu-Böszörmény*
у Саболчкој жуп. 94.
- Bethlen Gabriel**, ердељски
кнез (1613—1629.), 12—18.
21. 95.
- Betlen Johannes** (1613. † 1678.)
ердељски канцелар, писао
Rerum Transylvanicarum
libri quatuor. Штампано у
Сибињу 1663. и Амстер-
даму 1664. Наставак до
1673. издао у Бечу 1782.
и 1783. Хорањи, 29.
- Betlen Wolfgangus**, рођ. 1639.
ердељски државник. Пи-
сао *Historiarum Pannonico-
Dacicarum libri X a clade*
Mohacsensi 1526. usque ad
finem seculi, 31. 33. 35.
- Betlenfalva**, лежао у околини
Игнешта (*Ignest*) у За-
рандској жуп. 2.
- Biccolomini v. Piccolomini**.
Bihariensis comitatus, 108.
- Bikach (Bikacz)**, пустара у
Арадској жуп. 16. 95.
- Bilanski (Bilansky) Bernard**,
трговац у Будиму, 313.
316.
- Bizantium (Nova Bosna)**, дан.
Цариград, 39.

- Blavszitz, капетан Сенћански, 251.
- Bleeschmidt Maria, продава-
чица пива у Хебу, 219.
- Bochkaј Stephanus, ердељски
кнез (1604—1606.), 94.
- Bochko, породица у Марма-
рошу, у горњ. Угарској,
96.
- Bodak, пустара у Ђурској
жуп., припадала добрима
фрање Хедерварја поч.
XVI. в.
- Bodin, v. Vidin.
- Bogdanus, тисућник деспота
Ђорђа Бранковића, по-
слан 16./VII. 1689. кап.
Павлу Деаку Несторови-
ћу, 50.
- Bohemia (Boemia, Böha-
im b, Böhemb, Bohe-
mien, Böhmen), 1. 37.
41. 42. 53. 56. 57. 59. 60.
63. 70. 83. 88. 90. 100.
105. 108. 110. 121. 124.
125. 126. 135. 148. 151.
152. 154. 157. 159. 162.
167. 171. 172. 177. 195.
199. 213. 224. 226. 260.
262. 269. 281. 302. 304.
- Bojnichich Gregorius, војвода,
тужилац еп. Раф. Марко-
вића, 249.
- Borberek, тврђава у Ердељу,
96. 194.
- Boros Jenö (Keres Jenö),
Јенопољ, Јанова на Бе-
ломе Керену у Арадској
жуп., 16. 19. 20. 27. 96.
- Bosilievo, у Банји, сев. зап.
од Топуског, 36.
- Bosnia (Bosna, Bosnien),
41. 42. 53. 55. 58. 96.
117. 119. 199. 252.
- Boszanacz Gurach, тужилац
еп. Раф. Марковића, 250.
- Boszanacz Szladota, тужилац
еп. Раф. Марковића, 250.
- Brabantia, 41. 57. 90. 151.
152. 199.
- Bragg v. Pragg.
- Brajanovics Antonius, уступа-
30./VI. 1718. нека села
босанским Бранковићима
у Босни, 252—3.
- Brajanovics Jacobus, брат Ан-
тонијева, 252.
- Brandis Jacobus Andreas comes
de, саветник ц. Леополда
I. 55.
- Branemirus dux, 41.
- Branicheva, стари назив јед-
нога дела дан. ист. Ср-
бије, 96.
- Brankovan, румун. фамилија,
идентификована са Бран-
ковићима, 51. 116. 117.
- Brankovan Constantin, кнез
Влашке (1688—1714.), 51.
117.
- Brankovich, породица босан-
ских Бранковића, 252.
- Brankovich, потомци деспота
Ђорђа Бранковића, 308.
- Brankovics Antonius, из Јајца
у Босни, 53. 54. 58.
- Brankovich Jacobus, брат Ан-
тонијева, 53. 54. 58.
- Brankovich Joannes Augustinus,
син Јакова, 58.
- Brankovich Franciscus, брат
Јов. Августина, 58.
- Brankovich Georgius, деспот
српски (1427.—1456.), 42.
94.
- Brankovich Georgius (Branko-
vić, Brankoviz, Bran-
kowitz, Brancowitz,
Brancowiz, Brancho-

witz, Prankovits, Prankowitz, Prankovics, Бранковичъ Георгіе, Георгіѣ, Bránkovics György), 8./X. 1668. у Варшави, 23; — 7./VI. 1673. у Једренима нуди аустр. резид. Киндсбергу услуге, 24—26; — 6./IX. 1688. у Бечу, тражи повратак добара у Ердељу и Угарској, 39—40; у окт. 1688. спомиње се у Бечу као влашки посланик, 41; — у априлу 1689. препоручује срп. народу капетана Новака Петровића, 43—44; — 12./VI. 1689. из Ршаве пише кап. Павлу Несторовићу Деаку да му се придружи, 45; — 29./VI. 1689. зове у Тисману себи Деака, 46—48; — 13./VII. 1689. упућују му емисари извештај из Смедерева, 48—49; — 16./VII. 1689. пише из Влашке Деаку због састанка, 50; — 30./VII. исказ Раваничког калуђера о намерама Ђ. Бр., 50—51; — срп. нар. 2./IV. 1691. тражи ослобођење Ђ. Бр., 60—62; — Исто пред крај 1691., 65; — срп. нар. моли поч. 1692. да се Ђ. Бр. исплаћује потпора, 66—67; — 19./VIII. 1692. одговара се у име царево у ствари ослобођења Ђ. Бр. 72—73; — Ђ. Бр. именује у јан. 1693. капет. митровач. Т. Колашиновића за пуковника, 74—

77; — Ђ. Бр. именује I/V. 1693. неке Арађане за судије, 77—79; — у септ. 1698. тражи своју кућу у Алвинцу, 90—91; — 1698. моли цара да се премести на Чепељ и да му се даде предикат Палеолога, 92—94; — Исте год. тражи да му се поврате наследна добра, 94—97; — Ђесарев одговор у марту 1699. руском посл. у ствари ослобођења Ђ. Бр., 97—98; — поч. 1701. питање о иссељењу Ђ. Бр. из гостионице Андрије Донера, 98—103; — молба Ђ. Бр. у јуну 1701. да се питање његових насл. имања дефинитивно релп., 103—104; — Поч. 1702. поново питање о иссељењу Ђ. Бр. од Донера, 109—110; Ђ. Бр. пише 19./II. 1702. ц. Петру Великом да се заузме за његово ослобођење, 111—112; — 2./VI. 1702. питање о дужној станарини Донеру, 112—113; — 4. јула 1702. опет о иссељењу Ђ. Бр., 114; — молба Ђ. Бр. у јулу Дв. Р. Сав. да испита његову кривицу, 115—116; — 7. авг. 1702. предлог цару да се Ђ. Бр. интернира на вечито, 116—122; — 2./X. 1702. кораци да се Ђ. Бр. пресели у Хеб и да му се онде даде слободан стан, 123—124; — 7./X. 1703. поновна одлука за пресељење у

Хеб, 128—129; — нов. 1703. сеоба у Хеб, 130—132; питање о редовној исплати потпоре и слободном стану, 132—136; — апр. 1705. захтев Ђ. Бр. да због нарушена здравља може ићи у Карлсбад, 137; — дугови Ђ. Бр. 140—144; — 21. јула 1705. тужба Ђ. Бр. на домаћина Минетија да му прави нетачне рачуне, 147; — септ. 1706. исказ о исплати дугова Ђ. Бр. 150; — окт. 1706. питање о премештају Ђ. Бр. у Праг, 158—159. 162—163; захтев Минетија да му Ђ. Бр. подмири дугове, 167; — 31./III. 1707. наредба царска како да се Ђ. Бр. у случају смрти као шизматик сахрани, 167—168; — Ђ. Бр. моли ц. Јосифа I. да га ослободи, 172—177; — 25./X. 1708. исказ о утрошеном кварталу Бранк. потпоре, 186; — 22./I. 1709. дугови Ђ. Бр., 190—191; — молба Ђ. Бранк. цару око 1709. да се наследницима дозволи уживање његове потпоре и да им се издаду породична добра, 192—195; — Ђ. Бр. одговара у септ. 1710. на потраживања адвоката Мура, 201—206; — Хебски магистрат о том потраживању, 206—207; — препирка са домаћином Минетијем, 208—212; — молба Ђ. Бр. царици у

окт. 1711. да му се потпора уредно исплаћује, 213—214; — дец. 1711. дугови Ђ. Бр. 215; — Заповедник Прага извештава 30./XII. 1711. о смрти Ђ. Бр., 215—216; — Оставштина, повериоци, дугови, 216—223. Спомиње се још: 88. 146. 148. 164. 225—240. 302. 304. 315.

Brankovich Helena, кћи гр. Јов. Бранковића Липовца, 314. 319.

Brankovich Jacobus, брат Антонија и Павла, 53. 54. 58.

Brankovics Joannes de Lipra (**Joan-Janko Lippaij**, **Johann Samuel**, **Joh. Br. von Lippai**, **Graf von der Lipra**) рођак деспота Ђ. Бр., 1704. ургира исплату Бр. потпоре, 136; — новем. 1706. ургира у истој ствари код Прашког намесништва, 161—162; — Пише у новем. некој личности да настоји да добије новаца, јер је деспот болестан, 164—165; — исказ Ј. Бр. 19. апр. 1710. о потраживању неког Бечког трговца, 195—196; — 9./IV. 1711. обвезује се да ће исплатити дуг гостионичару Дитриху у Прагу, 212; — Сведоче разних лица да је он у сродству са десп. Ђ. Бр. 225—227, 231; — 1712. тражи да му се изда оставштина десп. Ђ. Бр. 228; — предлог саветника Тал-

- мана 1717. да се Ј. Бр. изда оставитина Ђ. Бр., 233; — 1./I. 1717. именује га фмл. гроф Херберштајн за капетана у Сенти, 251; — 17./XI. 1732. склапа у Бечу погодбу са агентом Мајоном, да га овај помаже у тражењу породичних имања, 300—301; с јесени 1733. моли ц. Карла VI. да му изда породичне поседе, 301—304; — у истој ствари принцу Евгѣну Савојском, 304—306; — 5./X. 1734. пише те-стаменат, 308—309; — 23. марта 1735. попис његове заоставштине, 307—320. Спомиње се још: 204. 205. 207. 240.
- Brankovich Jovan**, син претходнога, 319.
- Brankovich Lazarus**, син десп. Ђурђа Вуковића, десп. 1456—1458. 41.
- Brankovich Maria**, рођ. Кос-тић, жена гр. Јов. Бранковића Липовца, 307. 319. 320.
- Brankovich Nikola**, син гр. Јована, 319.
- Brankovich Paulus**, брат Антонија и Јакова, 53. 55. 58. 234. 239.
- Brankovich Sava I.**, ердељски еп. добија јуна 1607. од кн. Сигм. Ракоција неке поседе у Арадској жуп. 6—7; — 6./XI. 1627. за-лаже нека села Петру Рацу, 19—20; — 94.
- Brankovich Sava II.**, ердељски еп. брат десп. Ђ. Бранкови-

- ћа позајмљује 8./X. 1668. у Варшави Каланчију, 22—23; — потврђен по-ново 4./X. 1679. од кн. М. Апафија за еп. Влаха, Срба, Грка и Рутена у Ердељу, 29—33; — по-тврђује му се лист. Апа-фије од 10./VII. 1680. од каптала Ђулског 34—36.
- Brankovich Sava**, даљи рођак десп. Ђ. Бр. моли марта 1696. Дв. Р. Сав. да му се за родбину изда путни лист, 235—236.
- Brankovich Wolfgangus de Podgoriza**, тобожњи предак десп. Ђ. Бр. 97. 117.
- Breiner Seyfrid Christof, Graf**, секретар ц. Леополда I. 69.
- Brestovatz**, у Бач-Бодрошкој жуп. југ. ист. од Сомбора, 316.
- Brizreno**, Призрен у Ст. Ср-бији, 234.
- Brusznik (Bruznik)**, пустара у Арадској жуп., негде у близини Шољмоша (Soly-mos) на десној обали Мо-риша, 6. 19. 95.
- Bucurest**, главно место Вла-шке, 47.
- Buda (Civitas Budensis, Ofen)**, 4. 59. 60. 94. 107. 128. 170. 174. 189. 231. 234. 253. 286. 298. 308. 316. 317.
- Budensis et Pestiensis episcopus**, 180.
- Budai Lázár**, зет капет. Павла Несторовића Деака, 52.
- Bugarin Peter**, стан. Сомбор-ски, 316.
- Bukovacz**, село у Фрушкој

- Гори, у близ. Карловаца, 153.
 Bukovaz potok, 155.
 Bulgaria (Bulgar ien), 55.
 56. 149. 152. 275.
 Burgovia, 53. 199.
 Burgundia, 38. 41. 53. 57. 60.
 63. 70. 90. 151. 152. 159.
 171. 199.
 Calenicus, Калиник VII. патр.
 Цариградски, 39.
 Calvinistae, 292.
 Cantacusicus Servanus (Cantacusicuseno Sirvan, Cantacusicuseni), кнез Влашке (1678—1688.), 38. 117. 315.
 Capricani Lorenz de, војни заповедник у Београду, 300.
 Capronicia (Caproncz a), Копривница у Хрватској, југ. ист. од Бараждина, 243. 247. 279.
 Caransebes, у Тамишкој жуп. југ. ист. од Темишвара, 96.
 Caransebessiensis episcopus, 288.
 Caraffa Ferd Carolus com. de Stigliano, председник Неоквист. Комис., 156.
 Caravella Jeremias, секретар десп. Ђ. Бр. 44.
 Carinthia, 38. 41. 53. 57. 60.
 63. 70. 90. 151. 152. 159.
 159. 171. 199.
 Carloviczium (Carlovium, Carlovitz, Carlovecz, Karlovitz), у Срему, 254. 257. 265. 269. 273. 276.
 Carniolia, 38. 41. 53. 57. 60.
 63. 70. 90. 151. 152. 159.
 171. 199.
 Carolus magnus (768—814.), 97.
 Carolus V. imp. (1519—1556.), 5.
 Carolus VI. imp. (1711—1740.), 260. 264.
 Carlsbad (Thermae Carolinae), у зап. Чешкој, 137. 237.
 Carva v. Neudorff.
 Cassovia, дан. Kassa, Kaschau у Абаујварској жуп. 256.
 Cassovo, Косово Поље у Ст. Србији, 41. [13.
 Caspar Joannes de Lippa, 12.
 Chachuka Wkman, decurio, тужилац еп. Раф. Марковића, 249.
 Chasma, дан. Чазма у Хрватској, код Иванића.
 Chernini, пуковник у Прагу, 161.
 Chepel insula, Чепељска ада, у близини Будима, 93.
 Chiakanhazi Joannes, становн. Арада, 9.
 Chicher (Chijzer), дан. Csicsér на десној обали Мориша, у Арадској жуп. 16. 95.
 Chotot (Csotott), пустара у Арадској жуп. 16. 95.
 Cibiniensis civit., дан. Nagy Szeben, Hermannstadt, Сибињ у Ердељу, 12. 119.
 Clerein Sigfried Christoph, саветник ц. Леополда I. 87.
 Collonitsch v. Kollonich Leop.
 Colocensis archiepiscopatus, 255.
 Colosuar, дан. Kolozsvár, Klausenburg, Клуж у Ердељу, 7.
 Comaromium (Comaromiensis civitas, Comarom, Comorn), дан. Komárom, Коморан на Дунаву, сев. зап. од Будим-Пеште, 3. 60. 62. 236. 286. 298.

- Comet Joannes Jacobus, контролор у Сегединском префекторијату, 85.
- Concius Antonius, рим. јуриста, 175.
- Constantinopolis (Constantinopol), 117. 127.
- Cooper Franz Mat. чиновник царске канцел. у Бечу, 262.
- Corbavia, 180.
- Costanica, дан. Костајница на Уни у Банији, 294.
- Craida Marcus Cosanae, Македонац, 52.
- Crecaniz, 240.
- Crisium (Crizium, Creuz), дан. Крижевци у Хрватској, сев. ист. од Загреба, 247. 249. 250. 278.
- Crisiense confinium, 248. 276.
- Croatia (Crouatia, Croaticen), 25. 37. 41. 53. 56. 57. 60. 63. 70. 81. 90. 127. 149. 151. 152. 159. 171. 199. 278.
- Crusenthal v. Krussedo.
- Crussedo, Crusedoll v. Krussedo.
- Csáki Imre, Калочки надбиск. и кардинал, 16./XI. 1718. пише ц. Карлу VI. о карактеру срп. нар. у Србији, 253; — 18./XI. моли да се Тамишки Банат и Србија подчине Калочи, 254—255; — 21./XI. предлаже да се за Србе подигну конвикти у Београду и Осеку, 255—257; — 30./XI. јавља о своме бављењу у Карловцима код митропол., 257—258; — 287.
- Csály, дан. пустара Csála на зап. Арадске жуп. 96.
- Csanád, дан. Српски Чанад на Моришу.
- Csernoevich Arsenius (Csernoevics, Csernovich, Czernovich, Черноєвич, Черноевич), потврђује 7./VI. 1692. у Сентандрији Живка за кап. Тителског, 69—70; — 4./I. 1694. из Баје препоручује Суботичанима кап. Хајваза, 79—80; — добива 11./VIII. 1695. од цара кастел Сирач, 86—87; — моли 17./XII. 1698. из Сентандрије грофа Етингена да цару препоручи Србе, 91—92; — забрањује му се 8./III. 1703. из Беча преписка с Турцима и ношење патријаршке титуле, 126—128; — пише 29./X. 1705. Головину о невољама срп. народа, 138—140; — спомиње се још: 45. 66. 83. 88. 117. 149. 150. 184. 200. 235. 264.
- Csongrad, на десној обали Тисе, у Чонградској жуп. сев. од Сегедина, 95.
- Csongradiensis comitatus, 108.
- Csontika, шума у близ. Бечкерека у Торонталској жуп. 84.
- Csuporth Adamus, поджупан у Баји, 287.
- Culmia, Хум, 41. 42.
- Cyburg v. Kyburg.
- Dallos, маџ. инсургенат, 306.
- Dalmatia (Dalmatien), 37. 41. 53. 56. 57. 60. 63. 70. 81.

90. 96. 127. 148. 149. 151.
152. 159. 171. 179.
- Dalno, посед у Пожунској
жуп. 5.
- Danilovics János, стан. Вар-
шавски, 23.
- Danubius, 96. 170.
- Daun, ген. ц. Леоп. I., 239.
- Debrecenium, дан. Debreczen,
Дебрецин, гл. место Хай-
дучке жуп. 94.
- Deschauer Sebastian, ћурчија
у Хебу, 150.
- Desi Gergely Deak, царински
чиновник у Јенопољу, 19.
- Deszput Wicza, тужилац еп.
Раф. Марковића, 249.
- Diadinovich Axentius, игуман
Лепавине, 249.
- Diakovich Isaia (Diakovics,
Диаковичъ, Deakov-
vich, Deakovics), 27.
дец. 1691. препоручује се
као делегат канцелару
Кинском од срп. народа,
65; — 1692. моли за пот-
пору десп. Ђ. Бр., 67; —
потврђује му се 14./III.
1695. посед млина на Бе-
геју, 83—85; — потврђу-
је му се 18./IX. 1706. по-
сед манастира Гргетега
са Банковцима, 151—157;
— 164. 165. 180—183.
199. 234. 235.
- Diakovich Wkman, тужилац
еп. Раф. Марковића, 250.
- Dietrich Thomas Friedrich, го-
стионичар у Прагу, 212.
213.
- Dietrichstein Carl Joh. гроф,
чиновник царске канце-
ларије, 262.
- Diller, бар. пуковник у Пе-
троварадину, 258.
- Dimitrievich Basilius, еп. Бу-
димски и Стонобеоград-
ски, 298.
- Dimitrievich Nicanor, еп. Ко-
стајнички, 265.
- Димић Стоичин, стан. Сом-
борски, 307.
- Dismanium, ман. Тисмена у
зап. Румунији, 48.
- Dobanofzy, Добановци у до-
њем Срему, 289.
- Dobrodo, дан. Добродо, пуста-
ра гр. Пејачевића, јужно
од ман. Крушедола у
Фрушкој Гори, 153.
- Dobrodolski doll, у Фр. Гори,
156.
- Domaniszky Joannes, нотар
Уг. Канц. 40. 74.
- Donchevich Vitus, војвода, ту-
жилац еп. Раф. Марко-
вића, 249.
- Donner Andre (Doner), до-
маћин десп. Ђ. Бр. у
Бечу, 98. 101—103. 114.
237.
- Dorog, дан. Hajdú Dorog сев.
од Дебрецина, 94.
- Dorsch Christophorus, члан
Дв. Рат. Савета, 43. 57.
59. 63. 65. 72.
- Dositey, калуђер и повере-
ник десп. Ђ. Бр., 48. 49.
- Draganich Lazo, тужилац еп.
Раф. Марковића, 250.
- Dragas, поседник села Мике-
лаке у Арадској жуп.,
14. 15.
- Draskovich Joannes de Tracko-
stain гроф, заповедник у
Славонији, 68.
- Dravus, 68. 96. 145.
- Dugacski Stanoje, стан. Сом-
борски, 318.
- Dunaszegh (Dunazegh), сев.

- зап. од Ђура у Ђурској
жуп. 3. 5.
- Dunod Antidius, језујита, по-
вереник ц. Леополда I. 38.
- Ebersdorf, ист. од Беча, 91.
108. 125. 126.
- Eger (Egra), Cheb у запад.
Чешкој 121—126. 128—
132. 134. 135. 137. 140.
141. 148. 151. 158. 162—
164. 168. 186. 190. 191.
195. 201. 204. 208. 213—
218. 220—224. 226. 228.
229—232. 237—240. 315.
- Eghri Stephanus de Warad, ка-
петан, 13—15.
- Египетск. 139.
- Elia, хаднаћ Сомборски, 314.
- Emanuel Nikola, сенатор Пе-
штански, 189.
- Emerich Joh. Michael, послу-
жител десп. Ђ. Бр., 220.
- Ephrem, еп. Печујски, 178.
- Er Somlyó, у првој пол. XV.
в. посед десп. Ђурђа Ву-
ковића, лежао у Крашов-
ској жуп., 96.
- Erdély v. Transylvania.
- Erdödy Gabriel гроф, бискуп
Јегарски, 290. 296. 297.
- Erdödy Ladisl. Adamus, гроф,
биск. Њитрански, 157.
- Eszekinum (Essekinum,
Öszekinum, Etzeki-
num), Осек на Драви у
Славонији, 59. 60. 96. 169.
174. 256. 294.
- Ethen v. Ewthevén. —
- Etzekinum v. Eszekinum.
- Eugenius Franc. princeps, 304.
305.
- Ewthevén дан. Öttevény, југ.
зап. од Ђура, 3. 5.
- Fachet (Fachiat, дан. Facset
у Крашовско-Северинској
жуп., 96. [ски, 16.
- Feier Abrachamus, стан. Арад-
Felseő Czillii, дан. Csill на
левој обали Бел. Кереша,
у XV. в. припадао Вила-
гошком властелинству, а
у XVII. в. убрајан у За-
рандску жуп. 21.
- Fenlak, југ. зап. од Арада у
Арадској жуп. 96.
- Ferdinandus I. (1526—1564.),
1. 2. 4.
- Ferretum (Feretes), Фелтре, у
провинц. Belluno, 151. 199.
- Fetislam (Fetislan), Кла-
дово у Србији на Дунаву,
48. 118. 119.
- Fendvar, дан. Bács-Földvár,
Фелдварац у Бач-Бодрош-
кој жуп., 251.
- Finold Hans Adam (Finoldt),
наредник у Бечу, 122.
124. 129. 130. 236.
- Firl Johann, секретар Двор-
Рат. Сав. 129.
- Florentin, лежао ниже данаш-
њег Кладова на Дунаву,
96.
- Fogaras, у јужн. Ердељу, на
левој обали Алуте, 29.
- Fossatum Petrovaradiense, дан.
Нови Сад, Ujvidék, Neu-
satz, на југу Бач-Бодрош-
ке жуп. 257.
- Franciscani, 293.
- Franciscus Seraphicus, 54.
- Frangepani, хрв. власт. кућа
Франкапани, 37.
- Frankenberg Joannes Wolff
гроф, секретар Чешке
Канцел., 125.
- Franz, послужител десп. Ђ.
Бр., 144.

- Fridericus III. imp. (1440—1493.), 41.
- Fruhwirt, стан. Печујски, 317.
- Fruskagora, 96.
- Futok (Futak), дан. Футор, О-Futtak у Бач-Бодрош-кој жуп., зап. од Новог Сада, 254. 255. 257.
- Futter N., стан. Хепски, 150.
- Fünfkirchen v. Quinqueecclesiae.
- Gabella, средњевек. Дрѣва, Forum-Mercatum Narenti, 42.
- Gaborjani Joannes Deak (János, нотар Зарандске жуп. 19. 20
- Gáldy Joannes, проконзул Варшаве, 23.
- Gall бар., командант Копривнице, 247.
- Gardon, дан. Gárdony у Сто-нобеоградској жуп., ист. од Ст. Београда (Fejérvár), 4.
- Гаврилов Козма, поп Сом-борски, 307.
- Georgius, стан. Арадски, 16.
- Georgius, избрани наслед-ник патр. Арсенију III. 127. 128.
- Georgius prothomartyr, 197.
- Gergetek, ман. Грегег у Фру-шкој Гори 151—153. 155. 157.
- Germani (Germanica natio), 189. 295. 298.
- Germania (Germanien), 37. 41. 53. 56. 57. 60. 63. 70. 80. 90. 105. 126. 148. 151. 152. 159. 171. 172. 177. 195. 197. 256. 260. 269. 231.
- Getting, коморски официјал у Петроварадину, 257. 258.
- Ginpl, постмајстор у Сандо-ви, 219.
- Gioseppe, архимандрит из око-лине Ђ. Бр. у Влашкој, 49.
- Glatz, тврђава у зап. Шле-зији, 236. 237.
- Godecz Alexa, тужилац еп. Раф. Марковића, 250.
- Godecz Vaszillia, парох, 249.
- Godinovo Szelo, пустава у Арадској жуп. 9. 10. 95.
- Головинъ ђед. Алеѣвичъ, московски бољарин, 140.
- Golubacz, у Србији на Ду-наву, 96.
- Gomboss Gabriel, коморски администратор Бачког ди-стрикта, 286.
- Goritia (Goritzia), 38. 41. 53. 57. 60. 63. 71. 90. 151. 159. 171. 199.
- Gradi Lorenz, дрвар у Хебу, 219.
- Graeci, 30—33.
- Graecia (Graecien), 149. 275.
- Graecense cons. bellicum, Пат. Савет у Грацу, 277.
- Gränn, дан. Esztergom, Остро-гон, Gran, сев. зап. од Будим-Пеште, 260.
- Грбешанъ гроф, 306.
- Gukich Sifko, тужилац еп. Раф. Марковића, 249.
- Guttenstein Wenzel, гроф, за-поведник Прага, 217. 221. 222. 225. 227. 228. 230—232. 238. 240.
- Guula, дан. Gyula у Бекешкој жуп. на Белом Керешу.
- Gylwéz (Gywłwéz), посед у Пожунској жуп., 3. 5.

Ђсраћъ, капетан у Лаћарку, 191.

Gyurich Basilius, претенденат на Темишварску епархију, 288.

Habianecz Georgius, војвода, 249.

Habsburg (Habsburg), 41. 53. 57. 60. 63. 71. 90. 151. 152. 171. 199.

Хайвазъ Радованъ, капетан Суботички, 80.

Halm Joh. David, секретар Двор. Ком. 112.

Halmagy, дан. Nagy Halmágy у Арадској жуп., у XV. в. припадао Вилагошском властелинству, 96.

Hederváry Franciscus, 1521. заповедник Београда, 3.

Hédervár, у Ђурској жупан. сев. зап. од Ђура, 5.

Hefenstuk, референдар Двор. Ком., 305.

Hegyesi Stephanus, стан. Јенопоља, 27.

Heister Hannibal Josephus (Heizter) гроф, заповедник Вараждинског ген. 241. 248. 250. 251.

Helldorf, пуковник, 317.

Hemelt, погранични камен у Фрушкој Гори у близ. ман. Ремете, 155.

Herrouo, ман. Опово у Фрушк. Гори, 233. 239.

Herberstein Ernst Gundakher гроф, генер. флдмлајтант, 251.

Herberstein Leopoldus гроф, (1655. † 1728.), председн. Двор. Ратн. Већа, 172.

Hercegovina (Herczegovi-

na, Hercegovin), 44. 45. 50. 96. 149. 252. 275.

Hergh Novak, војвода, 249.

Hermanstatt v. Cibiniensis civit.

Hernyak (Herniak), посед у Тамишкој жуп., у XVII. в. припадао Липови.

Hervoja, Хрвоје Вукчић, херцег Сплетски † 1412., 41.

Hevenesi Gabriel S. J. (1656. † 1715.), исповедник кард. Леоп. Колонића, излаже поч. 1707. ц. Јосифу I. на који начин да се Срби поунијате, 177—186.

Heysler de Heidershein, заповедник ц. Леополда I. у Угарској, 235.

Hilarius, монах. ман. Опова, 233. 239.

Hispania (Hyspania, Hispanien), 1. 213. 231. 260. 262. 269.

Hollos, село у Арадској жуп. 95.

Horhy, племићско имање у Пилишкој жуп., 2.

Horzensky Joh. Ant. (Khor-senstky) Graf v. Thereschau, 225.

Hoszu Mező у Мармарошској жуп., сев. ист. од Mármáros Sziget, 96.

Huber, поштански официјал у Прагу, 219.

Hungari (Hungarica natio, Ongari, Оугри), 25. 26. 139. 146. 181. 189. 257. 292. 296. 298.

Hungaria (Ongeria, Hungaren, Hungarn, Hungern, Ungarn), 1—3. 5—7. 11—13. 15—17. 21. 25. 26—29. 31. 32. 34. 35. 37. 39. 41. 42. 44. 45. 50.

53. 55—60. 63. 64. 67. 70.
71. 80. 81. 83. 85. 88. 90.
94. 100. 105. 106. 108.
110. 124—127. 145. 148.
149. 151. 152. 154. 156.
157. 159. 162. 165—168.
171. 172. 174. 177. 187—
189. 193. 195. 199. 213.
255. 260. 262—264. 267.
269. 278. 281. 285. 290—
293. 301. 304. 315.
- Hunyady Ladislaus (Hunija-
di), секретар Дв. Угар.
Канц. 108. 157.
- Husz у Мармарошкој жуп.
96.
- Hyerosolima, 54. 58.
- Ictar, Iktár у Тамишкој жуп.
источно од Темишвара,
95.
- Igidovich Stephanus, барјактар,
249.
- Iklodiensis protopopa у Тамиш-
ком Бан. 293.
- Ilia, Јеврејин из Сомбора,
316.
- Iljanovich Nic. Mathias (Illi-
anovich), тобожњи на-
следник Илирије, 37. 41.
- Illich Saekula, парох, 249.
- Illok (Илокъ), на Дунаву у
Срему, 96. 192.
- Illovicze, село у Херцегови-
ни, 252.
- Illye, дан. Maros Illye, ист.
од Липове.
- Illyrica seu Rasciana natio, 200.
256. 265. 266. 267. 286.
300.
- Illyricum (Illyria, Illiria,
Illyrien, Илирикъ),
25. 37. 41. 43. 45. 50. 66.
74. 77. 97. 117. 119. 149.
- Ilonova, село у Зарандској
жуп. 95.
- Inczédi Michael, стан. из Ва-
рада, 90.
- Ipek v. Pek.
- Iratos, дан. Forray-Nagy-Iratos
у Арадској жуп. 95.
- Irig (Irigh, Irisca) у Сре-
му, 96. 151. 153. 156.
- Ismaelitae, 45. 47.
- Istar Iflak v. Starivlach.
- Italien, 305.
- Jagodina, 46. 96.
- Jaiza, дан. Јајце на горњем
Врбасу у Босни, 54.
- Jaklin Blasius, еп. Книна, 59.
еп. Њитре, 83. 85. 154.
- Jaksich Elias, капетан добива
од цара Карла VI. 8./I.
1722. Сурдук у Срему,
260—262.
- Janich Joannes, барјактар,
249.
- Jankau, Jankov, својина гр.
Котека, југ. ист. од Прага,
225.
- Jaurinensis comitatus, 3. 5. 62.
- Jaurinum (Civitas Jaurinen-
sis), дан. Győr, Ђур, Raab,
3. 286.
- Jegidovich Georgius, тужилац
еп. Раф. Марковића, 249.
- Jeneiensis arch v. Joanopolis.
- Jenipolien v. Joanopolis.
- Jerisun Konagtie, 259.
- Jendek Bankofaski, у Срему,
јужно од ман. Гргетега,
156.
- Jesuitae, 88.
- Joannes evang., 175.
- Joannes Pribek (Прибер) стан.
Липове, 9. 10.
- Joanopolis (Johanopolis,
Jenipolien, Jeneiensis

- arx), дан. Boros Jenő у Арадској жуп. на Керешу, раније припадао Зарандској жуп. 15. 44. 45. 48. 50. 95. 149. v. и под Boros Jenő.
- Joannovich Vincentius, митрополит потписује 11. новембра 1732. граваминалну представку на цара Карла VI., 300.
- Joanovich Sylvester, парох, 249.
- Johann Michael, послужитељ десп. Ђ. Бранковића, 191.
- Johann Philipp, стан. Хепски, 219.
- Johann Wilhelm Otto, станов. Хепски, 219.
- Johanopolis v. Joanopolis.
- John Christoph, стан. Хепски, 219.
- Jorgovich Arsenius, изасланик Јегарски на Београдском Конгресу 1732. г., 291.
- Josephus I. imp. (1705—1711.), ослобађа Србе 15./IX. 1706. дажбина због услуга у мађарском устанку, 148—150; — 18./IX. 1706. потврђује еп. Исаји Ђаковићу ман. Гргетет, 151—157; — именује 27./X. 1706. еп. Исају за саветника, 159—161; — издаје 8./VII. 1707. Мојсеју Рашковићу патенат за пуковн. нац. милиције, 171—172; — потврђује 26./V. 1710. еп. Софронија Подгоричанина за митрополита, 199—201; — 145. 158. 167. 177. 194. 248. 264.
- Jovichich Joannes, тужилац еп. Раф. Марковића, 249.
- Judaei (Jud), 219. 292. 316.
- Jugovich Gregorius, еп. Марчански (1707—1709.), 245.
- Jugovich Michael, парох, 249.
- Jurievich Prerad, тужилац еп. Раф. Марковића, 250.
- Justinianus I. imp. (527—565.), 175.
- Jusuf, турски војвода, 258. 259.
- Juvanjesch (Juuanjesch), пу-стара у Тамишкој жуп., 11. 95.
- Kahl Bernhardt, гостиничар у Хебу, 219.
- Kaimond, дан. Kajmád, пу-стара зап. од Толне, 103.
- Kalaicsy István (Kalaysi), дужник еписк. Саве II. Бранковића, 22. 23.
- Kalnoky Samuel гроф, Ердељски канцелар, 91.
- Karonya, пустара у Толнанској жуп., по свој прилици дан. Karpolna сев зап. од Толне, 105.
- Kary Gabriel, царски повереник за спорна српека питања, 268.
- Karansebes, у Тамишкој жуп. 96.
- Karlovitz v. Carloviczium.
- Károly Alexander de Nagy Károly бар., велики судач, 108.
- Karzeki Georgius de Nagy Oztro, писар, 16.
- Kassay Stephanus, секретар ердељ. кнеза Сигм. Ракоција, 7. 8.
- Kavaczin, пустара у Толнанској жуп., 105.

Keethmedve, дан. Medve, сев.
од Ђура у Ђурској жуп., 3.
Kelpem, дан. Купиново у Сре-
му, југ. зап. од Земуна, 94.
Kemeesen, пустара у Толнан-
ској жуп., у XIV. в. као
Kemechey у поседу Пипа
од Озоре, 105.
Keres Jenő v. Boros Jenő.
Kereztur у Арадској жуп. на
левој обали Мориша, 9.
10. 95.
Kerstata humka, у Срему из-
међу манаст. Гргетега и
Крушедола, 156.
Keseren (?), 16. 17.
Khorsenstky v. Horzenstky.
Khrap Franciscus Jos. секре-
тар Неоаквистичне Коми-
сије, 104.
Kinnerin Mariane, стан. Хеп-
ски, 219.
Кин'скии Францишк Удалрис
от Кинничъ, велики кан-
целар, 66.
Kinsky Venceslaus Norbert, кан-
целар Чешке Канцелари-
је, 163. 168.
Kipurg v. Kyburg.
Kisbodaka, дан. Kisbodak, сев.
од Ђура крај Дунава у
Мошоњској жуп., 5.
Kismedve, посед Хедерварија
у Ђурској жуп. v. Keeth-
medve, 5.
Kladova, дан. Кладово у Ср-
бији на Дунаву, преко
пута од Турн-Северина, 96.
Kobass на Сави у Славонији,
зап. од Брода, 293.
Kobilich Miles, 41.
Koch G., повереник срп. на-
рода у Бечу, 274.
Koiskina, у лист. Ант. Браја-
новића од 30./IV. 1728.

ставља се у близ. Кре-
шева у Босни, 252.
Колашиновичъ Оома, капет.
Митровички, 75. 76.
Kolb, чиновник у Хебу, 186.
Kollar Michael, барјактар, 249.
Kollonich Leopoldus гроф, (Col-
lonitsch, Collonitz),
архиеп. Острогона, при-
мас Угарске и кардинал
од 1694—1707., 173. 174.
179. 180.
Komlos, спадао раније у За-
рандску жуп. дан. Szent
Anna у Арадској жуп., 95.
Konjic Grob у Срему, у близ.
ман. Гргетега, 155.
Korachi (К о р а с з), лежао
између дан. Remete и Ја-
нова у Тамнишкој жуп.,
12. 95.
Korda Gabriel, стан. Јенопо-
ља, 20—22.
Korda Joannes, стан. Јенопо-
ља, 20. 22.
Korda Michael, стан. Јенопо-
ља, 20. 22.
Korda Sigismundus, стан. Је-
нопоља, 20. 22.
Kordáczkoczy Stephanus, канц.
ерд. кп. Гаврила Бетле-
на, 14.
Korompai Petrus, еп. Њитран-
ски, 42.
Koschevich Nicolaus, барјак-
тар, 249.
Kosia, можда бара Козјак код
Доњег Ковиља, 156.
Kostich Maria v. Brankovich
Maria
Kostka Fr. адвитор Сегедин-
ски, 318. 320.
Kosztainicza, у Банији на
реци Уни, 265.

- Kotorlouich Nicolaus, витез А-
радски, 16.
- Kovach Lucas, заповедник
пандура у Крижевачком
дистрикту, 249.
- Kovaciana mola, (воденица)
у близ. ман. Гргетега, 156.
- Ковачевић Цвиа, сведок на
тестаменту грофа Јована
Бранковића, 307.
- Koztadinovich Wkmir, барјак-
тар, 249.
- Königsegg, чиновник царски,
278.
- Kraus N., кројач Хепски, 150.
- Kremenassa (Kremen y a s z a)
у Зарандској жуп., дан.
Kriminász ист. од Józászhely,
21. 95.
- Kressevo у Босни, запад. од
Сарајева, у Сред. Веку
видније трговачко место,
252.
- Krussedo (Crussedo, Crusedoll,
Krusedoll, Crusadol, Crusenthal), ман. у
Срему јуж. од Карловаца,
51. 153. 156. 160. 166.
182. 197.
- Kucheva, крај у ист. Србији,
96.
- Kukinas, дан. Кукињаш јуж-
но од Нерадина у Срему,
153. 156.
- Kukinas, meta, 156.
- Kukinaski doll, 156.
- Kula у Бач-Бодрошкој жуп.
на Францовом каналу,
југ. ист. од Сомбора, 310.
- Kunasch, барон у Хебу, 205.
209.
- Kuzmanovich Joannes, парох,
249.
- Kyburg (Kipur g, Cyburg),
53. 90. 151. 199.
- Labos Joannes Andreas, про-
визор Вировитички, 155.
- Ladamér у Ђурској жуп.,
сев. зап. од Ђура, 5.
- Ladány, провизор Бачки, 286.
- Ladislau, син херцега Сти-
пана Вукчића, 41.
- Ladomony, посед у Толна-
ској жуп., 105.
- Lagchan Becsini G. de, секре-
тар Дв. Чешке Канцела-
рије, 125.
- Lak, дан. Öreg-Lak, у Шо-
мођској жуп., сев. зап. од
Károsvár-a, 1—3.
- Lalich Wichentije, тужилац еп.
Раф. Марковића, 250.
- Lancsoch, дан. Lancsuk сев.
зап. од Мухача, 292.
- Lapazek (Lapatzesckh) барон,
генерал и заповедник
Хеба, 202. 237. 238.
- Лаћарџкџ, у Срему, сев. од
Митровице, 191.
- Laxenburg, југ. ист. од Беча,
54. 57. 115. 117. 176. 235.
- Leipzig, главно место Саксон-
ске, 144.
- Leopoldus I. imp. (1657—1705.)
пише 8./II. 1687. Цари-
градском патријарху Ка-
линику VII. да устане
против Турака, 37—39;
— прихвата 27./X. 1688.
протест бос. Бранковића
против влашк. послан. Ђ.
Бранковића, 41—42; —
даје 26./IV. 1690. заштит-
но писмо народу у Ма-
кедонији, 52—53; — име-
нује 2./V. 1690. Јајачким
грофовима бос. Бранко-
виће, 53—55; — узима
31./V. 1690. у заштиту
становнике у Бугарској,

Србији, Македонији и Арбанији, 56—57; — обећава 23./VIII. 1690. босан. Бранковићима звања, 57—59; — одговара 2./IV. 1691. на захтеве Срба у погледу потврде подвојводе, 60—63; — узима 3./VII. 1691. у заштиту браћу Рашковиће, 63—65; — ослобађа Србе, Влахе и Хрвате између Саве и Драве десетка, 68—69; — узима 7./VI. 1692. у заштиту Рашковиће, 71—72; — узима 4./III. 1695. у заштиту патр. Арсенија III. и срп. народ, 80—83; — потврђује 14./III. 1695. еп. Исаји посед млина на Бегеју, 83—85; — уступа 11./VIII. 1695. патр. Арсенију III. кастел Сирач, 86—87; — оснажује 25. септем. 1698. протест Ђ. Бранковића против Ане Надудвари у Алвинцу, 90—91; — одговара марта 1699. руском посланику у погледу слободе православне вере у Угарској, 97—98; — дарује 18./VIII. 1701. подвојводи Јов. Манастирлији неке пустаре у Толнанској жуп. 104—105; — пише 8./X. 1701. еп. Варадском и Бихарском због регулисања односа са православнима, 105—108; — доноси у авг. 1702. одлуку да се Ђ. Бранковић премести у Хеб, 121—122; — пише 2./X. 1702. у

истој ствари чешкој комори у Прагу, 123—124; — пише 2./X. 1702. Хепском магистрату да се Ђ. Бранковићу даде слободан стан, 124—125; — забрањује 8./III. 1703. патр. Арсенију III. употребу патријарашке титуле, 126—128; — 151. 152. 154. 169. 229. 252. 263. 267. 302. 304. 308 315.

Leopoldstadt, варошки квартал у Бечу, 231.

Lepa Vina (Lepovina), манастир у Хрватској изм. Крижевца и Копривнице, 249. 279.

Leschkauer, потпоручник у Бечу, 99.

Leutner Joannes, царински чиновник у Будиму, 253.

Lewemburg Johann Jac. гроф, чиновник царске канцеларије у Бечу, 262.

Liburnia, 37.

Ligaridic Agoston, сведок на облигацији, остављеној Сави II. Бранковићу у Варшави 1668. 23.

Lika, 180.

Lipovacz Radosav, становник Јегарски, 297.

Lipra, Липова на левој обали Мориша у Арадској жуп., 6. 12. 95. 96. 225.

Lubibratich Petrus (Lubibravich), унијатски еп. у Срему, 178. 180. 235.

Lucemburgia v. Luxemburga.

Lucia Sta, 22.

Ludas, дан. пустара Ludas у близини Adorján-a у Чонградској жуп., 96.

Ludovicus II. rex Hungariae (1516—1526.), 2—4.

Lugas, дан. Lugos у Тамишској жуп. југ. ист. од Темшвара, 96.

Lugasi Demetrius, стан. Арадски, 11.

Lunkatelek, пустара у Тамишској жуп. негде у близ. села Кнеза, 11. 95.

Lusatia, 53. 60. 63. 71. 171. 199.

Lutherani, 292.

Luxemburga (Luxemburg, Luxemburgia), 53. 151. 199.

Lypoltfalva, дан. Lipót у близ. Дунава у Мошоњској жуп. 3. 5.

Macedones, 52.

Macedonia, 56.

Maggio, трговац у Сегедину, 317.

Magnovaradiensis civitas v. Varadinum.

Maholany Johannes, чиновник Дв. Уг. Канцеларије, 42. 59. 154

Majon Baptista Joannes, ратни агенат, 300. 301. 317.

Makai Casparus, писар, 9.

Мако, на десној обали Мориша, ист. од. Сегедина, 96.

Maless, стан. Пештански, 320.

Манастирлневичъ (Манастирли) v. Monasterly Joannes.

Manuelo, капетан у Пешти, 320.

Maramaros comitatus у север. ист. Угарској, 96.

Marcha (Marchia), ман. Мар-

ча у Крижевачкој жуп., 53. 199. 245. 246.

Marchensis districtus, 276. 278.

Mare Adriaticum, 254.

Margaretta (Maria), кћи Павла Бакића, 3.

Margettich Demetrius, парох, 249.

Maria virgo, 279.

Milicsies дан. Nemes Militics у Бач-Бодрошкој жуп. сев. ист. од Сомбора, 310.

Markovich Mathias, поверилац грофа Јована Бранковића, 317.

Marcouich Pietro, поузданик десп. Ђ. Бранковића у Бечу, 146. 147.

Markovich Raphael, унј. еп. у Марчи (1709. † 1726.), 241. 245. 276.

Maros (Marusius), Мориш, лева притока Тисе, 27. 193.

Martansz, дан. Мартонош на Тиси, сев. од Сенте у Бач-Бодрошкој жуп. 96.

Martinus ep., 4.

Marusius v. Maros.

Martoily, можда Marthony у близ. Шољмоша у Арадској жуп. 95.

Marulli гроф, командант Београда 1730., 281.

Massimiliano, личност у околини десп. Ђорђа Бранковића 1689. у Влашкој, 49.

Matthia rex Hungariae (1458—1490.), 81. 189.

Máttyásovsky Ladislaus (Matyassovsky), еп. Њитре, 108. 128.

Mayer Jac. Theob. (Mayeren),

- чиновник царске канцеларије, 37. 55.
- Mayerl Ursula, стан. Хепски, 219.
- Mayr Lewin, Јеврејин из Хеба, 219.
- Maksimiano, владика Максим, син слепога деспота Стефана Ђурђевића а брат Јована, титул. деспота у Угарској, 116.
- Mednyansky Paulus, барон, секретар Уг. Дв. Канц., 83.
- Melentjevits Nikolaus, еп. Печујски и Мухачки, 198.
- Melitkocza (Miliscozza), пу-стара у Арадској жуп., 6. 19. 95.
- Melmeck Joannes Theod. чинов. Угарске Канц., 69. 87.
- Merklein (Mereklein), секрет. Двор. Ратног Већа, 228. 229. 232. 233.
- Мерпекъ барунъ, Merbeck 1734. био пуковник и командант Сегедина, 306.
- Merschу гроф. и ген. у Толнској жуп., 295.
- Meyer, стан. Хеба, 150.
- Mező Somlyó, дан. Nagy-Semlak у Тамнишкој жуп. источно од Денте, 96.
- Micula v. Nicolaus пор. Мihallevich Demetrius, барјактар, 249.
- Mihalovich Wiaszin, војвода, 249.
- Mikelaka дан. Mikalaka на Моришу ист. од Арада, 14. 15. 95.
- Mikeliсh Nicolaus, тужилац еп. Раф. Марковића, 249.
- Mikettich Nicola, тужилац еп. Раф. Марковића, 250.
- Mikes Clemens de Zabolcs, про-тонотар кн. Мих. Апафија, 31. 34.
- Miliscozza v. Melitkocza.
- Millos Casimirus, витез Арадски, 16.
- Milloseuo, у протесту Ивано-вића од 27./X. 1688. као провинција, тачно мањ., источно од Пријепоља.
- Милошъ Аднањ у Сомбору, 318.
- Milosevics Michael, еп. Будимски и Стонобеоградски, 264.
- Milotinoucz Joannes, обркнез у Сентандрији, именује се 17./IV. 1693. за капетана, 77.
- Minetti Georg Andreas (Mine-ti, Minet), домаћин десп. Ђорђа Бранковића у Хебу, подноси око 1705. ис-каз о издацима на рачун Ђ. Бранковића, 140—144; — око 1706. потражује неке појединости на ра-чун Ђ. Бранковића, 167; — извештава 25./X. 1708. на што је утрошен квар-тал Бранковићеве потпо-ре, 186; — извештава 22. јан. 1709. о исплати ду-гова Бранковића, 190; — исто 12./IV. 1709., 190—191; — око 1710. исказ о дуговима Бранковића, 209—210; — подноси 26. дец. 1711. исказ о дуго-вима Ђ. Бранковића, 215; — 195. 208. 212. 217—219.
- Мноковичъ Матія, капетан у Сомбору, 318.
- Mirkovich Eustachius, парох, 249.

Миръковићъ Ђвръћъ, аднађ
у Лаћарку, 191.

Miscovich Jovan, нећак грофа
Јована Бранковића Ли-
повца, 314.

Misziracha Joannes, војвода,
249.

Mitrovicz Christophorus, еписк.
Сегедински и Бачки, 198.

Митровица (Mitrovicza) у
Срему на Сави, 76. 96.

Mohacz (Mohacs), дан. Мо-
hács, Мухач на Дунаву у
Барањској жуп., 180. 292.

Mohr Antonius Franciscus
(Mühr), адвокат Бечки,
196. 201—207. 209. 210.

Moldania (Moldau), 24. 121.

Moldauern, 51. 121.

Mollart Christoph Gf., потпред-
седник Дв. Коморе, 132.

Monasterly Joannes (Monas-
terli, Манастирли-
вичъ, Манастирли),
препоручује се од срп.
народа у децембру 1691.
као нар. изасланик кан-
цел. гр. Улриху Кинском,
65; — моли поч. 1692. у
Бечу да се даде потпора
десп. Ђ. Бранковићу, 66
—67; — шаље 27. јула
1693. капетана Живка у
Гроцку, 79; — добива од
цара Леополда I. 18./VIII.
1701. неке пустаре у Тол-
нанској жуп. за услуге у
боју код Сланкамена, 104
—105; — подчињава се
29./XII. 1701. непосредно
Двор. Ратн. Већу, 108—
109; — 177. 226. 239.

Moravia, 41. 53. 57. 60. 63. 70.
90. 151. 152. 171. 199.

Moscau (Моск'ва), 51. 119.
139.

Moscovia (Muszka ország),
22. 88. 97. 178. 254.

Moscovitae (Moscoviten'), 51.
121. 174.

Mosoniensis Comitatus, у зап.
Угарској, 5.

Mossorin, дан. Мошорин у
Бач-Бодрошкој жуп. сев.
ист. од Новог Сада, 287.

Munkács, на сев. ист. Угарске
у Брег жуп., 23. 94.

Muszka ország v. Moscovia.

Mühlwenzel Christoph, станов.
Хепски, 219.

Müller de Freiburg, вицегене-
рални аудитор Тамишко-
га Баната, 295.

München, 308.

Mysia (Mysien, Missien), 44.
45. 50. 74. 97. 119. 149.

Nadas, пустара у Арадској
жуп., 9. 10. 95.

Nádasdy, римокат. бискуп у
Тамишком Банату, 262.

Nadlak, дан. Nagylak на десн.
обали Мориша у Чанад-
ској жуп. зап. од Арада.
У XV. в. својина Јакшића.

Nadudvári Anna, стан. Алвин-
ца у Ердељу, 90.

Naghmedve, дан. Medve на
лев. обали Дунава у Бур-
ској жуп. сев. источно од
Бура, 5.

Nagy Oztro, 16.

Nánás, дан. Hajdu Nánás, сев.
ист. од Дебрецина, 94.

Nandor Alba v. Belgradum.

Nehem Theodoricus Henricus
(Nehemb), царски коме-
сар на нар. цркв. сабору

у Крушедолу 1710. 197.
199—201. 270.
Neradin, село у Срему сев.
ист. од Ирига, 152. 153.
155. 157.
Nesselroth, гроф, римокатолич.
бискуп у Печују, 292.
Nestorovich Pal Deak (Diak),
капет. у војсци маркграф-
фа Луја Баденског по-
зива се од стране десп.
Ђорђа Бранковића 12./VI.
1689. да му се придружи,
45; — позван 29./VI. 1689.
од истог у ман. Тисмену
на договор, 46—48; —
16./VII. 1689. позива се
поново на састанак, 50;
— 52.
Neudorff, у Мошоњској жуп.
у близини Pandorf-а, ист.
од Bruck-а, 170.
Nicolaus Bogdan, стан. Alvincz-а
у Ердељу, 27.
Nicolaus пор. 278.
Никола, сведок на тестама.
гр. Јов. Бранковића Ли-
повца, 307.
Nikoletich Jovan, стан. из Ба-
је, 308. 317.
Niger Mons (Црна Гора), 44.
45. 50. 74.
Nikassinovich Demetrius, вој-
вода, 249.
Niss, 96.
Nostiz (Nostitz) гроф, пу-
ковник и заповедник у
Хебу, 224. 228.
Nova Roma v. Bizantium.
Novak у Мошоњској жупан.
пored пустаје Kimle, југ.
ист. од Magyarávár-а, 5.
Novigrad, на доњ. Дунаву у
близ. Кладова.

Novi Pazar, главно место Но-
вопазарског Санџака, 96.
Nykesevicium, село у Срему,
чије границе додириваху
посед. ман. Гргегета, 155.
Obizzi Ferdinand (Obizi, Obi-
cy), фелдмаршал и запо-
ведник Беча, 114. 122.
236. 239.
Obradovich Ztoich, тужил. еп.
Раф. Марковића, 250.
Odabassa Ztoich, тужил. еп.
Раф. Марковића, 250.
Odyer Josef (Odwyer, Odu-
jer) гроф, генерал и цар-
ски комесар па нар. цркв.
сабору 1726., 269. 275.
Ofen v. Buda.
Olthwa (Olteawa), посед
Хедерварија у XV. и XVI.
в. капље Бакића. У XV.
в. убрјајан у Пожунску
жуп. а у XVI. в. у Бур-
ску, 3. 5.
Ongari v. Hungari.
Ongeria v. Hungaria.
Onnus (Onos), посед у Та-
мишкој жуп. 7. 95.
Oppulia, 13. 15. 16. 18.
Orachovicza (Orahovieza),
ман. у Хрватској, север.
ист. од Пожеге, 82. 290.
294.
Orechoczy Stanislavus, потпу-
ковник и подзаповедник
Крижевачке Крајине, 248.
Orlevo Brdo, у Фрушкој Гори,
у близ. Ирига, 155.
Orod v. Arad.
Orsova v. Arsava.
Отпак, посед у Мошоњској
жуп.
Otto Johann Berthel, становн.
Прага, 190.

Ottomani v. Turchi.

Оугри v. Hungari.

Owsciesin Galefa, послужитељ
грофа Јов. Бранковића,
317.

Ozmanckózy Gregorius, секрет.
ердељск. кнеза Гаврила
Бетлена, 18.

Österreich v. Austria.

Özeginum v. Eszekinum.

Öttl Antoni Joseph, секретар
Дв. Ратн. Већа, 221.

Pacsics, становн. Пештански,
320.

Pakracz (Pakraczinum, Pa-
kercz), 244. 294. 298.

Palaeologi, царска фамил. у
Византији, 93.

Panteleimonovich Petrus, про-
топрезвитер Бајски, 288.

Пантелија, пронамесник, 66.

Pap Stephanus de Lipra, 9.

Parylion Carolus Josephus, вој-
вода, 249.

Парчетић Никола, сведок
на тест. гр. Јована Бран-
ковића Липовца, 307.

Patlany, дан. Patalom у Шо-
мођској жуп. сев. ист. од
Karosvár-a, 105.

Pauer M. чиновник царске
канцел., 53.

Павле апостол, 111.

Павловъ Гата, барјактар, 307.
318.

Pavlovich Visarion, еп. 288.

Pellet бар. пуковник у Хебу,
212. 213. 224. 240.

Pek (Pesk, Ipek, Podpez),
Пећ у Ст. Србији, сто-
лица срп. патријаршије,
51. 52. 86. 117. 184.

Pely, пустапа север. зап. од
Арада у Арадској жуп. 96.

Perlpa, у протесту Ник. Иља-
новића од 27./X. 1688.
погрешно назван као со-
mitatus, дан. Прилеп у
Македонији, 42.

Pestinum (Pestiensis civi-
tas), дан. Пешта, 189.
265. 268. 286.

Петар I. Велики цар Руски
(1682—1725.), 112.

Peter, поп у Будиму, 317.

Petroczy, маџ. инсургенат, 25.

Petrovaradinum (Petrovara-
radinum, Petrovara-
din, Petrivaradin, Pe-
tervaradein, Peterwar-
dein), 91. 96. 115. 156.
199. 233. 274. 317.

Petrovich Moyses (Petrovics,
Petrovitz), митроп. Бео-
градски и Карловачки,
262. 266. 268. 269. 275.
280. 285. 289.

Petrovich Novak, капетан у
служби десп. Ђорђа Бран-
ковића, 44. 51.

Philippovich Simeon, викар Ко-
стајнички, 294.

Piccolomini Aeneas Sylvius
(Bissolomini) гроф,
фелдмаршаллајтнант, 55.
56. 58. 86. 234.

Piemont, 305.

Pilisiensis comitatus, 2.

Pilsen у зап. Чешкој, 237.

Piski, село у Зарандској жуп.
95.

Piszanicza, у Хрватској, ист.
од Беловара, 242. 249.

Planck Matheas, стан. Хеба,
150.

Ploekner Јас., чиновник цар-
ске канцел. 161. 201.

- Podgarién, провинција Подгорје у лист. ц. Јосифа I. од 15./IX. 1706. 149.
- Podgoricza (Podgorica) у Црној Гори, 34. 40. 94. 96. 97.
- Podgoriczánin Sophronius (Podgoricsanin, Podgortczanin), еписк. Славонијски моли 1708. у Бечу да се Срби изједначе са осталим становништвом у Угарској, 187—189; — изабран на Ђурђев Дан 1710. у Крушедолу за митрополита, 196—198; — потврђен за митропол. од стране ц. Јосифа I. 26./V. 1710., 199—201; — 178.
- Podpez v. Pek.
- Pollimacz Miath, decurio 249.
- Polonia (Polen), 23. 174. 237.
- Pongrácz Andrea, царски повереник за спорна српска питања, 268.
- Popowik Demetrius Georgius, стан. Солуна, 52.
- Popovich Gabriel, војвода, 249.
- Popovich Nicolaus, парох, 249.
- Поповић Теодор, поп Сомборски, 307.
- Popovich Theodorus, парох у Писаници, 249.
- Popovich Vincentius (Popovitz), митроп. Карловачки, упућује 31./V. 1725. из Карловаца епископе Бачког и Костајничког у Пешту да шите права клира на купљење десетка, 263—265; — 231. 266. 269.
- Porech у ист. Србији, 96.
- Porkolab Ladislaus, стан. Липове, 9. 10.
- Porta Otomana, 25.
- Posarevacz, у ист. Србији, 96.
- Posegiensis districtus, 82.
- Posoniensis Comitatus, 5.
- Praga (Prag, Bragg), главно место Чешке, 122—124. 129—131. 134. 135. 141. 158. 159. 162—164. 186. 189. 195. 196. 201. 204. 212. 213. 217. 218. 225. 227—230. 237. 238. 240. 315.
- Prankovitz v. Brankovich Georg. Presouschi гр. у Прагу, 161.
- Pristina у Ст. Србији, 58.
- Preussen, 237.
- Prosor, град у Босни, у долини речице Раме, зап. од Сарајева, 252.
- Pusztá-Pel, дан. Alsó- és Felső-Pél, у Толнанској жупан. сев. од Kölesd-a, 105.
- Putnik Monostori, стан. Арадски, 11.
- Püllers Wittib (удова) из Хеба, 217.
- Pürger Paul, стан. Хеба, 219.
- Quinqueecclesiae дан. Pécs, Печуј, Fünfkirchen у Барањској жуп., 178. 317.
- Rác Gasparus, син Владисл. Раца из Липове, 95.
- Rác Georgius de Tövis, 27. 28. 90.
- Rác Joannes, стан. Липове, 95.
- Rác Ladislaus, стан. Липове, деда матере десп. Ђорђа Бранковића, 7. 8. 95.
- Rác Laurentius, стан. Липове, 95.
- Rác Lázár, рођак еп. Саве II. Бранковића, 19.

- Rác Michael alias Vichich, витез Арадски, 16. 95.
- Rác Paulus, стан. Липове, отац Владислава Раца а прадед матере десп. Ђ. Бранковића, 95.
- Rác Petrus, стан. Јенопоља узео у залогу нека села од еп. Саве I. Бранковића 6./XI. 1627. 19—20. — Споменице се још у лист. Гавр. Бетлена од 1625. као стан. Липове, 16.
- Rác Sigismundus, витез Арадски, 16. 95.
- Rác Stephanus, витез Арадски, 16. 95.
- Raczkovium, дан. Ráczkeve, Срп. Ковин, на Чепељској ади, јужно од Будимпеште, 93.
- Radakovich Millich, тужил. еп. Раф. Марковића, 250.
- Radics Joannes, поджупан Бајски, 287.
- Radlin Elisabeth, стан. Хепски, 218.
- Radmanocza (Radmanoczi), пустара у Арадској жуп. припадала Липови у XVII. в. у XV. веку граду Soly-mos-у на десној обали Мориша, 6. 19. 95.
- Radnóth, у Ердељу, на левој обали горњег Мориша, југ. запад од Marosvásárhely-a, 31. 33.
- Radottich Radoszay, тужил. еп. Раф. Марковића, 249.
- Ragusium, дан. Ragusa, Дубровник, на југу Далмације, 96.
- Raguziani, 42.
- Raicsics Wasilius (Wasilia), еп. Јенопољски, 198.
- Райковић Тодор одређује се 1./V. 1693. од стране десп. Ђ. Бранковића као судија српском народу, 77—78.
- Rakich Ignatius, трговац у Сегедину, 317.
- Rákoczy Georgius, Ердељски кнез (1630—1648.) поклања нека имања у Зарандској жуп Кордама из Јенопоља, 21.
- Rákoczy Sigismundus (Rákosch i), Ердељски кнез (1607—1608.), поклања епископу Сави I. Бранковићу јуна 1607. нека имања у Арадској жуп., 6—7; — поклања 20./VIII. 1607. Владиславу Рацу из Липове пустару Онус у Тамишкој жуп., 7—8; — 16. 19. 94. 95. 315.
- Rákoczy Ferencz II. (Rákoczi), Ердељски кнез (1704—1710.), 298. 302.
- Rakos Andreas, барјактар, 249.
- Ralz Zaua, витез Арадски, 11.
- Rama, од прилике стари Хум, као Рама јавља се од XIII. века само у титулатури угарских краљева, 152.
- Raro, дан. Ráró у сев. зап. делу Ђурске жуп., 3. 5.
- Rascia (Rascien, Russien, Rasca), 96. 225. 226. 232. 275. 304.
- Rasciani (Rasciana, Rascianica gens, natio, Rasciana natio seu Illyrica, Rascianus populus, Raitzen, Raizen, Ratzen, Razen, Rätzen, Rären), 16. 18. 25. 30—33. 51. 61.

62. 67—69. 77. 80. 86. 88.
89. 95. 104. 107. 121. 160.
177. 178. 180. 181. 183.
184. 197. 200. 235. 239.
257. 258. 262. 263. 268—
270. 277. 279. 280. 298.
- Rascianismus, 184.
- Raskovich Atanas, поставља се
1757. бератом султ. Ах-
меда за кнеза Старога
Влаха, 258—260.
- Raskovich Jerakul Bratul, 259.
- Raskovich Moyses, Elias, Mi-
chael, ослобађају се 3./VII.
1691. од стране цара Лео-
полда I. десетка, 63—65;
— ослобађају се 7./VI.
1692. од стране ц. Лео-
полда I. сваке дажбине,
70—72. — Гвидо Шта-
ремберг признаје Мојсеју
Рашковићу 16./XII. 1706.
наслов пуковника грани-
чарске милиције, 165; —
иставља 5./V. 1707. све-
доцбу о заслугама Мој-
сеја Рашковића, 168—
171; — 8./VII. 1707. даје
се од стране ц. Јосифа I.
Мојсеју патент за пуков-
ника нацијон. милиције,
171—172; — пише Мој-
сеј 27./IV. 1709. из Ша-
ренграда Лаћарчанима у
ствари аднађа Ђурђа Мир-
ковића, 191—192.
- Rastoch (Rastocz), дан. Rosz-
toes у Зарандској жуп.
зап. од Nagy-Halmágy-a.
У XV. в. припадао Вила-
гошком властелинству
десп. Ђурђа Смедеревца,
21. 95.
- Rastochi Petrus (Rastoczi),
стан. из Also Czili, 21. 95.
- Ratiboria, 13. 15. 16. 18.
- Ravanizza, ман. у Ресави у
Србији, 50.
- Regecz, дан. Regéczke, у Аба-
ујској жуп. источно од
Vizsoly-a, 94.
- Reichlin Magdalena Theresia,
стан Хепски, 217. 219.
- Remeta (Remete), ман. у
у Фрушкој Гори, 153. 155.
- Remethe, дан. Remeté у ист.
делу Мошоњске жуп. у
близ. Дунава, 3. 5.
- Ressava, 50.
- Révaу Michael барон, царски
повереник за спорна срп.
питања, 268.
- Ricciardi гроф, царски ко-
морник, 235.
- Rindenheim Carl, секрет. Дв.
Ратн. Beha, 100.
- Rintriter, пуковник у Прагу,
161.
- Rohrer Johannes, секрет. десп.
Ђорђа Бранковића, 219.
- Rongler, трговац из Антвер-
пена, 308.
- Ronnenfeldt Christ. Frantz Sey-
fert, регистратор у Прагу,
227.
- Rosenberg Wolfg. гроф, чи-
новник Уг. Двор. Канце-
ларије, 55.
- Rtenacz Gabriel, парох, 249.
- Rubner Joh. Mich. (Ruebner),
постофицир у Прагу, 186.
190. 191. 218.
- Ruebnerin, стан. Хепски, 150.
- Rumbocz, село у Босни, спо-
менуто у лист. Ант. Бра-
јановића од 30./VI. 1718.,
252.
- Рѣпићъ Оеодоръ (Rupich),
тисућник и изасланик

срп. нар. у Бечу 1691. и 1692., 65. 67.

Russien v. Rascia.

Rutheni, 30—33. 160.

Rüger Johann Christoph, стан. Хеба, 191.

Sabatka (Суботица) у Бач-Бодрошкој жуп., 79. 319.

Sabba, еп. Јенопољски 1689. и повереник десп. Ђорђа Бранковића, 48. 49.

Salankament (Salankement) v. Szlankamen.

Salinae, 53.

Sallaburg, Gottl. Hainr саветник ц. Леополда I. 105.

Salmaar, Solymár сев. зап. од Будимпеште, 2.

Salm кнез, врховни царски коморник, 183.

Saloniki, Солун, 52.

Saluzzo, саставни део Савоје, 305.

Samandria v. Semendria.

Sammer, становн. Беча, 205.

Sandalus, вел. војвода Босански † 1435. г., 41.

Saracs Georgius, царски повереник за спорна српска питања.

Sárád, у XVII. в. припадао Тамишкој жуп., 96.

Saringrad (Шаренград) у Срему на Дунаву, 170. 192.

Sarkani Fabianus, кастелан Липове, 9.

Satrinzy (Satrinczi, Satrimczy), село у Срему, југ. ист. од Ирига, 153. 156.

Sava, пуковник у Петроварадину, 177.

Savus, река Сава, 96. 145.

Savi confinium, 293.

Savoyen, 305.

Saxones, 26. 30.

Saxonia, 5. 174.

Sayller, апотекар из Будима, 317.

Säyller Frantz Joseph, саветник из Будима, 308.

Schettar Joannes Jacobus, бургграф, 249.

Schiller Joannes Jac., регистратор канцеларије Дв. Ратн. Бећа, 43. 60.

Schluderbach, плацкомандант у Сегедину, 318.

Schmidt Thomas, стан. Хепски, 219.

Schmidtler Thomas, становн. Хепски, 219.

Schneider Franz Bernhardt, лакај десп. Ђорђа Бранковића, 150. 218.

Schönstein, бар. регистр. канцеларије Дв. Ратн. Бећа, 232.

Schreiner Hans, зидар, 218.

Штрбинџ. Милош, аднађ. и сведок на завештају гр. Јов. Бранковића Липовца, 307.

Schwalbenfeld Christof, чиновн. Чешке Дв. Канц. 163. 168.

Sclavonia (Sclavoniae regnum, Sclavonien, Sclavonien, Slavonia), 37. 41. 48. 53. 55—57. 60—63. 70. 81. 86. 90. 96. 145. 149. 151. 152. 154—156. 159. 165. 168. 171. 189. 197. 199. 236. 256. 278. 298.

Sczenicza у Новопазарском Санџаку, 169.

Secula Joannes, обркатетан добива 24./IV. 1706. пуковнички чин, 145—146. 317.

Seepusiensis Joannes v. Zapolya Joannes.

Seewis Georgius Sigismundus, регистратор Двор. Коморе, 55.

Segedin v. Szegedin.

Segesvár, у Ердељу (немачки Schässburg), сев. од Фогараша, 31. 34.

Ségb, дан. Sega, подграђе Арада, 96.

Segnia, дан. Сен, Zengg у Хрватском Приморју, 254.

Seilern Joan. Frid. бар., чиновник Уг. Двор. Канцеларије, 161. 201.

Sellovich Ristovoy, тужил. еп. Раф. Марковића, 250.

Semendria (Samandria), Смедерево на Дунаву у Србији, 42. 48. 49. 96.

Сент-Андреаш v. St. Andrea. Senta v. Szent.

Seralio, Сарајево у Босни, 252.

Serbi (Servi, Serviana natio, Serbiani), 88. 97. 197. 302.

Serbia (Servia, Servie regnum, Servien), 48. 51. 55. 56. 58. 64. 71. 82. 96. 117—119. 122. 124. 140. 151—153. 167. 169. 195. 199. 207. 213—216. 218. 220. 223. 226. 229. 255. 256. 280. 281. 293. 299.

Severus Septimius, рим. цар, (193—211.), 175.

Seyfridt Johann Heinrich, генерални аудитор, 229.

Siarto, трговац у Сегедину, 316.

Siculi, Сикуљци, Székelyek, огранак маџар. народа у ист. Ердељу, 6—8. 11—

13. 15—17. 21. 26. 29. 30. 32. 35.

Sidovár, Zsidovár у Тамнишкој жуп., у XV. в. неко време у поседу десп. Ђурђа Смедеревца, 96.

Siebenbürgen v. Transylvania. Sigismundus, краљ Угарски и цар Немачки (рођ. 1368. † 1437.), 41. 94. 96.

Siklosiensis arx, дан. Siklós, Шиклуш, југ. источ. од Печуја, 170.

Silesia, 53. 60. 63. 70. 151. 171. 199.

Simand, дан. пустага у Арадској жуп. између Königs-hof-a и Bencsek-a. У XVI. в. чувен са великих вапшара, а у XVII. в. опустело село, које је припадало Јенопољу.

Simigiensis comitatus, Шомођска жуп. у зап. Угарској, 1.

Simon Michael de Désfalva, регистратор Ердељске канцеларије, 36.

Simonevich Theodozius, доставља 1706. из Беча десп. Ђурђу Бранковићу о стању ствари на којој се ради и јавља смрт патр. Арсенија III., 166.

Sirmium v. Syrmium.

Sitnicza, у молби Ђ. Бранковића ц. Леополду I. око 1698. погрешно наведена као место.

Slanatseky Jefferim, калуђер и повереник Ђурђа Бранковића, 51.

Sógh, пустага, простирала се јужно од Арада, 18. 95.

Sombor (Sonbor, Сџнбор,

- Сонборски шанац), 300. 305—307. 310. 314. 317—319.
- Somogy Franciscus, чиновник Уг. Капц. 128.
- Сонбор v. Sombor.
- Sóskútt, југ. ист. од Будима, 298.
- Söllner, заповедник Петрова-радина, 270.
- Срџановић Тодоръ, именован 1./V. 1693. од десп. Ђорђа Бранковића за судију срп. народу, 77—78.
- St. Andrea (Сентъ Андраш, Sti Andreae insula, St. Andre Insel, Szent Endre), 70. 77. 107. 127. 235.
- St. Sabba, 37. 41. 44. 45. 50.
- Sti Sabbae ducatus, дан. Херцеговина, 252.
- Starhemberg Quidobaldus гроф (рођ. 1637. † 1737. Одликовао се приликом турске опсаде Беча 1683. за тим пријурису на Будим 1684. и 1686. 1703. постао фелдмаршал, а онда главни заповедник у Угарској и Славонији), подељује 16. дец. 1706. пуковнички чин Мојсеју Рашковићу, 165; — 5./V. 1707. оставља истом сведочанство о заслугама, 168—171. 185.
- Starhemberg Gundaker Thomas, гроф (рођ. 1663. Постао 1703. председником Двор. Ком. † 1745.), 132.
- Starhemberg Rüdiger, (рођен 1638. Стриц Гвидобалда, 1680. постао командант Беча; те га 1683. бранио од Турака. Учествовао као фелдмаршал у опсади Бура и Будима 1684. и 1686. када је постао председник Двор. Ратн. Већа. Умро 1701.), 57. 63. 65. 72. 73. 174.
- Starivlach (Starivlachensis districtus, Стари Влах, Istar Iflak), обухватао осим Моравичког и једног дела Златиборског среза још и цели Сенички округ, 42. 71. 169. 192. 258. 259.
- Stea, барјактар у Брестовцу, 316.
- Stephanovich Nicephorus, еп. Пакрачки, 294.
- Stephanus, еп. Карловачки, 178. по тврђењу језујите Хевенешија из г. 1707. изабран приликом погребца Арсенија III: у Крушедолу за наследника Арсенију, због чега је Исаија Ђаковић протестовао у Бечу, 182.
- Stephanus Szauc, витез Арадски, 16.
- Sterinberg, гроф у Прагу, 161.
- Stipan herczegh, Стипан Вукчић, вел. војв. Босански, кашње херцег (од 1435—1466.), 41. 42.
- Strasilovo, дан. Стражилово, планински вис у Фрушкој Гори, јуж. од Карловаца, 155.
- Stratmann Henricus Theod. од 1683. канцелар цара Леополда I. Умро 25./X. 1693. 39.
- Strigonium, дан. Esztergom, Гран, Острогон на Дунаву, 2. 170. 286.

Stuhlweissenburg v. Alba Regalis.

Styria (Stiria), 38. 41. 53. 57. 60. 63. 70. 90. 151. 152. 159. 171. 199.

Суботина v. Sabatka.

Surdok, у Срему на Дунаву између Земуна и Сланкамена, 261.

Suecia, 23.

Suevia (Svevia), 53. 199.

Syrmium (Sirmium, Sirmia, Sirmiensi districtus, Sirmio, Herzogthumb Syrmien), 44. 45. 82. 96. 117. 119. 166. 182. 231. 254. 256. 261. 289.

Syrmiensis episcopatus, 289.

Szalankamenth v. Szlankamen.

Szapanyos Joannes, Јегарски депутат на Београдском Конгресу 1732. г., 291.

Szarakt, властeosко добро у Толнанској жуп., 105.

Szarand v. Zarand.

Szava István, мали племић из Јенопоља, 19.

Szegedin (Segedin), кр. слоб. варош у Чонградској жупанији, на ушћу Мориша у Тису, 96. 235. 251. 265. 314. 316—320.

Székely Ladislaus, коморник ердељ. кнеза Мих. Апафија, родом из Јенопоља, 27. 28.

Szeliste, посед по свој прилици у Мармарошкој жуп. 96.

Szenta (Senta), у Бач-Бодрошкој жуп. на реци Тиси, 96. 251.

Szent-Endre v. St. Andrea.

Szent Gál, властeosки посед у Толнанској жуп., 105.

Szentivany Joannes, цар. повереник за спорна српска питања, 268.

Szentkereszti Andreas, секрет. Угар. Канц., 91.

Szent László, на речици Berzava, у XV. в. припадао Крашовској жуп., 96.

Szent Pál (Zenthpál), дан. Duna Szent-Pál, сев. зап. од Бупа, 5.

Szentroy Joannes, царински чиновник у Будиму, 253.

Sziget (Zigeth), дан. Szigetvár, јужно од Kaposvár-а у Шомођској жуп., 3. 5. 96.

Szkopje, дан. Скопље на Вардару.

Sziracz, можда у близ. Шашинаца, ист. од Митровице, 86. 87.

Szlankamen (Szalankamenth, Salankament, Salankement, Zalonkemen), у Срему на Дунаву, 94—96. 104. 255. 261.

Szolnok, на реци Тиси, главно место Солночке жуп., 95.

Szremacz Vaszilius, викар и тужилац еп. Раф. Марковића, 249.

Szubatel (Zubat el), дан. Szabadhely, у Арадској жуп. на десној обали Мориша, 6. 19. 95.

Szubota Rascianus de Arad, 9.

Talag (Talagy), дан. Talács на десној обали Белог Кереша, ист. од Јенопоља (Boros Jenő). 1430. г.

- имао га у поседу деспот
Бураж Смедеревац, 21.
22. 95.
- Talagi Joannes (Tala gy), 21.
95.
- Talagi Michael, 21. 22.
- Talagi Petrus, 21. 95.
- Tallia, дан. Tálja сев. зап. од
Токаја, 94.
- Talman Michael, члан. Двор.
Ратн. Већа, 232. 233.
- Tamaszéck (Tamasesch), по-
сед у Тамишкој жупан.,
11. 95.
- Tartari, 56. 58.
- Tasli Nan, можда Плевље
(Таслица) у Новопазар-
ском Санџаку, 252.
- Tatalovich Michael, парох, 249.
- Таунау, нотар у Баји, 288.
- Tecka (Thesa), 53. 199.
- Teleki, дан. пустава Telek у
Бач-Бодрошкој жуп. из-
међу Петроваца и Гло-
жана, 310.
- Телечка, вис. у Бач-Бодрош-
кој жуп. између Сомбора
и Суботице, 306.
- Telekessy Stephanus, еп. Је-
гарски (1699—1715.), 291.
- Telleky Michael, ердељски ве-
ликаш и најупливији
саветник кн. Мих. Апа-
фија, 117.
- Temes, можда Themesest у
Арадској жуп. који при-
падао граду Váradia, 96.
- Temesvár (Temesvariensis
arch., Tömösvarinum),
84. 96. 251.
- Temesiensis Administratio, 283.
288.
- Temesiensis Banatus, 288. 293.
295. 299.
- Temesiensis Comitatus (The-
mesiensis), 8. 11. 12. 95.
- Temesiensis episcopatus (Te-
mesvaricensis), 283. 288.
289.
- Tenzki Ladislaus, витез Арад-
ски, 16.
- Teörök- Martinus, канет. Фа-
четски, 9.
- Tevély Kisdorogh, дан. Tevel
у Толнанској жуп. сев.
зап. од Szekszárd-a, 105.
- Theodora v. Bakyth.
- Theyser gräniz, Потиска гра-
ница, 251.
- Thracia (Tracia), 45. 50.
- Thur, по свој прилици у Зала
жуп. у близ. Zala Eger-
szeg-a, 94.
- Thuri гроф, 247.
- Thumbser Joannes, кројач Хеп-
ски, 150.
- Thurzó Alexius de Bethlenfalva,
благајник угар. краља
Лауша II., 2.
- Tiell Joannes, секрет. Угар.
Канц., 172.
- Titel, на југу Бач-Бодршке
жуп. на реци Тиси, 94.
- Toкај, на десној обали гор-
ње Тисе, 94.
- Tolnensis comitatus, 105. 295.
- Tomasevich Sofronius, еписк.
Бачко-Сегединско-Јегар-
ски, 265.
- Tomaso (Tomazo), агенат
десп. Ђорђа Бранковића,
162. 164.
- Томић Нинко, аднаћ у Сом-
бору, 318.
- Торлица, у молби десп. Ђорђа
Бранковића ц. Леополду
I. око 1698. наводи се
као варош, 96.

Tömösvarinum v. Temesvár.
Transilvani, 24—26.

Transylvania (Transilvania,
Erdély, Siebenbürgen),
6. 7. 9. 11—13. 15—17.
21. 22. 24—27. 29. 31. 32.
34. 35. 39. 55. 73. 90. 93.
94. 96. 117. 127. 180. 193.
301. 304.

Travin put, у Фрушкој Гори,
у близ. села Кукињапа,
156.

Trentin Peter, стан. Хепски,
141. 195.

Трифѣнь, капет. Тителски, 70.
Trifun, син Сомборскога ад-
нађа Илије, 314.

Trombitas Stephanus, станов.
Липове, 9. 10.

Turchi (Turca, Ottomani,
Агарѣни, Türken, Tür-
ekhen), 3. 5. 17. 24. 25.
43. 48. 58. 60. 61. 80. 86.
94. 97. 120. 121. 127. 128.
145. 154. 169. 170. 174.
184. 244. 252. 253. 264.
291. 301. 302.

Turcia, 180. 184.

Turcinovich Gabriel (Turchi-
novich), еп. Марчански
(1700—1706.), 180. 245.

Turlu (?), 51. [chi.
Türcken (Türckhen), v. Tur-
tyrol, 38. 41. 53. 57. 60. 63.
71. 90. 151. 152. 159.
171. 199.

Ujvarii Emericus, регистратор
Уг. Двор. Канц., 157.

Uladislaus v. Vladislaus.
Ungarn v. Hungaria.

Wagner, студент у Прагу, 144.
Vagó István, стан. Јенопоља,
19.

Valachi (Valachica plebs,
Vallachica seu Rasci-
ana gens, Vallachen,
Wallachen), 25. 30—33.
35. 51. 68. 69. 121. 160.
239. 250. 251. 276. 277.

Valachia (Vallachia, Wala-
chia, Wlaska, Wala-
chei, Wallachey), 24. 41.
44. 51. 58. 96. 118. 180.
239.

Valachia Parva, 197. 199.

Valachia Subalpina, 50.

Valachia Transalpina, 11. 73.

Valentinus martyr, 2.

Walter Petrus Antonius, реви-
зор Петроварадински, 155.

Valyen, у Зарандској жуп.,
у XV. в. припадао Вила-
гошком властелинству,
20. 21. 95.

Vallyevo у зап. Србији, 293.

Vallyeviensis episcopatus, 293.

Vámos, у Ђурској жуп. сев.
ист. од Ђура, 5.

Vámos Stephanus, јобаћ ердељ.
кн. Мих. Апафија, 27.

Varadja, под именом Varalja,
припадала граду Шољ-
мошу на десној обали
Мориша, 193.

Varadinum (Varadiensis arch,
Magnovaradiensis civi-
tas), дан. Nagy Várad,
Gross-Wardein у Бихар-
ској жуп. на Шебеш Ке-
решу, 14. 22. 108. 292.

Varasdiensis generalatus, 241.
248.

Warda Michael, стан. Будим-
ски, 4.

Varsovatzy Doll, у Фрушкој
Гори, негде јужно од
Карловаца, 155.

Varsán, по свој прилици дан.
Gyula Varsán у Арадској
жуп. 94.

Varsavia, Варшава, главно
место Пољске, 23.

Vas Daniel de Diod, коморник
ердељ. кн. Михајла Апа-
фија, 34.

Василие Велики, 77.

Weitra, 312.

Veliki-Kamen, у Фрушкој Го-
ри, у близ. Ирига, 156.

Veliki Naan, по свој прилици
дан. **Alsó Nána** у Толнан-
ској жуп. сев. од Мухача,
295.

Verdenburg Stephanus Andreas
(**Werdenburg**), секретар
царске канцеларије, 39.
40. 73.

Verdnik, ман. у Фрушкој Го-
ри (Раваница), 82.

Veres Ambrosius, стан. Јено-
поља и писар, 16.

Werner Jacobus, стан. Хеп-
ски, 150.

Werner Simon, станов. Хеп-
ски, 150.

Versecz, дан. Вршац, јужно
од Темишвара, 96. 288.

Vesprimiensis comitatus, 62.

Westenburg Joann Joseph, чи-
ловник царске канцела-
рије, 105.

Veterani Fridericus генерал,
ратовао с успехом против
Турака и Текелије, † бли-
зу Лугоша 1695. г. 53.

Vidin (Bodin), у запад. Бу-
гарској, 96.

Viether Johann Adam, канце-
листа у Хебу, повереник
десп. Ђорђа Бранковића,
240.

Vienna (Wien, Wienn, Бечь),
4. 36. 37. 39. 40. 42. 43.
53. 55. 56. 58—60. 62. 65.
69. 72—74. 77. 78. 83. 85.
87. 89. 97. 98. 100—105.
109. 112. 114. 119. 121.
123. 124. 128. 129. 132.
134. 135. 137. 141. 146.
147. 151. 154. 157—159.
161—163. 165. 166. 168.
171. 172. 174. 176. 179.
182. 185. 186. 187. 190.
195. 196. 201. 206. 208.
213. 221. 223. 228. 231.
233—237. 263. 273. 274.
278. 279. 281. 301. 304.

Vilagosvar у Зарандској жуп.,
од 1439. у рукама десп.
Ђурђа Смедеревића. Дан.
Vilagos, сев. ист. од Ара-
да, 94. 96.

Wilhelmb Christoph, кројач
Хепски, 150.

Wirban Joannes Franciscus, вр-
ховни чешки канцелар,
125.

**Wirtemberg (Wirtemberg, Vitten-
berga, Württen-
berg)**, 5. 53. 60. 63. 70.
159. 171. 199.

Visnizza, дан. Вишњица у
Србији на Дунаву, у близ.
Београда, 50.

Vitanovich Ztoian, харамџа и
тужилац еп. Раф. Марко-
вића, 249.

Wkaszinovich Elias, барјактар
и тужил. еп. Раф. Марко-
вића, 249.

Wkovich Ivan, војвода, 249.

Vladislaus (Uladislaus), краљ
Угарски (1490—1516.), 81.
189.

Wlaska v. Valachia.

Vogl Severinus (Vogel), стан. Хепски, 150. 191.

Voliar Joannes a Cenria, чиновник царске канцеларије, 87.

Возничинъ Прокопиј Богдановичъ, посланик Петра Великога у Бечу, 111.

Wöber Joannes Adamus, члан Двор. Војног Већа, 43. 57. 59. 63. 65. 72. 100.

Vranietich Georgius, садруг у трговини грофа Јована Бранковића Липовца, 317.

Wratislav Johann Wentzel (Wradislav), гроф, чиновник Чешке Канцеларије, 163. 168.

Vuchinich Gregorius, еп. Марчански (1727—1733.), 278.

Vukanicz Laurentius, царински чиновник у Будиму, 253.

Wuková, у Славонији на Дунаву, 96.

Wütz, обрмустермајстер у Будиму, 239.

Wyfalu, дан. Ujfalu у Бурској жуп., сев. од Бура, 5.

Zabady, дан. Szabadi у Бурској жуп. сев. од Бура, 5.

Zacharias, духовник ман. Ораховице, 290. 294.

Zaderlak, у Арадској жупан. југ. зап. од Арада, 95.

Zagrab, дан. Загреб, главно место Хрватске, 181. 277.

Zagragh Radovan, (биће Шакрак), барјактар, 249.

Zalonkemen v. Szlankamen.

Zamol, дан. Zámoly у Бурској жуп., сев. зап. од Бура, 5.

Zapolya Joannes (Seepusien-

sis), краљ Угарски (1526—1540.), 4.

Zarand (Szarand), у Арадској жуп., југ. запад. од Јенопоља (Boros Jenő), 95.

Zarandiensis comitatus, 15. 16. 21. 22. 95.

Zarchya (Zachya), дан. Szárca у Торонталској жуп., југ. зап. од Чакова, 11. 95.

Zathmar, дан. Szatmár, главно место Сатмарске жуп., 94.

Збег, село у близ. Сентандрије.

Zdellar Nicolaus, војвода, 249.

Zdenczak, дан. Zdenci север. зап. од Дарувара, 249.

Zeidelmeyer, трговац из Минхена, 308.

Zekeli Laurentius, стан. Липове, 12. 13.

Zely, у XVI. в. припадао Пожунској жуп., 5.

Zemlyn, дан. Земун на Дунаву, преко пута од Београда, 96.

Zenthdomonokos, пијаца у Буру, 5.

Zent György (Zenth Georgii), лежао између Мондорлака и Глоговца (Glogovác) у Арадској жуп., 16. 95.

Zent Iván (Zenth Ivan), лежао у близ. Глоговца у Арадској жуп., 16. 95.

Zent Pál v. Szent Pál.

Zeremi Radan, стан. Арада, 11.

Zier Mathias, префекат краљевских добара у Сегедину, 85.

Zigeth v. Sziget.

Zobel Adam, наредник који је пратио десп. Ђ. Бранковића у Хеб, 130. 131.

Zomba у Толнанској жупан.

сев. зап. од Szekszárd-a,
105.

Zöldes (Zeöldes), село ле-
жало у близини Темиш-
вара, 11. 95.

Zrini, спомиње се у пројекту
језујите Хевенешја ц.
Леополду I. као да је био
у вези са патријархом
Арсенијем III. Мисли се
ту по свој прилици на
бана Хрватскога, грофа
Петра Зринскога, 184.

Zubatel v. Szubatel.

Zuprovich Radmil, витез А-
радски, 16.

Жив'ко, постављен од патр.
Арсенија III. 7./VI. 1692.
за капетана Тителскога,
69—70; послан 27./VII.
1693. од ђенерала Јована
Манастирлије у Гроцку
да заштити тамошњу си-
ромаш, 79.

Хивсо, трговац (Грк) у Сом-
бору, 316.

ПРЕГЛЕД САДРЖИНЕ

	СТРАНА
Увод	I—LXXXVIII
I. 1527 1528 1534 1535 1547. Острогон, Беч, Виртемберг. Даровне листине Фердинанда I. и изводи из њих Павлу Бакићу и браћи му	1
II. 1607 јуни, Клуж. Ердељски кнез Сигмунд Ракоци поклања ердељском епископу Сави нека имања у Арадској жупанији	6
III. 1607 20 август, Була. Ердељски кнез Сигмунд Ракоци поклања Владиславу Рацу од Липове пустару Онус у Тамишкој жупанији	7
IV. 1610 20 новембар, Була. Ердељски кнез Гаврило Батори поклања Јовану Рацу, Владиславу Порколабу и Стевану Тромбиташу од Липове неке пустаре у Арадској жупанији	8
V. 1611 26 април, Сибињ. Ердељски кнез Гаврило Батори уступа Сави Ралцу, Радану Зеремију, Путник Моношторију и Димитрију Лугаша из Арада неке пустаре у Тамишкој жупанији	11
VI. 1617 19 мај, Була. Ердељски кнез Гаврило Бетлен уступа Лаврентију Секељу и Јовану Каспару Рацу из Липове нека имања у Тамишкој жупанији	12
VII. 1624 7 јули, Була. Ердељски кнез Гаврило Бетлен уступа Стевану Егри из Варада село Микелаку у Арадској жупанији	13
VIII. 1624 22 август, Була. Ердељски кнез Гаврило Бетлен упућује суд да на првој сесији узме у претрес спор између Стевана Егрија и 160 Раца због села Микелаке	15
IX. 1625 Кешерен. Ердељски кнез Гаврило Бетлен уступа Радмилу Зупровићу, Стевану Рацу, Петру из Липове и другим српским војницима у Араду нека места и имања у Арадској жупанији	16

- X. 1627 7 мај, Була. Ердељски кнез Гаврило Бетлен уступа 160 рацких војника пустаре Арок и Шиг у Арадској жупанији . . . 17
- XI. 1627 6 новембар, Јенопољ. Владика Сава Бранковић залаже нека села Петру Рацу из Јенопоља . . . 19
- XII. 1647 13 децембар, Варад. Варадски Каптол на захтев Гаврила Корде из Јенопоља признаје за аутентичну даровну повељу кнеза Ђорђа Ракоција, издану Кордама на нека имања у Зарадској жупанији . . . 20
- XIII. 1668 8 октобар, Варшава. Стеван Каланчи, позајмивши на путу у Русију од епископа Саве Бранковића 137 дуката, обвезује се да ће ову суму уредно вратити или Сави или брату му Ђорђу Бранковићу . . . 22
- XIV. 1673 7 јуни, Једрене. Ђорђе Бранковић преко резидента Кипдсберга нуди се у службу цару Леополду I. . . 24
- XV. 1674 7 фебруар, Фогараш. Ердељски кнез Михаило Апафи потврђује посед куће у Алвинцу Владиславу Секељу из Јенопоља . . . 26
- XVI. 1679 4 октобар, Раднот. Ердељски кнез Михаило Апафи утврђује поново Саву Бранковића за епископа Влаха, Срба, Грка и Рутена у Ердељу . . . 29
- XVII. 1679 4 октобар, Раднот. Иста листина у оригиналу на мађарском језику . . . 32
- XVIII. 1680 10 јули, Була. Каптол ђулски потврђује препис листине кнеза Михаила Апафија митрополиту Сави Бранковићу од 23 октобра 1678 . . . 34
- XIX. 1682 јануар (Беч). Гроф Никола Матија Иљановић моли цара Леополда I. да га за услуге и штете претрпљене обдари са добрима Франкапана или на други начин . . . 36
- XX. 1687 8 фебруар, Беч. Цар Леополд I. патријарху Цариградском Калинику VII. нека подстиче хришћанске народе да што пре устану против Турака, придруживши се његовој армији . . . 37
- XXI. 1688 6 септембар, Беч. Стеван Андр. Верденбург одговара у име цара Леополда I. Ђорђу Бранковићу да ће му се молба о реституцији његових поседа у Угарској и Ердељу узети у

	обзир, чим се о њима стече потребна информација	39
XXII.	1688 15 октобар, Беч. Јован Доманиски нотар Угарске Дворске Канцеларије признаје да је радио у служби грофа Ђорђа Бранковића	40
XXIII.	1688 27 октобар, Беч. Цар Леополд I. на молбу Николе Иљановића и његова четири брата Бранковића из Босне оснажује својом листином њихов протест против влашкога посланика Ђорђа Бранковића, коме је цар раније потврдио херцештво св. Саве	41
XXIV.	1689 29 април, Беч. Дворско Ратно Веће узима у царску заштиту кнежеве са старог Влаха	42
XXV.	1689 април? Ђорђе Бранковић II. препоручује властима капетана Новака Петровића, који путује у царском послу	43
XXVI.	1689 12 јуни, (Ршава). Ђорђе Бранковић пише капетану Павлу Несторовићу. Деаку да му се придружи са својим људима	45
XXVII.	1689 29 јуни, Тисмена. Ђорђе Бранковић зове себи на договор капетана Павла Несторовића Деака	46
XXVIII.	1689 13 јули, Смедерево. Јенопољски владика Сава и калуђер Доситеј пишу Ђорђу Бранковићу о своме раду на задобивању Срба за ствар Бранковићеву	48
XXIX.	1689 16 јули. Ђорђе Бранковић пише капетану Павлу Деаку нека му преко тисућника Богдана, кога му шаље, достави када и где да се састану	50
XXX.	1689 30 јули, околина Београда. Записник о исказу једнога калуђера Раваничког у ствари Ђорђа Бранковића	—
XXXI.	1690 26 април, Беч. Заштитно писмо цара Леополда I. за народ у Маћедонији, који се ставља под његову заштиту	52
XXXII.	1690 2 мај, Лаксенбург. Цар Леополд I. даје достојанство јајачких грофова браћи Павлу, Антонију и Јакову Бранковићима	53
XXXIII.	1690 13 мај, Беч. Сведочанство маркграфа Луја Вилхелма Баденскога о заслугама грофа Павла Бранковића	55
XXXIV.	1690 31 мај, Лаксенбург. Цар Леополд I.	

- узима у заштиту становништво Бугарске, Србије, Македоније и Арбаније, допуштајући, да се бори са Турском под царском заставом . . . 56~
- XXXV. 1690 23 август, Беч. Цар Леополд I. обећава грофовима Бранковићима: Павлу, Антонију и Јакову звања, чим Босна дође под његову власт . . . 57
- XXXVI. 1691 25 фебруар, Беч. Дворско Ратно веће у име цара позива српски народ да упути своје изасланике у Будим да се онде саветују са царским комесарима о народним потребама . . . 59
- XXXVII. 1691 2 април, Беч. Цар Леополд I. одговара на тражбине српскога народа у погледу ослобођења грофа Ђорђа Бранковића и потврде подвојводе . . . 60
- XXXVIII. 1691 3 јули, Беч. Цар Леополд I. узима у заштиту Јована, Мојсија, Илију и Михаила Рашковиће из Старога Влаха и ослобађа их десетка . . . 63
- XXXIX. 1691 (?) 27 децембар, Збег. Српски народ препоручује чешком дворском канцелару, грофу Улриху Кинском своје посланике: епископа Исаију, пуковника Манастирлију и тисућника Теодора Рупића, који моле за ослобођење Бранковића . . . 65
- XL. Поч. 1692 Беч. Српски депутирци Исаија Ђаковић, Јован Манастирлија и Теодор Рупић моле Дворску Комору да се Ђорђу Бранковићу одреди потпора и исплаћује у кварталним оброцима . . . 66
- XLI. 1692 31 мај, Беч. Цар Леополд I. ослобађа Србе, Влахе и Хрвате између Саве и Драве од свих дажбина, десетка и роботе, докле год буду трајале ратне прилике . . . 68
- XLII. 1692 7 јуни, Сентандрија. Патријарх Арсеније III. Црнојевић потврђује избор неког Живка за капетана Тителског . . . 69
- XLIII. 1692 7 јуни, Беч. Цар Леополд I. узима у заштиту Јована, Мојсија, Илију и Михаила Рашковиће ослобађајући их сваке дажбине . . . 70
- XLIV. 1692 19 август, Беч. Стеван Верденбург одговара у име царево српским депутирцима у погледу ослобођења Ђорђа Бранковића . . . 72
- XLV. 1693 26 јануар, Беч. Ђорђе Бранковић име-

	нује Тому Колашиновића, капетана Митровачког за пуковника	74
XLVI.	1693 17 април, (Беч). Јован Милутиновић, обркнез у Сентандрији, именује се капетаном	77
XLVII.	1693 1 мај, Беч. Ђорђе Бранковић одређује Арађанина Атанацковића, Радивоја Рајковића и Тодора Срдановића да суде српском народу у смислу царских привилегија	—
XLVIII.	1693 11 мај, Беч. Српски депутирци изјављују цару да ће војевати са царском армијом уз провијант и одело. Сем тога моле за ослобођење деспотово	78
XLIX.	1693 27 јули. Ђенерал Јован Манастирлија шаље капетана Живка у Гроцку, да заштити тамошњу сиромаш.	79
L.	1694 4 јануар, Баја. Патријарх Арсеније III. препоручује Суботичанима да слушају новопостављеног капетана хаџи Радована Хајваза	—
LI.	1695 4 март, Беч. Цар Леополд I. узима у заштиту патријарха Арсенија III., епископе и српски народ	80
LII.	1695 14 март, Беч. Цар Леополд I. потврђује листину префекта Сегединскога од 8 марта 1693 којом се епископу Исаји Ђаковићу уступа млин на Бегеју	83
LIII.	1695 11 август, Беч. Цар Леополд I. уступа патријарху Арсенију III. кастел Сирач	86
LIV.	1696 15 јуни, Беч. Предлог руског посланика цару Леополду I. да дозволи грофу Ђорђу Бранковићу да се може са њиме састати	87
LV.	1698 17 септембар, Беч. Дворско Ратно Веће наређује властима да буду у свему на руци епископу Јефрему Бањанину, који полази у своју дијецезу да шири римокатолицизам	88
LVI.	1698 25 септембар, Еберсдорф. Цар Леополд I. уврћује у листину протест Ђорђа Бранковића против Ане Надудвари, која му је присвојила кућу у Алвинцу	90
LVII.	1698 17 децембар, Сентандрија. Патријарх Арсеније III. моли грофа Етингена да препоручи цару српски народ	91
LVIII.	1698 Беч. Ђорђе Бранковић моли цара Леополда I. да му дозволи становати на Чепељском Острву или у новодобивеним крајевима, да му	

- се поврате добра у Ердељу и да му се даде предикат Палеолога 92
- LIX. Око 1698 Беч. Ђорђе Бранковић моли цара Леополда I. да му поврати и листином призна његова права на нека места и пустаре у Ердељу, на спахилуке деспота Ђурђа Вуковића у Угарској као и његова права на Србију, Херцеговину и нека места у Мармарошу 94
- LX. 1699 март, Беч. Одговор ћесарев руском посланику, који се заузимао за слободу православне вероисповести и ослобођење Ђорђа Бранковића 97
- LXI. Поч. 1701. Беч. Градски начеоник Беча моли доњааустријску владу да исели Ђорђа Бранковића из гостионице Андрије Донера 98
- LXII. 1701 9 март, Беч. Дворско Ратно Веће доставља доњааустријској влади, да на бастаји нема места за Бранковића, који није *persona militaris* него *prisonier d'etat* 100
- LXIII. 1701 11 март, Беч. Доњааустријска влада моли цара Леополда I. да се Ђ. Бранковић изведе из гостионице Андрије Донера —
- LXIV. 1701 јуни, Беч. Ђорђе Бранковић моли неоквистичну комисију да на основу поднесених докумената донесе решење о његовим добрима 103
- LXV. 1701 18 август, Беч. Цар Леополд I. дарује Јовану Манастирлији нека добра због заслуга, стечених нарочито у боју код Сланкамена 104
- LXVI. 1701 8 октобар, Еберсдорф. Цар Леополд I. епископу Варадском и Бихарском у погледу регулисања односа са православнима 105
- LXVII. 1701 29 децембар, Беч. Подвојвода Јован Манастирлија подчињава се непосредно Дворском Ратном Већу 108
- LXVIII. 1702 26 јануар, Беч. Дворска Комора доставља Аустријској Дворској Канцеларији да није она сместила Бранковића на старом Флајшмаркту 109
- LXIX. Поч. 1702 Беч. Одломак из молбе Андрије Донера цару Леополду I. да се Бранковић исели из његове куће 110
- LXX. 1702 19 фебруар, Беч. Ђорђе Бранковић пише цару Петру Великом нека се заузме за његово ослобођење код цара Леополда I. 111

- LXXI. 1702 2. јуни, Беч. Дворска Комора упућује генералну ратну благајницу да при исплати Бранковићеве потпоре одузима извештај део, да би се дуг због станарине могао исплатити 112
- LXXII. 1702 Беч. Ђорђе Бранковић моли Дворско Ратно Веће нека утиче на Дворску Комору, да му се не крњи потпора због отплате дуга за стан 113
- LXXIII. 1702 4 јули, Беч. Дворска Комора моли варошког команданта у Бечу генералфелдмаршала Фердинанда маркиза degli Obizzi, да премести Ђорђа Бранковића из гостионице Андрије Донера у другу коју гостионицу на бастаји или у другу коју војничку кућу 114
- LXXIV. 1702 јули, Беч. Ђорђе Бранковић моли Дворско Ратно Веће да узме у претрес његову ствар 115
- LXXV. 1702 7 август, Беч. Дворско Ратно Веће, испитавши детаљно ствар Ђорђа Бранковића преко изаслане депутације, предлаже цару Леополду I. да се Бранковић никако не пушта на слободу него да се пренесе у Јегар 116
- LXXVI. 1702 21 септембар, Беч. Дворско Ратно Веће извештава Дворску Комору шта је ћесар решио у погледу пресељења деспота Ђорђа Бранковића у Јегар 122
- LXXVII. 1702 2 октобар, Беч. Цар Леополд I. наређује кр. чешкој комори у Прагу да се постара за пренос Ђорђа Бранковића од Прага до Јегара да му у четири obroка исплаћује додељену потпору 123
- LXXVIII. 1702 2 октобар, Еберсдорф. Цар Леополд I. наређује Јегарском магистрату да се постара за слободан стан Ђорђу Бранковићу 124
- LXXIX. 1702 2 октобар, Еберсдорф. Немачки текст пређашње Леополдове наредбе 125
- LXXX. 1702 18 октобар, Јегар. Јегарско варошко веће о царској одлуци, којом се Ђорђе Бранковић премешта у Јегар 126
- LXXXI. 1703 8 март, Беч. Цар Леополд I. пише Будимској субделегованој комисији да забрани патријарху Арсенију III. неправно ношење патријарашке титуле, преписку са Турцима као и сазив генералнога синода, који је Арсеније без знања царева сазвао

- LXXXII. 1703 7 октобар, Беч. Дворско Ратно Веће подсећа Дворску Комору на царску одлуку од прошле године у погледу пресељења Бранковића у Јегар, па тражи средства да се ова наредба изврши 128
- LXXXIII. 1703 почетком новембра, Беч. Царска генерална ратна благајница оставља Дворској Комори прорачун о сеоби Ђорђа Бранковића из Беча у Јегар, која се у пркос закључку од 2 октобра прошле године није могла раније извести због несташнице средстава 130
- LXXXIV. 1703 3 новембар, Беч. Дворска комора пише царској генералној ратној благајници да изда новац за сеобу Бранковића у Јегар, али да, сходно одредби Дворског Ратног Већа, не одузима ништа од потпоре Бранковићеве 131
- LXXXV. Крајем 1703. Неки непознати пише градском начеонику Јегра да се због Бранковићеве потпоре распитивао у краљевском рентамту, па да му је речено да новаца нема, а Бранковић да се обрати на двор 132
- LXXXVI. 1704 8 август, Јегар. Ђорђе Бранковић моли градско Јегарско веће за потпору и слободан стан 133
- LXXXVII. 1704 19 август, Јегар. Ђорђе Бранковић моли једну високу личност у Бечу нека се заузме код Дворске Коморе да му се потпора уредно исплаћује —
- LXXXVIII. 1704 Јегар. Ђорђе Бранковић моли Дворску Комору да нареди Прашкој Комори да му исплати два заостала квартала и да му потпору у опће уредно исплаћује 134
- LXXXIX. 1704 Јегар. Слична молба Ђорђа Бранковића на Дворску Комору 135
- XC. 1705 23 април, Јегар. Ђорђе Бранковић моли неку високу личност у Бечу, да поради на Бечком Двору, како би му се дозволило отићи на лечење у Карлсбад 137
- XCI. 1705 29 октобар. Патријарх Арсеније III. описује Московском бољарину Федору Алексијевићу Головину беде српског народа, те га моли да се код руског цара заузме за српски народ 138

XCII.	Око 1705 Јегар. Исказ Ђорђа Андрије Минетија о издацима на рачун Ђорђа Бранковића	140
XCIII.	1706 24 април, Беч. Цар Јосиф I. даје пуковнички чин обрцапетану Јовану Секули	145
XCIV.	1706 6 јули, Беч. Петар Марковић пише Ђорђу Бранковићу о неком новцу, чију исплату неки у Бечу траже	146
XCV.	1706 21 јули, Беч. Ђорђе Бранковић тужи се на домаћина да га неће да трпи у стану и да му нетачан обрачун прави	147
XCVI.	1706 14 август, Беч. Цар Јосиф I. пише Чешкој Комори у Прагу у ствари исплате Бранковићеве потпоре	148
XCVII.	1706 15 септембар, Беч. Цар Јосиф I. ослобађа Србе свих дажбина због њихових услуга, учињених приликом угушивања мађарског устанка	—
XCVIII.	1706 17 септембар, Јегар. Исказ о исплати дугова Ђорђа Бранковића	150
XCIX.	1706 18 септембар, Беч. Цар Јосиф I. потврђује даровну повељу цара Леополда I. епископу Исаји Ђаковићу на манастир Гргетег са Банковцима у оном обиму, који је утврдила комисија за регулисање имовних односа у Славонији г. 1702	151
C.	1706 1 октобар, Беч. Цар Јосиф I. тражи мишљење Прашког намесништва о молби Ђорђа Бранковића да му се повиси потпора и да се пресели у Праг	158
CI.	1706 21 октобар, Беч. Дворска Чешка Канцеларија доставља Дворском Ратном Већу да молба Ђорђа Бранковића за премештај у Праг спада у његов делокруг	—
CII.	1706 27 октобар, Беч. Цар Јосиф I. именује царским саветником Исају Ђаковића због његових заслуга у време турскога рата и мађарскога устанка	159
CIII.	(1706) 3 новембар, Праг. Јован Бранковић Липовац јавља некој личности да је био у намесништву и да су му онде рекли утејине ствари	161
CIV.	1706 12 новембар, Беч. У име цара Јосифа I. одговара се Ђорђу Бранковићу да се не може преселити у Праг, нити му се потпора може повисити	162

- CV. 1706 12 новембар, Беч. Дворско Ратно Веће доставља Дворској Комори да се пресељење Ђорђа Бранковића у Праг не може извести, али нека се Бранковићу потпора уредно исплаћује . . . 163
- CVI. 1706 13 новембар, Праг. Јован Бранковић Липовац пише непознатој личности како не сме да јави деспоту за смрт патријархову, јер је деспот болестан. Моли исту личност да настоји да што пре дођу до новаца . . . 164
- CVII. 1706 16 децембар, Беч. Главни заповедник у Угарској и Славонији гроф Гвидобалд Штаремберг признаје Мојсију Рашковићу наслов пуковника народне граничарске милиције . . . 165
- CVIII. 1706 Беч. Теодосије Симуновић јавља Ђорђу Бранковићу како добро стоји ствар на којој се ради, па га извештава о смрти и сахрани патријарховој . . . 166
- CIX. Око 1706 Јегар. Потраживање Ђорђа Андрије Минетија на рачун Ђорђа Бранковића . . . 167
- CX. 1707 31 март, Беч. Цар Јосиф I. наређује Јегарском магистрату да се Ђорђе Бранковић, у случају смрти као шизматик има сахранити у подграђу ван ограде једне цркве . . . —
- CXI. 1707 5 мај, Беч. Главни заповедник у Угарској и Славонији гроф Гвидобалд Штаремберг изоставља сведоштво о заслугама Мојсија Рашковића . . . 168
- CXII. 1707 8 јули, Беч. Цар Јосиф I. издаје Мојсију Рашковићу патент за пуковника националне милиције . . . 171
- CXIII. Око 1707, Јегар. Ђорђе Бранковић излаже цару Јосифу I. шта је све чинио да се ослободи, па га моли да га пусти на слободу с деспотским достојанством . . . 172
- CXIV. 1707 Беч. Језујита Гаврило Хевенеш излаже цару Јосифу I на који начин да се Срби поунуђате . . . 177
- CXV. 1708 25 октобар, Јегар. Исказ о томе како је утрошен квартал Бранковићеве потпоре . . . 186
- CXVI. 1708 Беч. Молба народног изасланика Софронија Подгоричанина, епископа Славонског, да се српске привилегије инарткулирају на угар-

	ском сабору и да се Срби изједначе са осталим грађанима у Угарској	187
CXVII.	1709 22 јануар, Јегар. Исказ о исплати дугова Ђорђа Бранковића	190
CXVIII.	1709 12 април, Јегар. Исказ о исплати дугова Ђорђа Бранковића	—
CXIX.	1709 27 април, Шаренград. Пуковник Мојсеј Рашковић пише Лаћарчанима да им је на место старог капетана Ђурђа поставио као заменика аднађа Ђурђа Мирковића	191
CXX.	Око 1709 Јегар. Ђорђе Бранковић моли цара Јосифа I. да допусти његовим наследницима после његове смрти уживање означене му пензије и да им призна права на његова имања	192
CXXI.	1710 19 април Праг. Исказ Јована Бранковића о потраживању једнога Бечкога трговца са чојом	195
CXXII.	1710 април (Крушедо). Српски народ доставља цару Јосифу I. да је на Ђурђев Дан изабрао за митрополита Софронија Подгоричанина, те моли да га потврди и без његова доласка у Беч као и новоизабране епископе Сегедина и Бачке, Јенопоља, Печуја и Мухача и осталих упражњених епископија	196
CXXIII.	1710 26 мај, Беч. Цар Јосиф I. потврђује епископа Софронија Подгоричанина за митрополита, решавајући га обвезе да лично долази у Беч	199
CXXIV.	1710 септембар Јегар. Одговор Ђорђа Бранковића на потраживања доктора Мура	201
CXXV.	1710 30 новембар, Јегар. Јегарски магистрат пише Прашком намесништву о потраживању доктора Мура од Ђорђа Бранковића	206
CXXVI.	Око 1710 Јегар. Одговор Ђорђа Бранковића на потраживања Минетија	208
CXXVII.	Око 1710 Јегар. Исказ Ђорђа Бранковића о дуговима	209
CXXVIII.	Око 1710 Јегар. Ђорђе Бранковић одговара на потраживања Минетија	210
CXXIX.	1711 9 април, Праг. Јован Бранковић Липовац обвезује се да ће исплатити дуг гостионичару Томи Фридриху Дитриху	212

- CXXX. 1711 октобар, Јегар. Ђорђе Бранковић моли регенткињу царицу удову Елеонору Магдалену да нареди да му се пензија уредно исплаћује 213
- CXXXI. 1711 17 новембар, Беч. Краљевска Чешка Дворска Канцеларија пише Царској Дворској Комори у ствари тачне исплате потпоре Ђорђу Бранковићу 214
- CXXXII. 1711 27 новембар, Беч. Одговор Дворске Коморе у истој ствари Чешкој Комори . . . —
- CXXXIII. 1711 26 децембар, Јегар. Домаћин Ђорђа Бранковића Минети подноси исказ о дуговању Бранковићеву 215
- CXXXIV. 1711 30 децембар, Праг. Заповедник Прага генерал Венцел гроф од Гутенштајна доставља Дворском Ратном Већу смрт Ђорђа Бранковића и тражи упуства у погледу исплате Бранковићевих дугова —
- CXXXV. Почетком 1712, Јегар. Поверљивици Ђорђа Бранковића моле Јегарско градско веће да поради код виших власти како би се њихово потраживање подмирило 216
- CXXXVI. 1705—1712 Јегар. Исказ о издацима за стан Ђорђа Бранковића у Јегру 217
- CXXXVII. 1712 1 јануар, Јегар. Списак дугова Ђорђа Бранковића 218
- CXXXVIII. 1712 4 јануар, Беч. Краљ. Чешка Дворска Канцеларија, извештена од Јегарскога магистрата о смрти Ђорђа Бранковића, моли Ц. Дворску Комору да учини кораке да се поверљивици Ђ. Бранковића подмире из његове неисплаћене потпоре 220
- CXXXIX. 1712 6 јануар, Беч. Дворско Ратно Веће моли Дворску Комору да нареди Краљ. Чешкој Комори да исплати заостале квартале Бранковићеве потпоре грофу Гутенштајну због исплате Бранковићевих дугова 221
- CXL. 1712 6 јануар, Беч. Дворско Ратно Веће пише грофу Гутенштајну у погледу исплате дугова и заоставштине грофа Ђорђа Бранковића —
- CXLI. 1712 18 јануар, Беч. Извод из одговора

	Дворске Коморе Дворском Ратном Већу у тој ствари	222
CXLII.	1712 26 јануар, Беч. Дворска Чешка Канцеларија и Чешка Комора, шаљући спецификацију дугова Ђорђа Бранковића, моле Дворску Комору, да нареди, да се повериоци Бранковићеви подмире из неисплаћене потпоре	223
CXLIII.	Почетком 1712 (Праг). Јован Бранковић Липовац моли грофа Гутенштајна да му изда оставину Ђорђа Бранковића, његова рођака	—
CXLIV.	1712 31 март, Јанкау. Гроф Јован Антоније Хорзенски сведочи да је гроф Јован Бранковић Липовац у сродству са покојним деспотом Ђорђем Бранковићем	225
CXLV.	1712 8 април, Јегар. Општински председник у Јегру сведочи о сродству између Јована Бранковића Липовца и покојног деспота Ђорђа Бранковића	226
CXLVI.	1712 9 април, Праг. Регистратор Христоф Фрања Сајферт сведочи о сродству између грофа Јована Бранковића Липовца и покојног деспота Ђорђа Бранковића	—
CXLVII.	1712 7 јули, Праг. Фелдцајрмајстер Венцел гроф Гутенштајн јавља заповеднику Јегра, потпуковнику Ностицу, да је примио драгоцености Бранковићеве	227
CXLVIII.	1712 Беч. Заоставштина грофа Ђорђа Бранковића пред Дворским Ратним Већем	228
CXLIX.	1713 13 фебруар, Јегар. Повериоци Бранковићеви моле градско веће да их препоручи грофу Гутенштајну, како би се задовољило њихово потраживање, јер неисплаћени квартал потпоре није довољан	229
CL.	1715 1 фебруар, Беч. Митрополит Вићентије Поповић иставља сведоцбу Јовану Бранковићу Липовцу да је у сродству са покојним деспотом Ђорђем Бранковићем	231
CLI.	1715 и 1717 Беч. Заоставштина Ђорђа Бранковића пред Дворским Ратним Већем	232
CLII.	1688—1712 Беч. Изводи о Ђорђу Бранковићу из експедитног протокола у Бечком Ратном Архиву	233

CLIII.	1688—1715 Беч. Изводи о Ђорђу Бранковићу из регистратурног протокола у Бечком Ратном Архиву	238
CLIV.	1716 12 јуни, Крижевац. Крижевачки граничари подносе граваминалну представку цару Карлу VI. преко генерала грофа Ханибала Хајстера против унијатског епископа Рафаила Марковића, молећи да се овај уклони	241
CLV.	1717 1 јануар, Сегедин. Генерал фелд-маршаллајтнант гроф Ернст Гундакер Херберштајн именује Јована Бранковића Липовца за капетана потиске границе у Сенти	251
CLVI.	1718 30 јуни, Будим. Антоније Брајановић уступа Бранковићима из Босне нека села породице Брајановића у Босни	252
CLVII.	1718 16 новембар, Футог. Калочки надбискуп, кардинал Имре Чаки, пише цару Карлу VI. о карактеру српског народа у ново задовољеним крајевима	253
CLVIII.	1718 18 новембар, Сланкамен. Надбискуп Имре Чаки пише цару VI. да Тамишки Банат и Србију подчини дијецези Калочној	254
CLIX.	1718 21 новембар, Београд. Надбискуп Имре Чаки предлаже цару Карлу VI. да се за Србе подигну конвикти у Београду и Осеку	255
CLX.	1718 30 новембар, Баја. Надбискуп Имре Чаки пише цару Карлу VI. о своме бављењу у Карловцима и о начину како да се изведе унија	257
CLXI.	1757. Немачки превод берата султана Ахмета којим се Атанасије Рашковић поставља за кнеза Старовлашког на место оца	258
CLXII.	1722 8 јануар, Беч. Цар Карло VI. даје капетану Илији Јакишићу у накнаду пустару Сурдук у Срему	260
CLXIII.	1724 1 април, Беч. Цар Карло VI. одређује митрополиту Мојсију Петровићу еквивалент на место десетка, који ће се у Тамишком Банату прикупљати од кнежева	262
CLXIV.	1725 31 мај, Карловци. Митрополит Вићентије Поповић упућује Костајничког и Бачко-Сегединско-Јегарског епископа у Пешту да	

	онде на основу привилегија штите право православног клира на купљење десетка . . .	263
CLXV.	Крајем 1725 (Крушедо). Српски народ моли цара Карла VI. да потврди Мојсија Петровића за митрополита свих Срба и да их штити од римокатоличкога клира, који тражи десетак од православних . . .	265
CLXVI.	1726 12 јануар, Беч. Инструкција за фелд-маршаллајтнанта грофа Јосифа Одвијера како да се држи као царски комесар приликом избора митрополита после смрти Вићентија Поповића . . .	269
CLXVII.	1726 15 јуни, Беч. Ђорђе Кох доставља митрополиту Мојсију Петровићу да је неоаквистична комисија пристала на састанак епископа али са извесном клаузулом . . .	274
CLXVIII.	1726 30 јуни, Карловци. Митрополит Мојсије Петровић протестира против клаузуле . . .	—
CLXIX.	1727 19 септембар, Беч. Митрополиту Мојсију Петровићу изражава се царско незадовољство због више ствари а нарочито што се без права умешао у прилике Марчанскога владичанства . . .	275
CLXX.	1728 3 април, Беч. Цар Карло VI. наређује да се митрополиту Мојсију Петровићу издаје у име еквивалента за десетак годишња плата од 6000 форината . . .	280
CLXXI.	1730 јуни. (Београд). Граваминална представка српског народа и клира, поднесена цару Карлу VI. . .	281
CLXXII.	1732 11 новембар, Београд. Граваминална представка српског народа и клира, поднесена цару Карлу VI. . .	286
CLXXIII.	1732 17 новембар, Беч. Ратни агенат Јован Баптист Мајон и гроф Јован Бранковић Липовац склапају погодбу, по којој ће Мајон порадити да се Бранковићу поврате породична добра . . .	300
CLXXIV.	С јесени 1733 (Беч). Јован Бранковић Липовац моли цара Карла VI. да му се поврате поседи његова рођака пок. деспота Ђорђа Бранковића . . .	301

CLXXV.	С јесени 1733 (Беч) Јован Бранковић Липовац моли принца Евгена Савојског нека поради код цара да му се као наследнику грофа и деспота Ђорђа Бранковића издаду његова породична добра	304
CLXXVI.	1734 5 октобар, Сомбор. Тестаменат грофа Јована Бранковића Липовца	306
CLXXVII.	1735 23 марта, Сомбор. Попис заоставштине Сомборског капетана грофа Јована Бранковића Липовца, састављен у присуству земаљског аудитора Костке	307
Речник		321
Регистар		330
Штампарске грешке, поправке и додаци		381

Штампарске грешке, поправке и додаци.

Стр. 2 10 р. од оздо стоји *coordinationem* а треба *commen-*
dationem.

Стр. 6 6 р. од озго иза 1859. р. 7 треба додати Срп.
прев. Летоп. књ. 86.

Стр. 13 15 р. од озго стоји *domino* а треба *domini*

Стр. 16 14 р. од озго стоји *Radinili* а треба *Radmili*.

Стр. 17 9 р. од озго стоји *pertintetiis* а треба *pertinentiis*.

Стр. 24 18 р. од оздо стоји *sribam* а треба *scribam*.

Стр. 27 9 р. од озго стоји *officio* а треба *officio*.

Стр. 34 8 р. од оздо стоји *assecuratorias* а треба *asse-*
curatorias.

Стр. 39 10 р. од озго стоји *W. Henr.* а треба *Th. Henr.*

Стр. 40 9 р. од оздо стоји *novaturum* а треба *navaturum*.

Стр. 41 18 р. од оздо стоји *sacrosanctae* а треба *seu*
sanctae.

Стр. 46 9 р. од озго иза *clementia* не треба запета.

Стр. 46 3 р. од оздо стоји *prot* а треба *pro*.

Стр. 46 2 р. од оздо треба избрисати *si*.

Стр. 47 1 р. од озго стоји *quidem fas, est ne auditum*, а
треба *quidem fas est, ne auditum*,

Стр. 47 4 р. од озго стоји *minueretur, quando* а треба *mi-*
nueretur. Quando.

Стр. 63 12 р. од озго иза IV. 174—177. треба додати:
унесен из Хронике Ђ. Бранковића.

Стр. 65 18 р. од оздо испред 1691 (?) треба ставити Збег.

Стр. 66 7 р. од оздо стоји Монастерлија а треба Ма-
настирлија.

Стр. 71 18 р. од озго стоји *terestrium* а треба *terrestrium*.

Стр. 79 13 р. од озго стоји Манастирлија а треба Ма-
настирлија.

Стр. 80 13 р. од озго стоји *Мѣа* а треба *Мѣа*.

Стр. 81 5 р. од озго иза *impertitorum* не треба запета.

Стр. 82 1 р. од озго иза *videlicet* не треба запета.

Стр. 82 8 р. од оздо иза посит треба запета.

Стр. 85 7 р. од оздо стоји *in pendent* а треба *inpendenti*.

Стр. 86 16 р. од оздо стоји *clementia* а треба *clementia*.

Стр. 88 1 р. од озго стоји *quidem* а треба *quidam*.

Стр. 88 11 р. од озго стоји *archiepisepo* а треба *archiepiscopo*.

Стр. 88 11 р. од оздо иза Бранковића треба додати: унесено и у његову Хронику стр. 1942—1944.

Стр. 90 4 р. од озго стоји Нађудвари а треба Надудвари.

Стр. 94 16 р. од оздо стоји *infra scripta* а треба *infrascripta*.

Стр. 95 17 р. од оздо стоји *comitatn* а треба *comitatu*.

Стр. 95 10 р. од оздо стоји *Pitki* а треба *Piski*.

Стр. 98 19 р. од оздо стоји Градоначелник а треба Градски начеоник.

Стр. 104 13 р. од оздо стоји Монастерлија а треба Манастирлија.

Стр. 108 18 р. од озго стоји *capiteneo* а треба *capitaneo*.

Стр. 108 7 р. од оздо стоји Монастерлија а треба Манастирлија.

Стр. 123 11 р. од оздо стоји Јегре а треба Јегра.

Стр. 132 12 р. од озго стоји градоначелнику а треба градском начеонику.

Стр. 156 5 р. од озго стоји *Molakovaciana* а треба *mola Kovaciana*.

Стр. 222 3 р. од озго стоји у Јегри а треба у Јегру.

Стр. 243 3 и 4 р. од озго стоји *s[uam] h[abentiam]* а треба *s[upra] h[oc]*.

Стр. 247 4 р. од озго стоји *ex ita* а треба *ex ista*.

Стр. 257 4 р. од оздо стоји *seralio* а треба *Seralio*.

Стр. 258 9 р. од оздо стоји 1722 а треба 1757.

Стр. 258 4 р. од оздо стоји *ihhtar iflak* а треба *Istar Iflak*.

Стр. 259 18 р. од озго стоји *Itlak* а треба *Iflak*.

Стр. 259 19 р. од озго стоји *Itlak* а треба *Iflak*.

Стр. 263 9 р. од оздо стоји *CXLIV* а треба *CLXIV*.

Стр. 288 5 р. од озго стоји *scateraverit* а треба *scateraverit*.

Стр. 292 16 р. од озго стоји *Quinqueecclesiis* а треба *Quinqueecclesiis*.

Стр. 330 I ступ. 3 р. од оздо стоји Лужица а треба Елсаз.

Стр. VI Увода 16 р. од оздо иза речи публикован треба додати :

Ако су у заглављу документа место или година стављени у округлу заграду значи да у тексту нису изреком означени, али се из садржине документа могу поуздано одредити.

